การศึกษารายกรณีของเด็กที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในสถานสงเคราะห์ เด็กชายบ้านหนองคาย กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม

-1 ส.ค. 2543

ปริญญานิพนธ์
ของ
วีรติ พงษ์ทิพย์พัฒน์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
พฤษภาคม 2543
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนวของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง)

..... กรรมการ
(อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง)

..... กรรมการ
(อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ ดร.เมธินนทร์ ภิญญชน)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ ดร.นันทา สู้รักษา)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนวของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)
วันที่ 12 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2543

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณา ของ รองศาสตราจารย์ กมลรัตน์ กรีทอง ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ อาจารย์ วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา กรรมการที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.เมธินินทร์ ภิณญชน และอาจารย์ ดร.นันทา สู้รักษา กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติมในการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาชี้แนะข้อบกพร่อง และให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ คุณสมศักดิ์ ฉันทะ ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม ที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการเข้าไปศึกษาในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย

ขอขอบพระคุณ เจ้าหน้าที่ ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย และเด็กชายผู้รับการศึกษารายกรณี ที่ได้อำนวยความสะดวก ตลอดจนให้ความร่วมมือกับผู้วิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ คุณดวน ผิวเหลือง ผู้อำนวยการโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 14 และคณาจารย์โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 14 ที่ได้อำนวยความสะดวก ตลอดจนให้ความร่วมมือในการเข้าไปศึกษาเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ คุณวรรณวดี พรหมสุรินทร์ เรืออากาศโทวีระวัฒน์ ประทีปรัตน์ คุณประเสริฐ โสภณสา ที่ให้การช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ให้ผู้วิจัยสามารถทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสิ้นลงได้

ขอขอบพระคุณ คุณเดชา สมิตินนท์ ผู้ให้ทุนอุดหนุนในการศึกษา และการทำวิจัย

ขอขอบพระคุณ คุณรักษพล แพงดี ผู้ช่วยผู้วิจัย ที่ให้การช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ อย่างดียิ่ง และขอขอบคุณ คุณกฤษณา พิมสารี ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการจัดพิมพ์เอกสาร

ขอขอบพระคุณ พี่ ๆ น้อง ๆ และเพื่อน ๆ ที่เป็นกำลังใจ และช่วยเหลือ ให้ผู้วิจัยสามารถทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสิ้นลงได้

ขอขอบพระคุณ คุณแม่ และทุกคนในครอบครัว ที่เป็นกำลังใจ และให้การช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยตลอดมา

วีรติ พงษ์ทิพย์พัฒน์

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	**บทนำ**	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	6
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	6
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	7
2	**เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง**	12
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี	12
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี	13
	ความหมายของการศึกษารายกรณี	13
	จุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณี	14
	ประโยชน์ของการศึกษารายกรณี	16
	กระบวนการในการศึกษารายกรณี	18
	วิธีการที่ใช้ในการศึกษารายกรณี	31
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี	35
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเด็กถูกทอดทิ้ง	36
	ความหมายของเด็กถูกทอดทิ้ง	36
	ผลกระทบต่อเด็กที่ถูกทอดทิ้ง	36
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในครอบครัว	38
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในครอบครัว	38
	ความหมายของความรุนแรงในครอบครัว	38
	สาเหตุของความรุนแรงในครอบครัว	39
	ผลกระทบของความรุนแรงในครอบครัว	41
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในครอบครัว	43
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพฤติกรรมที่เป็นปัญหา	44
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหา	44
	ความหมายของพฤติกรรมที่เป็นปัญหา	44
	ประเภทของพฤติกรรมที่เป็นปัญหา	44

บทที่		หน้า
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหา	46
	งานวิจัยในประเทศ	46
	งานวิจัยในต่างประเทศ	48
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย	48
	การดำเนินงานสงเคราะห์เด็กของกรมประชาสงเคราะห์	48
	ประเภทของบริการที่กรมประชาสงเคราะห์จัดให้เด็ก	49
	ประเภทของสถานสงเคราะห์	50
	สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย	51
3	**วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า**	55
	ประชากร	55
	กลุ่มตัวอย่าง	55
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	56
	วิธีการศึกษารายกรณี	56
4	**ผลการวิเคราะห์ข้อมูล**	
	ผลการวิเคราะห์ กรณีศึกษารายที่ 1	68
	ผลการวิเคราะห์ กรณีศึกษารายที่ 2	94
	ผลการวิเคราะห์ กรณีศึกษารายที่ 3	118
	ผลการวิเคราะห์ กรณีศึกษารายที่ 4	143
	ผลการวิเคราะห์ กรณีศึกษารายที่ 5	167
	ผลการวิเคราะห์ กรณีศึกษารายที่ 6	193
	ผลการวิเคราะห์ กรณีศึกษารายที่ 7	218

บทที่ หน้า

5 บทย่อ สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ 239
บทย่อ..... 239
ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า..... 239
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า..... 239
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า..... 239
วิธีดำเนินการศึกษา..... 240
สรุปและอภิปรายผลการศึกษา..... 245
ข้อเสนอแนะ..... 305
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป..... 305

บรรณานุกรม..... 308
ภาคผนวก..... 314
ประวัติย่อของผู้วิจัย..... 361

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ **หน้า**

1. ตารางแสดงผลการศึกษารายกรณีของเด็กที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา..... 67

บทที่ 1
บทนำ

ภูมิหลัง

ครอบครัวเป็นสถาบันแรกของมนุษย์เป็นหน่วยที่เล็กที่สุดของสังคม และมีความใกล้ชิดกับสมาชิกของสังคมมากที่สุด ครอบครัวเป็นผู้สร้างและผู้กำหนดสถานภาพของสมาชิกกำหนดสิทธิและหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อสังคม เมื่อเกิดปัญหาใด ๆ ขึ้นในครอบครัวย่อมส่งผลกระทบต่อบุคคลในครอบครัว โดยเฉพาะปัญหาความรุนแรงในครอบครัวเป็นปัญหาสังคมอีกปัญหาหนึ่งที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาด้านการรับรู้ อารมณ์ ความรู้สึก ความคิด (มูลนิธิผู้หญิง. 2532 : 21) ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เป็นปัญหาที่เชื่อมโยงส่งผลร้ายไปสู่ปัญหาสังคมอื่นๆ นอกจากนั้นพบว่าความรุนแรงในครอบครัวเป็นประเด็นทางการแพทย์คุกคามสวัสดิภาพทั้งร่างกายและจิตใจของผู้ถูกกระทำ เป็นปัญหาทางสังคม และการทำผิดกฎหมาย ซึ่งผู้ถูกกระทำส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง เด็กและผู้สูงอายุ (ปรีชา อุปโยคิน. 2538 : 3)

ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวเป็นผลมาจากสัมพันธภาพระหว่าง พ่อ แม่ ลูก เด็กที่ได้รับการปฏิบัติเลี้ยงดูจากมารดาไม่ดี ถูกข่มเหงทารุณ เมื่อเติบโตส่วนใหญ่จะกลายเป็นคนดื้อด้านเกเร ชอบข่มเหงผู้อื่น (พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ. 2539 : 20 ; อ้างอิงมาจาก Schmidt and Kempe.1975) ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของโสภา ชูพิชัยกุล (2524 : 41) ที่กล่าวว่า สาเหตุของครอบครัวที่ทำให้วัยรุ่นกระทำผิด เกิดจากการที่บิดามารดามีการทะเลาะวิวาทกันอยู่ตลอดเวลา ใช้คำพูดถ้อยคำที่รุนแรง หยาบคาย ตำหนิกันอยู่เสมอ และใช้ลูกเป็นที่ระบายอารมณ์ จะเห็นได้ว่าการที่เด็กเติบโตในครอบครัวที่มีบรรยากาศแห่งความรุนแรง มีผลทำให้เด็กได้รับการเรียนรู้ และรับเอาแบบอย่างวิธีการใช้ความรุนแรงไปแก้ปัญหาความขัดแย้ง เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่มีครอบครัว และเมื่อประสบปัญหาความตึงเครียดจะใช้วิธีการรุนแรงในการแก้ปัญหา

ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นเด็กเร่ร่อนเด็กติดยาเสพติด เด็กประพฤติลักทรัพย์ ทำร้ายร่างกายผู้อื่นมักมีประวัติมาจากครอบครัวที่มีความรุนแรง และความไม่ปรองดองของบิดา มารดา ดังที่ ไข่มุกข์ มลิทอง (2539 : 26) กล่าวว่า การทะเลาะเบาะแว้งทุบตีกันบ่อย ๆทำให้เด็กมีความรู้สึกสับสนวุ่นวายและกระวนกระวายใจ จิตใจเต็มไปด้วยความตึงเครียด ความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้น อันเนื่องมาจากบิดา มารดากระทำต่อลูก ย่อมส่งผลกระทบทั้งด้านร่างกาย และจิตใจต่อเด็ก สอดคล้องกับแคพแพลน และคนอื่น ๆ (วัณเพ็ญ บุญประกอบ. 2535 : 102 ; อ้างอิงมาจาก Kaplan, et.at, 1986) กล่าวว่า เมื่อเด็กเติบโตขึ้นจะมีความผิดปกติได้หลายอย่าง เด็กบางคนเติบโตขึ้นมีลักษณะใจร้อน

ฉุ นเฉียว ขาดความยับยั้งชั่งใจ มีพฤติกรรมแปรปรวน ส่วนมากเติบโตขึ้นโดยไม่มีความสุข กลายเป็นคนซึมเศร้า และติดสารเสพติดในเวลาต่อมา หลายคนที่มีปัญหาการเรียน เรียนหนังสือไม่ได้ดี และยังพบว่าวัยรุ่นที่เกเร ประพฤติผิดกฎหมาย และมีพฤติกรรมรุนแรงก้าวร้าวนั้น มีปัญหาของการถูกกระทำรุนแรงทางร่างกายมาก่อน คนกลุ่มนี้เสี่ยงต่อการที่จะกระทำทารุณกรรมเมื่อตนเองมีลูก

นอกจากนั้นยัง พบว่า เด็กที่ถูกทอดทิ้ง ขาดความรัก ความเอาใจใส่เด็กถูกลงโทษ หรือดุด่ารุนแรงเกินกว่าเหตุ มักจะทำให้เด็กเกิดความน้อยเนื้อต่ำใจ พร้อม ๆ กับการสะสมความแค้นอาจจะแสดงออกมาในรูปของการยอมรับความชิงชังโดยไม่ปริปาก เพราะคิดว่าไม่มีประโยชน์ที่จะต่อสู้ แต่จะฝังความรู้สึกลงในจิตใจว่า ตนเองไม่มีค่า เป็นผู้ผิด ผู้แพ้ เด็กเหล่านี้จะนั่งเหม่อลอย น้ำลายไหล ผลกลายเป็นโรคจิต บางคนซ่อนความรู้สึกไว้แล้วแสดงออกกับลูกหลานต่อไปโดยเป็นคนก้าวร้าว เกลียดชังโลก พยายามเอาชนะผู้อื่น ต้องการให้ผู้อื่นชอกช้ำเหมือนตนเป็นการเรียก-ร้อง เป็นการแสวงหาความรักความเอาใจใส่จากผู้อื่น ผู้หญิงมักจะแสดงออกมาทางสำส่อนไม่ก้าวร้าวเหมือนผู้ชาย เด็กที่ชิงชังโลก ชิงชังพ่อแม่ เด็กจะออกไปนอกสังคมครอบครัว เปลี่ยนชื่อนามสกุล ศาสนา เมื่อพบพ่อแม่ก็ทำเป็นไม่รู้จัก (กองสุขภาพจิต กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณ-สุข. 2527 : 10) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเอกแลน (วัณเพ็ญ บุญประกอบ. 2534 : 94 - 95 ; อ้างอิงมาจาก Egeland.1985) พบว่า เด็กที่ถูกทอดทิ้ง จะมีปัญหาการสร้างอารมณ์ผูกพันกับบุคคล มีลักษณะไม่เชื่อฟังไม่ทำตาม มีอารมณ์หงุดหงิด ก้าวร้าว ทำลาย พบความคับข้องใจได้บ่อย ขาดการนับถือตนเอง ขาดความมั่นใจ (low self -esteem) ขาดการแสดงความรู้สึก หรือแสดงความต้องการของตนเอง (Self - assertion) มีการควบคุมตนเอง และยืดหยุ่นต่อสถานการณ์น้อย ต้องการพึ่งคนอื่นสูง สนใจสิ่งแวดล้อมน้อย มีความกระตือรือร้นต่อการใฝ่รู้ต่ำกว่าเด็กทั่วไป ไม่สนใจการเรียน และการงาน เมื่อเข้าเรียนเด็กกลุ่มนี้จะมีปัญหาเรื่องสมาธิ ความตั้งใจเรียน มีความมั่นใจในตนเองต่ำ ไม่คบกับใคร มักแยกตัวอยู่ตามลำพัง มีการแสดงออกเป็นตัวของตัวเองน้อย และมีปัญหาพฤติกรรมมาก

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเป็นปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ที่นับวันจะทวีความรุนแรงขึ้นในสังคมไทย ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเด็กชายที่อาศัยในสถานสงเคราะห์เด็กชาย ที่ถูกทอดทิ้งหรือได้รับการทำร้ายมาจากพ่อแม่ของเด็ก จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นกับเด็กที่อยู่ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม (ธันวาคม. 2540 : สถานสงเคราะห์บ้านเด็กชายหนองคาย) โดยผู้วิจัยใช้แบบสอบถามปลายเปิดถามเด็กชายที่มีอายุระหว่าง 7 – 18 ปี ที่อาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์ฯ จำนวน 151 คน ถึงสาเหตุในการเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์ ฯ พบว่า สาเหตุอันดับ 1 คือ ถูกพ่อแม่ทอดทิ้ง จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 47.01 ความยากจน จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 31.78 บิดามารดาเสียชีวิต

จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 7.28 บิดามารดาต้องโทษจำคุก จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 5.25 บิดามารดาอยู่ในสถานสงเคราะห์ผู้ใหญ่ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 4.64 และเร่ร่อน พลัดหลง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.97

จากการสอบถามผู้ช่วยผู้ปกครองของสถานสงเคราะห์ฯ พ่อบ้าน ผู้ดูแลและเจ้าหน้าที่ในสถานสงเคราะห์ฯ ครู อาจารย์ในโรงเรียน พบว่า เด็กที่มีปัญหาด้านพฤติกรรมมากที่สุดคือเด็กที่ถูกพ่อแม่ทอดทิ้ง และถูกทำร้ายทางด้านร่างกายหรือจิตใจ จะมีการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดปัญหามากที่สุด ทั้งภายในสถานสงเคราะห์ฯ และขณะเรียนหนังสือในห้องเรียนได้แก่ พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯ พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เมื่ออยู่กับเพื่อน ครูอาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เด็กชาย จำนวน 20 คนโดยใช้คำถามในการสัมภาษณ์ 3 ข้อ คือ ความรู้สึกของเด็กต่อการอาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์ ฯ ความรู้สึกต่อพ่อแม่ และสาเหตุของการหลบหนี พบว่าเด็กจำนวน 2 คนบอกว่ามีความรู้สึกดีที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ฯ เพราะมีที่อยู่ ที่กินได้เรียนหนังสือ แต่บางครั้งรู้สึกเหงา ว้าเหว่ อยากให้พ่อแม่รักกัน และอยากให้มารับกลับบ้านหรือมาเยี่ยมบ้าง ยกตัวอย่างจากการเด็กชายคนหนึ่ง (ธันวาคม. 2540 :สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย) เด็กให้ข้อมูลว่า "พ่อกับแม่ชอบทะเลาะกัน เพราะพ่อชอบกินเหล้า ส่วนแม่ชอบเล่นไพ่ เคยมีครั้งหนึ่งที่พ่อกับแม่ตีกัน ผมเข้าไปห้ามพ่อก็เลยเตะผม ส่วนแม่ก็ชอบที่จะเขกหัวและกดคอผม ต่อมาพ่อกับแม่ก็แยกทางกัน พ่อหายไปเลย ส่วนแม่ก็มีพ่อใหม่ น้าจึงพาผมมาส่งที่นี่ 7 ปีแล้ว ไม่เคยมีใครมาหาเลย" ส่วนเด็กจำนวน 18 คน บอกว่าการอยู่สถานสงเคราะห์ฯ ทำให้มีที่นอน ที่เล่น ที่กิน มีที่เรียนหนังสือ มีคนคอยดูแล แต่บางครั้งก็เบื่อ อยากมีอิสระ เด็กชายยอมรับว่าการอยู่สถานสงเคราะห์ฯ ดีกว่าอยู่บ้านที่ต้องพบเห็นพ่อแม่ ทุบตีทะเลาะ หรือมีเรื่องวุ่นวายตลอดเวลา ขณะที่พูดเด็กมีแววตา เคียดแค้น ท่าทางไม่เป็นมิตร โดยเด็กจะเกลียดบ้าน เกลียดพ่อแม่ไม่อยากพบพ่อแม่อีก ส่วนสาเหตุการหลบหนีนั้น พบว่า เด็กทั้ง 20 คนเคยหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ ฯ อย่างน้อย 1 ครั้ง (แต่เด็ก 2 คนกระทำไม่สำเร็จ) พบว่า การที่เด็กพยายามหลบหนีออกไปนั้น เพราะอยากเผชิญชีวิตภายนอก อยากออกไปเที่ยวไม่พึงพอใจในอิสระกับการมีชีวิตอยู่ในสถานสงเคราะห์ฯ รู้สึกท้าทายและตื่นเต้นที่ได้หลบหนีออกไป การหลบหนีออกไปทำให้เด็กมีความสุขมากกว่าการขออนุญาตจากพ่อบ้าน ผู้ดูแล

จากการศึกษาข้อมูลของสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2542 พบว่าสาเหตุของการเข้ามาอาศัยในสถานสงเคราะห์ฯ อันดับ 1 คือ ถูกทอดทิ้ง จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 28.39 อันดับ 2 คือยากจนขาดแคลนจำนวน 39 คนคิดเป็นร้อยละ 25.80 อันดับ 3 คือเร่ร่อนจำนวน 16 คนคิดเป็นร้อยละ

10.32 อันดับ 4 คือ ครอบครัวแตกแยก จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 7.74 อันดับ 5 คือ บิดา มารดา ผู้ปกครองเลี้ยงดูไม่เหมาะสม จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 5.18 และอื่น ๆ

จากการศึกษาข้อมูลของสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย ดังกล่าว พบว่า สาเหตุของการเข้ามาอาศัยในสถานสงเคราะห์ฯ อันดับ 1 คือถูกทอดทิ้ง จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 28.39 สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ที่พบว่า เด็กที่ถูกพ่อแม่ทอดทิ้ง หรือได้รับความรุนแรงในครอบครัวมักมีปัญหาด้านพฤติกรรม ผู้วิจัยจึงสรุปเป็นประเด็นที่สำคัญและจำเป็นต้องช่วยเหลือ 4 ประเด็น คือ พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯ พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ ฯ ทั้งที่มีเหตุผลว่าเด็กชายไม่ต้องการอยู่ในสถานสงเคราะห์ฯ หรือยังต้องการอยู่ในความดูแลของสถานสงเคราะห์ฯแต่ต้องการหนีออกไปเป็นครั้งคราว เพื่อต้องการเผชิญชีวิตที่ท้าทายตื่นเต้นและต้องการอิสระ เป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาซึ่งส่งผลกระทบในด้านความปลอดภัย และอันตรายแก่ตัวเด็กเอง รวมถึงการแสดงให้เห็นลักษณะนิสัยของตัวเด็ก จากการศึกษาของอุไรวรรณ พันธุ์ประพันธ์ และประภาวดี รุ่งเอนก (2532 : 6) ศึกษาเรื่องสาเหตุการหลบหนีออกจากสถานแรกรับทั้งเด็กชายและเด็กหญิง พบว่า สาเหตุที่พบมากมาจากลักษณะนิสัยของเด็กเอง ได้แก่ รักอิสระ ชอบเที่ยวเตร่ไปเรื่อย ๆ ไม่ชอบความจำเจ และไม่ชอบอยู่ในระเบียบวินัย สาเหตุรอง คือ เด็กรู้สึกว้าเหว่ คิดถึงบ้าน ตลอดจนท่าทีการปฏิบัติต่อเด็กของเจ้าหน้าที่สถานแรกรับ

พฤติกรรมการก่อกวน พบได้ทั้งในโรงเรียน และภายในสถานสงเคราะห์ฯ เช่น ชวนเพื่อนคุย การทำเสียงดัง การแกล้งเพื่อนขณะเรียน ไม่ตั้งใจเรียน เป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ดังที่ รุ่งทิพย์ ยอดประดู่ (2530 : 1) กล่าวว่า ถ้านักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการเรียน เช่น ไม่ตั้งใจเรียน คุยหรือเล่นในขณะที่ครูสอนไม่ทำงานที่ครูสั่ง จะทำให้กิจกรรมการเรียน การสอนหยุดชะงักลง ซึ่งจะทำให้การเรียนการสอน ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นักเรียนไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนเท่าที่ควร นอกจากนั้นยังพบพฤติกรรมการก่อกวนในสถานสงเคราะห์ฯ ได้แก่ การก่อความไม่สงบ การแกล้งเพื่อนในรูปแบบต่าง ๆ การรังแก หรือทุบตีเพื่อน ซึ่งทำให้เกิดปัญหาการทะเลาะ วิวาท ก่อให้เกิดความไม่สงบ

พฤติกรรมการพูดไม่เหมาะสม ที่พบในเด็กที่มาจากครอบครัวที่ถูกพ่อแม่ทอดทิ้ง หรือถูกทำร้ายด้านร่างกาย และด้านจิตใจมาก่อน พบว่า เด็กจะพูดไม่มีหางเสียง พูดคำหยาบ ใช้คำพูดที่รุนแรง เช่น กู มึง ไอ้ อี การโต้เถียง การล้อเลียนปมด้อยของเพื่อน หรือการล้อเลียนชื่อบิดามารดา เป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาดังที่ ไพรพรรณ ไชยสุวรรณ (2537 : 23) กล่าวว่า การพูดที่ไม่

เหมาะสมก่อให้เกิดปัญหาด้านการเรียน การสอน และการมีสัมพันธภาพกับเพื่อน เป็นต้นเหตุแห่งปัญหาและนำมาสู่ความไม่สงบสุข

การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ที่พบในเด็กสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย ได้แก่ การเพิกเฉย ไม่สนใจต่อการพูดอบรมสั่งสอน หรือเดินกระแทกส้นเท้า เดินหนีขณะที่ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ในสถานสงเคราะห์พูดด้วย ไม่สนใจ และปฏิเสธที่จะปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมที่ถูกตักเตือน การรังแก ทุบตีเพื่อน การนำสิ่งของของเพื่อนไปทิ้ง การแสดงท่าทางล้อเลียนเพื่อน รวมทั้งการแสดงอารมณ์ทางเพศต่อเพื่อนนักเรียนหญิงโดยการกอด จับมือ เปิดกระโปรงฯลฯ ซึ่งถือเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง และไม่เหมาะสม นำความเสียหายเกิดแก่บุคคลอื่น โดยเด็กที่มีพฤติกรรมดังกล่าวได้ถูกพักการเรียน เพื่อเป็นการลงโทษ แต่หากไม่ได้รับการช่วยเหลือ และการแก้ไขอย่างรีบด่วน ปัญหาดังกล่าวอาจทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น

พฤติกรรมที่เกิดขึ้นทั้ง 4 พฤติกรรมถือเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กที่ถูกพ่อแม่ทอดทิ้ง หรือมีปัญหาความรุนแรงในครอบครัวสอดคล้องกับ สเตราส์ เจลล์ และสไตน์เมทซ์ (เหมะวัน เหมะนัด. 2533 : 35 ; อ้างอิงมาจาก Straus, Gelles and Steinmetz. 1980) ที่กล่าวว่า สมาชิกครอบครัวแต่ละรุ่น เรียนรู้การใช้ความรุนแรงโดยการเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในครอบครัวที่มีความรุนแรง นั่นคือ ความรุนแรงนำมาซึ่งความรุนแรง (Violence begets Violence)เป็นการแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ความรุนแรงจะสืบเนื่องต่อไปเรื่อย ๆ อย่างไม่สิ้นสุดทำให้เกิดสายใยแห่งความรุนแรงในสังคม เด็กที่ถูกกระทำรุนแรงบ่อย ๆ ย่อมมีผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็กเป็นอย่างมาก ในด้านพฤติกรรมเด็กจะมีปัญหาด้านบุคลิกภาพและการแสดงออกสองกรณี คือ เด็กจะมีบุคลิกภาพที่ก้าวร้าว (Aggression) มีปัญหาด้านความประพฤติ (Conduct Disorder) โอกาสที่จะทำผิดกฎหมายได้สูง รวมทั้งก่ออาชญากรรมต่อชีวิตและร่างกายสูง เด็กจะมีความวิตกกังวลสูง (Anxiety) ทำอะไรไม่ประสบความสำเร็จ และยังมีผลทำให้เด็กมีความรู้สึกสิ้นหวัง (Hopelessness) ขาดความมั่นใจ ท้อแท้ บางรายมีพฤติกรรมทำลายตนเอง หรือการฆ่าตัวตาย

ดังนั้นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาทั้ง 4 ประเด็นที่เกิดขึ้นกับเด็กชายในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย เป็นปัญหาที่สมควรจะช่วยเหลืออย่างรีบด่วน ซึ่งวิธีการช่วยเหลือมีหลายวิธี เช่น การปรับพฤติกรรม การศึกษารายกรณี เป็นต้น ในที่นี้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษารายกรณี (Case Study) เป็นวิธีช่วยเหลือ ที่เป็นกระบวนการศึกษารายละเอียดของบุคคล ทั้งจากตัวผู้รับการศึกษารายกรณีและผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง พ่อบ้าน ผู้ดูแลในสถานสงเคราะห์ฯ ครู อาจารย์ในโรงเรียนที่เด็กชายเรียนอยู่โดยศึกษาเป็นเวลาต่อเนื่องกัน เพื่อเข้าใจถึงสาเหตุของพฤติกรรมที่เป็นปัญหา และหาทางช่วยเหลือให้บุคคลนั้นสามารถช่วยตนเอง และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมต่อไปได้ (กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. 2529 : 3) จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ผลงานวิจัยของธัชวรรณ พิมพ์งาม (2538

: 137 - 143) ที่ศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4 ที่มีปัญหาการปรับตัว โรงเรียนวินิตศึกษาในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดลพบุรี ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาการปรับตัวของนักเรียนมีสาเหตุมาจากลักษณะส่วนตัวของเด็ก คือ ความไม่สบายใจ ความเครียดที่ไม่ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ และสาเหตุจากสิ่งแวดล้อมในครอบครัว คือได้รับการอบรมเลี้ยงดูไม่เหมาะสม ผลจากการศึกษารายกรณี ทำให้นักเรียนมีการปรับตัวได้ดีขึ้นทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดวงกมล วงษ์ศรีหัส (2540 : 110 - 120) ที่ศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีปัญหาการปรับตัวในครอบครัว โรงเรียนชุมชนวัดบางชัน อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาการปรับตัวในครอบครัวของนักเรียน มีสาเหตุจากสิ่งแวดล้อมในครอบครัว เช่น พ่อแม่ ทะเลาะวิวาทกันเป็นประจำ เด็กทะเลาะวิวาทกับพี่น้อง เด็กรู้สึกว่าพ่อแม่ไม่รัก ทำให้ขาดความรัก ความอบอุ่น เมื่ออยู่บ้านไม่มีความสุข อยากหนีออกจากบ้านเมื่ออยู่โรงเรียนจะแยกตัวตามลำพัง ปรับตัวเข้ากับเพื่อนไม่ได้ เมื่อได้รับการศึกษารายกรณีแล้ว นักเรียนปรับตัวกับเพื่อนได้ดีขึ้นสามารถทำงานกลุ่มกับเพื่อนได้ ยอมรับสภาพที่เกิดขึ้นในบ้าน และพยายามทำหน้าที่ของลูกให้ดีที่สุด จึงทำให้เริ่มมีความสุขเมื่ออยู่บ้าน

จากการศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กที่ถูกพ่อแม่ทอดทิ้ง หรือมีความรุนแรงในครอบครัว โดยการศึกษารายกรณีในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษารายกรณีเกี่ยวกับการพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กที่ถูกพ่อแม่ทอดทิ้ง หรือมีความรุนแรงในครอบครัว ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เพื่อให้ทราบถึงสาเหตุของปัญหาและดำเนินการช่วยเหลือตามความเหมาะสม

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ จะเป็นแนวทางให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ได้แก่ ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์ ฯ นักสังคมสงเคราะห์ พ่อบ้าน ผู้ดูแล เจ้าหน้าที่ในสถานสงเคราะห์ฯ ครู อาจารย์ในโรงเรียน ซึ่งได้ฝึกการศึกษารายกรณีจนชำนาญ ได้นำวิธีการศึกษารายกรณีไปช่วยเหลือเด็กที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาให้สามารถปรับตัว และดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้ตามความเหมาะสม

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรเป็นเด็กชายที่อาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ในปี พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นเด็กที่ถูกพ่อแม่ทอดทิ้ง หรือมาจากครอบครัวที่มีปัญหาความรุนแรงในครอบครัว โดยอาจได้รับการทำร้ายด้านร่างกาย หรือด้านจิตใจจากพ่อแม่ และมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาจำนวน 18 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นเด็กที่ถูกพ่อแม่ทอดทิ้ง หรือมาจากครอบครัวที่มีปัญหาความรุนแรงในครอบครัว โดยอาจได้รับการทำร้ายด้านร่างกาย หรือด้านจิตใจในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ในปี พ.ศ. 2542 ที่เข้ามาอาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์ ฯ หรือมีปัญหาด้านพฤติกรรม จำนวน 7 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Random Sampling)จากประชากรโดยมีข้อจำกัดดังนี้

2.1 อายุระหว่าง 11 – 13 ปี

2.2 การเข้ามาอาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์ฯเนื่องจากถูกทอดทิ้ง หรือมาจากครอบครัวที่มีปัญหาความรุนแรงในครอบครัว โดยอาจได้รับการทำร้ายด้านร่างกาย หรือด้านจิตใจจากพ่อแม่

2.3 เป็นเด็กที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ได้แก่

2.3.1 พฤติกรรมของการหลบหนี ออกจากสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย

2.3.2 พฤติกรรมการก่อกวนในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย และในโรงเรียน

2.3.3 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่

2.3.4 การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่

2.4 เรียนอยู่ในโรงเรียนเดียวกัน คือ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 14 และระดับชั้นเดียวกัน คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ การศึกษารายกรณี

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ พฤติกรรมที่เป็นปัญหา

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

4.1 การศึกษารายกรณี (Independent Variable) หมายถึง การศึกษารายละเอียดต่าง ๆของเด็กชายที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา และเข้าอาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ที่มีสาเหตุการเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์ฯ เนื่องจากถูกพ่อแม่ทอดทิ้ง หรือมีความรุนแรงในครอบครัว โดยอาจได้รับการทำร้ายด้านร่างกายหรือด้านจิตใจจากพ่อแม่ โดยศึกษาต่อเนื่องกันไปในระยะเวลาหนึ่ง แล้วนำรายละเอียดที่ได้มาวิเคราะห์ ตีความ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยเหลือเด็กที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ให้เด็กสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสถานสงเคราะห์ฯ และให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสมโดยกระบวนการในการศึกษามี 7 ขั้นตอนดังนี้

4.1.1 การกำหนดปัญหาและการตั้งสมมติฐาน หมายถึง การที่ผู้วิจัยตั้งจุดมุ่งหมายหรือกำหนดว่าจะศึกษาเกี่ยวกับเด็กที่มีปัญหาด้านพฤติกรรมที่เป็นปัญหา โดยการเข้ามาอาศัยในสถานสงเคราะห์ ฯ ที่มาสาเหตุมาจากการถูกพ่อแม่ทอดทิ้ง หรือมีปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งผู้วิจัยได้คาดคะเนว่าปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กนั้นมีสาเหตุจากตัวเด็กเองสภาพแวดล้อมในครอบครัว สภาพแวดล้อมในโรงเรียน และสภาพแวดล้อมในสถานสงเคราะห์ฯ

4.1.2 การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล หมายถึง การหาข้อเท็จจริงหลังจากที่มีกำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐานแล้ว โดยใช้เครื่องมือในการแนะแนวเก็บรวบรวมข้อมูลกับเด็กและผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ การสังเกตและบันทึกการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมสถานสงเคราะห์ฯ อัตตชีวประวัติ และการบันทึกประจำวัน สังคมมิติ แบบสอบถาม แบบทดสอบ และระเบียนสะสม แล้วนำมาแปลความหมาย เพื่ออธิบายถึงสาเหตุและพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็ก มีการประชุมปรึกษารายกรณี โดยการเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ได้แก่ ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์ ฯ พ่อบ้าน ผู้ดูแล เจ้าหน้าที่ ในสถานสงเคราะห์ ฯ ครู อาจารย์ ในโรงเรียน ได้ร่วมกันพิจารณาศึกษาข้อเท็จจริงที่ได้จากการรวบรวม

4.1.3 การวินิจฉัย หมายถึง การนำเอาผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รวบรวมจากหลายๆ วิธีการมาเป็นพื้นฐานประกอบการพิจารณา เพื่อวินิจฉัยว่าพฤติกรรมที่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง

4.1.4 การช่วยเหลือ หมายถึง การทำให้เด็กที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามีปัญหาลดลง ด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การให้คำปรึกษา การให้ข้อเสนอแนะ การปรับพฤติกรรม ตลอดจนการส่งต่อ ไปยังผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะ เพื่อการรักษาในรายที่มีปัญหาซับซ้อนและรุนแรง

4.1.5 การทำนายผล หมายถึง การคาดการณ์ล่วงหน้าว่าเด็กที่มีปัญหาจะมีการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างไรในอนาคต ด้วยการคำนึงถึงความแตกต่างของบุคคล สภาพแวดล้อมที่สร้างเงื่อนไขและข้อจำกัดในชีวิตของเด็กที่รับการสงเคราะห์

4.1.6 การติดตามผล หมายถึง การที่ผู้วิจัยประเมินผลหลังจากช่วยเหลือเด็กไปแล้วว่าได้ผลเป็นอย่างไร ถ้ายังไม่ได้ผลดีควรมีการหาทางช่วยเหลือส่งต่อให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป วิธีการติดตามผล ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ โดยระยะขอการติดตามผลแบ่งเป็นช่วง 3 เดือนแรกและ 3 เดือนหลัง จากการศึกษารายกรณีเสร็จสิ้นไปแล้ว

4.1.7 การสรุปผลและข้อเสนอแนะ หมายถึง การที่ผู้วิจัยสรุปสิ่งที่ได้จากศึกษารายกรณีของเด็กที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา การให้การช่วยเหลือ การให้ข้อเสนอแนะสำหรับเด็ก บุคคลที่-เกี่ยวข้องกับเด็ก และบุคคลที่สนใจที่จะศึกษาเด็กต่อไป

4.2 เด็กถูกทอดทิ้ง (Neglect Child) หมายถึง เด็กชายที่มีสาเหตุการเข้ามาอาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม โดยการถูกพ่อแม่ละเลยทอดทิ้ง หรือได้รับการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม ได้แก่ การขาดการเอาใจใส่ต่อการให้อาหาร เลี้ยงดูอย่างปล่อยปละละเลย ไม่สนใจให้การศึกษา และการที่พ่อแม่ไม่ได้ให้ความรักเอาใจใส่ เลี้ยงดูอบรมสั่งสอน หรือให้บ้างแต่ไม่เพียงพอต่อความต้องการขั้นพื้นฐานของเด็ก

4.3 ความรุนแรงในครอบครัว (Family Violence) หมายถึง การที่พ่อแม่ได้กระทำการทำร้ายลูกด้วยวิธีการต่าง ๆ อาจจะเป็นการใช้กำลังทำร้ายร่างกาย หรือดุด่าด้วยวาจา การแสดงกิริยารังเกียจ เพื่อให้ลูกได้รับความเจ็บปวด หรือเสียใจ ตั้งแต่ระดับเล็กน้อยถึงระดับรุนแรงรวมทั้งการที่พ่อแม่ของเด็กทะเลาะ ตบตี โต้เถียงกันอย่างรุนแรงเกิดผลกระทบต่อทั้งร่างกาย และจิตใจ ซึ่งแบ่งความรุนแรงได้ 2 ประเภท ดังนี้

4.3.1 การทำร้ายทางด้านร่างกาย หมายถึง การที่เด็กถูกพ่อแม่ทำร้ายจนร่างกายได้รับบาดเจ็บ ตั้งแต่การบาดเจ็บเล็กน้อย ไปจนถึงบาดเจ็บสาหัส ทั้งที่ปรากฏร่องรอยให้เห็น และไม่มีร่องรอยให้เห็น ได้แก่ การถูกผลัก กระชาก หยิก ตบ ตี เตะต่อย ขวางปาด้วยสิ่งของ ตลอดจนการถูกทำร้ายด้วยอาวุธ ของมีคม การถูกจี้ด้วยบุหรี่หรือถูกราดด้วยของร้อน

4.3.2 การถูกทำร้ายทางด้านจิตใจ หมายถึง การที่เด็กถูกพ่อแม่ทำร้ายให้ได้รับความรู้สึก เจ็บปวด เสียใจ กระทบกระเทือนใจ อาจด้วยวาจาหรือท่าทีการกระทำ เช่น การพูดจาดูถูก การพูดจาประชดประชัน การถูกขู่ว่าจะทำลายเด็ก หรือขู่ว่าจะทำลายของอันเป็นที่รักของเด็ก การแสดงท่าทีเฉยเมย ไม่สนใจ การแสดงท่าทีโกรธไม่พอใจ

4.4 พฤติกรรมที่เป็นปัญหา หมายถึง การแสดงออกของเด็กชายที่ไม่เหมาะสมต่อบุคคล เวลา และสถานที่ ขณะเมื่ออยู่ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย หรือขณะอยู่ในโรงเรียนทำให้ไม่สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีเหมาะสม ในที่นี่ผู้วิจัยแบ่งพฤติกรรมที่เป็นปัญหาที่ได้จากการสำรวจของกลุ่มตัวอย่างปัญหา โดยมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา 4 ลักษณะ ดังนี้

4.4.1 พฤติกรรมการหลบหนี หมายถึง การที่เด็กชายพยายามหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย หรือออกนอกบริเวณสถานสงเคราะห์ฯโดยไม่ขออนุญาต

4.4.2 พฤติกรรมก่อกวน หมายถึง การที่เด็กชายแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสมในขณะเรียนหนังสืออยู่ในชั้นเรียน หรือขณะอยู่ในสถานสงเคราะห์ฯ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.4.2.1 พฤติกรรมก่อกวนในชั้นเรียนขณะที่ครูสอน ได้แก่ พูดเสียงดัง ทำเสียงแปลก ๆ ชวนเพื่อนคุย เคาะโต๊ะ แกล้งเพื่อนโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น ดึงสมุด หรือปากกาของเพื่อน แหย่เพื่อน เขียนข้อความตลกต่าง ๆ บนกระดาษเพื่อติดบนหลังเพื่อน และการไม่ตั้งใจเรียน

4.4.2.2 พฤติกรรมก่อกวนในสถานสงเคราะห์ ฯ ได้แก่ ทะเลาะกับเพื่อน รังแก ทุบตีเขกศีรษะเพื่อน แย่งอาหารในจานเพื่อน นั่งบังเพื่อนขณะชมโทรทัศน์ และพูดเสียงดังรบกวนเพื่อนในเวลานอน

4.4.3 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม หมายถึง การที่เด็กพูดไม่สุภาพไม่เหมาะสมกาลเทศะกับเพื่อน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ในสถานสงเคราะห์ฯ จนทำให้บุคคลดังกล่าวไม่พอใจหรือได้รับความอับอาย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.4.3.1 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมในโรงเรียน ได้แก่

1) พฤติกรรมการพูดไม่เหมาะสมกับครู อาจารย์ ได้แก่ การพูดไม่มีหาง-เสียง การพูดคำหยาบ การพูดโต้เถียง

2) พฤติกรรมการพูดไม่เหมาะสมกับเพื่อน ได้แก่ ดุด่า พูดคำหยาบ พูดล้อเลียนปมด้อยของเพื่อน และล้อเลียนชื่อพ่อแม่ของเพื่อน

4.4.3.2 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเจ้าหน้าที่ในสถานสงเคราะห์ฯ ได้แก่ การพูดไม่มีหางเสียง การพูดคำหยาบ การพูดโต้เถียง

4.4.4 การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม หมายถึง การที่เด็กมีการแสดงออกทางการกระทำไม่เหมาะสมกาลเทศะกับเพื่อน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ในสถานสงเคราะห์ฯจนทำให้บุคคลดังกล่าวไม่พอใจ หรือได้รับความอับอาย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.4.4.1 การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในโรงเรียน ได้แก่

1) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับครู อาจารย์ ได้แก่ การเพิก-เฉย ไม่สนใจต่อการอบรมสั่งสอน เดินกระแทกส้นเท้า เดินหนีขณะที่ครู อาจารย์พูดด้วย รวมทั้งไม่สนใจและปฏิเสธที่จะปรับปรุง แก้ไข พฤติกรรมที่ถูกอบรมตักเตือน

2) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อนได้แก่ การรังแก ทุบตี แสดงอารมณ์ทางเพศต่อเพื่อนนักเรียนหญิง โดยการโอบบ่า จับมือ เปิดกระโปรง เป็นต้น

4.4.4.2 การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในสถานสงเคราะห์ฯ ได้แก่

1) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเจ้าหน้าที่ในสถานสงเคราะห์ฯ ได้แก่ การเพิกเฉย ไม่สนใจต่อการอบรมสั่งสอน เดินกระแทกส้นเท้า เดินหนี ขณะที่เจ้าหน้าที่ในสถานสงเคราะห์ฯ พูดด้วย รวมทั้งไม่สนใจและปฏิเสธที่จะปรับปรุง แก้ไข พฤติกรรมที่ถูกอบรมตักเตือน

2) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อนได้แก่ การรังแก ทุบตีการนำสิ่งของของเพื่อนไปทิ้ง การแสดงท่าทางล้อเลียนเพื่อน

5. สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย หมายถึง สถานที่ที่เป็นหน่วยงานของรัฐบาล สังกัดกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ตั้งอยู่ที่จังหวัดหนองคาย ทำหน้าที่ในการรับการสงเคราะห์ฯให้การช่วยเหลือดูแล เด็กชายที่มีปัญหา ขาดที่พึ่งพิง หรือประสบปัญหาสาเหตุต่าง ๆ เช่น ไม่มีพ่อแม่หรือญาติพี่น้องที่จะให้การดูแลเลี้ยงดู เด็กเร่ร่อน ขาดแคลนทุนการศึกษาครอบครัวยากจนต้องการเรียนต่อ ฯลฯ โดยรับตั้งแต่อายุ 7–18 ปี เพื่อให้การสงเคราะห์ในการเลี้ยงดูศึกษาเล่าเรียนเพื่อให้มีความรู้ในการประกอบอาชีพและสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมต่อไปตามความเหมาะสม

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี
   1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี
      1.1.1 ความหมายของการศึกษารายกรณี
      1.1.2 จุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณี
      1.1.3 ประโยชน์ของการศึกษารายกรณี
      1.1.4 กระบวนการในการศึกษารายกรณี
      1.1.5 วิธีการที่ใช้ในการศึกษารายกรณี
   1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเด็กถูกทอดทิ้ง
   2.1 ความหมายของเด็กถูกทอดทิ้ง
   2.2 ผลกระทบต่อเด็กที่ถูกทอดทิ้ง
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในครอบครัว
   3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในครอบครัว
      3.1.1 ความหมายของความรุนแรงในครอบครัว
      3.1.2 สาเหตุของความรุนแรงในครอบครัว
      3.1.3 ผลกระทบของความรุนแรงในครอบครัว
   3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในครอบครัว
4. เอกสารและงาน วิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหา
   4.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหา
      4.1.1 ความหมายของพฤติกรรมที่เป็นปัญหา
      4.1.2 ประเภทของพฤติกรรมที่เป็นปัญหา
   4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหา
      4.2.1 งานวิจัยในประเทศ
      4.2.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม

5.1 การดำเนินงานสงเคราะห์เด็กของกรมประชาสงเคราะห์

5.2 ประเภทของบริการที่กรมประชาสงเคราะห์จัดให้กับเด็ก

5.3 ประเภทของสถานสงเคราะห์

5.4 สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี

1.1.1 ความหมายของการศึกษารายกรณี

การศึกษารายกรณี หมายถึง การศึกษารายละเอียดต่าง ๆที่สำคัญของหน่วยใดหน่วยหนึ่งในสังคม เช่น บุคคล กลุ่ม ชุมชน สถาบัน เป็นต้นโดยเฉพาะในปัจจุบันมักเน้นศึกษารายละเอียดของแต่ละบุคคล การศึกษารายละเอียดจะต้องศึกษาต่อเนื่องกันไประยะเวลาหนึ่ง แล้วนำรายละเอียดที่ได้มาวิเคราะห์ ตีความเพื่อให้เข้าใจถึงสาเหตุของพฤติกรรม ซึ่งอาจเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาหรือไม่เป็นปัญหาก็ได้ พัฒนาการด้านต่าง ๆ ความสามารถพิเศษด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลาย ๆ ด้าน ถ้าในรายที่เป็นปัญหาจะได้เป็นแนวทางในการที่จะช่วยเหลือแก้ไข แต่ถ้าในรายที่ไม่เป็นปัญหา จะได้ใช้เป็นแนวทางในการป้องกัน ส่งเสริม หรือนำไปเป็นแบบฉบับแก่บุคคลอื่นต่อไป (กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. 2529 : 3)

พรหมธิดา แสนคำเครือ (2528 : 70) กล่าวว่า การศึกษาเป็นรายกรณีเป็นกระบวนการการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลเป็นรายกรณีต่อเนื่องกันไประยะหนึ่ง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อจะหาทางช่วยให้บุคคลปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นในทุกด้าน เช่น อารมณ์ สังคม เจตคติ ความสนใจ และการเรียน

สุภาพรรณ โคตรจรัส (2528 : 1) ได้กล่าวว่า การศึกษารายกรณีเป็นวิธีการศึกษาและวิเคราะห์สิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยละเอียด อาจเป็นการศึกษาบุคคลใดบุคคลหนึ่งชุมชนใดชุมชนหนึ่ง หรือสถาบันใดสถาบันหนึ่ง การศึกษารายกรณีมิได้หมายความเฉพาะการรวบรวมข้อมูล ประวัติ

นันทิกา แย้มสรวล (2529 : 7) ได้สรุปความคิดรวบยอดของการศึกษารายกรณีว่า เป็นวิธีการศึกษาบุคคลอย่างละเอียดทุกด้านต่อเนื่องกันไปเป็นเวลานาน เป็นการรวบรวมข้อมูลทุกด้านของบุคคลมาจัดไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์และวินิจฉัยปัญหา เพื่อช่วย

ให้มองเห็นบุคลิกภาพของบุคคลจนสามารถเข้าใจถึงธรรมชาติของบุคคลและสาเหตุของปัญหาอย่างชัดเจน แล้วจึงนำข้อมูลมาพิจารณา วางแผนให้การช่วยเหลือแนะแนวให้บุคคลพยายามแก้ไขและพัฒนาสภาพชีวิตของตนให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พนม ลิ้มอารีย์ (2530 : 17) กล่าวว่า การศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลอย่างลึกซึ้งและวิเคราะห์ถึงสาเหตุ ที่ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมเช่นนั้น หรือมีพฤติกรรมแปลกไปว่ามีสาเหตุมาจากอะไร รวมทั้งแปลกความหมายของพฤติกรรมนั้น ๆ ว่ามีความสัมพันธ์กับปัญหาและการปรับตัวของบุคคลนั้นอย่างไร

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การศึกษารายกรณี หมายถึง การศึกษาเรื่องราวของผู้รับการศึกษาอย่างละเอียดต่อเนื่องกันไปในระยะเวลาหนึ่ง โดยการใช้กระบวนการในการศึกษารายกรณี ได้แก่ การใช้เทคนิคการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน อัตตชีวประวัติ และการบันทึกประจำวัน สังคมมิติ แบบสอบถาม แบบทดสอบ และระเบียนสะสม แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อให้ผู้ศึกษาเข้าใจถึงสาเหตุของพฤติกรรม ซึ่งอาจเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหา หรือไม่เป็นปัญหาก็ได้ พร้อมทั้งหาแนวทางในการช่วยเหลือ ป้องกัน และส่งเสริม เพื่อให้ผู้รับการศึกษาสามารถปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้ตามความเหมาะสม

1.1.2 จุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณี

การศึกษารายกรณีมี จุดมุ่งหมายหลายประการ ดังนี้

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2529 : 8 - 9)ได้สรุปจุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณีโดยมีจุดมุ่งหมายหลัก 2 ประการคือ

1. เพื่อใช้ในการแนะแนวและให้คำปรึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็นจุดมุ่งหมายย่อยๆ ดังนี้

1.1 เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการวินิจฉัย และการรักษาในรายที่มีปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาการปรับตัว ปัญหาการเรียน ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ

1.2 เพื่อให้ผู้ศึกษาเข้าใจบุคคลได้อย่างละเอียด ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการให้คำปรึกษา

1.3 เพื่อทำให้บุคคลที่รับการศึกษาได้รู้จักวิเคราะห์ตนเอง จนเกิดความเข้าใจตนเองได้อย่างถูกต้องตรงความเป็นจริง

1.4 เพื่อใช้อบรมครูประจำการให้เข้าใจวิธีการศึกษารายกรณีได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจะช่วยให้งานแนะแนวมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. เพื่อใช้ในกรณีอื่น ๆ ได้แก่

2.1 เพื่อใช้ในการวิจัย โดยศึกษาสาเหตุในอดีต และปัจจุบันเพื่อทำนายพฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งอาจเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหา หรือไม่เป็นปัญหาก็ได้

2.2 เพื่อการติดตามผลของการใช้เทคนิค หรือวิธีการต่าง ๆ อันเป็นแนวทางที่จะปรับปรุงแก้ไขในโอกาสต่าง ๆ

2.3 เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาบุคคลทั่ว ๆ ไปที่ผู้ศึกษาสนใจ เช่นความสามารถพิเศษ บุคลิกภาพที่ดี เป็นต้น

พนม ลิ้มอารีย์ (ม.ป.ป. : 18) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการศึกษารายกรณีไว้ดังต่อไปนี้

1. เพื่อสืบค้นหาสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ผิดปกติซึ่งทางโรงเรียนจะได้ให้ความช่วยเหลือและแก้ไขได้อย่างถูกต้อง

2. เพื่อสืบค้นกระสวน (Pattern) ของพัฒนาการของนักเรียน ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตใจ ซึ่งทางโรงเรียนจะได้ให้การส่งเสริมพัฒนาได้อย่างเหมาะสม

3. เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดเข้าใจตนเอง ยอมรับความจริงเกี่ยวกับตนเองสามารถพัฒนาตนเอง และวางแผนชีวิตที่ดีได้ ตัดสินใจเลือกแนวทางศึกษาต่อ และเลือกอาชีพตลอดจนสามารถดำเนินชีวิตอยู่ ในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ

4. เพื่อช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจเด็กของตนเองได้ดีขึ้น และให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการแก้ปัญหาของบุตรหลาน

5. เพื่อช่วยให้คณะครูได้เข้าใจนักเรียนอย่างละเอียด ลึกซึ้ง ถูกต้อง นำผลของการศึกษารายกรณีไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม และการให้บริการต่าง ๆ แก่นักเรียนได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน

จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่า การศึกษารายกรณีมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ผู้ศึกษาได้เข้าใจถึงสาเหตุของพฤติกรรมที่เป็นปัญหา และไม่เป็นปัญหาของผู้รับการศึกษาอย่างละเอียดเพื่อการวินิจฉัยในการหาแนวทางการช่วยเหลือ ป้องกัน และส่งเสริม ผู้รับการศึกษาให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสม การศึกษารายกรณียังช่วยให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง เกิดขึ้นระหว่างผู้รับการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับการศึกษา เช่น ครู บิดา มารดา

1.1.3 ประโยชน์ของการศึกษารายกรณี

การศึกษารายกรณี เป็นเทคนิควิธีการศึกษา ที่มีประโยชน์ต่องานของบุคคลหลายอาชีพ ซึ่งมีทั้งประโยชน์ทางตรงและทางอ้อม กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2529 : 9 - 10) ได้แบ่งประโยชน์ของการศึกษารายกรณีออกเป็น 2 แนวทางดังนี้

1. ประโยชน์ทางตรงอันเป็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับผู้ศึกษาเองนั่นคือทำให้ผู้ศึกษาได้เข้าใจถึงปัญหาได้กว้างขวาง ขณะเดียวกันก็ทำให้เป็นคนที่รู้จักใช้เหตุผลในการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองและสามารถพัฒนาตนเองได้ในที่สุด

2. ประโยชน์ทางอ้อม เป็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับผู้รับการศึกษา นั่นคือ ทำให้ผู้ที่ได้รับการศึกษาได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้อง ทันต่อเหตุการณ์ และในขณะเดียวกันผู้รับการศึกษาจะเข้าใจตนเองมากขึ้น รู้จักป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง และสามารถพัฒนาตนเองได้ในที่สุด

นันทิกา แย้มสรวล (2529 : 10) ได้กล่าวถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับผู้รับการศึกษารายกรณี ดังนี้

1. ทำให้ผู้ที่ทำการศึกษาทราบรายละเอียดของบุคคลหลาย ๆ ด้าน ทำให้รู้จักและเข้าใจธรรมชาติของบุคคลอย่างแท้จริง

2. ทำให้ผู้ทำการศึกษาเข้าใจถึงสาเหตุ และเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา จนทำให้ผู้ทำการศึกษามองเห็นแนวทางที่จะช่วยเหลือบุคคลได้

3. ทำให้ผู้ทำการศึกษามีความรู้และทักษะในการแนะแนวเพิ่มขึ้น รู้จักแก้ปัญหาโดยใช้ข้อเท็จจริงมาประกอบพิจารณาตัดสินใจ

4. ทำให้ผู้รับการศึกษาเข้าใจตนเองมากขึ้น

5. ทำให้ผู้รับการศึกษามีโอกาสปรับปรุงตนเอง แก้ไขปัญหาให้มีสภาพชีวิตที่ดีขึ้น

6. ทำให้สถานศึกษาได้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหา และความต้องการของบุคคลแล้วนำข้อมูลมาปรับปรุง ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

7. ผลของการศึกษารายกรณี สามารถนำมาใช้เป็นตัวอย่างของการเกิดสถานการณ์ต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการศึกษาวิจัย และการสอนเกี่ยวกับบุคคลที่มีรูปแบบการพัฒนาการพิเศษ

นอกจากนี้ พนม ลิ้มอารีย์ (ม.ป.ป. : 19)ได้สรุปประโยชน์ของการศึกษารายกรณี ดังนี้

1. ประโยชน์ต่อครู หรือผู้แนะแนวที่เป็นผู้ศึกษาโดยตรง คือ

1.1 ช่วยให้ครูหรือผู้แนะแนวได้รายละเอียดเกี่ยวกับตัวนักเรียนอย่างกว้างขวาง ทำให้รู้จักเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ได้อย่างแท้จริง ช่วยให้ครูหรือผู้แนะแนว มีความเข้าใจและยอมรับในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลดีขึ้น มีจิตใจเป็นกลางไม่มีอคติต่อบุคคลที่มาเกี่ยวข้อง

1.2 ช่วยให้ครู หรือผู้แนะแนวเข้าใจถึงสาเหตุ เงื่อนไขต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ทำให้มองเห็นลู่ทางที่จะให้ความช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาให้กับนักเรียนได้อย่างเหมาะสมทันเวลาและเหตุการณ์

1.3 ช่วยให้ครู หรือผู้แนะแนวมีความรู้ มีทักษะการใช้เครื่องมือ และกลวิธีต่าง ๆในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนและยังช่วยให้เป็นคนมีเหตุผล รู้จักเก็บข้อมูลอย่างมีระบบ รู้จักแก้ปัญหาโดยใช้ข้อมูลที่ได้รวบรวมไว้มาประกอบการพิจารณาตัดสินใจ

2. ประโยชน์ต่อนักเรียนที่เป็นผู้ได้รับการศึกษา มีดังนี้

2.1 ช่วยให้นักเรียนได้เกิดการเข้าใจตนเอง ยอมรับความจริงเกี่ยวกับตนเองมีการปรับปรุงตนเอง หรือแก้ไขปัญหาของตน เพื่อช่วยให้สภาพชีวิตดีขึ้นกว่าเดิม

2.2 ช่วยให้นักเรียนมีกำลังใจที่จะดำเนินชีวิตต่อไปอย่างมีความหวังและเข้มแข็ง

3. ประโยชน์ต่อคณะครู และโรงเรียน ดังนี้

3.1 ช่วยให้คณะครูรู้จัก และเข้าใจเกี่ยวกับนักเรียนตนเองดีขึ้น ยินดีให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียน

3.2 ให้นักเรียนได้ทราบข้อเท็จจริงต่าง ๆเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของนักเรียน ทำให้สามารถนำข้อเท็จจริงเหล่านั้นมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม และการให้บริการต่าง ๆ แก่นักเรียนได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ

4. ประโยชน์ต่อผู้ปกครองของนักเรียนที่ได้รับการศึกษา

4.1 ช่วยให้ผู้ครองเข้าใจเด็กของตนดีขึ้น ทำให้สามารถปฏิบัติตนต่อบุตรหลานได้อย่างเหมาะสม

4.2 ช่วยให้ผู้ปกครอง เกิดความสบายใจ เพราะได้ตระหนักว่าโรงเรียนมีความตั้งใจและจริงใจในการป้องกัน ช่วยเหลือแก้ไขและส่งเสริมพัฒนานักเรียน

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การศึกษารายกรณีมีประโยชน์มากกับบุคคลหลายฝ่าย คือ ผู้ศึกษา ผู้ถูกศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ถูกศึกษา อันได้แก่ บุคคลภายในครอบครัวเพื่อน สถาบันการศึกษา ในการนำผลของการศึกษาไปใช้เป็นแนวทาง ในการพิจารณาช่วยเหลือผู้ถูกศึกษาแล้ว ยังสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการป้องกันการเกิดปัญหากับบุคคลอื่นต่อไปได้

1.1.4 กระบวนการในการศึกษารายกรณี

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2529 : 23) กล่าวว่า การศึกษารายกรณีเป็นวิธีการศึกษาบุคคลอย่างละเอียดทุกด้านต่อเนื่องกันเป็นเวลานานโดยการใช้เทคนิคการแนะนำหลาย ๆ อย่างในการรวบรวมข้อมูลของบุคคลโดยมีขั้นตอน ในการศึกษาอย่างเป็นระบบเพื่อพยายามทำให้เป็นวิธีการวิทยาศาสตร์ ควรแก่การเชื่อถือได้ โดยแบ่งกระบวนการในการศึกษารายกรณีออกเป็น 7 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดปัญหา และการตั้งสมมติฐาน

การกำหนดปัญหา หมายถึง การที่ผู้ศึกษารายกรณีตั้งจุดมุ่งหมายหรือกำหนดว่าการจะศึกษาสิ่งใดในบุคคลหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นปัญหาหรือมิใช่ปัญหา แต่เป็นความสนใจความสามารถพิเศษหรืออื่น ๆ (กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. 2529 : 24)

การตั้งสมมติฐาน หมายถึง การที่บุคคลที่ทำการศึกษารายกรณีได้คาดคะเนพฤติกรรมของผู้รับการศึกษา เป็นผลที่เกิดขึ้นแล้วนั้น มีสาเหตุมาจากสิ่งใดบ้างโดยอาศัยความรู้จากประสบการณ์ที่ผ่านมา เพื่อจะได้พิสูจน์ต่อไปโดยการทดสอบหรือค้นหาข้อเท็จจริงด้วยวิธีต่าง ๆว่าเป็นไปตามที่คาดไว้หรือไม่ (กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. 2529 : 24)

ในการตั้งสมมติฐาน ควรตั้งไว้หลาย ๆ สมมติฐานเพื่อเป็นการป้องกันข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้ ในกรณีที่พบว่าข้อเท็จจริงไม่เป็นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นอกจากนั้นพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง ที่คนเราแสดงออกมาจากสาเหตุเดียวกันและในทำนองเดียวกันพฤติกรรมที่แตกต่างกันอาจเกิดจากสาเหตุเดียวกันก็ได้ ฉะนั้นจึงควรตั้งสมมติฐานไว้หลาย ๆ สมมติฐาน

ขั้นที่ 2 การรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูล คือ การหาข้อมูลหรือข้อเท็จจริงหลังจากที่มีการกำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐานแล้ว โดยใช้เครื่องมือในการแนะแนวเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่เราศึกษาโดยรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น ระเบียนสะสม สังคมมิติ และผลการทดสอบทางจิตวิทยา เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูล คือ การตีความหรือแปลความหมายข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลแต่ละวิธีหรือเทคนิค เพื่อที่จะอธิบายเหตุผลและผลของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจทำได้โดยวิธีประชุมปรึกษารายกรณี ด้วยการเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่เราศึกษามาร่วมกันพิจารณาศึกษาข้อเท็จจริงที่ได้จากการรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลที่ดีนั้นควรจะต้องใช้หลาย ๆเทคนิคแต่ละเทคนิคควรใช้หลายๆครั้ง เพื่อให้เข้าใจถึงพฤติกรรมของบุคคลอย่างละเอียดตรงกับข้อเท็จจริงมากที่สุด เทคนิคต่าง ๆ ที่นิยมใช้มี 8 เทคนิค ดังนี้ (กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. 2529 : 29 – 30)

1. การสังเกตและการบันทึกสังเกต (Observation and Observational record)
2. การสัมภาษณ์ (Interview)
3. การเยี่ยมบ้าน (Home Visit) ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการเยี่ยมสถานสงเคราะห์ฯ (Welfare visit)
4. อัตตชีวประวัติและบันทึกประจำวัน (Autobiography and Dairy)
5. สังคมมิติ (Sociometry)
6. แบบสอบถาม (Questionnaire)
7. แบบทดสอบ (Testing)
8. ระเบียนสะสม (Cumulative record)

เทคนิคต่าง ๆ ทั้ง 8 เทคนิค ดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

1. การสังเกตและการบันทึกการสังเกต (Observation and Observational record)

การสังเกต เป็นวิธีการหรือเทคนิคอย่างหนึ่งที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกศึกษาในการศึกษารายกรณี เป็นวิธีที่ใช้กันมากวิธีหนึ่งบางครั้งอาจใช้ร่วมกับการสัมภาษณ์ วิธีการนี้ไม่ต้องลงทุนมากสามารถปฏิบัติได้ทุกวัน ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตจะช่วยให้ผู้สังเกตสามารถเข้าใจเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมของบุคคลที่รับการศึกษาในแต่ละสถานการณ์ได้อย่างละเอียด ตรงกับข้อเท็จจริง โดยในการสังเกตในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ชนิดการสังเกต ซึ่งอาศัยเกณฑ์ต่าง ๆ 3 เกณฑ์ (กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. 2529 : 33) ได้แก่

1.1 ใช้วิธีการสังเกตเป็นเกณฑ์โดยใช้การสังเกตทางตรง (Direct Observation) เป็นวิธีการที่ผู้สังเกตเป็นผู้ที่ไปสังเกตพฤติกรรมของผู้ถูกสังเกตด้วยตัวเอง

1.2 ใช้ผู้สังเกตเป็นเกณฑ์ ทำได้ 2 วิธีคือ

1.2.1 การสังเกตโดยการเข้าร่วม (Participant Observation) เป็นวิธีการที่ผู้สังเกตจะต้องเข้าไปอยู่ในสถานการณ์นั้นในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม

1.2.2 การสังเกตโดยการไม่เข้าร่วม (Non-Participant Observation) เป็นวิธีการที่ผู้สังเกตไม่ได้เข้าไปอยู่ในสถานการณ์นั้น แต่อยู่ภายนอกคอยสังเกตอย่างเดียวไม่มีบทบาทในกลุ่มนั้น

1.3 ใช้ผู้ถูกสังเกตเป็นเกณฑ์โดยใช้การสังเกตแบบไม่เป็นพิธีการ (Informal Observation) เป็นวิธีการสังเกตที่ผู้ถูกสังเกตไม่รู้ตัวว่าถูกสังเกต เนื่องจากไม่ได้มีการนัดหมายล่วงหน้า

2. การสัมภาษณ์ (Interview)

การสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการศึกษาด้านจิตวิทยา (สุชา จันทร์เอม. 2539 : 17) จะใช้เมื่อเราต้องการรวบรวมข้อมูลจากผู้รู้ข้อเท็จจริง โดยการสนทนาและในขณะเดียวกันก็ใช้เทคนิคการสังเกตเพื่อดูท่าทางพฤติกรรมปฏิกิริยาการแสดงอารมณ์ตอบสนองต่อบุคคลหรือเหตุการณ์ที่เล่า (นันทิกา แย้มสรวล. 2539 : 76) การสัมภาษณ์ เป็นการสนทนาพูดคุยกันระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป โดยมีจุดมุ่งหมาย (กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. 2529 : 93) รายละเอียดในการสนทนามักจะเป็นเรื่องส่วนตัวของบุคคลใดบุคคลหนึ่งซึ่งควรต้องเก็บไว้เป็นความลับ ดังนั้นการสนทนากันจึงจำเป็นต้องอาศัยทักษะ และสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเป็นอย่างมาก

กล่าวโดยสรุปการสัมภาษณ์เป็นการสนทนา หรือพูดคุยกันระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป โดยการสนทนาต้องมีจุดประสงค์ในการสนทนาซึ่งถือว่าเป็นเครื่องมือขั้นต้นของการติดต่อเกี่ยวข้องกันโดยมีสัมพันธภาพและมนุษย์สัมพันธ์เป็นหลักสำคัญของวิธีการสัมภาษณ์ในขณะสัมภาษณ์ผู้สัมภาษณ์จะต้องใช้เทคนิคต่างๆ ในการสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วยเทคนิคทั่วไป และเทคนิคเฉพาะ

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2529:100) กล่าวว่า ไม่ว่าจะเป็นการสัมภาษณ์ชนิดใดจะต้องใช้เทคนิค 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1. การสังเกต (Observation) โดยใช้อวัยวะรับสัมผัสทั้งห้า
2. การฟัง (Listening) เป็นเทคนิคที่ดีที่สุดในการแนะแนวและให้คำปรึกษา
3. การใช้คำถาม (Questioning) ผู้สัมภาษณ์อาจจะต้องถามผู้ถูกสัมภาษณ์ ในสิ่งที่ยังไม่กระจ่างโดยการใช้คำถามที่มีลักษณะเป็นมิตร ผู้ถูกสัมภาษณ์ฟังแล้วเข้าใจว่าผู้สัมภาษณ์มีความตั้งใจที่จะช่วยเหลืออย่างแท้จริง
4. การพูด (Talking) การพูดที่ดีนั้นจะต้องแสดงการยอมรับเจตคติ และความรู้สึกของผู้ถูกสัมภาษณ์ใช้ภาษาและถ้อยคำที่เหมาะสมในขณะเดียวกันจะต้องพยามยามพูดเพื่อควบคุมให้การสัมภาษณ์เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

ส่วนเทคนิคเฉพาะนั้น ผู้สัมภาษณ์จะต้องได้รับการฝึกฝนเป็นอย่างดี ซึ่งเทคนิคต่อไปนี้จะช่วยให้การสัมภาษณ์มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เทคนิคเฉพาะดังกล่าวได้แก่

1. การสร้างสายสัมพันธ์ (Rapport)
2. การแสดงความเห็นใจ (Sympathy)
3. การแสดงอารมณ์ร่วม (Empathy)
4. การทำให้เกิดความมั่นใจ (Assurance)
5. การแสดงความเห็นด้วย (Approval)
6. การทำให้เกิดความกระจ่าง (Clarification)
7. การสะท้อนความรู้สึก (Reflection of feeling)
8. การใช้ความเงียบ (Using Silence)

3. การเยี่ยมสถานสงเคราะห์ (Welfare Visit)

การเยี่ยมสถานสงเคราะห์ ฯ วิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล และร่วมมือกับผู้ดูแลในการช่วยเหลือเด็กผู้ถูกศึกษา ข้อมูลที่ควรได้จากการเยี่ยมสถานสงเคราะห์ฯเช่นสภาพทั่วไปของสถานสงเคราะห์ ฯ สภาพแวดล้อมของสถานสงเคราะห์ฯ ลักษณะท่าทีของเจ้าหน้าที่ ลักษณะความสัมพันธ์ของเด็กชายภายในสถานสงเคราะห์ ฯ

ในการเยี่ยมสถานสงเคราะห์มีวัตถุประสงค์ ดังนี้คือ

3.1 เพื่อต้องการทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทางสถานสงเคราะห์ฯ

3.2 เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างสถาบันกับสถานสงเคราะห์ฯ

3.3 เพื่อหาข้อมูลบางประการที่ไม่สามารถได้มาด้วยวิธีการอื่น ๆ

4. อัตตชีวประวัติ (Autobiography)

การเขียนอัตตชีวประวัติ เป็นการให้บุคคลเขียนประวัติและเรื่องราวของตัวเอง การใช้อัตตชีวประวัติ จึงเป็นการช่วยให้ผู้ประสบปัญหามีเวลาคิดถึงตัวเองและเข้าใจตัวเองยิ่งขึ้น ทั้งยังช่วยให้ผู้ศึกษาได้เข้าใจถึงพื้นฐานทางครอบครัว อุปนิสัย ความใฝ่ฝัน ตลอดจนทัศนคติที่มีต่อตนเอง และสิ่งแวดล้อมของผู้ประสบปัญหามากยิ่งขึ้น (นันทิกา แย้มสรวล. 2529 : 82) นอกจากนี้ อารีย์ ตัณฑ์เจริญรัตน์ (2526 : 79) กล่าวว่า อัตตชีวประวัติ เป็นการให้บุคคลเขียนเล่าประวัติตนเองตามที่ตนเองคิด โดยมุ่งหมายที่จะเข้าใจถึงความรู้สึกนึกคิด ของเด็กที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ เป็นสำคัญ ส่วน กมล รัตน์ หล้าสุวงษ์(2529 : 138) กล่าวว่า อัตตชีวประวัติ คือ การที่บุคคลได้เขียนบรรยายประวัติความเป็นมาของตนเองตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนความหวังในอนาคต

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า อัตตชีวประวัติเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่ง ที่เปิดโอกาสให้ผู้เขียนได้บรรยายความรู้สึก เรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง และประสบการณ์ ต่างๆ อย่างเสรี ตั้งแต่ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ซึ่งจะช่วยให้ผู้ศึกษาได้ทราบถึงบุคลิกลักษณะของผู้ที่รับการศึกษา

ในการเขียนอัตตชีวประวัติ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้รับการศึกษาได้ระบายความรู้สึกที่มีต่อตนเองและสิ่งแวดล้อม

2. เพื่อให้เข้าใจผู้รับการศึกษาที่เขียนอัตตชีวประวัติได้ดีขึ้น

3. เพื่อเป็นการทราบข้อเท็จจริงในการรวบรวมข้อมูลอย่างหนึ่ง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้หัวข้อของอัตตชีวประวัติ คือ "ชีวิตของข้าพเจ้าในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย" หรือ หากเด็กไม่อยากเขียนเรื่องนี้ ก็ให้เด็กเขียนในหัวข้อ "ครอบครัวของข้าพเจ้า"

5. บันทึกประจำวัน (Diary)

การเขียนบันทึกประจำวัน หรืออนุทินส่วนตัว เป็นส่วนหนึ่งของอัตตชีวประวัติ โดยการเขียนถึงประสบการณ์ในด้านกิจกรรมและความรู้สึกในแต่ละวัน ซึ่งเป็นเหตุการณ์ปัจจุบัน

การวิเคราะห์ คือ การสรุปเรื่องราวที่เขียนเล่ามาในแต่ละวัน โดยก่อนให้เขียนบันทึกประจำวัน ผู้ให้เขียน จะต้องชี้แจงวัตถุประสงค์ที่แท้จริงในการเขียนและให้เขียนต่อเนื่องกันอย่างน้อย 1 สัปดาห์ในการบันทึกอาจมีแบบฟอร์มหรือไม่มีก็ได้ แต่ต้องมีหัวข้อต่อไปนี้

1. ชื่อ อายุ เพศ ของผู้บันทึก

2. วัน เดือน ปี ที่บันทึก

3. กิจกรรมที่ทำให้วันนั้น โดยต้องทำต่อเนื่องอย่างน้อย 1 สัปดาห์ จะทำให้ทราบนิสัยของผู้เขียนบันทึกได้

6. สังคมมิติ (Sociometry)

สังคมมิติ หมายถึง วิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้วัดความสัมพันธ์ทางสังคมภายในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หากพบว่ามีผู้ใดผู้หนึ่งไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม ก็จะได้หาทางช่วยเหลือให้ผู้รับการศึกษามีพัฒนาการทางสังคม เพื่อที่จะได้อยู่กับบุคคลอื่นอย่างมีความสุขต่อไป

สังคมมิติเป็นเทคนิคหนึ่งที่ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ของสมาชิกภายในกลุ่ม โดยวิธีพิจารณาในแง่ของลักษณะของกลุ่ม และบทบาทของสมาชิกว่ามีธรรมชาติที่แท้จริงเป็นอย่างไร โดยความเชื่อพื้นฐานของนักจิตวิทยาที่มีต่อการทำสังคมมิติ ดังนี้

1. มนุษย์ทุกคนย่อมต้องการที่จะเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม

2. การที่มีโอกาสอยู่ในสังคม ได้มีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น จะช่วยพัฒนาการด้านสังคมได้เป็นอย่างดี

3. ห้องเรียนเปรียบเสมือนห้องทดลองที่เด็กมีโอกาสเรียนรู้มนุษยสัมพันธ์ซึ่งเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อเด็กเป็นอันมาก

6.1 หลักการในการทำสังคมมิติ

การทำสังคมมิติมีหลักการในการทำ ดังนี้

1. สมาชิกในกลุ่มควรจะรู้จักและคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี

2. ก่อนทำสังคมมิติ ผู้ทำควรมีความสัมพันธ์และคุ้นเคยกับสมาชิกในกลุ่มพอสมควร

3. แจ้งจำนวน และรายชื่อสมาชิกให้ทุกคนในกลุ่มทราบ

4. การทำสังคมมิติแต่ละครั้ง ควรสมมติสถานการณ์เพียงสถานการเดียว

5. ไม่ควรบอกล่วงหน้าเพราะจะทำให้ข้อมูลไม่เป็นธรรมชาติ

6. การทำสังคมมิติในแต่ละสถานการณ์ ควรให้สมาชิกเลือกมากกว่า1 อันดับแต่ไม่ควรเกิน 3 อันดับ เพราะจะทำให้ยุ่งยากในการเขียนแผนผัง

7. การแปลความหมายของสังคมมิติในแต่ละสถานการณ์ จะแตกต่างกัน

8. ควรใช้วิธีอื่นที่ควบคู่ไปด้วย เช่น กลวิธีไครเอ่ย ฯลฯ

6.2 คำศัพท์ที่ใช้ในการทำสังคมมิติ

คำศัพท์ต่าง ๆ ที่นิยมใช้มีดังนี้

1. Sociometric Quesion หรือ Sociometric Criterion คือ คำถามหรือ สถานการณ์ที่ผู้ทำสังคมมิติกำหนดขึ้นมาเพื่อให้สมาชิกในกลุ่มเลือกบุคคล บางคนในกลุ่ม

2. Sociogram คือ แผนผังสังคมมิติซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคลในกลุ่ม

3. Sociometric Clique หรือ Subgroup คือ กลุ่มย่อย ๆ ในกลุ่มใหญ่ซึ่งอาจมีหลายกลุ่ม กลุ่มย่อยที่เล็กที่สุด อาจมีสมาชิกเพียง 2 คนก็ได้

4. Mutual Choice คือ การที่บุคคล 2 คน ต่างเลือกซึ่งกัน และกันอาจเป็นอันดับเดียวกันหรือ คนละอันดับก็ได้

5. Star หรือ Leader คือ บุคคลที่ได้รับเลือกจากสมาชิกมากที่สุด

6. Rejectee คือ บุคคลที่แยกตัวออกจากกลุ่ม เพราะเป็นที่รังเกียจของสมาชิกในกลุ่ม แต่บุคคลนั้นยังเลือกสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม

7. Isolate คือ บุคคลที่แยกตัวออกจากกลุ่มอยู่โดดเดี่ยว โดยไม่ได้รับเลือกจากสมาชิกในกลุ่มด้วย

8. Neglectee คือ บุคคลที่ได้รับเลือกจากกลุ่มเพียงเล็กน้อย และบุคคลนั้นมักจะอยู่ห่างไกลจากสมาชิกคนอื่น ๆ

9. Sociometric Cteavage คือ การขาดการเลือกซึ่งกันและกันระหว่างบุคคลสองคนขึ้นไปของกลุ่ม

10. Sociometric Structure คือ โครงสร้างทางสังคมมิติที่แสดงแบบแผนของการเลือกในระหว่างสมาชิกของกลุ่ม โดยเน้นถึงความสัมพันธ์ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกันของแต่ละคน

11. Sociometric test คือ วิธีการทดสอบเพื่อวัดโครงสร้างทางสังคมมิติ

12. Sociometric Score คือ จำนวนครั้งหรือคะแนนที่แต่ละบุคคลได้รับเลือกจากสมาชิกในกลุ่ม

13. Sociometric Status คือ สถานภาพของบุคคลในกลุ่ม เช่น Star, Rejectee Isolate,Neclectee ฯลฯ

6.3 ลำดับขั้นของการทำสังคมมิติ

ขั้นที่ 1 การกำหนดสถานการณ์ โดยกำหนดสถานการณ์ 4 สถานการณ์ ได้แก่

สถานการณ์ที่ 1 " ถ้านักเรียนต้องการไปชมภาพยนตร์ แต่พ่อแม่ไม่อนุญาต นักเรียนต้องการหลบหนีไปชมภาพยนตร์ นักเรียนจะชวนเพื่อนคนใด "

สถานการณ์ที่ 2 " ถ้านักเรียนต้องการจะทำการก่อกวนหรือสร้างสถานการณ์ก่อกวนใครสักคน นักเรียนจะชวนเพื่อนคนใด "

สถานการณ์ที่ 3 " ถ้าต้องโต้เถียงกับคนอื่น นักเรียนจะเลือกเพื่อนที่โต้เถียงเก่งคือเพื่อนคนใด "

สถานการณ์ที่ 4 " ถ้ามีการแสดงละคร 1 เรื่องโดยการแสดงครั้งนี้ ให้เลือกเพื่อนที่จะมาสวมบทบาท ดุ ก้าวร้าว ลวนลามผู้หญิงไม่เกรงกลัวครูอาจารย์ หรือกล้าที่จะทำผิดกฎระเบียบ นักเรียนจะเลือกเพื่อนคนใดแสดงบทบาทนี้" โดยให้เลือกเพื่อนใน ห้องเรียนเดียวกัน ให้เลือกได้ 2 คน ตามลำดับความชอบ และความเหมาะสมมากที่สุด และเหมาะสมน้อยที่สุด

ขั้นที่ 2 การทำตารางแสดงผลการเลือก

ขั้นที่ 3 การสร้างแผนผังสังคมมิติ

ขั้นที่ 4 การตีความหมายจากแผนผังสังคมมิติ

นอกจากนี้ยังมีวิธีการ วิธีหนึ่งที่นิยมใช้ควบคู่กับสังคมมิติในปัจจุบันคือ กลวิธี "ใครเอ่ย"

กลวิธี "ใครเอ่ย" เป็นขบวนการที่จะช่วยให้ทราบถึงเจตคติ (Attitude) ส่วนตัวระหว่างสมาชิกในห้องเรียน คือ การใช้กลวิธี "ใครเอ่ย" อันเป็นกลวิธีอีกอันหนึ่ง สำหรับการหาข้อมูลเกี่ยวกับผู้รับการศึกษาโดยการถามจากเพื่อนของเด็กเอง เป็นวิธีที่ให้ประโยชน์มากวิธีหนึ่ง ในบางครั้งความคิดเห็นของเด็กต่อเด็ก และครูต่อเด็กอาจไม่เหมือนกัน เช่น เด็กที่ครูเห็นว่าเป็นคนดีในสายครูอาจเป็นบุคคลที่เพื่อนฝูงไม่ค่อยชอบเท่าใดนัก เป็นต้น

กลวิธี " ใครเอ่ย " ดำเนินการโดยผู้วิจัยเป็นผู้เขียนลำดับของคำถามที่บรรยายเกี่ยวกับคุณลักษณะต่าง ๆ ของเด็ก และเด็กแต่ละคนจะได้รับการขอร้อง ให้เขียนชื่อบุคคลในห้องเรียนที่เขาคิดว่า มีลักษณะตรงกันหรือใกล้เคียง กับคำถามเหล่านั้น โดยวิธีการที่เท่ากับเป็นการเปรียบเทียบในทางที่บุคคลหนึ่งมองเห็นตัวเขาเอง และจากการที่บุคคลอื่นได้มองดูและรับรู้เกี่ยวกับตัวเขา

การดำเนินงานเกี่ยวกับกลวิธี "ใครเอ่ย" นี้ ผู้วิจัยต้องแน่ใจเสียก่อนว่า ทุกคนในชั้นเรียนได้รู้จักและคุ้นเคยกันเป็นอย่างดีแล้ว เด็กจึงจะสามารถตอบคำถามได้ถูกต้อง นอกจากนี้ครูต้องทำให้เด็กไว้วางใจได้ว่า การตอบคำถามของเขาจะได้รับการปกปิดไว้เป็นความลับอย่างดี

การวิเคราะห์ผลการกลวิธี "ใครเอ่ย" จะควบคู่ขนานไปกับข้อทดสอบสังคมมิติแหล่งต่าง ๆ ของการเลือกควรได้รับการพินิจพิเคราะห์ และการกระทำควรกระทำเพื่อค้นคว้าหาความหมายที่อยู่เบื้องหลังการเลือกเหล่านั้น

7. แบบสอบถาม (Questionnaires)

แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้น แทนการสัมภาษณ์ด้วยตนเองเป็นชุดคำถามหรือข้อความที่เป็นคำถามเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่ผู้ถามต้องการทราบข้อเท็จจริงในเรื่องนั้นคำถามส่วนมากจะเกี่ยวข้องกับเรื่องความคิดเห็น ทัศนคติ และความรู้สึกของผู้ตอบ ดังนั้น จะสามารถหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวนักเรียนได้หลาย ๆ ด้านอย่างมีประสิทธิภาพ

แบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม 2 ชนิด ดังนี้

1. แบบสอบถามแบบกรอกข้อมูลส่วนบุคคลหรือการรวบรวมข้อมูล (Collecting Data)

2. แบบสอบถามปลายปิด หรือมีโครงสร้าง (Closed form)

8. แบบทดสอบ (Testing)

การใช้แบบทดสอบ เป็นการรวบรวมข้อมูลที่มีระบบเป็นวิธีการที่ควบคุมสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างรัดกุม มีกฎเกณฑ์แน่นอน และผลที่ได้จากแบบทดสอบมีความหมายชัดเจนในการศึกษารายกรณี จึงมักจะนำแบบทดสอบมาใช้ในกรณี ที่ต้องการจะได้ข้อมูลที่เด่นชัดชี้เฉพาะเจาะจงอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่นการใช้แบบทดสอบ เมื่อต้องการจะทราบถึงความถนัด ความสามารถ หรือบุคลิกภาพ การใช้แบบทดสอบจะทำให้ทราบถึงประเภทต่าง ๆ ของเด็กที่ต้องการ ทำให้ผู้วิจัยมีความสะดวกในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความเป็นจริง โดยการใช้แบบทดสอบครั้งนี้ใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ (Personality Tests) ซึ่งเป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดลักษณะการปรับตัวทางอารมณ์ มนุษยสัมพันธ์ แรงจูงใจ และบุคลิกลักษณะต่าง ๆ ของบุคคล เช่น ลักษณะการเป็นผู้นำ การถ่อมตัว ความเชื่อมั่นในตนเอง

การทดสอบบุคลิกภาพ มีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อเข้าใจบุคลิกลักษณะที่แท้จริงของเด็ก และช่วยให้เข้าใจบุคลิกภาพของเด็กเองอย่างถูกต้อง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ มีผลในการนำมาวางแนวทางการศึกษาต่อและประกอบอาชีพให้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น

2. เพื่อรู้จักและเข้าใจลักษณะการปรับตัว เช่น ฝันเลื่อนลอย เอาแต่อารมณ์ตนเองเป็นใหญ่ เผด็จการ ละอายมาก ก้าวร้าว วิตกกังวล เรียกร้องความสนใจ ซึ่งนับเป็นบุคลิกภาพที่ไม่พึงประสงค์ควรได้รับการช่วยเหลือแก้ไขให้ถูกต้องเหมาะสมต่อไป

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพที่สำคัญ ได้แก่ Bender Visual Motor Gestalt Test, Draw A Person Test และ Kinetic House Tree Person

9. ระเบียนสะสม (Cumulative Record)

ระเบียนสะสม เป็นเอกสารสำคัญอย่างหนึ่งของการแนะแนว สำหรับบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ที่เก็บรวบรวมได้ โดยเริ่มบันทึกข้อมูลหรือรายละเอียดต่าง ๆ ของเด็ก ตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนจนกระทั่งจบการศึกษา ฉะนั้นระเบียนสะสมนี้ จะเป็นแหล่งของข้อมูลแหล่งแรกที่ผู้วิจัย สามารถศึกษาเรื่องราวของเด็กเมื่อต้องการศึกษาจะทำให้เห็นพัฒนาการของเด็กในด้านต่าง ๆซึ่งนับว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้ระเบียนสะสมแบบแฟ้ม หรือแบบเป็นเล่ม มีลักษณะถาวรมากกว่าแบบแรก แบบนี้จะเก็บข้อมูลได้มากกว่า และสามารถเพิ่มเติมโดยนำข้อมูลมาแทรกลงในแฟ้มหรือเล่ม ทำให้ได้ข้อมูลสมบูรณ์มากขึ้น

ข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมไว้ในระเบียนสะสม ควรเป็นข้อมูลทุกประเภทที่ได้ศึกษาจากตัวเด็ก และรวมถึงการกรอกหรือบันทึกข้อมูลพื้นฐานที่บรรจุอยู่ในระเบียนสะสม โดยสรุปข้อมูลที่ควรรวบรวมไว้ในระเบียนสะสม ควรประกอบด้วยหัวข้อต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ประวัติส่วนตัวของผู้เรียน เช่น
   - 1.1 ชื่อ สกุล
   - 1.2 เพศ
   - 1.3 วัน เดือน ปีเกิด
   - 1.4 เชื้อชาติและสัญชาติ
   - 1.5 สถานที่เกิด
   - 1.6 ที่อยู่ของผู้เรียน
   - 1.7 เหตุการณ์เมื่อตอนเกิด
   - 1.8 อยู่ของบิดามารดา
2. ประวัติครอบครัวและสภาพความเป็นอยู่ทางบ้าน
   - 2.1 ชื่อ บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง
   - 2.2 ที่อยู่ของเด็กในปัจจุบัน
   - 2.3 อาชีพของบิดามารดา
   - 2.4 สถานที่เกิดของบิดามารดา
   - 2.5 อาชีพของผู้ปกครอง
   - 2.6 ภาษาที่ใช้พูดในบ้าน
   - 2.7 สถานภาพการแต่งงานของบิดามารดา
   - 2.8 สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว
3. ประวัติสุขภาพและรายงานสุขภาพ
   - 3.1 ระเบียนสุขภาพที่ได้รับการบันทึกโดยแพทย์ หรือพยาบาล
   - 3.2 บันทึกการฉีดวัคซีน ปลูกฝี
   - 3.3 การเจ็บป่วย หรืออุบัติเหตุ
   - 3.4 การรักษาสุขภาพฟัน
   - 3.5 ความบกพร่องทางด้านร่างกายอื่น ๆ

4. ประวัติทางการศึกษา และรายงานพัฒนาการ

4.1 คะแนนผลการเรียนประจำภาค และคะแนนรายวิชา

4.2 รายงานพิเศษเกี่ยวกับรายวิชาที่มีปัญหา

4.3 งานเกี่ยวกับการประมาณค่าผลการเรียน

4.4 คะแนนทดสอบอื่น ๆ เช่น เชาวน์ปัญญา ความถนัด ความสนใจ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพ รายงานเกี่ยวกับการมาเรียน อื่น ๆ

5. เบ็ดเตล็ด

5.1 ความสนใจในกิจกรรมและการเข้าร่วมกิจกรรม

5.2 ความสนใจและความพึงพอใจเกี่ยวกับอาชีพ

5.3 โครงการในอนาคต

5.4 พฤติกรรมต่าง ๆ ที่ควรส่งเสริม ช่วยเหลือ หรือแก้ไข

5.5 อื่น ๆ

6. ข้อมูลอื่น ๆ ที่ได้จากการบริการต่าง ๆ ของสถาบัน

6.1 ผลจากการสัมภาษณ์ หรือให้คำปรึกษา

6.2 รายงานสังคมมิติ

6.3 อัตตชีวประวัติ และบันทึกประจำวัน

6.4 การสังเกตของครูแนะแนว หรือครูประจำชั้น

6.5 การประมาณค่าคุณลักษณะต่าง ๆ

6.6 รายงานการเยี่ยมสถานสงเคราะห์

6.7 อื่น ๆ

ขั้นที่ 3 การวินิจฉัยข้อมูล

การวินิจฉัยข้อมูล คือ การนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์หรือตีความหมายของข้อมูลที่รวบรวมได้หลาย ๆ วิธีการ มาพิจารณาดูว่าผลการวิเคราะห์ที่สอดคล้องกันส่วนใหญ่มีแนวโน้มไปทางใดมากที่สุด จะวินิจฉัยว่ามีปัญหาหรือมีพฤติกรรมไปในแนวนั้นโดยนำหลักเกณฑ์ในทฤษฎีจิตวิทยามาพิจารณาตัดสิน และสรุปเกี่ยวกับลักษณะพฤติกรรมของบุคคลพร้อมกับระบุสาเหตุของปัญหาไว้ด้วย แต่บางครั้ง การวินิจฉัยปัญหาอาจเป็นเพียงการเสนอแนวความคิดเบื้องต้น ที่เป็นประโยชน์ต่อการช่วยเหลือเท่านั้น

ขั้นที่ 4 การช่วยเหลือ การป้องกันและการส่งเสริม

การช่วยเหลือ คือ การแก้ปัญหาด้วย วิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสมซึ่งมีวิธีการดังนี้

1. การให้คำปรึกษา (Counseling) โดยใช้เทคนิคหรือทฤษฎีการให้คำปรึกษา ซึ่งจะต้องประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับผู้รับการศึกษาในรายที่มีปัญหา ไม่ซับซ้อนสามารถเข้าใจตนเองได้หลังจากได้รับคำปรึกษาแล้ว

2. การใช้ระบบส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะ เช่น นักจิตวิทยา หรือจิตแพทย์ ในรายที่มีปัญหาซับซ้อนหรือรุนแรง

การป้องกัน เป็นการให้ความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหา เช่น สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหา เป็นต้น ซึ่งการป้องกันนี้อาจทำได้ในรายที่ยังไม่เกิดปัญหา หรือเกิดปัญหาแล้วแต่ป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นมาอีก

การส่งเสริม คือ วิธีการที่จะทำให้บุคคลมีพัฒนาการสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้โดยไม่มีข้อขัดแย้ง ซึ่งอาจทำได้โดยการทำกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ การร้องเพลง การพูดคุยสนุกสนาน การเล่นกีฬา เป็นต้น

ขั้นที่ 5 การทำนายผล

การทำนายผล เป็นการคาดการณ์ล่วงหน้าว่าผู้รับการศึกษาจะมีสภาพการณ์เป็นอย่างไรในอนาคต

ขั้นที่ 6 การติดตามผล

การติดตามผล เป็นการกระทำหลังจากให้ความช่วยเหลือไปแล้ว ควรติดตามผลเพื่อประเมินว่า เมื่อทำการศึกษาแล้วว่าช่วยไปแล้วได้ผลเป็นอย่างไร และเพื่อสำรวจดูว่ามีปัญหาใหม่เกิดขึ้นกับเขาอีกหรือไม่ ถ้าพบว่ามีปัญหาใหม่เกิดขึ้น จะได้ให้ความช่วยเหลือได้ทันท่วงที นอกจากนี้ยังเป็นการติดตามผล เพื่อจะได้นำผลการประเมินมาปรับปรุงกระบวนการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 7 การสรุปผลและข้อเสนอแนะ

การสรุปผลและการให้ข้อเสนอแนะ อาจทำได้ทั้งในขณะที่ทำการศึกษารายกรณีหรือหลังจากทำการศึกษารายกรณีแล้ว โดยทั่วไปพบว่ามักทำควบคู่กันไป ทั้งนี้เพื่อประสิทธิภาพของการศึกษารายกรณี และก่อนเปิดภาคการศึกษารายกรณีเป็นครั้งสุดท้ายควรสรุปผลของการศึกษาไว้ทั้งหมด และให้ข้อเสนอแนะไว้สำหรับผู้ที่จะมาศึกษาบุคคลรายนี้ หรือผู้ที่สนใจต่อไป

นันทิกา แย้มสรวล (2529 : 15 - 16)ได้เสนอรูปแบบของกระบวนการในการศึกษารายกรณีที่ใช้ในวงการจิตวิทยาคลีนิคนั้น ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์บุคคล (Analysis of student) โดยนำข้อมูลที่รวบรวมจากแหล่งข้อมูลหลาย ๆ แหล่ง จำแนกออกเป็นด้าน ๆ เพื่อความสะดวกในการตีความข้อมูลที่เกี่ยวกับบุคคลนั้น

2. การสังเคราะห์ข้อมูล (Synthesis of data) โดยรวบรวมข้อมูลแต่ละด้านเข้าด้วยกัน เพื่อช่วยให้มองเห็นภาพรวมของโครงสร้างทางบุคลิกภาพและสภาพชีวิตทั่ว ๆ ไปของบุคคลว่ามีลักษณะเด่น หรือลักษณะด้อยอะไรบ้าง และบุคคลมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมต่อไปในอนาคตเป็นอย่างไร

3. การวินิจฉัยปัญหา (Diagnosis) คือ การสรุปลักษณะของบุคคล โดยนำเอาหลักเกณฑ์ในทฤษฎีทางจิตวิทยามาพิจารณาตัดสิน กำหนดปัญหาและสรุปเกี่ยวกับลักษณะพฤติกรรมของบุคคลพร้อมกับระบุสาเหตุของปัญหาไว้ด้วย แต่บางครั้งการวินิจฉัยปัญหา อาจเป็นเพียงการเสนอแนวความคิดเบื้องต้นที่เป็นประโยชน์ต่อการให้ความช่วยเหลือเท่านั้นจึงอาจไม่จำเป็นต้องระบุไว้ชัดเจนว่าปัญหาคืออะไร

4. การพยากรณ์ปัญหา (Prognosis) โดยนำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลการสังเคราะห์ข้อมูลและการวินิจฉัยปัญหามาพิจารณา เพื่อคาดการณ์ล่วงหน้า เกี่ยวกับแนวโน้มของพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของบุคคลว่ามีองค์ประกอบใดที่มีอิทธิพลต่อบุคคลนี้อีกในอนาคตสภาพชีวิต ของบุคคลนี้จะเป็นอย่างไร หรือบุคคล น่าจะประสบปัญหาเกี่ยวกับเรื่องใดอีก หลังจากได้รับการช่วยเหลือครั้งนี้สิ้นสุดลงไปแล้ว

5. การให้คำปรึกษาแนะแนว (Counseling) โดยนำความรู้และเทคนิคการแนะแนวมาช่วยแล้วให้คำปรึกษาแก่บุคคลที่มีความทุกข์ โดยทั้งผู้ให้คำปรึกษาและผู้ทุกข์จะวางแผนร่วมกันในการแก้ปัญหา เพื่อให้ผู้ทุกข์มีการปรับตัวที่เหมาะสมกัน

6. การติดตามผล (Follow - up) เป็นการติดตามการให้คำปรึกษารายกรณี นักจิตวิทยาแต่ละท่านได้เสนอแนวคิดนั้นใกล้เคียงกันมาก แต่อาจแตกต่างกันในบางขั้นตอน ซึ่งส่วนใหญ่จะมีความเห็นว่า การศึกษารายกรณีนั้นจำเป็นต้องทราบว่าเพราะเหตุใดจึงเลือกผู้รับการศึกษารายนั้น ฉะนั้นจึงต้องมีกำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษาให้ชัดเจน

พนม ลิ้มอารีย์ (ม.ป.ป. : 20 - 21) มีแนวคิดว่า ในการศึกษารายกรณี อาจจำแนกเป็นขั้นตอนการดำเนินงานได้ 6 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับบุคคล (Collecting of the necessary data) ซึ่งจะช่วยให้รู้จักนักเรียนที่ถูกศึกษา ตลอดจนช่วยให้ทราบความเป็นไปในปัจจุบันของนักเรียนผู้นั้นอีกด้วย

ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis) เป็นการนำข้อมูลที่ได้รวบรวมเอาไว้มาวิเคราะห์หาข้อเท็จจริงต่าง ๆ และจำแนกออกเป็นด้าน ๆ เพื่อสะดวกในการตีความข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลนั้น

ขั้นที่ 3 ขั้นตรวจวินิจฉัยปัญหา (Diagnosis) ขั้นนี้เป็นการนำเอาผลการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นที่ 2 มาเป็นพื้นฐานประกอบการพิจารณา เพื่อวินิจฉัยว่าอะไรน่าจะเป็นสาเหตุของปัญหา

ขั้นที่ 4 ขั้นสังเคราะห์ข้อมูลหรือขั้นรวบรวมเพิ่มเติม (Synthesis) กล่าวคือ เมื่อตรวจวินิจฉัยว่าอะไรน่าจะเป็นปัญหาแล้วก็ควรจะได้ศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหานั้น เพิ่มเติมด้วยวิธีต่าง ๆ ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การทดสอบและกลวิธีอื่น ๆ เป็นต้น แล้วนำข้อเท็จจริงที่ได้ มาสังเคราะห์มาสังเคราะห์เข้าด้วยกันกับข้อเท็จจริงที่มีอยู่แล้ว เพื่อช่วยให้ผู้ศึกษาสามารถเข้าใจลักษณะของปัญหาและสาเหตุของปัญหาอย่างถ่องแท้

ขั้นที่ 5 ขั้นให้ความช่วยเหลือ (Treatment) เมื่อผู้ศึกษารายกรณีแน่ใจว่าการตรวจวินิจฉัยปัญหาของตนถูกต้องแล้ว ก็จะคิดหามาตรการต่าง ๆ เพื่อนำมาช่วยเหลือแนะแนวทางนักเรียนในการแก้ปัญหาแล้วดำเนินการให้ความช่วยเหลืออย่างจริงจัง ให้สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมและถูกต้อง

ขั้นที่ 6 ขั้นติดตามผล (Follow - up) เมื่อผู้ทำการศึกษารายกรณีได้ให้ความช่วยเหลือหรือให้มีการแนะแนวกับนักเรียนที่ถูกทำการศึกษาไปแล้ว สิ่งที่ขาดไม่ได้ในการศึกษารายกรณี คือ การติดตามผล เพราะจะทำให้ทราบว่า การศึกษารายกรณีประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงไร มีข้อบกพร่องที่ควรแก้ไขปรับปรุงอย่างไรบ้าง และจะต้องให้ความช่วยเหลือเพิ่มเติมอีก หรือไม่เพื่อผู้ทำการศึกษาจะดำเนินการต่อไปอย่างเหมาะสม

1.1.5 วิธีการที่ใช้ในการศึกษารายกรณี

การศึกษารายกรณีให้บรรลุจุดมุ่งหมาย และเกิดประโยชน์ทั้งแก่ผู้ศึกษา และผู้รับการศึกษานั้นจะต้องใช้วิธีควบคู่กันไป 2 วิธี ดังนี้

1) การศึกษาประวัติรายกรณี (Case History)

2) การประชุมปรึกษารายกรณี (Case Conference)

1) การศึกษาประวัติรายกรณี (Case History)

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2529 : 579) ได้ให้ความหมายของการศึกษาประวัติรายกรณีไว้ว่า เป็นการจดบันทึกหรือรายงานผลจากการใช้วิธีการศึกษา โดยหัวข้อของการจดบันทึกการศึกษาประวัติรายกรณี มีลักษณะคล้ายคลึงหรือเช่นเดียวกันกับการศึกษารายกรณี เช่น กล่าวถึงลักษณะของผู้รับการศึกษา สาเหตุที่ศึกษา วิธีการรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ การวินิจฉัย การสรุปผลและข้อเสนอแนะตลอดจนการติดตามผล ซึ่งรายละเอียดดังกล่าวได้กล่าวไว้ในกระบวนการการศึกษารายกรณี

2) การประชุมปรึกษารายกรณี (Case Conference)

2.1 ความหมายของการประชุมปรึกษารายกรณี

พนม ลิ้มอารีย์ (ม.ป.ป. : 26) กล่าวว่า การประชุมปรึกษารายกรณี คือ ประชุมเพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของการศึกษาที่จะต้องทำรวมกันเป็นคณะ

ธีรวุฒิ ประทุมนพรัตน์ (2526 : 216) กล่าวว่า การประชุมปรึกษารายกรณีคือ การประชุมพิจารณาสาเหตุของพฤติกรรมโดยอาศัยประวัติที่สืบได้ เป็นเกณฑ์ผู้เข้าประชุมประกอบด้วยครู แนะแนว พยาบาล และบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือ

พรหมธิดา แสนคำเครือ (2528 : 73) กล่าวว่า การประชุมปรึกษารายกรณี หมายถึง การประชุมของผู้ที่เกี่ยวข้องของผู้ที่ถูกศึกษา โดยมีจุดประสงค์เพื่อพิจารณาและให้ข้อสรุปในเรื่องการวิเคราะห์ตีความ การป้องกัน การช่วยเหลือผู้ถูกศึกษา

นอกจากนั้น กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2529 : 599)ให้ความหมายของการประชุมรายกรณีว่า คือ การประชุมของบุคคลหลายฝ่าย เพื่อระดมความคิด ร่วมแสดงความคิดเห็นโดยยอมรับความคิดเห็นของสมาชิกส่วนใหญ่ในที่ประชุมที่ให้ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาหรือป้องกันส่งเสริมบุคคลที่รับการศึกษานั้น ๆ

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การประชุมปรึกษารายกรณี หมายถึง การประชุมร่วมกันระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกศึกษา เพื่อระดมความคิดเห็นในการพิจารณาข้อเท็จจริงจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ และวินิจฉัยหาสาเหตุของพฤติกรรม ตลอดจนหาทางช่วยเหลือ ส่งเสริม ป้องกัน หรือแก้ไขพฤติกรรมต่าง ๆให้แก่บุคคล

2.2 ประโยชน์ของการร่วมประชุมปรึกษารายกรณี

การประชุมปรึกษารายกรณี มีประโยชน์ดังนี้

1. เป็นประโยชน์โดยตรงกับบุคคลที่จะศึกษารายกรณี ซึ่งจะได้รับการช่วยเหลือให้มีการปรับตนเอง และแก้ไขปัญหาของตนเองให้ดียิ่งขึ้น

2. เป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่มีส่วนร่วมในการประชุม โดยเฉพาะครูจะได้เห็นคุณประโยชน์ของการศึกษารายกรณี

3. ช่วยให้บุคคลได้รับการพิจารณาปัญหาตามข้อเท็จจริง และเป็นการลดความโน้มเอียงหรือการมองบุคคลในแง่ร้ายต่าง ๆ โดยไม่มีการพิจารณาอย่างแท้จริง เช่น ครูมองนักเรียนคนหนึ่งว่าเป็นเด็กเกียจคร้าน ชอบโกหก ชอบขโมย เป็นต้น

2.3 รูปแบบของการประชุมปรึกษารายกรณี

การประชุมปรึกษารายกรณี มี 3 รูปแบบ ดังนี้ (กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. 2529 : 600 - 603)

2.3.1 การประชุมเฉพาะผู้เชี่ยวชาญปัญหาหรือกรณีนั้น ๆ และผู้ใกล้ชิดตลอดจนผู้เกี่ยวข้อง เช่น ครูแนะแนว ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง เป็นต้น

2.3.2 การประชุมกลุ่มใหญ่ ประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่ายดังนี้

- ผู้เชี่ยวชาญ เช่น จิตแพทย์ นักจิตวิทยา ครูแนะแนว
- ผู้ใกล้ชิด เช่น บิดา มารดา ผู้ปกครอง เป็นต้น
- ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา เป็นต้น

2.3.3 การประชุมกลุ่มเล็ก ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ครูแนะแนว และผู้ใกล้ชิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหาหรือกรณีนั้นๆโดยตรง เช่น บิดา มารดาผู้ปกครองของผู้รับการศึกษา

จากรูปแบบของการประชุมปรึกษารายกรณีดังกล่าว กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2529 : 603-604) รูปแบบที่ 2 เป็นที่นิยมใช้มากที่สุด และจะต้องเน้นการรักษาความลับมากที่สุด นอกจากนั้นในการประชุมปรึกษารายกรณีทุกรูปแบบ จะต้องมีประธานในการประชุม ซึ่งอาจจะเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือผู้อาวุโส และจะต้องมีผู้ศึกษารายกรณีเป็นผู้รายงานผลจากการศึกษาตลอดจนชี้แจงเหตุผลหรือจุดมุ่งหมาย ส่วนเวลาที่ใช้ในการประชุมมักใช้เวลาประมาณ ครั้งละ 1 ชั่วโมง โดยใช้ช่วงเวลาที่สมาชิกทุกคนหรือส่วนใหญ่พร้อม ทั้งนี้เพื่อประสิทธิภาพในการประชุมโดยในการศึกษาครั้งนี้ใช้รูปแบบที่ 2

2.4 กระบวนการในการจัดประชุมปรึกษารายกรณี

กระบวนการในการประชุมปรึกษารายกรณี มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ
2. ขั้นดำเนินการประชุม
3. ขั้นยุติการประชุม

1. ขั้นเตรียมการ

ในขั้นเตรียมการ มีการปฏิบัติ ดังนี้

1.1 การเตรียมบุคคล โดยการออกจดหมายเชิญไปยังประธาน และสมาชิกโดยระบุวัน เวลา สถานที่ และจุดมุ่งหมายในการประชุม

1.2 เตรียมสถานที่ เป็นการจองสถานที่ล่วงหน้าให้มีขนาดพอเหมาะกับสมาชิกรวมทั้ง ระบบแสง เสียง ที่จำเป็นต้องใช้ในการประชุม

1.3 เตรียมข้อมูล อาจเตรียมเฉพาะผู้ศึกษารายกรณี สำหรับรายงานในที่ประชุม หรืออาจมี บันทึกย่อแจกแก่สมาชิกที่เข้าร่วมประชุมซึ่งแล้วแต่กรณี

2. ขั้นดำเนินการประชุม

ในขั้นดำเนินการประชุม มีการปฏิบัติดังนี้

2.1 ประธานกล่าวเปิดประชุม และแนะนำผู้ทำรายงานการศึกษารายกรณี พร้อมทั้ง อนุญาตให้ผู้ศึกษารายกรณีรายงานผลการศึกษารายกรณี รายงานผลการศึกษาแก่สมาชิกในที่ประชุม

2.2 ผู้ทำการศึกษารายกรณีรายงานข้อมูลต่าง ๆ ที่ศึกษาไปแล้วแก่ที่ประชุม

2.3 ประธานเปิดโอกาสให้สมาชิกซักถามข้อมูล หรือข้อสงสัยจากผู้ศึกษา

2.4 สมาชิกทุกคนร่วมแสดงความคิดเห็น

2.5 ประธานสรุปข้อพึงปฏิบัติตามความเห็นของสมาชิกส่วนใหญ่ในที่ประชุมโดยมี เลขานุการเป็นผู้จดบันทึกการประชุม และปิดการประชุม

3. ขั้นยุติการประชุม

การยุติการประชุมปรึกษารายกรณี กระทำเมื่อประธานสรุป ข้อพึงปฏิบัติตามความเห็น ของสมาชิกส่วนใหญ่ในที่ประชุมแล้ว ประธานจะกล่าวขอบคุณสมาชิกและปิดการประชุม การ ประชุมปรึกษารายกรณี ผู้ร่วมประชุมมีข้อควรระวังดังนี้

1. จะต้องให้ข้อมูลตามข้อเท็จจริง โดยปราศจากอคติ

2. ไม่นำคำกล่าวที่ไม่มีพยานหลักฐานมาแสดงได้จริงมากล่าวในที่ประชุม

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี

รุ่งทิพย์ ยอดประดู่ (2537 : 106 - 109)ได้ศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีพฤติกรรมก่อกวนในชั้นเรียน ผลการศึกษาพบว่าพฤติกรรมก่อกวนในชั้นเรียนมี สาเหตุมาจากตัวเด็ก โดยปัญหาที่พบคือ เด็กขาดความรักความอบอุ่นจากบิดามารดา ทำให้เกิดความรู้สึกไม่มั่นคง ส่วนสาเหตุจากสิ่งแวดล้อมปัญหาที่พบคือสภาพครอบครัวการอบรมสั่งสอน บรรยากาศของครอบครัว การประพฤติปฏิบัติของบิดามารดา และสมาชิกในครอบครัวล้วนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก่อกวนในชั้นเรียน และอีกสาเหตุหนึ่งคือ การเลือกคบเพื่อน

ธัชวรรณ พิมพ์งาม (2538 : 137 - 143) ได้ศึกษากรณีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาการปรับตัว ผลการศึกษาพบว่าปัญหาการปรับตัวของนักเรียนมีสาเหตุมาจากลักษณะส่วนตัวของเด็ก คือ เด็กเกิดความไม่สบายใจ และมีความเครียดเนื่องมาจากการไม่สามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของตนเองได้ อีกสาเหตุหนึ่ง คือ สิ่งแวดล้อมทางบ้านได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม

ดวงกมล วงศ์ศรีหัส (2540 : 101 – 105) ได้ศึกษารายกรณีของนักเรียนที่มีปัญหาการปรับตัวในครอบครัวในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนชุมชนวัดบางชันอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานีผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการปรับตัวในครอบครัวของนักเรียนมีสาเหตุมาจากนักเรียนบุคลิกภาพไม่เหมาะสม การอบรมเลี้ยงดูที่ไม่ถูกต้อง ความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดี ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัวอยู่ในระดับต่ำ ระดับการศึกษาของบิดามารดาอยู่ในระดับต่ำ และปัญหาสิ่งแวดล้อมที่อยู่อาศัยไม่ดี การศึกษารายกรณีทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมการปรับตัวในครอบครัวเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น มีทัศนคติที่ดีต่อครอบครัว รักและภูมิใจในครอบครัว สามารถสร้างสัมพันธภาพกับสมาชิกในครอบครัว และสามารถแผชิญปัญหาได้อย่างเหมาะสม

จากเอกสารการวิจัยดังกล่าว พบว่า การศึกษารายกรณีสามารถใช้ได้ผลเกี่ยวกับการแก้ปัญหาเด็กวัยรุ่นที่มีปัญหาทางครอบครัว หรือมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมอันจะเกิดความเดือดร้อนต่อตนเองและสังคมโดยการศึกษารายกรณี นั้น ได้มีการช่วยเหลือ ป้องกัน และส่งเสริมแก่ผู้รับการศึกษา ทำให้ผู้รับการศึกษามีพฤติกรรมที่ดีขึ้น และมีการพัฒนาตนเองในทางที่ดีขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะที่จะนำการศึกษารายกรณีมาใช้ ทั้งนี้เพราะการศึกษารายกรณีเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กได้ โดยเฉพาะพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กในสถานสงเคราะห์ เด็กชายบ้านหนองคาย กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเด็กถูกทอดทิ้ง

2.1 ความหมายของเด็กถูกทอดทิ้ง

อำพล สูอำพัน (2539 : 200)กล่าวไว้ว่า เด็กถูกทอดทิ้ง หมายถึง การละเลยทอดทิ้งเด็ก หรือการเลี้ยงดูไม่เหมาะสมเป็นอย่างมากและดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง ทำให้เด็กไม่เจริญเติบโตเป็นผลเสียต่อสุขภาพร่างกาย จิตใจ และพัฒนาการของเด็กเป็นอย่างมาก

วัณเพ็ญ บุญประกอบ (2534 : 93 - 94) พบว่า การทอดทิ้งเด็กแบ่งเป็น 3 ชนิด ได้แก่

1. Physical neglect เด็กกลุ่มนี้จะถูกทอดทิ้ง ไม่ได้รับการเอาใจใส่ดูแล พ่อแม่ปล่อยเด็กอยู่ตามลำพังเป็นวัน ๆ ในปัจจุบันพบปัญหานี้ได้บ่อยขึ้น บางครั้งเด็กไม่มีอะไรกิน อาหารไม่พอจะเล่นอยู่ตามลำพังคนเดียวหรือกับพี่น้อง เด็กจะมีร่างกายผ่ายผอมสกปรก ไม่มีผู้ดูแล ปล่อยให้เด็กเป็นอันตราย เช่น ได้รับอุบัติเหตุ เจ็บป่วย และไม่ใคร่เอาใจใส่พาไปตรวจรักษา บางครั้งเด็กถูกทอดทิ้งไว้ตามลำพังโดยไม่รู้ว่าพ่อแม่ไปไหน

2. Education neglect การที่พ่อแม่ไม่สนใจ ไม่เอาใจใส่เด็กเรื่องเรียนไม่ส่งไปโรงเรียนตามอายุเกณฑ์ หรือจงใจไม่ให้ไปเรียน เพราะต้องการใช้แรงงานเด็ก เช่น ทำงานบ้าน เลี้ยง-น้อง ให้ไปรับจ้าง เป็นต้น พ่อแม่บางคนไม่รู้เรื่องว่าลูกหนีเรียน จนครูตามไปพบ ถ้าเด็กหนีเรียนอย่างน้อย 5 วันต่อเดือน หรือเด็กขาดเรียนไป 1 เดือนโดยพ่อแม่ไม่ได้แจ้งเหตุผลให้ทางโรงเรียนรู้ ถือว่าเป็นการละเลยไม่เอาใจใส่ในการศึกษาของเด็ก

3. Emotional neglect ในกลุ่มนี้พ่อแม่ไม่ได้ให้ความรัก ความเอาใจใส่ ดูแลเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนเด็ก หรือให้บ้าง แต่ไม่เพียงพอกับความต้องการของเด็ก การละเลยทางด้านจิตใจเกิดขึ้นได้เช่นกัน ถ้าปล่อยให้เด็กติดเหล้า เสพยาเสพติด หรือยอมให้เด็กมีพฤติกรรมผิดปกติ หรือปฏิเสธไม่ให้เด็กได้รับการรักษาช่วยเหลือทางด้านจิตใจ

2.2 ผลกระทบต่อเด็กที่ถูกทอดทิ้ง

วัณเพ็ญ บุญประกอบ (2534 : 94 – 95) พบว่า การที่เด็กถูกทอดทิ้งนั้นส่งผลกระทบต่อเด็ก ดังนี้

1. Physical neglect เด็กจะมี ลักษณะขาดอาหาร มีสุขภาพเสื่อมโทรมร่างกายซูบผอม อ่อนเพลีย เซื่องซึม เสื้อผ้าที่ใส่สกปรก ขาดวิ่น หรือปล่อยเด็กล่อนจ้อน เนื้อตัวสกปรก และมีประวัติกินสารและสิ่งของที่ไม่ใช่อาหาร (pica) เช่น ดิน ทราย ไม้ ถ่าน เป็นต้น

2. Medical neglect เมื่อเด็กเจ็บป่วยไม่พาไปตรวจรักษา หรือไม่ไปตามนัดในกรณีที่เป็นโรคเรื้อรัง ไม่นำเด็กไปฉีดวัคซีนตามกำหนดหรือให้ยาตามที่แพทย์สั่ง พ่อแม่บางคนละเลยความต้องการที่จำเป็นของเด็กไป เช่น สายตาสั้น ไม่จัดหาแว่นตาให้เมื่อเด็กต้องการการรักษาในโรงพยาบาล พ่อแม่ไม่ยอมให้เด็กอยู่รับการรักษา เป็นต้น

3. Emotional neglect เด็กที่ถูกละเลยในเรื่องนี้จะมีลักษณะการเจริญเติบโตพัฒนาช้า (delay development) และเลี้ยงไม่โต (failure to thrive)

พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูที่ทอดทิ้งเด็ก จะมีลักษณะพูดน้อยไม่ค่อยเข้ามาใกล้ชิดเด็กถ้าพูดจะบอกเป็นคำสั่ง เป็นคำวิจารณ์ว่ากล่าว พ่อแม่กลุ่มนี้ให้คำชมเชยหรือสั่งสอนให้ความรู้ไม่เป็น (วัณเพ็ญ บุญประกอบ. 2534 หน้า 93 – 94 ;อ้างอิงมาจากAragona and Eyberg,1981) แม่ที่อารมณ์ซึมเศร้า (depression) จะมีปัญหาในการทอดทิ้งเด็กได้สูง (Zuravin,1988) เนื่องจากหมกมุ่นครุ่นคิดในเรื่องของตนเอง และมีการเคลื่อนไหวช้า ขาดกำลังใจที่จะตองสนองความต้องการของลูก พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงที่ติดเหล้า ติดยาเสพติด จะขาดการเอาใจใส่ดูแลเด็กได้อย่างมาก ๆ

นอกจากนั้น เอกแลน (วัณเพ็ญ บุญประกอบ. 2534 93 – 94 ; อ้างอิงมาจาก Egeland. 1985) พบว่า เด็กที่ถูกทอดทิ้งภายใน 12 เดือนแรก จะมีปัญหาในการสร้างอารมณ์ผูกพันกับบุคคล (insecure attachment) เด็กที่ถูกทอดทิ้งภายใน 24 เดือนจะแสดงอาการไม่เชื่อฟังไม่ทำตาม และมีอารมณ์หงุดหงิด ก้าวร้าว ทำลาย เมื่อพบความคับข้องใจได้บ่อย เด็กที่ถูกทอดทิ้งภายใน 42 เดือน เด็กกลุ่มนี้จะขาดการนับถือตนเอง ขาดความมั่นใจ (self – esteem) ขาดการแสดงความรู้สึกหรือความต้องการของตัวเอง (self – assertion) มีการควบคุมตนเองและความยืดหยุ่นต่อสถานการณ์น้อย และมีปัญหามากในเวลาเกิดความคับข้องใจขึ้น เด็กกลุ่มนี้ยังมีความต้องการพึ่งคนอื่นสูง สนใจสิ่งแวดล้อมน้อย และมีความกระตือรือร้นต่อการใฝ่รู้ต่ำกว่าเด็กทั่วไป ไม่สนใจการเรียน และการงานในชั้นเรียน เมื่อเข้าชั้นประถมศึกษา เด็กกลุ่มนี้จะมีปัญหาในเรื่องสมาธิ ความตั้งใจเรียนมีความมั่นใจในตนเองต่ำ มีการแสดงออกเป็นตัวของตัวเองน้อย มีปัญหาพฤติกรรมมาก และไม่ค่อยคบใคร มักแยกตัวเองอยู่ตามลำพัง ไม่สามารถมีสัมพันธ์กับใครได้นาน มีอาการซึมเศร้า และมีพฤติกรรมก้าวร้าว การทดสอบเรื่องการรับรู้ (Cognitive testing) ต่ำ

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในครอบครัว

3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในครอบครัว

3.1.1 ความหมายของความรุนแรงในครอบครัว

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายความรุนแรงในครอบครัว ดังนี้

แคทโคสกี (เหมะวรรณ เหมะนัด. 2533 : 9 ; อ้างอิงมาจาก Kratcoski. 1984) ให้ความหมาย ความรุนแรงในครอบครัว หมายถึงการใช้กำลังบังคับหรือข่มขู่โดยสมาชิกของครอบครัวที่กระทำต่อสมาชิกครอบครัวอื่น ๆ

วอลเตอร์ (Freeman. 1980 : 1 ; อ้างอิงมาจาก Walter. 1968)ให้ความหมายของความรุนแรงในครอบครัวว่า หมายถึง การได้รับบาดเจ็บจากการทำร้ายซึ่งไม่ใช่เพียงทำให้ได้รับบาดเจ็บทางร่างกายเท่านั้น แต่รวมถึงการกระทำที่กระทบกระเทือนอารมณ์ความรู้สึกและจิตใจด้วย

เดนซิน (เหมะวรรณ เหมะนัด. 2533 : 9 ; อ้างอิงมาจาก Denzin. 1984)อธิบายความหมายของความรุนแรงในครอบครัวไว้ โดยใช้คำว่าครอบครัวแห่งความรุนแรง (Family of violence) ครอบครัวที่มีความรุนแรงระหว่างบุคคลได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิสังสรรค์ในชีวิตประจำวัน เขามีข้อสันนิษฐานเบื้องต้นว่า ความรุนแรงในครอบครัวเป็นการกระทำที่เจาะจงเป็นเรื่องระหว่างบุคคล ในเรื่องของอารมณ์ความรู้สึกและความรู้ ความเข้าใจ (Situated interpersonal emotional and cognitive activity) ที่เป็นการปฏิสังสรรค์เชิงลบระหว่างบุคคลที่สนิทสนมคุ้นเคย และมักจะเป็นคนในครอบครัว

มูลนิธิผู้หญิง (เหมะวรรณ เหมะนัด. 2533 : 9 ; อ้างอิงมาจาก มูลนิธิผู้หญิง. 2523) ให้ความหมายของความรุนแรงในครอบครัวว่า หมายถึง การทำร้ายกันทั้งทางร่างกาย และจิตใจระหว่างสมาชิกในครอบครัว โดยรูปแบบ และระดับความรุนแรงที่ต่างกัน ตั้งแต่การทะเลาะโต้เถียงไปจนถึงการทำร้ายด้วยอวัยวะ หรืออาวุธ และรุนแรงถึงการทำลายชีวิต

ปรีชา อุปโยคิน (ไข่มุกข์ มลิทอง. 2539 : 23 ; อ้างอิงมาจากปรีชา อุปโยคิน.2538) ได้ให้ความหมายของความรุนแรงในครอบครัวไว้ว่า เป็นการกระทำหรือพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสมาชิกในครอบครัวโดยความจงใจ เป็นปรากฏการณ์ที่ส่งผลไปในทางลบต่อพัฒนาการทางด้านร่างกายและจิตใจบุคคล ต่อการรับรู้ความเป็นมนุษย์และต่อสุขภาพทั้งด้านร่างกายและจิตใจ

ในการศึกษาครั้งนี้ ความรุนแรงในครอบครัวที่เด็กชายบ้านหนองคายได้รับ หมายถึงการที่พ่อแม่ได้กระทำการทำร้ายลูกด้วยวิธีการต่าง ๆ อาจจะเป็นการใช้กำลังทำร้ายร่างกาย หรือดุด่าด้วยวาจา การแสดงกิริยารังเกียจ เพื่อให้ลูกได้รับความเจ็บปวดหรือเสียใจ ตั้งแต่ระดับเล็กน้อยจนถึง

ร่างกายและจิตใจ แบ่งความรุนแรงเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) การถูกกระทำความรุนแรงทางด้านร่างกาย หมายถึง การที่เด็กถูกพ่อแม่ทำร้ายร่างกายได้รับบาดเจ็บตั้งแต่การบาดเจ็บเล็กน้อยไปจนถึงบาดเจ็บสาหัส ทั้งที่ปรากฏร่องรอยให้เห็น และไม่มีร่องรอยให้เห็นได้แก่ การถูกผลัก กระชาก หยิก ตบ ตี เตะ ต่อย ขวางปาด้วยสิ่งของตลอดจนการถูกทำร้ายด้วยอาวุธ ของมีคม การถูกจี้ด้วยบุหรี่ หรือถูกราดด้วยของร้อน

2) การถูกกระทำความรุนแรงทางด้านจิตใจ หมายถึง การที่เด็กถูกพ่อแม่ทำร้ายให้ได้รับความรู้สึกเจ็บปวด เสียใจ กระทบกระเทือนใจ อาจด้วยวาจา หรือท่าทีการกระทำ เช่น การพูดจาดูถูก การพูดจาประชดประชัน การด่าว่าด้วยคำหยาบคาย การตะคอก การตวาด การถูกประณามว่าชั่วช้าเลวทราม การถูกขู่ว่าจะทำลายเด็ก หรือขู่ว่าจะทำลายของอันเป็นที่รักของเด็ก การแสดงท่าทีเฉยเมย ไม่สนใจ การแสดงท่าทีโกรธ ไม่พอใจ (จากการสำรวจปัญหาจากกลุ่มตัวอย่างเดือนกรกฎาคม. 2542)

3.1.2 สาเหตุของความรุนแรงในครอบครัว

สาเหตุของความรุนแรงในครอบครัว เกิดจากองค์ประกอบหลายประการ (กิตติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์. 2529 : 58-78) ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ของบทบาทหญิงและชาย การเริ่มต้นสร้างครอบครัวตามวัฒนธรรมเดิม โดยทั่วไปมาจากคนสองคนคือ ผู้ชายกับผู้หญิง แต่มาจากจุดเริ่มต้นที่มีมาตรฐาน ที่แตกต่างกัน ความคาดหวังของสังคม ครอบครัวตามประเพณี หรือวัฒนธรรมที่มีต่อผู้ชายและผู้หญิงเป็นมาตรฐานที่ถูกกำหนดมา แตกต่างและขัดแย้งกัน สังคมคาดหวังว่าผู้ชายเป็นผู้นำและจะต้องกำหนดความเป็นไปในครอบครัว ในขณะที่ผู้หญิงเมื่อเข้ามาอยู่ในครอบครัวจะเป็นผู้ตาม และผู้ให้บริการตอบสนองความต้องการของผู้ชาย และสมาชิกคนอื่น ๆ ในครอบครัว เมื่อผู้ชายใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิง สังคมมักจะตำหนิว่าผู้หญิงบกพร่องในหน้าที่ภรรยา หรือมีพฤติกรรมบางอย่างให้สามีต้องใช้ความรุนแรง ผู้หญิงจึงอยู่ในครอบครัวโดยมีมาตรฐานไม่เท่าเทียมกับผู้ชายในทุกเรื่อง จึงเป็นเหตุให้ผู้ชายใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิง

2. ความคิดของบุคคลในสังคมไทยที่กำหนดให้บทบาท และความสำคัญของคนในครอบครัวไม่เท่ากัน ไม่ได้จำกัดอยู่ที่ความไม่เท่าเทียมของผู้หญิงผู้ชายแต่รวมถึงความไม่เท่าเทียมของพ่อแม่ต่อลูกด้วย โดยที่สังคมไทยถือว่าพ่อแม่มีอำนาจกำหนดชีวิตและอนาคตของลูกได้โดยไม่จำเป็นต้องสนใจความรู้สึก และความต้องการของลูกเมื่อลูกขัดขืนพ่อแม่ก็ใช้ความรุนแรงลงโทษ ทุบตีได้โดยสังคมไทยถือว่าถูกต้อง นี่เป็นพื้นฐานให้มีการใช้ความรุนแรงได้โดยไม่มีใครคัดค้าน

ต้องสนใจความรู้สึก และความต้องการของลูกเมื่อลูกขัดขืนพ่อแม่ก็ใช้ความรุนแรงลงโทษ ทุบตีได้ โดยสังคมไทยถือว่าถูกต้อง นี่เป็นพื้นฐานให้มีการใช้ความรุนแรงได้โดยไม่มีใครคัดค้าน

3. การถูกกำหนดว่าเรื่องของครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว ทำให้บุคคลภายนอกไม่กล้าเข้าไปยุ่งเกี่ยว เมื่อเกิดความรุนแรงขึ้นในครอบครัว ประกอบกับยังมีแนวคิด หรือคำสั่งสอนสำหรับการดำเนินชีวิตครอบครัวในทำนอง "ความในอย่านำออก ความนอกอย่านำเข้า" ทำให้เหยื่อของความรุนแรงในครอบครัวคือผู้หญิงและเด็ก มักจะเก็บปัญหาไว้เป็นความลับ ทำให้ปัญหานี้ยังเป็นที่ซ่อนเร้นในสังคม เป็นอุปสรรคในการที่จะผลักดันให้สังคมเกิดการตระหนักถึง สภาพความรุนแรงของปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัว อันจะเป็นพื้นฐานนำไปสู่ การแก้ไขและป้องกันปัญหาในเรื่องกฎหมาย และการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ตกเป็นเหยื่อ

4. ความไม่พร้อมที่จะเป็นครอบครัว ตั้งแต่ด้านร่างกาย จิตใจ อายุ สุขภาพอนามัยหรือการขาดการศึกษามีปัญหาเศรษฐกิจ ฉะนั้นหากคนมีครอบครัวโดยไม่พร้อมหรือมีครอบครัวตั้งแต่อายุยังน้อย จะส่งผลให้เกิดปัญหาอื่นตามมาอีกมากมาย อาทิ ปัญหาการทำแท้ง เด็กเร่ร่อน โสเภณีเด็ก เป็นต้น

5. ผลกระทบจากกระแสการพัฒนาด้านเศรษฐกิจที่ไม่สมดุลย์ และมีความสำคัญมากกว่าด้านสังคม ซึ่งเราใช้คำว่า "โลกาภิวัตน์" เป็นเรื่องของกระแสการเอาบทบาทของเงินมาให้มีความสำคัญมากกว่า ส่งผลกระทบต่อสภาพชีวิตจิตใจของคน จากผลกระทบนี้ทำให้ครอบครัวต้องพยายามต่อสู้หรือจัดการด้วยตนเอง แต่บางส่วนก็ทำไม่ไหว เพราะครอบครัวเหล่านั้นขาดภูมิคุ้มกัน จึงต้องแตกแยกระเนระนาดล่มสลายไป หากทุกครอบครัวไม่ร่วมมือกันจะเป็นผลกระทบต่อสังคมโดยรวมแน่นอน

สภาพแวดล้อมกับรูปแบบของความรุนแรงในครอบครัว (ศูนย์ข่าวผู้หญิง. 2532 : 45) จากการศึกษาของดร.เชอริล เบนาร์ด ได้ชี้ให้เห็นถึงรูปแบบของความรุนแรงในครอบครัวที่แตกต่างกันไปตามลักษณะสภาพแวดล้อมของครอบครัว คือ

1. สภาพแวดล้อมแบบดั้งเดิม ซึ่งยังคงสภาพความเป็นอยู่และความสัมพันธ์ที่ยึดกับค่านิยมประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิม โดยการยอมรับในรูปของจารีตประเพณีกฎเกณฑ์ทางสังคมให้มีการใช้กำลังทางร่างกายบังคับสมาชิกในครอบครัวที่เป็นผู้หญิง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความประพฤติทางสังคมและทางเพศ เพื่อเป็นการกวดขันให้ผู้หญิงอยู่ในระเบียบ กรอบจารีตประเพณีในบางชุมชนการฆ่าผู้หญิงเพื่อรักษาเกียรติตระกูลยังเป็นเรื่องถูกต้อง อย่างไรก็ตามในสภาพแวดล้อม

ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสภาพความเป็นอยู่ และโครงสร้างของอำนาจในครอบครัว หัวเลี้ยว หัวต่อเหล่านี้ พบว่า มีการทำทารุณกรรมภรรยาในอัตราส่วนข้างสูง ทั้งนี้เป็นเพราะผู้ชายอาจจะรู้สึกว่าฐานะบทบาทของตนกำลังสั่นคลอน และต้องการสร้างอำนาจของตนใหม่อีกครั้ง ด้วยการใช้กำลัง ในเช่นนี้ผู้หญิงในฐานะลำบากเพราะเครือข่ายของการช่วยเหลือในสภาพแวดล้อมแบบดั้งเดิมได้สูญเสียไป และเครือข่ายใหม่ก็ไม่สามารถจะสร้างมาแทนที่ได้

3. สภาพแวดล้อมแบบอุตสาหกรรมสมัยใหม่ ในสภาพแวดล้อมเช่นนี้จารีตประเพณีที่ยอมให้มีการลงโทษรุนแรงต่อผู้หญิงได้ยกเลิกไป และมีการออกกฎหมายเพื่อให้การคุ้มครอง แต่ยังมีช่องว่างระหว่างกฎหมายกับทัศนคติในสังคม โดยเฉพาะทัศนคติของผู้รักษากฎหมาย การช่วยเหลือแบบไม่เป็นทางการจึงมีน้อย เนื่องจากสายใยความผูกพันของครอบครัวอ่อนลง

เมื่อมีความรุนแรงในครอบครัวเกิดขึ้น สังคมในวงกว้างย่อมได้รับผลกระทบของความรุนแรงในครอบครัวด้วย นั่นคือ สมาชิกของสังคมที่มาจากครอบครัวที่ใช้ความรุนแรงนั้นมีแนวโน้มที่จะใช้ความรุนแรงต่อไปในครอบครัว ทำให้เกิดสายใยแห่งความรุนแรงในสังคมหากลูกโซ่ของความรุนแรงดังกล่าวมิได้รับการแก้ไข และไม่มีการให้ความช่วยเหลือแก่เหยื่อผู้ประสบปัญหาความรุนแรงอย่างจริงจัง สังคมในอนาคตจะมีสมาชิกเป็นจำนวนมาก ที่นิยมใช้ความรุนแรงตัดสินใจแก้ไขปัญหา

3.1.3 ผลกระทบของความรุนแรงในครอบครัว

ผลกระทบของความรุนแรงในครอบครัวที่มีต่อเด็กที่ถูกกระทำทารุณ และการทอดทิ้งย่อมมีผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็กเป็นอย่างมาก ซึ่งอาจแบ่งได้ 2 กรณี คือ (อัมพล สูอำพัน. 2538 : 206-208)

1. ผลกระทบทางร่างกาย เด็กที่ถูกกระทำทารุณ และการทอดทิ้งมักมีปัญหา failure to thrive มีลักษณะของเด็กที่บ่งชี้ว่า ขาดการเอาใจใส่ดูแล พบว่ามีบาดแผลทางร่างกาย หรืออาจพบมีการอักเสบติดเชื้อ ร่วมด้วย

2. ผลกระทบทางอารมณ์ ขึ้นอยู่กับพัฒนาการ ดังนี้

2.1 ในเด็กขวบปีแรก จะมีปัญหาเรื่อง Emotional deprivation เด็กมีอาการซึมเฉยเมย ไม่สนใจสิ่งแวดล้อม ไม่ตอบโต้อารมณ์กับคนรอบข้าง มีปัญหาของพัฒนาการด้านความผูกพัน และสัมพันธภาพกับคนรอบข้าง

2.2 เด็กอายุ 2 ปี มีปัญหาเกิดความรู้สึกคับข้องใจ หงุดหงิดง่าย งอแง บางรายโกรธง่าย ดื้อดึง ไม่ยอมทำตาม ไม่เชื่อฟัง

2.3 เด็กอายุ 4 ปี เด็กจะเริ่มมีความรู้สึกด้อยในคุณค่าของตนเอง (low self esteem) ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่ค่อยกล้าแสดงออก ไม่ค่อยกล้าแสดงสิทธิของตนเอง มีปัญหาการปรับตัว มีปัญหาการควบคุมอารมณ์ โกรธง่าย และมีท่าทางเป็นปฏิปักษ์กับคนรอบข้าง เด็กบางคนมีลักษณะพึ่งพาผู้อื่น ขาดความกระตือรือร้น ขาดความสนใจสิ่งแวดล้อม และมีลักษณะค่อนข้างเงียบ

2.4 เด็กอายุ 6-12 ปี พบว่ามีปัญหาการเรียนไม่ดี ขาดความตั้งใจและมานะพากเพียร มีความรู้สึกด้อยในคุณค่าของตนเอง มีภาพลักษณ์ของตนเองต่ำ มีอัตมโนทัศน์ต่ำ รู้สึกเป็นปมด้อย ไม่ค่อยอยากจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ พยายามหลีกเลี่ยงการสัมผัสทางอารมณ์ แสดงความรักความเห็นใจไม่เป็น บางคนมีพฤติกรรมก้าวร้าวต่อต้าน และเป็นปฏิปักษ์กับคนรอบข้างได้ง่าย บางคนมีอารมณ์ซึมเศร้า

ในบทความเรื่องการเลี้ยงดูอบรมเด็ก ของกองสุขภาพจิต กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข (วารสารแนะแนว. 2527)ได้กล่าวว่า เด็กที่ถูกทอดทิ้ง ขาดความรักความเอาใจใส่เด็กถูกลงโทษหรือดุด่ารุนแรงเกินเหตุ มักจะทำให้เด็กเกิดความน้อยเนื้อต่ำใจขึ้นพร้อม ๆกับการสะสมความแค้น แต่เด็กอาจจะแสดงออกมาในรูปของ การยอมรับความชิงชังโดยไม่ปริปาก เพราะคิดว่าไม่มีประโยชน์ที่จะต่อสู้ แต่จะฝังความรู้สึกลงในจิตใจว่า ตนเองไม่มีค่า เป็นผู้ผิด เป็นผู้แพ้ เด็กเหล่านี้จะนั่งเหม่อลอย น้ำลายไหล ผลกลายเป็นโรคจิต บางคนซ่อนความรู้สึกเอาไว้แล้วแสดงออกกับลูกหลานต่อไป หรือการแสดงเป็นคนก้าวร้าว เกลียดชังโลก พยายามเอาชนะผู้อื่น ต้องการให้ผู้อื่นชอกช้ำเหมือนตน ซึ่งเป็นการเรียกร้อง แสวงหาความรัก ความเอาใจใส่จากผู้อื่น โดยมักจะพบว่าผู้หญิง มักจะแสดงออกมาทางสำส่อนทางเพศไม่ก้าวร้าวเหมือนผู้ชาย หรืออาจพบว่า เด็กจะชิงชังโลก ชิงชังพ่อแม่ เด็กจะออกไปอยู่ในสังคมไม่สนใจครอบครัว เปลี่ยนชื่อ นามสกุล ศาสนา เมื่อพบพ่อแม่ก็ทำเป็นไม่รู้จัก

ผลของความรุนแรงในครอบครัว มิใช่เป็นเพียงการเจ็บป่วยทางกายของเหยื่อเท่านั้นแต่ที่สำคัญคือทางด้านจิตใจ ในขณะที่ไม่เป็นที่ทราบแน่ชัดว่า การมีบุตรถูกข่มเหงจะกลายเป็นบิดามารดาที่ชอบข่มเหงบุตรหรือไม่นั้นยังไม่มีผู้ใดศึกษาในประเทศไทย แต่ก็สันนิษฐานได้ว่าความรุนแรงในครอบครัวจะมีผลทำให้เด็ก และเยาวชนชินชาต่อความรุนแรง ถือว่าเป็นเรื่องธรรมดา และนิยมนำความรุนแรงในการแก้ปัญหาต่าง ๆโดยมีพฤติกรรมรุนแรงทางสังคมซึ่งได้จากการเรียนรู้จากแบบอย่าง มีนักวิจัยบางคนเชื่อว่าเด็กที่ได้รับการปฏิบัติเลี้ยงดูจากมารดาที่ไม่ดี ถูกข่มเหงทารุณนั้นเมื่อเติบโตขึ้น

ส่วนใหญ่จะกลายเป็นคนดื้อด้านเกเร ชอบข่มเหงผู้อื่น (เหมะวรรณ เหมะนัด. 2533 : 25 – 27 ; อ้างอิงมาจาก Schmitt and Kempe. 1975)

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในครอบครัว

พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ (2531 : 11 – 16) ได้ศึกษาสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัวจากข่าวหนังสือพิมพ์ เป็นการวิจัยขั้นสำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัว เฉพาะกรณีร้ายแรงที่รายงานในหนังสือพิมพ์รายวัน 3 ฉบับ คือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์ และมติชน ตั้งแต่ฉบับวันที่ 1 เมษายน 2530 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2531 รวมเวลา 1 ปี ปรากฏว่ามีข่าวความรุนแรงในครอบครัวรวม 67 เรื่อง ส่วนใหญ่ร้อยละ 34.6 เป็นเรื่องการข่มเหงทารุณภรรยา รองลงไปเป็นการข่มเหงทารุณบุตร (ร้อยละ 21.8)เป็นการข่มเหงทารุณระหว่างพี่น้องร้อยละ 10.3 (พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ. 2531 : 12) ผลการวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือพิมพ์สรุปได้คือ

1. ความรุนแรงในครอบครัวส่วนใหญ่ พบในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ และคู่สมรสมีอายุต่ำ 19 – 30 ปี

2. เหยื่อของความรุนแรงส่วนใหญ่คือสตรีและเด็ก

3. ลักษณะสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัวที่เป็นข่าว ส่วนใหญ่ใช้สิ่งของที่หาได้ใกล้มือเป็นเครื่องมือทำร้าย แต่ก็มีจำนวนมากที่ใช้มีดหรือปืน อันมีผลทำให้เหยื่อส่วนใหญ่เสียชีวิต

4. ภาคกลาง และเขตกรุงเทพมหานคร มีข่าวความรุนแรงในครอบครัวมากที่สุด

5. ปัจจัยสถานการณ์เฉพาะหน้า ที่นำไปสู่ความรุนแรงในครอบครัวที่ควรตระหนักความสำคัญคือ อารมณ์โกรธ เรื่องชู้สาว และการดื่มสุรา

6. ปัจจัยสถานการณ์สาเหตุในอดีต ที่นำไปสู่ความรุนแรงนอกจากเรื่องชู้สาว การไม่ชอบกันอยู่แล้ว หรือการทำร้ายกันเสมอแล้วยังมีปัจจัยที่น่าสังเกตคือสูงถึงร้อยละ 10.6 ผู้ทำร้ายเคยมีประวัติทางจิตมาก่อน

พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ (2533 : 98 – 112) ได้วิจัยโดยการสำรวจเบื้องต้นของสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัวในกรุงเทพมหานคร โดยได้รับทุนอุดหนุนจากมูลนิธิผู้หญิง มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลความรุนแรงในครอบครัว ทั้งที่ฝ่ายฐานภาครัฐและภาคเอกชนในกรุงเทพมหานครได้พบและจัดทำรายงานไว้เฉพาะข้อมูลที่บันทึกไว้ในปี พ.ศ. 2532 ใน 6 หน่วยงานคือ กรุงเทพมหานคร กรมประชาสงเคราะห์ บ้านพักฉุกเฉิน โรงพยาบาลศิริราช ศูนย์สุขภาพจิต และมูลนิธิผู้หญิง ปรากฏว่าทั้ง 6 หน่วยงานได้เก็บรวบรวมข้อมูลความรุนแรงในครอบครัว โดยภาพรวมแต่ไม่มีรายละเอียดได้ 124 ราย เป็นการทารุณกรรมภรรยาและบุตรร่วมกัน 4 ราย มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น

รายกรณีแต่ละรายกรณีที่มีรายละเอียดต่าง ๆ เพียงพอต่อการวิเคราะห์ 121 ราย ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้ทำร้ายส่วนใหญ่เป็นชายเหยื่อเป็นหญิงทั้งผู้ทำร้าย และเหยื่อมีระดับการศึกษาต่ำและมีอาชีพรับจ้างใช้แรงงานมากกว่าอาชีพอื่น ๆ ในจำนวนความรุนแรงในครอบครัวทั้งหมดประมาณ 1 ใน 4 เป็นการทารุณกรรมบุตรที่มีอายุระหว่าง 5–10 ปี ลักษณะความรุนแรงในครอบครัวส่วนใหญ่เป็นการชกต่อย เตะ ตบ รองลงไปคือ การใช้ไม้หรือของแข็ง บางอย่างทุบตี โขกศีรษะด้วยของแข็ง ใช้ของแข็งปาหรือทุ่มใส่ นอกจากนั้นใช้ส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายเป็นเครื่องมือทำร้าย สาเหตุของความรุนแรงที่สำคัญได้แก่ เรื่องอารมณ์โมโหร้าย เรื่องชู้สาว การดื่มสุรา เล่นการพนัน และบางรายมีประวัติทางจิตมาก่อน

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

4.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

4.1.1 ความหมายของพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530 (มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2530 : 373) ได้ให้ความหมายของคำว่า พฤติกรรม คือ การแสดงออกทางกล้ามเนื้อ ความคิด และความรู้สึก เพื่อตอบสนองสิ่งเร้า

พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530 (มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2530 : 334) ได้ให้ความหมายคำว่า ปัญหา คือ ข้อสงสัย คำถาม ข้อที่ต้องพิจารณาแก้ไข

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า พฤติกรรมที่เป็นปัญหา หมายถึง การแสดงออกทั้งกล้ามเนื้อ ความคิด และความรู้สึก ซึ่งยังเป็นข้อสงสัยเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาแก้ไขการ

การศึกษาพฤติกรรมที่เป็นปัญหาครั้งนี้ ได้จากการสำรวจปัญหาที่แท้จริงของกลุ่มตัวอย่าง จึงไม่มีเอกสารอ้างอิง แต่พฤติกรรมที่เป็นปัญหา ซึ่งจำแนกเป็น 4 ด้านนั้น แต่ละด้านมีเอกสารอ้างอิง ดังรายละเอียดที่กล่าวในหัวข้อ 4.1.2 คือ พฤติกรรมการหลบหนี พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

4.1.2 ประเภทของพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

พฤติกรรมที่เป็นปัญหามีหลายประเภท แต่ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเพียง 4 ลักษณะ ดังนี้

4.1.2.1 พฤติกรรมการหลบหนี หมายถึง การที่เด็กชายพยายามหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย หรือออกนอกบริเวณสถานสงเคราะห์ฯ โดยไม่ขออนุญาต

4.1.2.2 พฤติกรรมก่อกวน หมายถึง การที่เด็กชายแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสมในขณะเรียนหนังสืออยู่ในชั้นเรียน หรือในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย (จากการสำรวจปัญหาจากกลุ่มตัวอย่าง : กรกฎาคม. 2542) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1.2.2.1 พฤติกรรมก่อกวนในชั้นเรียนขณะที่ครูสอน ได้แก่ พูดเสียงดัง ทำเสียงแปลก ๆ ชวนเพื่อนคุย เคาะโต๊ะ แกล้งเพื่อนขณะเรียนโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น ดึงสมุดหรือปากกาของเพื่อน แหย่เพื่อน เขียนข้อความตลกต่าง ๆบนกระดาษเพื่อติดบนหลังเพื่อน และการไม่ตั้งใจเรียน

4.1.2.2.2 พฤติกรรมก่อกวนในสถานสงเคราะห์ฯได้แก่ ทะเลาะกับเพื่อน รังแก ทุบตีเขกศีรษะเพื่อน แย่งอาหารในจานเพื่อน นั่งบังเพื่อนขณะชมโทรทัศน์ และพูดเสียงดังรบกวนเพื่อนในเวลานอน

4.1.2.3 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม หมายถึง การที่เด็กพูดไม่สุภาพ ไม่เหมาะสมกับกาลเทศะกับเพื่อน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ในสถานสงเคราะห์ฯ จนทำให้บุคคลดังกล่าวไม่พอใจหรือได้รับความอับอาย (จากการสำรวจปัญหาจากกลุ่มตัวอย่าง : กรกฎาคม 2542) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1.2.3.1 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมในโรงเรียน ได้แก่

1) พฤติกรรมการพูดไม่เหมาะสมกับครู อาจารย์ ได้แก่ พูดไม่มีหางเสียง พูดคำหยาบ พูดโต้เถียง

2) พฤติกรรมการพูดไม่เหมาะสมกับเพื่อน ได้แก่ ดุด่า พูดคำหยาบ พูดล้อเลียนปมด้อยของเพื่อน และล้อเลียนชื่อพ่อแม่ของเพื่อน

4.1.2.3.2 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมในสถานสงเคราะห์ ฯ ได้แก่

1) พฤติกรรมการพูดไม่เหมาะสมกับเจ้าหน้าที่ ได้แก่ พูดไม่มีหางเสียง พูดคำหยาบ พูดโต้เถียง

2) พฤติกรรมการพูดไม่เหมาะสมกับเพื่อน ได้แก่ ดุด่า พูดคำหยาบ พูดล้อเลียนปมด้อยของเพื่อน และล้อเลียนชื่อพ่อแม่ของเพื่อน

4.1.2.4 การแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม หมายถึง การที่เด็กมีการแสดงออกทางการกระทำที่ไม่เหมาะสมกาลเทศะกับเพื่อน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ในสถานสงเคราะห์ จนทำให้บุคคลดังกล่าวไม่พอใจหรือได้รับความอับอาย (จากการสำรวจปัญหาจากกลุ่มตัวอย่าง : กรกฎาคม 2542) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1.2.4.1 การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในโรงเรียน ได้แก่

1) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับครู อาจารย์ ได้แก่ การเพิกเฉย ไม่สนใจต่อการอบรม สั่งสอน เดินกระแทกส้นเท้า เดินหนีขณะที่ครู อาจารย์ พูดด้วย รวมทั้งไม่สนใจ และปฏิเสธที่จะปรับปรุงพฤติกรรมที่ถูกอบรมตักเตือน

2) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน ได้แก่ การรังแก การทุบตี แสดงอารมณ์ทางเพศต่อเพื่อนนักเรียนหญิง โดยการโอบ กอด จับมือ เปิดกระโปรง เป็นต้น

4.1.2.4.2 การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในสถานสงเคราะห์ ฯ ได้แก่

1) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเจ้าหน้าที่ ได้แก่ การเพิกเฉย ไม่สนใจต่อการอบรม สั่งสอน เดินกระแทกส้นเท้า เดินหนีขณะที่เจ้าหน้าที่พูดด้วยรวมทั้งไม่สนใจ และปฏิเสธที่จะปรับปรุงพฤติกรรมที่ถูกอบรมตักเตือน

2) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน ได้แก่ การรังแก การทุบตี การนำสิ่งของของเพื่อนไปทิ้ง และการแสดงท่าทางล้อเลียนเพื่อน

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

4.2.1 งานวิจัยในประเทศ

อุไรวรรณ พันธุ์ประพันธ์ และประภาวดี รุ่งเอนก (2532 : 102 - 110)ได้ศึกษาพฤติกรรมเด็กที่หลบหนีจากสถานแรกรับเฉพาะกรณีสถานแรกรับเด็กชายบ้านปากเกร็ด และสถานแรกรับเด็กหญิงพญาไท ผลการศึกษาพบว่า เด็กที่หลบหนีออกจากสถานแรกรับเด็กชายบ้านปากเกร็ด จำนวน 115 คน และสถานแรกรับเด็กหญิงบ้านพญาไทจำนวน 32 คน มีสาเหตุการหลบหนีออกจากสถานแรกรับ คือ สาเหตุจากลักษณะนิสัยของตัวเด็กเองได้แก่ รักอิสระ ชอบเที่ยวเตร่ไปเรื่อย ๆไม่ชอบความจำเจ และไม่ชอบอยู่ในระเบียบวินัย สาเหตุรองลงมา คือ สาเหตุจากครอบครัวของเด็ก พ่อแม่ผู้ปกครองไม่ค่อยสนใจมาเยี่ยมเยือนดูแลเอาใจใส่เด็กเท่าที่ควร เป็นเหตุให้เด็กรู้สึกว้าเหว่คิดถึงบ้านจึงคอยหนีโอกาสหลบหนี และสาเหตุทางด้านบริหารงานของสถานแรกรับได้แก่ การดูแลเด็ก อาคารสถานที่ ตลอดจนท่าทีการปฏิบัติต่อเด็กของเจ้าหน้าที่สถานแรกรับ นอกจากนั้นจากการศึกษาภูมิหลังของเด็ก พบว่า เด็กที่หลบหนีส่วนใหญ่เป็นเด็กชายอายุระหว่าง 15 -18 ปี ส่วนใหญ่เรียนไม่จบชั้นประถมศึกษา และมาจากครอบครัวที่มีสภาพไม่สมบูรณ์ เช่น บิดามารดาแยกกันอยู่ หย่าร้าง และจากการวิเคราะห์พฤติกรรมพบว่าเด็กมีพฤติกรรมแปรปรวนเกือบทั้งหมดมาจากครอบครัวที่ไม่ปกติสุข บรรยากาศในครอบครัวสับสน วุ่นวาย น่าเบื่อ เด็กได้รับการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม ขาดความรัก ความอบอุ่น การเลี้ยงดูขาดการอบรมขัดเกลา ซึ่งเป็นเหตุให้การพัฒนาด้านต่าง ๆ เช่น อารมณ์ จริยธรรม

บกพร่อง เด็กจึงเลือกดำเนินชีวิตไปตามอำนาจชักจูงฝ่ายต่ำ เช่น หนีโรงเรียน ลักขโมย หนีออกจากบ้าน ดมแลคเกอร์ เป็นต้น

นพพร นพเจริญกุล (2521 : 16) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพและการปรับตัวของเด็กหนีบ้านที่รับการรักษา ณ โรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ โดยศึกษาเด็กหนีบ้านจำนวน 50 คนอายุระหว่าง 6-14 ปี จากสถานแรกรับเด็กชายปากเกร็ด กรมประชาสงเคราะห์ ที่ไปรับการรักษา ณ โรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ สมุทรปราการ ซึ่งเป็นโรงพยาบาลรักษาเด็กที่มีอาการโรคจิต โรคประสาทรับไว้ในโรงพยาบาลอายุไม่เกิน 14 ปี ผลการศึกษาพบว่าสาเหตุของเด็กหนีบ้านเกิดจากการลงโทษเฆี่ยนตีร้อยละ 80.0 ลงโทษแล้วล่ามโซ่ไว้ร้อยละ 10.0 ลงโทษแล้วไล่ออกจากบ้านร้อยละ 10.0 ซึ่งนับว่าเป็นการลงโทษที่รุนแรงมาก สาเหตุที่ถูกลงโทษเนื่องจากเด็กชอบเที่ยวเตร่ ความรู้สึกต่าง ๆ ก่อนที่เด็กหนีออกจากบ้านก็คือ ต้องการไปให้พ้น อยู่บ้านไม่มีความสุข ครอบครัวของเด็กส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในแหล่งเสื่อมโทรมร้อยละ 58.0 อยู่ต่างจังหวัดร้อยละ 22.0

ไพรพรรณ ไชยสุวรรณ (2531 : 68 - 69) ได้ศึกษาผลของการฝึกพฤติกรรมการกล้าแสดงออกเพื่อลดพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 โรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมการกล้าแสดงออกจะสามารถแสดงพฤติกรรมการพูดที่เหมาะสม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ดีขึ้น

อรอนงค์ วิทยานิพนธ์ (2533 : 48) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลของการควบคุมตนเองและการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่ม ที่มีต่อพฤติกรรมก่อกวนในห้องสมุดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดใหม่ช่องลม กรุงเทพมหานครโดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 16 คนแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการควบคุมตนเองมีพฤติกรรมก่อกวนในห้องสมุดลดลง และนักเรียนที่ได้รับการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่ม มีพฤติกรรมก่อกวนในห้องสมุดลดลง และเมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมก่อกวนในห้องสมุดระหว่างกลุ่มที่ได้รับการควบคุมตนเอง และกลุ่มที่ได้รับการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่ม พบวา ทั้งสองวิธีให้ผลไม่แตกต่างกัน

อรุณี ชินวงศ์อมร (2535 : 58) ได้ศึกษาผลของการเปรียบเทียบบทบาทสมมติ และเทคนิคแม่แบบที่มีต่อ การพูดที่เหมาะสมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่5 โรงเรียนสมโภชกรุงอนุสรณ์ (200 ปี) กรุงเทพมหานครผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติกับนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีการพูดที่เหมาะสมแตกต่างกันโดยมีนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติมีการพูดที่เหมาะสมสูงกว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ

4.2.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

โบลสตาด และจอห์นสัน (Boldstad and Johnson. 1972 : 443 - 454) ได้ศึกษาถึงการใช้กระบวนการควบคุมตนเอง ในการลดพฤติกรรมก่อกวน ในชั้นเรียนของนักเรียนเกรด 1 และเกรด 2 จำนวน 38 คน ที่มีพฤติกรรมก่อกวนได้แก่ พูดคุยเสียงดัง การทำเสียงดังโดยไม่ได้รับอนุญาต ตีเพื่อนในชั้นเรียน ลุกจากที่นั่งหรือวิ่งเล่นในชั้นเรียน ผลการศึกษาพบว่า การฝึกกระบวนการควบคุมตนเองมีประสิทธิภาพในการลดพฤติกรรมก่อกวนในชั้นเรียนมากกว่าการเสริมแรงจากภายนอก

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ทั้งในประเทศไทย และต่างประเทศดังได้กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า ครอบครัวมีความสำคัญต่อการเกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กมาก การที่เด็กจะมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามาก รุนแรงเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ หลายประการ เช่น ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ การเรียนรู้ และรับเอาแบบอย่างการใช้ความรุนแรงในครอบครัว รวมทั้งการพัฒนาบุคลิกภาพ ความรู้สึกนึกคิดของตัวเด็กเอง ตลอดจนสภาพสิ่งแวดล้อมที่เด็กอาศัยอยู่ ท่าทีของเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลในสถานสงเคราะห์ฯ ย่อมส่งผลกระทบต่อการเกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้ทั้งสิ้น

5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

5.1 การดำเนินงานสงเคราะห์เด็กของกรมประชาสงเคราะห์

กรมประชาสงเคราะห์ได้รับการจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2538 เริ่มให้บริการสงเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่นทั้งชาย – หญิง อายุตั้งแต่แรกเกิด – 18 ปี ทั่วราชอาณาจักรตั้งแต่ปีที่ตั้งกรมประชาสงเคราะห์เป็นต้นมา โดยมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และพัฒนาบริการที่จัดให้กับเด็กมาเป็นลำดับ เพื่อให้บริการที่จัดให้แก่เด็กเป็นไปโดยเหมาะสมกับสภาพปัญหาสังคมและความต้องการของประชาชนที่ประสบปัญหาความเดือดร้อน

ปัจจุบัน กรมประชาสงเคราะห์ดำเนินการช่วยเหลือเด็ก อายุตั้งแต่แรกเกิด –18 ปี ที่ประสบความเดือดร้อน ดังนี้

1. ให้การสงเคราะห์ และคุ้มครองสวัสดิภาพแก่เด็ก ที่ครอบครัวประสบปัญหาความเดือดร้อนในด้านต่าง ๆ ทั่วราชอาณาจักร

2. ให้การอุปการะเลี้ยงดู ให้การศึกษาด้านสามัญและด้านการฝึกวิชาชีพตลอดจนแก้ไขปัญหาความประพฤติและปัญหาครอบครัวแก่เด็กกำพร้า อนาถา ยากจน ขาดแคลน ถูกทอดทิ้ง ไร้ที่พึ่ง เร่ร่อน มีปัญหาความประพฤติ พิการทางร่างกาย ทางสมองและปัญญา ตลอดจนจัดหาครอบครัวใหม่ให้แก่เด็กที่ขาดบิดา มารดา และผู้อุปการะเลี้ยงดู

3. ส่งเสริม และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่รับบริการอยู่ในสถานสงเคราะห์ สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและสังคม

4. ส่งเสริมการฝึกวิชาชีพสาขาต่าง ๆ ให้แก่เด็กทั่วไป โดยจัดบริการและอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ตลอดจนจัดหางานให้เด็กที่สำเร็จการฝึกแล้ว

5. ฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กที่มีปัญหาความประพฤติ เด็กพิการ หรือติดยาเสพติด ให้สามารถดำรงชีพ โดยไม่เป็นภาระของสังคม

6. คุ้มครองป้องกันและแก้ไขปัญหา เด็กที่ตกเป็นเครื่องมือแสวงหาประโยชน์ โดยบุคคลที่กระทำอันมิชอบด้วยกฎหมาย

5.2 ประเภทของบริการที่กรมประชาสงเคราะห์จัดให้กับเด็ก

1. การสงเคราะห์เด็กภายในครอบครัว คือ การให้เด็กได้อยู่กับครอบครัวของตนเอง โดยให้การช่วยเหลือเสริมให้ครอบครัวมีรากฐานมั่น เช่น การช่วยเหลือด้านการศึกษา เครื่องอุปโภคบริโภค เงินทุนประเภทอาชีพ ค่ารักษาพยาบาล และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่จำเป็นแก่การปกครองชีพและการพัฒนาการต่าง ๆ ของเด็ก

2. ครอบครัวอุปถัมภ์ ในกรณีที่เด็กไม่สามารถอยู่กับครอบครัวได้ กรมประชา-สงเคราะห์จะหาครอบครัวผู้มีจิตเมตตารับเด็กไปอุปการะชั่วคราว มีทั้งประเภทที่ผู้รับเด็กไปอุปการะ ไม่ขอรับค่าเลี้ยงดูเด็ก และประเภทที่ผู้รับเด็กไปอุปการะขอรับค่าเลี้ยงดูเด็กโดยกรมประชาสงเคราะห์จะจ่ายค่าเลี้ยงดูให้เดือนละ 500 บาทต่อเด็ก 1 คน

3. การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ดำเนินการจัดหาครอบครัวถาวรให้แก่เด็ก เพื่อให้เด็กมีชีวิตครอบครัวตามสิทธิขั้นพื้นฐานที่ควรได้รับ ซึ่งจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายอย่างถูกต้องและรอบคอบ เพื่อพิจารณาหาครอบครัวที่เหมาะสม ที่จะทำหน้าที่บิดามารดาให้แก่เด็ก

4. การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ดำเนินการคุ้มครองป้องกันและแก้ไขปัญหาของเด็กที่ครอบครัวขอให้ช่วยเหลือ เด็กที่มีปัญหาความประพฤติ เร่ร่อน มั่วสุมตามที่สาธารณะ ขอทานเล่นการพนัน เด็กที่ประพฤติตนไม่สมควรแก่วัยเด็กที่ไม่มีงานทำ เด็กที่ถูกรุกราน กักขัง หรือถูกใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ

5. การสงเคราะห์เด็กในสถานสงเคราะห์โดยการรับเด็กกำพร้า อนาถา ขาดแคลนไร้ที่พึ่ง ถูกทอดทิ้ง หรือมีปัญหาความประพฤติ หรือไม่สามารถอยู่กับครอบครัวได้ เนื่องจากความจำเป็น เข้าอุปการะในสถานที่ต่าง ๆ จัดให้เด็กได้รับการศึกษาทั้งด้านสามัญ และการฝึกอาชีพ อบรมบ่มนิสัย แก้ปัญหาความประพฤติ และปัญหาครอบครัว

5.3 ประเภทของสถานสงเคราะห์

กรมประชาสงเคราะห์ มีสถานสงเคราะห์เด็กทั้งหมด 24 แห่ง ดังนี้

1. สถานสงเคราะห์เด็กอ่อน ให้การอุปการะเด็กชายและหญิง อายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี ที่กำพร้าหรือถูกทอดทิ้ง มี 6 แห่ง

1.1 สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนพญาไท (บ้านเด็กอ่อนพญาไท)

1.2 สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนรังสิต (บ้านเด็กอ่อนรังสิต)

1.3 สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนพิการทางสมองและปัญญา (บ้านเฟื่องฟ้า)

1.4 สถานสงเคราะห์เด็กอ่อน จังหวัดขอนแก่น (บ้านดอกคูณ)

1.5 สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ (บ้านเด็กอ่อนเวียงพิงค์)

1.6 สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ (บ้านเด็กอ่อนป่ากเกร็ด)

2. สถานสงเคราะห์เด็กหญิงให้การอุปการะเด็กหญิงอายุตั้งแต่ 5 – 18 ปีและเน้นให้การศึกษาสายสามัญและการฝึกอาชีพในสถานสงเคราะห์ มี 3 แห่งคือ

2.1 สถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี (บ้านราชวิถี)

2.2 สถานสงเคราะห์เด็กหญิงจังหวัดสระบุรี (บ้านสระบุรี)

2.3 สถานสงเคราะห์เด็กหญิงภาคตะวันออกเฉียงเหนือจังหวัดอุดรธานี (บ้านอุดรธานี)

3. สถานสงเคราะห์เด็กชาย ให้การอุปการะเด็กชายอายุตั้งแต่ 5 – 18 ปี และเน้นให้การศึกษาสายสามัญและการฝึกอาชีพในสถานสงเคราะห์ มี 8 แห่ง คือ

3.1 สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านปากเกลิด (บ้านปากเกล็ด)

3.2 สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านมหาเมฆ (บ้านมหาเมฆ)

3.3 สถานสงเศราะห์เด็กชายบ้านบางละมุง (บ้านบางละมุง)

3.4 สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านศรีธรรมราช (ที่อำเภอเมือง คือบ้านศรีธรรมราช และที่อำเภอสิชล คือ บ้านสิชล)

3.5 สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย (บ้านหนองคาย)

3.6 สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านเชียงใหม่ (บ้านเชียงใหม่)

3.7 สถานสงเคราะห์เด็กชายจังหวัดยะลา (บ้านยะลา)

3.8 สถานสงเคราะห์เยาวชนมูลนิธิมหาราช (บ้านมหาราช)

4. สถานสงเคราะห์เด็กชายหญิง ให้การอุปการะเด็กชายและเด็กหญิงอายุตั้งแต่ 5 -18 ปีมี 2 แห่ง คือ

4.1 สถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานี (บ้านปัตตานี)

4.2 สถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดนราธิวาส (บ้านนราธิวาส)

5. สถานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ให้การคุ้มครองสวัสดิภาพและฝึกวิชาชีพสาขาต่าง ๆ รวมทั้งการอบรมเลี้ยงดูเด็กชายอายุ 12 – 18 ปีที่มีปัญหาความประพฤติไม่ได้ศึกษาต่อ หรือต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน มี 2 แห่ง คือ

5.1 สถานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กภาคตะวันออก จังหวัดระยอง (บ้านห้วยโป่ง)

5.2 สถานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น (บ้านขอนแก่น)

6. สถานแรกรับเด็ก ให้การอุป่การะเด็ดชายหรือหญิง อายุ 7 – 18 ปี ที่ถูกส่งตัวมเพราะเร่ร่อน พลัดหลง ถูกทอดทิ้ง ประพฤติตนไม่เหมาะสมแก่วัย เพื่อพินิจวิเคราะห์เด็กแต่ละรายก่อนแล้วพิจารณาช่วยเหลือตามความเหมาะสม เช่น ส่งคืนบิดา มารดา ส่งไปสถานสงเคราะห์เด็กประเภทอื่น เป็นต้น มี 3 แห่ง คือ

6.1 สถานแรกรับเด็กหญิงพญาไท (บ้านพญาไท)

6.2 สถานแรกรับเด็กชายบ้านปากเกล็ด (บ้านภูมิเวทย์)

6.3 สถานแรกรับเด็กชายภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น (บ้านดอกคูน)

เนื่องจากผู้วิจัยศึกษากลุ่มตัวอย่างในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย ดังนั้นจึงขอกล่าวถึงรายละเอียด ดังต่อไปนี้

6.3.1 สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย

6.3.1.1 ประวัติความเป็นมา

สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2509 เนื่องจากได้เกิดอุทกภัยครั้งยิ่งใหญ่ที่จังหวัดหนองคาย อันเป็นเหตุให้ประชาชนในจังหวัดหนองคาย และจังหวัดใกล้เคียงได้รับความเดือดร้อนไร่นาและทรัพย์สินเสียหาย ประชาชนจำนวนมากซึ่งมีฐานะยากจนอยู่แล้ว ได้รับความเดือดร้อนมากยิ่งขึ้นไม่สามารถช่วยเหลือตนเอง และไม่สามารถเลี้ยงดูบุตรหลานของตนเองตาม

สมควรได้ ก่อให้เกิดปัญหาเด็กถูกทอดทิ้ง เร่ร่อนจรจัด ซึ่งเป็นปัญหาทางสังคมมาก เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าว รัฐบาลจึงได้จัดตั้งสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคายขึ้นเพื่อรับการอุปการะช่วยเหลือเด็กที่ถูกทอดทิ้งดังกล่าว โดยเริ่มดำเนินการเมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2511 ดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันได้ให้การอุปการะเด็กชายอายุตั้งแต่ 7- 18 ปี โดยเน้นให้การศึกษาทั้งสายสามัญและการฝึกอาชีพ เด็กส่วนมากมีภูมิลำเนามาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในการให้อุปการะเด็กชายที่มีลักษณะดังนี้

1. เป็นเด็กกำพร้า
2. เป็นเด็กอนาถา
3. เป็นเด็กยากจน บิดามารดามีบุตรหลายคน
4. เป็นเด็กที่ถูกทอดทิ้ง
5. เป็นเด็กเร่ร่อน พลัดหลง
6. เป็นเด็กที่มีปัญหาความประพฤติ
7. เป็นเด็กที่บิดามารดาต้องขัง
8. เป็นเด็กที่บิดามารดาให้การเลี้ยงดูไม่เหมาะสม
9. เป็นเด็กที่บิดามารดาทารุณ ทำร้ายบุตรตนเอง
10. เป็นเด็กที่บิดามารดาอยู่ในสถานสงเคราะห์
11. เป็นเด็กที่มาจากครอบครัวแตกแยก

6.3.1.2 การจัดบริการของสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย

สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย มีการจัดบริการในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. บริการด้านเลี้ยงดู จัดที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และเครื่องใช้ที่จำเป็นแก่เด็กโดยมีพ่อบ้านประจำอาคารที่พัก ดูแลให้ความรัก ความอบอุ่น และช่วยให้คำแนะนำปรึกษาเสมือนเป็นบิดาที่แท้จริงของเด็ก นอกจากนั้นยังมีพี่เลี้ยงทำหน้าที่ช่วยดูแลความเป็นอยู่ของเด็กเล็ก

2. บริการด้านการรักษาพยาบาลและอนามัย มีเจ้าหน้าที่พยาบาล ให้การดูแลเด็กที่เจ็บป่วยตรวจสุขภาพแก่เด็กเป็นประจำ ให้ความรู้ด้านสุขศึกษา กรณีเด็กเจ็บป่วยมากจะจัดส่งเด็กเข้าการรักษาพยาบาลในโรงพยาบาลหนองคาย

3. บริการด้านการศึกษาและอาชีพ ส่งเด็กในความอุปการะไปเรียนภายนอกในสายการศึกษาสามัญ และสายอาชีพ จนถึงขั้นสูงสุดตามความสามารถของเด็กแต่ละคน

4. บริการด้านสังคมเคราะห์ มีการสอบประวัติจัดทำประวัติ โดยนักสังคมสงเคราะห์ ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำ แก้ไขปัญหาความประพฤติของเด็ก ปัญหาทางด้านการปรับตัวเข้ากับผู้อื่น ปัญหาทางด้านจิตใจ และอารมณ์ มีการเยี่ยมบ้านติดต่อครอบครัวเดิมของเด็ก และอนุญาตให้เด็กที่มีครอบครัวเดิมลากลับเยี่ยมบ้านในช่วงที่เปิดภาคเรียน

5. บริการด้านสันทนาการ จัดให้มีการฝึกกายบริหาร เล่นกีฬาประเภทต่าง ๆ จัดนำเด็กไปทัศนศึกษานอกสถานที่ การจัดงานรื่นเริงต่าง ๆ เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ วันสำคัญทางศาสนา วันลอยกระทง มีการจัดฉายภาพยนตร์ให้เด็กได้รับชมในโอกาสที่เหมาะสม

6. บริการด้านการฝึกวินัยและอบรมศีลธรรม จัดให้พ่อบ้านมีการอบรมเด็กก่อนเข้านอน สวดมนต์ไหว้พระเป็นประจำทุกคืน มีการฝึกวินัย และส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีที่สำคัญของชาติ

7. บริการจัดหางาน จัดให้มีการติดต่อหางานให้เด็กภายหลังสำเร็จการศึกษา ตามความสามารถ ความถนัด และความสมัครใจของเด็ก

นอกจากนี้ ภาระหน้าที่ในการดำเนินงานช่วยเหลือเด็ก ที่ประสบปัญหาในสภาวะยากลำบากต่าง ๆ โดยการให้การอุปการะในสถานสงเคราะห์ ในสังกัดกรมประชาสงเคราะห์นั้น เป็นสิ่งสำคัญที่กรมประชาสงเคราะห์จะต้องปฏิบัติตามปฏิญญาเพื่อเด็ก ที่ว่า "เด็กเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าและจะเป็นผู้สืบทอดความเป็นในอนาคต ดังนั้นเด็กทุกคนจึงสมควรที่จะได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ ได้รับสิทธิขั้นพื้นฐาน และคุ้มครองให้พ้นจากการถูกเอารัดเอาเปรียบของบุคคลและตามศักยภาพ ได้รับสิทธิขั้นพื้นฐาน และคุ้มครองให้พ้นจากการถูกเอารัดเอาเปรียบของบุคคลและสังคม" ซึ่งปฏิญญาณเพื่อเด็กนี้ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2534 ให้ประกาศใช้อย่างเป็นทางการและให้หน่วยงานที่ดำเนินงานเกี่ยวกับเด็กทั้งภาครัฐและเอกชนถือเป็นนโยบายในการดำเนินการพัฒนาเด็ก โดยใช้สภาวะความต้องการพื้นฐานและบริการสำหรับเด็ก (สพด.) เป็นแนวทาง (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ. 2535 : 1) ซึ่งสพด. นี้เป็นเกณฑ์วัดความจำเป็นพื้นฐานของเด็กโดยเฉพาะ และจะเป็นเครื่องมือสำหรับการติดตามแผนงานโครงการพัฒนาเด็กของรัฐบาลอีกด้วย โดยแบ่งเป็น 7 ด้าน คือ

1. ความต้องการด้านโภชนาการและสุขภาพอนามัย เช่น ความต้องการอาหาร น้ำหนักและส่วนสูงของเด็ก การให้ภูมิคุ้มกันโรค การรักษาพยาบาล การให้บริการดูแลเด็ก ที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม

2. ความต้องการด้านความแข็งแรงของร่างกาย รวมทั้งการพักผ่อนและนันทนาการ

3. ความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาด้านสติปัญญา จิตใจ อารมณ์ สังคม ให้สอดคล้องกับศักยภาพของเด็ก

4. ความต้องการด้านการศึกษา โดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้มีความรู้ความคิด ความริเริ่ม และสามารถสร้างแบบแผนชีวิตที่ดีงามได้

5. ความต้องการด้านวัฒนธรรม เพื่อสืบทอดมรดกวัฒนธรรมของชาติ รวมทั้งศีลธรรมและศาสนา

6. ความต้องการในการเตรียมการเข้าสู่อาชีพ รวมทั้งความต้องการบริการฝึกอบรมจากรัฐและจากผู้มีประสบการณ์

7. ความต้องการด้านสิทธิขั้นพื้นฐานในเรื่องการเมือง การปกครอง และการตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบตามกฎหมาย

บทที่ 3
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

แหล่งข้อมูล และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรเป็นเด็กที่อาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย สังกัดกรมประชาเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมในปี พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นเด็กที่ถูกทอดทิ้งหรือมาจากครอบครัวที่มีปัญหาความรุนแรงในครอบครัว โดยอาจได้รับการทำร้าย ด้านร่างกาย หรือด้านจิตใจจากพ่อแม่ และมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาจำนวน 18 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นเด็กที่ถูกทอดทิ้งหรือมาจากครอบครัวที่มีปัญหาความรุนแรงในครอบครัวโดยอาจได้รับการทำร้ายด้านร่างกาย หรือด้านจิตใจในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย สังกัดกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมในปี
พ.ศ. 2542 ที่เข้ามาอาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์ และมีปัญหาด้านพฤติกรรม จำนวน 7 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Randdom Sampling) จากประชากรโดยมีข้อจำกัดดังนี้

1. อายุระหว่าง 11 - 13 ปี
2. การเข้ามาอาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์เนื่องจากถูกทอดทิ้ง หรือมาจากครอบครัวที่มีปัญหาความรุนแรงในครอบครัว โดยอาจได้รับการทำร้ายด้านร่างกาย หรือด้านจิตใจจากพ่อแม่
3. เป็นเด็กที่มีปัญหา ได้แก่
   3.1 พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯ
   3.2 พฤติกรรมการก่อกวนในโรงเรียน และในสถานสงเคราะห์ฯ
   3.3 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน ครู อาจารย์และเจ้าหน้าที่ในโรงเรียนและในสถานสงเคราะห์ฯ
   3.4 การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน ครู อาจารย์และเจ้าหน้าที่ในโรงเรียน และในสถานสงเคราะห์ฯ
4. เรียนอยู่ในโรงเรียนเดียวกัน คือโรงเรียนประชานุเคราะห์ 14 และระดับชั้นเดียวกัน คือ ประถมศึกษาปีที่ 5

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า แบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ก่อน และหลังการทดลองเพื่อคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ประเมินผลก่อน และหลังทำการศึกษารายกรณี ได้สร้างขึ้นเองโดยเรียบเรียง และปรับปรุงมาจากรุ่งทิพย์ ยอดประดู่ (2537 : 114-120) ดังนี้

1.1 แบบบันทึกพฤติกรรมที่เป็นปัญหา แบ่งเป็น 4 ตอนคือ

ตอนที่ 1 แบบบันทึกข้อมูลส่วนตัว

ตอนที่ 2 แบบบันทึกการหลบหนี

ตอนที่ 3 แบบบันทึกการก่อกวน

ตอนที่ 4 แบบบันทึกการพูดที่ไม่เหมาะสม

ตอนที่ 5 แบบบันทึกการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

2. เครื่องมือ และเทคนิคที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขณะทำการศึกษารายกรณี เพื่อหาสาเหตุของพฤติกรรมที่เป็นปัญหา และเพื่อประกอบการวินิจฉัยพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ได้แก่

2.1 การสังเกต และการบันทึกการสังเกต (Observation and Observational record)

2.2 การสัมภาษณ์ (Interview)

2.3 การเยี่ยมบ้าน (Home Visit)

โดยการศึกษาครั้งนี้เป็นการเยี่ยมสถานสงเคราะห์ (Welfare Visit)

2.4 อัตชีวประวัติ และบันทึกประจำวัน(Autobiography and Diary)

2.5 สังคมมิติ (Sociometry)

2.6 แบบสอบถาม (Questionnaire)

2.7 แบบทดสอบ (Testing)

2.8 ระเบียนสะสม (Cumulative record)

วิธีการศึกษารายกรณี

วิธีการศึกษารายกรณี มีวิธีการศึกษา 7 ขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐาน
2. การรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
3. การวินิจฉัย
4. การช่วยเหลือ ป้องกัน และส่งเสริม
5. การทำนายผล

๖. ติดตามผล

7. สรุปเสนอผล

6. การติดตามผล

7. การสรุปผลและข้อเสนอแนะ

1. กำหนดปัญหา และตั้งสมมติฐาน

การกำหนดปัญหาในการวิจัยครั้งนี้ เป็นปัญหาของเด็กที่ถูกทอดทิ้ง หรือมาจากครอบครัวที่มีปัญหาความรุนแรง โดยอาจได้รับการทำร้ายด้านร่างกาย หรือด้านจิตใจจากพ่อแม่ โดยการที่เด็กมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ได้แก่ พฤติกรรมการหลบหนี พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม โดยมีความมุ่งหมายที่จะศึกษาสาเหตุของการมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาดังกล่าวว่าเกิดจากอะไรบ้างเพื่อทำการช่วยเหลือ หรือส่งเสริมให้เด็กสามารถปรับตัว สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสถานสงเคราะห์ฯ และสังคมต่อไปได้อย่างเหมาะสม

สมมติฐานในการศึกษารายกรณีครั้งนี้ คือ พฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็ก เกิดจากสาเหตุดังต่อไปนี้

1. สาเหตุจากตัวเด็ก ได้แก่
   1.1 ลักษณะนิสัยของเด็ก
   1.2 บุคลิกภาพของเด็ก
   1.3 การลอกเลียนแบบ
   1.4 การตอบสนองทางอารมณ์ และความผูกพันทางอารมณ์
2. สาเหตุจากตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่
   2.1 ด้านครอบครัว ได้แก่
      2.1.1 สภาพครอบครัว และสัมพันธภาพในครอบครัว
      2.1.2 การใช้ความรุนแรงในครอบครัว
   2.2 ด้านโรงเรียน ได้แก่
      2.2.1 บรรยากาศในโรงเรียนทั้งใน และนอกห้องเรียน
      2.2.2 สัมพันธภาพระหว่างเด็กกับเพื่อน และบุคคลอื่น ๆ
   2.3 ด้านสังคม ได้แก่
      2.3.1 สัมพันธภาพระหว่างเด็กกับเพื่อน และบุคคลอื่น ๆ
      2.3.2 สภาพความเป็นอยู่ของที่อยู่อาศัยในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย
      2.3.3 ท่าที และการดูแลของเจ้าหน้าที่ในสถานสงเคราะห์ฯ

2. การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลทุกครั้งที่รวบรวมได้ โดยใช้เทคนิค 8 เทคนิค ดังนี้

2.1. การสังเกตและการบันทึกการสังเกต (Observation and Observational record)

การสังเกตและการบันทึกการสังเกต เป็นเก็บข้อมูลไว้ประกอบการพิจารณาวินิจฉัยและเข้าใจพฤติกรรมเพื่อการช่วยเหลือต่อไป โดยสังเกตเด็กในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น สถานการณ์ในการเรียน สถานการณ์ในการเล่นกับเพื่อน สถานการณ์ในการทำงาน สถานการณ์ในการทำกิจกรรมอิสระ และสถานการณ์ที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ฯ หลังการสังเกตผู้วิจัยบันทึกการสังเกตโดยใช้ระเบียนพฤติการณ์ (ดังแสดงในภาคผนวก)

2.2 การสัมภาษณ์ (Interview)

เพื่อหาข้อมูลจากนักเรียน และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ใช้การสัมภาษณ์ แบบเป็นทางการ (Formal Interview) กับบุคคลต่อไปนี้คือ (ตัวอย่างในภาคผนวก)

1. เด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 7 คน
2. อาจารย์ประจำชั้น
3. อาจารย์ประจำวิชา
4. อาจารย์ฝ่ายปกครอง
5. เพื่อนสนิทที่เรียนในโรงเรียน และเพื่อนที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ฯ
6. พ่อบ้าน หรือผู้ดูแล และเจ้าหน้าที่ในสถานสงเคราะห์ฯ

ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เพื่อหาข้อมูลในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ทัศนคติที่มีต่อครอบครัว และสมาชิกในครอบครัว
2. ทัศนคติที่มีต่อโรงเรียน
3. ทัศนคติที่มีต่อสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย
4. ความสัมพันธ์กับบุคคลในสถานสงเคราะห์ เด็กชายบ้านหนองคาย
5. ความสัมพันธ์กับเพื่อน
6. ความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง

2.3 การเยี่ยมสถานสงเคราะห์ (Welfare Visit)

การเยี่ยมสถานสงเคราะห์ฯ เพื่อสังเกตความเป็นอยู่ และรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ของเด็กในสถานสงเคราะห์ฯ และยังเป็นการร่วมมือกับ ผู้ปกครอง พ่อบ้าน ผู้ดูแล และเจ้าหน้าที่ ในสถานสงเคราะห์ฯ ในการช่วยเหลือเด็ก โดยปฏิบัติดังนี้

2.3.1 นัดหมายวันเวลาที่จะไปเยี่ยมสถานสงเคราะห์ฯ กับ ผู้ปกครอง พ่อบ้าน ผู้ดูแล และเจ้าหน้าที่ ในสถานสงเคราะห์ฯ

2.3.2 ไปเยี่ยมสถานสงเคราะห์พร้อมทั้งสังเกต และสัมภาษณ์ ผู้ปกครอง พ่อบ้าน ผู้ดูแล ตลอดจนบุคคลอื่น ๆ ภายในสถานสงเคราะห์ฯ เช่น เจ้าหน้าที่ เพื่อน ๆ ที่อาศัยร่วมกัน เพื่อหาข้อมูลในเรื่องความสัมพันธ์ในสถานสงเคราะห์ฯ ทัศนคติของ ผู้ปกครอง พ่อบ้าน ผู้ดูแล และเจ้าหน้าที่ ที่มีต่อโรงเรียน และทัศนคติที่มีต่อเด็กชายในสถานสงเคราะห์ฯ

2.4 อัตตชีวประวัติ และบันทึกประจำวัน (Autobiography and Diary)

หลังจากผู้วิจัยได้สร้างความคุ้นเคยกับนักเรียนแล้วจึงให้นักเรียนเขียนอัตตชีวประวัติโดยไม่กำหนดหัวข้อแต่ให้แนวทางว่า ให้เขียนเล่าเรื่องของตนเองและครอบครัว ตั้งแต่จำความได้ในอดีตจนถึงปัจจุบัน และให้บอกความคาดหวังในอนาคตของนักเรียนด้วย เพื่อให้ทราบถึงทัศนคติที่มีต่อตนเอง ต่อครอบครัว ต่อโรงเรียน และต่อการศึกษา

เมื่อทราบอัตตชีวประวัติแล้วจึงนำมาวิเคราะห์โดยใช้แนวทางการวิเคราะห์ของโฟรช์ลิคซ์ (กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. 2529 : 148 ; อ้างอิงมาจาก Frochlich. 1959) โดยพิจารณาถึงสิ่งต่อไปนี้ คือ

1. การพิจารณาเกี่ยวกับสิ่งที่ขาดหายไป หรือการเว้นข้อความบางอย่าง (Omission) เป็นการวิเคราะห์สิ่งที่ผู้เขียนละเว้นไม่กล่าวถึงว่าอาจจะมีอะไรผิดปกติ เช่น บุคคลเล่าประวัติโดยละเอียด แต่ไม่กล่าวถึงบิดาเลย ซึ่งเป็นไปไม่ได้ที่เขาจะไม่มีบิดา แสดงว่าเขามีความรู้สึกที่ไม่ปกติกับบิดา เป็นต้น

2. ความยาวของอัตตชีวประวัติ (Length) เป็นการวิเคราะห์ความยาวของชีวประวัติที่ผู้เขียนได้เขียนไว้ ซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้เขียนกับผู้ให้เขียน แรงจูงใจของผู้เขียนที่อยากจะเขียนและการเห็นประโยชน์ที่ได้จากการเขียน ความสบายใจและความพร้อมที่จะระบายความในใจ

3. คำศัพท์ที่ใช้ (Vocabulary) เป็นการวิเคราะห์คำศัพท์ที่ใช้เขียน ซึ่งแสดงถึงลักษณะต่าง ๆ ของผู้เขียน เช่น ระดับการศึกษา และอารมณ์ของผู้เขียน

4. ระดับความลึกของความรู้สึก (Level or depth of expression) เป็นการวิเคราะห์ถึงเนื้อเรื่องที่เขียนว่ามีรายละเอียดมากน้อยเพียงไร ซึ่งแสดงถึงความรู้สึกที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในจิตใจของผู้เขียน เช่น เรื่องบางเรื่องแบบผิวเผิน และเรื่องเขียนอย่างละเอียดทุกแง่มุม เป็นต้น

5. การจัดลำดับความคิด (Organization) เป็นการวิเคราะห์การเล่าเรื่องราวเป็นขั้นตอน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และความคาดหวังในอนาคต ซึ่งจะแสดงถึงการจัดลำดับความคิด ระดับการศึกษา และความสามารถในการจำของผู้เขียน

6. การกลบเกลื่อน (Gloss) เป็นการวิเคราะห์ถึงความพยายามปกปิดบางสิ่ง บางอย่างในเรื่องราวของตนเอง โดยเขามักจะใช้กลไกทางจิตวิทยาในการป้องกันตนเอง เช่น การชดเชย การทดแทน การหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง เป็นต้น

7. การแต่งเรื่องขึ้นเอง (Fabrication) เป็นการวิเคราะห์ถึงการที่ผู้เขียนได้ผูกเรื่องราวขึ้นมาเอง โดยปราศจากมูลความจริง เพื่อล่อหลอกให้ผู้อ่านเข้าใจไขว้เขว หรือเข้าใจผิดไปจากข้อเท็จจริง

8. ลักษณะของการเขียนเรื่อง (Appearance) เป็นการวิเคราะห์ถึงลักษณะของกระดาษที่เขียน ลายมือ และรูปแบบของการเขียน ความสะอาด ความเป็นระเบียบ ซึ่งแสดงความตั้งใจในการเขียน และลักษณะนิสัยของผู้เขียน

9. ความผันแปรของปฏิกิริยา (Tonal Vaeiations) เป็นการวิเคราะห์ ถึงการเล่าเรื่องราวพร้อมกับแสดงอารมณ์เมื่อเล่าเรื่องนั้น ๆ โดยแตกต่างกันไปตามเรื่องที่เล่า เช่น ดีใจจะเล่าอย่างสนุกสนาน และเขียนได้ยาว แต่ถ้าผิดหวังเสียใจ อาจจะเล่าด้วยความโกรธแค้น และอาจเขียนไว้เพียงเล็กน้อย

ผู้วิจัยใช้เทคนิคในการเขียนอัตตชีวประวัติ เพื่อหาข้อมูลในเรื่อง ความรู้สึกที่มีต่อตนเอง และสิ่งแวดล้อมในเรื่อง ครอบครัว โรงเรียน เพื่อน และสังคมที่นักเรียนอาศัยอยู่ ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งจะทำให้ทราบถึงกระบวนการของการเกิดพฤติกรรมของผู้รับการศึกษา

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังใช้บันทึกประจำวันร่วมด้วย โดยการบันทึกประจำวันจะเป็นการให้ผู้รับการศึกษาเขียนบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง เป็นการเปิดเผยความรู้สึกส่วนตัวที่มีต่อเหตุการณ์ และสภาพแวดล้อมรอบตัว โดยการชี้แจงวัตถุประสงค์ ให้ผู้รับการศึกษาทราบก่อนการเขียนบันทึกประจำวัน และให้เขียนกันอย่างต่อเนื่อง เป็นเวลา 1 สัปดาห์ โดยมีหัวข้อต่อไปนี้ (กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. 2529 : 176)

1. ชื่อ อายุ เพศ ของผู้บันทึก
2. วัน เดือน ปี ที่บันทึก
3. กิจกรรมที่ทำในวันนั้น

หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกประจำวัน มาวิเคราะห์ความหมาย เพื่อหาข้อมูลในเรื่องของการดำเนินชีวิตประจำวัน ความคิดเห็นที่มีต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ความขัดแย้ง และความสุขในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้รับการศึกษา

2.5 สังคมมิติ (Sociometry)

สังคมมิติเพื่อหาความสัมพันธ์ของสมาชิกภายในกลุ่ม และศึกษาโครงสร้างทางสังคมของกลุ่มว่ามีธรรมชาติที่แท้จริงอย่างไร โดยผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์ในการทำสังคมมิติให้ครูประจำชั้นทราบ และผู้วิจัยขอเวลาในการดำเนินการทำสังคมมิติเองในชั้นเรียนโดยมีการ กำหนดสถานการณ์ขึ้นตามความมุ่งหมายในการสำรวจของผู้วิจัย คือต้องการสำรวจว่านักเรียนที่ถูกศึกษานั้นมีความสัมพันธ์ทางด้านสังคมในการคบเพื่อนอย่างไร

2.5.1 ขั้นตอนการทำสังคมมิติมีดังนี้

1) แจกกระดาษที่มีขนาด 3 X 5 นิ้ว แล้วให้นักเรียนเขียนชื่อ นามสกุลของตนไว้ในหัวกระดาษ หรือนามบัตรนั้น พร้อมทั้งเขียนวันที่ และห้องเรียนกำกับไว้

2) กำหนดสถานการณ์ ขึ้นมา 4 สถานการณ์ คือ

สถานการณ์ที่ 1 "ถ้านักเรียนต้องการไปชมภาพยนตร์ แต่พ่อแม่ไม่อนุญาต นักเรียนต้องการหลบหนีไปชมภาพยนตร์ นักเรียนจะชวนเพื่อนคนใด"

สถานการณ์ที่ 2 "ถ้านักเรียนต้องการจะทำการก่อกวน หรือสร้างสถานการณ์ก่อกวนใครสักคน นักเรียนจะเลือกชวนเพื่อนคนใด"

สถานการณ์ที่ 3 "ถ้าต้องโต้เถียงกับคนอื่น นักเรียนจะเลือกเพื่อนที่โต้เถียงเก่งคือเพื่อนคนใด"

สถานการณ์ที่ 4 "ถ้ามีการจัดแสดงละครขึ้น 1เรื่องโดยการแสดงครั้งนี้ให้เลือกเพื่อนที่มาสวมบทบาท ดุ ก้าวร้าว ไม่เกรงกลัวครู อาจารย์ ชอบลวนลามผู้หญิง และชอบทำผิดกฎระเบียบ ท่านจะเลือกเพื่อนคนใด "

โดยให้เลือกเพื่อนในห้องเรียนเดียวกัน ให้เลือกได้ 2 คน ตามลำดับความชอบที่เห็นว่าเหมาะสมมากที่สุด

3) ให้นักเรียนเขียนชื่อเพื่อนลงในกระดาษที่แจกให้ โดยให้เรียงลำดับเลือกใครคนแรกเป็นอันดับ I และใครรองลงมาเป็นอันดับ 2 เมื่อได้ข้อมูลแล้ว นำมาจัดกระทำข้อมูล สร้างตารางสังคมมิติขึ้น เขียนชื่อนักเรียนในช่องผู้เลือกและผู้ได้รับเลือกกรอกคะแนนลงในตาราง พร้อมกับสรุปผลของคะแนนที่กรอกลงในตารางนั้นนำผลสรุปของคะแนนที่กรอกลงในตารางมาสร้างแผนผังสังคมมิติ โดยดำเนินการดังนี้

1. กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ได้แก่

นักเรียนชาย ○

นักเรียนหญิง ▲

เลือกเป็นอันดับ 1 →

เลือกเป็นอันดับ 2 ➪

เลือกซึ่งกันและกันในอันดับ 1 ⟶

เลือกซึ่งกันและกันในอันดับ 2 ⇔

2. สร้างแผนผังสังคมมิติโดยใช้หลักสถิติดังนี้ คือ (กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. 2529 : 194-195)

2.1 กำหนดวง กลม 4 วงกลม ที่มีขนาดต่างกัน สามารถซ้อนกันทั้ง 4 วง โดยใช้หลักของควอไทล์ (Quatile) ซึ่งแบ่งข้อมูลออกเป็น 4 ส่วน

2.2. เรียงลำดับคะแนน (X)

2.3 หาความถี่ของคะแนน (f)

2.4 หาความถี่ของคะแนน (cf)

2.5 หาตำแหน่งของค่าควอไทล์ที่ 1, 2 และ 3

2.6 เขียนแผนผังตามค่าควอไทล์ที่คำนวณดังนี้

2.6.1 วงกลมในสุดคือคนที่ได้คะแนนมากกว่าควอไทล์ที่ 2 และ 3

2.6.2 วงกลมถึงออกมาติดวงกลมใน คือ คนที่ได้คะแนนอยู่ในระหว่างที่ 2 และ 3

2.6.3 วงกลมถัดออกมาติดวงกลมนอก คือ คนที่ได้คะแนนอยู่ในระหว่างควอไทล์ที่ 1 และ 2

2.6.4 วงกลมนอกสุด คือ คนที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนในควอไทล์ที่ 1

3. ตีความหมายของแผนผังสังคมมิติ ที่ได้เกี่ยวกับลักษณะของกลุ่ม และบทบาทสมาชิกของกลุ่ม ขณะเดียวกันก็พิจารณาฐานะทางสังคมของนักเรียนที่ถูกศึกษา เพื่อตีความหมายความสัมพันธ์ของนักเรียนที่ถูกศึกษากับเพื่อนในกลุ่ม

นอกจากนั้น ผู้วิจัยได้ใช้กลวิธี "ใครเอ่ย" (Guess Who or Who's Who tecnique) โดยใช้แบบสอบถาม "ใครเอ่ย" ควบคู่กับการทำสังคมมิติ

2.6 แบบสอบถาม (Questionnaire)

ใช้แบบสอบถามและแบบสำรวจ เพื่อทราบถึงรายละเอียดบางประการที่เป็นประโยชน์ในการวินิจฉัยปัญหา และช่วยเหลือกลุ่มตัวอย่างต่อไป

แบบสอบถามที่ใช้ มีดังนี้

2.6.1 แบบสอบถามปลายเปิดการเติมประโยคให้สมบูรณ์

2.6.2 แบบสอบถามความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง

2.6.3 แบบสอบถามข้าพเจ้าคือใคร

2.6.4 แบบสอบถามปัญหาสุขภาพ

2.6.5 แบบสอบถามปัญหาสังคมทั่วไป

2.6.6 แบบสอบถามการปรับตัวกับเพื่อน

2.6.7 แบบสอบถามเพื่อทราบความรู้สึกของอารมณ์

2.6.8 แบบสอบถามความต้องการและปัญหา

2.6.9 แบบสอบถามความต้องการและทัศนคติ

2.6.10 แบบสอบถามปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน

2.6.11 แบบสอบถาม " ใครเอ่ย "

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเพื่อหาข้อมูลในเรื่องต่าง ๆ เพื่อจุดมุ่งหมายดังต่อไปนี้

1. เพื่อทราบข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

2. เพื่อทราบความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเองของกลุ่มตัวอย่าง

3. เพื่อทราบความรู้สึกของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีต่อพ่อบ้าน ผู้ดูแลในสถานสงเคราะห์ฯ รวมทั้งที่มีต่อครู อาจารย์ ในโรงเรียน

4. เพื่อทราบปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน ทัศนคติ ความต้องการ และข้อมูลอื่น ๆ ที่มี เพื่อที่จะได้ทำการวิเคราะห์ถึงสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของกลุ่มตัวอย่าง

2.7 แบบทดสอบ

ใช้แบบทดสอบเพื่อนำผลการทดสอบมาช่วยวินิจฉัยปัญหา เพื่อเป็นประโยชน์ในการให้ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ แก่กลุ่มตัวอย่าง แบบทดสอบที่ใช้มีดังนี้

2.7.1. Bender Visual Motor Gestalt Test

2.7.2 Draw A Person Test

2.7.3 Kinetic House Tree Person

2.8 ระเบียนสะสม

ระเบียนสะสม (Cumulative Record) ใช้ระเบียบสะสมเพื่อหาข้อมูลของผู้รับ-การศึกษาซึ่งโรงเรียนได้รวบรวมไว้แล้วโดยเก็บข้อมูลของนักเรียน เกี่ยวกับประวัติส่วนตัว ประวัติครอบครัว ประวัติสุขภาพ ประวัติทางการศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการช่วยเหลือ ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากแหล่งอื่น ๆ

3. การวินิจฉัย

ผู้วิจัยได้วินิจฉัยว่าปัญหาของเด็กที่ถือว่าเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหา แบ่งออกเป็น 4 ด้าน โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นที่ 2

4. การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม

ผู้วิจัยให้การช่วยเหลือเด็ก โดยการให้คำปรึกษา และให้การช่วยเหลือแก่เด็กที่มีพฤติกรรมที่มีปัญหาจำนวน 7 คน นอกจากนั้นยังมีการจัดประชุมปรึกษารายกรณีร่วมกันระหว่างผู้วิจัย และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ได้แก่ ครู อาจารย์ ในโรงเรียน ผู้ปกครอง พ่อบ้าน หรือผู้ดูแล และเจ้าหน้าที่ ในสถานสงเคราะห์ฯ โดยการให้คำปรึกษา ให้ข้อเสนอแนะแนวทางต่าง ๆ ที่ควรปฏิบัติต่อเด็กกับผู้ที่เกี่ยวข้อง

5. การทำนายผล

เพื่อบอกให้ทราบว่าพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กนี้ สามารถแก้ไขได้หรือไม่โดยอาศัยความสัมพันธ์ของข้อมูลที่เป็นผลมาจากการวิเคราะห์และวินิจฉัย เพื่อคาดการณ์ล่วงหน้าว่าปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหารุนแรงจนแก้ไขไม่ได้ หรือยังสามารถแก้ไขได้มากน้อยเพียงใด

6. การติดตามผล

ผู้วิจัยทำการติดตามผลในขณะที่ทำการศึกษารายกรณีทุกระยะคือ ติดตามผลทุกครั้งที่ไปพบกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา และแต่ละครั้งที่ให้การช่วยเหลือ ป้องกัน หรือส่งเสริม เพื่อประเมินผลว่าสิ่งที่ทำไปนั้นถูกต้องหรือไม่ และควรมีการปรับปรุงอย่างไร

7. การสรุปผลและข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยปฏิบัติดังนี้

7.1 สรุปผลทุกครั้งหลังทำการศึกษาแต่ละครั้ง ทำให้ทราบว่าอะไรไปแล้วบ้างและให้ข้อเสนอแนะว่ามีการวางแผนทำอะไรในครั้งต่อไป

7.2 สรุปก่อนปิดทำการศึกษา โดยสรุปผลของการทำการศึกษาไว้ทั้งหมด และให้ข้อเสนอแนะไว้สำหรับผู้ที่จะศึกษาเด็กทั้ง 7 คนต่อไป โดยเสนอแนะไว้ 3 ทางคือ

7.2.1 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้รับการศึกษาเป็นรายกรณี

7.2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับการศึกษาเป็นรายกรณี

7.2.3 ข้อเสนอแนะสำหรับบุคคลที่สนใจจะศึกษาบุคคล ในลักษณะเช่นเดียวกันต่อไป

การประชุมปรึกษาเป็นรายกรณี (Case Conference)

ผู้วิจัยทำการประชุมปรึกษารายกรณีของเด็กแต่ละคนอย่างน้อยคนละ 1 ครั้ง จนครบทั้ง 7 คนเป็นการประชุมเพื่อปรึกษาร่วมกัน หลังการทำการศึกษารายกรณีแล้วโดยมีจุดประสงค์ของการประชุมปรึกษาเป็นรายกรณี ดังนี้

1. เพื่อเสนอพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กตั้งแต่ ลักษณะปัญหา สาเหตุของปัญหา สิ่งที่กระทำไป แล้วปรึกษาว่าควรจะทำอย่างไรกับเด็กต่อไป

2. เพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็กทั้งในสถานสงเคราะห์ฯ และในโรงเรียน เข้าใจ และยอมรับเด็กให้มากขึ้น ตลอดจนให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือในพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กทั้ง 7 คน

หลักการประชุมปรึกษาเป็นรายกรณีมีดังนี้

1. การประชุมปรึกษารายกรณี ใช้การประชุมกลุ่มเล็ก ซึ่งประกอบด้วยบุคคลต่อไปนี้คือ ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย นักสังคมสงเคราะห์ พ่อบ้านผู้ดูแล และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องในสถานสงเคราะห์ฯ อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชาโดยมีผู้ปกครองของสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย เป็นประธานในการประชุมปรึกษาเป็นรายกรณี

2. การประชุมปรึกษาเป็นรายกรณีผู้วิจัยทำการประชุมอย่างน้อยรายละ 1 ครั้ง ๆ ละประมาณ 1 ชั่วโมง

3. ในการประชุมแต่ละครั้งมีขั้นตอนการประชุม 3 ขั้นดังนี้

3.1 ขั้นเตรียมการ ในขั้นเตรียมการมีการปฏิบัติ ดังนี้

3.1.1 การเตรียมบุคคลโดยการออกจดหมายเชิญไปยังประธาน คือ ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย และสมาชิก โดยระบุวัน เวลา สถานที่และจุดมุ่งหมายในการประชุม

3.1.2 เตรียมสถานที่ เป็นการจองสถานที่ล่วงหน้าให้มีขนาดพอเหมาะกับสมาชิกรวมทั้งระบบแสง เสียง ที่จำเป็นต้องใช้ในการประชุม

3.1.3 เตรียมข้อมูล อาจเตรียมเฉพาะผู้ศึกษารายกรณีสำหรับรายงานในที่ประชุมหรืออาจมีบันทึกย่อแจกแก่สมาชิกที่เข้าร่วมประชุม ซึ่งแล้วแต่กรณี

3.2 ขั้นดำเนินการประชุม

ในขั้นดำเนินการประชุม มีการปฏิบัติดังนี้

3.2.1 ประธานกล่าวเปิดประชุมและแนะนำผู้ทำรายงานการศึกษา

3.2.2 ทำการศึกษารายกรณีรายงานข้อมูลต่าง ๆ ที่ศึกษาไปแล้วแก่ที่ประชุม

3.2.3 ประธานเปิดโอกาสให้สมาชิกซักถามข้อมูลหรือข้อสงสัยจากผู้ศึกษา

3.2.4 สมาชิกทุกคนร่วมแสดงความคิดเห็น

3.2.5 ประธานสรุปข้อพึงปฏิบัติตามความคิดเห็นของสมาชิก ส่วนใหญ่ในที่ประชุม โดยมีเลขานุการเป็นผู้จดบันทึกการประชุม และปิดการประชุม

3.3 ขั้นยุติการประชุม

การยุติการประชุมปรึกษารายกรณีกระทำเมื่อประธานสรุปข้อพึงปฏิบัติตามความเห็นของสมาชิกส่วนใหญ่ในที่ประชุมแล้ว ประธานกล่าวขอบคุณสมาชิก และปิดการประชุม

การประชุมปรึกษารายกรณี ผู้ร่วมประชุมมีข้อควรระวังดังนี้

1. ต้องให้ข้อมูลตามข้อเท็จจริง โดยปราศจากอคติ

2. ไม่นำคำกล่าวที่ไม่มีพยานหลักฐานมาแสดงได้จริงมากล่าวในที่ประชุม

การวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Reserch) ในลักษณะของการวิจัยเชิงความสัมพันธ์ (Interrelationship Studies) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยละเอียดทุกขั้นตอน โดยใช้เครื่องมือต่างๆ ดังรายละเอียดที่กล่าวไว้ในหัวข้อเรื่องเทคนิคเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวบข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล จึงเป็นการนำข้อมูลมาสรุปหาข้อเท็จจริง ดังนั้นการรายงานผลการวิจัย จึงเขียนสรุปเป็นรายบุคคล และโดยภาพรวมทั้ง 7 ราย ตั้งแต่ลักษณะของปัญหา ประวัติด้านต่าง ๆ โดยย่อ การวินิจฉัย การช่วยเหลือ การติดตามผล การทำนายผล การสรุปผล และข้อเสนอแนะ

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษารายกรณีของเด็กที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม สามารถสรุปและวิเคราะห์ภาพรวมได้ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงผลการศึกษารายกรณีของเด็กที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม

คนที่	อายุปี			ลักษณะพฤติกรรมที่เป็นปัญหา									เทคนิคที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล							
	11	12	13	การหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์	พฤติกรรมการก่อกวน		พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม			การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม			1	2	3	4	5	6	7	8
					ในรร.	ในสถานสงเคราะห์	ครู	จนท.	เพื่อน	ครู	จนท.	เพื่อน								
1. มารุต	/				/	/			/		/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
2.มานพ	/				/	/			/		/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
3.วุฒิ		/			/	/		/	/		/		/	/	/	/	/	/	/	/
4.ทนง	/			/	/	/		/	/		/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
5.ผจญ		/		/		/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
6.โอภาส		/		/		/			/		/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
7.โชคชัย			/	/					/				/	/	/	/	/	/	/	/

หมายเหตุ
1 หมายถึง การสังเกตและการบันทึกการสังเกต
2 หมายถึง การสัมภาษณ์
3 หมายถึง การเยี่ยมสถานสงเคราะห์
4 หมายถึง อัตตชีวประวัติ และบันทึกประจำวัน
5 หมายถึง สังคมมิติ
6 หมายถึง แบบสอบถาม
7 หมายถึง แบบทดสอบ
8 หมายถึง ระเบียบสะสม

1. กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา มีอายุ 11 ปี 3 คน คือ เด็กชายมารุต เด็กชายมานพ และเด็กชายทนง อายุ 12 ปี 3 คน คือ เด็กชายวุฒิ เด็กชายผจญ และเด็กชายโอภาส อายุ 13 ปี 1 คน คือ เด็กชายโชคชัย

2. ลักษณะพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 4 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

2.1 เด็กชายที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 4 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มี 2 คน คือ เด็กชายผจญ และเด็กชายโอภาส

2.2 เด็กชายที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 3 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มี 3 คน คือ เด็กชายมารุต เด็กชายมานพ เด็กชายวุฒิ และเด็กชายทนง

2.3 เด็กชายที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 2 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย และพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม มี 1 คน คือ เด็กชายโชคชัย

3. ผู้วิจัยใช้เทคนิคการรวบรวมข้อมูล 8 เทคนิคในกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาทุกคน

จากการศึกษารายละเอียดในแต่ละราย ผู้วิจัยขอเสนอผลการศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

กรณีศึกษารายที่ 1 เด็กชาย มารุต (นามสมมติ)

(ระยะเวลาศึกษาตั้งแต่ 15 ตุลาคม 2542 - 29 กุมภาพันธ์ 2543)

<u>ลักษณะทั่วไป</u> เด็กชาย มารุต เป็นเด็กชายวัยเรียน อายุ 11ปี ดูสมวัย รูปร่างผอม ผิวคล้ำ ผมตัดสั้น นัยน์ตาสีดำใบหน้ายาวเรียว มีปานดำที่ลำคอ ด้านขวา ท่าทางกระฉับกระเฉง แจ่มใส แววตามีความประหม่า การแต่งกายสะอาดเรียบร้อย สุขวิทยาส่วนบุคคลพอใช้ ไม่สวมรองเท้า มีคราบเหงื่อไคลและมีกลิ่นตัว จากการรวบรวมข้อมูลโดยใช้เทคนิคทั้ง 8 เทคนิค สามารถสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. การสังเกต และการบันทึกการสังเกต

ผู้วิจัยได้สังเกตและการบันทึกการสังเกต ทั้งในโรงเรียน และในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย ดังนี้

1.1 การสังเกตและการบันทึกการสังเกตโดยทั่วไปในโรงเรียน ขณะที่เรียนจำนวน 4 ครั้ง ๆ ละ 30 นาที ดังนี้

1.1.1 ครั้งที่ 1 ขณะที่เรียนวิชาภาษาไทย พบว่า เด็กชาย มารุต เป็นคนพูดน้อย พูดเสียงเบา ท่าทางประหม่า พูดกับครู อาจารย์ด้วยความสุภาพ มีสมาธิและสนใจในการเรียนดี

1.1.2 ครั้งที่ 2 ขณะที่เรียนวิชาคณิตศาสตร์ พบว่า เด็กชาย มารุต ไม่ค่อยสนใจในการเรียนดี มักชวนเพื่อนคุย

1.1.3 ครั้งที่ 3 ขณะที่เรียนวิชาพลศึกษา พบว่า เด็กชาย มารุต สนใจในการเรียนดี ร่าเริงแจ่มใส แต่เมื่อมีอารมณ์โกรธเมื่อเพื่อนมาแย่งฟุตบอลไปเล่นจะพูดดัง ก้าวร้าว น้ำเสียงคุกคาม พูดคำหยาบ เช่น กู มึง

1.1.4 ครั้งที่ 2 ขณะที่เรียนวิชาคณิตศาสตร์ พบว่า เด็กชาย มารุต ไม่ค่อยสนใจในการเรียนดี มักชวนเพื่อนคุย ชอบเคาะโต๊ะ และไม่ทำการบ้านส่งครู

1.2 การสังเกตและการบันทึกการสังเกตในขณะสัมภาษณ์ และช่วงการดำเนินการสร้างสัมพันธภาพกับเด็กชายมารุต ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย จำนวน 6 ครั้ง ๆ ละ 30 นาที ดังนี้

1.2.1 ครั้งที่ 1 ขณะอยู่ที่หน้าตึกอำนวยการ พบว่า ในระยะแรกเด็กชายมารุตมีท่าทางหวาดระแวง ประหม่าพูดเสียงเบา ถามคำตอบคำไม่สบตา ท่าทางหลุกหลิก พูดจามีหางเสียงสุภาพ อารมณ์สมเหตุสมผล และเหมาะสมกับกาลเทศะ

1.2.2 ครั้งที่ 2 ขณะอยู่ในโรงอาหาร พบว่า เด็กชายมารุต ไม่ค่อยสนใจในการพูดคุยกับใคร จะก้มหน้าก้มตารับประทานอาหาร ขณะรับประทานอาหารจะมีเศษอาหารติดตามมุมปาก และเสื้อผ้า

1.2.3 ครั้งที่ 3 ขณะเล่นกับเพื่อนอยู่ใต้อาคาร 1 พบว่า เด็กชายมารุต ร่าเริงแจ่มใส คุยเก่ง เล่นปิงปองอยู่กับเพื่อนกลุ่มเด็กชายมานพ เด็กชายทนง เด็กชายผจญ และเด็กชายโอภาส ท่าทางสนุกสนาน แต่เมื่อโกรธที่พี่ชายฝ่าแฝด คือ เด็กชายมานพ มาแย่งเล่นในรอบที่เขาได้เล่น เด็กชายมารุตจะร้องเรียกชื่อเล่นของเด็กชายมานพ ด้วยเสียงดังน้ำเสียงคุกคาม และแสดงสีหน้าไม่พอใจ

1.2.4 ครั้งที่ 4 ขณะเล่นกับเพื่อนอยู่ใต้อาคาร 2 พบว่า เด็กชายมารุต ชอบรังแกเด็กที่เล็กกว่า และแย่งปืนพลาสติก ใช้คำพูดที่ไม่สุภาพ เช่น กู มึง เป็นต้น

1.2.5 ครั้งที่ 5 ขณะสนทนากับผู้วิจัยอยู่ที่หน้าตึกอำนวยการ พบว่า เด็กชายมารุตมีท่าทางเป็นกันเอง คำตอบได้ดี พูดจามีหางเสียงสุภาพ แต่เมื่อมีเพื่อนมารบกวนโดยเดินผ่านเรียกชื่อของเขา ๆ จะหันไปด่าด้วยคำพูดหยาบคาย บางครั้งวิ่งออกไปเขกหัวเพื่อนแล้วจึงกลับมาคุยต่อ

1.2.6 ครั้งที่ 6 ขณะที่สนทนากับผู้วิจัยอยู่ที่ม้าหินอ่อนหน้าอาคาร 2 พบว่า เด็กชายมารุต มีท่าทางสนใจในเรื่องที่คุย เขาชอบเล่าเรื่องการแข่งขันฟุตบอล และเล่าว่าอยากมีพ่อแม่ และครอบครัว ขณะเล่ามีท่าทางเศร้า เมื่อมีเพื่อนมาเรียกจะหันไปมอง ไม่ตอบโต้ใด ๆ

2. การสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ทั้งผู้รับการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในโรงเรียน และในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย ดังนี้

2.1 สัมภาษณ์ผู้รับการศึกษา คือ เด็กชายมารุต ทราบว่า เด็กชาย มารุต มีพี่ชาย 2 คน โดยมีพี่ชายฝาแฝด 1 คน ชื่อ เด็กชาย มานพ ส่วนพี่ชายอีกคน เขาปฏิเสธที่จะเล่า โดยบอกว่า " จำไม่ได้ " เดิมเขาอาศัยอยู่กับพ่อ แม่เป็นครอบครัวคนไทย พ่อมีอาชีพทำนาและรับจ้าง ส่วนแม่มีอาชีพทำนา และเป็นแม่บ้าน เด็กชายมารุต เล่าว่า ครอบครัวเขาไม่ค่อยมีความสุขนัก เพราะพ่อชอบดื่มเหล้าพอเมาก็จะอาละวาด ทุบตีแม่ และบางครั้งก็ตีเขาด้วย แต่เขารักพ่อ เพราะตอนเด็ก ๆ พ่อจะพาทำงาน หาข้าว หาปลามาให้กิน มีครั้งหนึ่งที่ไม่มีข้าวกิน พ่อของเขาได้เข้าป่าไปหาเผือก มัน และหามะพร้าวมาให้เขากิน พ่อเป็นคนหาเงินมาเลี้ยงครอบครัว แม่มักจะไปช่วยญาติ ๆ ทำนา แต่ส่วนมากจะอยู่บ้าน ดูแลลูก ๆ แม้ว่าพ่อแม่จะทะเลาะกันบ่อยๆ แต่เขาก็มีความพึงพอใจในชีวิตในวัยเด็ก ต่อมาพ่อของเขาเสียชีวิตด้วยอุบัติเหตุถูกรถชน แม่ของเขาไม่สามารถดูแลได้ โดยตอนแรกบอกว่าให้เขา และพี่ชายมาเรียนหนังสือ แม่จะมาหาบ่อยๆ แต่แม่ไม่เคยมาหาเลย และก่อนที่แม่จะพาเขา และพี่ชายมาอยู่สถานสงเคราะห์ฯ แม่เขามีผู้ชายมาติดพันและแต่งงานใหม่ หลังจากนั้นแม่ก็ทอดทิ้งเขาไป เด็กชาย มารุต มีความรัก และผูกพันกับบิดามากกว่ามารดา แม้ว่าบิดาจะเคยทุบตีเวลาเมาเหล้า แต่ เด็กชาย มารุต เชื่อว่า หากพ่อของเขายังมีชีวิตอยู่ พ่อคงเลี้ยงดูเขา และไม่ปล่อยให้เขามีชีวิตระหกระเหิน มาอยู่ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย ในขณะเดียวกันเขามีทัศนคติที่ไม่ดีต่อมารดา เพราะมารดาทอดทิ้งเขาไปแต่งงานใหม่ เมื่อสัมภาษณ์ถึงพี่ชายฝาแฝด พบว่า สัมพันธภาพระหว่างเขา และพี่ชายฝาแฝดไม่ค่อยดีนักเพราะพี่ชาย มีนิสัยชอบข่มขู่ เอาเปรียบเขา ชอบทุบตี บังคับเขา และชอบรังแกเด็กเล็กกว่าซึ่งเขาไม่ชอบ

2.2 สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียน ได้แก่

2.2.1 การสัมภาษณ์อาจารย์ประจำชั้น ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชาย มารุต เป็นคนเงียบเฉย ไม่ค่อยมีความมั่นใจในตนเอง ผลการเรียนไม่ค่อยดี แต่เป็นคนที่ค่อนข้างจะมีความพยายาม และตั้งใจในการเรียน นอกจากนั้นยังพบว่า เด็กชาย มารุต ไม่ค่อยกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น และมักจะทำตามเพื่อนเสมอ บางครั้งขณะเรียนจะมีอาการเหม่อลอย เมื่อเพื่อนพูดหยอกล้อ มักโกรธง่าย และแสดงออกโดยการตี หรือด่าว่า ด้วยถ้อยคำหยาบคาย

2.2.2 การสัมภาษณ์อาจารย์สอนวิชาคณิตศาสตร์ ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชาย มารุต เป็นคนเงียบเฉย ไม่ค่อยพูด เหม่อลอยในขณะเรียน คิดช้า ไม่ค่อยมีสมาธิในการเรียนไม่ชอบส่งการบ้านตามที่ครูมอบหมายให้ทำมาส่ง ทำให้การเรียนไม่ดี

2.2.3 การสัมภาษณ์อาจารย์สอนวิชาพลานามัย ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชาย มารุต แม้จะมีรูปร่างเล็ก แต่ใจสู้ มีความตั้งใจในการเรียนดี กระตือรือร้น ร่าเริง แจ่มใส สังเกตว่า เด็กชาย มารุต มีความสุขเมื่อได้เล่นกีฬา

2.2.4 การสัมภาษณ์เพื่อนสนิท ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชาย มารุต เป็นคนเงียบเฉย แต่มีอารมณ์รุนแรง ในเวลาที่มีคนทำให้โกรธ เช่น ชกต่อย ทำลายข้าวของ แต่เป็นคนที่ไม่ชอบรังแกใครก่อน ชอบช่วยเหลือเพื่อน กีฬาที่ เด็กชาย มารุต ชอบและภูมิใจในตนเองมากที่สุดคือการเล่นฟุตบอล เด็กชายมารุตมีปัญหาเรื่องการเรียน มักจะมีอาการเหม่อลอย และชอบบ่นว่าพี่ชายชอบรังแกเขาเสมอ

2.3 สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย ได้แก่

2.3.1 การสัมภาษณ์พ่อบ้าน ผู้ดูแล อาคาร 1 แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชายมารุตเป็นเด็กที่เงียบๆไม่ค่อยจะพูดคุยเท่าที่ควร มักจะชอบเล่นฟุตบอลกับเด็กชายกลุ่มเดียวกัน มีความตั้งใจในการทำงานพอควร ความสะอาดของร่างกายอยู่ในเกณฑ์พอใช้ มีเรื่องทะเลาะชกต่อยกันบ้าง เมื่อมีคนล้อเลียน และชอบพูดตำหยาบ

2.3.2 การสัมภาษณ์เด็กชายมานพซึ่งเป็นพี่ชายฝาแฝด แสดงความคิดเห็นเด็กชายมารุต เป็นคนหัวอ่อน ไม่ค่อยสู้คน เป็นคนเฉยๆ แต่ชอบเล่นฟุตบอลด้วยกัน

3. การเยี่ยมสถานสงเคราะห์ฯ

ผู้วิจัยได้ไปเยี่ยมสถานสงเคราะห์ฯ 3 ครั้ง ในวันที่ 25 ตุลาคม 2542 วันที่ 20 ธันวาคม 2542 และวันที่ 12 มกราคม 2543 ผู้วิจัยได้สังเกต และสัมภาษณ์ผู้รับการศึกษา รวมทั้งสังเกต และสัมภาษณ์พ่อบ้าน ผู้ดูแล อาคาร 1 ดังนี้

3.1 การสังเกต พบว่า สภาพอาคาร 1 ที่พักอาศัย เป็นอาคารไม้ 2 ชั้น ใต้ถุนสูงภายในอาคารชั้นบนจัดเป็นที่พักห้องนอนใหญ่โล่ง 1 ห้องบรรจุเตียงนอนแบบ 2 ชั้นจำนวน 30 เตียง ให้เด็กชายได้นอนรวมกัน มีเครื่องนอนได้แก่ ที่นอน หมอน ผ้าห่ม มีผ้าปูที่นอน และปลอกหมอนครบทุกเตียง แต่ไม่ค่อยมีความเป็นระเบียบมากนัก มีพัดลมชนิดแขวนติดเพดานจำนวน 4 ตัว อากาศถ่ายเทได้สะดวกดี มีห้องน้ำ 3 ห้อง แต่ชำรุด 1 ห้อง กลิ่นเหม็นไม่ค่อยสะอาดนักอยู่บริเวณชั้นล่างใต้อาคารที่พัก มีอาคารที่จัดเป็นโรงอาหาร ซึ่งห่างจากตัวอาคาร 1 ออกไปอีกประมาณ 500 เมตร จัดเป็นโต๊ะสำหรับให้เด็ก ๆ ได้รับประทานอาหาร มีความสะอาดพอควร แต่อากาศค่อนข้างร้อนอบอ้าว อากาศถ่ายเทไม่สะดวก แสงสว่างไม่ค่อยเพียงพอ เมื่อเวลารับประทานอาหารเด็ก ๆจะ

ต้องรีบรับประทาน และดูแลความสะอาดตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ในแต่ละวัน แต่พบว่าเด็กยังขาดระเบียบ และความเรียบร้อยในการเก็บกวาด เพราะมักจะกวาดเศษอาหารลงกับพื้นทางเดิน แล้วจึงกวาดพื้น ซึ่งทำให้พื้นทางเดินสกปรก และเปียกน้ำ ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกที่อาศัยอยู่ด้วยกัน จะมีหลายกลุ่ม ทั้งที่กลุ่มอายุน้อยกว่า เด็กชาย มารุต และกลุ่มอายุใกล้เคียงกัน ส่วนมากจะช่วยเหลือเกื้อกูลกันดี รับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายให้ได้ดีพอพอสมควร แต่มีบางครั้งชอบชกต่อย และทะเลาะกัน ด้วยถ้อยคำรุนแรง และหยาบคาย

3.2 การสัมภาษณ์ เด็กชาย มารุต พบว่า มีความเป็นกันเอง กระตือรือร้นที่จะพาผู้วิจัยไปเยี่ยมชมที่พักของตน โดยเขาบอกว่าแต่ละคนจะมีที่นอนประจำของตน แต่บางครั้งก็อาจจะไม่นอนที่เตียงของตน เพราะมาคุยกับเพื่อนที่เตียงอื่น และนอนหลับไปก่อน ซึ่งตัวเขาจะทำไม่บ่อยนัก โดยเตียงนอนของเขาปูผ้าปูที่นอนไม่ค่อยเรียบร้อย แต่มีกลิ่นสาบ

3.3 การสัมภาษณ์ พ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 พบว่า เด็กชายมารุตเป็นเด็กคนหนึ่งในอาคาร 1 นี้ ชอบเล่นกับกลุ่มเพื่อนสนิทเพียง 2-3 คน มักจะนอนดึกเพราะบางครั้งจะเล่นเพลินหรืออาจจะดูโทรทัศน์ เด็กชายมารุต ชอบเล่นฟุตบอล ความสะอาดของร่างกายพอใช้ รับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายให้ดี แต่มีบางครั้งที่ชอบชกต่อย และทะเลาะกันกับเพื่อน ๆ หรือเด็กเล็กรุ่นน้อง โดยอาจแกล้งแย่งของเล่น ตีเด็ก เวลาโกรธจะชอบด่า ด้วยถ้อยคำรุนแรง และหยาบคาย

การเยี่ยมสถานสงเคราะห์ฯ พอสรุปได้ว่า สถานที่พักมีความสะดวกสบายพอสมควร แต่ห้องน้ำอยู่ชั้นล่างของตัวอาคารทำให้ไม่สะดวกในตอนเวลากลางคืน และควรจะดูแลเรื่องความสะอาดให้มากยิ่งขึ้น ภายในที่พักชั้นบนไม่มีน้ำดื่มที่จัดไว้ให้ เด็กที่จะสามารถดื่มได้เมื่อกระหายในตอนกลางคืน นอกจากนั้นยังพบว่าเด็กเข้านอนไม่เป็นเวลา ตามที่สถานสงเคราะห์ฯได้กำหนดเอาไว้คือเวลา 21.00 น เด็กชายมารุต มีสัมพันธภาพกับเพื่อน ๆ ไม่ค่อยดีนัก เพราะบางครั้งชอบรังแกเด็กเล็กกว่า เวลาโกรธจะชอบด่า ด้วยถ้อยคำรุนแรง และหยาบคาย

4. อัตตชีวประวัติ

อัตตชีวประวัติ ทราบว่า เด็กชาย มารุต เกิดมาในครอบครัวที่ประกอบด้วยบิดามารดา เด็กชายมารุต เป็นบุตรคนที่ 3 มีพี่ชาย 2 คน (พี่ชายฝาแฝด 1 คน คือ เด็กชายมานพ) รวมมีสมาชิกในครอบครัวมี 5 คน จากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

4.1 ชีวิตในเยาว์วัยของเด็กชายมารุต พบว่า เกิดมาในครอบครัวที่แตกแยก โดยในวัยเด็ก จะไม่มีความสงบสุขในครอบครัว เด็กชายมารุต เป็นบุตรคนที่ 3 โดยมีพี่ชาย 2 คน(พี่ชายฝาแฝด 1 คน คือ เด็กชายมานพ) เด็กชายมารุต ไม่ชอบพูดถึงครอบครัว เขาจะไม่แสดงความคิดเห็นและใดๆแต่เขาบอกว่า เขารักพ่อและแม่เพราะเป็นผู้ให้กำเนิด เขาไม่ชอบที่พ่อดื่มเหล้าเมาอาละวาด เพราะพ่อจะตีแม่ และลูก ๆ จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ชีวิตในวัยเด็กของเด็กชายมารุตเป็นชีวิต

ที่ต้องต่อสู้ ได้รับความยากลำบาก และได้รับการเลี้ยงดูอย่างไม่เหมาะสม มีชีวิตอยู่ในครอบครัวแตกแยก เห็นการตบตี และการกระทำความรุนแรงตั้งแต่เด็ก เมื่อพ่อเสียชีวิตเนื่องจากอุบัติเหตุถูกรถชน ทำให้เขาต้องขาดที่พึ่งและคนเลี้ยงดู ประกอบด้วยการที่แม่ทอดทิ้งเขาไปแต่งงานใหม่ จึงทำให้เขารู้สึกขาดความไว้ใจในตัวมารดารวมทั้งคนอื่นๆ

4.2 ชีวิตในปัจจุบันของ เด็กชาย มารุต พบว่า เป็นลักษณะชีวิตของเด็กคนหนึ่งที่มีชีวิตอยู่ในสถานสงเคราะห์ฯคล้ายกับนักเรียนประจำ โดยตื่นเช้ามาทำงานตามหน้าที่รับผิดชอบในแต่ละอาคารที่มอบหมายให้ ปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน รับประทานอาหารเช้าที่โรงอาหารของสถานสงเคราะห์ฯ แล้วไปโรงเรียนเพื่อเรียนหนังสือ ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่หลักของ เด็กชาย มารุต เขาคิดว่าสิ่งที่ดี และจำเป็นในชีวิต คือ การเรียนหนังสือ โดยเขาได้พยายามที่จะตั้งใจเรียนหนังสือ แต่พบว่าเขาเรียนได้ไม่ดีนัก โดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์เพราะเข้าใจยาก ไม่ชอบเรียนวิชาภาษาไทยเพราะครูดุ เขาชอบเรียนวิชาพลานามัย เพราะได้เล่นกีฬา สิ่งที่เขาชอบมากที่สุด คือ การเล่นกีฬาฟุตบอล สิ่งที่เขาชอบมากที่สุดในโรงเรียนคือ การได้ช่วยเหลือเด็กเล็กๆ ที่ถูกรังแก สิ่งที่เขาเกลียดมากที่สุดในโรงเรียนคือ การทิ้งขยะ และลักขโมย เหตุการณ์ที่เขารู้สึกตื่นเต้นที่สุดคือ การออกไปพูดหน้าชั้นเรียน เหตุการณ์ที่เขารู้สึกเกลียดมากที่สุดคือ การเห็นผู้ใหญ่รังแกเด็ก ตีเด็กเล็กกว่า เขาไม่ชอบคนที่รังแกเด็ก เขาจะรู้สึกมีความสุขเมื่อมีคนให้กำลังใจ และเขาชอบที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียนเพื่อนที่เขาชอบเล่นด้วยและเป็นเพื่อนสนิท คือ เด็กชาย ทนง และเด็กชาย ผจญ เมื่อมีอารมณ์โกรธ หรือหงุดหงิด เขาก็มักจะรังแกเด็กเล็กกว่าเพราะห้ามใจตนเองไม่ได้ สิ่งที่ไม่ดีในตัวเขา คือ ขโมยของ พูดคำหยาบ ตีเด็กเล็กกว่า เมื่อเกิดความรู้สึกโกรธ หรือไม่พอใจ เขาจะแสดงอารมณ์ออกมาทันที เมื่อรู้สึกเบื่อเขาจะชอบไปขโมยสิ่งของเพื่อน ๆ และชาวบ้านเพราะรู้สึกตื่นเต้น ในเวลาว่างชอบอ่านหนังสืออ่านเล่น เด็กชาย มารุต มีความคิดว่า แม่ไม่รักตน แม่ทอดทิ้งไป และไม่มีใครรัก เพื่อน ๆชอบแข่งขัน เอารัดเอาเปรียบกันในบางครั้ง ชอบชกต่อยทะเลาะเบาะแว้ง และมีคนรักแกเขาเสมอ

4.3 ชีวิตในอนาคต พบว่า เด็กชาย มารุต อยากมีงานทำในอนาคต นอกจากนั้นสิ่งที่เขาต้องการมากที่สุด คือ การมีพ่อแม่ และมีครอบครัว

การวิเคราะห์อัตตชีวประวัติของเด็กชายมารุต จุดที่เป็นข้อสังเกตและน่าจะเป็นปัญหามากที่สุด คือ แม่ไม่รัก ถูกทอดทิ้ง ขาดความรัก ความอบอุ่นกลัวถูกรังแก และมองโลกในแง่ร้าย นอกจากนั้น เขามีปัญหาการปรับตัวที่ไม่ถูกต้อง เพราะเวลาเขาเบื่อ จะแก้ปัญหาโดยการลักขโมย

5. บันทึกประจำวัน

การบันทึกประจำวันเป็นเวลา 1 สัปดาห์ ตั้งแต่วันที่ 5 ธันวาคม 2542 ถึงวันที่ 11 ธันวาคม 2542 ทำให้ทราบว่า เด็กชายมารุต มีกิจวัตรประจำวันในแต่ละวันคล้ายคลึงกัน คือ เด็กชายมารุต ตื่นนอนเวลา 05.30 น.หลังจากนั้นจะเป็นการทำกิจธุระส่วนตัวจากนั้นไปรับประทานอาหารเช้าที่โรงอาหาร จะทำงานในบริเวณอาคารที่พัก ตามที่ได้รับมอบหมายให้แล้ว และเดินทางไปเรียนหนังสือ ในช่วงพักกลางวันจะใช้เวลาหลังจากรับประทานอาหารกลางวันแล้ว เล่นฟุตบอลกับเพื่อน และเข้าเรียนในตอนบ่าย ในตอนเย็นหลังเลิกเรียน จะเล่นฟุตบอลกับเพื่อน ๆ ในสถานสงเคราะห์ฯ อาบน้ำและรับประทานอาหารเย็น จากนั้นพักผ่อน โดยการเล่นสนุกกับเพื่อน ๆ ชมโทรทัศน์ หรือบางครั้งต้องเข้าเรียนพิเศษในตอนเย็น เข้านอนในเวลาประมาณ 21.00 - 22.00 น. หากเป็นวันศุกร์ จะเข้านอนดึกกว่านั้น ตามความสนใจในรายการของโทรทัศน์ ส่วนในวันหยุดเสาร์ - อาทิตย์ จะใช้เวลาว่างส่วนใหญ่เล่นฟุตบอล และเล่นสนุกกับเพื่อน ๆ

บันทึกประจำวัน พบว่า เด็กชายมารุต ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันเป็นแบบเดิม ๆ อย่างสม่ำเสมอ ได้แก่ การทำงานที่ได้รับมอบหมายจากสถานสงเคราะห์ฯ การไปเรียนหนังสือ และการเล่นกับเพื่อน ๆ เด็กชายมารุต กล่าวถึงเฉพาะเรื่องของตนเองและเพื่อนสนิท ที่เล่นฟุตบอลด้วยกันเพียง 2-3 คน เขาจะใช้ถ้อยคำที่รุนแรง และหยาบคายในการเรียกชื่อเพื่อน หรือเมื่อพูดถึงคนที่เขาไม่ชอบซึ่งส่วนมากเป็นเพื่อน ๆ ที่ชอบรังแกเขา แสดงให้เห็นว่าสัมพันธภาพระหว่าง เด็กชายมารุตกับเพื่อน ๆ ไม่ค่อยดี มีปัญหาเกี่ยวกับการพูดจาไม่เหมาะสม

6. สังคมมิติ

การทำสังคมมิติในทั้ง 4 สถานการณ์ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

6.1 สถานการณ์ที่ 1 " ถ้านักเรียนต้องการไปชมภาพยนตร์แต่พ่อบ้าน และผู้ดูแลไม่อนุญาต นักเรียนต้องการหลบหนีไปชมภาพยนตร์ นักเรียนจะชวนเพื่อนคนใด" ปรากฏว่า เด็กชายมารุต อยู่ในบทบาทของ Neglectee คือ มีสมาชิเลือกเขา เพียง 1 คนในจำนวน สมาชิกทั้งหมด

6.2 สถานการณ์ 2 "ถ้านักเรียนต้องการจะทำการก่อกวน หรือสร้างสถานการณ์ก่อกวน นักเรียนจะชวนเพื่อนคนใด" ปรากฏว่า เด็กชาย มารุต อยู่ในบทบาทของ Neglectee คือ มีสมาชิเลือกเขา เพียง 1 คน ในจำนวน สมาชิกทั้งหมด

6.3 สถานการณ์ที่ 3 " ถ้านักเรียนต้องการจะโต้เถียง หรือโต้แย้ง นักเรียนจะเลือกเพื่อนคนใดที่โต้เถียงเก่งที่สุด" ปรากฏว่า เด็กชาย มารุต อยู่ในบทบาทของ Rejectee คือ ไม่มีสมาชิกคนใดเลือกเขาเลย แต่เขายังเลือกสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม

6.4 สถานการณ์ที่ 4 " ถ้ามีการจัดการแสดงละครขึ้นมาหนึ่งเรื่อง โดยการแสดงครั้งนี้ให้เลือกเพื่อนมาสวมบทบาทตุร้าย ก้าวร้าว ไม่เกรงกลัวครู พ่อบ้าน ผู้ปกครอง ชอบลวนลามผู้หญิง และชอบทำผิดกฎระเบียบท่านจะเลือกเพื่อนคนใด" ปรากฏว่า เด็กชาย มารุต อยู่ในบทบาทของ Rejectee คือ ไม่มีสมาชิกคนใดเลือกเขาเลย แต่เขายังเลือกสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม

การทำสังคมมิติในทั้ง 4 สถานการณ์ แสดงให้เห็นว่า เด็กชาย มารุต อาจมีลักษณะของพฤติกรรมในด้านการหลบหนี และพฤติกรรมการก่อกวน สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ และการสังเกตที่พบว่า เด็กชาย มารุต มีเพื่อนสนิทน้อย ส่วนในอีก 2 สถานการณ์ ที่เขาไม่ได้รับเลือกเลย อาจจะเป็นเพราะ เด็กชาย มารุตไม่ได้มีลักษณะของพฤติกรรมของการชอบโต้เถียง และพฤติกรรมการแสดงออกที่ไม่เหมาะสมในเรื่องดังกล่าว อย่างชัดเจน

7. แบบสอบถาม

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามทั้งหมด 11 ชนิด ได้แก่

7.1 แบบสอบถามปลายเปิดการเติมประโยคให้สมบูรณ์

7.2 แบบสอบถามความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง

7.3 แบบสอบถามข้าพเจ้าคือใคร

7.4 แบบสอบถามปัญหาสุขภาพ

7.5 แบบสอบถามปัญหาสังคมทั่วไป

7.6 แบบสอบถามการปรับตัวกับเพื่อน

7.7 แบบสอบถามเพื่อทราบความรู้สึกของอารมณ์

7.8 แบบสอบถามความต้องการและปัญหา

7.9 แบบสอบถามความต้องการและทัศนคติ

7.10 แบบสอบถามปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน

7.11 แบบสอบถาม " ใครเอ่ย "

7.1 <u>แบบสอบถาม แบบเติมประโยคให้สมบูรณ์</u>

แบบสอบถามแบบเติมประโยคให้สมบูรณ์ จำนวน 64 ข้อมีทั้งหมด 15 ด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านมารดา บิดา ครอบครัว สัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศ เพศสัมพันธ์ เพื่อนทั่วไป ผู้ที่เหนือกว่า ผู้ที่ด้อยกว่า เพื่อนร่วมกลุ่ม ความกลัว ความรู้สึกผิด ความสามารถ อดีต อนาคต และเป้าหมาย พบว่า เด็กชายมารุต มีปัญหาด้านมารดา ด้านครอบครัว ด้านความกลัว และด้านความรู้สึกผิด ดังนี้

7.1.1 ด้านมารดา พบว่า เด็กชายมารุต มีความรู้สึกว่าแม่ไม่รัก ถูกแม่ทอดทิ้ง ต้องการให้แม่มาหา หรือมาเยี่ยมบ้าง

7.1.2 ด้านครอบครัว พบว่า เด็กชาย มารุต มีความรู้สึกว่าครอบครัวของเขาแตกต่างจากคนอื่นเป็นครอบครัวแตกแยก ขาดความรัก ความอบอุ่น และเขาปรารถนาที่จะมีครอบครัวที่ดี

7.1.3 ด้านความกลัว พบว่า เด็กชาย มารุต มีความรู้สึกกลัวความมืด และกลัวการสอบ

7.1.4 ด้านความรู้สึกผิด พบว่า เด็กชาย มารุต รู้สึกผิดที่เขาเคยทำร้ายเด็ก รังแกเด็กที่เล็กกว่าเขารู้สึกละอายใจ และอยากลืมเรื่องราวเล่านั้น

7.2 <u>แบบสอบถามความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง</u>

แบบสอบถามความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง จำนวน 20 ข้อ พบว่า เด็กชาย มารุต มีความรู้สึกกลัวที่จะถูกเพื่อนๆ รังแกเพราะเขาไม่ชอบการต่อสู้ที่ต้องใช้กำลังไม่สามารถดูแลตนเองได้ เขารู้สึกผิดมากที่เมื่อเห็นเพื่อนถูกรังแก และเขาไม่สามารถช่วยเหลือได้ เขาบอกว่าเพื่อน ๆ มักจะบอกว่าเขาเป็นคนดี ใจดี ไม่ชอบการรังแกเพื่อน สิ่งที่เขาภูมิใจคือ เขาไม่ตีเพื่อน ชอบที่จะช่วยเหลือเพื่อนเมื่อมีโอกาส และเขาอยากจะให้ทุก ๆ คนรักกัน สิ่งที่เขาชอบคือ การไปทำบุญที่วัด ชอบการแข่งขันฟุตบอลเพราะทำให้ตื่นเต้น และทำให้ทีมชนะ เขาไม่ชอบคนรังแกเพื่อน และคนที่มีนิสัยลักขโมย เมื่ออยู่โรงเรียน เขาจะรู้สึกประหม่าที่จะต้องขึ้นไปบนเวทีหรือออกไปอ่านหนังสือหน้าชั้นเรียน ถ้าหากต้องให้ตัดสินใจเขาจะคิดนาน และอยากให้คนอื่นช่วยตัดสินใจ เพราะเขากลัวที่จะผิดพลาด จุดมุ่งหมายในชีวิต คือ อยากเป็นตำรวจ หากไม่ได้เป็นตำรวจก็อยากจะทำงานรับจ้างโดยอยากไปรับจ้างจับปลากับเรือใหญ่ ๆ

จากแบบสอบถามความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเองของเด็กชายมารุต สรุปได้ว่า การที่เขามองตนเอง และเพื่อนมองเขามีความสอดคล้องกัน คือ เขาจะรู้สึกผิดมากที่เมื่อเห็นเพื่อนถูกรังแก และเขาไม่สามารถช่วยเหลือได้ โดยเพื่อน ๆ มักจะบอกว่าเขาเป็นคนดี ใจดี ไม่ชอบรังแกเพื่อน ไม่สบายใจที่เห็นเพื่อน ๆ ทะเลาะวิวาทกัน

7.3 <u>แบบสอบถามข้าพเจ้าคือใคร</u>

แบบสอบถามข้าพเจ้าคือใคร จำนวน 3 ข้อ พบว่า ในปัจจุบันเด็กชายมารุต มีความตั้งใจในการเรียนหนังสือ แม้ว่าเขาจะเรียนได้ไม่ค่อยดี เขาชอบเรียนวิชาพลศึกษาเพราะเรียนได้ดี เขามีความรู้สึกสบายใจที่ ได้เล่นกีฬาทุกวัน เขารู้สึกไม่สบายใจที่เห็นผู้ใหญ่ชอบรังแกเด็ก เขาชอบเรียนวิชา สลน. เพราะได้ความรู้ ไม่ชอบเรียนวิชาภาษาไทย เพราะครูดุ เวลาที่เขาไม่พอใจเขาจะแสดงออกโดยการทำร้ายร่างกายเพื่อน และทำลายข้าวของ ส่วนในอดีตของ เด็กชาย มารุต บอกว่าไม่มีความประทับใจ (ท่าทางลำบากใจในการตอบคำถาม) รู้สึกที่ไม่ค่อยดีต่อตนเอง คือ รังแกเด็กเล็กกว่า และพูดคำหยาบ เขามีความรู้สึกที่ไม่ค่อยดีต่อพ่อแม่ เพราะพ่อดื่มเหล้าเมา

อาละวาดชอบทุบตีแม่และลูก ๆ ส่วนแม่ก็แต่งงานใหม่ และทิ้งเขาไป สำหรับอนาคต เป็นเรื่องที่เขาไม่ทราบแน่นอนว่าควรจะทำอะไร

จากแบบสอบถามข้าพเจ้าคือใคร สรุปได้ว่า เด็กชายมารุต มีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อแม่ ขาดความรักความอบอุ่น ต้องการมีพ่อแม่ และครอบครัว มีความรู้สึกว่าเรียนได้ไม่ดี และมีปัญหาเกี่ยวกับการแสดงออกที่ไม่เหมาะสม

7.4 <u>แบบสอบถามปัญหาสุขภาพ</u>

แบบสอบถามปัญหาสุขภาพ จำนวน 50 ข้อ พบว่า เด็กชายมารุต มีปัญหาเกี่ยวกับทางหายใจ ได้แก่ เจ็บคอบ่อยๆ ทอนซิลอักเสบ ไอบ่อยๆ และหายใจลำบากในตอนกลางคืน นอกจากนั้นยังพบว่าปัญหาเกี่ยวกับช่องปาก คือ ปวดฟันบ่อย ๆ มีเลือดออกตามไรฟัน จากการตรวจฟันพบว่ามีฟันผุอยู่หลายซี่ และมีคราบหินปูน จากการสังเกตรูปร่าง และพัฒนาการพบว่ามีรูปร่างเล็ก มีน้ำหนัก 25 กิโลกรัม ส่วนสูง 135 เซนติเมตร ซึ่งในเด็กวัยนี้ควรจะมีน้ำหนัก 39.5 กิโลกรัม ส่วนสูง 146 เซนติเมตร

จากแบบสอบถามปัญหาสุขภาพ สรุปได้ว่า เด็กชายมารุตมีปัญหาสุขภาพ ดังนั้นจึงควรให้การดูแล และการช่วยเหลือต่อไป

7.5 <u>แบบสอบถามปัญหาสังคมทั่วไป</u>

แบบสอบถามปัญหาสังคมทั่วไป จำนวน 50 ข้อ พบว่า เด็กชาย มารุต อยากมีเพื่อนทั้งชายหญิงชอบทำงานกับเพื่อน และคนอื่น ๆ แต่มีปัญหาว่าไม่รู้จะวางตัวอย่างไรกับเพื่อนต่างเพศ เขาคิดว่าเขามีปัญหาในเรื่องโกรธง่ายเวลาเพื่อนล้อ รู้สึกว่าเป็นคนที่มีความคิดเห็นรุนแรง เลือดร้อน นอกจากนั้นยัง รู้สึกประหม่าหรือทำอะไรไม่ถูกเวลาอยู่ต่อหน้าคนหมู่มาก อ่อนไหวง่าย ไม่เข้าใจตนเอง และเมื่อเวลามีเรื่องไม่สบายใจเขาไม่ชอบปรึกษาใคร เมื่อไม่พอใจแสดงออกโดยการทำร้ายเพื่อน หรือทำลายข้าวของ ปัญหาอีกอย่างของเขาคือ เขาไม่ชอบเข้าห้องสมุด

จากแบบสอบถามปัญหาสังคมทั่วไป สรุปได้ว่า เด็กชายมารุต มีปัญหา และต้องการความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ต้องการมีเพื่อน มีปัญหาในเรื่องการควบคุมอารมณ์ ปัญหาในเรื่องการเรียน และการแก้ไขปัญหาไม่ถูกต้อง เพราะเวลามีเรื่องไม่สบายใจจะไม่ชอบปรึกษาใคร เป็นการใช้กลไกทางจิตโดยการเก็บกด (Repression) และอาจมีผลต่อสุขภาพจิตของเขาได้

7.6 <u>แบบสอบถามการปรับตัวกับเพื่อน</u>

แบบสอบถามการปรับตัวกับเพื่อน จำนวน 30 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ด้านการรู้จัก และเข้าใจตนเอง จำนวน 10 ข้อ พบว่า เด็กชาย มารุต รู้จักและเข้าใจตนเองมาก ($\overline{X}$ = 3.0) โดยรู้ว่าขาดเพื่อนที่สนิท และไว้วางใจได้รู้สึกว่าตนเองเป็นคนสนุก-

สนานร่าเริง เขาจะมีความสุขที่ได้อยู่กับเพื่อน ๆ แม้จะรู้สึกว่าเพื่อน ๆ ไม่อยากเล่นหรือคบกับตนเอง

2. ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อน จำนวน 10 ข้อ พบว่า เด็กชาย มารุต สามารถสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนได้ปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.40)โดย เขาสามารถที่จะยิ้มหรือพูดคุยกับเพื่อนได้อย่างสนิทสนม และสามารถทำให้เพื่อน ๆ หัวเราะสนุกสนานได้ รู้สึกว่าตนได้รับความช่วยเหลือ หรือคำแนะนำที่ดีจากเพื่อน ๆ แต่เมื่อเวลาไม่ชอบเพื่อนคนใด เขาจะแกล้งพูดประชดประชันเพื่อนคนนั้นเสมอ เมื่อมีเรื่องขัดใจ หรือมีปัญหากับเพื่อน มักจะไม่ชอบพูดปรับความเข้าใจ เขาไม่ชอบที่เพื่อน ๆ เอาของส่วนตัวเขาไปใช้ แต่เขาก็มีความสุขมากที่สุดเมื่อได้ให้ความช่วยเหลือเพื่อน

3. ด้านการทำงานร่วมกับเพื่อน จำนวน 10 ข้อ พบว่า เด็กชายมารุตสามารถทำงานร่วมกับเพื่อนได้มาก ($\overline{X}$ = 3.10) มีความรู้สึกเต็มใจ และพอใจที่จะทำงานร่วมกับเพื่อนมากกว่าทำงานตามลำพัง และยินดีทำตามข้อตกลงของกลุ่มเพื่อน เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงานกับเพื่อนเขาจะทำอย่างเต็มที่ แม้รู้สึกว่าเวลาทำงานกลุ่มมักจะถูกเพื่อนทอดทิ้ง และเพื่อน ๆ มักไม่สนใจผลงานของเขา

จากแบบสอบถามการปรับตัวกับเพื่อนของเด็กชายมารุต สรุปได้ว่า เขามีปัญหาด้านการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนโดยเมื่อเวลาไม่ชอบเพื่อนคนใดเขาจะแกล้งพูดประชดประชันเพื่อนคนนั้นเสมอ เมื่อมีเรื่องขัดใจ หรือมีปัญหากับเพื่อน มักจะไม่ชอบพูดปรับความเข้าใจ

7.7 <u>แบบสอบถามเพื่อทราบความรู้สึกของอารมณ์</u>

แบบสอบถามเพื่อทราบความรู้สึกและอารมณ์ มีจำนวน 99 ข้อ พบว่า เด็กชายมารุต ทราบความรู้สึก และอารมณ์ ของตนเองอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.29)โดยรู้ว่าตนเองชอบกังวลใจเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ไม่มีจุดมุ่งหมายในชีวิตที่แน่นอน รู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่า ชอบอยู่คนเดียว รู้สึกเป็นคนเงียบเหงาเศร้าซึม และเมื่อมีปัญหามักไม่ปรึกษากับใคร เขารู้สึกว่าเขามีความตั้งใจในการเรียน เอาใจใส่ในการเรียน แต่เมื่อดูหนังสือเขาจะรู้สึกปวดศีรษะบ่อย ๆ ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากการชอบดูโทรทัศน์จนดึก ในวิชาที่เขาชอบเรียนเขามักจะทำได้ดีเสมอ เมื่อถูกเรียกให้ไปพูดหน้าชั้นจะรู้สึกประหม่ารู้สึกว่าถูกเพื่อนที่เรียนเก่งกว่ามองด้วยสายตาเยาะเย้ยไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรมที่ครูกำหนดให้เวลาเรียน เด็กชายมารุตรู้สึกว่าตนเป็นคนมีเพื่อนน้อย แต่สามารถปรับตัวเข้ากับคนอื่น ๆ ได้ให้ความร่วมมือในการทำงานกับคนอื่น เขาชอบทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ และเพื่อนชอบทำงานกับเขา เขารู้สึกว่าเพื่อน ๆ ดีต่อเขา จะรู้สึกไม่สบายใจถ้าต้องทำงานคนเดียว ขณะเดียวกันเขาจะรู้สึกไม่สบายใจถ้าได้รับมอบหมายให้ต้องทำงานกับผู้อื่นโดยเขาชอบเลือกคนทำงานกับเขาเอง เด็กชาย มารุต รู้สึกว่าตน อยู่บ้านหนองคายอย่างไม่มีความอบอุ่นโดยเขารู้สึกว่า

พ่อบ้าน ผู้ดูแลไม่ค่อยมีเวลามาสนใจ และไม่ค่อยห่วงใย เด็กชายมารุต อยากให้มีคนคอยรับฟังเรื่องของเขา ต้องการความสนับสนุน หรือคำชมจากผู้อื่น

จากแบบสอบถามเพื่อทราบความรู้สึกของอารมณ์ของเด็กชายมารุต สรุปได้ว่า เขาอยากมีเพื่อน มีปัญหาด้านการปรับตัวกับเพื่อน มีปัญหาด้านการเรียน ขาดความมั่นใจ ต้องการกำลังใจ และอยากให้มีคนคอยรับฟังเรื่องของเขา

7.8 <u>แบบสอบถามความต้องการและปัญหา</u>

แบบสอบถามความต้องการและปัญหา จำนวน 65 ข้อ แบ่งเป็น 9 ด้าน ได้แก่

1) ด้านการเรียน พบว่าเด็กชายมารุต มีปัญหาเรียนไม่เข้าใจ โดยมีสาเหตุมาจากพื้นฐานการเรียนเดิมไม่ดี สิ่งแวดล้อมในการเรียนไม่ดี เขามักจะขาดสมาธิ เพราะมีเสียงดังรบกวนมากขณะเรียน (เสียงรถเพราะโรงเรียนอยู่ ติดกับถนนมิตรภาพ)

2) ด้านสุขภาพ พบว่า เด็กชายมารุต มักจะปวดศีรษะ และปวดท้องเสมอ แต่มีการออกกำลังกายเป็นประจำ (เล่นฟุตบอล) และพักผ่อนอย่างเพียงพอ นอนมากกว่า 8 ชม./ วัน

3) ด้านเศรษฐกิจ ไม่มีปัญหาด้านเศรษฐกิจ แต่เด็กชาย มารุต อยากมีเงิน และจะนำเงินเก็บไว้ใช้คราวจำเป็น

4) ด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย

4.1 ด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน เขารู้สึกชอบโรงเรียนมาก เพราะมีความสวยงาม สะอาด และอากาศดี แต่บางครั้งจะร้อนมาก มีเสียงดังรบกวน และกลิ่นเหม็นของห้องน้ำ บรรยากาศในการอยู่ร่วมกันแบบต่างคนต่างอยู่ ไม่มีที่ปลีกตัวอ่านหนังสือคนเดียว การบริกาของห้องสมุดดี แต่เด็กชายมารุตไม่ชอบอ่านหนังสือในห้องสมุด

4.2 ด้านสภาพแวดล้อมในสถานสงเคราะห์ ฯ สภาพอาคารที่อยู่อาศัยดี น่าอยู่อาศัย อากาศดี กว้างขวาง และมีบรรยากาศในการอยู่ร่วมกันอบอุ่นมาก เขาจะใช้ห้องโถงใต้อาคารที่พักเป็นที่อ่านหนังสือ เพราะจะไม่มีใครรบกวน

5) ด้านมนุษยสัมพันธ์ และบุคลิกภาพ

5.1 ด้านมนุษยสัมพันธ์ กับเพื่อน พบว่า เด็กชายมารุต มีเพื่อนสนิทหลายคน ส่วนมากอายุเท่ากัน และเรียนอยู่ชั้นเดียวกัน เพื่อน ๆ จะมีนิสัยเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมีนิสัยเรียบร้อย เมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อน เขามักจะเป็นทั้งผู้นำ และผู้ตาม เขาจะชอบขัดใจเพื่อน ๆ เสมอ เพราะรู้สึกว่าเพื่อน ๆไม่ค่อยเอาใจใส่เขาแต่เขาก็รู้สึกว่าอบอุ่นใจ เวลาไปไหนมักจะไปกับเพื่อนสนิทแค่ 2 -3 คน เมื่อมีเรื่องขัดแย้ง หรือไม่พอใจกับเพื่อน เขาจะเก็บความรู้สึกเอาไว้ และหาทางแก้แค้นทีหลัง นอกจากนั้น พบว่า เด็กชายมารุต ต้องการมีเพื่อนแต่ยังไม่เข้าใจการปฏิบัติตัวในการสร้างสัมพันธ

ภาพที่เหมาะสม เขารู้สึกว่าเขาทำงานเท่า ๆ กันกับเพื่อน มีความไว้วางใจเพื่อนพอสมควร เขาจะช่วยเหลือเพื่อนเวลาที่เพื่อน ขอร้อง และจำเป็นจริง ๆ เท่านั้น แต่หากเพื่อน ๆ ประสบความสำเร็จเขาก็จะยินดีด้วย

5.2 ด้านมนุษยสัมพันธ์ กับครูอาจารย์ ในโรงเรียนพบว่า เด็กชาย มารุต มีความรู้สึกว่า ครู อาจารย์ เอาใจใส่ต่อนักเรียนไม่เท่ากัน จะเอาใจใส่ต่อนักเรียนบางคนเท่านั้น

5.3 ด้านมนุษยสัมพันธ์ กับ พ่อบ้าน และเจ้าหน้าที่ในสถานสงเคราะห์ฯ จะเอาใจใส่ต่อเด็กทุกคนเท่ากัน มอบหมายงานให้ทำอย่างเท่าเทียมกัน

6) ด้านสุขภาพจิต และค่านิยม

6.1 ด้านสุขภาพจิต เขารู้สึกว่ามีคุณค่าในตนเอง รู้สึกแค้นใจที่แม่ทอดทิ้งไป เขามีความฝันว่า อยากมีงานทำ อยากให้ทุกคนรักกัน และไม่ติดยาเสพติด (ไม่ดมกาว)

6.2 ด้านค่านิยม เด็กชายมารุต คิดว่าคุณธรรมที่จำเป็นมากได้แก่ ความสามัคคี ความกตัญญู ความมัธยัสถ์ และความรับผิดชอบ ส่วนคุณธรรมที่จำเป็นบ้าง ได้แก่ความเสียสละ ความอ่อนน้อมและความซื่อสัตย์ วิเคราะห์ได้ว่าเด็กชายมารุต มีชีวิตอยู่อย่างดิ้นรนและเอาตัวรอด เขาจึงให้ความสำคัญต่อการเสียสละ ความอ่อนน้อม และความซื่อสัตย์น้อย

7) การตั้งเป้าหมายของชีวิตในอนาคตของเด็กชายมารุต ยังไม่แน่นอน แต่คิดว่าอยากเป็นทหาร

8) สิ่งที่อยากให้โรงเรียนส่งเสริม และช่วยเหลือตัวเขา คือ เข้มงวดให้มากขึ้นเพื่อไม่ให้มีนักเรียนทะเลาะ และทำร้ายกัน

9) สิ่งที่อยากให้สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย ส่งเสริม คือ ให้ทุกคนรักและสามัคคีกัน

จากแบบสอบถามความต้องการและปัญหาของเด็กชายมารุต สรุปได้ว่า มีปัญหาเรียนไม่เข้าใจ มีปัญหาด้านสุขภาพโดยจะปวดศีรษะ และปวดท้องเสมอ เขาต้องการมีเพื่อนแต่ยังไม่เข้าใจการปฏิบัติตัวในการสร้างสัมพันธภาพที่เหมาะสม มีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อมารดา ควรมีการส่งเสริมและปลูกฝังค่านิยม คุณธรรมในด้านการเสียสละ ความอ่อนน้อม และความซื่อสัตย์

7.9 <u>แบบสอบถามความต้องการและทัศนคติ</u>

แบบสอบถามความต้องการและทัศนคติ จำนวน 17 ข้อ แบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความต้องการ และด้านทัศนคติ ดังนี้

1) ด้านความต้องการ จำนวน 3 ข้อ พบว่า เด็กชาย มารุต ต้องการความรัก ความอบอุ่นจากบิดา มารดา ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู อาจารย์ และเพื่อน ๆในอนาคตอยากเป็นทหาร

2) ด้านทัศนคติต่อบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 14 ข้อ ได้แก่

2.1 ทัศนคติต่อบิดา มารดา ปฏิเสธที่จะแสดงความรู้สึกโดยบอกว่าไม่มีอะไรน่าจดจำ และบอกว่าจำไม่ได้ เขารู้สึกว่าเขารักพ่อมากกว่าแม่ เพราะตอนเด็ก ๆ พ่อพาทำงาน และหาเงินมาเลี้ยงดู เขารักพ่อมากกว่าแม่ ถ้าพ่อไม่ตาย เขาคงไม่ต้องมาอยู่สถานสงเคราะห์ฯ เขารู้สึกว่าแม่ไม่รักเขา เขาไม่รู้ว่าพี่น้องรู้สึกอย่างไรต่อเขา เพราะต่างคนต่างอยู่ และเขารู้สึกว่าเป็นครอบครัวที่ไม่มีความสุข

2.2 ทัศนคติต่อเพื่อน เขารู้สึกว่าเพื่อน ๆ จะพาเล่นสนุก เมื่อมีเรื่องเดือดร้อนจะช่วยเหลือกัน แต่บางครั้งก็ทะเลาะ และชกต่อยกันบ่อย

2.3 ทัศนคติต่อครู อาจารย์ เขารู้สึกว่าครู อาจารย์ สอนและเอาใจใส่ดี สนใจนักเรียนทุกคนเท่ากัน

2.4 ทัศนคติต่อสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย

2.4.1 ด้านที่อยู่อาศัย เขารู้สึกว่าต่างคนต่างอยู่ และไม่พอใจในการอยู่บ้านหนองคาย เพราะมีรุ่นพี่โต ๆ มารังแก และบังคับเอาเงิน

2.4.2 ด้านอาหาร มีความพอใจมาก เพราะอาหารดี ความเป็นอยู่ดี

2.4.3 ด้านกฎระเบียบ มีความพอใจเพราะต้องทำตามกฎระเบียบ

2.4.4 ด้านเจ้าหน้าที่ มีความพอใจพอสมควร เพราะเจ้าหน้าที่บางคนดีมาก บางคนดุมาก

จากแบบสอบถามความต้องการและทัศนคติของเด็กชายมารุต สรุปได้ว่า ต้องการความรัก ความอบอุ่นจากบิดา มารดา ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู อาจารย์ และเพื่อน ๆ มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อบิดา มารดา และมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อ ต่อสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย และไม่พอใจในการอาศัยอยู่ในบ้านหนองคาย เพราะเขารู้สึกว่าต่างคนต่างอยู่ มีรุ่นพี่โต ๆ มารังแก และบังคับเอาเงิน

7.10 <u>แบบสอบถามปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน</u>

แบบสอบถามปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน ของเด็กชาย - มารุต จำนวน 89 ข้อ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับตัวนักเรียน ตอนที่ 2 เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน สรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับตัวนักเรียน จำนวน 4 ข้อ พบว่า เด็กชาย มารุต เรียนอยู่ชั้นประถม ปีที่ 5 / 2 เกรดเฉลี่ยสะสม เท่ากับ 2.60

ตอนที่ 2 เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน จำนวน 85 ข้อ แบ่งเป็น 3 หมวด ได้แก่

2.1 หมวดข้อมูลส่วนตัว จำนวน 30 ข้อ แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ

2.1.1 ด้านการเงิน จำนวน 8 ข้อ พบว่า มีปัญหาด้านการเงินในระดับปานกลาง โดยเขามีความรู้สึกวิตกกังวลเกี่ยวกับฐานะความเป็นอยู่

2.1.2 ด้านสภาพความเป็นอยู่ จำนวน 9 ข้อ พบว่า มีปัญหาด้านสภาพความเป็นในระดับน้อย

2.1.3 ด้านสุขภาพ จำนวน 13 ข้อ พบว่า มีปัญหาด้านสุขภาพ ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาว่าจะเป็นหวัดอยู่เสมอ มีความรู้สึกวิตกกังวลเกี่ยวกับสุขภาพ

2.2 หมวดข้อมูลด้านสังคม จำนวน 32 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ

2.2.1 ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน จำนวน 8 ข้อ พบว่า มีปัญหาด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนในระดับปานกลาง โดยรู้สึกว่าฐานะเป็นอุปสรรคต่อการคบเพื่อน เพื่อน ๆ ไม่ค่อยเข้าใจ ไม่อยากคบเพื่อนเพราะมีปมด้อย และต้องการคำแนะนำเกี่ยวกับการคบเพื่อน

2.2.2 ด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์ จำนวน 8 ข้อ พบว่า มีความสัมพันธ์กับอาจารย์ในระดับดี โดยรู้สึกว่าอาจารย์ให้ความยุติธรรม ให้ความใกล้ชิด และเป็นกันเอง เข้าใจปัญหาของนักเรียนอย่างลึกซึ้ง รู้สึกอบอุ่นใจเมื่ออยู่ที่โรงเรียนแต่พบว่าเมื่อเขามีปัญหาเขาไม่กล้าที่จะถามอาจารย์

2.2.3 ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัว จำนวน 8 ข้อ พบว่า มีปัญหาด้านความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัวในระดับปานกลาง โดยรู้สึกว่า พ่อแม่ให้ความยุติธรรมน้อย พี่น้องไม่ปรองดองกัน และถูกรังแกจากบุคคลในบ้าน

2.2.4 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมในโรงเรียน จำนวน 8 ข้อ พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมในโรงเรียนอยู่ในระดับดี โดยเขามีความพอใจ และอยากเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน

2.3 หมวดข้อมูลด้านการเรียน จำนวน 23 ข้อ คือแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ

2.3.1 ด้านตัวนักเรียน จำนวน 8 ข้อ พบว่ามีปัญหาด้านตัวนักเรียนอยู่ในระดับน้อย โดยในการเรียนเขารู้สึกว่าพอใจในบรรยากาศของการเรียน มีอุปกรณ์ในการเรียนใช้อย่างเพียงพอ ได้รับความยุติธรรมเท่ากัน แต่เขาขาดสมาธิในการเรียน และไม่ทราบวิธีการเรียนที่ดี

2.3.2 ด้านตัวอาจารย์ผู้สอน จำนวน 8 ข้อ พบว่า มีความรู้สึกต่ออาจารย์ผู้สอน ในระดับดีโดยรู้สึกว่าอาจารย์ผู้สอนมีความสามารถกับวิชาที่สอน สอนได้เหมาะสมกับสถานการณ์ และท้องถิ่น

2.3.3 ด้านระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน จำนวน 7 ข้อ พบว่า มีความรู้สึกต่อระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน อยู่ในระดับดีโดยรู้สึกว่ามีระเบียบวินัยเหมาะสมการลงโทษมีกฎเกณฑ์ และมีความยุติธรรม

จากแบบสอบถามปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียนของเด็กชายมารุต สรุปได้ว่า เขามีปัญหาด้านการเรียน มีปัญหาด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนโดยรู้สึกว่าฐานะเป็นอุปสรรคต่อการคบเพื่อน ไม่อยากคบเพื่อนเพราะมีปมด้อย และรู้สึกว่าเพื่อน ๆ ไม่ค่อยเข้าใจ มีปัญหาด้านความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัวโดยรู้สึกว่า พ่อแม่ให้ความยุติธรรมน้อย พี่น้องไม่ปรองดองกัน และถูกรังแกจากบุคคลในบ้าน

7.11 <u>แบบสอบถาม "ใครเอ่ย"</u>

แบบสอบถาม "ใครเอ่ย" จำนวน 20 ข้อ พบว่า เด็กชาย มารุตได้รับการประเมินจากเพื่อนๆ ใน 2 พฤติกรรม คือ ขอบเคาะโต๊ะขณะเรียนหนังสือ พูดไม่มีหางเสียง และพูดไม่สุภาพกับเพื่อนมากที่สุด ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง

8. แบบทดสอบ

การรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบ จำนวน 3 ชุด ได้แก่

8.1 แบบทดสอบแบนเดอร์เกสตอลท์ (Bender Visual Motor Gestalt Test)

8.2 แบบทดสอบวาดภาพคน (Draw A Person Test)

8.3 แบบทดสอบวาดภาพบ้าน ต้นไม้ คน (Kinetic House Tree Person)ปรากฏผลดังนี้

8.1 <u>แบบทดสอบเบนเดอร์เกสตอลท์</u> (Bender Visual Motor Gestalt Test) จากการประเมินบุคลิกภาพของเด็กชายมารุต ด้วยแบบทดสอบเบนเดอร์เกสตอลท์ พบว่า การวางภาพไม่เหมาะสมไม่มีการกระจายภาพ แสดงว่าเป็นคนขาดการวางแผน และขาดระเบียบ วางภาพบนขอบกระดาษ แสดงถึงการมีลักษณะ Fantasy ลักษณะรูปมีขนาดใหญ่แสดงว่าเป็นคนที่คิดการใหญ่โตมีลักษณะชัดเจน แสดงถึงความเป็นเพศชาย อารมณ์อ่อนไหวเล็กน้อย ดื้อเงียบ เอาแต่ใจตนเอง ค่อนข้างมีอคติ มนุษยสัมพันธ์ดี ถูกชักจูงง่าย ไม่เป็นระเบียบไม่มีวินัย และมีความทะเยอทะยานสูงมาก

8.2 <u>แบบทดสอบวาดภาพคน</u> (Draw A Person Test) จากการประเมินบุคลิกภาพของเด็กชายมารุต แบบทดสอบวาดภาพคน พบว่า มีลักษณะดื้อ ก้าวร้าว (Aggressive) และหวาดระแวงสูง (Paranoid) สูง วิตกกังวล ไม่กล้า ขาดความมั่นใจและไม่มีความเชื่อมั่น ต้องการพึ่งพาผู้อื่นสูง ย้ำคิดย้ำทำ กล้าเรื่องเพศ มีความต้องการทางเพศ (High Sexual Need) ขัดแย้งทางเพศ และมีปัญหาทางเพศ

8.3 <u>แบบทดสอบวาดภาพบ้าน ต้นไม้ คน</u> (Kinetic House Tree Person)

จากการประเมินบุคลิกภาพของเด็กชาย มารุต ด้วยแบบทดสอบวาดภาพบ้าน ต้นไม้ คน พบว่า มีปัญหาเรื่องการปรับตัว ลังเล ไม่มีความแน่นอน ขลาดกลัว วิตกกังวล(Anxiety) แสดงออกรุนแรง ก้าวร้าว มีความรู้สึกขาด ๆ ชอบใช้ Compensate Defenses มีปัญหาทางอารมณ์มีแนวโน้มแสดงถึง Hyperactive รู้สึกว่าทำสิ่งใดก็ไม่ประสบความสำเร็จ มี Rigidity in Interpersonal Relation รู้สึกระแวดระวังก่อนที่ใครจะเข้ามาหา มีความรู้สึกผิด (Guilt) และขัดแย้งในใจ โดดเดี่ยว รู้สึกไม่ปลอดภัย (Feeling of insecurity) ต้องการแยกตัวหลีกหนี มีความรู้สึก ถูกทอดทิ้งไม่ยอมรับ และถูกปฏิเสธจากบุคคลอื่น รู้สึกกลัวบุคคลอื่นต้องการความอบอุ่นจากมารดามากกว่าบิดา

การวินิจฉัย

จากข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทั้ง 8 เทคนิค ดังกล่าว วินิจฉัยได้ว่า เด็กชาย มารุต มีลักษณะพฤติกรรมที่เป็นปัญหา โดยมีสาเหตุ ดังนี้

1. <u>สาเหตุของผู้รับการศึกษา</u> มีดังนี้

1.1 พัฒนาการของบุคลิกภาพไม่เหมาะสม

จากการรวบรวมข้อมูล โดยจากการสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสอบถามการเติมประโยคให้สมบูรณ์ แบบสอบถามความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง อัตตชีวประวัติการบันทึกประจำวัน แบบสอบถามข้าพเจ้าคือใคร และแบบทดสอบ ทั้งหมดต่างมีความสอดคล้องกันทำ เด็กชาย มารุต มีบุคลิกภาพและการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม กล่าวคือขาดความเชื่อมั่นในตนเอง อ่อนไหว หวาดระแวง การแสดงออกทางอารมณ์เป็นแบบก้าวร้าวรุนแรง สัมพันธภาพระหว่างบุคคลไม่ดี มีความรู้สึกไม่ปลอดภัยซึ่งลักษณะบุคลิกภาพดังกล่าว อาจเป็นผลมาจากชีวิตในวัยเด็กซึ่งมีการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวที่ ขาดความรัก ขาดความอบอุ่น พ่อแม่ไม่ได้ให้ความรัก ความเอาใจใส่ดูแลเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนเด็ก ซึ่งเป็นลักษณะของการทอดทิ้งเด็กที่เรียกว่า Emotional neglect (วันเพ็ญ บุญประกอบ 2534 : 93) ดังนั้น จึงทำให้เกิดการปรับตัวและการแสดงออกของพฤติกรรมต่อสิ่งแวดล้อมไม่เหมาะสม เมื่อมีอารมณ์โกรธ มักจะแสดงออกโดยรุนแรง และมุ่งทำลาย จากลักษณะดังกล่าว จึงทำให้เด็กที่ถูกทอดทิ้ง มักจะคิดหมกมุ่นของตนเองซึ่งเป็นเรื่องราวในอดีตขาดกำลังใจที่จะพัฒนาตนเอง ขาดความมั่นใจ มีการควบคุมตนเองต่ำ มีความรู้สึกคับข้องใจสูง เมื่อมีปัญหาจะไม่กล้าตัดสินใจ และมักจะพึ่งคนอื่นสูง ในเวลาเรียนจะมีปัญหาเรื่องขาดสมาธิ มีปัญหาด้านพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงมาก มักไม่คบใคร มีปัญหาการปรับตัวไม่กล้าที่จะบอกความรู้สึกที่แท้จริงของตน ให้คนอื่นทราบ มักใช้กลไกป้องกันตนเอง (Defence Machanism) แบบเก็บกด (Repression) โดยเก็บความรู้สึกเจ็บปวด บอบช้ำกับตนเอง มีความรู้สึกภาคภูมิใจต่ำ

และ เด็กชาย มารุต มักใช้การเพ้อฝัน (Fantasy) เพื่อสนองความต้องการความปรารถนาที่ตนมีอยู่ หรือต้องการให้เกิดขึ้นโดยไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

1.2 การสูญเสียบุคคลที่ตนเองรัก

จากการสัมภาษณ์ และประวัติการระเบียนสะสม ทราบว่า เด็กชาย มารุต มีความรู้สึกที่ดีต่อบิดา มากกว่ามารดา แต่เมื่อบิดาได้เสียชีวิตลง ทำให้เขาขาดที่พึ่ง และต้องถูกมารดาทอดทิ้ง เขาจึงต้องมาอยู่ในสถานสงเคราะห์ฯ เหตุการณ์นี้ทำให้ เด็กชาย มารุต มีความรู้สึกผิดหวังเสียใจ รวมทั้งมีความแค้นฝังใจ และเกลียดมารดา เกิดความรู้สึกขัดแย้งอย่างรุนแรง และฝังใจตลอดมาว่า ตนเองไม่มีคุณค่า แม่ไม่รัก และทอดทิ้งไป มีความรู้สึกในทางลบเกี่ยวกับตนเอง

2. <u>สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม</u>

2.1 สาเหตุจากสิ่งแวดล้อมภายในครอบครัว คือ การอบรมเลี้ยงดู จากการสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสอบถามการเติมประโยคให้สมบูรณ์ แบบสอบถามความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง อัตตชีวประวัติ การบันทึกประจำวัน แบบสอบถามข้าพเจ้าคือใคร และแบบทดสอบ ทำให้ทราบว่า เด็กชายมารุตได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างปล่อยปละละเลย ถูกทอดทิ้ง ทั้งด้านร่างกาย และด้านจิตใจ มีการใช้ความรุนแรงในครอบครัวเมื่อบิดาดื่มเหล้าเมา จะอาละวาดทุบตีมารดาและลูก สอดคล้องกับผลจากการทดสอบด้วยแบบทดสอบวาดภาพคนที่พบว่า เด็กชายมารุตมีลักษณะดื้อก้าวร้าว (Aggressive) และหวาดระแวงสูง (Paranoid) สูง วิตกกังวล ไม่กล้า ขาดความมั่นใจและไม่มีความเชื่อมั่น ต้องการพึ่งพาผู้อื่นสูง จากการทดสอบด้วยแบบทดสอบวาดภาพบ้าน ต้นไม้ คน พบว่า เขาต้องการความรัก ความอบอุ่น ความปลอดภัยจากมารดา จากการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมในวัยเด็กเป็นผลทำให้เด็กขาดความมั่นใจในตนเอง ขาดความภาคภูมิใจ มีความตึงเครียด ระแวง วิตกกังวล ไม่มีความสุข ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของตนเองได้ มีการเรียนรู้ถึงการใช้ความรุนแรงที่ได้รับมาจากครอบครัว เมื่อไม่พอใจจะมีการแสดงออกทันที ด้วยความก้าวร้าวรุนแรง ได้แก่ การทุบตี การทำลายสิ่งของ การใช้คำพูดหยาบคาย

2.2 สาเหตุจากสิ่งแวดล้อมภายในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย

จากประวัติและข้อมูลที่รวบรวมได้จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า เด็กชายมารุต มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้แก่ พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เมื่อต้องมาอาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคายทำให้ปัญหาพฤติกรรมดังกล่าวทวีความรุนแรงมากขึ้น เพราะมีเด็กชายหลายคนที่อาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย มาจากสภาพครอบครัวแตกแยก ไม่อบอุ่น และมีบุคลิกภาพ การแสดงออกไม่เหมาะสม ได้แก่ การพูดคำหยาบ ล้อเลียนชื่อพ่อ แม่ ทะเลาะเบาะแว้ง และยังรวมทั้งการชกต่อย แม้ว่าสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นสังคมมองว่าเป็นปัญหา แต่ในสภาพความเป็นอยู่ของเด็กชายที่

สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคายนั้น พวกเขากลับมองว่าพฤติกรรมดังกล่าวถือเป็นเรื่องปกติธรรมดา ดังนั้นเด็กชายมารุต จึงอาจไม่เห็นความสำคัญในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเขา รวมทั้งอาจทำให้เด็กชายมารุต เลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่อไป และอาจทวีความรุนแรงมากขึ้น

การช่วยเหลือ

ผู้วิจัยให้การช่วยเหลือ ดังนี้

1. <u>การให้การช่วยเหลือโดยตรง</u> หมายถึง การช่วยเหลือกับตัวผู้รับการศึกษาโดยตรง ปฏิบัติดังนี้

1.1 การให้คำปรึกษาโดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person - Centered Counseling) ของ คาร์ล อาร์ รอเจอร์ส (Carl R. Rogers) โดยการเน้นให้เขาได้เล่าระบายความรู้สึก และเล่าถึงชีวิตในอดีตที่สร้างความบอบช้ำ ที่เขาได้รับมาตลอดชีวิต เพื่อเขาจะได้ผ่อนคลาย และได้ระบายความรู้สึกในส่วนที่สร้างความเจ็บปวดในชีวิตออกมา โดยผู้วิจัยจะต้องใช้ความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการสร้างสัมพันธ์ภาพที่อบอุ่นในการเริ่มต้นของการสร้างสายสัมพันธ์ (Rapport) เพื่อให้ เด็กชาย มารุต รู้สึกอบอุ่น และไว้วางใจ นำไปสู่การร่วมมือในการพัฒนาตนเองต่อไป เพราะตามแนวคิดของทฤษฎี การให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Peerson - Centered Therapy) เชื่อว่ามนุษย์มีความสามารถและมีเหตุผลที่จะคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง พร้อมที่จะเติบโตงอกงาม มนุษย์เป็นคนดีและมีคุณค่า หากเขาสามารถค้นพบศักยภาพของเขา และพัฒนาศักยภาพแห่งตนให้ได้สูงสุด โดยหากเขาสามารถที่จะรับรู้เกี่ยวกับตนเอง และสิ่ง-แวดล้อมรวมทั้งพฤติกรรมในปัจจุบันมีทั้งพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ โดยส่งเสริมให้เขาพัฒนาศักยภาพที่ดีอยู่แล้วให้มากยิ่งขึ้น และปรับปรุงตนเองในสิ่งที่เป็นอุปสรรค และนำไปสู่การแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหา นอกจากนั้นมนุษย์ต้องการความรัก การยอมรับ ความเอื้ออาทร ดังนี้ เด็กชายมารุต จึงควรได้รับความรัก ความอบอุ่น รวมทั้งให้เขาตระหนักรู้ในความสามารถของตนเอง และให้พัฒนาตนเองต่อไปในแนวทางที่เหมาะสมเพื่อให้เขาเกิดความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ในการให้คำปรึกษาในเรื่องนี้ได้เน้นการใช้เทคนิคที่สำคัญ ได้แก่ การให้กำลังใจ การสะท้อนความรู้สึก การเพิ่มความกระจ่างให้เกิดการรับรู้เกี่ยวกับตนเองของ เด็กชาย-มารุต ได้พูดระบายความรู้สึกเกี่ยวกับครอบครัว ตัวเขาเองและมีแนวความคิดที่จะพยายามในการให้ความร่วมมือในการปรับตัว ปรับเปลี่ยนแนวความคิดต่อไป

1.2 การให้คำปรึกษาแบบรายบุคคล โดยใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษาพฤติกรรมนิยม (Behavioral therapy) เป็นการให้บริการคำปรึกษาโดยใช้กระบวนการและเทคนิคแบบพฤติกรรมบำบัด ซึ่งทฤษฎีนี้เชื่อว่า "การเกิดพฤติกรรมของมนุษย์ย่อมมีสาเหตุ และเมื่อเกิดพฤติกรรมที่ไม่

เหมาะสมขึ้น จึงจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรม" นั่นคือ พฤติกรรมของมนุษย์เป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้ และเปลี่ยนแปลงได้ซึ่งในกรณีของ เด็กชาย มารุต เขามีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ คือ การชอบรังแกเด็ก พูดคำหยาบ เวลาเบื่อชอบขโมยของ ถือว่าเป็นการแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม ดังนั้นจึงได้ให้คำปรึกษารายบุคคล โดยใช้ทฤษฎีพฤติกรรมนิยมเข้าร่วมด้วย โดยเน้นการให้การเสริมแรง และวางเงื่อนไข เพื่อช่วยให้ เด็กชาย มารุต มองเห็นเป้าหมายของรูปแบบพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้

1.3 การให้คำปรึกษาโดยใช้ตัวแบบทางสังคม โดยทฤษฎีนี้ยึดหลักการที่ว่า "การแสดงแบบให้ผู้อื่นเห็นว่าทำอย่างไร ย่อมมีประสิทธิภาพมากกว่าการบอกว่าจะทำอย่างไร" (สมพร สุทัศนีย์. 2533 : 164 ; อ้างอิงมาจาก Stewart, et al. 1978 : 148 - 149) ลักษณะของตัวแบบย่อมมีอิทธิพลต่อผู้รับคำปรึกษา โดยครัมโบลท์ และธอเรสเซน (สมพร สุทัศนีย์. 2533 : 164 ; อ้างอิงมาจาก Krumboltz and Thoresen. 1969 : 164) ได้ศึกษาเกี่ยวกับโดยการใช้ตัวแบบทางสังคมไว้ว่า การให้ผู้รับคำปรึกษาดูตัวแบบซ้ำ ๆ หลายครั้ง สลับกับการให้คำชี้แนะของผู้ให้คำปรึกษา การใช้ตัวแบบหลายลักษณะเพื่อให้ผู้รับคำปรึกษา ผสมผสานพฤติกรรมตัวแบบเข้าด้วยกัน ได้แก่ ตัวแบบมีชีวิต และตัวแบบสัญลักษณ์ จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยในการศึกษาครั้งนี้ ได้ให้ เด็กชาย มารุต ดูตัวแบบเพื่อนในสถานสงเคราะห์ที่เล่นอยู่ด้วยกัน ทุบตี ทะเลาะ และพูดจาหยาบคาย จากนั้นได้ถามความรู้สึกของเขา ซึ่งเขาบอกว่า "ไม่ชอบ" "ไม่ดี" เขาแสดงท่าทางอึดอัดใจในการตอบ และเขาบอกว่า "ผมก็เคยทำแบบนี้ เพราะหักห้ามใจตนเองไม่ไหว" เมื่อผู้วิจัยถามถึงข้อดี ข้อเสีย ของการมีพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ เขาสามารถตอบได้และรับปากว่าจะปรับปรุงตัวเอง นอกจากนั้นผู้วิจัย ยังใช้ตัวแบบสัญลักษณ์โดยการฉายวีดิทัศน์เกี่ยวกับพฤติกรรมอันพึงประสงค์ที่สังคมต้องการ และผลเสียจากการแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้เขาได้ดู ซึ่งขณะที่ชมวีดีทัศน์ เขาแสดงความสนใจ และตั้งใจมาก

1.4 การทำจิตบำบัดแบบประคับประคอง (Supportive Psychotherapy) เพื่อช่วยให้ เด็กชาย มารุต มีความรู้สึกอบอุ่น มีกำลังใจ และภาคภูมิใจในตนเองมากขึ้น

2. <u>การให้ความช่วยเหลือโดยทางอ้อม</u> หมายถึง การช่วยเหลือผู้รับการศึกษโดยให้ข้อมูลกับผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เข้าใจ ยอมรับและให้ความช่วยเหลือในการช่วยเหลือผู้รับการ-ศึกษา ปฏิบัติดังนี้

2.1 ประชุมปรึกษารายกรณี (Case Conference) 1 ครั้ง ในวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2543 เวลา 10.00 - 11.00 น ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์ฯ อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา นักสังคมสงเคราะห์ พ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 เจ้าหน้าที่พยาบาล ครูสอนพิเศษเพื่อขอความช่วยเหลือเอาใจใส่ ให้กำลังใจ เพื่อให้ เด็กชาย มารุตในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสมต่อไป โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1.1 การประชุมปรึกษารายกรณี โดยผู้วิจัยให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาพฤติกรรมการก่อกวน การพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ของเด็กชายมารุต ที่เกิดขึ้นกับอาจารย์ประจำชั้น และอาจารย์ประจำวิชา เพื่อขอความช่วยเหลือ ในการเอาใจใส่ดูแลให้กำลังใจ และเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ตรวจสอบหาทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหา แนะนำสิ่งที่ถูกต้อง ให้กำลังใจในการเสริมแรง เมื่อ เด็กชาย มารุต แสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์รวมทั้งมีการวางเงื่อนไข เพื่อให้ เด็กชาย มารุต มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสมต่อไป

2.1.2 การประชุมปรึกษารายกรณี ผู้วิจัยให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาพฤติกรรมการก่อกวน การพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ของเด็กชายมารุต ที่เกิดขึ้นกับพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคารที่พัก เพื่อขอความช่วยเหลือ ในการเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจและเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ตรวจสอบหาทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหา แนะนำสิ่งที่ถูกต้อง ให้กำลังใจในการเสริมแรง เมื่อ เด็กชาย มารุต แสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์รวมทั้งมีการวางเงื่อนไข เพื่อให้ เด็กชาย มารุต มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสมต่อไป

2.1.3 การประชุมปรึกษารายกรณี ผู้วิจัยให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพของเด็กชาย มารุต เพื่อการดูแล ที่ถูกต้องและเหมาะสม เพื่อให้ เด็กชาย มารุต ได้คลายความวิตกกังวลในภาวะสุขภาพ อีกทั้งมีการตรวจหาสาเหตุการเจ็บป่วยที่เกิดขึ้น ตั้งแต่ต้นเพื่อไม่ให้เกิดการเจ็บป่วยที่รุนแรง การช่วยเหลือนี้จะทำให้เกิดผลดีต่อ เด็กชาย มารุต ทั้งด้านสุขภาพกาย และสุขภาพจิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกิดความรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย มั่นใจในความเป็นอยู่ ไว้วางใจต่อเจ้าหน้าที่ และเกิดความรู้สึกที่ดีต่อเจ้าหน้าที่ และตัวเขาเองที่รู้ว่าตนมีคุณค่า มีคนรักและเอาใจใส่ โดยควรให้การช่วยเหลือที่สำคัญ ได้แก่ การพาเด็กไป ตรวจสุขภาพ โดยเฉพาะการตรวจเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ เพื่อจะได้รับข้อมูลเบื้องต้น และการให้คำแนะนำ ที่ถูกต้องเพื่อนำไปสู่การดูแลสุขภาพต่อไป ตรวจและรักษาฟัน เพื่อให้มีสุขภาพฟันที่ดี และป้องกันการเกิดโรคในช่องปากที่รุนแรง เช่น โรคปริทนต์ จัดให้มีการตรวจสุขภาพประจำปี และควรมีการบันทึกภาวะสุขภาพ พัฒนาการต่าง ๆ เช่น วัดส่วนสูง ชั่งน้ำหนัก ทุก 1 เดือน อย่างต่อเนื่อง

2.1.4 การประชุมปรึกษารายกรณี กับครูสอนพิเศษเกี่ยวกับปัญหาการเรียนไม่เข้าใจในวิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งทางสถานสงเคราะห์ฯ ได้จัดให้มีการเรียนซ่อมเสริมช่วงเย็น ในสถาน-

สงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย ได้ให้ความช่วยเหลือดูแลให้คำแนะนำในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์แก่ เด็กชาย มารุต เพื่อเขาจะได้มีความเข้าใจ สามารถเรียนได้ดีมากยิ่งขึ้น รวมทั้งเกิดการตระหนักรู้คุณค่าในตนเองด้วย

การทำนายผล

เด็กชายมารุตมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 3 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม สามารถทำนายผลพฤติกรรมที่เป็นปัญหา แต่ละพฤติกรรม ได้ดังนี้

1. ปัญหาพฤติกรรมการก่อกวน ได้แก่

1.1 พฤติกรรมการก่อกวนในโรงเรียน พบว่า เด็กชายมารุต มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ คุยเสียงดัง ชวนเพื่อนคุย และเคาะโต๊ะขณะเรียนหนังสือ หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า แต่ในชั่วโมงคณิตศาสตร์ ยังให้ความสนใจในการเรียนน้อยและชวนเพื่อนคุย ซึ่งอาจเป็นเพราะการปรับตัวในระยะแรก และไม่ชอบเรียนวิชาคณิตศาสตร์ หากครู อาจารย์ ได้ให้การเอาใจใส่ แนะนำ เด็กชายมารุตในพฤติกรรมที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยคาดว่าหลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วปัญหาดังกล่าวน่าจะดีขึ้น

1.2 พฤติกรรมการก่อกวนในสถานสงเคราะห์ฯ พบว่า เด็กชายมารุต มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ การเขกศีรษะเพื่อนรังแกเพื่อน และแย่งของเล่นเด็กที่เล็กกว่า หลังจากให้ความช่วยเหลือเด็กชายมารุตมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการก่อกวนในสถานสงเคราะห์ คือ ขณะที่พูดคุยกับผู้วิจัยเมื่อมีเพื่อนมาเรียกจะไม่หันไปด่า หรือไม่วิ่งไปเขกศีรษะของเพื่อน แต่สังเกตเห็นว่าเด็กชายมารุต มีลักษณะของการพยายามห้ามใจตนเอง เป็นอย่างมากโดยเค้าจะบอกว่า "ผมจะไม่ไปตีเพื่อน" "อย่ามายุ่งกับฉัน เดี๋ยวอดไม่ได้แกจะเจ็บตัว" จากการรายงานของ พ่อบ้านผู้ดูแลอาคาร 1 พบว่า เด็กชายมารุตมีเรื่องทะเลาะ และรังแกเด็กลดลง การแย่งของเล่นเพื่อนหรือเด็กที่เล็กกว่า แต่ลดลงกว่าเดิม แต่อย่างไรก็ดี พฤติกรรมการก่อกวน ก็ยังคงอยู่ ซึ่งอาจเป็นเพราะเด็กชายมานพ มีการปรับตัวในระยะแรก หากพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 ได้ให้การเอาใจใส่ดูแล และแนะนำในพฤติกรรมที่เหมาะสมแก่เด็กชายมารุตต่อไป ผู้วิจัยคาดว่าหลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้ว ปัญหาดังกล่าวน่าจะดีขึ้น

2. ปัญหาพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม ได้แก่

2.1 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมในโรงเรียน พบว่า เด็กชายมารุต มีพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน ได้แก่ การพูดคำหยาบ ดุด่า พูดไม่สุภาพ หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายมารุต มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการพูดที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยพบว่า มีการพูดคำหยาบ ดุ ด่า เพื่อนลดลง โดยต่อหน้าผู้วิจัยไม่พูดคำหยาบ หรือด่าเพื่อนเลย แต่การสังเกต

แบบไม่เป็นทางการโดยการไม่ให้เด็กชายมารุตรู้ตัว และการรายงานของพ่อบ้าน ผู้ดูแล อาคาร 1 พบว่า เด็กชายมารุต ยังมีการพูดคำหยาบ เช่น กู มึง ในการพูดกับเพื่อนอยู่แต่ลดลงจากเดิม ซึ่งจะต้องให้การช่วยเหลือดูแลและให้คำแนะนำโดยพ่อบ้าน ผู้ดูแลเพื่อให้เขามีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของเขา ซึ่งอาจเป็นเพราะการตระหนักรู้ในตนเองของเด็กชายมารุต รวมทั้งการเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจของครู อาจารย์ ได้ให้คำแนะนำในการพูดที่เหมาะสมอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง ผู้วิจัยคาดว่า หลังจากที่ให้การช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องปัญหาดังกล่าว น่าจะดีขึ้นต่อไป

2.2 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมในสถานสงเคราะห์ฯ พบว่า เด็กชายมารุต มีพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน คือ พูดคำหยาบ การดุด่า หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้ว พบว่า เด็กชายมารุต มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการพูดที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยไม่พบการดุด่า หรือพูดคำหยาบเมื่ออยู่กับผู้วิจัยเลย แต่จากการรายงานของพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 พบว่าเด็กชายมารุต ยังมีการดุด่า พูดคำหยาบอยู่ แต่ลดลงกว่าเดิม ซึ่งอาจเป็นเพราะเด็กชายมานพ มีการปรับตัวในระยะแรก การควบคุมตนเองอาจยังไม่ดีพอ หากพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 ได้ให้การเอาใจใส่ดูแล และแนะนำในพฤติกรรมการพูดที่เหมาะสมต่อไปด้วยความต่อเนื่อง และจริงจัง ผู้วิจัยคาดว่าหลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้ว ปัญหาดังกล่าวน่าจะดีขึ้น

3. ปัญหาการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ได้แก่

3.1 การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในสถานสงเคราะห์ฯ พบการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเจ้าหน้าที่ พบว่า เด็กชายมารุตไม่สนใจต่อเจ้าหน้าที่โดยทำเป็นไม่ได้ยิน และเดินหนีเวลาที่เจ้าหน้าที่เรียก หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายมารุตมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยไม่พบพฤติกรรมดังกล่าวเลยจากการรายงานของพ่อบ้านผู้ดูแลอาคาร 1 พบว่าเด็กชายมารุต ทำตัวดีขึ้นโดยสนใจในสิ่งที่พ่อบ้าน ผู้ดูแลให้คำแนะนำ ตักเตือน มีท่าทางอ่อนน้อม ผู้วิจัยคาดว่าการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดังกล่าวน่าจะคงอยู่และดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้ว

2) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน พบว่า เด็กชายมารุตมีพฤติกรรมรังแกเพื่อน รังแกเด็กเล็กกว่า แสดงความก้าวร้าว ทำร้ายเพื่อน ตีเพื่อนหรือเด็กเล็กต่อหน้าผู้อื่นที่มาเยี่ยมสถานสงเคราะห์ฯ หลังจากให้ความช่วยเหลือ พบว่า เด็กชายมารุต ไม่ทำร้ายเพื่อน ตีเพื่อนหรือเด็กเล็กต่อหน้าผู้อื่นที่มาเยี่ยมสถานสงเคราะห์ฯ เวลาสนทนากับผู้วิจัยจะไม่วิ่งออกไปเขกศีรษะของเพื่อนผู้วิจัยคาดว่าการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดังกล่าวน่าจะคงอยู่ และดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง หากพ่อ

บ้าน ผู้ดูแล ให้คำแนะนำ ตักเตือนให้กำลังใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอันพึงประสงค์ต่อไป หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้ว

การติดตามผล

หลังจากให้ความช่วยเหลือ ผู้วิจัยได้ติดตามผลเป็นระยะ จำนวน 5 ครั้งโดยการติดตามผลในโรงเรียน และโดยการติดตามในสถานสงเคราะห์ฯ ดังนี้

1. การติดตามผลในโรงเรียน จำนวน 2 ครั้ง ได้แก่

1) ครั้งที่ 1เมื่อวันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2543 พบว่า เด็กชายมารุต มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ ชวนเพื่อนคุย และเคาะโต๊ะขณะเรียนหนังสือ แต่ไม่พบการดุด่า หรือพูดคำหยาบในชั้นเรียน

2) ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2543 ไม่พบการเคาะโต๊ะขณะเรียนหนังสือ ยังพบพฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ ชวนเพื่อนคุย ขณะเรียนหนังสือ แต่ไม่พบการดุด่า หรือพูดคำหยาบในชั้นเรียน ไม่สนใจเรียนในวิชาคณิตศาสตร์

2. การติดตามในสถานสงเคราะห์ฯ จำนวน 3 ครั้ง ได้แก่

1) ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2543 พบว่า เด็กชายมารุต มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ เขกศีรษะเด็กที่เล็กกว่าคือเด็กชายต้อม แย่งของไม้แบดมินตันไปเล่น

2) ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2543 พบว่า เด็กชายมารุต มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยไม่พบการดุด่า หรือพูดคำหยาบขณะเล่นกับเพื่อน

3) ครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543 ไม่พบการดุด่า หรือพูดคำหยาบ ไม่พบการรังแกเพื่อน ตลอดระยะเวลาที่ต่อภาพจิ๊กซอกับเพื่อน

ข้อเสนอแนะ

1. <u>ข้อเสนอแนะต่อผู้รับการศึกษา</u>

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้เด็กชายมารุตปฏิบัติตนเพื่อแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเขาทั้ง 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1.1 พฤติกรรมการก่อกวน ได้เสนอแนะให้เด็กชายมารุต ยอมรับพฤติกรรมก่อกวนที่เกิดขึ้นทั้งในโรงเรียน และในสถานสงเคราะห์ฯ ซึ่งเป็นพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ ก่อให้เกิดความไม่สงบ และการโกรธแค้นจากเพื่อน ๆ โดยเขาควรพยายามปรับเปลี่ยนพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ไม่เหมาะสม ได้แก่ การรังแกเพื่อนหรือเด็กที่เล็กกว่า นอกจากนั้นควรเรียนรู้วิธีที่จะควบคุมตนเองให้มากขึ้น

1.2 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม ได้เสนอแนะให้เด็กชายมารุต เรียนรู้วิธีที่จะควบคุมตนเอง และฝึกการพูดให้สุภาพ ไม่ดุด่า และไม่พูดคำหยาบ เพื่อประโยชน์ต่อตัวเขาเอง

1.3 การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ได้เสนอแนะให้เด็กชายมารุต ยอมรับตนเองในการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่าง ๆ เรียนรู้วิธีที่จะควบคุมตนเอง และฝึกการแสดงออกที่ถูกต้อง และเหมาะสม เพื่อประโยชน์ต่อตัวเขาเอง

2. ข้อเสนอแนะต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องได้ปฏิบัติตนเพื่อช่วยเหลือ และแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กชายมารุตทั้ง 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาพฤติกรรมการก่อกวน

1.1 ปัญหาพฤติกรรมการก่อกวนในโรงเรียน ได้เสนอแนะให้อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา ช่วยเหลือในการเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ และเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ตรวจสอบหาทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหา แนะนำสิ่งที่ถูกต้อง ให้กำลังใจในการเสริมแรง เมื่อเด็กชายมารุตแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์รวมทั้งมีการวางเงื่อนไข เพื่อให้ เด็กชาย มารุต การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสมต่อไป

1.2 ปัญหาพฤติกรรมการก่อกวนในสถานสงเคราะห์ฯ ได้เสนอแนะให้ พ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 ให้ความช่วยเหลือ ในการเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ ยอมรับและเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ตรวจสอบหาทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหา แนะนำสิ่งที่ถูกต้อง ให้กำลังใจแก่เด็กชาย มารุต ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อไป ตลอดจนให้การเอาใจใส่ดูแลด้วยความจริงใจ และ จริงจังเปลี่ยนวิธีการลงโทษจากการตีด้วยกำลังหรือการใช้คำพูดที่รุนแรงมาเป็นการปรับพฤติกรรมโดยใช้วิธีการที่นุ่มนวล ใช้วิธีการลงโทษโดยการให้ทำงานที่เหมาะสม และบอกเหตุผลทุกครั้ง ตลอดจนส่งเสริมให้กำลังใจและเสริมแรงเมื่อเขาสามารถแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม

2. ปัญหาพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม ได้เสนอแนะให้อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา และ พ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 ให้ความช่วยเหลือ ในการเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ ยอมรับเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้นตรวจสอบหาทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหา แนะนำสิ่งที่ถูกต้องให้กำลังใจแก่เด็กชายมานพในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อไป และควรให้การเสริมแรงเมื่อเด็กชายมารุต สามารถแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม

3. ปัญหาการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ได้เสนอแนะให้อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา และ พ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1ให้ความช่วยเหลือ ในการเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ ยอมรับเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้นตรวจสอบหาทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหา แนะนำสิ่งที่ถูกต้องให้กำลังใจแก่เด็กชายมารุตในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อไป หากจะต้องลงโทษเมื่อมีปัญหาการ

แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ควรหลีกเลี่ยงวิธีการลงโทษจากการตีด้วยไม้เรียวหรือการใช้คำพูดที่รุนแรง มาเป็นการปรับพฤติกรรมโดยใช้วิธีการที่นุ่มนวล ใช้วิธีการลงโทษโดยการให้ทำงานที่เหมาะสม และบอกเหตุผลทุกครั้ง เปิดโอกาสให้เด็กชายมานพได้ระบายความรู้สึก เพื่อเด็กชายมารุตจะได้เกิดความรู้สึกที่ดี ไว้วางใจว่ามีคนรักและห่วงใยต่อตัวเขาอย่างแท้จริงซึ่งจะทำให้เด็กชาย มารุต เกิดความรู้สึกอบอุ่น มั่นคง ไว้วางใจที่จะมาขอคำปรึกษามากขึ้น เป็นการช่วยให้ เด็กชายมารุต พัฒนาความไว้วางใจ สามารถที่จะสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม มีความเป็นมิตร มีความสัมพันธ์กับผู้อื่นบนพื้นฐานของความเชื่อถือไว้วางใจ (Trust) ซึ่งจะส่งผลให้เขาได้ตระหนักรู้ในคุณค่าของตัวเอง และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอันพึงประสงค์มากขึ้น ตลอดจนส่งเสริมให้กำลังใจ และเสริมแรงเมื่อเขาสามารถแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม

3. <u>ข้อเสนอแนะต่อผู้ศึกษาต่อไป</u>

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะศึกษาต่อไป เพื่อทำการศึกษาช่วยเหลือ และแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กชายมารุต โดยมีข้อเสนอแนะ 2 กรณี ดังนี้

3.1 กรณีที่ผู้ที่จะศึกษาต่อไปยังไม่รู้จัก คุ้นเคยกับเด็กชายมารุต ควรปฏิบัติ ดังนี้

1) ทำการศึกษาประวัติจากระเบียนประวัติให้ละเอียด เพื่อที่จะได้ทราบข้อมูลเบื้องต้นทั้งหมดของเด็กชายมารุต เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจน

2) ทำการศึกษาประวัติ และขอความร่วมมือจากบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะได้ทราบข้อ มูลเบื้องต้นทั้งหมดของเด็กชายมารุต เป็นการป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดจากการที่ผู้ที่จะศึกษาต่อไป อาจทำให้เกิดการกระทบกระเทือนจิตใจ (Irritation Mood) เนื่องจากการไม่ทราบข้อมูลที่ถูกต้อง และแท้จริง

3) สร้างสายสัมพันธ์ (Rapport) ภายใต้บรรยากาศที่อบอุ่น และไว้วางใจได้

3.2 กรณีที่ผู้ที่จะศึกษาต่อไปมีความคุ้นเคยกับเด็กชายมารุต ควรปฏิบัติ ดังนี้

1) สร้างสายสัมพันธ์ (Rapport) ภายใต้บรรยากาศที่อบอุ่น และไว้วางใจได้ มีการสร้างสัมพันธภาพด้วยความจริงใจ ยอมรับ และเข้าใจในตัวของเด็กชายมารุตโดยการแสดงความรักความเอาใจใส่ ห่วงใย อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กชาย มารุต เกิดความรู้สึกไว้วางใจ กล้าที่จะระบายความรู้สึกและปัญหาที่แท้จริงของเขาออกมา ซึ่งจะทำให้เกิดแนวทางในการพัฒนาและช่วยเหลืออย่างถูกต้องเหมาะสม และต่อเนื่องต่อไป

2) ศึกษา และค้นหาปัญหาที่อาจเป็นปัญหาเดิม หรือเป็นปัญหาใหม่ของเด็กชายมารุต เพื่อให้การช่วยเหลือต่อไป และควรใช้ระยะเวลาในการศึกษาให้มากยิ่งขึ้น

กรณีศึกษารายที่ 2 เด็กชาย มานพ (นามสมมติ)

(ระยะเวลาการศึกษา ตั้งแต่ 18 ตุลาคม 2542-27 กุมภาพันธ์ 2543)

ลักษณะทั่วไป เด็กชายมานพ เป็นเด็กชายวัยเรียนอายุ 11 ปีรูปร่างผอมสูง ผิวคล้ำ ผมตัดสั้น นัยน์ตาสีดำ ชอบใช้สายตาดุ จ้องมองนาน ๆ ไม่หลบสายตา ใบหน้ายาวเรียว ท่าทางกระฉับกระเฉง แจ่มใส การแต่งกายสะอาดพอควร สุขวิทยาส่วนบุคคลพอใช้ ไม่สวมรองเท้า มีคราบเหงื่อ และมีกลิ่นตัว มีโคลนติดตามตามแขนขา จากการรวบรวมข้อมูลโดยใช้เทคนิค 8 เทคนิค สามารถสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. การสังเกตและการบันทึกการสังเกต

ผู้วิจัยได้สังเกตและการบันทึกการสังเกต ทั้งในโรงเรียน และในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย ดังนี้

1.1 การสังเกตและการบันทึกการสังเกตโดยทั่วไปในโรงเรียน ขณะที่เรียนจำนวน 4 ครั้ง ๆ ละ 30 นาที ดังนี้

1.1.1 ครั้งที่ 1 ขณะที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษ พบว่า เด็กชาย มานพ เป็นคนพูดเสียงดัง ชอบชวนเพื่อนคุย มีสมาธิและสนใจในการเรียนน้อย

1.1.2 ครั้งที่ 2 ขณะที่เรียนวิชาคณิตศาสตร์ พบว่า เด็กชาย มานพ เป็นคนพูดเสียงดัง พูดกับครู อาจารย์ ด้วยความสุภาพ บางครั้งเหม่อลอย ไม่ค่อยสนใจในการเรียน และชอบชวนเพื่อนคุย

1.1.3 ครั้งที่ 3 ขณะที่เรียนวิชาภาษาไทย พบว่า เด็กชาย มานพ สนใจในการเรียนพอควร แต่ไม่ชอบแสดงความคิดเห็น บางครั้งจะเคาะโต๊ะเล่น

1.1.4 ครั้งที่ 4 ขณะที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษ พบว่า เด็กชายมานพ ไม่ค่อยสนใจในการเรียน ท่าทางประหม่า ไม่มั่นใจเมื่ออาจารย์ให้นักเรียนในชั้นอ่านออกเสียง หรือการฝึกสะกดคำ มักชวนเพื่อนคุย ชอบเคาะโต๊ะ และไม่ทำการบ้านส่งครู

1.2 การสังเกตและการบันทึกการสังเกตในขณะสัมภาษณ์ และช่วงการดำเนินการสร้างสัมพันธภาพกับเด็กชายมานพ ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย จำนวน 6 ครั้ง ๆ ละ 30 นาที ดังนี้

1.2.1 ครั้งที่ 1 ขณะอยู่ที่ห้องประชุมตึกอำนวยการ พบว่าในระยะแรกเด็กชายมานพ มีท่าทางไม่ไว้วางใจ ประหม่าพูดเสียงเบา ไม่สบตา ท่าทางหลุกหลิก พูดจามีหางเสียงสุภาพ อารมณ์สมเหตุสมผล ตอบคำถามได้เหมาะสมตรงตามคำถาม แต่มีท่าทางห่วงเล่น

1.2.2 ครั้งที่ 2 ขณะเล่นกับเพื่อนอยู่ใต้อาคาร 1 พบว่า เด็กชายมานพ เป็นคนร่าเริง แจ่มใส คุยเก่ง เล่นดีดหนังยางอยู่กับเพื่อนกลุ่มเด็กชายมารุต เด็กชายทนง เด็กชายผจญ และ

เด็กชายโอภาส ท่าทางสนุกสนาน ทำตัวเป็นหัวหน้ากลุ่ม เมื่อโกรธจะดุด่าใช้คำพูดที่รุนแรง และหยาบคาย

1.2.3 ครั้งที่ 3 ขณะอยู่ในโรงอาหาร พบว่า เด็กชายมานพ จะนั่งรับประทานอาหารกับเด็กชายมารุต และเด็กชายผจญ ท่าทางมีความสุข ยิ้มแย้ม พูดคุยกับเพื่อน ๆ ที่ร่วมโต๊ะรับประทานอาหารด้วย ขณะรับประทานอาหารมีเศษอาหารหล่นบนโต๊ะบ้าง แต่ไม่มาก

1.2.4 ครั้งที่ 4 ขณะเล่นกับเพื่อนอยู่ใต้อาคาร 2 พบว่า เด็กชายมานพ ชอบรังแกเด็กที่เล็กกว่า แย่งของเล่นของเพื่อนไม่เกรงกลัวใคร ชอบเล่นแรง ๆ โดยการเล่นยิงปืนอัดลม และชอบออกคำสั่งให้เพื่อน ๆ ทำตาม ชอบทำตัวเป็นหัวหน้ากลุ่ม สังเกตเห็นว่า เขาจะเป็นผู้นำในการพาเพื่อนๆ เล่นฟุตบอล และเล่นชุกชนต่างๆ มีลูกน้องคอยทำตามคำสั่ง โดยเขามักจะสั่งให้เพื่อน ๆไปซื้อน้ำ ซื้อขนม มาให้เสมอ ๆ ชอบพูดเสียงดัง น้ำเสียงข่มขู่ กรรโชก ชอบที่จะเขกศีรษะเพื่อนๆ และผลัก รวมทั้งเตะเพื่อน เวลาที่โกรธและไม่พอใจ พูดกับเพื่อนๆโดยใช้คำพูดที่ไม่สุภาพ เช่น กู มึง เป็นต้น

1.2.5 ครั้งที่ 5 ขณะเล่นกับเพื่อนอยู่ใต้ ตึกอำนวยการ พบว่า เด็กชายมานพ มีท่าทางสนุกสนาน ชอบออกคำสั่ง เมื่อพบ ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์ ฯ เดินมาจะหลบตา และทำความเคารพ เวลาพบพ่อบ้าน ผู้ดูแล จะทำเป็นมองไม่เห็น พยายามเดินเลี่ยงหนี หรือหากต้องพูดคุยกับพ่อบ้าน ผู้ดูแล จะพูดน้อย ถามคำตอบคำ หลบตา แต่ไม่ได้แสดงท่าทางเกรงกลัว แต่เป็นลักษณะของการไม่อยากตอบคำถามมากกว่า

1.2.6 ครั้งที่ 6 ขณะที่สนทนากับผู้วิจัยที่ม้าหินอ่อนหน้าหอประชุม พบว่า เด็กชายมานพ มีความสนใจในเรื่องกีฬา โดยเฉพาะการเล่นฟุตบอล หลีกเลี่ยงที่จะตอบคำถามเกี่ยวกับครอบครัว

2. การสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ทั้งผู้รับการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในโรงเรียน และในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย ดังนี้

2.1 สัมภาษณ์ผู้รับการศึกษา คือ เด็กชายมานพ ทราบว่า เด็กชายมานพ มีพี่ชาย1คน มีน้องชายฝาแฝด 1 คนชื่อเด็กชายมารุต ปัจจุบันอาศัยอยู่ด้วยกันกับเขาในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย เด็กชายมานพ ไม่ชอบที่จะเล่าชีวิตส่วนตัวของเขาเกี่ยวกับพ่อแม่ญาติพี่น้องในครอบครัวให้ฟัง ผู้วิจัยต้องใช้ความพยายามในการสร้างสัมพันธภาพอยู่นาน จนเขาเล่าให้ฟังบ้างพอสังเขปว่า ตอนเด็กๆ อยู่กับพ่อแม่ พี่ชายและน้องชายฝาแฝด พ่อจะพาทำงาน พาขี่จักรยานและหาของป่ามาให้กิน ส่วนแม่นั้น เขาบอกว่า “ไม่ทราบ” “ผมจำไม่ได้” เมื่อถามถึงพี่ชายของเขาเขาตอบว่า “ไม่ทราบว่าอยู่บ้านเดิม หรือไปกรุงเทพฯ เพราะไม่เจอกันนาน ” ตอนนี้เขามีกันแค่

2 คน คือ เขาและ เด็กชายมารุต เด็กชาย มานพ จะเล่าถึงบิดาว่า ชอบทำงาน และเก่ง พ่อจะพาเขาหาปลา พาเล่นสนุก แต่บางครั้งเวลาเมาเหล้าก็ตีเขาบ้าง แต่เขาบอกว่า "ผมไม่โกรธ เพราะพ่อเมา" ซึ่งสอดคล้องกับสิ่งที่ได้รับฟังจากเด็กชายมารุต น้องชายฝาแฝดโดยจะเห็นได้ว่า เด็กชายมานพ มีความรู้สึกที่ดีต่อบิดา มากกว่ามารดาเพราะขณะที่เขาไม่ยอมเล่าเรื่องที่เกี่ยวกับมารดา หรือหากพูดถึงมารดา เขาจะมีแววตาเศร้า ท่าทางโกรธ บางทีหลบสายตา ซึ่งอาจเป็นเพราะเขาพยายามเก็บกดความรู้สึกเอาไว้ไม่อยากให้ใครรู้ โดยเฉพาะลักษณะบุคลิกภาพที่เขาพยายามแสดงออกว่าเป็นผู้นำคนอื่น เขาจึงไม่กล้าระบายความรู้สึกออกมาให้ฟัง เหมือนกับเด็กชายมารุต ผู้เป็นน้องชาย

2.2 สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียน ได้แก่

2.2.1 การสัมภาษณ์อาจารย์ประจำชั้น ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชายมานพ เป็นคนกล้าพูด กล้าทำ มักจะเป็นผู้นำเพื่อนๆ ในการเล่นสนุก รวมทั้งการก่อกวนต่าง ๆ รับผิดชอบในการทำงานดีพอสมควร แต่ผลการเรียนไม่ค่อยดี เวลาเรียนไม่ค่อยจะตั้งใจ มักเล่นกวนเพื่อนๆ หรือบางทีก็หลบหนีจากห้องเรียนไป โดยอ้างว่าไปห้องน้ำ เด็กชายมานพ จะไม่ค่อยกลัวเพื่อนๆ ในระดับเดียวกัน เขาจะทำตัวเป็นหัวหน้า และมีลูกน้องคอยตามเสมอ เด็กชายมานพ ชอบใช้คำพูดที่หยาบคาย ชอบด่าเพื่อน ชอบตีเพื่อน ๆ แต่ก็ไม่มีใครถือเป็นจริงจัง [illegible]ะยอม เด็กชายมานพ เสมอ

2.2.2 การสัมภาษณ์อาจารย์สอนวิชาภาษาอังกฤษ ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชายมานพ เป็นคนเฉย ๆ เวลาเรียนชอบเหม่อลอย ไม่ชอบแสดงความคิดเห็น เมื่อให้อ่าน หรือฝึกการออกเสียงจะมีท่าทางกระดากอาย และมีปัญหาในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ

2.2.3 การสัมภาษณ์อาจารย์สอนวิชาคณิตศาสตร์ พบว่า เด็กชาย มานพ เป็นคนพูดเสียงดัง ชอบชวนเพื่อนคุย หยอกล้อเพื่อนในขณะเรียน บางครั้งเหม่อลอยและไม่ค่อยสนใจในการเรียน แต่พูดกับครู อาจารย์ด้วยความสุภาพอ่อนน้อม

2.2.4 การสัมภาษณ์เพื่อนสนิท ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชายมานพ เป็นคนดี มีอิทธิพล คอยดูแลและช่วยเหลือเพื่อน ๆ คุยเก่ง ชอบชวนเพื่อน ๆ เล่นสนุก มีความสามารถในการเล่นกีฬา และเล่นฟุตบอลเก่ง

2.3 สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย ได้แก่

2.3.1 การสัมภาษณ์พ่อบ้านผู้ดูแลอาคาร 1 ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชายมานพ เป็นคนชอบพูดจาข่มขู่ ชอบพูดคำหยาบ ชอบทะเลาะกับเพื่อนๆ เมื่อสั่งให้ทำงานจะต้องคอยดูแลควบคุมอย่างใกล้ชิดงานจึงจะออกมาดี แต่เด็กชายมานพ มีความสามารถและตั้งใจในการเล่นกีฬาแทบทุกประเภทโดยเฉพาะฟุตบอลเด็กชายมานพไม่เคยมีพฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถาน-สงเคราะห์ฯ แต่จะพาเพื่อนๆออกช่วยตามหาเด็กชาย ที่ชอบหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯ และมักจะนำตัวกลับมาได้ ซึ่งถือว่าเป็นจุดดีของเด็กชายมานพ

2.3.2 การสัมภาษณ์เด็กชายมารุต ซึ่งเป็นน้องชายฝาแฝด ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชายมานพ ชอบรังแกเด็กเล็ก แย่งขนม ข่มขู่เอาเงิน ซึ่งเขาไม่ชอบ บางครั้งเวลาเด็กชายมานพโกรธ ก็มักจะทุบตีเขาเป็นประจำ แต่ถ้าหากจะมีคนมารังแกเขา เด็กชาย มานพ จะช่วยเหลือเสมอ และเขาชอบเล่นฟุตบอลด้วยกัน

3. การเยี่ยมสถานสงเคราะห์ฯ

ผู้วิจัยได้ไปเยี่ยมสถานสงเคราะห์ฯ 3 ครั้ง คือ ในวันที่ 24 ตุลาคม 2542 วันที่ 18 ธันวาคม 2542 และวันที่ 10 มกราคม 2543 ผู้วิจัยได้สังเกต และสัมภาษณ์ผู้รับการศึกษา รวมทั้งสังเกตและสัมภาษณ์พ่อบ้าน ผู้ดูแล อาคาร 1 ดังนี้

3.1 การสังเกต พบว่า สภาพอาคาร 1 ที่พักอาศัย เป็นอาคารไม้ 2 ชั้น ใต้ถุนสูงภายในอาคารชั้นบนจัดเป็นที่พักห้องนอนใหญ่โล่ง 1 ห้องบรรจุเตียงนอนแบบ 2 ชั้นจำนวน 30 เตียง ให้เด็กชายได้นอนรวมกันมีเครื่องนอนได้แก่ ที่นอน หมอน ผ้าห่ม มีผ้าปูที่นอน และปลอกหมอนครบทุกเตียง แต่ไม่ค่อยมีความเป็นระเบียบ มีพัดลมชนิดแขวนติดเพดานจำนวน 4 ตัว อากาศถ่ายเทได้สะดวกดี มีห้องน้ำ 3 ห้อง แต่ชำรุด 1 ห้อง กลิ่นเหม็นไม่ค่อยสะอาดอยู่บริเวณชั้นล่างใต้อาคารที่พัก มีอาคารที่จัดเป็นโรงอาหารซึ่งห่างจากตัวอาคาร 1 ออกไปอีกประมาณ 500 เมตร จัดเป็นโต๊ะสำหรับให้เด็ก ๆ ได้รับประทานอาหาร มีความสะอาดพอควรแต่อากาศค่อนข้างร้อนอบอ้าวอากาศถ่ายเทไม่สะดวก แสงสว่างไม่เพียงพอ บางครั้งขณะรับประทานอาหารเย็นจะไม่เปิดไฟ เมื่อเวลารับประทานอาหารเด็กจะต้องรีบรับประทาน ภายหลังจากรับประทานอาหารเสร็จ จะช่วยกันดูแลความสะอาดตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ในแต่ละวันแต่พบว่าเด็กยังขาดความเข้าใจ และความเรียบร้อยในการเก็บกวาด เพราะมักจะกวาดเศษอาหารลงกับพื้นทางเดินแล้วจึงกวาดพื้น ซึ่งทำให้พื้นทางเดินสกปรก และเปียกน้ำ อาจทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกที่อาศัยอยู่ด้วยกัน จะมีหลายกลุ่ม ทั้งที่กลุ่มอายุน้อยกว่าเด็กชายมานพ และกลุ่มอายุใกล้เคียงกัน ส่วนมากช่วยเหลือกันดี รับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายให้ได้ดีพอสมควร บางครั้งอาจมีเรื่องชกต่อยทะเลาะกันบ้าง หรือพูดกันด้วยถ้อยคำรุนแรง และหยาบคายโดยพบว่า เด็กชายมานพ มักเป็นชอบก่อกวนหรือแกล้งเพื่อน ๆ เป็นประจำ

3.2 การสัมภาษณ์ เด็กชายมานพ พบว่า มีความกระตือรือร้นที่จะพาผู้วิจัยไปเยี่ยมชมที่พักของตน โดยเขาบอกว่าแต่ละคนจะมีที่นอนประจำของตน โดยเตียงนอนของเขาเป็นเตียงนอนที่อยู่ชั้น 2 เพราะไม่ชอบให้ใครมารบกวน นอกจากนั้นพบว่าเขาไม่ค่อยจะสนใจดูแลความสะอาดของที่นอน เพราะปูผ้าปูที่นอนไม่ค่อยเรียบร้อย และเขาขึ้นไปเดินเหยียบบนที่นอนทั้ง ๆ ที่ยังไม่ล้างเท้า หมอน ผ้าห่ม และผ้าปูที่นอนมีกลิ่นเหม็นอับ

3.3 การสัมภาษณ์ พ่อบ้าน ผู้แลอาคาร 1 พบว่า เด็กชายมานพ เป็นเด็กคนหนึ่งที่อาศัยในอาคารนี้ ชอบเล่นกับกลุ่มเพื่อนสนิทเพียง 2-3 คนโดย เด็กชายมานพ เป็นหัวหน้ากลุ่ม ชอบเล่นฟุตบอล เล่นสนุก บางครั้งก็จะแกล้งเพื่อน ๆ หรือพูดคำหยาบ เด็กชายมานพ รักษาความสะอาดของร่างกายได้ในเกณฑ์พอใช้ มักจะไม่เข้านอนตามเวลาที่กำหนด ชอบนอนดึกเพราะบางครั้งจะเล่นเพลิน หรืออาจจะชมโทรทัศน์ มีความรับผิดชอบในการงานที่ได้รับมอบหมายให้ดี แต่มีบางครั้งชอบชกต่อย และทะเลาะกันกับเพื่อน ๆ หรือเด็กเล็กรุ่นน้อง โดยอาจแกล้งแย่งของเล่น ตีเด็ก เวลาโกรธจะชอบด่าด้วยถ้อยคำรุนแรง และหยาบคาย

การเยี่ยมสถานสงเคราะห์ฯ พอสรุปได้ว่า สถานที่พักมีความสะดวกสบายพอสมควรแต่ห้องน้ำอยู่ชั้นล่างของตัวอาคารทำให้ไม่สะดวกในตอนเวลากลางคืน และควรจะดูแลเรื่องความสะอาดให้มากยิ่งขึ้น ที่พักชั้นบนไม่มีน้ำดื่มที่จัดไว้ให้เด็กที่จะสามารถดื่มได้ในเวลากลางคืน และพบว่า เด็กเข้านอนไม่เป็นเวลาตามที่สถานสงเคราะห์ฯได้กำหนดเอาไว้ คือเวลา 21.00น เด็กชาย มานพ มีปัญหาในเรื่องการชอบรังแกเด็กเล็กกว่า เวลาโกรธจะชอบด่าด้วยถ้อยคำรุนแรง และคำพูดที่หยาบคาย

4. อัตตชีวประวัติ

อัตตชีวประวัติ ทราบว่า เด็กชายมานพ เกิดมาในครอบครัวที่ประกอบด้วยบิดามารดา โดยเด็กชายมานพ เป็นบุตรคนที่ 2 มีพี่ชาย 1 คน และน้องชายฝาแฝด 1 คนรวมมีสมาชิกในครอบครัว 5 คน จากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

4.1 ชีวิตในวัยเด็กของ เด็กชาย มานพ พบว่า ครอบครัวขาดความรัก ความอบอุ่น มีปัญหาความขัดแย้ง ในวัยเด็ก สิ่งที่เขาชอบมากที่สุด คือการได้ช่วยพ่อทำงาน เด็กชาย มานพ จะไม่ชอบพูดถึงครอบครัว เขาจะไม่แสดงความคิดเห็นใดๆ แต่เขาบอกว่า เขารักพ่อ แม่ เพราะเป็นผู้ให้กำเนิด เขาไม่ชอบที่พ่อดื่มเหล้าเมาอาละวาด ส่วนแม่ก็ไม่มาเยี่ยมทอดทิ้งเขา เขารู้สึกเสียใจที่พ่อตายทำให้ไม่มีคนดูแล เขาจึงต้องมาอยู่ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย

4.2 ชีวิตในปัจจุบัน พบว่า เด็กชายมานพ ชอบเล่นกีฬาฟุตบอล เขาไม่ชอบคนรังแกเด็ก หรือตีเด็กเล็กกว่า แต่เขาก็มักจะทำเพราะห้ามใจตนเองไม่ได้ เวลาว่างชอบอ่านหนังสือการ์ตูน สิ่งที่เขาคิดว่าดี และจำเป็นในชีวิตคือการเรียนหนังสือ โดยเขาชอบเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เพราะครูสอนสนุก แต่ไม่ชอบเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพราะเข้าใจยาก สิ่งที่ไม่ดีในตัวเขาคือขโมยของ การพูดคำหยาบ และรังแกทุบตีเด็กเล็กกว่า เมื่อเกิดความรู้สึกโกรธหรือไม่พอใจเขาจะแสดงอารมณ์ออกมาทันที นอกจากนั้นสิ่งที่เขาอยากได้คือ อยากมีเพื่อน

4.3 ชีวิตในอนาคต พบว่า เด็กชายมานพ อยากมีงานทำและอยากให้แม่มาเยี่ยมบ้าง การวิเคราะห์อัตตชีวประวัติของเด็กชายมานพโดยพิจารณาจากการเขียนอัตตชีวประวัติ พบว่า เขา

ไม่ค่อยจะพูดถึงเรื่องราวในวัยเด็ก ไม่พูดถึงครอบครัว จะตอบเฉพาะที่จำเป็นและเป็นข้อมูลทั่วๆ ไป แต่พอจะสรุปได้ว่า เขาค่อนข้างจะมีประสบการณ์ที่ไม่ดีเกี่ยวกับพ่อแม่ โดยพ่อชอบดื่มเหล้า พอเมาก็จะอาละวาด ส่วนแม่ก็ทอดทิ้งเขาไป แต่การที่เขาตอบว่า "ไม่ทราบ" "ผมจำไม่ได้" "ไม่มีอะไรที่น่าจดจำ" อาจจะเป็นเพราะ เขารู้สึกอับอายที่จะพูดถึงชีวิตวัยเด็กในอดีต เป็นการเก็บกดความรู้สึกเอาไว้ไม่แสดงให้ใครเห็น จุดที่เป็นข้อน่าสังเกตและน่าจะเป็นปัญหามากที่สุด คือ ขาดความรู้สึกไว้วางใจในผู้อื่น ขาดความรัก ความอบอุ่น และมองโลกในแง่ร้าย

5. บันทึกประจำวัน

การบันทึกประจำวัน เป็นเวลา 1 สัปดาห์ ตั้งแต่ วันที่ 28 พฤศจิกายน 2542 ถึงวันที่ 4 ธันวาคม 2543 ทำให้ทราบว่า เด็กชายมานพ มีกิจวัตรประจำวันในแต่ละวันคล้ายคลึงกัน คือ เด็กชายมานพ ตื่นนอนเวลา 05.30 น.ทำงานในบริเวณอาคารที่พัก ตามที่ได้รับมอบหมายให้ หลังจากนั้นจะเป็นการทำกิจธุระส่วนตัว จากนั้นไปรับประทานอาหารเช้าที่โรงอาหาร และเดินทางไปเรียนหนังสือ ในช่วงพักกลางวัน จะใช้เวลาหลังจากรับประทานอาหารกลางวันแล้ว เล่นฟุตบอลกับเพื่อน และเข้าเรียนในตอนบ่าย ตอนเย็นหลังเลิกเรียนจะเล่นฟุตบอลกับเพื่อน ๆ ในสถานสงเคราะห์ฯ อาบน้ำ และรับประทานอาหารเย็น จากนั้นพักผ่อนโดยการเดินเล่น เล่นสนุกกับเพื่อน ๆ ชมโทรทัศน์ หรือบางครั้งต้องเข้าเรียนพิเศษในตอนเย็น เข้านอนในเวลาประมาณ 21.00 - 22.00 น. หากเป็นวันศุกร์ จะเข้านอนดึกกว่านั้นตามความสนใจในรายการของโทรทัศน์ ส่วนในวันหยุดเสาร์ วันอาทิตย์ จะใช้เวลาว่างในการเล่นฟุตบอล และเล่นสนุกกับเพื่อน ๆ

จากบันทึกประจำวัน ของ เด็กชายมานพ พบว่า เขามีการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันเป็นแบบเดิมๆ สม่ำเสมอ ได้แก่ การทำงานที่ได้รับมอบหมายจากพ่อบ้าน ผู้ดูแล สถานสงเคราะห์ฯ การไปเรียนหนังสือ การเล่นกับเพื่อนๆ เด็กชายมานพ จะเล่าเรื่องของเขา โดยเฉพาะความภูมิใจในการเล่นฟุตบอล และการเป็นผู้นำพาเพื่อน ๆ เล่นสนุกต่าง ๆ

6. สังคมมิติ

การทำสังคมมิติในทั้ง 4 สถานการณ์ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

6.1 สถานการณ์ ที่ 1 " ถ้านักเรียนต้องการไปชมภาพยนตร์แต่พ่อบ้าน และผู้ดูแลไม่อนุญาต นักเรียนต้องการหลบหนีไปชมภาพยนตร์ นักเรียนจะชวนเพื่อนคนใด " ปรากฏว่าเด็กชายมานพ อยู่ในบทบาทของ Mutual Choice คือ การที่มีบุคคล 2 คน ต่างเลือกซึ่งกันและกัน โดยเป็นอันดับเดียวกัน ในสถานการณ์นี้เขาเลือก เด็กชายผจญ และพบว่าเด็กชายผจญ ก็เลือกเด็กชายมานพเช่นกัน

6.2 สถานการณ์ 2 "ถ้านักเรียนต้องการจะทำการก่อกวน หรือสร้างสถานการณ์ก่อกวน นักเรียนจะชวนเพื่อนคนใด" ปรากฏว่าเด็กชายมานพอยู่ในบทบาทของ Star คือ เขาได้รับเลือกจากสมาชิกมากที่สุด

6.3 สถานการณ์ที่ 3 "ถ้านักเรียนต้องการจะโต้เถียง หรือโต้แย้งนักเรียนจะเลือกเพื่อนคนใดที่โต้เถียงเก่งที่สุด" ปรากฏว่า เด็กชายมานพอยู่ในบทบาทของ Rejectee คือ ไม่มีสมาชิกคนใดเลือกเขาเลย แต่เขายังเลือกสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม

6.4 สถานการณ์ที่ 4 "ถ้ามีการจัดการแสดงละครขึ้นมาหนึ่งเรื่อง โดยการแสดงครั้งนี้ให้เลือกเพื่อนมาสวมบทบาทดุร้าย ก้าวร้าว ไม่เกรงกลัวครู พ่อบ้าน ผู้ปกครอง ชอบลวนลามผู้หญิง และชอบทำผิดกฎระเบียบท่านจะเลือกเพื่อนคนใด" ปรากฏว่า เด็กชายมานพอยู่ในบทบาทของ Rejectee คือ ไม่มีสมาชิกคนใดเลือกเขาเลย แต่เขายังเลือกสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม

การทำสังคมมิติในทั้ง 4 สถานการณ์แสดงให้เห็นว่าเด็กชายมานพ อาจมีลักษณะของพฤติกรรมการก่อกวนมากที่สุด สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ และการสังเกตที่พบว่า เด็กชายมานพมีลักษณะของการชอบก่อกวน และชอบทำตัวเป็นหัวหน้า ชอบรังแก และทุบตีเพื่อน ๆหรือเด็กที่เล็กกว่า เด็กชายมานพไม่มีพฤติกรรมการหลบหนี แต่การที่เด็กชายผจญเลือกเขานั้นอาจเป็นเพราะการที่ยอมรับเด็กชายมานพในฐานะหัวหน้าหรือลูกพี่ และความสนิทสนมที่มีต่อกัน ส่วนในอีก 2 สถานการณ์ ที่เขาไม่ได้รับเลือกเลยอาจเป็นเพราะเด็กชายมานพ ไม่ได้มีลักษณะพฤติกรรมการชอบโต้เถียง และพฤติกรรมการแสดงออกที่ไม่เหมาะสมในเรื่องดังกล่าว อย่างชัดเจน

7. แบบสอบถาม

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามทั้งหมด 11 ชนิด ได้แก่

7.1 แบบสอบถามปลายเปิดการเติมประโยคให้สมบูรณ์

7.2 แบบสอบถามความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง

7.3 แบบสอบถามข้าพเจ้าคือใคร

7.4 แบบสอบถามปัญหาสุขภาพ

7.5 แบบสอบถามปัญหาสังคมทั่วไป

7.6 แบบสอบถามการปรับตัวกับเพื่อน

7.7 แบบสอบถามเพื่อทราบความรู้สึกของอารมณ์

7.8 แบบสอบถามความต้องการและปัญหา

7.9 แบบสอบถามความต้องการและทัศนคติ

7.10 แบบสอบถามปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน

7.11 แบบสอบถาม "ใครเอ่ย"

7.1 <u>แบบสอบถาม แบบเติมประโยคให้สมบูรณ์</u>

แบบสอบถามแบบเติมประโยคให้สมบูรณ์ จำนวน 64 ข้อมีทั้งหมด 15 ด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านมารดา บิดา ครอบครัว สัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศ เพศสัมพันธ์ เพื่อนทั่วไป ผู้ที่เหนือกว่า ผู้ที่ด้อยกว่า เพื่อนร่วมกลุ่ม ความกลัว ความรู้สึกผิด ความสามารถ อดีต อนาคต และเป้าหมาย พบว่า เด็กชายมานพ มีปัญหาด้านมารดา ด้านครอบครัว และด้านความรู้สึกผิด ดังนี้

7.1.1 ด้านมารดา พบว่า เด็กชายมานพ มีความรู้สึกว่าแม่ไม่รัก ไม่มาหา ถูกแม่ทอดทิ้ง ต้องการที่จะลืมแม่ ลืมเรื่องราวในอดีต

7.1.2 ด้านครอบครัว พบว่า เด็กชายมานพ มีความรู้สึกว่าครอบครัวของเขาไม่เหมือนคนอื่นเป็นครอบครัวแตกแยก ขาดความรัก ความอบอุ่น แต่เขาปรารถนาที่จะมีครอบครัวที่ดี

7.1.4 ด้านความรู้สึกผิด พบว่า เด็กชายมานพ รู้สึกผิดที่เขาเคยทำร้ายเด็ก รังแกเด็กที่เล็กกว่า เขารู้สึกละอายใจ และชอบพูดคำหยาบ

7.2 <u>แบบสอบถามความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง</u>

แบบสอบถามความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง จำนวน 20 ข้อ พบว่า เด็กชาย มานพ มีความรู้สึกกลัวที่จะถูกเพื่อนๆ ที่ตัวโตกว่า หรือรุ่นพี่ในสถานสงเคราะห์ฯ รังแก และรู้สึกโกรธมาก ถ้าขณะที่เขานอนหลับอยู่มีเพื่อนมารบกวน เขาจะประหม่า และขาดความมั่นใจที่จะต้องออกไปพูดหน้าชั้นเรียน เขาคิดว่าตนเองไม่สามารถเรียนได้ดี เพราะสมองทึบ ความจำไม่ดี สิ่งที่เขาภูมิใจ คือ เขารักเพื่อนๆ ทุกคน อยากให้เพื่อน ๆ รักเขา และมาเล่นด้วยกับเขา เขาพยายามที่จะไม่รังแกเพื่อนร่วมสถานสงเคราะห์ฯ ที่เด็กกว่า และจะคอยช่วยเหลือปกป้องด้วยที่ถูกรังแก เขาอยากให้เพื่อนๆ มีน้ำใจ และรักกัน เด็กชายมานพไม่ชอบคนที่ขโมยของ นอกจากนั้นพบว่า เขาชอบการแข่งขันเพราะทำให้เขารู้สึกว่าได้ต่อสู้ และเขามักจะเป็นฝ่ายชนะ การแข่งขันที่เขาชอบคือการแข่งฟุตบอล สิ่งที่เขากังวลใจมากที่สุด คือ การสอบเพราะเขารู้สึกเขาเรียนอ่อน และกลัวสอบตก จุดมุ่งหมายในชีวิตของเขา คือ อยากมีงานทำ โดยเป็นช่างซ่อมไฟฟ้าหรือค้าขาย

จากแบบสอบถามความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเองของเด็กชายมานพ สรุปได้ว่า เขาสามารถมองตนเองได้สอดคล้องกับที่คนอื่นสังเกตเห็น ได้แก่ การที่เขาพยายามที่จะไม่รังแกเพื่อนหรือเด็กที่เล็กกว่า แต่เขาก็มักทำไม่ได้ และเขาจะรู้สึกละอายใจเสมอ เขาชอบเล่นฟุตบอล สิ่งที่เขากังวลใจมากที่สุด คือ การสอบเพราะเขารู้สึกเขาเรียนอ่อน และกลัวสอบตก

7.3 <u>แบบสอบถามข้าพเจ้าคือใคร</u>

แบบสอบถามข้าพเจ้าคือใครจำนวน 3 ข้อ พบว่า ในปัจจุบันเด็กชายมานพ มีความตั้งใจในการเรียนหนังสือ แม้ว่าเขาจะเรียนได้ไม่ค่อยดี เขาชอบเรียนวิชา กพอ. (กลุ่มวิชาการงาน

พื้นฐานอาชีพ) เพราะเรียนได้คะแนนดี และเข้าใจง่าย เขาไม่ชอบเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพราะเข้าใจยาก เขามีความรู้สึกไม่ค่อยดีต่อพ่อแม่เพราะพ่อดื่มเหล้าเมา และอาละวาด ส่วนแม่ทอดทิ้งไป ในอดีตมีความประทับใจเมื่อเรียนอยู่ชั้น ป.4 เพราะเรียนได้เกรด 4 วิชา สลน. และวิชา กพอ. เขาไม่ประทับใจและรู้สึกที่ไม่ดีต่อตนเองคือรังแกเด็กเล็กกว่า และพูดคำหยาบ สำหรับในอนาคตเขาอยากมีงานทำ

จากแบบสอบถามข้าพเจ้าคือใคร สรุปได้ว่า เด็กชายมานพ มีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อพ่อแม่ ขาดความรักความอบอุ่น มีปัญหาด้านการเรียน และมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อตนเองคือรังแกเด็กเล็กกว่า และพูดคำหยาบ

7.4 <u>แบบสอบถามปัญหาสุขภาพ</u>

แบบสอบถามปัญหาสุขภาพ จำนวน 50 ข้อ พบว่า เด็กชายมานพ มีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพ ได้แก่ มีปัญหาว่ารู้สึกเหนื่อยง่าย เวลาใช้สมองคิด ปวดศีรษะทุกครั้งที่อ่านหนังสือ น้ำหนักลด คือ มีน้ำหนัก 32.5 กิโลกรัม ส่วนสูง 137 เซนติเมตรซึ่งเด็กชายอายุ 11 ปี ควรมีน้ำหนัก 39.5 กิโลกรัม และส่วนสูง 146 เซนติเมตร ดังนั้นจึงถือว่าไม่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน นอกจากนั้นพบว่าเด็กชายมานพ มักเจ็บป่วยออดๆ แอดๆ เจ็บคอบ่อย ๆ มีอาการอักเสบของต่อมทอนซิล มีอาการท้องผูกอยู่เสมอ ซึ่งอาจส่งผลกระทบ และเป็นอุปสรรคต่อการเรียน ทำให้ชอบนอนหลับในห้องเรียนแทบทุกวัน และยังพบว่ามี ปัญหาปวดฟัน มีเลือดออกตามไรฟัน จากการตรวจสภาพของช่องปาก พบว่า มักมีกลิ่นปาก คราบหินปูน และมีฟันผุหลายซี่

จากแบบสอบถามปัญหาสุขภาพ สรุปได้ว่า เด็กชายมานพ มีปัญหาเรื่องสุขภาพ ดังนั้นจึงควรให้การดูแล และช่วยเหลือต่อไป

7.5 <u>แบบสอบถามปัญหาสังคมทั่วไป</u>

แบบสอบถามปัญหาสังคมทั่วไป จำนวน 50 ข้อ พบว่า เด็กชายมานพ อยากมีเพื่อน ชอบทำงานกับเพื่อนทั้งหญิง และชาย เขาคิดว่าเขามีปัญหาในเรื่องดื้อดึง โกรธง่ายเวลาเพื่อนล้อ เชื่อคนง่าย อ่อนไหวง่าย ไม่ค่อยจะเข้าใจตนเอง เวลามีเรื่องไม่สบายใจ เขาไม่ชอบปรึกษาใคร

จากแบบสอบถามปัญหาสังคมทั่วไป สรุปได้ว่า เด็กชายมานพ มีความต้องการเพื่อน มีปัญหาในเรื่องการควบคุมอารมณ์ การแก้ไขปัญหาไม่ถูกต้อง เพราะเวลามีเรื่องไม่สบายใจ จะไม่ปรึกษาใคร ซึ่งถือว่าเป็นการเก็บกด (Repression) และอาจนำไปสู่การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่ผิดวิธีได้

7.6 <u>แบบสอบถามการปรับตัวกับเพื่อน</u>

แบบสอบถามการปรับตัวกับเพื่อน จำนวน 30 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ด้านการรู้จัก และเข้าใจตนเอง จำนวน 10 ข้อ พบว่า เด็กชายมานพ รู้จักและเข้าใจตนเองมาก ($\overline{X}$ = 2.70)โดยรู้ว่ารู้สึกว่าโกรธง่ายเมื่อถูกเพื่อนล้อ ตนเองเป็นคนสนุกสนานร่าเริง และรู้ว่าตนเองมีความสุขที่ได้อยู่กับเพื่อน แม้ว่าจะรู้สึกว่าเพื่อน ๆรัก และหวังดีต่อเขาน้อย

2. ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อน จำนวน 10 ข้อ พบว่า เด็กชายมานพ สามารถสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนได้มาก ($\overline{X}$ = 3.50) โดยเขาสามารถที่จะยิ้ม หรือพูดคุยกับเพื่อนได้อย่างสนิทสนม และสามารถทำให้เพื่อน ๆหัวเราะสนุกสนานได้รู้สึกว่าตนได้รับความช่วยเหลือหรือคำ-แนะนำที่ดีจากเพื่อน ๆ แต่เมื่อเวลาไม่ชอบเพื่อนคนใด เขาจะแกล้งพูดประชดประชันเพื่อนคนนั้นเสมอ เมื่อมีเรื่องขัดใจหรือมีปัญหากับเพื่อนมักจะไม่ชอบพูดปรับความเข้าใจ เขาไม่ชอบที่เพื่อน ๆ เอาของส่วนตัวเขาไปใช้แต่ เขาก็มีความสุขมากที่สุดเมื่อได้ให้ความช่วยเหลือเพื่อน

3. ด้านการทำงานร่วมกับเพื่อน จำนวน 10 ข้อ พบว่า เด็กชายมานพ สามารถทำงานร่วมกับเพื่อนได้มาก ($\overline{X}$ = 3.40)โดยเด็กชายมานพ มีความรู้สึกเต็มใจและ พอใจที่จะทำงานร่วมกับเพื่อนมากกว่าทำงานตามลำพัง เพื่อน ๆ มักเลือกให้เขาทำงานกลุ่มด้วย เขาชอบพูดหรือแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อน และยินดีทำตามข้อตกลงของกลุ่มเพื่อนเมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงานกับเพื่อนเขาจะทำอย่างเต็มที่ แม้รู้สึกว่าเวลาทำงานกลุ่มมักจะถูกเพื่อนทอดทิ้ง เพื่อน ๆ มักไม่สนใจผลงานของเขา

จากแบบสอบถามการปรับตัวกับเพื่อนของเด็กชายมานพ สรุปได้มี เขามีปัญหาด้านการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนโดยเมื่อเวลาไม่ชอบเพื่อนคนใดเขาจะแกล้งพูดประชดประชันเพื่อนคนนั้นเสมอ เมื่อมีเรื่องขัดใจ หรือมีปัญหากับเพื่อน มักจะไม่ชอบพูดปรับความเข้าใจ

7.7 <u>แบบสอบถามเพื่อทราบความรู้สึกของอารมณ์</u>

แบบสอบถามเพื่อทราบความรู้สึกและอารมณ์ มีจำนวน 99 ข้อพบว่าเด็กชายมานพทราบความรู้สึกและอารมณ์ของตนเองอยู่ในระดับปานกลาง โดยรู้ว่าตนเองมีความอยากรู้จักวิธีการควบคุมอารมณ์ ไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรมที่ครูกำหนดให้เวลาเรียน มีความตั้งใจในการเรียน เอาใจใส่ในการเรียน ชอบดูโทรทัศน์จนดึก และเมื่อดูหนังสือเขาจะรู้สึกปวดศีรษะบ่อย ๆ ก่อนสอบทุกครั้งจะรู้สึกกระวนกระวายใจ มักเป็นตัวของตัวเอง มีความมั่นใจในตนเอง ชอบเป็นผู้นำ สามารถปรับตัวเข้ากับคนอื่น ๆ ได้ เขาชอบทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ และจะรู้สึกไม่สบายใจถ้าต้องทำงานคนเดียว เพื่อน ๆ ชอบทำงานกับเขา และเขารู้สึกว่าเพื่อน ๆ ดีต่อเขา เมื่อมีปัญหามักปรึกษากับเพื่อน เมื่อเพื่อน ๆ ชอบทำอะไรไม่ถูกใจ เขาชอบจะบ่นให้เพื่อนเสมอ นอกจากนั้นพบว่า เด็กชายมานพ รู้สึกเหงาบ่อยๆ เป็นคนใจร้อนโมโหง่าย รู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่า เขารู้สึกว่าพ่อบ้านผู้ดูแลไม่ค่อยมีเวลามาสนใจ ไม่ค่อยห่วงใย เมื่อทำความผิดจะถูกลงโทษรู้สึกว่าพ่อแม่ที่แท้

จริงไม่รัก เด็กชาย มานพ อยากให้มีคนคอยรับฟังเรื่องของเขา และต้องการความสนับสนุน หรือคำชมจากผู้อื่น

จากแบบสอบถามเพื่อทราบความรู้สึกของอารมณ์ของเด็กชายมานพ สรุปได้ว่า เขาอยากมีเพื่อน มีปัญหาด้านการปรับตัวกับเพื่อน มีปัญหาด้านการเรียน ขาดความมั่นใจ ต้องการกำลังใจ และอยากให้มีคนคอยรับฟังเรื่องของเขา

7.8 <u>แบบสอบถามความต้องการและปัญหา</u>

แบบสอบถามความต้องการและปัญหา จำนวน 65 ข้อ แบ่งเป็น 9 ด้าน ได้แก่

1) ด้านการเรียน พบว่า เด็กชายมานพ มีปัญหาเรียนไม่เข้าใจ โดยมีสาเหตุมาจากสิ่งแวดล้อมในการเรียนไม่ดี เขามักจะขาดสมาธิ เพราะมีเสียงดังรบกวนมากขณะเรียน (เสียงรถเพราะโรงเรียนอยู่ ติดกับถนนมิตรภาพ)

2) ด้านสุขภาพ พบว่า เด็กชายมานพ มักจะปวดศีรษะ และปวดท้องเสมอ แต่มีการออกกำลังกายเป็นประจำ และพักผ่อนอย่างเพียงพอ นอนมากกว่า 8 ชม./ วัน

3) ด้านเศรษฐกิจ ไม่มีปัญหาด้านเศรษฐกิจ แต่เด็กชายมานพ อยากมีเงิน และจะนำไปให้มารดา

4) ด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย

4.1 ด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน เขารู้สึกชอบโรงเรียนมากเพราะมีความสวยงาม สะอาด และอากาศดี แต่บางครั้งจะร้อนมาก มีเสียงดังรบกวน และกลิ่นเหม็นของห้องน้ำ

4.2 ด้านสภาพแวดล้อมในสถานสงเคราะห์ฯ บรรยากาศอบอุ่นมาก สภาพที่อยู่อาศัยดี อากาศดี กว้างขวาง และเขามักจะใช้ห้องใต้อาคารที่พักเป็นที่อ่านหนังสือ

5) ด้านมนุษยสัมพันธ์ และบุคลิกภาพ

5.1 ด้านมนุษยสัมพันธ์ กับเพื่อน พบว่า เด็กชายมานพ มีเพื่อนสนิทหลายคน ส่วนมากอายุเท่ากันและเรียนอยู่ชั้นเดียวกัน เพื่อน ๆจะมีนิสัยเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อน เขามักจะเป็นทั้งผู้นำ และผู้ตาม เขาจะชอบขัดใจเพื่อน ๆ เสมอ เพราะรู้สึกว่าเพื่อน ๆ ไม่ค่อยเอาใจใส่เขา เวลาไปไหน มักจะไปกับเพื่อนสนิทแค่ 2 -3 คนเมื่อมีเรื่องขัดแย้ง หรือไม่พอใจกับเพื่อน เขาจะเก็บความรู้สึกเอาไว้ และหาทางแก้แค้นทีหลัง จากการตอบแบบสอบถามของเด็กชายมานพ พบว่า เขาต้องการมีเพื่อน แต่ยังไม่เข้าใจการปฏิบัติตัวในการสร้างสัมพันธภาพที่เหมาะสม นั่นคือ เขารู้สึกว่าเขาทำงานมากกว่าเพื่อนมีความไว้วางใจเพื่อนน้อย ซึ่งเขาจะช่วยเหลือเพื่อนเวลาที่เพื่อนขอร้อง และจำเป็นจริง ๆ เท่านั้น

5.2 ด้านมนุษยสัมพันธ์ กับ ครู อาจารย์ในโรงเรียน พบว่า เด็กชายมานพ มีความรู้สึกที่ดีต่อครู อาจารย์ เพราะครูจะให้ความรัก และเอาใจใส่ต่อนักเรียนเท่ากันทุกคน

5.3 ด้านมนุษยสัมพันธ์ กับ พ่อบ้าน ผู้ดูแล และเจ้าหน้าที่ในสถานสงเคราะห์ฯ พบว่า เด็กชายมานพ มีความรู้สึกว่าบางคนใจดี บางคนดุ

6) ด้านสุขภาพจิต และค่านิยม

6.1 ด้านสุขภาพจิต เขารู้สึกว่ามีคุณค่าในตนเอง แต่ ก็รู้สึกเดียวดาย และว้าเหว่ เขาอยากมีงานทำอยากให้ทุกคนรักกัน ไม่ติดยาเสพติด

6.2 ด้านค่านิยม เด็กชายมานพ คิดว่าคุณธรรมที่จำเป็นมาก ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความอ่อนน้อม และความรับผิดชอบ ส่วนคุณธรรมที่จำเป็นบ้าง คือ ความเสียสละ และความกตัญญู

7) การตั้งเป้าหมายของชีวิตในอนาคต ยังไม่แน่นอน แต่คิดว่าอยากเป็นชาวนา

8) สิ่งที่อยากให้โรงเรียนส่งเสริม และช่วยเหลือตัวเขา คือ ฝึกให้เป็นคนมีวินัย

9) สิ่งที่อยากให้สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย ส่งเสริม คือให้ทุกคนรักกัน

จากแบบสอบถามความต้องการและปัญหาของเด็กชายมานพ สรุปได้ว่า เขามีปัญหาในเรื่องมีปัญหาเรียนไม่เข้าใจ ขาดสมาธิในการเรียน มีปัญหาด้านสุขภาพโดยจะปวดศีรษะ และปวดท้องเสมอ เขาต้องการมีเพื่อน มีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อมารดา ควรมีการส่งเสริมและปลูกฝังค่านิยมคุณธรรมในด้านความเสียสละ และความกตัญญู

7.9 <u>แบบสอบถามความต้องการและทัศนคติ</u>

แบบสอบถามความต้องการและทัศนคติ จำนวน 17 ข้อ แบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความต้องการ และด้านทัศนคติ ดังนี้

1) ด้านความต้องการจำนวน 3 ข้อ พบว่า เด็กชายมานพ ต้องการความรัก ความอบอุ่นจากผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู อาจารย์ และเพื่อน ๆ ในอนาคตอยากเป็นทหารหรือช่างไฟฟ้า

2) ด้านทัศนคติต่อบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 14 ข้อ ได้แก่

2.1 ทัศนคติต่อบิดา มารดา ปฏิเสธที่จะแสดงความรู้สึกโดยบอกว่า “ไม่มีอะไรน่าจดจำ” และบอกว่า “จำไม่ได้” เขารู้สึกว่าพ่อจะรักเขามากกว่าแม่รักเขา เพราะตอนเด็ก ๆ พ่อจะทำงานหาเงินมาเลี้ยงดู และพาเขาทำงาน เขารู้สึกว่ารักพี่น้องในครอบครัวทุกคนเพราะเป็นญาติกัน แต่เขาไม่รู้ว่าพี่น้องรู้สึกอย่างไรต่อเขา

2.2 ทัศนคติต่อเพื่อน เขารู้สึกว่า เพื่อนจะพาเล่นสนุก เมื่อมีเรื่องเดือดร้อนจะช่วยเหลือกัน

2.3 ทัศนคติต่อครู อาจารย์ เขารู้สึกว่าครู อาจารย์ สอนและเอาใจใส่ สนใจนักเรียนทุกคนเท่ากัน

2.4 ทัศนคติต่อสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย

2.4.1 ด้านที่อยู่อาศัย เขารู้สึกว่ามีลักษณะต่างคนต่างอยู่ และไม่พอใจในการอยู่บ้านหนองคายเพราะอยากมีพ่อแม่ และครอบครัว

2.4.2 ด้านอาหาร มีความพอใจมาก เพราะอาหารดี ความเป็นอยู่ดี

2.4.3 ด้านกฎระเบียบ มีความพอใจเพราะมีระเบียบ วินัยดี

2.4.4 ด้านเจ้าหน้าที่ มีความพอใจเพราะเจ้าหน้าที่ทุกคนดูแลเป็นอย่างดี

แบบสอบถามความต้องการและทัศนคติของเด็กชายมานพ สรุปได้ว่า ต้องการความรัก ความอบอุ่นจากบิดา มารดา ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู อาจารย์ และเพื่อน ๆ มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อบิดา มารดา และมีปัญหาด้านการเรียนหนังสือ

7.10 <u>แบบสอบถามปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน</u>

แบบสอบถามปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน ของ เด็กชาย มานพ จำนวน 89 ข้อ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับตัวนักเรียน ตอนที่ 2 เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน สรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับตัวนักเรียน จำนวน 4 ข้อ พบว่า เด็กชาย มานพ เรียนอยู่ชั้นประถมปีที่ 5 / 2 เกรดเฉลี่ยสะสม เท่ากับ 2.8

ตอนที่ 2 เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียนจำนวน 85 ข้อ แบ่งเป็น 3 หมวด ได้แก่

2.1 หมวดข้อมูลส่วนตัว จำนวน 30 ข้อ แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ

2.1.1 ด้านการเงิน จำนวน 8 ข้อ พบว่า มีปัญหาด้านการเงินในระดับน้อย

2.1.2 ด้านสภาพความเป็นอยู่ จำนวน 9 ข้อ พบว่า มีปัญหาด้านสภาพความเป็นอยู่ในระดับน้อย

2.1.3 ด้านสุขภาพ จำนวน 13 ข้อ พบว่า มีปัญหาด้านสุขภาพในระดับปานกลางโดยมีปัญหาว่าจะเป็นหวัดอยู่เสมอ โดยรูปร่างไม่อำนวยต่อการเล่นกีฬา

2.2 หมวดข้อมูลด้านสังคม จำนวน 32 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ

2.2.1 ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนจำนวน 8 ข้อ พบว่า มีปัญหาด้านความสัมพันธ์กับ เพื่อนในระดับปานกลาง โดยรู้สึกว่าฐานะเป็นอุปสรรคต่อการคบเพื่อน และต้องการคำแนะนำเกี่ยวกับการคบเพื่อน

2.2.2 ด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์ จำนวน 8 ข้อ พบว่า มีปัญหาด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์ ในระดับปานกลางโดยรู้สึกว่าอาจารย์ไม่เข้าใจ และถูกปล่อยปละละเลย

2.2.3 ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัว จำนวน 8 ข้อ พบว่า มีปัญหาด้านความสัมพันธ์ กับบุคคลในครอบครัวในระดับปานกลาง โดยรู้สึกว่า พ่อแม่ให้ความยุติธรรมน้อย พี่น้องไม่ปรองดองกัน และถูกรังแกจากบุคคลในบ้าน

2.2.4 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมในโรงเรียน จำนวน 8 ข้อ พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมในโรงเรียนอยู่ในระดับดี โดยเขามีความพอใจ และอยากเข้าร่วม กิจกรรมของโรงเรียน

2.3 หมวดข้อมูลด้านการเรียน จำนวน 23 ข้อ แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ

2.3.1 ด้านตัวนักเรียน จำนวน 8 ข้อ พบว่า มีปัญหาด้านตัว อยู่ในระดับน้อย โดยในการเรียนเขารู้สึกว่าพอใจในบรรยากาศของการเรียน มีอุปกรณ์ในการเรียนใช้อย่างเพียงพอ ได้รับความยุติธรรมเท่ากัน แต่เขาขาดสมาธิในการเรียน และไม่ทราบวิธีการเรียนที่ดี

2.3.2 ด้านตัวอาจารย์ผู้สอนจำนวน 8 ข้อ พบว่า มีความรู้สึกต่ออาจารย์ผู้สอน อยู่ระดับดี โดยรู้สึกว่าอาจารย์ผู้สอนมีความสามารถกับวิชาที่สอน สอนได้เหมาะสม และเนื้อหาที่สอนเข้าใจง่าย

2.3.3 ด้านระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน จำนวน 7 ข้อ พบว่า มีความรู้สึกต่อระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน อยู่ในระดับดี โดยรู้สึกว่ามีระเบียบวินัยเหมาะสม การลงโทษมีกฎเกณฑ์ และมีความยุติธรรม

จากแบบสอบถามปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน ของเด็กชายมานพ สรุปได้ว่าเขามีปัญหาด้านการเรียน มีปัญหาด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนรู้สึกว่าเพื่อน ๆ ไม่ค่อยเข้าใจ มีปัญหาด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์ โดยรู้สึกว่าอาจารย์ไม่เข้าใจ และถูกปล่อยปละละเลยมีปัญหาด้านความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัวโดยรู้สึกว่า พ่อแม่ให้ความยุติธรรมน้อย พี่น้องไม่ปรองดองกัน และถูกรังแกจากบุคคลในบ้าน

7.11 <u>แบบสอบถาม "ใครเอ่ย"</u>

แบบสอบถาม "ใครเอ่ย" จำนวน 20 ข้อ พบว่า เด็กชายมานพ ได้รับการประเมินจากเพื่อนๆในเรื่อง ทะเลาะกับเพื่อน ชอบเกาะโต๊ะ และชอบทำเสียงดังขณะเรียน ชอบพูดคำหยาบและด่าเพื่อน มากที่สุด ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ตรงกับสภาพความจริง

8. แบบทดสอบ

การรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบ จำนวน 3 ชุด ได้แก่

8.1 แบบทดสอบเบนเดอร์เกสตอลท์ (Bender Visual Motor Gestalt Test)

8.2 แบบทดสอบวาดภาพคน (Draw A Person Test)

8.3 แบบทดสอบวาดภาพบ้าน ต้นไม้ คน (Kinetic House Tree Person)

ปรากฏผลดังนี้

8.1 แบบทดสอบเบนเดอร์เกสตอลท์ (Bender Visual Motor Gestalt Test) จากการประเมินบุคลิกภาพของเด็กชายมานพ พบว่า ไม่มีการกระจายภาพ แสดงว่า การวางแผนยังไม่เหมาะสม และขาดความรอบคอบ วางภาพบนขอบกระดาษ แสดงถึงการมีลักษณะ Fantasy นอกจากนั้น พบว่าการวาดภาพ มีลักษณะชัดเจน แสดงถึงความเป็นชาย แต่ขาดวุฒิภาวะมีอารมณ์แปรปรวน ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง พึ่งพาผู้อื่นสูง อารมณ์แฝงความก้าวร้าว มีลักษณะลังเล ไม่แน่นอนถูกชักจูงง่ายไม่เสียสละ เรียกร้องสูง มีลักษณะ Rigid Personality และมีลักษณะเก็บกดเรื่องเพศ

8.2 แบบทดสอบวาดภาพคน (Draw A Person Test) จากการประเมินบุคลิกภาพของเด็กชายมานพ ด้วยแบบทดสอบวาดภาพคน พบว่า เด็กชายมานพมีปัญหาด้านจิตอารมณ์ มักจะตัดสินใจด้วยอารมณ์ คำนึงถึงแต่ตนเอง มีความขัดแย้งในใจ ขาดความมั่นใจ ไม่กล้า รู้สึกผิดวิตกกังวลเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง มีปัญหาเรื่องสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ต้องการพึ่งพาคนอื่น

8.3 แบบทดสอบวาดภาพบ้าน ต้นไม้ คน (Kinctic House Tree Person) จากการประเมินบุคลิกภาพของเด็กชายมานพ ด้วยแบบทดสอบวาดภาพบ้าน ต้นไม้ คนพบว่า เด็กชายมานพ มีลักษณะดื้อรั้น อารมณ์ฉุนเฉียว มีความตึงเครียด แสดงออกด้วยความรุนแรงมีแนวโน้มของความก้าวร้าว ผู้วาดมีชีวิตไม่ค่อยราบรื่น มีสิ่งมาบั่นทอนความก้าวหน้าของชีวิต มีความรู้สึกโดดเดี่ยว แยกตัว หลีกหนี และถูกทอดทิ้ง มีความรู้สึกกลัว และต้องการความปลอดภัยไม่มีความสามารถในการติดต่อสื่อสา และถูกปฏิเสธจากผู้อื่น พยายามจะมีชีวิตที่มั่นคง มีความต้องการจะเข้าไปเกี่ยวข้อง หรือติดต่อสัมพันธ์กับคนอื่น โดยไม่ต้องการจะเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์โดยตรง

การวินิจฉัย

จากข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทั้ง 8 เทคนิค ดังกล่าว วินิจฉัยได้ว่า เด็กชายมานพ มีลักษณะพฤติกรรมที่เป็นปัญหา โดยมีสาเหตุ ดังนี้

1. สาเหตุที่เกิดมาจากตัวของผู้รับการศึกษา มีดังนี้

1.1 พัฒนาการของบุคลิกภาพไม่เหมาะสม

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบทดสอบ ทั้งหมดมีความสอดคล้องกันโดย พบว่าเด็กชายมานพ มีบุคลิกภาพและการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม คือ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง มีความอ่อนไหว ขาดความไว้วางใจ การแสดงออกทางอารมณ์เป็นแบบก้าวร้าวรุนแรง สัมพันธภาพระหว่างบุคคลไม่ดี มีความรู้สึกไม่ปลอดภัยซึ่งลักษณะบุคลิกภาพดังกล่าว อาจเป็นผลมาจากการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวที่ขาดความรัก ความอบอุ่น พ่อแม่ไม่ได้ให้ความรัก ความเอาใจใส่ดูแลเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนเด็ก ซึ่งเป็นลักษณะของการทอดทิ้งเด็กที่เรียกว่า

Emotional neglect (วันเพ็ญ บุญประกอบ. 2534 : 93) ดังนั้นจึงทำให้เกิดบุคลิกภาพ การปรับตัวที่ไม่เหมาะสม และการแสดงออกของพฤติกรรมต่อสิ่งแวดล้อมไม่เหมาะสม เมื่อมีอารมณ์โกรธ มักจะแสดงออกโดยรุนแรง และมุ่งทำลาย จากลักษณะ ดังกล่าว พบว่า เด็กที่ถูกทอดทิ้งมักจะหมกมุ่นกับเรื่องของตนเอง ซึ่งเป็นเรื่องราวในอดีต ขาดกำลังใจที่จะพัฒนาตนเอง ขาดความมั่นใจ มีการควบคุมตนเองต่ำ มีความรู้สึกคับข้องใจสูง เมื่อมีปัญหาจะ ไม่กล้าตัดสินใจ และมักจะพึ่งคนสูง ในเวลาเรียนจะมีปัญหาเรื่องขาดสมาธิ มีปัญหาด้านพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงมาก มักไม่คบใคร มีปัญหาการปรับตัวไม่กล้าที่จะบอกความรู้สึกที่แท้จริงของตน ให้คนอื่นทราบ มักใช้กลไกป้องกันตนเอง (Defence Machanism)แบบเก็บกด (Repression)โดยเก็บความรู้สึกเจ็บปวด บอบช้ำไว้กับตนเอง มีความภาคภูมิใจต่ำ และ เด็กชาย มานพ มักใช้การเพ้อฝัน (Fantasy) เพื่อสนองความต้องการ ความปรารถนาที่ตนมีอยู่ หรือต้องการให้เกิดขึ้นโดยไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

1.2 การสูญเสียบุคคลที่ตนเองรัก

จากการสัมภาษณ์ และประวัติการระเบียนสะสมทราบว่า เด็กชายมานพ มีความรู้สึกที่ดีต่อบิดา มากกว่ามารดา แต่เมื่อบิดาได้เสียชีวิตลง ทำให้เขาขาดที่พึ่ง และถูกมารดาทอดทิ้ง เขาจึงต้องมาอยู่ในสถานสงเคราะห์ฯ เหตุการณ์นี้ทำให้ เด็กชาย มานพ มีความรู้สึกผิดหวัง เสียใจ รวมทั้งมีความแค้นฝังใจ และเกลียดมารดา เกิดความรู้สึกขัดแย้งอย่างรุนแรงและฝังใจตลอดมาว่าตนไม่มีคุณค่า แม่ไม่รัก และทอดทิ้งไป มีความรู้สึกในทางลบเกี่ยวกับตนเอง

2. <u>สาเหตุที่เกิดมาจากสิ่งแวดล้อม</u> มีดังนี้

2.1 การอบรมเลี้ยงดูภายในครอบครัว การสัมภาษณ์ แบบสอบถามการเติมประโยคให้สมบูรณ์ แบบสอบถามความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง อัตตชีวประวัติ แบบสอบถามข้าพเจ้าคือใคร ซึ่งให้ผลสอดคล้อง ทำให้ทราบว่า เด็กชายมานพ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างปล่อยปละละเลย ถูกทอดทิ้ง ทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ มีการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งพบว่าเมื่อบิดาดื่มเหล้าเมาจะอาละวาดทุบตีมารดาและลูก สอดคล้องกับผลจากการทดสอบเพื่อทราบบุคลิกภาพ คือ แบบทดสอบวาดภาพบ้าน ต้นไม้ คน พบว่า เด็กชายมานพ มีลักษณะดื้อรั้น อารมณ์ฉุนเฉียว ตึงเครียด แสดงออกด้วยความรุนแรง มีแนวโน้มของความก้าวร้าว ผู้วาดมีชีวิตไม่ค่อยราบรื่นมีสิ่งมาบั่นทอนความก้าวหน้าของชีวิต มีความรู้สึกโดดเดี่ยวแยกตัว หลีกหนี ถูกทอดทิ้ง มีความรู้สึกกลัว ต้องการความปลอดภัยไม่มีความสามารถในการติดต่อสื่อสาร และถูกปฏิเสธจากผู้อื่น พยายามจะมีชีวิตที่มั่นคง มีความต้องการจะเข้าไปเกี่ยวข้อง หรือติดต่อสัมพันธ์กับคนอื่น โดยไม่ต้องการจะเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์โดยตรง จึงมีผลทำให้เด็กชายมานพ รู้สึกไม่เป็นมิตรกับคนอื่น มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในลักษณะต่าง ๆ และนิยมการใช้ความรุนแรง

2.2 ภายในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย

จากประวัติและข้อมูลที่รวบรวมได้จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า เด็กชาย มานพ มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้แก่ พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เมื่อต้องมาอาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคายทำให้ปัญหาพฤติกรรมดังกล่าวทวีความรุนแรงมากขึ้น เพราะมีเด็กชายหลายคนที่อาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย มาจากสภาพครอบครัวแตกแยก ไม่อบอุ่น และมีบุคลิกภาพ การแสดงออกไม่เหมาะสม ได้แก่ การพูดคำหยาบ ล้อเลียนชื่อพ่อ แม่ ทะเลาะเบาะแว้ง และยังรวมทั้งการชกต่อย แม้ว่าสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นสังคมมองว่าเป็นปัญหา แต่ในสภาพความเป็นอยู่ของเด็กชายที่อาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคายนั้น พวกเขากลับมองว่าพฤติกรรม ดังกล่าวนั้นถือเป็นเรื่องปกติธรรมดา ดังนั้นเด็กชายมานพ จึงอาจไม่เห็นความสำคัญในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเขา รวมทั้งอาจทำให้เด็กชายมานพ เลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่อไป และอาจทวีความรุนแรงมากขึ้น

การช่วยเหลือ

ผู้วิจัยให้การช่วยเหลือ ดังนี้

1. <u>การให้การช่วยเหลือโดยตรง</u> หมายถึง การช่วยเหลือกับตัวผู้รับการศึกษาโดยตรง ปฏิบัติดังนี้

1.1 การให้คำปรึกษาโดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person - Centered Counseling) ของคาร์ล อาร์ รอเจอร์ส ความรู้สึกและเล่าถึงชีวิตในอดีตที่สร้างความบอบช้ำให้เขามาตลอดชีวิต เพื่อเป็นการผ่อนคลายความรู้สึก และได้ระบายความรู้สึกในส่วนที่สร้างความเจ็บปวดในชีวิตออกมา โดยผู้วิจัยให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการสร้างบรรยากาศที่อบอุ่น และไว้วางใจ ในระยะของการสร้างสายสัมพันธ์ (Rapport) เพื่อให้เด็กชายมานพ รู้สึก-อบอุ่นไว้วางใจ เพื่อนำไปสู่การร่วมมือในการพัฒนาตนเองต่อไป ตามแนวคิดของทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง เชื่อว่า มนุษย์มีความสามารถ มีเหตุผลที่จะคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง พร้อมที่จะเติบโตงอกงาม มนุษย์เป็นคนดีและมีคุณค่า หากเขาสามารถค้นพบศักยภาพของเขา และพัฒนาศักยภาพแห่งตนให้ได้สูงสุด โดยหากเขาสามารถที่จะรับรู้เกี่ยวกับตนเอง และสิ่งแวดล้อมรวมทั้งพฤติกรรมในปัจจุบัน ที่มีทั้งพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ โดยส่งเสริมให้เขาพัฒนาศักยภาพที่ดีอยู่แล้วให้มากยิ่งขึ้น ปรับปรุงตนเองในสิ่งที่เป็นอุปสรรค และนำไปสู่พฤติกรรมที่เป็นปัญหา นอกจากนั้นมนุษย์ต้องการความรัก การยอมรับ ความเอื้ออาทร ดังนี้ เด็กชาย มานพ จึงควรได้รับความรัก ความอบอุ่น รวมทั้งให้

เขาตระหนักรู้ในความสามารถของตนเอง และให้พัฒนาตนเองต่อไปในแนวทางที่เหมาะสมเพื่อให้เขาเกิดความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ในการให้คำปรึกษาในเรื่องนี้ได้เน้นการใช้เทคนิคที่สำคัญ ได้แก่ การให้กำลังใจ การสะท้อนความรู้สึก การเพิ่มความกระจ่างให้เกิดการรับรู้เกี่ยวกับตนเองของเด็กชายมานพ ได้พูดระบายความรู้สึกเกี่ยวกับครอบครัว ตัวเขาเองและมีแนวความคิดที่จะพยายามในการให้ความร่วมมือในการปรับตัว ปรับเปลี่ยนแนวความคิดต่อไป

1.2 การให้คำปรึกษาแบบรายบุคคล โดยใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษาพฤติกรรมนิยม (Behavioral therapy) เป็นการให้บริการคำปรึกษาโดยใช้กระบวนการและเทคนิคแบบพฤติกรรมบำบัด ทฤษฎีนี้เชื่อว่า การเกิดพฤติกรรมของมนุษย์ย่อมมีสาเหตุ เมื่อเกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมขึ้น จึงจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรม นั่นคือ พฤติกรรมของมนุษย์เป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้ และเปลี่ยนแปลงได้ในกรณีของเด็กชายมานพ มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ คือ การชอบรังแกเด็ก การพูดคำหยาบ และการแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม ดังนั้นจึงได้ให้คำปรึกษารายบุคคลโดยใช้ทฤษฎีพฤติกรรมนิยมเข้า เน้นการให้การเสริมแรง และวางเงื่อนไข เพื่อช่วยให้เด็กชายมานพสามารถมองเห็นเป้าหมายของรูปแบบพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้

1.3 การให้คำปรึกษาโดยใช้ตัวแบบทางสังคม ทฤษฎีนี้ยึดหลักการที่ว่า "การแสดงแบบให้ผู้อื่นเห็นว่าทำอย่างไร ย่อมมีประสิทธิภาพมากกว่าการบอกว่าจะทำอย่างไร" (สมพร สุทัศนีย์. 2533 : 164 ; อ้างอิงมาจาก Stewart, et al. 1978 : 148 - 149) 'พราะลักษณะของตัวแบบจะมีอิทธิพลต่อผู้รับคำปรึกษา โดยครัมโบลท์ และธอเรสเซน (สมพร สุทัศนีย์. 2533 : 164 ; อ้างอิงมาจาก Krumboltz and Thoresen. 1969 : 164) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ตัวแบบทางสังคม ไว้ว่า การให้ผู้รับคำปรึกษาดูตัวแบบทางสังคมซ้ำ ๆ หลายครั้งสลับกับการให้คำชี้แนะของผู้ให้คำปรึกษา การใช้ตัวแบบหลายลักษณะเพื่อให้ผู้รับคำปรึกษา ผสมผสานพฤติกรรมตัวแบบเข้าด้วยกัน ได้แก่ ตัวแบบมีชีวิต และตัวแบบสัญลักษณ์ จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ และเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยการศึกษาครั้งนี้ ได้ให้เด็กชายมานพได้ดูตัวแบบเพื่อนในสถานสงเคราะห์ฯ ที่ ทุบตี ทะเลาะ และพูดคำหยาบ จากนั้นได้ถามความรู้สึกของเขาต่อเหตุการณ์ดังกล่าว ซึ่งเขาบอกว่า "ไม่ชอบ" เขาบอกว่า "ผมก็เคยทำแบบนี้ เพราะหักห้ามใจตนเองไม่ไหว" ผู้วิจัยได้ถามถึงข้อดี ข้อเสียของการมีพฤติกรรมดังกล่าว เขาสามารถตอบได้ และรับปากว่าจะปรับปรุงตัวเอง นอกจากนั้นผู้วิจัย ยังใช้ตัวแบบสัญลักษณ์โดยการฉายวีดิทัศน์ เกี่ยวกับพฤติกรรมอันพึงประสงค์ที่สังคมต้องการ และผลเสียจากการแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้เขาได้รับชม ซึ่งขณะที่ชมวีดิทัศน์ เขาแสดงความสนใจ และตั้งใจเป็นอย่างมาก

1.4 การทำจิตบำบัดแบบประคับประคอง (Supportive Psychotherapy)เพื่อช่วยให้เด็กชายมานพ มีความรู้สึกอบอุ่น มีกำลังใจ และภาคภูมิใจในตนเองมากขึ้น

1.5 การสร้างสายสัมพันธ์ (Rapport) เป็นการสร้างบรรยากาศของความเป็นมิตร ไว้วางใจเพื่อให้เด็กชายมานพเกิดความรู้สึกมั่นคง และปลอดภัยทางจิตใจ พร้อมที่จะต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายของชีวิต และมีกำลังใจที่จะพัฒนาตนเองต่อไป

2. <u>การให้ความช่วยเหลือโดยทางอ้อม</u> หมายถึง การช่วยเหลือผู้รับการศึกษาโดยการให้ข้อมูลกับผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เข้าใจ ยอมรับและให้ความช่วยเหลือในการช่วยเหลือผู้รับการศึกษา ปฏิบัติดังนี้

2.1 ประชุมปรึกษารายกรณี(Case Conference) 1 ครั้ง ในวันที่ 10 มกราคม พ.ศ .2543 เวลา 14.00-15.00 น. ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์ฯ อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา นักสังคมสงเคราะห์ พ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 เจ้าหน้าที่พยาบาล ครูสอนพิเศษ เพื่อเป็นการขอความช่วยเหลือให้การดูแลเอาใจใส่ ให้กำลังใจเด็กชายมานพ เพื่อให้เกิดความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง มีกำลังใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสมต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 ประชุมปรึกษารายกรณี โดยผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กชายมานพ ได้แก่ พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม กับอาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา เพื่อขอความช่วยเหลือในการเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ และเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ตรวจสอบหาทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหา แนะนำสิ่งที่ถูกต้อง ให้กำลังใจในการเสริมแรง เมื่อเด็กชายมานพ แสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์รวมทั้งมีการวางเงื่อนไข เพื่อให้ เด็กชาย มานพ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสมต่อไป

2.1.2 ประชุมปรึกษารายกรณี โดยผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กชายมานพ ได้แก่ พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 เพื่อขอความช่วยเหลือ ในการเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ ยอมรับและเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ตรวจสอบหาทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหา แนะนำสิ่งที่ถูกต้อง ให้กำลังใจแก่เด็กชาย มานพในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อไป

2.1.3 ประชุมปรึกษารายกรณี โดยผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพของเด็กชายมานพ กับเจ้าหน้าที่พยาบาล เพื่อขอความช่วยเหลือในการเอาใจใส่ดูแล ที่ถูกต้องเหมาะสม เพราะจากแบบสอบถามปัญหาสุขภาพ พบว่า เด็กชาย มานพ มีปัญหาว่ารู้สึกเหนื่อยง่ายเวลาใช้สมองคิด ปวดศีรษะทุกครั้งที่อ่านหนังสือ น้ำหนักลด คือ มีน้ำหนัก 32.5 กิโลกรัม ส่วนสูง 137 เซนติเมตร ซึ่งเด็กชาย อายุ 11 ปี ควรมีน้ำหนัก 39.5 กิโลกรัม และส่วนสูง 146 เซนติเมตร ดังนั้นจึงถือว่าไม่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน นอกจากนั้นพบว่า เด็กชาย มานพ มักเจ็บป่วย ออด ๆ แอด ๆ

เจ็บคอบ่อย ๆ มีอาการอักเสบของต่อมทอนซิล มีอาการท้องผูกอยู่เสมอ ซึ่งอาจส่งผลกระทบ และเป็นอุปสรรคต่อการเรียน ทำให้ชอบนอนหลับในห้องเรียนแทบทุกวัน และพบว่ามีปัญหาปวดฟัน มีเลือดออกตามไรฟัน จากการตรวจสภาพของช่องปากพบว่ามักมีกลิ่นปาก คราบหินปูน และมีฟันผุหลายซี่ ดังนั้นจึงควรมีการนำเด็กไปพบแพทย์ เพื่อทำการตรวจสุขภาพร่างกาย ในเรื่องของระบบทางเดินหายใจ และตรวจฟัน รวมทั้งการตรวจภาวะโภชนาการ และควรมีการตรวจสุขภาพทุก 6 เดือน อย่างต่อเนื่อง

2.1.4 ประชุมปรึกษารายกรณี โดยผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาด้านการเรียนของเด็กชายมานพ กับครูสอนพิเศษ เพื่อขอความช่วยเหลือในการเอาใจใส่ดูแลให้มีการเรียนเสริมช่วงเย็นในวิชาภาษาอังกฤษแก่เด็กชายมานพ เพื่อจะได้มีความเข้าใจ เกิดความมั่นใจ และสามารถเรียนวิชาภาษาอังกฤษได้ดีมากยิ่งขึ้น

การทำนายผล

เด็กชายมานพ มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 3 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม สามารถทำนายผลพฤติกรรมที่เป็นปัญหา แต่ละพฤติกรรม ได้ดังนี้

1. ปัญหาพฤติกรรมการก่อกวน ได้แก่

1.1 พฤติกรรมการก่อกวนในโรงเรียน พบว่า เด็กชายมานพ มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ คุยเสียงดัง ชวนเพื่อนคุย และเคาะโต๊ะขณะเรียนหนังสือ หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายมานพ มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยไม่เคาะโต๊ะขณะเรียนหนังสือแต่ยังคุยเสียงดัง และชวนเพื่อนคุยขณะเรียนหนังสืออยู่ ซึ่งอาจเป็นเพราะการปรับตัวในระยะแรก หากครู อาจารย์ ได้ให้การเอาใจใส่ แนะนำ เด็กชายมานพในพฤติกรรมที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยคาดว่าหลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วปัญหาดังกล่าวน่าจะดีขึ้น

1.2 พฤติกรรมการก่อกวนในสถานสงเคราะห์ฯ พบว่า เด็กชายมานพ มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ แย่งของเล่นเพื่อน หรือเด็กที่เล็กกว่า รังแกเพื่อน หรือเด็กที่เล็กกว่า และคุยเสียงดังในเวลานอน หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายมานพ มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยไม่พบการคุยเสียงดังในเวลานอน จากการรายงานของพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 พบว่าเด็กชายมานพ ยังมีการแย่งของเล่นเพื่อนหรือเด็กที่เล็กกว่า รังแกเพื่อนหรือเด็กที่เล็กกว่าอยู่ แต่ลดลงกว่าเดิม ซึ่งอาจเป็นเพราะเด็กชายมานพ มีการปรับตัวในระยะแรก หากพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 ได้ให้การเอาใจใส่ดูแล และแนะนำในพฤติกรรมที่เหมาะสมแก่เด็กชายมานพต่อไป ผู้วิจัยคาดว่าหลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้ว ปัญหาดังกล่าวน่าจะดีขึ้น

2. ปัญหาพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม ได้แก่

2.1 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมในโรงเรียน พบว่า เด็กชายมานพ มีพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน คือ การดุด่า พูดคำหยาบ หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายมานพ มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการพูดที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยไม่พบการดุด่า หรือพูดคำหยาบในชั้นเรียนเลย ซึ่งอาจเป็นเพราะการตระหนักรู้ในตนเองของเด็กชายมานพ รวมทั้งการเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจของครู อาจารย์ ได้ให้คำแนะนำแก่เด็กชายมานพในการพูดที่เหมาะสมอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง ผู้วิจัยคาดว่า หลังจากที่ให้การช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องปัญหาดังกล่าว น่าจะดีขึ้นต่อไป

2.2 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมในสถานสงเคราะห์ฯ พบว่า เด็กชายมานพ มีพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน คือ การดุด่า พูดคำหยาบ หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้ว พบว่า เด็กชายมานพ มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการพูดที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยไม่พบการดุด่า หรือพูดคำหยาบเมื่ออยู่กับผู้วิจัยเลย แต่จากการรายงานของพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 พบว่าเด็กชายมานพ ยังมีการดุด่า พูดคำหยาบอยู่ แต่ลดลงกว่าเดิม ซึ่งอาจเป็นเพราะเด็กชายมานพ มีการปรับตัวในระยะแรก การควบคุมตนเองอาจยังไม่ดีพอ หากพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 ได้ให้การเอาใจใส่ดูแล และแนะนำในพฤติกรรมการพูดที่เหมาะสมแก่เด็กชายมานพต่อไป ผู้วิจัยคาดว่าหลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้ว ปัญหาดังกล่าวน่าจะดีขึ้น

3. ปัญหาการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ได้แก่

3.1 การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในสถานสงเคราะห์ฯ พบการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเจ้าหน้าที่ พบว่า เด็กชายมานพ ไม่สนใจต่อเจ้าหน้าที่ โดยทำเป็นไม่ได้ยิน และเดินหนีเวลาที่เจ้าหน้าที่เรียก หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้ว พบว่า เด็กชายมานพ มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยไม่พบพฤติกรรมดังกล่าวเลย จากการรายงานของพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 พบว่าเด็กชายมานพ ทำตัวดีขึ้นโดยสนใจในสิ่งที่พ่อบ้าน ผู้ดูแล ให้คำแนะนำ ตักเตือน มีท่าทางอ่อนน้อม ผู้วิจัยคาดว่าการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดังกล่าว น่าจะคงอยู่ และดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้ว

2) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน พบว่า เด็กชายมานพ ชอบรังแกเพื่อน หรือเด็กที่เล็กกว่า แสดงความก้าวร้าวด้วยการยิงปืนอัดลมโดยไม่ระวังทำให้เกิดอันตราย ต่อบุคคลอื่น หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายมานพ มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยพบพฤติกรรมรังแกเพื่อน หรือเด็กที่เล็กกว่า ลดลง แต่ยังมีการยิงปืนอัดลมโดยไม่ระวังทำให้เกิดอันตราย ต่อบุคคลอื่นอยู่ ซึ่งอาจเพราะความสนุกสนาน และเด็กชายมานพ ยังมีอายุน้อย จึงไม่ตระหนักถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้น ดังนั้นหากพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 ได้ให้การเอาใจใส่ควบคุม

ดูแล และให้คำแนะนำถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้นแก่เด็กชายมานพ ผู้วิจัยคาดว่าหลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้ว ปัญหาดังกล่าวน่าจะดีขึ้น

เนื่องจากพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กชายมานพ มีสาเหตุหลักมาจากปัญหาครอบครัวแตกแยก ปัญหาการถูกปล่อยปละละเลย และการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม รวมทั้งมีปัญหาที่มาจากพัฒนาการของบุคลิกภาพไม่เหมาะสม ประกอบกับการมาอยู่ในสถานสงเคราะห์ฯ แม้จะได้รับการดูแลให้สวัสดิการต่าง ๆ อย่างเพียงพอ แต่เด็กชายมานพยังอายุน้อย ปรารถนาความรัก ความอบอุ่น ดังนั้นการช่วยเหลือจะต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลาย ๆ ฝ่ายอย่างจริงจังและจริงใจ มีความต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จึงจะสามารถทำให้เด็กชายมานพมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของเขาต่อไป

การติดตามผล

หลังจากให้ความช่วยเหลือ ผู้วิจัยได้ติดตามผลเป็นระยะ จำนวน 5 ครั้งโดยการติดตามผลในโรงเรียน และโดยการติดตามในสถานสงเคราะห์ ฯ ดังนี้

1. การติดตามผลในโรงเรียน จำนวน 2 ครั้ง ได้แก่

1) ครั้งที่ 1เมื่อวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2543 พบว่า เด็กชายมานพ มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ คุยเสียงดัง ชวนเพื่อนคุย และเคาะโต๊ะขณะเรียนหนังสือ แต่ไม่พบการดุด่า หรือพูดคำหยาบในชั้นเรียน

2) ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2543 ไม่พบการเคาะโต๊ะขณะเรียนหนังสือ ยังพบพฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ คุยเสียงดัง และชวนเพื่อนคุย ขณะเรียนหนังสือ แต่ไม่พบการดุด่าหรือพูดคำหยาบในชั้นเรียน

2. การติดตามในสถานสงเคราะห์ฯ จำนวน 3 ครั้ง ได้แก่

1) ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2543 พบว่า เด็กชายมานพ มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ แย่งของเล่นเป็นปืนจัดลูกยางของเด็กชายถาวรซึ่งเป็นเด็กที่เล็กกว่า เขกศีรษะเด็กชายผจญ 1 ครั้ง เนื่องจากเด็กชายผจญเดินมาหาช้า

2) ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2543 พบว่า เด็กชายมานพ มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยไม่พบการคุยเสียงดังในเวลานอน ไม่พบการดุด่า หรือพูดคำหยาบ

3) ครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543 ไม่พบการดุด่า หรือพูดคำหยาบ ไม่พบการคุยเสียงดังในเวลานอน หรือการรังแกเพื่อน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อผู้รับการศึกษา

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้เด็กชายมานพปฏิบัติตนเพื่อแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเขาทั้ง 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1.1 พฤติกรรมการก่อกวน ได้เสนอแนะให้เด็กชายมานพ ยอมรับพฤติกรรมก่อกวนที่เขาได้ทำทั้งในโรงเรียน และในสถานสงเคราะห์ฯ ซึ่งเป็นพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ ก่อให้เกิดความไม่สงบ และการโกรธแค้นจากเพื่อน ๆ โดยเขาควรพยายามปรับเปลี่ยนพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ไม่เหมาะสม ได้แก่ การรังแกเพื่อนหรือเด็กที่เล็กกว่า นอกจากนั้นควรเรียนรู้วิธีที่จะควบคุมตนเองให้มากขึ้น

1.2 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม ได้เสนอแนะให้เด็กชายมานพ เรียนรู้วิธีที่จะควบคุมตนเอง และฝึกการพูดให้สุภาพ ไม่ดุด่า และไม่พูดคำหยาบ เพื่อประโยชน์ต่อตัวเขาเอง

1.3 การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ได้เสนอแนะให้เด็กชายมานพ ยอมรับตนเองในการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่าง ๆ เรียนรู้วิธีที่จะควบคุมตนเอง และฝึกการแสดงออกที่ถูกต้อง และเหมาะสม เพื่อประโยชน์ต่อตัวเขาเอง

2. ข้อเสนอแนะต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องได้ปฏิบัติตนเพื่อช่วยเหลือ และแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กชายมานพทั้ง 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาพฤติกรรมการก่อกวน

1.1 ปัญหาพฤติกรรมการก่อกวนในโรงเรียน ได้เสนอแนะให้อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา ช่วยเหลือในการเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ และเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ตรวจสอบหาทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหา แนะนำสิ่งที่ถูกต้อง ให้กำลังใจในการเสริมแรง เมื่อเด็กชายมานพ แสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์รวมทั้งมีการวางเงื่อนไข เพื่อให้ เด็กชาย มานพ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสมต่อไป

1.2 ปัญหาพฤติกรรมการก่อกวนในสถานสงเคราะห์ฯ ได้เสนอแนะให้ พ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 ให้ความช่วยเหลือ ในการเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ ยอมรับและเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ตรวจสอบหาทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหา แนะนำสิ่งที่ถูกต้อง ให้กำลังใจแก่เด็กชาย มานพ ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อไป ตลอดจนให้การเอาใจใส่ดูแลด้วยความจริงใจและจริงจัง เปลี่ยนวิธีการลงโทษจากการตีด้วยไม้เรียวหรือการใช้คำพูดที่รุนแรง มาเป็นการปรับพฤติกรรมโดยใช้วิธีการที่นุ่มนวล ใช้วิธีการลงโทษโดยการให้ทำงานที่เหมาะสม และบอกเหตุผล

ทุกครั้ง เปิดโอกาสให้เด็กชายมานพได้ระบายความรู้สึก ตลอดจนส่งเสริมให้กำลังใจและเสริมแรงเมื่อเขาสามารถแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม

2. ปัญหาพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม ได้เสนอแนะให้อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา และ พ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 ให้ความช่วยเหลือ ในการเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ ยอมรับเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้นตรวจสอบหาทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหา แนะนำสิ่งที่ถูกต้องให้กำลังใจแก่เด็กชายมานพในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อไป และควรให้การเสริมแรงเมื่อเด็กชายมานพ สามารถแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม

3. ปัญหาการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ได้เสนอแนะให้อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา และ พ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1ให้ความช่วยเหลือ ในการเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ ยอมรับเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้นตรวจสอบหาทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหา แนะนำสิ่งที่ถูกต้องให้กำลังใจแก่เด็กชายมานพในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อไป หากจะต้องลงโทษเด็กชายมานพเมื่อมีปัญหาการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ควรหลีกเลี่ยงวิธีการลงโทษจากการตีด้วยไม้เรียวหรือการใช้คำพูดที่รุนแรง มาเป็นการปรับพฤติกรรมโดยใช้วิธีการที่นุ่มนวล ใช้วิธีการลงโทษโดยการให้ทำงานที่เหมาะสม และบอกเหตุผลทุกครั้ง เปิดโอกาสให้เด็กชายมานพได้ระบายความรู้สึกเพื่อเด็กชาย มานพ จะได้เกิดความรู้สึกที่ดี ไว้วางใจว่า มีคนรักและห่วงใยต่อตัวเขาอย่างแท้จริง ซึ่งจะทำให้ เด็กชายมานพ เกิดความรู้สึกอบอุ่น มั่นคง ไว้วางใจที่จะมาขอคำปรึกษามากขึ้น เป็นการช่วยให้ เด็กชายมานพ พัฒนาความไว้วางใจ สามารถที่จะสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม มีความเป็นมิตร มีความสัมพันธ์กับผู้อื่นบนพื้นฐานของความเชื่อถือไว้วางใจ (Trust) ซึ่งจะส่งผลให้เขาได้ตระหนักรู้ในคุณค่าของตัวเอง และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอันพึงประสงค์มากขึ้น ตลอดจนส่งเสริมให้กำลังใจ และเสริมแรงเมื่อเขาสามารถแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม

3. <u>ข้อเสนอแนะต่อผู้ศึกษาต่อไป</u>

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะศึกษาต่อไป เพื่อทำการศึกษาช่วยเหลือ และแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กชายมานพ โดยมีข้อเสนอแนะ 2 กรณี ดังนี้

3.1 กรณีผู้ที่จะศึกษาต่อไปยังไม่รู้จัก คุ้นเคยกับเด็กชายมานพ ควรปฏิบัติ ดังนี้

1) ทำการศึกษาประวัติจากระเบียนประวัติให้ละเอียด เพื่อที่จะได้ทราบข้อมูลเบื้องต้นทั้งหมดของเด็กชายมานพ

2) ทำการศึกษาประวัติ และขอความร่วมมือจากบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะได้ทราบข้อมูลเบื้องต้นทั้งหมดของเด็กชายมานพ เป็นการป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดจากการที่ผู้ที่จะศึกษาต่อไป อาจทำให้เกิดการกระทบกระเทือนจิตใจ (Irritation Mood) เนื่องจากการไม่ทราบข้อมูลที่ถูกต้อง และแท้จริง

3) สร้างสายสัมพันธ์ (Rapport) ภายใต้บรรยากาศที่อบอุ่น และไว้วางใจได้

3.2 กรณีที่ผู้ที่จะศึกษาต่อไปมีความคุ้นเคยกับเด็กชายมานพ ควรปฏิบัติ ดังนี้

1) สร้างสายสัมพันธ์ (Rapport) ภายใต้บรรยากาศที่อบอุ่น และไว้วางใจได้ มีการสร้างสัมพันธภาพด้วยความจริงใจ ยอมรับ และเข้าใจในตัวของเด็กชายมานพโดยการแสดงความรักความเอาใจใส่ ห่วงใย อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กชาย มานพ เกิดความรู้สึกไว้วางใจ กล้าที่จะระบายความรู้สึกและปัญหาที่แท้จริงของเขาออกมา ซึ่งจะทำให้เกิดแนวทางในการพัฒนาและช่วยเหลืออย่างถูกต้องเหมาะสม และต่อเนื่องต่อไป

2) ศึกษา และค้นหาปัญหาที่อาจเป็นปัญหาเดิม หรือเป็นปัญหาใหม่ของเด็กชายมานพ เพื่อให้การช่วยเหลือต่อไป และควรใช้ระยะเวลาในการศึกษาให้มากยิ่งขึ้น

กรณีศึกษารายที่ 3 เด็กชาย วุฒิ (นามสมมติ)

(ระยะเวลาการศึกษา 20 ตุลาคม 2542 - 28 กุมภาพันธ์ 2543)

ลักษณะทั่วไป เด็กชาย วุฒิ เป็นเด็กชายวัยเรียน อายุ 12 ปี รูปร่างผอมสูง ผิวขาวเหลือง ผมตัดสั้น นัยน์ตาสีน้ำตาล ใบหน้าเรียว ท่าทางกระฉับกระเฉง คล่องแคล่ว อารมณ์แจ่มใส พูดน้ำเสียงชัดเจน บางครั้งแสดงสีหน้าท่าทางวิตกกังวล การแต่งกายสะอาดเรียบร้อยดี สวมรองเท้าแตะ สุขวิทยาส่วนบุคคลดี ท่าทางสุภาพ แสดงพฤติกรรมได้เหมาะสมกับกาลเทศะ จากการรวบรวมข้อมูลโดยใช้เทคนิคการรวบรวมข้อมูลทั้ง 8 เทคนิค สามารถสรุปและวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดังนี้

1. การสังเกตและการบันทึกการสังเกต

ผู้วิจัยได้สังเกตและการบันทึกการสังเกต ทั้งในโรงเรียน และในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย ดังนี้

1.1 การสังเกตและการบันทึกการสังเกตโดยทั่วไปในโรงเรียน ขณะที่เรียนจำนวน 4 ครั้ง ๆ ละ 30 นาที ดังนี้

1.1.1 ครั้งที่ 1 ขณะที่เรียนวิชาคณิตศาสตร์ พบว่า เด็กชาย วุฒิ เป็นคนพูดน้อย พูดเฉพาะที่จำเป็น ท่าทางสนใจและตั้งใจในการเรียนดี เมื่อไม่เข้าใจจะยกมือขึ้นถามอาจารย์ทันที

1.1.2 ครั้งที่ 2 ขณะที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษ พบว่า เด็กชาย วุฒิ พูดน้อย พูดเฉพาะที่จำเป็น คุยกับเพื่อนที่สนิท แค่ 2-3 คน เท่านั้น ไม่ชอบแสดงความคิดเห็น แต่ถ้าอาจารย์เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น เขาจะไม่ค่อยพูด ไม่ยกมือตอบ ชอบที่จะฟังและมีท่าทางครุ่นคิด

1.1.3 ครั้งที่ 3 ขณะที่เรียนวิชาพลศึกษา พบว่า เด็กชาย วุฒิ สนใจในการเรียนดี ท่าทางเรียบเฉย ไม่ค่อยคุยกับใคร

1.1.4 ครั้งที่ 4ขณะที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษ พบว่า เด็กชาย วุฒิมีความสนใจในการเรียนในช่วงระยะแรกของคาบดี แต่ช่วงหลังจะเหม่อลอยมองออกนอกหน้าต่าง มีท่าทางเบื่อหน่าย หงุดหงิด และแสดงความวิตกกังวล มักจะขออนุญาตออกไปห้องน้ำ หรือบางครั้งจะนั่งเงียบๆ เฉยๆ

1.2 การสังเกตและการบันทึกการสังเกตในขณะสัมภาษณ์ และช่วงการดำเนินการสร้างสัมพันธภาพกับเด็กชายวุฒิ ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย จำนวน 6 ครั้ง ๆ ละ 30 นาที ดังนี้

1.2.1 ครั้งที่ 1 ขณะอยู่ที่สนามหญ้าข้างโรงอาหาร พบว่า ในระยะแรกเด็กชายวุฒิกำลังพูดข่มขู่เด็กที่เล็กกว่าเพื่อจะเอานมกล่อง

1.2.2 ครั้งที่ 2 ขณะอยู่ในโรงอาหาร พบว่า เด็กชายวุฒิ จะค่อยๆ รับประทานอย่างมีมารยาทดี มีบุคลิกภาพที่ดี เช่น จะนั่งตัวตรงค่อยๆ ตักอาหาร ค่อยๆ เคี้ยวอาหาร ไม่แย่งอาหารเพื่อนๆ แต่เขารับประทานอาหารน้อย บางครั้งจะเหม่อลอย และถอนหายใจบ่อยๆ เพื่นร่วมโต๊ะอาหารจะมีท่าทางเกรงใจเขาเสมอ เมื่อเวลาเขาต้องเดินผ่านหรือพบพ่อบ้าน ผู้ดูแล เขาจะทำสีหน้าเฉย ๆ ทำเป็นมองไม่เห็น เดินผ่านไปโดยไม่สนใจใคร ถ้าพ่อบ้าน ผู้ดูแล ซักถามพูดคุยด้วย เขาจะตอบด้วยน้ำเสียงราบเรียบ ยิ้มที่มุมปาก สังเกตเห็นว่าเขาจะแสดงความเบื่อหน่ายออกมาทางสายตา

1.2.3 ครั้งที่ 3 ขณะนั่งเล่นอยู่ใต้อาคาร 3 พบว่า เด็กชายวุฒิ วาดภาพการ์ตูนแยกตัวอยู่คนเดียวตามลำพัง ไม่ยุ่งเกี่ยวกับใคร ไม่สนใจคนที่เดินผ่านไปมา จากการสังเกต พบว่าเขาชอบไปไหนมาไหนตามลำพังคนเดียว แยกตัวอยู่คนเดียวตามลำพัง ไม่ยุ่งเกี่ยวกับใคร และไม่ค่อยมีใครกล้ายุ่งเกี่ยวกับเขาเช่นกัน มีเพื่อนสนิท เพียง 2-3 คน บางครั้งชอบแอบหลบนอนใต้ต้นไม้

1.2.4 ครั้งที่ 4 ขณะทำงานทาสีที่ห้องดนตรี พบว่า เด็กชายวุฒิไปช่วยพ่อบ้านผู้ดูแล ทาสีอาคารห้องดนตรี มีความตั้งใจขณะทำงาน แต่ไม่พูดคุยกับใคร และไม่สนใจใคร

1.2.5 ครั้งที่ 5 ขณะเล่นกับเพื่อนและเด็กเล็ก ๆรุ่นน้อง อยู่ใต้อาคาร 3 พบว่า เด็กชายวุฒิ เวลาโกรธ หรือไม่พอใจ จะแสดงออกทางสีหน้า หรือบางครั้งจะเรียกชื่อเพื่อนด้วยเสียงดัง ไม่พบการทำร้ายร่างกายเพื่อน จากการศึกษาพบว่าเวลาที่หงุดหงิด เบื่อ และเซ็ง เด็กชาย วุฒิ ชอบพูดจาข่มขู่ เด็กเล็กกว่า บางครั้งจะไปขู่เอาเงิน หรือของเล่น

1.2.6 ครั้งที่ 6 ขณะที่สนทนากับผู้วิจัยอยู่ที่ม้าหินอ่อนหน้าอาคาร 2 พบว่าเด็กชายวุฒิ แสดงสีหน้าเรียบเฉย ท่าทางระวังตัว สังเกตเห็นว่ามีสีหน้า แววตาเศร้าเมื่อพูดถึงเรื่องครอบครัว

2. การสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ทั้ง ผู้รับการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในโรงเรียน และในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย ดังนี้

2.1 สัมภาษณ์ผู้รับการศึกษา คือ เด็กชายวุฒิทราบว่าเด็กชายวุฒิ มีน้องชาย 1 คน อายุ 9 ปี ปัจจุบันอาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์ เด็กชายบ้านหนองคาย เช่นเดียวกันกับเขาแต่นอนคนละอาคาร โดย เด็กชาย วุฒิ จะอาศัยอยู่ในอาคาร 4 ส่วนน้องชายจะอาศัยอยู่ที่อาคาร 2 ในช่วงแรก ๆ ของการสร้างสัมพันธภาพ เด็กชาย วุฒิ ไม่แสดงความรู้สึกใดๆ ออกมามักจะยิ้ม หลบตา และก็ส่ายหน้า ไม่ค่อยพูดคุย สิ่งที่ได้จากการพูดคุยในช่วงสัปดาห์แรก เป็นเรื่องของการเรียน และความชอบเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ พบว่า เขาชอบเล่นกีฬา แบดมินตัน ฟุตบอล ปิงปอง ชอบที่จะเรียนหนังสือ เพราะเขาคิดว่าจะทำให้เขามีงานทำและมีอนาคตที่ดี ส่วนมาก เด็กชาย วุฒิ มักจะซักถาม ผู้วิจัยเกี่ยวกับความเป็นอยู่ในสังคมภายนอก ชอบถามความคิดเห็นต่างๆ เกี่ยวกับเรื่องวิทยาศาสตร์ เมื่อผู้วิจัยพูดคุยในประเด็นที่เขาเสนอขึ้นมา เขาจะพูดคุยและแสดงความคิดเห็นได้ดี สังเกตเห็นได้ว่า เด็กชาย วุฒิ เป็นเด็กช่างคิด ช่างสังเกต และวิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆ ได้ดี ในช่วงแรกๆ เขาจะมีท่าทางเกร็ง หวาดระแวง ไม่ค่อยจะไว้วางใจ ในช่วงสัปดาห์ที่ 2 พบว่า เขามีความรู้สึกคุ้นเคยไว้วางใจมากยิ่งขึ้น เขาสามารถที่จะถามผู้วิจัยว่า "พี่อยากรู้เรื่องอะไรถามมาเลย" และเมื่อให้เขาเล่าเกี่ยวกับเรื่องครอบครัว ก่อนจะมาอยู่ที่สถานสงเคราะห์ฯ เขาสามารถเล่าได้อย่างชัดเจน ตลอดเวลาที่เล่ามีความเจ็บปวดและเคียดแค้นปนอยู่ในอารมณ์ โดย เด็กชาย วุฒิ เล่าให้ฟังว่าเขาเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย ได้ 3 ปีแล้ว (15 ตุลาคม 2540) ก่อนหน้านี้เขาอาศัยอยู่กับครอบครัวของเขาโดยในครอบครัวมี จำนวนสมาชิก 4 คน คือ พ่อ แม่ เด็กชาย วุฒิ และน้องชาย แรก ๆ คนในครอบครัวของเขา รักกันดี พ่อมีอาชีพรับจ้าง ขับรถสิบล้อ ส่วนแม่เป็นแม่บ้าน และรับจ้างทั่วไป ต่อมาไม่นานพ่อไปติดพันหญิง ม่ายคนหนึ่ง ทำให้เกิดเรื่องทะเลาะกับแม่ ทุบตีแม่ และลูกบ่อยๆ จนพ่อหย่ากับแม่ และแต่งงานใหม่ พ่อพาเมียใหม่เข้ามาอยู่ในบ้านของเขา แม่และลูกจะต้องออกจากบ้าน แม่ไปทำงานเป็นกุ๊กทำหน้าที่แม่ครัวทำอาหารอยู่ที่ จ.อุดรธานี พาเขาและน้องชายมาฝากไว้ที่สถานสงเคราะห์ฯ แห่งนี้ เพื่อจะได้เรียนหนังสือ มีอนาคตที่ดี นานๆ แม่จึงมาเยี่ยม ในช่วงแรก ๆ 3 เดือน แม่จะมาครั้งหนึ่ง แต่ตอนนี้ 5 เดือน แล้วแม่ก็ยังไม่มา ส่วนพ่อของเขานั้นไม่เคยมาเยี่ยมเลย เขาไม่ชอบพ่อ และเกลียดผู้หญิงคนใหม่ของพ่อ เพราะพ่อขายที่นา ที่ย่ายกให้กับเขาไป เขาคิดว่าพ่อเองก็คงไม่รักเขาและน้อง ถ้าหากเขามีเงินเขาจะต้องซื้อที่นาแปลงนั้นกลับคืนมา เมื่อถามถึง น้องชาย ของเขาซึ่งมีอายุอ่อนกว่าเขา 3 ปี เด็กชาย วุฒิ บอกว่า เขามีหน้าที่จะต้องดูแลน้องชาย แต่ก็ดูอยู่ห่างๆ เพราะ น้องชายเขาเป็นเด็กดี ไม่ค่อยมีปัญหาอะไร ตั้งใจเรียน ซึ่งเขาเองก็สบายใจ เมื่อถามเกี่ยวกับการเรียนพบว่า เด็กชาย วุฒิ เรียนหนังสือได้ดี เกรดเทอมสุดท้ายขณะ

เรียนอยู่ ป.4 ได้รับเกรดเฉลี่ยเท่ากับ 3.30 เขาทราบว่าการเรียนเป็นหัวใจสำคัญของชีวิต เพราะจะทำให้เขามีงานดีๆ ทำ สามารถเลี้ยงแม่และน้องได้ต่อไปในอนาคต

2.2 สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียน ได้แก่

2.2.1 การสัมภาษณ์อาจารย์ประจำชั้น ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชายวุฒิเป็นเด็กสุภาพ มีความตั้งใจในการเรียนดี เรียนดี เฉลียวฉลาด รู้จักกาลเทศะดี เป็นคนกล้าแสดงออก รับผิดชอบต่อการงานดี แต่เขามักจะหงุดหงิดง่าย บางครั้งชอบเหม่อลอย ท่าทางวิตกกังวล มักแยกตัวอยู่ตามลำพัง ไม่ยุ่งเกี่ยวกับใคร ไปไหนมาไหนตามลำพังคนเดียว

2.2.2 การสัมภาษณ์อาจารย์สอนวิชาภาษาอังกฤษ ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชายวุฒิ เป็นคนเฉย ๆ จะมีปัญหาในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษมาก เพราะเขาจะไม่ค่อยกล้าแสดงออก เวลาให้อ่านออกเสียงเขาจะอาย และไม่ค่อยจะมีสมาธิในการเรียน เวลาเรียนชอบเหม่อลอย แต่เด็กชายวุฒิ พยายามส่งการบ้านอย่างสม่ำเสมอ และไปถามข้อสงสัยเป็นการส่วนตัวบ้าง

2.3 การสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชาย วุฒิ จะชอบวาดภาพ ขีดๆ เขียนๆ ใช้สีในการวาดภาพเก่ง แต่ภาพที่ออกมาจะมีความรุนแรง มักใช้สีโทนร้อนแรงโดยเขามักจะวาดรูปตำรวจ รูปทหาร หรือมนุษย์อวกาศ รวมทั้งภาพที่มีลักษณะของการใช้จินตนาการต่างๆ

2.4 การสัมภาษณ์น้องชายของเขา ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชาย วุฒิ เป็นคนดี เรียนเก่ง รักและเอาใจใส่ต่อตัวเขาดี ไม่มีใครกล้ารังแกเขาเพราะกลัวพี่ชายเขา แต่บางครั้งเวลาพี่ชายเขาโกรธจะชอบทำลายข้าวของ หรือบางครั้งก็ชอบขู่ เอาของเล่นจากเด็กเล็ก ซึ่งเขาไม่ชอบในพฤติกรรมของพี่ชายเขาเลย แต่พี่ชายเขาก็ทำไม่บ่อยนัก

2.5 การสัมภาษณ์พ่อบ้าน ผู้ดูแล อาคาร 4 ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชาย วุฒิ เป็นเด็กที่เรียนหนังสือได้ดี เกรดเฉลี่ยไม่เคยต่ำกว่า 3 สักครั้ง ช่วยงานอาคารที่พักตามที่ได้รับมอบหมายดีพอควร นอกจากบางครั้งเวลา เด็กชาย วุฒิ หงุดหงิด หรือไม่พอใจอะไรบางอย่างจึงจะไม่ยอมทำงาน แต่หากมีคนคอยควบคุมก็จะทำตาม ถ้าอารมณ์ดี เด็กชาย วุฒิ ชอบเสนอตัวเอง เข้าช่วยงานต่างๆ ด้วยความเต็มใจ เช่น งานทาสีอาคาร งานบ้านต่างๆ เด็กชาย วุฒิ ไม่ชอบการพูดจากรรโชก หรือการดุด่า เด็กชาย วุฒิ รักอิสระ ชอบแยกตัวอยู่คนเดียว ทำงานตามลำพังเสมอ มีบางครั้งที่ทะเลาะ และข่มขู่ เด็กเล็กกว่า เด็กชาย วุฒิ เคยแอบไปขโมยไม้ไผ่ของชาวบ้าน 2 ครั้ง แต่ทำไปเพราะเพื่อนชวน และขณะนั้นเขาเบื่อ จึงหาเรื่องตื่นเต้นทำ

2.6 การสัมภาษณ์ เด็กชายเบี้ยว เพื่อนสนิทของ เด็กชายวุฒิ พบว่า เด็กชาย วุฒิ เป็นเด็กเรียนเก่ง ฉลาด มีน้ำใจ แต่ไม่ค่อยพูดคุย หรือยุ่งเกี่ยวกับใคร ชอบเก็บตัวอยู่คนเดียว มักเหม่อลอย เด็กชาย วุฒิ ชอบนอนดึก มักบ่นว่านอนไม่หลับ คิดถึงแม่ และคิดถึงบ้าน เด็กชาย วุฒิ ไม่

ค่อยรังแกใครก่อน ยกเว้นเวลาเขาหงุดหงิด และไม่พอใจอะไรบางอย่าง เพื่อนๆ น้องๆ มักจะเกรงใจเขาเสมอ เพราะ เด็กชาย วุฒิ ทำตัวน่าเชื่อถือและเหมือนเจ้าพ่อมาเฟีย กีฬาที่เขาชื่นชอบอีกอย่าง คือ การยิงปืนอัดลม

3. การเยี่ยมสถานสงเคราะห์

ผู้วิจัยได้ไปเยี่ยมสถานสงเคราะห์ฯ 3 ครั้ง คือ ในวันที่ 29 ตุลาคม 2542 วันที่ 15 ธันวาคม 2542 และวันที่ 8 มกราคม 2543 ผู้วิจัยได้สังเกต และสัมภาษณ์ผู้รับการศึกษา รวมทั้งสังเกตและสัมภาษณ์พ่อบ้าน ผู้ดูแล อาคาร 1 ดังนี้

3.1 การสังเกต พบว่า สภาพอาคาร 4 เป็นอาคารไม้ 2 ชั้น ใต้ถุนสูงภายในอาคารชั้นบนจัดเป็นห้องนอนใหญ่โล่ง 1 ห้องบรรจุเตียงนอนแบบ 2 ชั้นจำนวน 28 เตียง ให้เด็กชายได้นอนรวมกัน มีเครื่องนอนได้แก่ ที่นอน หมอน ผ้าห่ม มีผ้าปูที่นอน และปลอกหมอนครบทุกเตียง แต่ไม่ค่อยมีความเป็นระเบียบ มีพัดลมชนิดแขวนติดเพดานจำนวน 4 ตัว อากาศถ่ายเทได้สะดวกดี มีห้องน้ำ 3 ห้อง กลิ่นไม่ค่อยสะอาดอยู่บริเวณชั้นล่างใต้อาคารที่พัก มีห้องใต้บันได 1 ห้องที่เอาไว้ใช้เก็บอุปกรณ์ในการทำสวนต่าง ๆ แต่พบว่ามีเด็กบางกลุ่ม ประมาณ 4 - 5 คนชอบแอบเข้าไปนั่งพูดคุยในนั้น ในช่วงเวลาประมาณ 1 - 2 ทุ่ม เป็นประจำ ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกที่อาศัยอยู่ด้วยกัน จะมีหลายกลุ่มตามลักษณะความสัมพันธ์ แต่ส่วนมากจะมีอายุใกล้เคียงกันกับเด็กชาย วุฒิ โดยพบว่า ต่างคนต่างอยู่ ไม่ค่อยมีเรื่องทะเลาะกันบ่อยนัก เพราะเป็นเด็กโตอายุ ประมาณ 12-13 ปี สมาชิกจะช่วยเหลือเกื้อกูลกันดี รับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายให้ได้ดีพอสมควร บางครั้งอาจมีเรื่องชกต่อย และทะเลาะกัน โดยพบว่า เด็กชาย วุฒิ มักจะเป็นชอบยืนมองเวลาที่เพื่อน ๆ มีเรื่องทะเลาะกัน ส่ายหน้าแสดงท่าทางเบื่อหน่าย และมักจะเดินหนี

3.2 การสัมภาษณ์ เด็กชายวุฒิ พบว่า เด็กชาย วุฒิ ชอบไปเที่ยวนอกสถานสงเคราะห์ฯ บ่อยๆ แต่เมื่อไปแล้วจะกลับตามเวลา ในวันหยุด วันเสาร์ หรือ วันอาทิตย์ ส่วนมากไปเล่นฟุตบอลที่โรงเรียน หรือหากมีงานในหมู่บ้านใกล้ ๆ เขาจะชอบแอบไปดูภาพยนต์ ที่มักจัดฉายในหมู่บ้าน โดยไม่บอกใคร แต่ไม่เคยมีพฤติกรรมหลบหนี ซึ่งหากเปรียบเทียบกับคนอื่นแล้ว เด็กชาย วุฒิ ถือว่าเป็นเด็กที่มีความประพฤติดีคนหนึ่ง ถ้าหากเขามีสัมพันธภาพกับเพื่อนให้มากขึ้นและควบคุมอารมณ์ของตนเองได้จะดีมาก

3.3 การสัมภาษณ์ พ่อบ้าน ผู้เลอาคาร 4 พบว่า เด็กชาย วุฒิ เป็นเด็กเรียนดีชอบทำงาน และอยู่คนเดียว มีเพื่อนน้อยเพียง 2-3 คนโดย เด็กชาย วุฒิ มีการรักษาความสะอาดของร่างกายและแต่งกายดี รับผิดชอบในการงานที่ได้รับมอบหมายให้ดี บางครั้งจะชอบไปช่วยงานทาสีตัวอาคาร หรืองานช่างต่าง ๆ บางครั้งชอบหลบนอนอยู่คนเดียว

การเยี่ยมสถานสงเคราะห์ฯ พอสรุปได้ว่า สถานที่พักมีความสะดวกสบายพอสมควร อาคารที่พักมีความสะอาดพอสมควร แต่ห้องน้ำอยู่ชั้นล่างของตัวอาคารทำให้ไม่สะดวกในตอนเวลากลางคืน ห้องใต้บันได 1 ห้องที่เอาไว้ใช้เก็บอุปกรณ์นั้นมีกลิ่นเหม็นอับ และมีเด็กบางกลุ่มเข้าไปใช้ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาได้ เช่น การเล่นการพนัน การเสพยาเสพติด แต่อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่พบในเด็กชายวุฒิ คือ มีปัญหา สัมพันธภาพกับเพื่อน ชอบแยกตัวอยู่คนเดียว บางครั้งรังแกเด็กเล็กกว่า

4. อัตตชีวประวัติ

อัตตชีวประวัติ ทราบว่า เด็กชายวุฒิ ทราบว่า เด็กชาย วุฒิ เกิดมาในครอบครัวที่ประกอบด้วยบิดา มารดา โดย เด็กชาย มารุต เป็นบุตรชายคนโต และน้องชาย 1 คน รวมมีสมาชิกในครอบครัวมี 4 คน สภาพบ้านที่อยู่อาศัยมีบ้านเป็นของตนเอง แต่มีบ้านญาติ ๆ ปลูกอยู่ในบริเวณเดียวกัน ซึ่งเป็นที่ดินของย่า จากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

4.1 ชีวิตในวัยเด็กของ เด็กชาย วุฒิ พบว่า เด็กชาย วุฒิ ชีวิตอยู่ในครอบครัวที่แตกแยก มีปัญหาความขัดแย้ง และคับข้องใจกัน ขาดความรัก ความอบอุ่น โดยพ่อทิ้งแม่และลูกๆ ไปแต่งงานใหม่ เขาจะพูดถึงพ่อ และแม่เลี้ยงด้วยความเคียดแค้น เขาเกลียดพ่อมาก เพราะพ่อทิ้งแม่และลูก ๆ ไปแต่งงานใหม่ เขาเกลียดแม่เลี้ยงที่มาทำลายครอบครัวของเขา

4.2 ชีวิตในปัจจุบัน พบว่า เด็กชาย วุฒิ คิดว่า สิ่งที่เขาคิดว่าดี และจำเป็นในชีวิต คือ การเรียนหนังสือ ซึ่งเป็นสิ่งที่เขาชอบมากที่สุด เขาชอบครู เพราะเป็นผู้ให้วิชาความรู้แก่เขา เด็กชาย วุฒิ เป็นเด็กที่มีความตั้งใจเรียน เรียนได้ดีในหลายๆ วิชา โดยเฉพาะเขาชอบเรียนวิชาศิลปะมาก เพราะครูสอนดี เขาชอบเรียนวิชาภาษาอังกฤษ เพราะทำให้ได้ความรู้มาก และกว้างขวาง แต่เขามีปัญหาเรื่องการเรียนวิชาเรียนภาษาอังกฤษ มีปัญหาเกี่ยวกับการคบเพื่อน โดยรู้สึกขาดความไว้วางใจ และไม่อยากคบใคร แต่สิ่งที่เขาเกลียดมากที่สุดในโรงเรียน คือ เพื่อนที่เกเร ที่ชอบทำให้คนอื่นเดือดร้อน เขาไม่ชอบคนที่โกหก หลอกลวง สิ่งที่ไม่ดีในตัวเขา คือ ชอบทำอะไรเล่น ๆ ไม่จริงจัง เมื่อเกิดความรู้สึกโกรธ หรือไม่พอใจ เขาจะแสดงอารมณ์ออกมาทันทีโดยการทำลายสิ่งของหรือทำร้ายสัตว์ เวลาเบื่อมักจะนอน ในเวลาว่างเขาชอบที่จะไปคุยกับเพื่อน ๆ ผู้หญิง และเมื่อเขาดีใจจะชอบร้องเพลง เด็กชาย วุฒิ เขารู้สึกรักและสงสารแม่มาก เพราะเป็นผู้ให้กำเนิด คอยดูแลเขาและน้อง เขาอบอุ่นใจที่มีแม่

4.3 ชีวิตในอนาคต พบว่า เด็กชาย วุฒิ อยากมีงานทำ โดยอยากเป็นทหารอากาศเพื่อที่จะได้ดูแลแม่ และน้องชายได้

การวิเคราะห์อัตตชีวประวัติ ของ เด็กชาย วุฒิ พบว่า มีข้อความบางส่วนที่เขาไม่เขียนลงไปในแบบบันทึก ซึ่งอาจเป็นเพราะเขาไม่อยากเปิดเผย หรือ เขาไม่มีความคิดเห็นใน

ประเด็นนั้น จึงใช้การสัมภาษณ์ประกอบเพื่อให้ข้อมูลมากยิ่งขึ้น ซึ่งพบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการคบเพื่อน โดยรู้สึกขาดความไว้วางใจ และไม่อยากคบใคร มีปัญหาเกี่ยวกับครอบครัว โดยมาจากครอบครัวที่แตกแยก ขาดความรัก และความอบอุ่น จุดที่น่าจะเป็นปัญหามากที่สุด คือ ขาดความรัก ความอบอุ่น มองโลกในแง่ร้าย หวาดระแวง เคียดแค้นบิดา และแม่เลี้ยง มีปัญหาในการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อน และมีปัญหาในการเรียน วิชาภาษาอังกฤษ

5. บันทึกประจำวัน

การบันทึกประจำวัน ทำให้ทราบว่า เด็กชาย วุฒิ มีกิจวัตรประจำวันในแต่ละวันคล้ายคลึงกัน คือ เด็กชาย วุฒิ ตื่นนอนเวลา 05.30 น. จะทำงานในบริเวณอาคารที่พัก ตามที่ได้รับมอบหมายให้ หลังจากนั้นจะเป็นการทำกิจธุระส่วนตัว และไปรับประทานอาหารเช้าที่โรงอาหารแล้ว และเดินทางไปเรียนหนังสือ ในช่วงพักกลางวันจะใช้เวลาหลังจากรับประทานอาหารกลางวันอ่านหนังสือ เล่นกับเพื่อน และเข้าเรียนในตอนบ่าย ในตอนเย็นหลังเลิกเรียน จะเล่นแบดมินตันหรือเดินเล่นคนเดียว อาบน้ำ และรับประทานอาหารเย็น จากนั้นพักผ่อน โดยการเดินเล่นคนเดียวตามลำพัง บางครั้งจะ ชมโทรทัศน์ เข้านอนในเวลาประมาณ 21.00 - 22.00 น. แต่เขามักจะนอนไม่หลับเพราะคิดถึงแม่ ส่วนในวันหยุดเสาร์ - อาทิตย์ จะใช้เวลาว่างส่วนใหญ่พักผ่อนทั่วไป หรืออาจไปเที่ยวเล่นที่สระน้ำหลังสถานสงเคราะห์ฯ บางครั้งออกไปเล่นฟุตบอลที่โรงเรียน หรืออาจออกไปเที่ยวเล่นในหมู่บ้าน

จากบันทึกประจำวัน พบว่า เด็กชาย วุฒิ ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันเป็นแบบเดิม ๆ อย่างสม่ำเสมอ ได้แก่ การทำงานที่ได้รับมอบหมาย จากสถานสงเคราะห์ฯ การไปเรียนหนังสือ การพักผ่อนตามลำพัง และการเล่นกับเพื่อน ๆ (ซึ่งไม่บ่อยนัก) เด็กชาย วุฒิ จะกล่าวถึงเฉพาะเรื่องของตนเอง

6. สังคมมิติ

การทำสังคมมิติในทั้ง 4 สถานการณ์ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

6.1 สถานการณ์ ที่ 1 " ถ้านักเรียนต้องการไปชมภาพยนตร์แต่พ่อบ้าน และผู้ดูแลไม่อนุญาต นักเรียนต้องการหลบหนีไปชมภาพยนตร์ นักเรียนจะชวนเพื่อนคนใด "

6.2 สถานการณ์ 2 " ถ้านักเรียนต้องการจะทำการก่อกวน หรือสร้างสถานการณ์ก่อกวน นักเรียนจะชวนเพื่อนคนใด "

6.3 สถานการณ์ที่ 3 "ถ้านักเรียนต้องการจะโต้เถียง หรือโต้แย้งนักเรียนจะเลือกเพื่อนคนใดที่โต้เถียงเก่งที่สุด"

6.4 สถานการณ์ที่ 4 " ถ้ามีการจัดการแสดงละครขึ้นมาหนึ่งเรื่อง โดยการแสดงครั้งนี้ให้เลือกเพื่อนมาสวมบทบาทดุร้าย ก้าวร้าว ไม่เกรงกลัวครู พ่อบ้าน ผู้ปกครอง ชอบลวนลามผู้หญิง และชอบทำผิดกฎระเบียบท่านจะเลือกเพื่อนคนใด"

การทำสังคมมิติ ทั้ง 4 สถานการณ์ ปรากฏว่า เด็กชาย วุฒิ อยู่ในบทบาท Isolate โดยไม่ได้รับเลือกจากเพื่อนคนใดเลยนั้น อาจเป็นเพราะเขาไม่มีพฤติกรรมอย่างเด่นชัดในทั้ง 4 สถานการณ์ หรือเพราะเขามีปัญหาสัมพันธภาพบกพร่องกับเพื่อนๆ นั่นเอง

7. แบบสอบถาม

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามทั้งหมด 11 ชนิด ได้แก่

7.1 แบบสอบถามปลายเปิดการเติมประโยคให้สมบูรณ์

7.2 แบบสอบถามความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง

7.3 แบบสอบถามข้าพเจ้าคือใคร

7.4 แบบสอบถามปัญหาสุขภาพ

7.5 แบบสอบถามปัญหาสังคมทั่วไป

7.6 แบบสอบถามการปรับตัวกับเพื่อน

7.7 แบบสอบถามเพื่อทราบความรู้สึกของอารมณ์

7.8 แบบสอบถามความต้องการและปัญหา

7.9 แบบสอบถามความต้องการและทัศนคติ

7.10 แบบสอบถามปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน

7.11 แบบสอบถาม " ใครเอ่ย "

7.1 <u>แบบสอบถาม แบบเติมประโยคให้สมบูรณ์</u>

แบบสอบถามแบบเติมประโยคให้สมบูรณ์ จำนวน 64 ข้อมีทั้งหมด 15 ด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านมารดา บิดา ครอบครัว สัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศ เพศสัมพันธ์ เพื่อนทั่วไป ผู้ที่เหนือกว่า ผู้ที่ด้อยกว่า เพื่อนร่วมกลุ่ม ความกลัว ความรู้สึกผิด ความสามารถ อดีต อนาคต และเป้าหมาย พบว่า เด็กชายวุฒิ มีปัญหาด้านมีปัญหา ด้านบิดา ด้านครอบครัว ด้านเพื่อนทั่วไป ด้านความกลัว ด้านความรู้สึกผิด ด้านความสามารถ อดีต เป้าหมาย ดังนี้

7.1.1 ด้านบิดา เด็กชาย วุฒิ มีความรู้สึกว่าพ่อชอบตีเขา พ่อไม่รัก และทอดทิ้ง

7.1.2 ด้านครอบครัว เด็กชาย วุฒิ มีความรู้สึกว่าครอบครัวของเขาไม่เหมือนคนอื่นเป็นครอบครัวแตกแยก ขาดความรัก ความอบอุ่น และเขาปรารถนาที่จะมีครอบครัวที่ดี

7.1.3 ด้านเพื่อนทั่วไป เด็กชาย วุฒิ มีความรู้สึกว่าไม่มีเพื่อนที่แท้จริง เพื่อนชอบพูดเรื่อยเปื่อยไม่มีสาระ

7.1.4 ด้านความกลัว เด็กชาย วุฒิ มีความรู้สึกว่ากลัวผี

7.1.5 ด้านความรู้สึกผิด เด็กชาย วุฒิ มีความรู้สึกผิดที่ในวัยเด็กเล่นตู้เกมเสียเงินทอง บางครั้งไม่ตั้งใจเรียน ทำให้พ่อแม่ผิดหวัง และเคยทะเลาะโต้เถียงกับพ่อ

7.1.6 ด้านความสามารถ เด็กชาย วุฒิ มีความรู้สึกว่าตนเองเป็นคนที่มีรูปร่างผอมเก้งก้าง เขาเป็นแค่เพียงเด็กสถานสงเคราะห์ เมื่อเคราะห์ร้ายประดังเข้ามามักจะอยู่คนเดียว

7.1.7 อดีต เด็กชาย วุฒิ มีความรู้สึกว่าพ่อตีเขา พ่อไม่รักเขา

7.1.8 เป้าหมาย เด็กชาย วุฒิ มีความรู้สึกว่าต้องการความอบอุ่น ต้องการมีพ่อแม่มากที่สุด

7.2 <u>แบบสอบถามความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง</u>

แบบสอบถามความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง จำนวน 20 ข้อ พบว่า เด็กชาย วุฒิ มีความรู้สึกที่ค่อนข้างดีต่อตนเอง แต่มีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อบิดา และรู้สึกสูญเสียต่อการที่พ่อแม่หย่าร้างกัน เด็กชาย วุฒิ มีความเข้าใจในตนเอง กล่าวคือ รู้ว่าตนเองเป็นคนหงุดหงิดง่าย ชอบใช้อารมณ์ แต่เขาก็ตระหนักถึงภาระที่ต้องรับผิดชอบคือจะต้องดูแลน้องให้ดี อยากมีงานทำดี ๆ จะได้เลี้ยงดูแม่และน้องได้ ความภาคภูมิใจในตัวเองคือเป็นเด็กเรียนดี และรักการเรียน เขามีความรู้สึกประหม่าและไม่มั่นใจที่จะต้องอยู่กับคนแปลกหน้า และมีปัญหากลัวว่าจะสอบตกในวิชาภาษาอังกฤษ เพราะไม่เข้าใจในวิชานี้เรียนได้ไม่ดี และเขารู้สึกว่าเขาไม่สามารถที่จะทำให้พ่อและแม่กลับมาอยู่ด้วยกันได้

จากแบบสอบถามความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเองของเด็กชายวุฒิ สรุปได้ว่า มีความรู้สึกไม่ภาคภูมิใจในตนเอง มีปัญหาในการเรียนวิชาวิชาภาษาอังกฤษ และวิตกกังวลเกี่ยวกับเรื่องครอบครัว

7.3 <u>แบบสอบถามข้าพเจ้าคือใคร</u>

แบบสอบถามข้าพเจ้าคือใคร จำนวน 3 ข้อ ของเด็กชาย วุฒิสรุปได้ดังนี้ในชีวิตปัจจุบัน เด็กชาย วุฒิ มีความตั้งใจในการเรียนหนังสือดี แม้ว่าเขาจะเรียนได้ไม่ดีในวิชาภาษาอังกฤษ เขาชอบเรียน วิชา ศิลปะ เพราะครูสอนดี เขามีความรู้สึกว่า เขามีนิสัยดื้อ และชอบเล่นเกินไป จนบางครั้งทำอะไร ๆ ไม่จริงจัง เขามีความรู้สึกที่ไม่ดี เกลียดชังพ่อ เพราะทอดทิ้งแม่ไปแต่งงานใหม่ ทำให้ครอบครัวแตกแยก ขาดความรัก และความอบอุ่น นอกจากนั้นยังพบว่ามีปัญหา เกี่ยวกับการคบเพื่อน โดยรู้สึกขาดความไว้วางใจ และไม่อยากคบใคร ในอดีต มีความรู้สึกอบอุ่นใจที่มีแม่อันเป็นที่รักไม่ประทับใจและรู้สึกที่ไม่ดี ต่อ พ่อ ที่ทำให้ครอบครัวแตกแยก ในอนาคต อยากมีงานทำโดยอยากเป็นทหารอากาศ เพื่อหาเงินมาเลี้ยงดูมารดา และน้องชาย

จากแบบสอบถามข้าพเจ้าคือใครของ เด็กชาย วุฒิ สรุปได้ว่าเขามีความรู้สึกที่ไม่ดีเกลียดชังพ่อ และแม่เลี้ยง มีปัญหา เกี่ยวกับการคบเพื่อน โดยรู้สึกขาดความไว้วางใจ และไม่อยากคบใคร

7.4 <u>แบบสอบถามปัญหาสุขภาพ</u>

แบบสอบถามปัญหาสุขภาพ พบว่า เด็กชาย วุฒิ มีปัญหาด้านสุขภาพ ได้แก่ มีปัญหาในเรื่องของความรู้สึกว่าตนเองร่างกายไม่สมบูรณ์ เขารู้สึกว่ามองเห็นไม่ค่อยชัดจากการตรวจร่างกายเบื้องต้น พบว่า เด็กชาย วุฒิ มีความแข็งแรงของกล้ามเนื้อในระดับปกติ มีรูปร่างผอมสูง จึงอาจทำให้เขาคิดว่าตนเองมีร่างกายไม่สมบูรณ์ มีน้ำหนัก 31.5 กิโลกรัม สูง 146 เซนติเมตร นอกจากนั้นยังพบว่าเขามักนอนไม่หลับ รู้สึกหลับยาก เพราะมีเรื่องต้องคิด และกังวลใจในหลาย ๆ เรื่อง ได้แก่ คิดถึงแม่ที่ทำงานเป็นแม่ครัวอยู่ที่ จ. อุดรธานี คิดกังวลเกี่ยวกับเรื่องพ่อที่มีภรรยาใหม่ และเรื่องอื่น ๆ กว่าจะหลับได้ต้องใช้เวลานาน บางครั้ง 4 - 5 ทุ่ม ซึ่งควรให้การช่วยเหลือในปัญหานี้ เพราะเป็นปัญหาด้านจิตใจ ก่อให้เกิดความเครียด และอาจนำไปสู่การเจ็บป่วยทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ

จากแบบสอบถามปัญหาสุขภาพของเด็กชาย วุฒิ สรุปได้ว่า มีปัญหาด้านสุขภาพโดยเฉพาะความวิตกกังวล ดังนั้นจึงควรให้การดูแล และช่วยเหลือต่อไป

7.5 <u>แบบสอบถามปัญหาสังคมทั่วไป</u>

แบบสอบถามปัญหาสังคมทั่วไปจำนวน 50 ข้อ พบว่า เด็กชาย วุฒิ ไม่อยากคบคนแปลกหน้า เขาคิดว่าเขามีปัญหาในเรื่องอารมณ์ อ่อนไหวง่าย รู้สึกว่าใจคอไม่ปกติอยู่เสมอ ไม่รู้ว่าควรจะทำอะไรในเวลาว่าง เวลามีเรื่องไม่สบายใจเขาไม่ชอบปรึกษาใคร เป็นคนไม่เชื่อใครง่าย ๆ ไม่มีใครเข้าใจตนอยากอยู่ลำพัง ชอบเอาแต่ใจตนเองเป็นใหญ่ มีความคิดเห็นรุนแรง และเป็นคนเลือดร้อน รู้สึกประหม่าทำอะไรไม่ถูกเวลาอยู่กับคนหมู่มาก มีปัญหาเกี่ยวกับการคบเพื่อน โดยรู้สึกขาดความไว้วางใจ

จากแบบสอบถามปัญหาสังคมทั่วไป สรุปได้ว่า เด็กชาย วุฒิ มีปัญหาในการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อน มีความรู้สึกว่า ขาดความมั่นใจ โดยรู้สึกประหม่า หรือทำอะไรไม่ถูกเวลาอยู่กับคนหมู่มาก มีปัญหาในเรื่องการควบคุมอารมณ์ การแก้ไขปัญหาไม่ถูกต้อง เพราะเวลามีเรื่องไม่สบายใจ จะไม่ชอบปรึกษาใคร ซึ่งถือว่าเป็นการเก็บกด (Repression) มีปัญหา เกี่ยวกับการคบเพื่อน โดยรู้สึกขาดความไว้วางใจ และไม่อยากคบใครต้องการมีครอบครัวที่อบอุ่น ต้องการเรียนให้ได้ดี เพื่อจะได้มีงานดี ๆ ทำ

7.6 <u>แบบสอบถามการปรับตัวกับเพื่อน</u>

แบบสอบถามการปรับตัวกับเพื่อน จำนวน 30 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ด้านการรู้จัก และเข้าใจตนเอง จำนวน10 ข้อ พบว่า เด็กชาย วุฒิ รู้จัก และเข้าใจตนเองตนเองมาก ($\overline{X}$ = 2. 80) โดยรู้ว่า รู้สึกว่าโกรธง่ายเมื่อถูกเพื่อนล้อ รู้สึกว่าตนเองขาดเพื่อนที่สนิทที่ไว้วางใจ และปรับทุกข์ได้ รู้สึกว่าไม่มีใครอยากเล่นหรือคบกับเขา รู้สึกเหงาเมื่อขาดเพื่อน รู้สึกว่าโดดเดี่ยวแม้จะอยู่ท่ามกลางเพื่อน

2. ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อน จำนวน10 ข้อ พบว่าเด็กชาย วุฒิ สามารถสร้าง ความสัมพันธ์กับเพื่อนได้มาก ($\overline{X}$ = 3.20) โดย เขาสามารถทำให้เพื่อน ๆ หัวเราะสนุกสนานได้รู้สึกว่าตนได้รับความช่วยเหลือหรือคำแนะนำที่ดีจากเพื่อน ๆ แต่เขาชอบที่จะแยกตัวออกจากกลุ่มเพื่อนไปอยู่ตามลำพัง และ เขาไม่ชอบที่เพื่อน ๆ เอาของส่วนตัวเขาไปใช้ แต่เขาก็มีความสุขมากที่สุดเมื่อได้ให้ความช่วยเหลือเพื่อน

3. ด้านการทำงานร่วม กับเพื่อน จำนวน10 ข้อ พบว่า เด็กชาย วุฒิ สามารถทำงานร่วมกับเพื่อนมาก ($\overline{X}$ = 3.30) โดยเด็กชายวุฒิ มีความรู้สึกเต็มใจและ พอใจที่จะทำงานร่วมกับเพื่อน มากกว่าทำงานตามลำพัง เพื่อน ๆ มักเลือกให้เขาทำงานกลุ่มด้วย เขาชอบพูดหรือแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อน เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงานกับเพื่อนเขาจะทำอย่างเต็มที่ แม้ขณะทำงานกลุ่มเขาจะรู้สึกว่ามักจะถูกเพื่อนทอดทิ้ง

จากแบบสอบถามการปรับตัวกับเพื่อน ของเด็กชายวุฒิ สรุปได้ว่า มีปัญหาในการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อน มีความรู้สึกว่า ขาดความมั่นใจในตนเอง

7.7 <u>แบบสอบถามเพื่อทราบความรู้สึกของอารมณ์</u>

จากแบบสอบถามเพื่อทราบความรู้สึกและอารมณ์ มีจำนวน 99 ข้อ พบว่า เด็กชาย วุฒิ ทราบความรู้สึกและอารมณ์ ของตนเองอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.33)โดยรู้ว่าตนเอง มีความรู้สึกเหงาบ่อย ๆ ชอบอยู่คนเดียว เมื่อมีปัญหาเขาจะไม่ปรึกษากับใคร เขารู้สึกว่าพ่อบ้าน ผู้ดูแลไม่ค่อยมีเวลามาสนใจไม่ห่วงใยเขา เมื่อมีปัญหาเขาต้องแก้ไขด้วยตนเอง ซึ่งเขาอยากให้มีคนคอยรับฟังเรื่องของเขา และต้องการความสนับสนุนหรือคำชมจากผู้อื่น เขามีความรู้สึกว่าพ่อแม่ไม่มีเหตุผล ไม่เคยจัดหาสิ่งของให้เขาอย่างเพียงพอ (แต่เขาสามารถใช้จ่ายเงินที่ได้รับจากบ้านหนองคายอย่างเพียงพอ) พ่อแม่ไม่เคยให้กำลังใจเลย เขาเป็นคนใจร้อนโมโหง่าย มีเพื่อนน้อย มีความคิดเห็นขัดแย้งกับคนอื่นเสมอ เขารู้สึกขาดความไว้วางใจในตัวผู้อื่น รู้สึกว่าเพื่อน ๆ ชอบนินทาเขา เพื่อน ๆ ชอบทำอะไรไม่ค่อยถูกใจเขาเสมอ และเขาชอบจะบ่นให้ เพื่อนเมื่อเพื่อน ๆ ทำอะไรไม่ถูกใจ ในเรื่องของการเรียนพบว่า เมื่อไม่เข้าใจเรื่องที่ครูสอน เขาจะลุกขึ้นถามทันที แต่เมื่อถูกเรียกไปพูดหน้าชั้นเขาจะรู้สึกประหม่ามาก เขามีความตั้งใจใน

การเรียน รักการเรียน เอาใจใส่ในการเรียนดี วิชาใดที่ชอบจะเรียนได้ดีเสมอ แต่เขาชอบดูโทรทัศน์จนดึกเป็นประจำ นอกจากนั้นยังพบว่า เด็กชาย วุฒิ รู้สึกว่าตนเองเป็นคนเงียบเหงาและอ้างว้าง

จากแบบสอบถามเพื่อทราบความรู้สึกของอารมณ์ของเด็กชายวุฒิ สรุปได้ว่า มีปัญหาด้านการปรับตัวกับเพื่อน มีปัญหาด้านการเรียน ขาดความมั่นใจ ต้องการความรักจากพ่อแม่และอยากให้มีคนคอยรับฟังเรื่องของเขา

7.8 <u>แบบสอบถามความต้องการของปัญหา</u>

แบบสอบถามความต้องการและปัญหา จำนวน 65 ข้อแบ่งเป็น 9 ด้าน ได้แก่

1) ด้านการเรียน พบว่า เด็กชาย วุฒิ มีปัญหาเรียนไม่เข้าใจในวิชาภาษาอังกฤษ โดยมีสาเหตุมาจาก พื้นฐานการเรียนเดิมไม่ดี

2) ด้านสุขภาพ พบว่า เด็กชาย วุฒิ มีร่างกายแข็งแรง สมบูรณ์ดี แต่มีการออกกำลังกายค่อนข้างน้อย และพักผ่อนอย่างเพียงพอ นอนมากกว่า 8 ชม./ วัน

3) ด้านเศรษฐกิจ ไม่มีปัญหาด้านเศรษฐกิจ แต่ เด็กชาย วุฒิ อยากมีเงิน และจะนำไปให้มารดา

4) ด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียนและในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย

4.1 ด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน เขารู้สึกชอบโรงเรียนพอสมควร มีความสะอาดพอสมควรและอากาศดีแต่บางครั้งจะร้อนมาก มีเสียงดังรบกวน และกลิ่นเหม็นของห้องน้ำ

4.2 ด้านสภาพแวดล้อมในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย บรรยากาศอบอุ่น และน่าอยู่พอสมควร สภาพที่อยู่อาศัยดี อากาศดี กว้างขวาง เขามักจะใช้ห้องนอนในอาคารที่พักเป็นที่อ่านหนังสือ

5) ด้านมนุษยสัมพันธ์ และบุคลิกภาพ

5.1 ด้านมนุษยสัมพันธ์ กับเพื่อน พบว่า เด็กชาย วุฒิ ไม่มีเพื่อนสนิท เมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อนเขามักจะเป็นทั้งผู้นำ และผู้ตาม ตามใจ และขัดใจเพื่อนเป็นบางครั้ง รู้สึกว่าเพื่อน ๆ ไม่สนใจเขาเลย เขารู้สึกว่าตัวเองโดดเดี่ยว เวลาไปไหนมักจะไปตามลำพัง เมื่อมีเรื่องขัดแย้งหรือไม่พอใจกับเพื่อนบางครั้งเขาจะทำร้ายตอบหรือ เขาอาจจะยกโทษให้ อย่างไรก็ดี จากการตอบแบบสอบถามของ เด็กชาย วุฒิ พบว่า เขาต้องการมีเพื่อน แต่ยังไม่เข้าใจการปฏิบัติตัวในการสร้างสัมพันธภาพที่เหมาะสม นั่นคือ เขารู้สึกว่าขาดความไว้วางใจเพื่อน เขาจะช่วยเหลือเพื่อนเวลาที่เพื่อนขอร้อง และจำเป็นจริง ๆ เท่านั้น

5.2 ด้านมนุษยสัมพันธ์ กับ ครู อาจารย์ ในโรงเรียน พบว่า เด็กชาย วุฒิ มีความรู้สึกที่ดีต่อครู อาจารย์ เพราะครูจะให้ความรัก และเอาใจใส่ต่อตัวเขา และนักเรียนคนอื่น ๆ เท่ากัน

5.3 ด้านมนุษยสัมพันธ์ กับ พ่อบ้าน และเจ้าหน้าที่ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย พบว่าเขามีความรู้สึกที่ดีต่อพ่อบ้าน และเจ้าหน้าที่ในบ้านหนองคาย เพราะได้รับความเอาใจใส่ดูแล พอ ๆ กับคนอื่น ๆ

6) ด้านสุขภาพจิต และค่านิยม

6.1 ด้านสุขภาพจิต เขารู้สึกว่ามีคุณค่าในตนเอง แต่ก็รู้สึกสดชื่นเป็นปกติ เขาอยากมีงานทำ อยากให้ทุกคนรักกัน ช่วยเหลือกัน ไม่รังแก และเบียดเบียนกัน

6.2 ด้านค่านิยม เด็กชาย วุฒิ คิดว่าคุณธรรมที่จำเป็นมาก ได้แก่ ความเสียสละ ความสามัคคี ความอ่อนน้อม และความรับผิดชอบ ส่วนคุณธรรมที่จำเป็นบ้าง ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความมัธยัสถ์ และความกตัญญู วิเคราะห์ได้ว่า เด็กชาย วุฒิ เกลียดชังบิดา ดังนั้นจึงมีความรู้สึกไม่เห็นความสำคัญของความกตัญญู

7) การตั้งเป้าหมายของชีวิตในอนาคต ไม่แน่ใจนัก แต่คิดว่าอยากมีงานดี ๆ ทำ และอยากเป็นทหารอากาศ

8) ไม่มีสิ่งที่อยากให้โรงเรียนส่งเสริม และช่วยเหลือตัวเขา

9) ไม่มีสิ่งที่อยากให้สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย ส่งเสริม และช่วยเหลือตัวเขา

จากแบบสอบถามความต้องการและปัญหาของเด็กชายวุฒิ สรุปได้ว่า มีปัญหาเรียนไม่เข้าใจในวิชาภาษาอังกฤษ มีปัญหาในการปรับตัวกับเพื่อน เกลียดชังพ่อ วิตกกังวลเกี่ยวกับครอบครัว และฐานะความเป็นอยู่

7.9 <u>แบบสอบถามความต้องการและทัศนคติ</u>

แบบสอบถามความต้องการและทัศนคติ จำนวน 17 ข้อแบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความต้องการ และด้านทัศนคติ ดังนี้

1) ด้านความต้องการจำนวน 3 ข้อ พบว่า เด็กชาย วุฒิ ต้องการความรัก ความอบอุ่นจาก บิดา มารดา ต้องการความ ปลอดภัย ความรัก ความอบอุ่น ความสนุกสนานเพลิดเพลิน อาหาร และการเรียน จากสถานสงเคราะห์ ฯ ในอนาคต อยากเป็นทหารอากาศ

2) ด้านทัศนคติต่อบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 14 ข้อ ได้แก่

2.1 ทัศนคติต่อบิดา มารดา เขารู้สึกว่ารักแม่มากกว่าพ่อ เพราะแม่เป็นคนดีและรักเขา เขาไม่รักพ่อเพราะตอนเด็ก ๆ พ่อชอบตีเขา ทอดทิ้งแม่ไปแต่งงานใหม่ ครอบครัวของเขาไม่มีความสุขพ่อแม่ชอบทะเลาะกัน และขัดแย้งกันอย่างรุนแรงเสมอ

2.2 ทัศนคติต่อเพื่อน เขารู้สึกว่าเขาไม่ค่อยอยากแสดงความรู้สึกต่อเพื่อน ๆ ในสถานสงเคราะห์ฯ เพราะไม่ชอบบางคนที่ชอบก่อกวนคนอื่น แต่เพื่อนบางคนดีบางครั้งก็พากันเล่นสนุก ก็ช่วยเหลือกันดี บางครั้งก็รังแก ทะเลาะ และทุบตีกัน หาความแน่นอนไม่ได้ ส่วนเพื่อนในโรงเรียนนั้นจะพากันเล่นสนุก

2.3 ทัศนคติต่อครู อาจารย์ เขารู้สึกว่าเขารู้สึกว่าครูอาจารย์ สอนและเอาใจใส่ดี สนใจนักเรียนทุกคนเท่ากัน

2.4 ทัศนคติต่อสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย

2.4.1 ด้านที่อยู่อาศัย เขารู้สึกว่า เขารู้สึกว่ามีลักษณะต่างคนต่างอยู่ แต่พอใจในการอยู่บ้านหนองคายเพราะมีที่เรียนหนังสือ

2.4.2 ด้านอาหาร มีความพอใจมาก เพราะมีอาหารครบทั้ง 3 มื้อ

2.4.3 ด้านกฎระเบียบ มีความพอใจเพราะมีระเบียบ วินัยดี

2.4.4 ด้านเจ้าหน้าที่ มีความพอใจเพราะเจ้าหน้าที่ทุกคนดูแลเป็นอย่างดี

จากแบบสอบถามความต้องการและทัศนคติของเด็กชายวุฒิ สรุปได้ว่าต้องการความรัก ความอบอุ่นจากบิดามารดา มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อบิดา และมีปัญหาด้านการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อน

7.10 <u>แบบสอบถามปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน</u>

แบบสอบถามปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน จำนวน 89 ข้อของเด็กชาย วุฒิ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับตัวนักเรียน ตอนที่ 2 เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน สรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับตัวนักเรียน จำนวน 4 ข้อ พบว่า เด็กชาย วุฒิ เรียนอยู่ชั้นประถมปีที่ 5 / 1 เกรดเฉลี่ยสะสม เท่ากับ 3.30

ตอนที่ 2 เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน จำนวน 85 ข้อแบ่งเป็น 3 หมวด ได้แก่

2.1 หมวดข้อมูลส่วนตัว จำนวน 30 ข้อ แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ

2.1.1 ด้านการเงิน จำนวน 8 ข้อ พบว่า มีสภาพด้านการเงินในระดับดี

2.1.2 ด้านสภาพความเป็นอยู่ จำนวน 9 ข้อ พบว่า มีสภาพความเป็นอยู่ในระดับดี โดยอยากให้เพื่อน ๆ ไปเยี่ยมที่บ้านหนองคาย

2.1.3 ด้านสุขภาพ จำนวน13 ข้อ พบว่า มีสุขภาพอยู่ในระดับดี แต่เด็กชายวุฒิมีความรู้สึกวิตกกังวลสูง ต่อสุขภาพของตน คิดว่าตนไม่แข็งแรง ย่อมเก้งก้าง

2.2 ข้อมูลด้านสังคม จำนวน 32 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ

2.2.1 ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน จำนวน 8 ข้อพบว่า มีปัญหาด้านความสัมพันธ์ กับเพื่อนในระดับปานกลาง โดยรู้สึกว่าขาดเพื่อนที่สนิทและไว้ใจได้ ต้องการคำแนะนำเกี่ยวกับการคบเพื่อน

2.2.2 ความสัมพันธ์กับอาจารย์ จำนวน 8 ข้อ พบว่า มีปัญหาความสัมพันธ์กับอาจารย์ ในระดับปานกลาง โดยรู้สึกว่าอาจารย์ไม่เข้าใจ และถูกปล่อยปละละเลย

2.2.3 ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัว จำนวน 8 ข้อพบว่า มีปัญหาด้านความสัมพันธ์ กับบุคคลในครอบครัวในระดับปานกลาง โดยรู้สึกว่า พ่อแม่ให้ความยุติธรรมน้อย พี่น้องไม่ปรองดองกัน และถูกรังแกจากบุคคลในบ้าน

2.2.4 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมในโรงเรียน จำนวน 8 ข้อ พบว่าการเข้าร่วม กิจกรรมในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง โดยเขามีความพอใจ และอยากเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ตามโอกาส และความพอใจในแต่ละกิจกรรม

2.3 หมวดข้อมูลด้านการเรียน จำนวน 23 ข้อ แบ่งเป็น 3 ด้านคือ

2.3.1 ด้านตัวนักเรียน จำนวน 8 ข้อ พบว่า มีปัญหาด้านตัวนักเรียน อยู่ในระดับ ปานกลาง รู้สึกว่ามีเวลาของการเรียนอย่างเพียงพอ

2.3.2 ด้านตัวอาจารย์ผู้สอน จำนวน 8 ข้อ พบว่า มีความรู้สึกต่ออาจารย์ผู้สอน อยู่ในระดับดี โดยอาจารย์ผู้สอนมีความสามารถกับวิชาที่สอน สอนได้ เหมาะสม เนื้อหาที่สอนเข้าใจง่าย และการเรียนการสอนมีประโยชน์

2.3.3 ด้านระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน จำนวน 7 ข้อ พบว่า มีความรู้สึกต่อระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน อยู่ในระดับดี โดยรู้สึกว่ามีระเบียบวินัยเหมาะสม การลงโทษมีกฎเกณฑ์ และมีความยุติธรรม

จากแบบสอบถามปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน ของเด็กชายวุฒิ สรุปได้ว่า เขามีปัญหาด้านการเรียน มีปัญหาด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน รู้สึกว่าเพื่อน ๆ ไม่ค่อยเข้า มีปัญหาด้านความสัมพันธ์กับ บุคคลในครอบครัวโดยรู้สึกว่า พ่อไม่ให้ความยุติธรรม พี่น้องไม่ปรองดองกัน และถูกรังแกจากบุคคลในบ้าน

7.11 <u>แบบสอบถาม "ใครเอ่ย"</u>

แบบสอบถาม "ใคร่เอ่ย" พบว่า เด็กชาย วุฒิ ได้รับการประเมินจากเพื่อนๆ 2 พฤติกรรม ได้แก่ เคาะโต๊ะขณะเรียน บางครั้งจะหลบหนีการทำกิจกรรม ในห้องเรียน ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของ เด็กชาย วุฒิ

8. แบบทดสอบ

การรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบ จำนวน 3 ชุด ได้แก่

8.1 แบบทดสอบเบนเดอร์เกสตอลท์ (Bender Visual Motor Gestalt Test)

8.2 แบบทดสอบวาดภาพคน (Draw A Person Test)

8.3 แบบทดสอบวาดภาพบ้าน ต้นไม้ คน (Kinetic House Tree Person)

ปรากฏผลดังนี้

8.1 <u>แบบทดสอบเบนเดอร์เกสตอลท์</u> (Bender Visual Motor Gestalt Test) จากการประเมินบุคลิกภาพด้วยการใช้แบบทดสอบเบนเดอร์เกสตอลท์ พบว่า มีการกระจายภาพ แสดงว่าเป็นคนมีการวางแผน และมีระเบียบ วางภาพบนกระดาษ และภาพมีขนาดเท่า ๆ กัน แสดงถึงการมีลักษณะชอบความก้าวหน้า และคิดการใหญ่โตมีลักษณะชัดเจน แสดงถึงความเป็นเพศชาย อารมณ์อ่อนไหว สุภาพแบบดื้อเงียบ มีอคติ หวาดระแวงมีแนวโน้มถูกชักจูงได้ วิตกกังวลสูง และก้าวร้าว

8.2 <u>แบบทดสอบวาดภาพคน</u> (Draw A Person Test) จากการประเมินบุคลิกภาพ ของเด็กชายวุฒิ ด้วยแบบทดสอบวาดภาพคน พบว่า เด็กชาย วุฒิ มีลักษณะดื้อ อารมณ์ฉุนเฉียว วิตกกังวล ขาดความมั่นใจ และไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีมโนธรรม ย้ำคิดย้ำทำ อาย และกลัวเรื่องเพศ ต้องการมีสัมพันธภาพทางสังคมกับบุคคลอื่น

8.3 <u>แบบทดสอบวาดภาพบ้าน ต้นไม้ คน</u> (Kinctic House Tree Person) จากการประเมินบุคลิกภาพของเด็กชายเด็กชาย วุฒิ ด้วยแบบทดสอบบ้าน ต้นไม้ คน พบว่า มีปัญหาเรื่องความวิตกกังวล (Anxiety) คิดถึงแต่อดีต ย้ำคิด คิดซ้ำๆ รู้สึกเจ็บปวด ช้ำใจ และคิดไม่ตก มีความรู้สึกโดดเดี่ยว มีชีวิต ไม่ค่อยราบรื่น มีบางสิ่งบางอย่างเข้าคั่นขวาง เข้าแทรก บั่นทอนความเจริญรุ่งเรือง และมีชีวิตที่ยุ่งยาก ต้องการมีชีวิตที่มั่นคง พยายามต่อสู้เพื่อบรรลุสิ่งที่ประสงค์ เป็นลักษณะของบุคคลที่มาจากครอบครัว Stressed And Unstable Family ที่ปรารถนาชีวิตครอบครัวที่มั่นคง มีความปรารถนาจะเข้าไปเกี่ยวข้อง หรือติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่นโดยไม่ต้องเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์โดยตรง รู้สึกไม่ปลอดภัย (Feeling of insecurity) และต้องการความรักจากมารดามากกว่าบิดา

จากข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทั้ง 8 เทคนิค ดังกล่าว วินิจฉัยได้ว่า เด็กชาย วุฒิ มีลักษณะพฤติกรรมที่เป็นปัญหา โดยมีสาเหตุ ดังนี้

1. <u>สาเหตุที่เกิดมาจากตัวของผู้รับการศึกษา</u> มีดังนี้

1.1 พัฒนาการของบุคลิกภาพไม่เหมาะสม

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบทดสอบ ทั้งหมดมีความสอดคล้องกัน

จากข้อมูลที่ได้จากการอบรมข้อมูลทั้ง 8 เทคนิคดังกล่าว สามารถวินิจฉัยได้ว่า เด็กชาย วุฒิ มีลักษณะพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ในด้านพฤติกรรมการก่อกวน การแสดงพฤติกรรมการพูด และการแสดงออกที่ไม่เหมาะสม รวมทั้งมีผลกระทบทำให้เกิดการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อน มีปัญหาการปรับตัว และการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อน โดยมีสาเหตุ ดังนี้

1. <u>สาเหตุของผู้รับการศึกษา</u> มีดังนี้

1.1 ความรู้สึกนึกคิดที่ไม่ดีต่อตนเอง

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบทดสอบ ทั้งหมดต่างมีความสอดคล้องกันว่า เด็กชาย วุฒิ รู้สึกไม่มีคุณค่าในตนเอง (Low Self esteem) มีลักษณะอ่อนไหว หวาดระแวง ขาดความรู้สึกไว้วางใจในตัวผู้อื่นเพราะบิดาไม่รัก ทอดทิ้งไปแต่งงานใหม่ แม่ไม่มาเยี่ยม ทำให้ เด็กชาย วุฒิ ไม่คิดว่าจะมีใครที่รัก ซึ่งอาจเป็นผลมาจากชีวิตในวัยเด็กของเขาขาดความรัก ความอบอุ่นในครอบครัว มีความยากลำบากในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้ มีปัญหาทางด้านอารมณ์ ได้แก่ หงุดหงิดง่าย ชอบใช้อารมณ์ เวลามีเรื่องไม่สบายใจจะไม่ปรึกษาใคร ขาดความมั่นใจในตนเอง รู้สึกว่าตนไม่มีคุณค่า ครอบครัวแตกแยก ถูกบิดาทอดทิ้งไป จึงทำให้เขารู้สึกไม่มั่นคง ไม่ปลอดภัย หวาดระแวง มีปัญหาไม่ชอบคบเพื่อน แยกตัวคนเดียว ใช้เวลามากไปกับการคิดหมกมุ่นในเรื่องของตนเองซึ่งเป็นความเจ็บปวดในอดีต เคียดแค้น และชิงชัง แม่เลี้ยง และจากนั้น เด็กชาย วุฒิ มักใช้การเก็บปัญหาคิดคนเดียวเงียบ ๆ ใช้กลไกลทางทางจิตโดยการเก็บกด (Repression) โทษตัวเอง (Introjection) คิดว่าตนเองไม่ดี ไม่สามารถดูแลแม่ และน้องได้ ความรู้สึกดังกล่าวย่อมส่งผลให้การพัฒนาด้านต่าง ๆ หยุดชะงัก ไม่ว่าการพัฒนาด้านสติปัญญา หรืออารมณ์ ส่งผลให้เป็นคนมองโลกในแง่ร้าย

1.2 การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว

การอบรมเลี้ยงดูภายในครอบครัว การสัมภาษณ์ แบบสอบถามการเติมประโยคให้สมบูรณ์ แบบสอบถามความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง อัตตชีวประวัติ แบบสอบถามข้าพเจ้าคือใคร ซึ่งให้ผลสอดคล้องกันและทราบว่า เด็กชาย วุฒิ อาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีการใช้ความรุนแรง ก้าวร้าว ชอบทะเลาะกับแม่ มีการตบตีกัน และทุบตี เด็กชาย วุฒิ ซึ่งอาจเป็นเหตุให้เด็กชาย วุฒิ เรียนรู้ ถ้า

ซึ่งให้ผลสอดคล้องกันและทราบว่า เด็กชาย วุฒิ อาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีการใช้ความรุนแรง พ่อชอบทะเลาะกับแม่ มีการตบตีกัน และทุบตี เด็กชาย วุฒิ ซึ่งอาจเป็นเหตุให้เด็กชาย วุฒิ เรียนรู้ ถ้าการนำความรุนแรงที่ได้พบเห็นมาใช้ในการดำเนินชีวิตอยู่ในปัจจุบัน เช่น การข่มขู่ แย่งเงิน จากเด็กเล็ก ซึ่งถือว่าเป็นพฤติกรรมการก่อกวน จากประวัติ เด็กชาย วุฒิ ถูกบิดาทอดทิ้งไปมีภรรยาใหม่ ส่วนมารดาต้องทำงานจึงไม่มีเวลามาเยี่ยมซึ่งสอดคล้องกับ การประเมินบุคลิกภาพ ของ เด็กชาย วุฒิ ด้วยแบบทดสอบ บ้าน ต้นไม้ คน (Kinetic House Tree Person) พบว่า มีปัญหาเรื่องความวิตกกังวล (Anxiety) คิดถึงแต่อดีต ย้ำคิด คิดซ้ำๆ รู้สึกเจ็บปวด ช้ำใจ และคิดไม่ตก มีความรู้สึกโดดเดี่ยว มีชีวิตไม่ค่อยราบรื่น มีบางสิ่งบางอย่างเข้าคั่นขวาง เข้าแทรก บั่นทอนความเจริญรุ่งเรือง และมีชีวิตที่ยุ่งยาก ต้องการมีชีวิตที่มั่นคง พยายามต่อสู้เพื่อบรรลุสิ่งที่ประสงค์ เป็นลักษณะของบุคคลที่มาจากครอบครัว Stressed And Unstable Family ที่ปรารถนาชีวิตครอบครัวที่มั่นคง มีความปรารถนาจะเข้าไปเกี่ยวข้อง หรือติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่นโดยไม่ต้องเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์โดยตรง รู้สึกไม่ปลอดภัย (Feeling of insecurity) และต้องการความรักจากมารดามากกว่าบิดา

การช่วยเหลือ

ผู้วิจัยให้การช่วยเหลือ ดังนี้

1. <u>การให้การช่วยเหลือโดยตรง</u> หมายถึง การช่วยเหลือกับตัวผู้รับการศึกษาโดยตรง ปฏิบัติดังนี้

1.1 การให้คำปรึกษาโดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Client-Centered Counseling) ของคาร์ล อาร์ รอเจอร์ (Carl R. Rogers) โดยการเน้นให้เขาได้เล่าระบายความรู้สึก และเล่าถึงชีวิตในอดีตที่สร้างความบอบช้ำ ที่เขาได้รับมาตลอดชีวิตออกมา โดยผู้วิจัยจะต้องใช้ความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการสร้างสัมพันธภาพที่อบอุ่น เพื่อให้เขาได้เล่าเรื่องความทุกข์ที่เขาได้รับมาตลอดชีวิต จะทำให้ผ่อนคลาย และได้ระบายความรู้สึกในส่วนที่สร้างความเจ็บปวดในชีวิตออกมา โดยผู้วิจัยจะต้องใช้ความสำคัญอย่างยิ่ง ในการเริ่มต้นของการสร้างสายสัมพันธ์ (Rapport) เพื่อให้ เด็กชายวุฒิ รู้สึกอบอุ่น และไว้วางใจ นำไปสู่การร่วมมือในการพัฒนาตนเองต่อไป เพราะตามแนวคิดของทฤษฎี การให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Client - Centered Therapy) เชื่อว่ามนุษย์มีความสามารถและมีเหตุผลที่จะคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง พร้อมที่จะเติบโต งอกงาม มนุษย์เป็นคนดีและมีคุณค่า หากเขาสามารถค้นพบศักยภาพของเขา และพัฒนาศักยภาพของตนได้สูงสุด โดยส่งเสริมให้เขาพัฒนาศักยภาพที่ดีอยู่แล้วให้มากยิ่งขึ้น และปรับปรุงตนเองในสิ่งที่เป็นอุปสรรค และนำไปสู่การแก้ไขพฤติกรรมที่เป็น

ปัญหา นอกจากนั้นมนุษย์ต้องการความรัก การยอมรับ ความเอื้ออาทร ดังนี้ เด็กชาย วุฒิ จึงควรได้รับความรัก ความอบอุ่น รวมทั้งให้เขาตระหนักรู้ในความสามารถของตนเอง และให้พัฒนาตนเองต่อไปในแนวทางที่เหมาะสมเพื่อให้ เด็กชาย วุฒิ ได้เกิดความรู้สึกพึงพอใจในตนเอง (Stelf- Actulization) ซึ่งรอเจอร์ส เชื่อว่า บุคคลเป็นผู้กำหนดวิถีชีวิต และการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง หากผู้นั้นมีโอกาสรับรู้ ความจริงเกี่ยวกับตนเอง ผู้รับคำปรึกษามีความสามารถอยู่ในการแยก ที่จะเข้าใจถึงสาเหตุอื่นเป็นปัญหา ที่ทำให้ตนเองไม่มีความสุข นั่นคือ ปัญหาของผู้รับคำปรึกษา เกิดขึ้นมาจากความไม่ประสานสอดคล้องกัน ระหว่าง ความคิดเกี่ยวกับตนเอง หรือมโนภาพแห่งตน (Self Concept) กับประสบการณ์ที่ได้รับ (รัชภาภรณ์ อภิรัชรางกูร. 2535 :156 ; อ้างอิงมาจาก พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา 2529 : 9) ดังนั้นจึงควรให้การช่วยเหลือโดยให้มาพัฒนาศักยภาพของตนเองให้สูงสุด เพราะจากการศึกษา เด็กชาย วุฒิ เป็นเด็กเรียนดี เพื่อที่เขาจะได้พัฒนาความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง และทำให้ความภูมิใจ เพื่อนำไปสู่ การมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และผู้อื่น

1.2 การให้คำปรึกษาโดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์ (Rational Emotive Therapy) ของอัลเบิร์ต เอลลิส (Allbert Ellis) เนื่องจากต้องการให้เด็กชาย วุฒิ พัฒนาความคิดที่มีเหตุผล ทั้งนี้จะพบว่าผลทางอารมณ์จากการมีความคิดที่ไม่มีเหตุผลก็คือ ความวิตกกังวล ซึมเศร้า รู้สึกผิด และรู้สึกไร้ค่า มองโลกในแง่ร้าย คิดว่าไม่มีใครปรารถนาดีต่อกัน ความคิดทางลบทำให้เกิดการกระตุ้น ความคิดที่ไม่มีเหตุผลทั้งหลาย เป็นตัวสร้างอารมณ์ที่ไม่เป็นสุข ดังนั้นหากต้องการดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุข ก็จะต้องรู้จักการขจัดความคิดที่ไร้เหตุผล และเข้าใจกฎสำหรับการส่งเสริมความคิดที่มีเหตุผล โดยเฉพาะกฎข้อที่กล่าวว่า "มนุษย์ย่อมทำผิดได้ ไม่มีประโยชน์อันใดที่จะสืบเสาะหาสาเหตุต่าง ๆ ที่ผ่านพ้นไปนานแสนนาน ทุกสิ่งทุกอย่างควรจะเป็นจริงตามสภาพที่ควรจะเป็นและไม่มีประโยชน์อะไรเลยที่มาทำอะไรกับตัวเราเอง นอกจากตัวเราเท่านั้น ดังนั้นในขณะที่ชีวิตของเราผ่านไปทุกนาที เราก็ควรจะดำรงชีวิตอย่างมีความสุข มีความเป็นตัวของตัวเอง แสดงพฤติกรรมออกมาอย่างเป็นธรรมชาติ มีเหตุผล น่าเชื่อถือ ไม่ตกเป็นทาสของอดีต สามารถวางแผนในเชิงสร้างสรรค์สำหรับอนาคตของตน และเรียนรู้ถึงอิสระในการตอบสนองต่อสิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน อันเป็นภาวะของที่นี่และเดี๋ยวนี้" ฉะนั้นจึงต้องให้ เด็กชาย วุฒิ เปลี่ยนแนวความคิดของตนให้มีเหตุผลเปลี่ยนแปลง ความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อบิดาเหตุการณ์เจ็บช้ำในอดีต เพื่อที่จะสามารถพัฒนาศักยภาพในปัจจุบัน

1.3 การเมื่อฝึกพฤติกรรมการกล้าแสดงออก เพราะว่า เมื่อ เด็กชาย วุฒิ อยู่ต่อหน้าคนหมู่มากจะประหม่า อาย ไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ดังนั้น จึงควรสอนให้เขาแสดงออกถึงความคิดเห็น รวมทั้งการฝึกพฤติกรรมการกล้าแสดงออก เพื่อให้มีความมั่นใจ

ภาคภูมิใจ เกิดประโยชน์ ต่อตัวเขาเอง โดยผู้วิจัยได้ฝึกให้เขาหัดทักทายเป็นคำพูดภาษาอังกฤษง่าย ๆ เริ่มจากการทักทายกับผู้วิจัยก่อน เมื่อเกิดความมั่นใจแล้วจึงทักทายกับบุคคลอื่น ๆ ได้แก่ ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์ฯ พ่อบ้าน และเพื่อน ๆ

1.4 ให้คำแนะนำในการใช้เทคนิคการผ่อนคลายความเครียดแก่ เด็กชาย วุฒิ เพราะเขาคิดวิตกกังวล และหมกมุ่น เกี่ยวกับชีวิตของครอบครัวในอดีต คิดถึงความเจ็บปวดที่ผ่านมา ทำให้เครียด และนอนไม่หลับ ซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อตัวเขา เกิดเป็นอันตรายทั้งทางร่างกายและจิตใจ

1.5 การทำจิตบำบัดแบบประคับประคอง (Supportive Psychotherapy) เพื่อช่วยให้เด็กชาย วุฒิ มีความรู้สึกอบอุ่น มีกำลังใจ และภาคภูมิใจในตนเองมากขึ้น

1.6 สอนทักษะทางสังคม (Social skill) ให้แก่ เด็กชาย วุฒิ เพื่อให้ เด็กชาย วุฒิ รู้จักแสดงอารมณ์ออกมาเพื่อจะช่วยการมองโลกในแง่ร้ายลดลง

1.7 ใช้หลักจิตวิทยาเกี่ยวกับตน (Self - psychology) แนะนำให้ เด็กชาย วุฒิ ใช้เป็นแนวทางในการแสวงหาความต้องการของตนเองที่แท้จริง และใช้ความสามารถที่มีอยู่ในการเพิ่มความภาคภูมิใจในตนเอง

1.8 การสร้างสายสัมพันธ์ (Rapport) เป็นการสร้างบรรยากาศของความเป็นมิตร ไว้วางใจเพื่อให้เด็กชายวุฒิ ให้ความสนใจและเอาใจใส่ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อช่วยให้ เด็กชาย วุฒิ เกิดความรู้สึกมั่นคงและปลอดภัยทางจิตใจพร้อมที่จะฝ่าฝันอุปสรรค เพื่อการพัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายของชีวิต และมีกำลังใจที่จะพัฒนาตนเองต่อไป

2. <u>การให้ความช่วยเหลือโดยทางอ้อม</u> หมายถึง การช่วยเหลือผู้รับการศึกษาโดยการให้ข้อมูลกับผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เข้าใจ ยอมรับและให้ความช่วยเหลือในการช่วยเหลือผู้รับการศึกษา ปฏิบัติดังนี้

2.1 ประชุมปรึกษารายกรณี(Case Conference) 1 ครั้งในวันที่ 1 ครั้ง ในวันที่ 11 มกราคม พ.ศ.2543 เวลา 10.00-11.00 น ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์ฯ อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา นักสังคมสงเคราะห์ พ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 เจ้าหน้าที่พยาบาล ครูสอนพิเศษ เพื่อเป็นการขอความช่วยเหลือให้การดูแลเอาใจใส่ ให้กำลังใจเด็กชายวุฒิ เพื่อให้เกิดความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง มีกำลังใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสมต่อไป โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1.1 ประชุมปรึกษารายกรณี โดยผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการเรียน ความรู้สึกขาดความมั่นใจ ขาดความภาคภูมิใจในตนเองของเด็กชายวุฒิ กับอาจารย์ประจำชั้น

พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 4 เพื่อขอความช่วยเหลือ ในการเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ ยอมรับและเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ตรวจสอบหาทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหา แนะนำสิ่งที่ถูกต้อง ให้กำลังใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อไป

2.1.3 ประชุมปรึกษารายกรณีกับเจ้าหน้าที่พยาบาลถึงปัญหาสุขภาพของ เด็กชายวุฒิ เพื่อการดูแล ที่ถูกต้องและเหมาะสมเพื่อให้ เด็กชายวุฒิได้คลายความวิตกกังวลในภาวะสุขภาพและวิตกกังวลจนนอนไม่หลับ อีกทั้งมีการตรวจหาสาเหตุการเจ็บป่วยที่เกิดขึ้น ตั้งแต่ต้นเพื่อไม่ให้เกิดการเจ็บป่วยที่รุนแรง การทำเช่นนี้ จะทำให้เกิดผลดีต่อ เด็กชาย วุฒิ ทั้งด้านสุขภาพกาย และสุขภาพจิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกิดความรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย มั่นใจในความเป็นอยู่ ไว้วางใจต่อเจ้าหน้าที่ เกิดความรู้สึกที่ดีต่อเจ้าหน้าที่ และตัวเขาเองที่รู้ว่าตนมีคุณค่า มีคนรักและเอาใจใส่

2.1.4 ประชุมปรึกษากับครูสอนพิเศษ ซึ่งทางสถานสงเคราะห์ฯ ได้จัดให้มีการเรียนซ่อมเสริมช่วงเย็น ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย ได้ให้ความช่วยเหลือดูแลให้คำแนะนำในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษแก่ เด็กชาย วุฒิ เพื่อเขาจะได้มีความเข้าใจ ได้มีโอกาสฝึกทักษะการเรียนในวิชาภาษาอังกฤษ สามารถเรียนได้ดีมากยิ่งขึ้น รวมทั้งเกิดการตระหนักรู้คุณค่าในตนเอง

การทำนายผล

เด็กชายวุฒิมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 3 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม สามารถทำนายผลพฤติกรรมที่เป็นปัญหา แต่ละพฤติกรรม ได้ดังนี้

1. ปัญหาพฤติกรรมการก่อกวน ได้แก่

1.1 พฤติกรรมการก่อกวนในโรงเรียน พบว่า เด็กชายวุฒิ มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ การชวนเพื่อนคุย การเคาะโต๊ะ ขณะเรียนหนังสือ หลังจากให้การช่วยเหลือไปแล้ว พบว่าเด็กชายวุฒิ มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยไม่พบดังกล่าวเลย

1.2 พฤติกรรมการก่อกวนในสถานสงเคราะห์ฯ พบว่า เด็กชายวุฒิมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ ข่มขู่เอาเงิน ขนมหรือของเล่นจากเด็กที่เล็กกว่า การเล่นยิงปืนอัดลมโดยไม่ระวังอันตรายต่อผู้อื่น หลังจากให้การช่วยเหลือไปแล้ว พบว่า เด็กชายวุฒิ มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยไม่พบข่มขู่เอาเงิน หรือของเล่นจากเด็กที่เล็กกว่า แต่ยังพบการเล่นยิงปืนอัดลม แต่เขาได้มีการระวังอันตรายที่อาจเกิดต่อผู้อื่น โดยจะไปเล่นในสนามกลางแจ้งที่ไม่มีคน แทนการเล่นในอาคารที่พัก หากพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 4 ได้ให้การเอาใจใส่ดูแล และแนะนำในพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อไป ผู้วิจัยคาดว่าหลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้ว ปัญหาดังกล่าวน่าจะดีขึ้น

2. ปัญหาพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม ได้แก่

2.1 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมในโรงเรียน พบว่า เด็กชายวุฒิ มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ การพูดที่ไม่สุภาพ หลังจากให้การช่วยเหลือไปแล้ว พบว่า เด็กชายวุฒิ มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยจะพูดสุภาพ และนุ่มนวลกับเพื่อน ๆ มากขึ้น

2.2 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมในสถานสงเคราะห์ฯ พบว่า เด็กชายวุฒิ มีพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน คือ พูดไม่สุภาพ บางครั้งพูดคำหยาบ หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้ว ทั้งผู้วิจัยและจากการรายงานของพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 4 พบว่า เด็กชายวุฒิ มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการพูดที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยไม่พบการหรือพูดคำหยาบเลย มีการควบคุมตนเองได้ดีขึ้น ผู้วิจัยคาดว่าหากพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 4 ได้ให้การเอาใจใส่ดูแล และแนะนำในพฤติกรรมการพูดที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง และจริงจัง ปัญหาดังกล่าวน่าจะดีขึ้น

3. ปัญหาการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ได้แก่

3.1 การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในสถานสงเคราะห์ฯ พบการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเจ้าหน้าที่ พบว่า เมื่อเวลาเขาต้องเดินผ่านหรือพบพ่อบ้าน ผู้ดูแล เขาจะทำสีหน้าเฉย ๆ ทำเป็นมองไม่เห็น เดินผ่านไปโดยไม่สนใจใคร ถ้าพ่อบ้าน ผู้ดูแล ซักถามพูดคุยด้วย เขาจะตอบด้วยน้ำเสียงราบเรียบ ยิ้มที่มุมปาก สังเกตเห็นว่าเขาจะแสดงความเบื่อหน่ายออกมาทางสายตา หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายวุฒิ มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยไม่พบพฤติกรรมดังกล่าวเลยจากการรายงานของพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 4 พบว่าเด็กชายวุฒิ ทำตัวดีขึ้นโดยสนใจในสิ่งที่พ่อบ้าน ผู้ดูแล ให้คำแนะนำตักเตือน มีท่าทางอ่อนน้อม นอกจากนั้นยังชอบอาสารับทำงานภายในอาคารที่พักต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ ผู้วิจัยคาดว่าการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดังกล่าวน่าจะคงอยู่ และดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้ว

เนื่องจากปัญหาของเด็กชายวุฒิเป็นปัญหาที่มีสาเหตุหลักมาจากปัญหาครอบครัวแตกแยก ปัญหาการถูกบิดาทอดทิ้งมีการใช้ครอบครัวรุนแรงในครอบครัวโดยถูกบิดาทุบตี จึงทำให้เกิดปัญหาขาดความเชื่อมั่นในจิตใจ มีความหวาดระแวง และวิตกกังวลมี ผู้วิจัยตระหนักดีว่าสาเหตุของปัญหาพฤติกรรมของ เด็กชาย วุฒิ นั้นเป็นสาเหตุที่มีความรุนแรง เพราะสิ่งที่เขาได้รับการเรียนรู้และประสบการณ์ มาในวัยเด็กได้ส่งผล กระทบเทือนต่อความมั่นคงต่อจิตใจ การพัฒนาบุคลิกภาพและขาดความมั่นใจในการสร้างชีวิตในปัจจุบัน การช่วยเหลือจะต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลาย ๆ ฝ่ายอย่างจริงจังและจริงใจ มีความต่อเนื่องและสม่ำเสมอ รวมทั้งควรขอความช่วยเหลือร่วมมือ จากมารดาของเขา ให้มีเวลามาเยี่ยม เด็กชาย วุฒิ บ้าง แต่อย่างไรก็ดี จากการศึกษา พบว่า

เด็กชาย วุฒิ เป็นเด็กที่มีผลการเรียนดี ความเข้าใจในตนเอง มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ได้ดี มีความรักต่อมารดา และน้อง ๆ จะเป็นแรงจูงใจที่ทำให้เขาสามารถจะเรียนรู้ และปรับปรุงตัวใหม่ รวมทั้งความสามารถของการเรียนรู้ของเขา ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือ จากคนหลายๆ ฝ่ายจะช่วยให้เด็กชาย วุฒิ สามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

การติดตามผล

หลังจากให้ความช่วยเหลือ ผู้วิจัยได้ติดตามผลเป็นระยะ จำนวน 5 ครั้งโดยการติดตามผลในโรงเรียน และโดยการติดตามในสถานสงเคราะห์ฯ ดังนี้

1. การติดตามผลในโรงเรียน จำนวน 2 ครั้ง ได้แก่

1) ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2543 พบว่า เด็กชายวุฒิ มีพฤติกรรมที่ตั้งใจเรียน แสดงท่าทางเป็นมิตร และช่วยงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ กับเพื่อน ๆ มากขึ้น

2) ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2543 ไม่พบการเคาะโต๊ะ ชวนเพื่อนคุย ขณะเรียนหนังสือวิชาภาษาอังกฤษลดลง สามารถทำการบ้านและสนใจที่จะเรียนวิชาภาษาอังกฤษที่เขารู้สึกเรียนได้ไม่ดี ได้มากขึ้น กล้าที่จะพูดทักทาย หรือกล่าวคำขอบคุณ เป็นภาษาอังกฤษ ด้วยคำพูดสั้น ๆ ง่าย ๆ กับผู้อื่นได้

2. การติดตามในสถานสงเคราะห์ฯ จำนวน 3 ครั้ง ได้แก่

1) ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2543 พบว่า เด็กชายวุฒิไม่พบพฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ แย่งของขนม หรือข่มขู่เด็ก ขณะเมื่ออยู่กับผู้วิจัย จากการรายงานของพ่อบ้าน ผู้ดูแลทราบว่า เด็กชาย วุฒิ สามารถเข้านอนได้เร็วขึ้นคือประมาณ 21-22 น. และนอนหลับตลอดคืน หน้าตาสดชื่น

2) ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2543 พบว่า ไม่พบการข่มขู่ หรือแย่งสิ่งของผู้อื่น

3) ครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543 แสดงพฤติกรรมต่อพ่อบ้าน เจ้าหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม ไม่พบพฤติกรรมแย่งของขนม หรือข่มขู่เด็ก ไม่พบการยิงปืนอัดลมที่ทำให้เกิดอันตรายต่อบุคคลอื่น โดยจะไปเล่นในสนามกลางแจ้งที่ไม่มีคน แทนการเล่นในอาคารที่พัก

ข้อเสนอแนะ

1. <u>ข้อเสนอแนะต่อผู้รับการศึกษา</u>

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้เด็กชายวุฒิ ปฏิบัติตนเพื่อแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเขาทั้ง 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะ

1. <u>ข้อเสนอแนะต่อผู้รับการศึกษา</u>

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้เด็กชายวุฒิ ปฏิบัติตนเพื่อแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเขาทั้ง 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1.1 พฤติกรรมการก่อกวน ได้เสนอแนะให้เด็กชายวุฒิ เรียนรู้การควบคุมตนเอง โดยการใช้ ใช้หลักจิตวิทยาเกี่ยวกับตน (Self - psychology) แนะนำให้ เด็กชาย วุฒิ ใช้เป็นแนวทางในการแสวงหาความต้องการของตนเองที่แท้จริง และใช้ความสามารถที่มีอยู่ในการเพิ่มความภาคภูมิใจในตนเอง สอนทักษะทางสังคม (Social skill) ให้แก่ เด็กชาย วุฒิเพื่อให้ รู้จักแสดงอารมณ์ออกมาเพื่อจะช่วยการมองโลกในแง่ร้ายลดลง

1.2 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม ได้เสนอแนะให้เด็กชายวุฒิ เรียนรู้วิธีที่จะควบคุมตนเอง และฝึกการพูดให้สุภาพ โดยการฝึกบ่อย ๆ และสม่ำเสมอ

1.3 การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้เสนอแนะให้เด็กชายวุฒิ ยอมรับตนเองในการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่าง ๆ เรียนรู้วิธีที่จะควบคุมตนเอง และฝึกการแสดงออกที่ถูกต้อง และเหมาะสม เพื่อประโยชน์ต่อตัวเขาเอง

นอกจากนั้น การยอมรับในปัญหาของตนเอง รวมทั้งพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้น และพยายามที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ไม่เหมาะสม โดยการกระทำอย่างต่อเนื่องและจริงจัง เด็กชายวุฒิควรมีความเข้าใจในตนเอง ยอมรับสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ลดความรู้สึกที่มีความอาฆาตแค้น และทัศนคติที่ไม่ดีต่อบิดา ควรสมาคมและเล่นกับเพื่อน ลดการแยกตัวอยู่คนเดียว ควรดำเนินชีวิตโดยเน้นการส่งเสริมการเรียนรู้ตนเองให้มากที่สุด หลีกเลี่ยงการอยู่คนเดียว เพราะจะทำให้การคิดหมกมุ่น เกี่ยวกับเรื่องของตนเอง ควรนำเวลาดังกล่าวมาพัฒนาตนเอง

2. <u>ข้อเสนอแนะต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง</u>

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องได้ปฏิบัติตนเพื่อช่วยเหลือ และแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กชายวุฒิ ทั้ง 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาพฤติกรรมการก่อกวน

1.1 ปัญหาพฤติกรรมการก่อกวนในโรงเรียน ได้เสนอแนะให้อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา ช่วยเหลือในการเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ และเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ตรวจสอบหาทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหา แนะนำสิ่งที่ถูกต้อง ให้กำลังใจในการเสริมแรง เมื่อเด็กชายวุฒิแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์รวมทั้งมีการวางเงื่อนไข เพื่อให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสมต่อไป

1.2 ปัญหาพฤติกรรมการก่อกวนในสถานสงเคราะห์ฯ ได้เสนอแนะให้ พ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 4 ให้ความช่วยเหลือ ในการเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ ยอมรับและเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ตรวจสอบหาทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหา แนะนำสิ่งที่ถูกต้อง ให้กำลังใจแก่เด็กชายวุฒิในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อไป ตลอดจนให้การเอาใจใส่ดูแลด้วยความจริงใจ

2. ปัญหาพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม ได้เสนอแนะให้อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา และ พ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 4 ให้ความช่วยเหลือ ในการเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ ยอมรับเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้นตรวจสอบหาทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหา แนะนำสิ่งที่ถูกต้องให้กำลังใจแก่เด็กชายวุฒิในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อไป และควรให้การเสริมแรงเมื่อเขา สามารถแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม

3. ปัญหาการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ได้เสนอแนะพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 4 ให้ความช่วยเหลือ ในการเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ ยอมรับเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้นตรวจสอบหาทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหา แนะนำสิ่งที่ถูกต้องให้กำลังใจแก่เด็กชายวุฒิในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อไป ทุกครั้ง เปิดโอกาสให้เด็กชายวุฒิได้ระบายความรู้สึก เพื่อเด็กชายวุฒิจะได้เกิดความรู้สึกที่ดี ไว้วางใจว่า มีคนรักและห่วงใยต่อตัวเขาอย่างแท้จริง ซึ่งจะทำให้เขาเกิดความรู้สึกอบอุ่น มั่นคง ไว้วางใจที่จะมาขอคำปรึกษามากขึ้น เป็นการช่วยให้เกิดการพัฒนาความไว้วางใจ สามารถที่จะสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม มีความเป็นมิตร มีความสัมพันธ์กับผู้อื่นบนพื้นฐานของความเชื่อถือไว้วางใจ (Trust) ซึ่งจะส่งผลให้เขาได้ตระหนักรู้ในคุณค่าของตัวเอง และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอันพึงประสงค์มากขึ้น ตลอดจนส่งเสริมให้กำลังใจและเสริมแรงเมื่อเขาสามารถแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม นอกจากนั้น เจ้าหน้าที่พยาบาลควรมีการดูแล เอาใจใส่ ถึงปัญหาสุขภาพของ เด็กชาย วุฒิ เพื่อการดูแล ที่ถูกต้องและเหมาะสม เพื่อให้ เด็กชาย วุฒิ ได้คลายความวิตกกังวลในภาวะสุขภาพ อีกทั้งมีการตรวจหาสาเหตุการเจ็บป่วยที่เกิดขึ้น ตั้งแต่ต้นเพื่อไม่ให้เกิดการเจ็บป่วยที่รุนแรง การทำเช่นนี้ จะทำให้เกิดผลดีต่อ เด็กชาย วุฒิ ทั้งด้านสุขภาพกาย และสุขภาพจิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกิดความรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย มั่นใจในความเป็นอยู่ ไว้วางใจต่อเจ้าหน้าที่ และเกิดความรู้สึกที่ดีต่อเจ้าหน้าที่ และตัวเขาเองที่รู้ว่าตนมีคุณค่า มีคนรักและเอาใจใส่

3. <u>ข้อเสนอแนะต่อผู้ศึกษาต่อไป</u>

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะศึกษาต่อไป เพื่อทำการศึกษาช่วยเหลือ และแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กชายวุฒิ โดยมีข้อเสนอแนะ 2 กรณี ดังนี้

3.1 กรณีที่ผู้ที่จะศึกษาต่อไป ยังไม่รู้จัก คุ้นเคยกับเด็กชายวุฒิควรปฏิบัติ ดังนี้

1) ทำการศึกษาประวัติจากระเบียนประวัติให้ละเอียด เพื่อที่จะได้ทราบข้อมูลเบื้องต้นทั้งหมด

2) ทำการศึกษาประวัติ และขอความร่วมมือจากบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะได้ทราบข้อมูลเบื้องต้นทั้งหมดของเด็กชายวุฒิเป็นการป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดจากการที่ผู้ที่จะศึกษาต่อไปอาจทำให้เกิดการกระทบกระเทือนจิตใจ (Irritation Mood) เนื่องจากการไม่ทราบข้อมูลที่ถูกต้องและแท้จริง

3) สร้างสายสัมพันธ์ (Rapport) ภายใต้บรรยากาศที่อบอุ่น และไว้วางใจได้มีความเป็นมิตร มีความสัมพันธ์บนพื้นฐานของความเชื่อถือไว้วางใจ (Trust) ซึ่งจะส่งผลให้เกิดสัมพันธภาพที่ดี ทำให้ได้รับความร่วมมือในการศึกษามากยิ่งขึ้น

3.2 กรณีที่ผู้ที่จะศึกษาต่อไปมีความคุ้นเคยกับเด็กชายวุฒิควรปฏิบัติ ดังนี้

1) สร้างสายสัมพันธ์ (Rapport) มีการสร้างสัมพันธภาพด้วยความจริงใจ ยอมรับและเข้าใจในตัวของเด็กชายวุฒิโดยภายใต้บรรยากาศที่อบอุ่น และไว้วางใจได้ การแสดงความรักความเอาใจใส่ ห่วงใย อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กชายวุฒิ เกิดความรู้สึกไว้วางใจกล้าที่จะระบายความรู้สึกและปัญหาที่แท้จริงของเขาออกมา ซึ่งจะทำให้เกิดแนวทางในการพัฒนาและช่วยเหลืออย่างถูกต้องเหมาะสม และต่อเนื่องต่อไป

2) ศึกษา และค้นหาปัญหาที่อาจเป็นปัญหาเดิม โดยเฉพาะปัญหาการความวิตกกังวลในครอบครัว หรือเป็นปัญหาใหม่ของเด็กชายวุฒิเพื่อให้การช่วยเหลือต่อไป และควรใช้ระยะเวลาในการศึกษาเพิ่มขึ้น

กรณีศึกษารายที่ 4 เด็กชาย ทนง (นามสมมติ)

(ระยะเวลาศึกษา ตั้งแต่ 16 ตุลาคม 2542 - 27 กุมภาพันธ์ 2543 รวม 135 วัน)

ลักษณะทั่วไป

เด็กชาย ทนง เป็นเด็กชายวัยเรียน อายุ 11 ปี ดูสมวัย รูปร่างสูงใหญ่ ผิวคล้ำ ผมตัดสั้น นัยน์ตาสีดำ มีท่าทาง แจ่มใส แววตามีความประหม่า การแต่งกายสะอาดพอใช้ สุขวิทยาส่วนบุคคลพอใช้ ไม่สวมรองเท้ามีคราบเหงื่อไคลมีกลิ่นตัว มีกลิ่นปาก จากการรวบรวมข้อมูลโดยใช้เทคนิคทั้ง 8 เทคนิค สามารถสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

ผู้วิจัยได้สังเกตและการบันทึกการสังเกต ทั้งในโรงเรียน และในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย ดังนี้

1. การสังเกตและการบันทึกการสังเกต

ผู้วิจัยได้สังเกตและการบันทึกการสังเกต ทั้งในโรงเรียน และในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย ดังนี้

1.1 การสังเกตและการบันทึกการสังเกตโดยทั่วไปในโรงเรียน ขณะที่เรียนจำนวน 4 ครั้ง ๆ ละ 30 นาที ดังนี้

1.1.1 ครั้งที่ 1 ขณะที่เรียนวิชาภาษาไทย พบว่า เด็กชายทนง ตั้งใจเรียนดี สนใจที่จะซักถามเมื่อมีข้อสงสัย

1.1.2 ครั้งที่ 2 ขณะที่เรียนวิชาคณิตศาสตร์ พบว่า เด็กชายทนง เหม่อลอยออกไปนอกหน้าต่าง ไม่ค่อยมีสมาธิ คิดช้า

1.1.3 ครั้งที่ 3 ขณะที่พักกลางวัน พบว่า เด็กชายทนงชอบเล่นกับกลุ่มเพื่อนนักเรียนหญิง ชอบแกล้งและหยอกล้อ โดยการแอบจับแก้ม โอบกอดด้านหลัง แกล้งเพื่อนโดยการปล่อยกระโปรง

1.1.4 ครั้งที่ 2 ขณะที่เรียนวิชาคณิตศาสตร์ พบว่า เด็กชายเด็กชายทนงเหม่อลอยออกไปนอกหน้าต่าง ไม่ค่อยมีสมาธิ ท่าทางเบื่อหน่าย บางครั้งชวนเพื่อนคุย หรือเคาะโต๊ะ

1.2 การสังเกตและการบันทึกการสังเกตในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย จำนวน 6 ครั้ง ๆ ละ 30 นาที ดังนี้

1.2.1 ครั้งที่ 1 ขณะอยู่ที่หน้าตึกอำนวยการ พบว่า เด็กชายทนง มีท่าทางสนใจกระตือรือร้นในการให้ความร่วมมือในพูดคุย มีสมาธิดี

1.2.2 ครั้งที่ 2 ขณะอยู่ในโรงอาหาร พบว่า เด็กชายทนงพูดเก่ง คุยเสียงดังกับเพื่อน ๆ บางครั้งดุด่าเพื่อนด้วยคำพูดหยาบคาย

1.2.3 ครั้งที่ 3 ขณะเล่นกับเพื่อนที่สนามหญ้าข้างอาคาร 1 พบว่า เด็กชายทนง ชอบแกล้งเพื่อนโดยการแย่งขนมจากมือเพื่อน ล้อเพื่อนเกี่ยวกับความพิการ ล้อชื่อของพ่อแม่เพื่อน พูดคำหยาบเกี่ยวกับเรื่องเพศ และมักถูกเพื่อนตีเสมอเพราะเด็กชายทนงเป็นคนก่อกวนเพื่อนก่อน

1.2.4 ครั้งที่ 4 ขณะเล่นกับเพื่อนอยู่ใต้อาคาร 2 พบว่า เด็กชายทนงจะเล่นกับกลุ่มเด็กชายมานพ โดยเล่นกันด้วยดี สังเกตว่าเด็กชายทนงจะมีท่าทางเกรงกลัว และคอยทำตามที่เด็กชายมานพออกคำสั่ง

1.2.5 ครั้งที่ 5 ขณะสนทนากับผู้วิจัยอยู่ที่หน้าตึกอำนวยการ พบว่า เด็กชายทนงสนใจในการสนทนาดี ไม่มีความสุขเมื่อพูดถึงบ้าน และร้องไห้ เพราะคิดถึงบ้าน

1.2.6 ครั้งที่ 6 ขณะที่เสริมวิชาคณิตศาสตร์กับครูสอนพิเศษ และเพื่อน ๆ ที่บ้านหินอ่อนใต้อาคาร 2 พบว่า ไม่ทะเลาะ หรือแกล้งเพื่อน ไม่ชวนเพื่อนคุย ท่าทางจริงจัง

2. การสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ทั้งผู้รับการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในโรงเรียน และในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย ดังนี้

2.1 การสัมภาษณ์ ผู้รับการศึกษาคือเด็กชายทนง ทราบว่า เด็กชาย ทนง เป็นพี่ชายคนโต โดยมีน้องชาย 4 คน เดิมเขาอาศัยอยู่กับครอบครัว มีกัน 7 คน คือ พ่อ แม่ และน้อง ๆมีอาชีพทำนา และรับจ้าง เด็กชาย ทนง เล่าว่า ครอบครัวเขามีความสุขดี เพราะพ่อจะทำงานหนักมาก ตอนเด็ก ๆ พ่อจะพาทำงาน เป็นคนหาเงินมาเลี้ยงครอบครัว แม่มักจะไปช่วยญาติ ๆ ทำนาบ้าง อยู่บ้านดูแลลูก ๆ พ่อกับแม่ จะไม่ค่อยทะเลาะกัน ถ้ามีปากเสียงกัน ส่วนมากคือ เรื่องไม่มีเงิน และเรื่องแม่ชอบไปเที่ยวนอกบ้าน ไม่ค่อยดูแลลูก แต่เขาก็มีความสุข ความพึงพอใจในชีวิตในวัยเด็ก ต่อมาพ่อของเขาเสียชีวิตด้วยอุบัติเหตุถูกรถชน แม่ของเขาไม่สามารถดูแลได้ โดยในตอนแรก บอกว่าให้เขามาเรียนหนังสือ เพราะแม่ต้องดูแล ทำงานหาเงินเลี้ยงน้องอีก 4 คน โดยแม่สัญญาว่า แม่จะมาหาบ่อยๆ แรก ๆ แม่มาบ่อย แต่ต่อมา แม่แต่งงานใหม่ แม่จึงไม่มาหา ทิ้งเขา และทิ้งน้องๆ ให้ตายายเลี้ยง โดยเขาไม่ทราบว่าแม่อยู่ไหน เด็กชาย ทนง มีความรัก และผูกพันกับบิดามากกว่ามารดา เชื่อว่า หากพ่อของเขายังอยู่ พ่อคงเลี้ยงดูเขา เด็กชายทนงเกลียดชังมารดา เพราะมารดาทอดทิ้งเขาไปแต่งงานใหม่ และเขาจำได้ว่า ตอนเด็ก ๆ เวลาแม่ทะเลาะกับพ่อแม่ชอบตีเขา แม่ไม่ค่อยเลี้ยงดูเขา

2.2 สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียน ได้แก่

2.2.1 การสัมภาษณ์อาจารย์ประจำชั้น ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชาย ทนง เป็นพูดคุยเก่ง แต่ไม่ค่อยมีความมั่นใจในตนเอง เป็นคนที่ค่อนข้างจะมีความพยายามและตั้งใจในการเรียนเดิมผลการเรียนดี แต่ช่วงหลังๆ ผลการเรียนตกลงมามาก เด็กชาย ทนง ไม่ค่อยกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น มักจะทำตามเพื่อนเสมอ ขณะเรียนจะชอบก่อกวน แกล้งเพื่อน หรือชวนเล่น ชอบหยอกล้อเพื่อน ๆ ผู้หญิง บางครั้งจับมือ จับแก้มเพื่อนหญิง แต่เขาจะไม่ค่อยสู้คน ชอบพูดคำหยาบคุด่าเก่ง แต่อย่างไรก็ดี เด็กชาย ทนง ก็จะมีความรับผิดชอบต่อการ ทำการบ้าน ที่ครูมอบหมายให้ เมื่อเพื่อนพูดหยอกล้อ มักจะโกรธ จะแสดงอาการโดยการเตะโต๊ะทำลายข้าวของ หรือด่าว่า ด้วยถ้อยคำหยาบคาย ถ้าสู้ไม่ได้มักจะร้องไห้

2.2.2 การสัมภาษณ์อาจารย์สอนวิชาภาษาไทย ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชาย ทนง เป็นคนคุยเก่ง ชอบแสดงความคิดเห็น เมื่อให้อ่าน หรือฝึกการออกเสียงจะมีท่าทางกระดากอาย แต่สามารถทำได้ บางครั้งไม่ค่อยสนใจเรียน จะชวนเพื่อนคุย และเล่นในชั้นเรียน

2.2.3 การสัมภาษณ์ เพื่อนสนิท ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชาย ทนง เป็นคนสนุกสนาน ชอบเล่นกับเพื่อน ๆ คุยเก่ง แต่มีอารมณ์รุนแรง ก้าวร้าวในเวลาที่มีคนทำให้โกรธ เช่น ด่า

พูดคำหยาบ เด็กชาย ทนง เป็นคนที่จะไม่ชอบรังแกใครก่อน ชอบช่วยเหลือเพื่อน รับผิดชอบทำงานอาคารที่พักดี กีฬาที่ เด็กชาย ทนง ชอบและภูมิใจในตนเองมากที่สุด คือ ชกมวย

2.3 การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย ได้แก่

2.3.1 การสัมภาษณ์พ่อบ้าน ผู้ดูแล อาคาร 1 ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชายทนง เป็นเด็กคุยเก่ง สนุกสนาน ชอบเล่นซุกซน ชอบชกมวย บางครั้ง จะชอบเล่นฟุตบอลกับเด็กชายกลุ่มเดียวกัน คือ กลุ่มเด็กชาย มานพ โดย จะชอบทำตัวเป็นลูกน้องคอยติดตามเพื่อน มีความตั้งใจในการทำงาน ความสะอาดของร่างกายอยู่ในเกณฑ์พอใช้ แต่มักจะมีเรื่องทะเลาะ ชกต่อย โดยมากจะถูกเพื่อน ๆ รังแก เพราะ เด็กชาย ทนง ดุด่าเก่ง ชอบพูดคำหยาบ

3. การเยี่ยมสถานสงเคราะห์ฯ

ผู้วิจัยได้ไปเยี่ยมสถานสงเคราะห์ฯ 3 ครั้งในวันที่ 28 ตุลาคม 2542 วันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 และวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2543 ผู้วิจัยได้สังเกต และสัมภาษณ์ผู้รับการศึกษา รวมทั้งสังเกต และสัมภาษณ์พ่อบ้านผู้ดูแล อาคาร 1 มีดังนี้

3.1 การสังเกต พบว่า สภาพอาคาร 1 ที่พักอาศัย เป็นอาคารไม้ 2 ชั้น ใต้ถุนสูงภายในอาคารชั้นบนจัดเป็นที่พักห้องนอนใหญ่โล่ง 1 ห้องบรรจุเตียงนอนแบบ 2 ชั้นจำนวน 30 เตียง ให้เด็กชายได้นอนรวมกัน มีเครื่องนอนได้แก่ ที่นอน หมอน ผ้าห่ม มีผ้าปูที่นอน และปลอกหมอนกรบทุกเตียง แต่ไม่ค่อยมีความเป็นระเบียบ มีพัดลมชนิดแขวนติดเพดานจำนวน 4 ตัว อากาศถ่ายเทได้สะดวกดี มีห้องน้ำ 3 ห้อง แต่ชำรุด 1 ห้อง กลิ่นเหม็นไม่ค่อยสะอาดอยู่บริเวณชั้นล่างใต้อาคารที่พัก ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกที่อาศัยอยู่ด้วยกัน จะมีหลายกลุ่ม ทั้งที่กลุ่มอายุน้อยกว่า เด็กชาย ทนง และกลุ่มอายุใกล้เคียงกัน ส่วนมากจะช่วยเหลือกันดี รับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายให้ได้พอสมควร บางครั้งอาจมีเรื่องชกต่อย และทะเลาะกัน โดยพบว่า เด็กชาย ทนง ชอบก่อกวนเพื่อน ๆ หรือแกล้งด่าเพื่อน ๆ เป็นประจำ เมื่อเพื่อนโกรธจึงทำร้าย เด็กชาย ทนง ซึ่งเด็กชาย ทนง จะไม่สู้ และเป็นฝ่ายวิ่งหนี หรือร้องไห้เสมอ

3.2 การสัมภาษณ์เด็กชาย ทนง พบว่า ในการสนทนา เด็กชาย ทนง มีความกระตือรือร้นที่จะพาผู้วิจัยไปเยี่ยมชมที่พักของตน โดยเขาบอกว่าแต่ละคนจะมีที่นอนประจำของตน โดยเตียงนอนของเขาจะเป็นเตียงนอนที่อยู่ชั้นล่าง เพราะเขาไม่ชอบปีนขึ้นที่สูง พบว่าเขาไม่ค่อยจะสนใจดูแลความสะอาดของที่นอน หมอน ผ้าห่มและผ้าปูที่นอนมีกลิ่นเหม็นอับ ผ้าปูที่นอนไม่เรียบร้อย เขาขึ้นไปนอนบนที่นอนทั้ง ๆ ที่ยังไม่ล้างเท้า หลังจากเล่นกีฬามาใหม่ ๆ

3.3 การสัมภาษณ์ พ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 พบว่า เด็กชาย ทนง ชอบเล่นกับกลุ่มของเด็กชาย มานพ โดยมีเด็กชาย มานพ เป็นหัวหน้ากลุ่มชักชวนกันไปเล่นฟุตบอล บางครั้งก็จะไปชกมวย สิ่งที่เห็นว่าเป็นปัญหามากที่สุดในตัวของเด็กชาย ทนง คือ พูดคำหยาบ ด่าเพื่อนชอบชกต่อย

การเยี่ยมสถานสงเคราะห์ฯ พอสรุปได้ว่า สถานที่พักมีความสะดวกสบายพอสมควร แต่ห้องน้ำอยู่ชั้นล่างของตัวอาคารทำให้ไม่สะดวกในตอนเวลากลางคืน และควรจะดูแลเรื่องความสะอาดให้มากยิ่งขึ้นภายในที่พักชั้นบนไม่มีน้ำดื่ม ที่จัดไว้ให้เด็กที่จะสามารถดื่มได้ในเวลากลางคืน นอกจากนั้นยังพบว่า เด็กชาย ทนง ชอบก่อกวนเพื่อน ๆ ชอบด่าด้วยถ้อยคำรุนแรง และหยาบคาย เวลาโกรธชอบทำลายข้าวของ แต่ไม่สู้คน มักจะถูกเพื่อนที่แข็งแรงกว่ารังแกเสมอ

4. อัตตชีวประวัติ

อัตตชีวประวัติ ทราบว่าโดย เด็กชาย ทนง เป็นบุตรคนโต เป็นพี่ชายคนโต มีน้องชาย 4 คน รวมมีสมาชิกในครอบครัวมี 7 คน จากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

4.1 ชีวิตในวัยเด็กของ เด็กชาย ทนง พบว่า ครอบครัวขาดความรัก ความอบอุ่น มีปัญหาความขัดแย้ง ในวัยเด็ก สิ่งที่เขาชอบมากที่สุด คือการได้ช่วยพ่อทำงาน ประทับใจในตัวของพ่อที่พาเที่ยวเล่น ส่วนแม่ไม่ค่อยจะดูแลเอาใจใส่เขา ไม่ชอบแม่ที่แม่แต่งงานใหม่ และไม่มาเยี่ยมเขาเกลียดน้องคนที่ 2 เพราะชอบเอาแต่ใจ ชอบรังแกเขาและเพื่อน ๆ เขารู้สึกเสียใจที่พ่อตายทำให้ไม่มีคนดูแล เขาจึงต้องมาอยู่ในสถานสงเคราะห์ เด็กชาย ทนง พูดถึงครอบครัวด้วยความรู้สึกไม่ดีต่อมารดา และน้องชายคนที่ 2 มาก

4.2 ชีวิตในปัจจุบัน พบว่า สิ่งที่เขาชอบมากที่สุด คือชกมวย สิ่งรองลงมาคือ ฟุตบอล สิ่งที่เขาคิดว่าดีที่สุดในตัวเขาคือ การชกมวย สิ่งที่เขาคิดว่าไม่ดีที่สุดในตัวเขาคือ พูดคำหยาบ เมื่อเกิดความรู้สึกโกรธ หรือไม่พอใจ เขาจะชอบรังแกเพื่อนที่ตัวเล็กกว่า เวลาที่รู้สึกเบื่อ เขาชอบจะเก็บข้าวของทั้งของเขาเองและของเพื่อนไปทิ้ง เพื่อนสนิทที่สุดในโรงเรียน คือ อภิวัฒน์ สุริยา และสุริยาพร เพื่อนที่ชอบเล่นด้วยมากที่สุดในสถานสงเคราะห์ ฯ คือ เด็กชาย มารุต เด็กชาย มานพ และเด็กชาย ผจญ เหตุการณ์ที่เขารู้สึกตื่นเต้น คือ การที่มีคนเอาสิ่งของมาบริจาค และมีแขกมาเยี่ยมบ้านหนองคาย เหตุการณ์ที่เขารู้สึกกลัวที่สุด คือ กลัวสิ่งลี้ลับ (ผี) เขาชอบเรียนวิชาภาษาไทย เพราะครูผู้สอนใจดี และเขาเรียนได้ดี เพื่อน ๆ จะชอบมาขอลอกการบ้านเสมอ แต่ไม่ชอบเรียนวิชาคณิตศาสตร์ สิ่งที่เขารู้สึกเกลียดมากที่สุดในโรงเรียน คือ ครูประจำชั้น ป. 4 / 2 เพราะดุ และชอบตีเขา

4.3 ชีวิตในอนาคต พบว่า เป็นเรื่องที่ไม่แน่นอน แต่อยากมีงานทำโดยอยากเป็นทหาร

จุดที่เป็นข้อน่าสังเกต และน่าจะเป็นปัญหามากที่สุด คือ ขาดความรัก ความอบอุ่น และมองโลกในแง่ร้าย มีความรู้สึกเกลียดแม่ และไม่ชอบน้องชายคนที่ 2 เรียนหนังสือได้ไม่ดีเท่าที่เขาต้องการ เรียนอ่อนในวิชาคณิตศาสตร์ และ สิ่งที่เขาอยากได้ที่สุด คือ อยากให้แม่ มาหา และมารับกลับบ้าน

5. บันทึกประจำวัน

การบันทึกประจำวัน เป็นเวลา 1 สัปดาห์ ตั้งแต่ วันที่ 25 พฤศจิกายน 2542 ถึงวันที่ 1ธันวาคม 2543 ทำให้ทราบว่า เด็กชาย ทนง มีกิจวัตรประจำวันในแต่ละวันคล้ายคลึงกัน คือ เด็กชาย ทนง ตื่นนอนเวลา 05.30 น. ทำงานในบริเวณอาคารที่พัก ตามที่ได้รับมอบหมายให้แล้ว หลังจากนั้นจะเป็นการทำกิจธุระส่วนตัว แล้วไปรับประทานอาหารเช้าที่โรงอาหาร และไปเรียนหนังสือ ในช่วงพักกลางวันจะใช้เวลาหลังจากรับประทานอาหารกลางวันแล้ว เล่นสนุก กับเพื่อน ๆ ซึ่งพบว่าเขามักจะเล่นกับเพื่อน ๆ นักเรียนหญิง ในตอนเย็นหลังเลิกเรียน จะไปชกมวย บางวันเล่นฟุตบอลกับเพื่อนๆ หลังรับประทานอาหารเย็น เด็กชาย ทนง ชอบมานั่งรวมกลุ่มกับเด็กคนอื่นๆ ชมโทรทัศน์ และทำการบ้าน เข้านอนในเวลาประมาณ 21.00 - 22.00 น. หากเป็นวันศุกร์ จะเข้านอนดึกกว่านั้น ส่วนในวันหยุดวันเสาร์ และวัน อาทิตย์ จะใช้เวลาว่างส่วนใหญ่เล่นฟุตบอล

จากบันทึกประจำวัน ของ เด็กชาย ทนง พบว่า เขามีการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันเป็นแบบเดิม ๆ สม่ำเสมอ ได้แก่ การทำงานที่ได้รับมอบหมาย สถานสงเคราะห์ฯ การไปเรียนหนังสือ การเล่นกับเพื่อนๆ เด็กชาย ทนง จะเล่าเรื่องการชกมวย การไปเที่ยวเล่นสนุก เรื่องเกี่ยวกับเพื่อนนักเรียนหญิง เขาจะเขียนถึงเพื่อนที่เขาไม่ชอบ โดยใช้ถ้อยคำที่รุนแรง และหยาบคายในการเรียกชื่อเพื่อน ซึ่งส่วนมากเป็นเพื่อน ๆ ที่ชอบรังแกเขา แสดงให้เห็นว่าสัมพันธภาพระหว่าง เด็กชาย ทนง กับเพื่อน ๆ ค่อนข้างไม่ดี โดยเขามีปัญหาเกี่ยวกับการพูดและแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม

6. สังคมมิติ

การทำสังคมมิติ การทำสังคมมิติในทั้ง 4 สถานการณ์ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

6.1 สถานการณ์ ที่ 1 " ถ้านักเรียนต้องการไปชมภาพยนตร์แต่พ่อบ้าน และผู้ดูแลไม่อนุญาต นักเรียนต้องการหลบหนีไปชมภาพยนตร์ นักเรียนจะชวนเพื่อนคนใด" ปรากฏว่า เด็กชายทนง อยู่ในบทบาทของ Rejectee คือ ไม่มีสมาชิกคนใดเลือกเขาเลย แต่เขายังเลือกสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม

6.2 สถานการณ์ 2 "ถ้านักเรียนต้องการจะทำการก่อกวน หรือสร้างสถานการณ์ก่อกวน นักเรียนจะชวนเพื่อนคนใด" ปรากฏว่า เด็กชาย ทนง อยู่ในบทบาทของ Rejectee คือ ไม่มีสมาชิกคนใดเลือกเขาเลย แต่เขายังเลือกสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม

6.3 สถานการณ์ที่ 3 " ถ้านักเรียนต้องการจะโต้เถียง หรือโต้แย้ง นักเรียนจะเลือกเพื่อนคนใดที่โต้เถียงเก่งที่สุด" ปรากฏว่า เด็กชายทนง อยู่ในบทบาทของ Star คือ คือมีสมาชิกเลือก เด็กชาย ทนง มากที่สุด

6.4 สถานการณ์ที่ 4 " ถ้ามีการจัดการแสดงละครขึ้นมาหนึ่งเรื่อง โดยการแสดงครั้งนี้ให้เลือกเพื่อนมาสวมบทบาทดุร้าย ก้าวร้าว ไม่เกรงกลัวครู พ่อบ้าน ผู้ปกครอง ชอบลวนลามผู้หญิง และชอบทำผิดกฎระเบียบท่านจะเลือกเพื่อนคนใด" ปรากฏว่าเด็กชาย ทนงอยู่ในบทบาทของ Mutual Choice โดยเขาเลือก เด็กชาย โอภาส และ เด็กชาย โอภาส เลือกเขาเช่นกัน และอยู่ในระดับเดียวกัน

การทำสังคมมิติในทั้ง 4 สถานการณ์ แสดงให้เห็นว่า เด็กชาย ทนง อาจมีลักษณะของพฤติกรรมในด้านการก่อกวน พฤติกรรมการโต้เถียง พฤติกรรมการแสดงออกที่ไม่เหมาะสม สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ และการสังเกต สรุปได้ว่า เด็กชาย ทนง มีลักษณะการแสดงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านพูดคำหยาบ ก่อกวน การโต้เถียงเก่ง ชอบลวนลามผู้หญิง โดยเป็นลักษณะการหยอกล้อนักเรียนหญิง ที่ไม่เหมาะสม ได้แก่ การจับมือ จับแก้ม หรือ แกล้งเพื่อนโดยการเปิดกระโปรง

7. แบบสอบถาม

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามทั้งหมด 11 ชนิด ได้แก่

7.1 แบบสอบถามปลายเปิดการเติมประโยคให้สมบูรณ์

7.2 แบบสอบถามความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง

7.3 แบบสอบถามข้าพเจ้าคือใคร

7.4 แบบสอบถามปัญหาสุขภาพ

7.5 แบบสอบถามปัญหาสังคมทั่วไป

7.6 แบบสอบถามการปรับตัวกับเพื่อน

7.7 แบบสอบถามเพื่อทราบความรู้สึกของอารมณ์

7.8 แบบสอบถามความต้องการและปัญหา

7.9 แบบสอบถามความต้องการและทัศนคติ

7.10 แบบสอบถามปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน

7.11 แบบสอบถาม " ใครเอ่ย "

7.1 <u>แบบสอบถาม แบบเติมประโยคให้สมบูรณ์</u>

แบบสอบถามแบบเติมประโยคให้สมบูรณ์ จำนวน 64 ข้อมีทั้งหมด 15 ด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านมารดา บิดา ครอบครัว สัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศ เพศสัมพันธ์ เพื่อนทั่วไป ผู้ที่เหนือกว่า ผู้ที่ด้อยกว่า เพื่อนร่วมกลุ่ม ความกลัว ความรู้สึกผิด ความสามารถ อดีต อนาคต และเป้าหมาย พบว่า เด็กชาย ทนง มีปัญหาด้านมารดา ด้านความกลัว ด้านความรู้สึกผิด ดังนี้

7.1.1 ด้านมารดา พบว่า เด็กชาย ทนง มีความรู้สึกว่าแม่รัก ไม่มาหา และแม่หนีไปแต่งงาน

7.1.2 ด้านความกลัว พบว่า เด็กชาย ทนง มีความรู้สึกว่ากลัวผี

7.1.3 ด้านความรู้สึกผิด พบว่า เด็กชาย ทนง มีความรู้สึกผิดที่ไปช่วยเพื่อน ๆ รุมตีเด็ก และเคยขโมยของ

7.2 <u>แบบสอบถามความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง</u>

แบบสอบถามความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง พบว่า เด็กชาย ทนง มีความรู้สึกว่าบางครั้งเพื่อน ๆ และคนอื่นๆ จะชอบเขาเพราะเขาเป็นคนที่ชอบช่วยเหลือเพื่อน แต่บางคนก็จะคิดว่าเขาชอบรังแกเพื่อน ตีเพื่อน สิ่งที่เขากังวลใจมากที่สุดคือกลัวจะมีคน ทำร้ายเขาโดยเขาจะถูกรังแกเป็นประจำ บางครั้งจะมีคนมาขู่เอาเงิน เขาจึงต้องพยายามหลีกเลี่ยงและหลีกหนีอยู่เกือบตลอดเวลา สิ่งทีทำให้ เขารู้สึกกลัวคือ กลัวการไม่มีบ้านอยู่และไม่มีข้าวกิน เขาจะประหม่ามากที่ต้องมาอยู่ที่อาคาร 2 ในสถานสงเคราะห์ และไม่รู้ว่าจะวางตัวอย่างไรดี เขาอยากมีเพื่อนดี อยากให้เพื่อน ๆ ชอบเรียนหนังสือ ช่วยเหลือกันและกัน เขาจะไม่สบายใจอย่างมากเวลาที่เพื่อนทะเลาะกัน และชกต่อยตีกัน เขาไม่ชอบคนที่ไม่ชอบเรียนหนังสือ และคนที่ชอบทะเลาะกัน เมื่อเขาจะต้องตัดสินใจเขาจะถามเพื่อน ๆ เสมอ สิ่งที่เขาภูมิใจคือ เขาชอบเล่นกีฬาและชอบอ่านหนังสือ กีฬาที่เขาชอบคือ ชกมวย เปตอง และฟุตบอล ในอนาคตเขาคิดว่าเขาอยากทำงานที่ช่วยเหลือคนอื่น ๆ อาชีพที่ชอบคือ อยากเป็นทหาร และอาชีพรองคืออยากเป็นนักมวย

จากแบบสอบถามความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเองของเด็กชายทนง สรุปได้ว่า เขาสามารถมองตนเองได้สอดคล้องกับที่คนอื่นสังเกตเห็น ได้แก่ สิ่งที่เขากังวลใจมากที่สุดคือกลัวจะมีคน ทำร้ายเขาโดยเขาจะถูกรังแกเป็นประจำ บางครั้งจะมีคนมาขู่เอาเงิน เขาจึงต้องพยายามหลีกเลี่ยงและหลีกหนีอยู่เกือบตลอดเวลา การที่เขาพยายามที่จะไม่รังแกเพื่อน หรือเด็กที่เล็กกว่า แต่เขาก็มักทำไม่ได้ และเขาจะรู้สึกละอายใจเสมอ เขาชอบชกมวย

7.3 <u>แบบสอบถามข้าพเจ้าคือใคร</u>

แบบสอบถามข้าพเจ้าคือใคร จำนวน 3 ข้อ ของ เด็กชาย ทนง พบว่า ในปัจจุบันเขามีปัญหาในการเรียนหนังสือ แม้ว่าเขาจะพยายามเรียนแต่ก็เรียนแต่ก็เรียนได้ไม่ดี เขาชอบเรียนวิชาภาษาไทย เพราะง่ายกว่าวิชาอื่น ๆ ไม่ชอบเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เพราะ เรียนยาก เข้าใจยาก โดยเฉพาะการ คูณเลข เขารู้สึกว่าเป็นคน อารมณ์รุนแรง เวลาไม่พอใจ จะชอบใช้กำลังทุบตีเพื่อน ๆ เพื่อนที่เขาสนิทด้วย คือ เด็กชาย โอภาส เพราะเป็นคนดีสิ่งที่ทำให้เขาสบายใจคือการเล่นกีฬา สิ่งที่เขาชอบ และประทับใจในตัวพ่อคือ พ่อชอบเล่นกับเขา ในตอนเด็ก ๆ ประทับใจในตัวแม่ แม่ดูแลเขา แต่ปัจจุบันเขาเกลียดแม่ที่ทิ้งเขาไปแต่งงานใหม่ เขามีความประทับใจในตัวเขาคือมีความ

สามารถในการชกมวย และเล่นฟุตบอล ความรู้สึกที่ไม่ดี และไม่ประทับใจต่อตนเอง คือรังแกเด็กเล็กกว่า และพูดคำหยาบ ไม่สบายใจที่บางครั้งชอบรังแกเพื่อน อนาคตเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน แต่อยากเป็นนักมวย

จากแบบสอบถามข้าพเจ้าคือใคร ของเด็กชายทนง สรุปได้ว่า เขา ปัญหาในการเรียนหนังสือ แม้ว่าเขาจะพยายามเรียนแต่ก็เรียนแต่ก็เรียนได้ไม่ดี เขาชอบเรียนวิชา ภาษาไทยไม่ชอบเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เพราะ เรียนยาก เข้าใจยาก โดยเฉพาะการ คูณเลข เขารู้สึกว่าเป็นคนอารมณ์รุนแรง เวลาไม่พอใจ จะชอบใช้กำลังทุบตีเพื่อน ประทับใจในตัวพ่อ ประทับใจในตัวแม่แม่ดูแลเขา แต่ปัจจุบันเขาเกลียดแม่ที่ทิ้งเขาไปแต่งงานใหม่

7.4 <u>แบบสอบถามปัญหาสุขภาพ</u>

แบบสอบถามปัญหาสุขภาพ จำนวน 50 ข้อ พบว่า เด็กชาย ทนง มีปัญหาด้านสุขภาพได้แก่ เหนื่อยง่ายเวลาคิด ปวดศีรษะทุกครั้งที่อ่านหนังสือ ทำให้ขาดสมาธิและมีปัญหาเวลาเรียนหนังสือ นอกจากนั้นยังพบว่า มักเจ็บป่วยบ่อยๆ มีอาการเจ็บคอ เจ็บในจมูก ไอบ่อยๆ ปวดตามข้อ รู้สึกว่าหัวใจเต้นเร็ว และดังกว่าปกติ นอนไม่หลับ ตื่นนอนมีเหงื่อออกตามใบหน้า ลำคอปัสสาวะบ่อยในเวลากลางคืน ซึ่งเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการพักผ่อน นอนหลับ เป็นผลทำให้อ่อนเพลียและเหนื่อยง่าย จากการสัมภาษณ์พบปัญหาที่คาดว่า เด็กชายทนง ควรได้รับการตรวจอย่างละเอียดจากแพทย์ เพราะมีปัญหาปวดบั้นเอวบ่อย ๆ ปัสสาวะบ่อย ๆ ครั้งในแต่ละวัน และเมื่อปัสสาวะจะรู้สึกปวดมาก ซึ่งอาจเป็นอาการเริ่มต้นของโรคที่เกี่ยวกับทางเดินปัสสาวะ

จากแบบสอบถามปัญหาสุขภาพ สรุปได้ว่า เด็กชายทนง มีปัญหาเรื่องสุขภาพ โดยเฉพาะระบบทางเดินปัสสาวะ ดังนั้นจึงควรให้การดูแล และช่วยเหลือต่อไป

7.5 <u>แบบสอบถามปัญหาสังคมทั่วไป</u>

แบบสอบถามปัญหาสังคมทั่วไป จำนวน 50 ข้อ ของ เด็กชาย ทนง พบว่า เขามีปัญหาเข้ากับเพื่อนคนอื่นไม่ได้อยากมีเพื่อนทั้งหญิงทั้งชาย ไม่รู้ว่าจะวางตัวอย่างไรกับเพื่อนต่างเพศ ไม่ชอบครูบางคนในโรงเรียนเพื่อนฝูงชอบยั่วเย้าเสมอ โกรธง่ายเวลาเพื่อนล้อ รู้สึกประหม่าทำอะไรไม่ถูกในคนหมู่มากเป็นคนมีอารมณ์อ่อนไหวง่าย รู้สึกว่าไม่มีใคร เข้าใจตนเอง เวลามีเรื่องไม่สบายใจไม่ชอบปรึกษาใคร รู้สึกว่าเป็นคนเลือดร้อนมีความคิดเห็นรุนแรง เมื่อรู้สึกไม่พอใจจะแสดงออกโดยการทำร้ายเพื่อน หรือทำลายข้าวของ แต่เขาก็ชอบที่จะทำงานกับคนหมู่มากกล่าวโดยสรุป พบว่า เด็กชาย ทนง มีปัญหา และต้องการความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ต้องการมีเพื่อน ปัญหาในเรื่องการควบคุมอารมณ์ ปัญหาในเรื่องการเรียน และการแก้ไขปัญหาไม่ถูกต้อง เพราะเวลามีเรื่องไม่ สบายใจ จะไม่ชอบปรึกษาใคร ซึ่งถือว่าเป็นการเก็บกดปัญหา

จากแบบสอบถามปัญหาสุขภาพ สรุปได้ว่า เด็กชายมานพ มีปัญหาเรื่องสุขภาพ ดังนั้นจึงควรให้การดูแล และช่วยเหลือต่อไป

จากแบบสอบถามปัญหาสังคมทั่วไป สรุปได้ว่า เด็กชาย ทนง มีความต้องการเพื่อน มีปัญหาในเรื่องการควบคุมอารมณ์ การแก้ไขปัญหาไม่ถูกต้อง เพราะเวลามีเรื่องไม่สบายใจ จะไม่ปรึกษาใคร

7.6 <u>แบบสอบถามการปรับตัวกับเพื่อน</u>

แบบสอบถามการปรับตัวกับเพื่อน แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ด้านการรู้จัก และเข้าใจตนเอง จำนวน 10 ข้อ พบว่า เด็กชาย ทนง รู้จัก และเข้าใจตนเองมาก ($\overline{X}$ = 2.90) โดยรู้ว่า ไม่มีใครอยากเล่นหรือคบกับเขา เพราะเขาเป็นคนโกรธง่าย เมื่อ ถูกเพื่อนล้อ รู้สึกเหงาเมื่อขาดเพื่อน สนุกสนานร่าเริงเมื่ออยู่กับเพื่อน รู้สึกว่าเพื่อน ๆรัก และหวังดีต่อเขา

2. ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อน จำนวน 10 ข้อ พบว่า เด็กชาย ทนง สามารถสร้าง ความสัมพันธ์กับเพื่อนได้ในระดับดี ($\overline{X}$ = 3.00) โดย เขาไม่แน่ใจว่าจะปฏิบัติตนอย่างไรให้เพื่อนชอบ เวลาไม่ชอบเพื่อนคนใด เขาจะแกล้วพูดประชดประชันเพื่อนคนนั้นเสมอ แต่เขาสามารถยิ้ม หรือพูดคุยกับเพื่อนได้อย่างสนุกสนาน รู้สึกว่าตนได้รับความช่วยเหลือหรือคำแนะนำที่ดีจากเพื่อน เมื่อมีเรื่องขัดใจกับเพื่อน ๆ จะปรับความเข้าใจกัน และ เขาก็มีความสุขมากที่สุดเมื่อได้ให้ความช่วยเหลือเพื่อน

3. ด้านการทำงานร่วมกับเพื่อน จำนวน 10 ข้อ พบว่า เด็กชาย ทนง สามารถทำงานร่วมกับเพื่อนได้มาก ($\overline{X}$ = 3.50) โดย เด็กชาย ทนง มีความรู้สึกเต็มใจและ พอใจที่จะทำงานร่วมกับเพื่อน มากกว่าทำงานตามลำพัง และยินดีที่จะทำตามข้อตกลงของกลุ่มเพื่อน เพื่อน ๆ มักเลือกให้เขาทำงานกลุ่มด้วย เขาชอบพูดหรือแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อน เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงานกับเพื่อนเขาจะทำอย่างเต็มที่

จากแบบสอบถามการปรับตัวกับเพื่อนของเด็กชายทนง สรุปได้ว่า เขามีปัญหาด้านการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนโดยเมื่อเวลาไม่ชอบเพื่อนคนใดเขาจะแกล้งพูดประชดประชันเพื่อนคนนั้นเสมอ เมื่อมีเรื่องขัดใจ หรือมีปัญหากับเพื่อน มักจะไม่ชอบพูดปรับความเข้าใจ

7.7 <u>แบบสอบถามเพื่อทราบความรู้สึกของอารมณ์</u>

แบบสอบถามเพื่อทราบความรู้สึกและอารมณ์ มีจำนวน 99 ข้อ พบว่า เด็กชาย ทนง ทราบความรู้สึกและอารมณ์ ของตนเองอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.28) โดยรู้ว่าตนเป็นคนอ่อนไหว กลัวความผิดหวัง ควบคุมอารมณ์ไม่ค่อยได้อยากรู้จักวิธีควบคุมอารมณ์ เมื่อกระทบสิ่งที่ไม่พอใจ ไม่มีการคอยห่วงใย ต้องแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง บางครั้งเมื่อมีปัญหาจะปรึกษาเพื่อน

อยากให้มีคนคอยรับฟังเรื่องของเขา และต้องการความสนับสนุน หรือคำชมจากผู้อื่น รู้สึกว่าต้องคอยเอาใจคนอื่น ๆอยู่เสมอ เมื่อมีเรื่องผิดใจกับเพื่อนมักจะเก็บมาคิดหลายวัน รู้สึกเพื่อนจะทำอะไรไม่ถูกใจเขาชอบบ่นเมื่อเพื่อน ๆ และรู้สึกเพื่อน ๆ ชอบนินทา ชอบทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ ชอบแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อน และเพื่อน ๆ ก็ชอบทำงานร่วมกับเขา เขารู้สึกว่าเพื่อน ๆทุกคนดีต่อเขา เด็กชาย ทนง รู้สึกกระวนกระวายใจและปวดศีรษะบ่อย ๆ ก่อนประกาศผลสอบมักฝันว่าสอบตก หรือสอบได้ที่ไม่ดี รู้สึกว่าเพื่อนที่เรียนเก่งกว่าชอบมองเขาด้วยสายตาเยาะเย้ย มีความตั้งใจในการเรียนได้เอาใจใส่ในการเรียน วิชาที่ชอบจะเรียนได้ดี แต่ไม่มีความมั่นใจในตนเอง รู้สึกประหม่าที่ต้องออกไปพูด ต้องออกไปพูดหน้าชั้นเรียน เบื่อที่จะเรียนในวิชาที่ไม่ชอบ นอกจากนั้นรู้สึกว่าพ่อแม่รักเขาน้อยกว่าลูกคนอื่น พ่อแม่เป็นคนมีไม่มีเหตุผล

จากแบบสอบถามเพื่อทราบความรู้สึกของอารมณ์ของเด็กชายทนง สรุปได้ว่า เขาอยากมีเพื่อน มีปัญหาด้านการปรับตัวกับเพื่อน มีปัญหาด้านการเรียนไม่ดี ขาดความมั่นใจ ต้องการกำลังใจ และอยากให้มีคนคอยรับฟังเรื่องของเขา มีปัญหาด้านการปรับตัวกับเพื่อน ปัญหาด้านการควบคุมอารมณ์ ขาดความอบอุ่น

7.8 <u>แบบสอบถามความต้องการและปัญหา</u>

แบบสอบถามความต้องการและปัญหา จำนวน 65 ข้อ แบ่งเป็น 9 ด้าน ได้แก่

1) ด้านการเรียน พบว่า เด็กชาย ทนง มีปัญหาเรียนไม่เข้าใจ โดยมีสาเหตุมาจากพื้นฐานการเรียนเดิมไม่ดี ไม่มีสมาธิ ขี้ลืม และ เวลาสอบมักกลัวจนคิดไม่ออก

2) ด้านสุขภาพ พบว่า เด็กชาย ทนง มักจะปวดศีรษะ ปวดท้อง และอ่อนเพลียเสมอ ๆ มีการออกกำลังกายเป็นบางครั้งโดยการเล่นกีฬา และพักผ่อนอย่างเพียงพอ นอน 6-8 ชม./ วัน

3) ด้านเศรษฐกิจ ไม่มีปัญหาด้านเศรษฐกิจ แต่ เด็กชาย ทนง มีความวิตกกังวลเกี่ยวกับฐานะความเป็นอยู่ อยากมีเงิน และจะนำไปใช้จ่าย

4) ด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียนและในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย

4.1 ด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน เขารู้สึกชอบโรงเรียนพอสมควร เพราะมีความสวยงาม สะอาด และอากาศดี แต่บางครั้งจะร้อนมาก มีเสียงดังรบกวน และกลิ่นเหม็นของห้องน้ำ

4.2 ด้านสภาพแวดล้อมในบ้านหนองคาย เขารู้สึกว่า สภาพที่อยู่อาศัยน่าอยู่พอสมควร อากาศดี กว้างขวาง บรรยากาศในการอยู่อาศัยร่วมกัน มีลักษณะต่างคนต่างอยู่ แยกกันหลายพวก ไม่ค่อยจะลงรอยกัน เขาอ่านหนังสือ โดยใช้บริเวณใต้หอพัก

5) ด้านมนุษยสัมพันธ์ และบุคลิกภาพ

5.1 ด้านมนุษยสัมพันธ์ กับเพื่อน พบว่า เด็กชาย ทนง มีเพื่อนสนิทเพียง 2-3 คน ส่วนมากอายุเท่ากัน และเรียนอยู่ชั้นเดียวกัน เมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อน เขาจะเป็นผู้ตาม เขาจะชอบตามใจเพื่อน ๆ เสมอ และรู้สึกว่าเพื่อน ๆ ไม่ค่อยเอาใจใส่เขา เวลาไปไหนมักจะไปกับเพื่อนสนิทเพียง 2 - 3 คน เมื่อมีเรื่องขัดแย้ง หรือไม่พอใจกับเพื่อน เขาจะเก็บความรู้สึกเอาไว้ บางครั้งก็ทำร้ายตอบ หรือยกโทษให้เพื่อน จากการตอบแบบสอบถามของ เด็กชาย ทนง พบว่า เขาต้องการมีเพื่อน แต่ยังไม่เข้าใจการปฏิบัติตัวในการสร้างสัมพันธภาพที่เหมาะสม นั่นคือ เขารู้สึกว่ามีความไว้วางใจเพื่อนพอสมควร เขาจะช่วยเหลือเพื่อนเวลาที่เพื่อนขอร้อง และจำเป็นจริง ๆ เท่านั้น เมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จเขาก็จะรู้สึกยินดีไปด้วย

5.2 ด้านมนุษยสัมพันธ์ กับ ครู อาจารย์ ในโรงเรียน พบว่า เด็กชาย ทนง มีความรู้สึกที่ดีต่อครู อาจารย์ เพราะครูจะให้ความรัก และเอาใจใส่ต่อนักเรียนเท่ากันทุกคน

5.3 ด้านมนุษยสัมพันธ์ กับ พ่อบ้าน และเจ้าหน้าที่ในบ้านหนองคาย พบว่า เด็กชาย ทนง มีความรู้สึกที่ดีต่อพ่อบ้าน และเจ้าหน้าที่ในบ้านหนองคาย เพราะพ่อบ้าน และเจ้าหน้าที่ จะให้ความรัก และเอาใจใส่ต่อทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน เมื่อผู้ใหญ่ใช้งานเขาจะรับทำด้วยความรู้สึกกระตือรือร้น

6) ด้านสุขภาพจิต และค่านิยม

6.1 ด้านสุขภาพจิต เขารู้สึกว่ามีคุณค่าในตนเอง แต่ ก็รู้สึกเดียวดาย และว้าเหว่ เขาอยากมีงานทำอยากให้ทุกคนรักกัน ไม่ติดยาเสพติด

6.2 ด้านค่านิยม เด็กชายทนง คิดว่าคุณธรรมที่จำเป็นมาก ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความอ่อนน้อม และความรับผิดชอบ ส่วนคุณธรรมที่จำเป็นบ้าง คือ ความเสียสละ และความกตัญญู

7) การตั้งเป้าหมายของชีวิตในอนาคต ยังไม่แน่นอน แต่คิดว่าอยากเป็นทหาร

8) สิ่งที่อยากให้โรงเรียนส่งเสริม และช่วยเหลือตัวเขา คือ ฝึกให้เป็นคนมีวินัย

9) สิ่งที่อยากให้สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย ส่งเสริม คือให้ทุกคนรักกัน

จากแบบสอบถามความต้องการและปัญหาของเด็กชายทนง สรุปได้ว่า เขามีปัญหาในเรื่องเรียนไม่เข้าใจ ขาดสมาธิในการเรียน มีปัญหาด้านสุขภาพโดยจะปวดศีรษะ และปวดท้องเสมอ คิดว่าตนเองไม่แข็งแรง

7.9 <u>แบบสอบถามความต้องการและทัศนคติ</u>

แบบสอบถามความต้องการและทัศนคติ จำนวน 17 ข้อ แบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความต้องการ และด้านทัศนคติ ดังนี้

1) ด้านความต้องการจำนวน 3 ข้อ พบว่า เด็กชายทนง พบว่า ด้านความต้องการ เด็กชาย ทนง ต้องการความรัก ความอบอุ่นจากญาติพี่น้องมากที่สุด ในอนาคตอยากประกอบอาชีพเป็นทหาร เหมือนลุง ต้องการปลอดภัย ความรัก ความอบอุ่น ความสนุกสนานเพลิดเพลิน อาหารและการเรียนหนังสือต่อ จากบ้านหนองคาย

2) ด้านทัศนคติต่อบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 4 ข้อ ได้แก่

2.1 ทัศนคติต่อบิดา มารดา รักพ่อ และรักแม่เพราะเป็นผู้ให้กำเนิด ในครอบครัวเขารู้ว่ารักน้องทุกคน เมื่อตอนที่พ่อยังมีชีวิตอยู่เป็นครอบครัวที่มีความสุข แต่เมื่อพ่อตาย ทำให้ครอบครัวที่ไม่มีความสุข มีความขัดแย้งกันภายในครอบครัว

2.2 ทัศนคติต่อเพื่อน เขารู้สึกว่าเพื่อน ๆ จะพาเล่นสนุก เมื่อมีเรื่องเดือดร้อนจะช่วยกัน

2.3 ทัศนคติต่อต่อครู อาจารย์ เขารู้สึกว่าครูอาจารย์ สอนและเอาใจใส่ดี สนใจนักเรียนทุกคนเท่ากัน

2.4 ทัศนคติต่อทัศนคติต่อสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย

2.4.1 ด้านที่อยู่อาศัย มีลักษณะต่างคนต่างอยู่ พอใจในการอยู่บ้านหนองคาย เขารู้สึกว่าชอบที่นี่ เพราะมีที่เรียนหนังสือ และมีอาหารเลี้ยงดู

2.4.2 ด้านอาหาร มีความพอใจมาก เพราะอาหารดี

2.4.3 ด้านกฎระเบียบ มีความพอใจ เพราะทำให้เป็นคนดี คนทำความผิดจึงถูกลงโทษ

2.4.4 ด้านเจ้าหน้าที่ มีความรู้สึกพอใจทุกคนดูแลเขาเป็นอย่างดี

จากแบบสอบถามความต้องการและทัศนคติของเด็กชายทนง สรุปได้ว่า ต้องการความรัก ความอบอุ่นจากบิดา มารดา ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู อาจารย์ และเพื่อน ๆ มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อบิดา มารดา และมีปัญหาด้านการเรียนหนังสือ

7.10 <u>แบบสอบถามปัญหาส่วนตัวปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน</u>

แบบสอบถามปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคมและปัญหาการเรียนของ เด็กชาย ทนง จำนวน 89 ข้อ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับตัวนักเรียน ตอนที่ 2 เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน สรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับตัวนักเรียน จำนวน 4 ข้อ พบว่า เด็กชาย ทนง เรียนอยู่ชั้นประถมปีที่ 5/2 เกรดเฉลี่ยสะสม เท่ากับ 2.50

ตอนที่ 2 เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน จำนวน 85 ข้อ แบ่งเป็น 3 หมวด ได้แก่

2.1 หมวดข้อมูลส่วนตัว จำนวน 30 ข้อ แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ

2.1.1 ด้านการเงิน จำนวน 8 ข้อ พบว่า มีสภาพการเงินในระดับปานกลาง โดยเขาอยากขอทุนการศึกษาสนับสนุนการเรียน และวิตกกังวลเกี่ยวกับฐานะของครอบครัว

2.1.2 ด้านสภาพความเป็นอยู่ จำนวน 9 ข้อ พบว่า มีสภาพความเป็นอยู่ในระดับดี โดยมีความรู้สึกว่าตนมีความสำคัญในบ้านหนองคาย และอยากให้เพื่อน ๆ มาเยี่ยมตนที่บ้านหนองคาย

2.1.3 ด้านสุขภาพ จำนวน 13 ข้อ พบว่า มีสุขภาพในระดับดี โดยรับประทานอาหารเป็นเวลา แต่ยังวิตกกังวลเกี่ยวกับสุขภาพของตน

2.2 หมวดข้อมูลด้านสังคม จำนวน 32 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ

2.2.1 ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน จำนวน 8 ข้อ พบว่า มีความสัมพันธ์กับเพื่อนในระดับปานกลาง รู้สึกว่าเพื่อน ๆ ไม่ค่อยเข้าใจ ขาดเพื่อนที่สนิทและไว้วางใจได้ อยากมีเพื่อน แต่คิดว่าฐานะเป็นอุปสรรคต่อการคบเพื่อน ต้องการคำแนะนำเกี่ยวกับการคบเพื่อน

2.2.2 ด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์ จำนวน 8 ข้อ พบว่า มีความสัมพันธ์กับอาจารย์ในระดับปานกลางโดยรู้สึกว่าอาจารย์รักนักเรียน และคอยดูแลเอาใจใส่ดี แต่ยังไม่เข้าใจนักเวลามีปัญหาไม่กล้าปรึกษาอาจารย์

2.2.3 ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัว จำนวน 8 ข้อ พบว่า มีปัญหาด้านความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัวในระดับปานกลาง โดยรู้สึกว่าพี่น้องไม่ปรองดองกันและถูกรังแกจากบุคคลในบ้าน

2.2.4 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมในโรงเรียน จำนวน 8 ข้อ พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง โดยเขามีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรม และชอบเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน แต่รู้สึกว่ากิจกรรมของโรงเรียนเป็นอุปสรรคต่อการเรียน

2.3 หมวดข้อมูลด้านการเรียนจำนวน 32 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ

2.3.1 ด้านตัวนักเรียน จำนวน 8 ข้อ เขาปฏิเสธปัญหาด้านการเรียนต่าง ๆ คิดว่าตนเองตั้งใจเรียนดีแล้ว

2.3.2 ด้านตัวอาจารย์ผู้สอน จำนวน 8 ข้อ พบว่ามีความรู้สึกต่ออาจารย์ผู้สอน อยู่ในระดับดีโดยรู้สึกว่าอาจารย์ผู้สอนมีความสามารถกับวิชาที่สอน สอนได้เหมาะสม เนื้อหาที่สอนเข้าใจง่าย เหมาะกับสถานการณ์และท้องถิ่น

2.3.3 ด้านระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน จำนวน 7ข้อ พบว่า มีความรู้สึกต่อระเบียบข้อบังคับของโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง โดยรู้สึกว่ามีระเบียบวินัยเหมาะสม เวลาในการเข้าเรียนเร็วเกินไป และบางครั้งการลงโทษขาดกฎเกณฑ์

จากแบบสอบถามปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน ของเด็กชายทนง สรุปได้ว่าเขามีปัญหาด้านการเรียน มีปัญหาด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนรู้สึกว่าเพื่อน ๆ ไม่ค่อยเข้าใจ มีปัญหาด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์ โดยรู้สึกว่าอาจารย์ไม่เข้าใจ มีปัญหาไม่กล้าปรึกษามีปัญหาด้านความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัวโดยรู้สึกว่า พ่อแม่ให้ความยุติธรรมน้อย พี่น้องไม่ปรองดองกัน และถูกรังแกจากบุคคลในบ้าน

7.11 แบบสอบถาม "ใครเอ่ย"

แบบสอบถาม "ใครเอ่ย" จำนวน 20 ข้อ พบว่า เด็กชายทนง ได้รับการประเมินจากเพื่อนๆในเรื่อง ทะเลาะกับเพื่อน ชอบเกาะโต๊ะ ชอบทำเสียงดังขณะเรียน ชอบพูดคำหยาบ และด่าเพื่อน แกล้งลวนลามเพื่อนนักเรียนหญิงมากที่สุด ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ตรงกับสภาพความจริง

8. แบบทดสอบ

การรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบ จำนวน 3 ชุด ได้แก่

8.1 แบบทดสอบเบนเดอร์เกสตอลท์ (Bender Visual Motor Gestalt Test)

8.2 แบบทดสอบวาดภาพคน (Draw A Person Test)

8.3 แบบทดสอบวาดภาพบ้าน ต้นไม้ คน (Kinetic House Tree Person)

ปรากฏผลดังนี้

8.1 แบบทดสอบเบนเดอร์เกสตอลท์ (Bender Visual Motor Gestalt Test) จากการประเมินบุคลิกภาพของเด็กชายทนง ด้วยแบบทดสอบเบนเดอร์เกสตอลท์ พบว่า การวางภาพไม่เหมาะสม ไม่มีการกระจายภาพ แสดงว่า เป็นคนขาดการวางแผน และขาดระเบียบ มีลักษณะ Fantasy ลักษณะของรูปมีขนาดใหญ่ แสดงว่าเป็นคนคิดการใหญ่โต มีความชัดเจนในเพศชายซึ่งแสดงถึงความเป็นเพศชาย ขาดความมั่นใจ พึ่งพาผู้อื่นสูง ขาดความเชื่อมั่นในตนเองหวาดระแวง อารมณ์รุนแรง ก้าวร้าว มีลักษณะลังเล ไม่แน่นอน เชื่อคนง่ายมีแนวโน้มถูกชักจูงได้สูง มีลักษณะอ่อนไหวง่าย

8.2 แบบทดสอบวาดภาพคน (Draw A Person Test) จากการประเมินบุคลิกภาพ ของเด็กชายทนง ด้วยแบบทดสอบวาดภาพคน พบว่า เด็กชายทนงมีมีลักษณะดื้อ วิตกกังวล ไม่กล้า ขาดความมั่นใจ และไม่มีความเชื่อมั่น ต้องการพึ่งพาผู้อื่นสูง ย้ำคิด ย้ำทำ กล้าเรื่องเพศ มีความต้องการทางเพศ (High Sexual Need) ขัดแย้งทางเพศและมีปัญหาทางเพศ

8.3 แบบทดสอบวาดภาพบ้าน ต้นไม้ คน (Kinctic House Tree Person) จากการประเมินบุคลิกภาพของเด็กชายทนง ด้วยแบบทดสอบวาดภาพบ้าน ต้นไม้ คนพบว่า เด็กชาย ทนง มีลักษณะมีความรู้สึกต่ำต้อย (Feeling of Inferiority) อยู่อย่างไรก็อยู่อย่างนั้น มีความตึงเครียดและวิตกกังวลมาก แสดงออกรุนแรง ก้าวร้าว มีความทะเยอทะยาน ชอบคิดการณ์ใหญ่โตมีความรู้สึกขาด ๆ ชอบใช้ Compensate Defenses มีแนวโน้มแสดงถึง Hyperactive มีปัญหาทางอารมณ์ รู้สึก

ว่าทำสิ่งใดก็ไม่ประสบความสำเร็จ ปรารถนาจะเข้าไปเกี่ยวข้อง หรือติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น โดยไม่ต้องการเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์โดยตรง เด็กชาย ทนง มีความรู้สึกไม่ปลอดภัย (Feeling of insecurity) Low Self assurance , Depressive มีความรู้สึกระแวดระวัง ต้องการความปลอดภัย และต้องการความอบอุ่นจากมารดามากกว่าบิดา

การวินิจฉัย

1. <u>สาเหตุที่เกิดมาจากตัวของผู้รับการศึกษา</u> มีดังนี้

1.1 พัฒนาการของบุคลิกภาพไม่เหมาะสม

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบทดสอบ ทั้งหมดต่างมีความสอดคล้องกันโดย เด็กชาย ทนง มีบุคลิกภาพและการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม กล่าวคือ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง มีความอ่อนไหว หวาดระแวง การแสดงออกทางอารมณ์อย่างรุนแรง สัมพันธภาพระหว่างบุคคลไม่ดี มีความรู้สึกไม่ปลอดภัยกลัวจะถูกรังแก ซึ่งลักษณะบุคลิกภาพดังกล่าว อาจเป็นผลมาจากชีวิตในวัยเด็กซึ่งมีการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวที่ขาดความรัก ความอบอุ่น พ่อแม่ไม่ได้ให้ความรัก ความเอาใจใส่ดูแลเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนเด็ก ซึ่งเป็นลักษณะของการทอดทิ้งเด็กที่เรียกว่า Emotional neglect (วัณเพ็ญ บุญประกอบ. 2534 : 93)ดังนั้นจึงทำให้เกิดการปรับตัวที่ไม่เหมาะสม มีการแสดง ออกของพฤติกรรมต่อสิ่งแวดล้อมไม่เหมาะสม เมื่อมีอารมณ์โกรธ มักจะแสดงออกโดยรุนแรง และมุ่งทำลาย โดยจะพบว่าเขาชอบเก็บข้าวของสิ่งของของตนเองเพื่อนๆ ทิ้ง จึงทำให้เด็กที่ถูกทอดทิ้ง มักจะคิดหมกมุ่นของตนเองซึ่งเป็นเรื่องราวในอดีต ขาดกำลังใจที่จะพัฒนาตนเอง ขาดความมั่นใจ มีการควบคุมตนเองต่ำ มีความรู้สึกคับข้องใจสูง เมื่อมีปัญหาจะไม่กล้าตัดสินใจ และมักจะพึ่งคนอื่นสูง ในเวลาเรียนจะมีปัญหาเรื่องขาดสมาธิ มีปัญหาด้านพฤติกรรม มีปัญหาการปรับตัวไม่กล้าที่จะบอกความรู้สึกที่แท้จริงของตน ให้คนอื่นทราบ

1.2 การสูญเสียบุคคลที่ตนเองรัก

จากการสัมภาษณ์ และประวัติการระเบียนสะสม ทราบว่า เด็กชาย ทนง มีความรู้สึกที่ดีต่อบิดา มากกว่ามารดา แต่เมื่อบิดาได้เสียชีวิตลง ทำให้เขาขาดที่พึ่ง และถูกมารดาทอดทิ้ง เขาจึงต้องมาอยู่ในสถานสงเคราะห์ฯ เหตุการณ์นี้ทำให้ เด็กชาย ทนง มีความรู้สึกผิดหวัง เสียใจ รวมทั้งมีความเกลียดชังมารดา เกิดความรู้สึกฝังใจตลอดมาว่า ตนไม่มีคุณค่า แม่ไม่รัก ทอดทิ้งไป มีความรู้สึกในทางลบเกี่ยวกับตนเอง จากการสัมภาษณ์ อัตตชีวประวัติ แบบสอบถามการเติมประโยคให้สมบูรณ์ แบบสอบถามความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง แบบสอบถามข้าพเจ้าคือใคร ให้ผลสอดคล้องกับการทดสอบเพื่อประเมินบุคลิกภาพ ด้วยแบบทดสอบวาดภาพบ้าน ต้นไม้ คนพบว่า เด็กชาย ทนง มีลักษณะมีความรู้สึกต่ำต้อย (Feeling of Inferiority) อยู่อย่างไรก็อยู่อย่างนั้น มีความ

ตึงเครียดและวิตกกังวลมาก แสดงออกรุนแรง ก้าวร้าว มีความทะเยอทะยาน ชอบคิดการณ์ใหญ่โต มีความรู้สึกขาด ๆ ชอบใช้ Compensate Defenses มีแนวโน้มแสดงถึง Hyperactive มีปัญหาทางอารมณ์ รู้สึกว่าทำสิ่งใดก็ไม่ประสบความสำเร็จ ปรารถนาจะเข้าไปเกี่ยวข้อง หรือติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น โดยไม่ต้องการเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์โดยตรง เด็กชาย ทนง มีความรู้สึกไม่ปลอดภัย (Feeling of insecurity) Low Self assurance , Depressive มีความรู้สึกระแวดระวัง ต้องการความปลอดภัย และต้องการความอบอุ่นจากมารดามากกว่าบิดา

2. <u>สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม</u>

2.1 การอบรมเลี้ยงดูภายในครอบครัว การสัมภาษณ์ ดัตตชีวประวัติ แบบสอบถามการเติมประโยคให้สมบูรณ์ แบบสำรวจความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง แบบสอบถามข้าพเจ้าคือใคร ซึ่งให้ผลสอดคล้อง ทำให้ทราบว่า เด็กชาย ทนง ได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างปล่อยปละละเลย ถูกทอดทิ้ง ทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจมีการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งพบเมื่อบิดาดื่มเหล้าเมา จะอาละวาดทุบตีมารดาและลูก สอดคล้องกับผลจากการทดสอบเพื่อทราบบุคลิกภาพ คือ แบบทดสอบวาดภาพบ้าน ต้นไม้ คน ที่แสดงให้เห็นว่า มีความตึงเครียด และวิตกกังวลสูง รุนแรง และก้าวร้าว รู้สึกไม่เป็นมิตรกับคนอื่น มีปัญหาการใช้ความรุนแรง มีปัญหาพฤติกรรมพูดคำหยาบ และมองโลกในแง่ร้าย

2.2 จากสภาพสิ่งแวดล้อมในสถานสงเคราะห์ พบว่า เด็กชายหลายคนที่มีสภาพครอบครัวแตกแยก ไม่อบอุ่น และมีบุคลิกภาพ การแสดงออกไม่เหมาะสม ได้แก่ การพูดคำหยาบ ล้อเลียนชื่อพ่อ แม่ ทะเลาะเบาะแว้ง และยังรวมทั้งการชกต่อยกัน การกระทำ หรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นของเขานั้นเป็นสิ่งที่สังคมมองว่าเป็นปัญหา เกี่ยวกับ การพูดไม่เหมาะสม การแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม แต่เด็กชายในสถานสงเคราะห์ฯ อาจถือเป็นเรื่องปกติธรรมดา ดังนั้น เด็กชาย ทนง จึงไม่เห็นความสำคัญ ของผลเสียของพฤติกรรมที่เขากระทำอยู่

การช่วยเหลือ

ผู้วิจัยให้การช่วยเหลือ ดังนี้

1. <u>การให้การช่วยเหลือโดยตรง</u> หมายถึง หมายถึง การช่วยเหลือกับผู้รับการศึกษาโดยตรง ปฏิบัติดังนี้

1.1 การให้คำปรึกษาแบบรายบุคคล โดยใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษาพฤติกรรมนิยม (Behavioral therapy)เป็นการให้บริการคำปรึกษาโดยใช้กระบวนการและเทคนิคแบบพฤติกรรมบำบัด ซึ่งทฤษฎีนี้เชื่อว่า การเกิดพฤติกรรมของมนุษย์ย่อมมีสาเหตุ และเมื่อเกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมขึ้น จึงจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรม นั่นคือพฤติกรรมของมนุษย์เป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้

และเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งในกรณีของ เด็กชาย ทนง เขามีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ คือ การชอบพูดคำหยาบ และการแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสมต่อเพื่อนนักเรียนหญิง ดังนั้นจึงได้ให้คำปรึกษารายบุคคล โดยใช้ทฤษฎีพฤติกรรมนิยมเข้าร่วมด้วย โดยเน้นการให้การเสริมแรง และวางเงื่อนไข

1.2 การให้คำปรึกษาโดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Client - Centered Counseling) ของ คาร์ล อาร์ รอเจอร์ ได้เล่าถึงชีวิตในอดีตที่เพื่อเขาจะได้ผ่อนคลายความรู้สึก และได้ระบายความรู้สึกในส่วนที่สร้างความเจ็บปวดในชีวิตออกมา โดยผู้วิจัยจะต้องใช้ความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการสร้างสัมพันธ์ภาพที่อบอุ่น ในระยะของการสร้างสายสัมพันธ์ (Rapport) เพื่อให้ เด็กชาย ทนง รู้สึกอบอุ่น และไว้วางใจ นำไปสู่การร่วมมือในการพัฒนาตนเองต่อไป เพราะตามแนวคิดของทฤษฎี การให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Client - Centered Therapy) เชื่อว่า มนุษย์มีความสามารถและมีเหตุผลที่จะคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง พร้อมที่จะเติบโตงอกงาม มนุษย์เป็นคนดีและมีคุณค่า หากเขาสามารถค้นพบศักยภาพของเขา และพัฒนาศักยภาพแห่งตนให้ได้สูงสุด โดยหากเขาสามารถที่จะรับรู้เกี่ยวกับตนเอง และสิ่งแวดล้อมรวมทั้งพฤติกรรมในปัจจุบัน ที่มีทั้งพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ โดยส่งเสริมให้เขาพัฒนาศักยภาพที่ดีอยู่แล้วให้มากยิ่งขึ้น ปรับปรุงตนเองในสิ่งที่เป็นอุปสรรค และนำไปสู่พฤติกรรมที่เป็นปัญหา นอกจากนั้นมนุษย์ต้องการความรัก การยอมรับ ความเอื้ออาทร ดังนี้ เด็กชาย ทนง จึงควรได้รับความรัก ความอบอุ่น รวมทั้งให้เขาตระหนักรู้ในความสามารถของตนเอง และให้พัฒนาตนเองต่อไปในแนวทางที่เหมาะสมเพื่อให้เขาเกิดความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ในการให้คำปรึกษาในเรื่องนี้ได้เน้นการใช้เทคนิคที่สำคัญ ได้แก่ การให้กำลังใจ การสะท้อนความรู้สึก การเพิ่มความกระจ่าง เป็นต้น

1.3 การให้คำปรึกษาโดยใช้ตัวแบบทางสังคม สลับกับการให้คำชี้แนะของผู้ให้คำปรึกษาการให้คำปรึกษาโดยใช้ตัวแบบทางสังคม ทฤษฎีนี้ยึดหลักการที่ว่า "การแสดงแบบให้ผู้อื่นเห็นว่าทำอย่างไร ย่อมมีประสิทธิภาพมากกว่าการบอกว่าจะทำอย่างไร " (สมพร สุทัศนีย์. 2533 : 164 ; อ้างอิงมาจาก Stewari, et al. 1978 : 148 - 149) เพราะลักษณะของตัวแบบจะมีอิทธิพลต่อผู้รับคำปรึกษา โดยครัมโบลท์ และธอเรสเซน (สมพร สุทัศนีย์. 2533 : 164 ; อ้างอิงมาจาก Krumboltz and Thoresen. 1969 : 164) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ตัวแบบทางสังคม ไว้ว่า การให้ผู้รับคำปรึกษาดูตัวแบบทางสังคมซ้ำ ๆ หลายครั้งสลับกับการให้คำชี้แนะของผู้ให้คำปรึกษา การใช้ตัวแบบหลายลักษณะเพื่อให้ผู้รับคำปรึกษา ผสมผสานพฤติกรรมตัวแบบเข้าด้วยกัน ได้แก่ ตัวแบบมีชีวิต และตัวแบบสัญลักษณ์ การใช้ตัวแบบหลายลักษณะเพื่อให้ผู้รับคำปรึกษา ผสมผสานพฤติกรรมตัวแบบเข้าด้วยกัน และการใช้บทบาทสมมติ (Role Play) จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ และเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

1.4 การทำจิตบำบัดแบบประคับประคอง (Supportive Psychotherapy)เพื่อช่วยให้เด็กชายทนง มีความรู้สึกอบอุ่น มีกำลังใจ และภาคภูมิใจในตนเองมากขึ้น

1.5 การสร้างสายสัมพันธ์ (Rapport) เป็นการสร้างบรรยากาศของความเป็นมิตร ไว้วางใจเพื่อให้เด็กชายทนง เกิดความรู้สึกมั่นคง และปลอดภัยทางจิตใจ พร้อมที่จะต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายของชีวิต และมีกำลังใจที่จะพัฒนาตนเองต่อไป

2. <u>การให้ความช่วยเหลือโดยทางอ้อม</u> หมายถึง การช่วยเหลือผู้รับการศึกษาโดยการให้ข้อมูลกับผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เข้าใจ ยอมรับและให้ความช่วยเหลือในการช่วยเหลือผู้รับการศึกษา ปฏิบัติดังนี้

2.1 ประชุมปรึกษารายกรณี(Case Conference) 1 ครั้ง ในวันที่ 12 มกราคม พ.ศ.2543 เวลา 14.30-15.30 น. ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์ฯ อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา นักสังคมสงเคราะห์ พ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 เจ้าหน้าที่พยาบาล ครูสอนพิเศษ เพื่อเป็นการขอความช่วยเหลือให้การดูแลเอาใจใส่ ให้กำลังใจเด็กชายทนง เพื่อให้เกิดความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง มีกำลังใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสมต่อไป โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1.1 ประชุมปรึกษารายกรณี โดยผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กชายทนง ได้แก่ พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม กับอาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา เพื่อขอความช่วยเหลือในการเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ และเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ตรวจสอบหาทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหา แนะนำสิ่งที่ถูกต้อง ให้กำลังใจในการเสริมแรง เมื่อเด็กชายทนง แสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เพื่อให้เด็กชายทนง การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสมต่อไป

2.1.2 ประชุมปรึกษารายกรณี โดยผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กชายทนง ได้แก่ พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 เพื่อขอความช่วยเหลือ ในการเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ ยอมรับและเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ตรวจสอบหาทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหา แนะนำสิ่งที่ถูกต้อง ให้กำลังใจแก่เด็กชายทนงในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อไป

2.1.3 ประชุมปรึกษารายกรณี โดยผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพของเด็กชายทนง กับเจ้าหน้าที่พยาบาล เพื่อขอความช่วยเหลือในการเอาใจใส่ดูแล ที่ถูกต้องเหมาะสม เพราะจากแบบสอบถามปัญหาสุขภาพ พบว่า เด็กชาย ทนง มีปัญหาว่ารู้สึกเหนื่อยง่ายเวลาใช้สมองคิด ปวดศีรษะทุกครั้งที่อ่านหนังสือ มีน้ำหนักลด มีปัญหาด้านสุขภาพ ได้แก่ เหนื่อยง่ายเวลาคิด ปวดศีรษะทุกครั้งที่อ่านหนังสือ ทำให้ขาดสมาธิและมีปัญหาเวลาเรียนหนังสือ นอกจากนั้นยังพบว่ามักเจ็บป่วยบ่อยๆ มีอาการเจ็บคอ เจ็บในจมูก ไอบ่อยๆ ปวดตามข้อ รู้สึกว่าหัวใจเต้นเร็ว และดัง

กว่าปกติ นอนไม่หลับ ตื่นนอนมีเหงื่อออกตามใบหน้า และลำคอปัสสาวะบ่อยในเวลากลางคืน ซึ่งเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการพักผ่อน นอนหลับ เป็นผลทำให้อ่อนเพลียและเหนื่อยง่าย จากการสัมภาษณ์พบปัญหาที่คาดว่า เด็กชาย ทนง ควรได้รับการตรวจอย่างละเอียดจากแพทย์ เพราะมีปัญหาปวดบั้นเอวบ่อย ๆ ปัสสาวะบ่อย ๆ ครั้งในแต่ละวัน และเมื่อปัสสาวะจะรู้สึกปวดมาก ซึ่งอาจเป็นอาการเริ่มต้นของโรคที่เกี่ยวกับทางเดินปัสสาวะ

2.1.4 ประชุมปรึกษารายกรณี โดยผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาด้านการเรียนของเด็กชายทนง กับครูสอนพิเศษ เพื่อขอความช่วยเหลือในการเอาใจใส่ดูแลให้มีการเรียนเสริมช่วงเย็นในวิชาคณิตศาสตร์ แก่เด็กชายทนง เพื่อจะได้มีความเข้าใจ เกิดความมั่นใจ และสามารถเรียนวิชาคณิตศาสตร์ได้ดีมากยิ่งขึ้น

การทำนายผล

เด็กชายทนง มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 3 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม สามารถทำนายผลพฤติกรรมที่เป็นปัญหา แต่ละพฤติกรรม ได้ดังนี้

1. ปัญหาพฤติกรรมการก่อกวน ได้แก่

1.1 พฤติกรรมการก่อกวนในโรงเรียน พบว่า เด็กชายทนง มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ คุยเสียงดัง ชวนเพื่อนคุย และเคาะโต๊ะขณะเรียนหนังสือ หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายทนง มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยไม่เคาะโต๊ะขณะเรียนหนังสือแต่ยังคุยเสียงดัง และชวนเพื่อนคุยขณะเรียนหนังสืออยู่ ซึ่งอาจเป็นเพราะการปรับตัวในระยะแรก หากครู อาจารย์ได้ให้การเอาใจใส่ แนะนำ เด็กชายทนงในพฤติกรรมที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยคาดว่าหลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วปัญหาดังกล่าวน่าจะดีขึ้น

1.2 พฤติกรรมการก่อกวนในสถานสงเคราะห์ฯ พบว่า เด็กชายทนง มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ แย่งของเล่นเพื่อน หรือเด็กที่เล็กกว่า รังแกเพื่อน หรือเด็กที่เล็กกว่า หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายทนง มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยไม่พบการคุยเสียงดังในเวลานอนจากการรายงานของพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร1พบว่าเด็กชายทนงยังมีการแย่งของเล่นเพื่อนหรือเด็กที่เล็กกว่า รังแกเพื่อนหรือเด็กที่เล็กกว่าอยู่ แต่ลดลงกว่าเดิม ซึ่งอาจเป็นเพราะเป็นการปรับตัวในระยะแรก หากพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 ได้ให้การเอาใจใส่ดูแล และแนะนำในพฤติกรรมที่เหมาะสมแก่เด็กชายทนงต่อไป ผู้วิจัยคาดว่าหลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้ว ปัญหาดังกล่าวน่าจะดีขึ้น

2. ปัญหาพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม ได้แก่

2.1 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมในโรงเรียน พบว่า เด็กชายทนง มีพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน คือ การดุด่า พูดคำหยาบ หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายทนง มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการพูดที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยไม่พบการดุด่า หรือพูดคำหยาบในชั้นเรียนเลย ซึ่งอาจเป็นเพราะการตระหนักรู้ในตนเองของเด็กชายทนงรวมทั้งการเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจของครูอาจารย์ ได้ให้คำแนะนำแก่เด็กชายทนงในการพูดที่เหมาะสมอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง ผู้วิจัยคาดว่าหลังจากที่ให้การช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องปัญหาดังกล่าว น่าจะดีขึ้นต่อไป

2.2 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมในสถานสงเคราะห์ฯ พบว่า เด็กชาย ทนงมีพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน คือ การดุด่า พูดคำหยาบเกี่ยวกับเรื่องเพศ ล้อเลียนชื่อพ่อแม่เพื่อน หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายทนงมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการพูดที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยไม่พบการดุด่า พูดคำหยาบ ล้อเลียนชื่อพ่อแม่เพื่อนลดลง เมื่ออยู่กับผู้วิจัยเลย แต่จากการรายงานของพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 พบว่าเด็กชายทนงยังมีการดุด่า พูดคำหยาบ ล้อเลียนชื่อพ่อแม่เพื่อนลดลง อยู่แต่ลดลงกว่าเดิม ซึ่งอาจเป็นเพราะเด็กชายทนง มีการปรับตัวในระยะแรก การควบคุมตนเองอาจยังไม่ดีพอ หากพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 ได้ให้การเอาใจใส่ดูแล และแนะนำในพฤติกรรมการพูดที่เหมาะสมแก่เด็กชายทนงต่อไป ผู้วิจัยคาดว่าหลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้ว ปัญหาดังกล่าวน่าจะดีขึ้น

3. ปัญหาการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ได้แก่

3.1 การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในสถานสงเคราะห์ฯ พบการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเจ้าหน้าที่ พบว่า เด็กชายทนงไม่สนใจต่อเจ้าหน้าที่ โดยทำเป็นไม่ได้ยิน และเดินหนี เวลาที่เจ้าหน้าที่เรียกไม่พอใจจะเดินกระแทกเท้า หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายทนง มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยไม่พบพฤติกรรมดังกล่าวเลยจากการรายงานของพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 พบว่าเด็กชายทนง ทำตัวดีขึ้นโดยสนใจในสิ่งที่พ่อบ้าน ผู้ดูแล ให้คำแนะนำ ตักเตือน มีท่าทางอ่อนน้อม ผู้วิจัยคาดว่าการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดังกล่าวน่าจะคงอยู่ และดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้ว

2) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน พบว่า เด็กชายทนง ชอบรังแกเพื่อนหรือเด็กที่เล็กกว่า เมื่อไม่พอใจ หรือโกรธเพื่อน ๆ จะนำสิ่งของ ทั้งของตนเอง และสิ่งของ ๆ เพื่อน ๆ ไปทิ้งหลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายทนง มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยไม่พบพฤติกรรมรังแกเพื่อน หรือเด็กที่เล็กกว่า ลดลง เมื่อไม่พอใจ หรือโกรธเพื่อน ๆ จะนำสิ่งของ ทั้งของตนเอง และสิ่งของ ๆ เพื่อน ๆ ไปทิ้ง ดังนั้นหากพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 ได้ให้การเอาใจใส่

ควบคุมดูแล และให้คำแนะนำถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้นแก่เด็กชายทนง ผู้วิจัยคาดว่าหลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้ว ปัญหาดังกล่าวน่าจะดีขึ้น

เนื่องจากปัญหาของ เด็กชาย ทนง เป็นปัญหาที่มีสาเหตุหลักมาจากปัญหาครอบครัวที่ถูกปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม ถูกมารดาทอดทิ้ง จึงส่งผลกระทบต่อการพัฒนาการของบุคลิกภาพ ความรู้สึกนึกคิดของเขา ผู้วิจัยตระหนักดีว่าสาเหตุของปัญหาพฤติกรรมของ เด็กชาย ทนง นั้นเป็นสาเหตุที่มีความรุนแรง เพราะสิ่งที่เขาได้รับมาในวัยเด็ก การไม่ได้รับความยุติธรรมจากมารดา การถูกมารดาทอดทิ้ง และการที่เขาต้องสูญเสียบิดา ได้ส่งผล กระทบเทือนต่อความมั่นคงต่อจิตใจ การพัฒนาบุคลิกภาพ และชีวิตในปัจจุบัน ประกอบกับการมาอยู่ในสถานสงเคราะห์ฯ ที่เด็ก ๆ ที่อยู่ร่วมกัน โดยขาดความรัก ความอบอุ่น ขาดคนเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด รวมทั้งประสบการณ์ที่ไม่ดีที่เคยได้รับจากครอบครัว ดังนั้น การช่วยเหลือจะต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลาย ๆ ฝ่ายอย่างจริงจังและจริงใจ มีความต่อเนื่องและสม่ำสมอ

การติดตามผล

หลังจากให้ความช่วยเหลือ ผู้วิจัยได้ติดตามผลเป็นระยะ จำนวน 5 ครั้งโดยการติดตามผลในโรงเรียน และโดยการติดตามในสถานสงเคราะห์ ฯ ดังนี้

1. การติดตามผลในโรงเรียน จำนวน 2 ครั้ง ได้แก่

1) ครั้งที่ 1เมื่อวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2543 พบว่า เด็กชายทนง มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ ชวนเพื่อนคุย และเคาะโต๊ะขณะเรียนหนังสือ แต่ไม่พบการดุด่า หรือพูดคำหยาบในชั้นเรียน

2) ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2543 ไม่พบการเคาะโต๊ะ ไม่พบการดุด่า หรือพูดคำหยาบในชั้นเรียน แต่ยังชวนเพื่อนคุย ขณะเรียนหนังสือ ยังพบการจับมือและการเปิดกระโปรงนักเรียนหญิงอยู่

2. การติดตามในสถานสงเคราะห์ฯ จำนวน 3 ครั้ง ได้แก่

1) ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2543 พบว่า เด็กชายทนง มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ แย่งของขนม ด่าด้วยคำพูดหยาบคายเกี่ยวกับเรื่องเพศ ขณะเมื่ออยู่กับผู้วิจัย

2) ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2543 พบว่า เด็กชายทนง มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยไม่พบการดุด่า หรือพูดคำหยาบ ขณะเมื่ออยู่กับผู้วิจัย

3) ครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543 ไม่พบการดุด่า หรือพูดคำหยาบ ไม่พบการรังแกเพื่อน

ข้อเสนอแนะ

1. <u>ข้อเสนอแนะต่อผู้รับการศึกษา</u>

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้เด็กชายทนง ปฏิบัติตนเพื่อแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเขาทั้ง 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1.1 พฤติกรรมการก่อกวน ได้เสนอแนะให้เด็กชายทนง ยอมรับพฤติกรรมก่อกวนที่เขาได้ทำทั้งในโรงเรียนและในสถานสงเคราะห์ฯ ซึ่งเป็นพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ ก่อให้เกิดความไม่สงบ และการโกรธแค้นจากเพื่อน ๆ โดยเขาควรพยายามปรับเปลี่ยนพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ไม่เหมาะสม ได้แก่ การรังแกเพื่อนหรือเด็กที่เล็กกว่า การพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่อเพื่อนนักเรียนหญิง เช่น การจับมือ หรือทำท่าโอบกอด การเปิดกระโปรง เพราะเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมเกิดความเสียหายทั้งต่อตัวเขาเอง และเพื่อนนักเรียนหญิง นอกจากนั้นควรเรียนรู้วิธีที่จะควบคุมตนเองให้มากขึ้น

1.2 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม ได้เสนอแนะให้เด็กชายทนง เรียนรู้วิธีที่จะควบคุมตนเอง และฝึกการพูดให้สุภาพ ไม่ดุด่า และไม่พูดคำหยาบ เพื่อประโยชน์ต่อตัวเขาเอง

1.3 การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ได้เสนอแนะให้เด็กชายทนง ยอมรับตนเองในการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่าง ๆ เรียนรู้วิธีที่จะควบคุมตนเอง และฝึกการแสดงออกที่ถูกต้องและเหมาะสม เพื่อประโยชน์ต่อตัวเขาเอง

2. <u>ข้อเสนอแนะต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง</u>

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องได้ปฏิบัติตนเพื่อช่วยเหลือ และแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กชายทนงทั้ง 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาพฤติกรรมการก่อกวน

1.1 ปัญหาพฤติกรรมการก่อกวนในโรงเรียน ได้เสนอแนะให้อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา ช่วยเหลือในการเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ และเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ตรวจสอบหาทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหา แนะนำสิ่งที่ถูกต้อง ให้กำลังใจในการเสริมแรง เมื่อเด็กชายทนงแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์รวมทั้งมีการวางเงื่อนไข เพื่อให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสมต่อไป

1.2 ปัญหาพฤติกรรมการก่อกวนในสถานสงเคราะห์ฯ ได้เสนอแนะให้ พ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 ให้ความช่วยเหลือ ในการเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ ยอมรับและเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ตรวจสอบหาทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหา แนะนำสิ่งที่ถูกต้อง ให้กำลังใจแก่เด็กชายทนงในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อไป ตลอดจนให้การเอาใจใส่ดูแลด้วยความจริงใจอย่างจริงจัง เปลี่ยนวิธีการลงโทษจากการใช้กำลัง การตี หรือการใช้คำพูดที่รุนแรง มาเป็นการปรับพฤติกรรม

โดยใช้วิธีการที่นุ่มนวล ใช้วิธีการลงโทษโดยการให้ทำงานที่เหมาะสม และบอกเหตุผลทุกครั้ง เปิดโอกาสให้เด็กชายทนงได้ระบายความรู้สึก ตลอดจนส่งเสริมให้กำลังใจและเสริมแรงเมื่อเขาสามารถแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม

2. ปัญหาพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม ได้เสนอแนะให้อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา และ พ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 ให้ความช่วยเหลือ ในการเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ ยอมรับเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้นตรวจสอบหาทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหา แนะนำสิ่งที่ถูกต้องให้กำลังใจแก่เด็กชายทนง ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อไป และควรให้การเสริมแรงเมื่อเขาสามารถแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม

3. ปัญหาการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ได้เสนอแนะให้อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา และ พ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1ให้ความช่วยเหลือ ในการเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ ยอมรับเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้นตรวจสอบหาทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหา แนะนำสิ่งที่ถูกต้องให้กำลังใจแก่เด็กชายทนงในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อไป หากจะต้องลงโทษเด็กชายทนง เมื่อมีปัญหาการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ควรหลีกเลี่ยงวิธีการลงโทษจากการตีด้วยไม้เรียวหรือการใช้คำพูดที่รุนแรง มาเป็นการปรับพฤติกรรมโดยใช้วิธีการที่นุ่มนวล ใช้วิธีการลงโทษโดยการให้ทำงานที่เหมาะสม และบอกเหตุผลทุกครั้ง เปิดโอกาสให้เด็กชายทนงได้ระบายความรู้สึก เพื่อเด็กชายทนง จะได้เกิดความรู้สึกที่ดี ไว้วางใจว่า มีคนรักและห่วงใยต่อตัวเขาอย่างแท้จริง ซึ่งจะทำให้เขาเกิดความรู้สึกอบอุ่น มั่นคง ไว้วางใจที่จะมาขอคำปรึกษามากขึ้น เป็นการช่วยให้เกิดการพัฒนาความไว้วางใจ สามารถที่จะสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม มีความเป็นมิตร มีความสัมพันธ์กับผู้อื่นบนพื้นฐานของความเชื่อถือไว้วางใจ (Trust) ซึ่งจะส่งผลให้เขาได้ตระหนักรู้ในคุณค่าของตัวเอง และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอันพึงประสงค์มากขึ้น ตลอดจนส่งเสริมให้กำลังใจ และเสริมแรงเมื่อเขาสามารถแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม

3. <u>ข้อเสนอแนะต่อผู้ศึกษาต่อไป</u>

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะศึกษาต่อไป เพื่อทำการศึกษาช่วยเหลือ และแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กชายทนง โดยมีข้อเสนอแนะ 2 กรณี ดังนี้

3.1 กรณีที่ผู้ที่จะศึกษาต่อไปยังไม่รู้จัก คุ้นเคยกับเด็กชายทนง ควรปฏิบัติ ดังนี้

1) ทำการศึกษาประวัติจากระเบียนประวัติให้ละเอียด เพื่อที่จะได้ทราบข้อมูลเบื้องต้นทั้งหมดของเด็กชายทนง

2) ทำการศึกษาประวัติ และขอความร่วมมือจากบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะได้ทราบข้อมูลเบื้องต้นทั้งหมดของเด็กชายทนง เป็นการป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดจากการที่ผู้ที่จะ

ศึกษาต่อไป อาจทำให้เกิดการรกระทบกระเทือนจิตใจ (Irritation Mood) เนื่องจากการไม่ทราบข้อมูลที่ถูกต้องและแท้จริง

3) สร้างสายสัมพันธ์ (Rapport) ภายใต้บรรยากาศที่อบอุ่น และไว้วางใจ ได้มีความเป็นมิตร มีความสัมพันธ์บนพื้นฐานของความเชื่อถือไว้วางใจ (Trust) ซึ่งจะส่งผลให้เกิดสัมพันธภาพที่ดี ทำให้ได้รับความร่วมมือในการศึกษามากยิ่งขึ้น

3.2 กรณีที่ผู้ที่จะศึกษาต่อไปมีความคุ้นเคยกับเด็กชายทนง ควรปฏิบัติดังนี้

1) สร้างสายสัมพันธ์ (Rapport) มีการสร้างสัมพันธภาพด้วยความจริงใจ ยอมรับและเข้าใจในตัวของเด็กชายทนงโดยภายใต้บรรยากาศที่อบอุ่น และไว้วางใจได้ การแสดงความรักความเอาใจใส่ ห่วงใยอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กชายทนง เกิดความรู้สึกไว้วางใจกล้าที่จะระบายความรู้สึกและปัญหที่แท้จริงของเขาออกมา ซึ่งจะทำให้เกิดแนวทางในการพัฒนาและช่วยเหลืออย่างถูกต้องเหมาะสมและต่อเนื่องต่อไป

2) ศึกษา และค้นหาปัญหาที่อาจเป็นปัญหาเดิม โดยเฉพาะปัญหาการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อนนักเรียนหญิง หรือเป็นปัญหาใหม่ของเด็กชายทนง เพื่อให้การช่วยเหลือต่อไป และควรใช้ระยะเวลาในการศึกษาให้มากยิ่งขึ้น

กรณีศึกษารายที่ 5 เด็กชายผจญ (นามสมมติ)

(ระยะเวลาศึกษาตั้งแต่ 14 ตุลาคม 2542 – 28 กุมภาพันธ์ 2543)

ลักษณะทั่วไป เด็กชาย ผจญ เป็นเด็กชายวัยเรียน อายุ 12 ปี รูปร่างผอม ตัวเล็ก ผิวดำ ผมตัดสั้น นัยน์ตาสีดำ ใบหน้าเล็ก แววตามีความประหม่า การแต่งกายสะอาดพอใช้ สุขวิทยาส่วนบุคคลพอใช้ ไม่สวมรองเท้ามีคราบเหงื่อไคล มีกลิ่นตัว จากการรวบรวมข้อมูลโดยใช้เทคนิคทั้ง 8 เทคนิค สามารถสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. การสังเกต และการบันทึกการสังเกต

ผู้วิจัยได้สังเกตและการบันทึกการสังเกต ทั้งในโรงเรียน และในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคายดังนี้

1.1 การรสังเกตและการบันทึกการสังเกตโดยทั่วไปในโรงเรียน ขณะที่เรียนจำนวน 4 ครั้ง ๆ ละ 30 นาที ดังนี้

1.1.1 ครั้งที่ 1 ขณะที่เรียนวิชาภาษาไทย พบว่า เด็กชายผจญ พูดน้อย พูดเสียงเบา พูดเฉพาะที่จำเป็น ท่าทางสนใจและตั้งใจในการเรียนพอสมควร

1.1.2 ครั้งที่ 2 ขณะที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษ พบว่า เด็กชายผจญ พูดเสียงเบา ไม่ชอบแสดงความคิดเห็น เหม่อลอยมองออกนอกหน้าต่าง ไม่ค่อยสนใจในการเรียน

1.1.3 ครั้งที่ 3 ขณะที่เรียนวิชาพลศึกษา พบว่า เด็กชายผจญ สนใจในการเรียนดี ท่าทางสนุกสนาน สนใจและตั้งใจในการเรียนดี

1.1.4 ครั้งที่ 4 ขณะที่เรียนวิชาคณิตศาสตร์ พบว่า เด็กชาย ผจญ ท่าทางเบื่อหน่าย หงุดหงิด แสดงความวิตกกังวล ไม่มีความสนใจในการเรียน และพบว่าไม่ทำการบ้านส่งครู

1.2 การสังเกตและการบันทึกการสังเกตในขณะสัมภาษณ์ และช่วงการดำเนินการสร้างสัมพันธภาพกับเด็กชายผจญ ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย จำนวน 6 ครั้ง ๆ ละ 30 นาที ดังนี้

1.2.1 ครั้งที่ 1 ขณะอยู่ในโรงอาหาร พบว่า ในระยะแรกเด็กชายผจญ กำลังพูดสนุกสนานกับเด็กชายมารุต และรับหน้าที่ตักข้าวแจกเพื่อน ๆ น้อง ๆเด็กที่เล็กกว่าที่ร่วมโต๊ะอาหาร ท่าทางมีความสุข รับประทานอาหารได้เรียบร้อยดี

1.2.2 ครั้งที่ 2 ขณะนั่งเล่นอยู่ใต้อาคาร 1 พบว่า เด็กชายผจญเล่นปิงปองกับเพื่อนกลุ่มเด็กชายมานพ พูดคุยกันเสียงดัง ท่าทางสนุกสนาน มีพูดคำหยาบกันหลายครั้ง

1.2.3 ครั้งที่ 3 ขณะอยู่ในโรงอาหาร พบว่า เด็กชายผจญ จะรีบรับประทานอย่างเร่งรีบ เคี้ยวอาหารเสียงดัง ไม่พูดคุยกับใคร จากการซักถามทราบว่าจะรีบไปเตรียมตัวชมภาพยนตร์กลางแปลง

1.2.4 ครั้งที่ 4 ขณะทำงานรอบ ๆ อาคารที่พัก พบว่า เด็กชายผจญช่วยพ่อบ้านผู้ดูแล และเพื่อน ๆ ทำงานเก็บกวาดเศษขยะด้วยท่าทางตั้งใจ มีความตั้งใจขณะทำงานดี พูดคุยกับเพื่อน ๆ และหัวเราะเสียงดัง

1.2.5 ครั้งที่ 5 ขณะเล่นกับเพื่อนและเด็กเล็ก ๆ สนามกีฬา พบว่า เด็กชายผจญ เวลาโกรธ หรือไม่พอใจ จะแสดงออกทางสีหน้า เรียกชื่อเพื่อนด้วยเสียงดัง พบการทำร้ายร่างกายเพื่อน ดุด่าด้วยคำพูดหยาบคาย

1.2.6 ครั้งที่ 6 ขณะที่สนทนากับผู้วิจัยอยู่ที่ม้าหินอ่อนหน้าอาคาร 2 พบว่า เด็กชายผจญ แสดงสีหน้าเรียบเฉย ท่าทางหลุกหลิก ไม่ค่อยมีสมาธิ เพราะคอยมองเพื่อน ๆที่ผ่านไปมา

2. การสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ทั้งผู้รับการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในโรงเรียน และในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย ดังนี้

2.1 สัมภาษณ์ผู้รับการศึกษา คือเด็กชายผจญ เดิมเขาอาศัยอยู่กับพ่อ แม่ ซึ่งมีอาชีพทำนา และรับจ้าง เด็กชายผจญ เล่าว่า ครอบครัวเขาไม่ค่อยจะมีความสุขนัก พ่อชอบดื่มเหล้า เมาแล้วอาละวาด ทำลายข้าวของ แม่ไปช่วยญาติ ๆ ทำนา แต่ส่วนมาก...ม่ชอบไปเที่ยวนอกบ้านเสมอ

พ่อแม่มีเรื่องทะเลาะกันบ่อยๆ บางครั้งจะมาระบายอารมณ์ลงที่เขา ท่าทีขณะเล่าเขาไม่มีความสุขในชีวิตในวัยเด็ก ต่อมาพ่อของเขาเสียชีวิตด้วยโรคมะเร็ง แม่ไม่สามารถดูแลได้ จึงให้เขาไปอยู่กับลุงและลุงได้พามาฝากไว้ที่นี่ เด็กชาย ผจญ ไม่มีความรักความผูกพันกับบิดา มารดา เขามีทัศนคติที่ไม่ดีต่อครอบครัว เขาบอกว่า "เขาอยากบวช" หรือ "บางทีเบื่อหน่ายต่อการมีชีวิตอยู่"

2.2 สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียน ได้แก่

2.2.1 การสัมภาษณ์อาจารย์ประจำชั้น ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชาย ผจญ เป็นคนเงียบเฉยไม่ค่อยมีความมั่นใจในตนเอง ผลการเรียนไม่ดี เป็นคนที่ชอบเล่น ไม่กระตือรือร้น ขาดความตั้งใจในการเรียน เด็กชายผจญไม่ค่อยกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น มักจะทำตามเพื่อนเสมอ ขณะเรียนจะมีอาการเหม่อลอย

2.2.2 การสัมภาษณ์อาจารย์สอนวิชาคณิตศาสตร์ ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชายผจญ เป็นคนเงียบเฉยไม่ค่อยพูด เหม่อลอยในขณะเรียน คิดช้า ไม่ค่อยมีสมาธิในการเรียน ไม่ชอบส่งการบ้านตามที่ครูมอบหมายให้ ทำให้การเรียนไม่ดี

2.2.3 การสัมภาษณ์อาจารย์สอนวิชาภาษาไทยได้แสดงความคิดเห็นเด็กชายผจญ มีความสนใจในการเรียนพอควร กระตือรือร้น ร่าเริง แจ่มใส ชอบเล่นสนุก และแกล้งเพื่อน ขณะเรียนหนังสือ มีปัญหาเรื่องการอ่าน ออกเสียงสะกดคำไม่ชัดเจน ขาดความมั่นใจในการอ่านและเขียนหนังสือไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะกับระดับชั้นที่เขาเรียนอยู่

2.3 การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย ได้แก่

2.3.1 การสัมภาษณ์พ่อบ้านผู้ดูแล อาคาร 1 ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชายผจญเป็นเด็กที่ชอบเล่นสนุกสนานชอบหาเรื่องมาแกล้งเพื่อนๆชอบหลบหนีออกไปจากสถานสงเคราะห์ฯ เป็นประจำ อาจไป 3-4 วันบ้าง หรือบางครั้งไปเป็นเดือนมีประวัติว่าเคยหลบหนี 2 ครั้ง คือ ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2542 ครั้งที่ 2 เมื่อ วันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2542 ไปที่บ้านเด็กแสงตะวัน จังหวัดอุดรธานี มีปัญหาด้านการเรียน แต่ชกมวยเก่ง มักมีเรื่องทะเลาะ ชกต่อยกันประจำและชอบพูดคำหยาบ

2.3.2 การสัมภาษณ์เพื่อนสนิทคือ เด็กชายโอภาสได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชายผจญ ชอบช่วยเหลือเพื่อน เป็นคนอารมณ์ดี ไม่ค่อยโกรธใครง่าย ๆ ถ้ามีคนทำให้โกรธจะโต้ตอบโดยการชกต่อย ทำลายข้าวของ เป็นคนที่จะไม่ชอบรังแกใครก่อน และชอบชกมวย

3. การเยี่ยมสถานสงเคราะห์

ผู้วิจัยได้ไปเยี่ยมสถานสงเคราะห์ฯ 3 ครั้งในวันที่ 27 ตุลาคม 2542 วันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 และวันที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2543 ผู้วิจัยได้สังเกต และสัมภาษณ์ผู้รับการศึกษา รวมทั้งสังเกต และสัมภาษณ์พ่อบ้านผู้ดูแล อาคาร 1 มีดังนี้

3.1 การสังเกต พบว่า สภาพอาคาร 1 ที่พักอาศัย เป็นอาคารไม้ 2 ชั้น ใต้ถุนสูงภายในอาคารชั้นบนจัดเป็นที่พักห้องนอนใหญ่โล่ง 1 ห้องบรรจุเตียงนอนแบบ 2 ชั้นจำนวน 30 เตียง ให้เด็กชายได้นอนรวมกัน มีเครื่องนอนได้แก่ ที่นอน หมอน ผ้าห่ม มีผ้าปูที่นอน และปลอกหมอนครบทุกเตียง แต่ไม่ค่อยมีความเป็นระเบียบ มีพัดลมชนิดแขวนติดเพดาน จำนวน 4 ตัว อากาศถ่ายเทได้สะดวกดี มีห้องน้ำ 3 ห้อง แต่ชำรุด 1 ห้อง กลิ่นเหม็นไม่ค่อยสะอาดอยู่บริเวณชั้นล่างใต้อาคารที่พัก ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกที่อาศัยอยู่ด้วยกัน จะมีหลายกลุ่ม ทั้งที่กลุ่มอายุน้อยกว่าเด็กชายผจญ และกลุ่มอายุใกล้เคียงกันส่วนมากจะช่วยเหลือกันดีรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายให้ได้ดีพอสมควร บางครั้งอาจมีเรื่องชกต่อย และทะเลาะกัน โดยพบว่าเด็กชายผจญ ชอบก่อกวนเพื่อน ๆ หรือแกล้งด่าเพื่อน ๆ เป็นประจำ

3.1.1 การสัมภาษณ์เด็กชายผจญ พบว่า ในการสนทนา เด็กชายผจญ มีความสุภาพ อดทนต่อการสนทนา

3.1.2 การสังเกต พบว่า สภาพอาคาร 1 ที่พักอาศัย เป็นอาคารไม้ 2 ชั้น ใต้ถุนสูงภายในอาคารชั้นบนจัดเป็นที่พักห้องนอนใหญ่โล่ง บรรจุเตียงนอนแบบ 2 ชั้น จำนวน 30 เตียง ให้เด็กชายได้นอนรวมกัน มีเครื่องนอนได้แก่ ที่นอน หมอน ผ้าห่ม มีผ้าปูที่นอน และปลอกหมอนครบทุกเตียง แต่ไม่ค่อยมีความเป็นระเบียบ มีพัดลมชนิดแขวนติดเพดาน จำนวน 4 ตัว อากาศถ่ายเทได้สะดวกดี มีห้องน้ำ 3 ห้อง แต่ชำรุด 1 ห้อง กลิ่นเหม็นไม่ค่อยสะอาดอยู่บริเวณชั้นล่างใต้อาคารที่พัก ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกที่อาศัยอยู่ด้วยกัน จะมีหลายกลุ่ม ทั้งที่กลุ่มอายุน้อยกว่า เด็กชาย ผจญ และกลุ่มอายุใกล้เคียงกัน ส่วนมากจะช่วยเหลือกันดีรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายให้ได้ดีพอสมควร อาจมีเรื่องชกต่อย และทะเลาะกันหรือพูดกันด้วยถ้อยคำรุนแรง

3.2 การสัมภาษณ์ และการสังเกต พบว่า เด็กชาย ผจญ มีความพอใจที่ได้พักอยู่ที่อาคาร 1 เพราะมีเพื่อน ๆ กลุ่มเดียวกันหลายคนที่ชอบเล่นสนุกด้วยกัน เวลาส่วนมากของเด็กชาย ผจญ จะหมดไปกับการเที่ยวเล่น การชกมวย และเล่นฟุตบอล

3.3 การสัมภาษณ์ พ่อบ้าน ผู้แลอาคาร 1 พบว่าเด็กชายผจญ เป็นเด็กกลุ่มของ เด็กชายมารุต ชอบเล่นฟุตบอลด้วยกัน บางครั้งก็จะไปชกมวย ปัญหาของเด็กชายผจญ คือการมีพฤติกรรมชอบหลบหนี พูดคำหยาบ ด่าเพื่อน และชอบชกต่อย

การเยี่ยมสถานสงเคราะห์ฯ พอสรุปได้ว่า สถานที่พักมีความสะดวกสบายพอสมควรแต่ห้องน้ำอยู่ชั้นล่างของตัวอาคาร ทำให้ไม่สะดวกในตอนเวลากลางคืน ควรจะดูแลเรื่องความสะอาดให้มากขึ้น ภายในที่พักชั้นบนไม่มีน้ำดื่มที่จัดไว้ให้เด็ก ที่จะสามารถดื่มได้ในเวลากลางคืน นอกจากนั้น พบว่า สิ่งที่เห็นว่าเป็นปัญหามากที่สุดในตัวของเด็กชายผจญคือ ชอบหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯ ก่อกวน ดุด่า พูดคำหยาบ ชอบชกต่อย ทะเลาะกับเพื่อนๆ หรือเด็กเล็กรุ่นน้อง

4. อัตตชีวประวัติ

อัตตชีวประวัติ ทราบว่า เด็กชาย ผจญ เกิดมาในครอบครัวที่ประกอบด้วยบิดา มารดา โดย เด็กชาย ผจญ เป็นบุตรเดียว ในครอบครัวมีญาติ ๆ อยู่รวมกันหลายคน รวมมีสมาชิกในครอบครัว 7 คน จากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

4.1 ชีวิตในวัยเด็กของ เด็กชายผจญ พบว่า ครอบครัวมีแต่ความขัดแย้ง ขาดความรัก ความอบอุ่น พ่อชอบดื่มเหล้า ในวัยเด็ก สิ่งที่เขาชอบมากที่สุด คือ การพ่อที่พาเที่ยวเล่น แม่ไม่ค่อยจะดูแลเอาใจใส่เขา

4.2 ชีวิตในปัจจุบัน พบว่า เป็นลักษณะชีวิตของเด็กชายทั่วไปคนหนึ่งในสถานสงเคราะห์ ฯ คล้ายกับนักเรียนประจำ โดยตื่นเช้ามาทำงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบ ตามที่ได้รับมอบหมาย ทำภาระกิจส่วนตัวประจำวัน รับประทานอาหารเช้าที่โรงอาหารของสถานสงเคราะห์ฯ แล้วไปเรียนหนังสือ เด็กชาย ผจญ เป็นเด็กที่มีแรงจูงใจในการเรียนต่ำ มีปัญหาเรื่องการเรียนโดยรู้สึกขาดความสนใจในการเรียน เด็กชายผจญไม่มีความสุขในการอยู่ในสถานสงเคราะห์แห่งนี้เขารู้สึกว่าไม่ได้รับการเอาใจใส่ ขาดความรัก ความอบอุ่น โดยที่เขาปรารถนาจะไปอยู่กับพ่อหน่อง ที่บ้านเด็กแสงตะวันตลอดเวลา สิ่งที่เขาคิดว่าเขาทำได้ดีที่สุด คือ การชกมวย และเล่นฟุตบอล สิ่งที่เขาคิดว่าไม่ดีที่สุดในตัวเขา คือ หนีออกจากบ้านหนองคาย พูดคำหยาบ รังแกเพื่อนหรือเด็กที่เล็กกว่า

4.3 ชีวิตในอนาคต ถือเป็นเรื่องที่ไม่แน่นอน ในอนาคตเขาอยากเป็นนักมวย

จุดที่เป็นข้อน่าสังเกต และน่าจะเป็นปัญหามากที่สุด คือ ขาดความรัก ความอบอุ่น ขาดแรงจูงใจไม่มีพลังในการดำเนินชีวิตอยู่ การเรียนไม่ดี มองโลกในแง่ร้าย มีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อแม่

5. บันทึกประจำวัน

การบันทึกประจำวัน ทำให้ทราบว่าเด็กชาย ผจญ มีกิจวัตรประจำวันในแต่ละวันคล้ายคลึงกัน คือ เด็กชายผจญ ตื่นนอนเวลา 05 30 น.จะทำงานในบริเวณอาคารที่พัก ตามที่ได้รับมอบหมายให้ หลังจากนั้นจะเป็นการทำกิจธุระส่วนตัว และไปรับประทานอาหารเช้าที่โรงอาหาร แล้วเดินทางไปเรียนหนังสือในช่วงพักกลางวันจะใช้เวลาหลังจากรับประทานอาหารกลางวันเล่นฟุตบอลกับเพื่อน และเข้าเรียนในตอนบ่าย ซึ่งจากการเขียนบันทึกพบว่าเด็กชาย ผจญเบื่อที่จะเรียนหนังสือ เพราะรู้สึกว่าสมองของเขาไม่ดี โง่ สมองทึบ จดจำอะไรไม่ได้ เขาไม่อยากเรียนอยากลาออกจากโรงเรียนเพราะเรียนไปก็ไม่ได้ดี ในตอนเย็นหลังเลิกเรียนเด็กชายผจญ จะรีบกลับมาซ้อมชกมวย บางวันอาจจะเล่นฟุตบอลกับเพื่อน ๆ อาบน้ำ และรับประทานอาหารเย็น จากนั้นพักผ่อน โดยการเล่นสนุกกับเพื่อน บางวันต้องเข้าเรียนพิเศษ แต่เขาไม่ชอบมักจะหลบหนีการเรียน

เสมอ เข้านอนในเวลาประมาณ 21.00 - 22.00 น. หากเป็นวันศุกร์ จะเข้านอนดึกกว่านั้น ตามความสนใจในรายการของโทรทัศน์ ส่วนในวันเสาร์ วันอาทิตย์ ใช้เวลาว่างส่วนใหญ่ไปชกมวยและเล่นฟุตบอล

จากบันทึกประจำวัน พบว่า เด็กชายผจญ ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันเป็นแบบเดิม ๆ อย่างสม่ำเสมอได้แก่ การทำงานที่ได้รับมอบหมายขณะอยู่ในสถานสงเคราะห์ฯ ความรู้สึกเบื่อหน่าย และท้อแท้ที่จะเรียนหนังสือ เขียน และสะกดคำ ไม่ถูกต้อง มีปัญหาในการเรียน ภาคภูมิใจในตนเอง คือ การชกมวย

6. สังคมมิติ

การทำสังคมมิติ ในทั้ง 4 สถานการณ์ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

6.1 สถานการณ์ ที่ 1 "ถ้านักเรียนต้องการไปชมภาพยนตร์แต่พ่อบ้าน และผู้ดูแลไม่อนุญาต นักเรียนต้องการหลบหนีไปชมภาพยนตร์ นักเรียนจะชวนเพื่อนคนใด"

6.2 สถานการณ์ 2 "ถ้านักเรียนต้องการจะทำการก่อกวน หรือสร้างสถานการณ์ก่อกวน นักเรียนจะชวนเพื่อนคนใด"

6.3 สถานการณ์ที่ 3 "ถ้านักเรียนต้องการจะโต้เถียง หรือโต้แย้ง นักเรียนจะเลือกเพื่อนคนใดที่โต้เถียงเก่งที่สุด"

6.4 สถานการณ์ที่ 4 "ถ้ามีการจัดการแสดงละครขึ้นมาหนึ่งเรื่อง โดยการแสดงครั้งนี้ให้เลือกเพื่อนมาสวมบทบาทตุ๊ร้าย ก้าวร้าว ไม่เกรงกลัวครู พ่อบ้าน ผู้ปกครอง ชอบลวนลามผู้หญิง และชอบทำผิดกฎระเบียบท่านจะเลือกเพื่อนคนใด" ปรากฏว่าเด็กชายผจญอยู่ในบทบาทของMutual Choice โดยเขาเลือกเด็กชายโอภาสและ เด็กชายโอภาส เลือกเขาเช่นกัน และอยู่ในระดับเดียวกัน

การทำสังคมมิติในทั้ง 3 สถานการณ์ คือสถานการณ์ ที่1 สถานการณ์ ที่ 2 และสถานการณ์ ที่ 3 ปรากฏว่าเด็กชายผจญอยู่ในบทบาทของ Star คือมีเพื่อน ๆ เลือกเขามากที่สุด แสดงให้เห็นว่า เด็กชายผจญ อาจมีลักษณะของพฤติกรรมในด้านการหลบหนี การก่อกวน พฤติกรรมการโต้เถียง สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ การสังเกต และประวัติที่พบว่าเขาเคยหลบหนีมาแล้ว 2 ครั้ง และมีพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เป็นปัญหา ได้แก่ ดุด่า ก่อกวน พฤติกรรมการโต้เถียงเก่ง ฯลฯ

7. แบบสอบถาม

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามทั้งหมด 11 ชนิด ได้แก่

7.1 แบบสอบถามปลายเปิดการเติมประโยคให้สมบูรณ์

7.2 แบบสอบถามความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง

7.3 แบบสอบถามข้าพเจ้าคือใคร

7.4 แบบสอบถามปัญหาสุขภาพ

7.5 แบบสอบถามปัญหาสังคมทั่วไป

7.6 แบบสอบถามการปรับตัวกับเพื่อน

7.7 แบบสอบถามเพื่อทราบความรู้สึกของอารมณ์

7.8 แบบสอบถามความต้องการและปัญหา

7.9 แบบสอบถามความต้องการและทัศนคติ

7.10 แบบสอบถามปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน

7.11 แบบสอบถาม " ใครเอ่ย "

7.1 <u>แบบสอบถาม แบบเติมประโยคให้สมบูรณ์</u>

แบบสอบถามแบบเติมประโยคให้สมบูรณ์ จำนวน 64 ข้อมีทั้งหมด 15 ด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านมารดา บิดา ครอบครัว สัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศ เพศสัมพันธ์ เพื่อนทั่วไป ผู้ที่เหนือกว่า ผู้ที่ด้อยกว่า เพื่อนร่วมกลุ่ม ความกลัว ความรู้สึกผิด ความสามารถ อดีต อนาคต และเป้าหมาย พบว่า เด็กชายผจญ มีปัญหาด้านมารดา ด้านความรู้สึกผิด ดังนี้

7.1.1 ด้านมารดา พบว่า เด็กชายเด็กชายผจญ มีความรู้สึกว่าแม่รัก ทอดทิ้ง ไม่ดูแล

7.1.2 ด้านความรู้สึกผิด พบว่า เด็กชาย ผจญ มีความรู้สึกผิดที่ชอบหลบหนีจากสถานสงเคราะห์ฯ

7.2 <u>แบบสอบถามความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง</u>

แบบสอบถามความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง พบว่า เด็กชาย ผจญมีความรู้สึกนึกคิดต่อตนเองไม่ดี กล่าวคือ มองตนเองว่าเป็นคนเรียนไม่เก่ง ไม่มีความมั่นใจในตนเองเวลาต้องอยู่ต่อหน้าคนมาก ๆ และรู้สึกว่าคนอื่นมักมองว่าตนเองเป็นคนเกเร ชอบตีเด็กเล็กกว่า ในส่วนลึกของจิตใจแล้ว เด็กชายผจญ กลัวที่จะต้องอยู่คนเดียว อยากเป็นเด็กดี ไม่อยากหนีเรียน อยากเรียนให้ดี สิ่งที่เขาปรารถนา คือ อยากพบหน้าแม่ และพ่อ (บุญธรรม) เขารู้สึกภาคภูมิใจที่ได้ทำตัวให้เป็นประโยชน์ โดยการช่วยงานต่างๆ แต่เจ้าหน้าที่ในสถานสงเคราะห์ ฯ และหวังว่าในอนาคตเขาคงมีงานทำ

จากแบบสอบถามความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเองของเด็กชายผจญ สรุปได้ว่า เขาสามารถมองตนเองได้สอดคล้องกับที่คนอื่นสังเกตเห็น ได้แก่ คนอื่นมักมองว่าเขาเป็นคนเกเร ชอบตีเด็กเล็กกว่า คิดว่าเป็นคนเรียนไม่เก่ง และเขาอยากพบหน้าแม่

7.3 <u>แบบสอบถามข้าพเจ้าคือใคร</u>

แบบสอบถามข้าพเจ้าคือใคร จำนวน 3 ข้อ ของเด็กชายผจญ พบว่าในปัจจุบัน มีปัญหาการเรียนหนังสือ แม้ว่าเขาจะพยายามเรียนแต่ก็เรียนได้ไม่ค่อยดี เขาชอบเรียนวิชา ภาษาไทย

ไม่ชอบเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เพราะเข้าใจยาก เขามีความรู้สึกว่าเป็นคน อารมณ์รุนแรง ไม่พอใจจะชอบใช้กำลัง เตะ ถีบ ทำลายข้าวของ นอกจากนั้นเขายัง มีนิสัยที่ไม่ดีคือชอบรังแกเด็กที่มีอายุน้อยกว่า สิ่งที่ทำให้เขาสบายใจ คือการได้กิน นอนและเล่น สิ่งที่ทำให้เขาไม่สบายใจ คือ ถูกพี่ ๆ และพ่อบ้านทำโทษเวลาเขาทำความผิด เขามีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อพ่อแม่ เพราะพ่อดื่มเหล้าแล้วอาละวาด และชอบใช้อารมณ์ทุบตีเขาเป็นประจำ ส่วนแม่ทอดทิ้งเขาไปเมื่ออดีต มีความประทับใจคือแข่งฟุตบอลชนะ ไม่ประทับใจและรู้สึกที่ไม่ค่อยดีต่อตนเอง คือ รังแกเด็กเล็กกว่า และพูดคำหยาบ สำหรับเขาแล้วอนาคต ไม่ทราบ เพราะไม่มีความแน่นอน

จากแบบสอบถามข้าพเจ้าคือใคร ของเด็กชายผจญ สรุปได้ว่า เขามีปัญหาในการเรียนหนังสือ แม้ว่าเขาจะพยายามเรียนแต่ก็เรียนแต่ก็เรียนได้ไม่ดี เขาชอบเรียนวิชาภาษาไทยไม่ชอบเรียนวิชาคณิตศาสตร์เพราะเรียนเข้าใจยาก โดยเฉพาะการ คูณเลข เขารู้สึกว่าเป็นคนอารมณ์รุนแรง เวลาไม่พอใจจะชอบใช้กำลังทุบตีเพื่อน ปัจจุบันเขาเกลียดแม่ที่ทิ้งเขาไปแต่งงานใหม่

7.4 <u>แบบสอบถามปัญหาสุขภาพ</u>

แบบสอบถามปัญหาสุขภาพ จำนวน 50 ข้อ ของเด็กชายผจญ พบว่า มี ปัญหาด้านสุขภาพ ได้แก่ ได้ยินไม่ชัด เนื่องจากหูเป็นน้ำหนัก และมักมีอาการเจ็บหูบ่อยๆ เป็นหวัดบ่อยๆ เจ็บป่วยออดๆ แอดๆและสังเกตเห็นว่า ร่างกายไม่สมบูรณ์เพราะตามเกณฑ์เฉลี่ยในเด็กชายที่มีอายุ 11 ปี ตามมาตรฐานการเจริญเติบโตควรมีส่วนสูง 146 เซนติเมตรน้ำหนัก 39 กิโลกรัมจากระเบียนสะสมและการตรวจวัดพบว่า เด็กชายผจญ มีส่วนสูง 133 เซนติเมตรน้ำหนัก 30 กิโลกรัม รูปร่างเล็ก ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ ปกติ นอกจากนั้นยังพบว่าเด็กชายผจญ นอนหลับยาก ไอบ่อยๆ โดยเฉพาะเวลาตอนกลางคืน เด็กชาย ผจญ มีปัญหาเรื่องการเรียน จากการประเมินพบว่าการอ่านและการเขียนหนังสือของ เด็กชายผจญ ยังไม่คล่อง และมักจะสะกดคำผิดเสมอ อีกทั้งมีปัญหาในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดย เด็กชาย ผจญ บอกว่าจะรู้สึกปวดศีรษะทุกครั้งที่อ่านหนังสือ

จากแบบสอบถามปัญหาสุขภาพ สรุปได้ว่า เด็กชายผจญ มีปัญหาเรื่องสุขภาพ โดยเฉพาะระบบทางเดินหายใจ และร่างกายไม่สมบูรณ์เพราะไม่ได้ตามเกณฑ์เฉลี่ย ตามมาตรฐานการเจริญเติบโต ดังนั้นจึงควรให้การดูแล และช่วยเหลือต่อไป

7.5 <u>แบบสอบถามปัญหาสังคมทั่วไป</u>

แบบสอบถามปัญหาสังคมทั่วไป จำนวน 50 ข้อ ของเด็กชายผจญ พบว่า เขามีปัญหาเข้ากับเพื่อนไม่ได้ อยากมีเพื่อนทั้งหญิง และชาย ชอบทำงานกับคนหมู่มาก ไม่อยากคบคนแปลกหน้า ไม่รู้ว่าจะวางตัวอย่างไรกับเพื่อนต่างเพศ ไม่รู้ว่าจะทำอะไรในเวลาว่าง เพื่อนฝูงชอบยั่วเย้า โกรธง่ายเวลาเพื่อนล้อรูปร่างหน้าตาไม่สวยไม่งาม เวลามีเรื่องไม่สบายใจไม่ชอบปรึกษาใคร รู้สึกว่าไม่มีใคร เข้าใจตนเอง อยากออกจากโรงเรียน ไม่เคยได้รับการยกย่องให้เป็น หัวหน้า มี

ความคิดเห็นรุนแรง รู้สึกว่าเป็นคนเลือดร้อน เมื่อรู้สึกไม่พอใจจะแสดงออกโดยการ ทำร้ายเพื่อน หรือทำลายข้าวของ เป็นคนมีอารมณ์อ่อนไหวง่าย ทะเลาะวิวาทกับเพื่อนบ่อย ๆ ชอบหลบหนีงาน จะทำเมื่อมีคนออกคำสั่ง และควบคุมเท่านั้น ต้องการมีเพื่อน มีปัญหาในเรื่องการควบคุมอารมณ์ การแก้ไขปัญหาไม่ถูกต้อง เพราะเวลามีเรื่องไม่สบายใจ จะไม่ชอบปรึกษาใครชอบหลบหนี

จากแบบสอบถามปัญหาสังคมทั่วไป สรุปได้ว่า เด็กชายผจญมีความต้องการเพื่อน มีปัญหาในเรื่องการควบคุมอารมณ์ การแก้ไขปัญหาไม่ถูกต้อง เพราะเวลามีเรื่องไม่สบายใจไม่ปรึกษาใคร

7.6 <u>แบบสอบถามการปรับตัวกับเพื่อน</u>

แบบสอบถามการปรับตัวกับเพื่อน แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ด้านการรู้จัก และเข้าใจตนเอง จำนวน 10 ข้อ พบว่า เด็กชายผจญ รู้จัก และเข้าใจตนเองตนเองมาก ($\overline{X}$ = 2.60) โดยรู้ว่า ขาดเพื่อนสนิทที่ไว้ใจและปรับทุกข์ได้ ไม่ได้รับความสนใจ และเอาใจใส่จากเพื่อนรู้สึกเหงาเมื่อขาดเพื่อน รู้สึกว่าโกรธง่ายเมื่อถูกเพื่อนล้อ รู้สึกว่าเพื่อน ๆรัก และหวังดีน้อยที่สุด แต่รู้ว่าตนเองมีความสุข ที่ได้อยู่กับเพื่อน ตนเองเป็นคนสนุกสนานร่าเริงเมื่ออยู่กับเพื่อน

2. ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อน จำนวน10 ข้อ พบว่า เด็กชาย ผจญ สามารถสร้าง ความสัมพันธ์กับเพื่อนได้ดี ($\overline{X}$ = 2.10) โดยเขาไม่แน่ใจว่าจะปฏิบัติตนอย่างไรให้เพื่อนชอบ เวลาไม่ชอบเพื่อนคนใดจะแกล้งพูดประชดประชันเพื่อนคนนั้นเสมอ ๆ ชอบแยกตัวจากกลุ่มเพื่อนไปอยู่ตามลำพัง ไม่พอใจที่เพื่อนชอบเอาของส่วนตัวของเขาไปใช้ แต่เขาก็มีความสุขที่สุดเมื่อได้ให้ความช่วยเหลือเพื่อน

3. ด้านการทำงานร่วมกับเพื่อนจำนวน 10 ข้อพบว่าเด็กชายผจญสามารถทำงานร่วมกับเพื่อนได้มาก ($\overline{X}$ = 2.60) โดยเด็กชายผจญ พอใจที่จะทำงานร่วมกับเพื่อน มากกว่าทำงานตามลำพัง เพื่อนๆ มักเลือกเขาให้ทำงานกลุ่มด้วย เขาชอบพูดหรือแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนแต่ไม่กล้าพูดหรือแสดงความคิดเห็นเท่าที่ควรเมื่อทำงานกลุ่ม และรู้สึกว่าเวลาทำงานกลุ่มมักจะถูกเพื่อนทอดทิ้ง

จากแบบสอบถามการปรับตัวกับเพื่อนของเด็กชายผจญ สรุปได้ว่า เขามีปัญหาด้านการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อน โดยเมื่อเวลาไม่ชอบเพื่อนคนใดเขาจะแกล้งพูดประชดประชันเพื่อนคนนั้นเสมอ เมื่อมีเรื่องขัดใจ หรือมีปัญหากับเพื่อน มักจะไม่ชอบพูดปรับความเข้าใจ

7.7 <u>แบบสอบถามเพื่อทราบความรู้สึกของอารมณ์</u>

แบบสอบถามเพื่อทราบความรู้สึกและอารมณ์ จำนวน 99 ข้อ พบว่า เด็กชาย ผจญ ทราบความรู้สึกและอารมณ์ ของตนเองอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.29) โดยเป็นคน ตื่นตกใจง่าย เป็นคนใจร้อนโมโหง่าย ควบคุมอารมณ์ได้น้อย เป็นคนอ่อนไหว กลัวผิดหวัง เป็นคนเงียบเหงา เศร้าซึม ไม่กล้าทำงานที่ต้องรับผิดชอบ รู้สึกไม่สบายใจถ้าต้องทำงานคนเดียว รู้สึกว้าเหว่เมื่อเพื่อนสนิทไม่อยู่ รู้สึกว่าต้องคอยเอาใจคนอื่น ๆ อยู่เสมอ เขาชอบทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ แต่เขารู้สึกว่าเพื่อน ๆไม่อยากเล่นกับเขา มีปัญหาไม่รู้ว่าจะปรึกษากับใคร อยากให้มีคนคอยรับฟังเรื่องของเขา และต้องการความสนับสนุน หรือคำชมจากผู้อื่น เขารู้สึกว่าพ่อบ้านผู้ดูแลไม่ค่อยมีเวลามาสนใจ ไม่ค่อยห่วงใย เมื่อทำความผิดจะถูกลงโทษ รู้สึกว่าพ่อแม่ที่แท้จริงไม่รัก เด็กชายผจญชอบดูโทรทัศน์จนดึก ชอบนั่งเหม่อลอย ชอบหลับในเวลาเรียนบ่อย ๆ เอาใจใส่ในการเรียนน้อย เมื่อดูหนังสือเขาจะรู้สึกปวดศีรษะก่อนสอบทุกครั้งจะรู้สึกกระวนกระวายใจ ผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรมที่ครูกำหนดให้เวลาเรียนไม่มีความมั่นใจในตนเอง รู้สึกประหม่าที่ต้องออกไปพูดหน้าชั้นเรียน เบื่อที่จะเรียน นอกจากนั้น พบว่า รู้สึกเหงา รู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่า ไม่มีความสุข

จากแบบสอบถามเพื่อทราบความรู้สึกและอารมณ์ ของ เด็กชาย ผจญ สรุปได้ว่า เด็กชายผจญ มีปัญหาการเรียนต่ำ มีปัญหาการปรับตัวกับเพื่อน มีปัญหาด้านการควบคุมอารมณ์และขาดความอบอุ่น

7.8 <u>แบบสอบถามความต้องการและปัญหา</u>

แบบสอบถามความต้องการและปัญหา จำนวน 65 ข้อ แบ่งเป็น 9 ด้าน ได้แก่

1) ด้านการเรียน พบว่า เด็กชาย ผจญ มีปัญหาเรียนไม่เข้าใจ โดยมีสาเหตุมาจาก เบื่อการเรียน และสมาธิไม่ดี

2) ด้านสุขภาพ พบว่า เด็กชาย ผจญ มักจะปวดศีรษะ สมองมึนชา อ่อนเพลียเสมอ ๆ แต่มีการออกกำลังกายเป็นประจำ และพักผ่อนอย่างเพียงพอ นอนมากกว่า 8 ชม./ วัน

3) ด้านเศรษฐกิจไม่มีปัญหาด้านเศรษฐกิจ แต่ เด็กชาย ผจญ อยากมีเงินจะได้นำเงินไปใช้จ่าย

4) ด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย

4.1 ด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน เขารู้สึกชอบโรงเรียนมาก เพราะ มีความสวยงาม สะอาด และอากาศดี แต่บางครั้งจะร้อนมากมีเสียงดังรบกวน และกลิ่นเหม็นของห้องน้ำ

4.2 ด้านสภาพแวดล้อมในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย รู้สึกว่าสภาพที่อยู่อาศัยไม่น่าอยู่ดี บรรยากาศในการอยู่อาศัยร่วมกัน มีลักษณะต่างคนต่างอยู่ แยกกันหลายพวก ไม่ค่อยจะลงรอยกัน

5) ด้านมนุษยสัมพันธ์ และบุคลิกภาพ

5.1 ด้านมนุษยสัมพันธ์ กับเพื่อน พบว่า เด็กชาย ผจญ มีเพื่อนสนิทเพียง 3-4 คน ส่วนมากอายุเท่ากัน และเรียนอยู่ชั้นเดียวกัน เพื่อน ๆ จะมีนิสัยเอะอะโผงผาง ชอบทำผิดกฎระเบียบ เมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อน เขามักจะเป็นทั้งผู้นำ และผู้ตาม เขาจะชอบขัดใจเพื่อน ๆ เสมอ เพราะรู้สึกว่าเพื่อน ๆ ไม่ค่อยเอาใจใส่เขา เวลาไปไหนมักจะไปตามลำพัง เมื่อมีเรื่องขัดแย้ง หรือไม่พอใจกับเพื่อน เขาจะแสดงความรู้สึกออกมาทันที หาทางแก้แค้นโดยการทำร้ายตอบ จากการตอบแบบสอบถามของ เด็กชายผจญ พบว่า เขาต้องการมีเพื่อน แต่ยังไม่เข้าใจการปฏิบัติตัวในการสร้างสัมพันธภาพที่เหมาะสม นั่นคือ เขารู้สึก ว่ามีความไว้วางใจเพื่อนพอสมควร เขาจะช่วยเหลือเพื่อนเวลาที่เพื่อนขอร้อง และจำเป็นจริง ๆ เท่านั้น เมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จเขาก็จะรู้สึกยินดีไปด้วย

5.2 ด้านมนุษยสัมพันธ์ กับ ครู อาจารย์ ในโรงเรียน พบว่า เด็กชาย ผจญ มีความรู้สึกที่ดีต่อครู อาจารย์ เพราะครูจะให้ความรัก และเอาใจใส่ต่อนักเรียนเท่ากันทุกคน

5.3 ด้านมนุษยสัมพันธ์ กับ พ่อบ้าน และเจ้าหน้าที่ในบ้านหนองคาย พบว่า เด็กชายผจญ มีความรู้สึกที่ดีต่อพ่อบ้าน และเจ้าหน้าที่ในบ้านหนองคาย บางคน เพราะพ่อบ้านและเจ้าหน้าที่ บางคนจะให้ความรัก และเอาใจใส่ต่อเขา แต่บางคนจะดุ

6) ด้านสุขภาพจิต และค่านิยม

6.1 ด้านสุขภาพจิต เขารู้สึกว่าไม่มีคุณค่าในตนเอง เดียวดาย ว้าเหว่ ว้าวุ่นใจ หงุดหงิดขี้โมโหโกรธง่าย ขี้รำคาญ นอกจากนั้น พบว่า เขาอยากมีงานทำ อยากให้ทุกคนรักกัน ไม่มีขโมย และไม่ติดยาเสพติด ไม่ติดยาบ้า

6.2 ด้านค่านิยม คิดว่าคุณธรรมที่จำเป็นมาก ได้แก่ ความสามัคคี ส่วนคุณธรรมที่จำเป็นบ้าง ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความอ่อนน้อม ความรับผิดชอบ และความกตัญญู

7) การตั้งเป้าหมายของชีวิตในอนาคต ยังไม่แน่นอน แต่คิดว่าอยากเป็นนักมวย

8) ไม่มีสิ่งที่อยากให้โรงเรียนส่งเสริม และช่วยเหลือตัวเขา

9) สิ่งที่อยากให้ สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย ส่งเสริม คือ ให้ทุกคนรักกันไม่อยากให้ทะเลาะกัน

7.9 <u>แบบสอบถามความต้องการและทัศนคติ</u>

แบบสอบถามความต้องการและทัศนคติ จำนวน 17 ข้อ แบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความต้องการ และด้านทัศนคติ ดังนี้

1) ด้านความต้องการจำนวน 3 ข้อ พบว่า เด็กชายผจญ พบว่า ด้านความต้องการเด็กชาย ผจญ ต้องการความรัก ความอบอุ่นจาก พ่อ แม่ มากที่สุด ในอนาคตอยากเป็นตำรวจ เพราะอยากจะจับคนติดยาเสพติด และคนดมกาว

2) ด้านทัศนคติต่อบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 4 ข้อ ได้แก่

2.1 ทัศนคติต่อบิดา มารดา พบว่า ปฏิเสธที่จะแสดงความรู้สึก โดยบอกว่า "จำไม่ได้"

2.2 ทัศนคติต่อเพื่อน เขารู้สึกว่าเพื่อน ๆ จะพาเล่นสนุก เมื่อมีเรื่องเดือดร้อนจะช่วยเหลือกัน

2.3 ทัศนคติต่อต่อครู อาจารย์ เขารู้สึกว่าครูอาจารย์ สอนและเอาใจใส่ดี สนใจนักเรียนทุกคนเท่ากัน

2.4 ทัศนคติต่อทัศนคติต่อสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย

2.4.1 ด้านที่อยู่อาศัย พบว่า ไม่พอใจในการอยู่บ้านหนองคาย เพราะต่างคนต่างอยู่ เขารู้สึกว่าชอบบ้านแสงตะวัน เพราะทุกคนพูดดี พ่อหน่องมีความเมตตา กรุณาและใจดี

2.4.2 ด้านอาหาร มีความพอใจมาก

2.4.3 ด้านกฎระเบียบ พบว่า พอใจ เพราะทำให้เป็นคนดีแต่ไม่ชอบพ่อบ้าน เพราะชอบดุด่าไม่พูดดี ๆ และชอบตี

2.4.4 ด้านเจ้าหน้าที่ มีความรู้สึกว่าพ่อบ้านไม่รัก เพราะชอบดุด่า ไม่พูดดี ๆ ชอบใช้การลงโทษโดยการทุบตี เขารู้สึกว่าชอบบ้านแสงตะวันมากกว่า เพราะทุกคนพูดดีและใจดี

จากแบบสอบถามความต้องการและทัศนคติของเด็กชายผจญ สรุปได้ว่า ต้องการความรัก ความอบอุ่นจากบิดา มารดา ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู อาจารย์ และเพื่อน ๆ มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อบิดา มารดา และมีปัญหาด้านการเรียนหนังสือ

7.10 <u>แบบสอบถามปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน</u>

แบบสอบถามปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน จำนวน 89 ข้อของเด็กชายผจญ แบ่งเป็น 2 ตอนคือ ตอนที่ 1 เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับตัวนักเรียน ตอนที่ 2 เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน สรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับตัวนักเรียน จำนวน 4 ข้อ พบว่า เด็กชาย ผจญ เรียนอยู่ชั้นประถมปีที่ 5 / 2 เกรดเฉลี่ยสะสม เท่ากับ 2.2

ตอนที่ 2 เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน จำนวน 85 ข้อแบ่งเป็น 3 หมวด ได้แก่

2.1 หมวดข้อมูลส่วนตัว จำนวน 30 ข้อ แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ

2.1.1 ด้านการเงิน จำนวน 8 ข้อ พบว่า มีสภาพการเงินในระดับดี

2.1.2 ด้านสภาพความเป็นอยู่ จำนวน 9 ข้อ พบว่า มีสภาพความเป็นอยู่ในระดับดี มีความรู้สึกว่าตนมีความสามารถในการเล่นกีฬา

2.1.3 ด้านสุขภาพ จำนวน 13 ข้อ พบว่า มีสุขภาพในระดับดี โดยรับประทานอาหารเป็นเวลา แต่ยังวิตกกังวลเกี่ยวกับสุขภาพของตน

2.2 หมวดข้อมูลด้านสังคม จำนวน 32 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ

2.2.1 ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน จำนวน 8 ข้อ พบว่า มีความสัมพันธ์กับเพื่อนในระดับปานกลาง รู้สึกว่าเพื่อน ๆ ไม่ค่อยเข้าใจ ขาดเพื่อนที่สนิทและไว้วางใจได้ อยากมีเพื่อน และต้องการคำแนะนำเกี่ยวกับการคบเพื่อน

2.2.2 ด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์ จำนวน 8 ข้อ พบว่า มีความสัมพันธ์กับอาจารย์ในระดับปานกลางโดยรู้สึกว่าอาจารย์รักนักเรียน และคอยดูแลเอาใจใส่ดี

2.2.3 ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัว จำนวน 8 ข้อ พบว่ามีปัญหาด้านความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัวในระดับปานกลาง โดยรู้สึกว่าพี่น้องไม่ปรองดองกันและถูกรังแกจากบุคคลในบ้าน

2.2.4 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมในโรงเรียน จำนวน 8 ข้อ พบว่าการเข้าร่วมกิจกรรมในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง โดยเขามีความพอใจ และเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนในบางครั้ง

2.3 หมวดข้อมูลด้านการเรียนจำนวน 32 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ

2.3.1 ด้านตัวนักเรียน จำนวน 8 ข้อ พบว่า มีปัญหาด้านการเรียน อยู่ในระดับปานกลางโดยในเวลาเรียน เขารู้สึกขาดสมาธิในการเรียน ไม่ทราบวิธีการเรียนที่ดี

2.3.2 ด้านตัวอาจารย์ผู้สอน จำนวน 8 ข้อ พบว่ามีความรู้สึกต่ออาจารย์ผู้สอน อยู่ในระดับดี โดยรู้สึกว่าอาจารย์ผู้สอนมีความสามารถกับวิชาที่สอน สอนได้เหมาะสม

2.3.3 ด้านระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน จำนวน 7 ข้อ พบว่า มีความรู้สึกต่อระเบียบข้อบังคับของโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง โดยรู้สึกว่ามีระเบียบวินัยในการการลงโทษ

จากแบบสอบถามปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน ของเด็กชายผจญสรุปได้ว่าเขามีปัญหาด้านการเรียน มีปัญหาด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน รู้สึกว่าเพื่อนไม่ค่อยเข้าใจ ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัวโดยรู้สึกว่า พ่อแม่ไม่ให้ความยุติธรรม และถูกรังแกจากบุคคลในบ้าน

7.11 <u>แบบสอบถาม "ใครเอ่ย"</u>

แบบสอบถาม "ใครเอ่ย" จำนวน 20 ข้อ พบว่า เด็กชายผจญ ได้รับการประเมินจากเพื่อนๆในเรื่องชอบการหลบหนี ทะเลาะกับเพื่อน ชอบเคาะโต๊ะ ทำเสียงดังขณะเรียน พูดคำหยาบ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ตรงกับสภาพความจริง

8. แบบทดสอบ

การรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบ จำนวน 3 ชุด ได้แก่

8.1 แบบทดสอบเบนเดอร์เกสตอลท์ (Bender Visual Motor Gestalt Test)

8.2 แบบทดสอบวาดภาพคน (Draw A Person Test)

8.3 แบบทดสอบวาดภาพบ้าน ต้นไม้ คน (Kinetic House Tree Person)

ปรากฏผลดังนี้

8.1 <u>แบบทดสอบเบนเดอร์เกสตอลท์</u> (Bender Visual Motor Gestalt Test) จากการประเมินบุคลิกภาพของเด็กชายผจญ ด้วยแบบทดสอบเบนเดอร์เกสตอลท์ พบว่า มีการวางภาพไม่เหมาะสม ไม่มีการกระจายภาพ แสดงว่าเป็นคนขาดการวางแผน และขาดระเบียบ การวางภาพบนขอบกระดาษ แสดงถึงการมีลักษณะ Fantasy นอกจากนั้น ภาพมีลักษณะไม่ชัดเจน ไม่แน่ใจในความเป็นชาย มีความกังวลใจในเรื่องเพศ อารมณ์อ่อนไหว ใจร้อนดื้อ เอาแต่ใจตนเอง ก้าวร้าว สลับกับดื้อเงียบ ระแวง เชื่อคนง่าย ถูกชักจูงได้สูงมีลักษณะมนุษยสัมพันธ์ไม่ดี หยาบกระด้าง

8.2 <u>แบบทดสอบวาดภาพคน</u> (Draw A Person Test) จากการประเมินบุคลิกภาพ ของเด็กชายผจญ ด้วยแบบทดสอบวาดภาพคน พบว่า เด็กชายผจญ มีลักษณะดื้อ ก้าวร้าว ตัดสินใจด้วยอารมณ์ คำนึงถึงแต่ตนเอง ขาดความมั่นใจ และไม่มีความเชื่อมั่น ไม่พอใจในตนเอง พึ่งพา ผู้อื่นสูง ควบคุมตัวเองได้น้อย อ่อนไหวไม่มั่นคง อารมณ์ซึมเศร้า วิตกกังวลสูง ไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง มีลักษณะคล้อยตามสูง มีลักษณะแสดงออกของสัญลักษณ์ทางเพศ ขัดแย้งทางเพศ กล้าเรื่องเพศ (High Sexual Need)

8.3 <u>แบบทดสอบวาดภาพบ้าน ต้นไม้ คน</u> (Kinetic House Tree Person) จากการประเมินบุคลิกภาพของเด็กชายเด็กชายผจญ ด้วยแบบทดสอบวาดภาพบ้าน ต้นไม้ คน พบว่า มีลักษณะ ความดื้อ (Stubborn) อารมณ์ฉุนเฉียว มีความรู้สึกผิด (Guilt) มีความรู้สึกต่ำต้อย (Feeling of Inferiority) อยู่อย่างไรก็อยู่อย่างนั้น มีความสัมพันธ์กับบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า (High energy) ปรารถนาจะเข้าไปเกี่ยวข้อง หรือติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่นโดยไม่ต้องการเข้าไปมีปฏิบัติสัมพันธ์โดยตรง รู้สึกไม่ปลอดภัย (Feeling of insecurity) Low Self assurance, Anxiety , Fantasy มีความรู้สึกระแวดระวัง และต้องการความอบอุ่นจากมารดามากกว่าบิดา

การวินิจฉัย

1. <u>สาเหตุที่เกิดมาจากตัวของผู้รับการศึกษา</u> มีดังนี้

1.1 พัฒนาการของบุคลิกภาพไม่เหมาะสม

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบทดสอบ ทั้งหมดต่างมีความสอดคล้องกันโดย เด็กชายผจญ มีบุคลิกภาพและการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม กล่าวคือ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง มีความอ่อนไหว หวาดระแวง การแสดงออกทางอารมณ์อย่างรุนแรง สัมพันธภาพระหว่างบุคคลไม่ดี มีความรู้สึกไม่ปลอดภัย ซึ่งลักษณะบุคลิกภาพดังกล่าว อาจเป็นผลมาจากชีวิตในวัยเด็กซึ่งมีการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวที่ขาดความรัก ความอบอุ่น พ่อแม่ไม่ได้ให้ความรัก ความเอาใจใส่ดูแลเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนเด็ก ซึ่งเป็นลักษณะของการทอดทิ้งเด็กที่เรียกว่า Emotional neglect (วัณเพ็ญ บุญประกอบ. 2534 : 93)ดังนั้นจึงทำให้เกิดการปรับตัวที่ไม่เหมาะสม มีการแสดง ออกของพฤติกรรมต่อสิ่งแวดล้อมไม่เหมาะสม เมื่อมีอารมณ์โกรธ มักจะแสดงออกโดยรุนแรง และมุ่งทำลาย โดยจะพบว่าเขาชอบการชกต่อย ก่อกวน ทะเลาะ มีอารมณ์รุนแรง นั่นคือเด็กที่ถูกทอดทิ้ง มักจะมีการควบคุมตนเองต่ำ มีความรู้สึกคับข้องใจสูง เมื่อมีปัญหาจะไม่กล้าตัดสินใจ และมักจะพึ่งคนอื่นสูง ในเวลาเรียนจะมีปัญหาเรื่องขาดสมาธิ มีปัญหาด้านพฤติกรรม มีปัญหาการปรับตัวไม่กล้าที่จะบอกความรู้สึกที่แท้จริงของตน ให้คนอื่นทราบซึ่งให้ผลสอดคล้องกับการศึกษาด้านทัศนคติของเด็กชาย ผจญ พบว่า ด้านมนุษยสัมพันธ์ กับ พ่อบ้าน และเจ้าหน้าที่ในบ้านหนองคาย เด็กชายผจญมีความรู้สึกที่ดีต่อพ่อบ้านและเจ้าหน้าที่ในบ้านหนองคาย บางคนเพราะพ่อบ้านบางคนจะให้ความรัก และเอาใจใส่ต่อเขา แต่บางคนจะดุ ไม่รัก ชอบดุด่า ไม่พูดดี ๆ ชอบใช้การลงโทษโดยการตี เด็กชาย ผจญ มีความรู้สึกที่ไม่ดีในการอยู่บ้านหนองคาย เพราะมีความรู้สึกว่าต่างคนต่างอยู่ เขารู้สึกว่าชอบบ้านแสงตะวัน เพราะทุกคนพูดดี พ่อหน่องมีความเมตตา กรุณา และใจดี ซึ่งเป็นลักษณะของการมีปัญหาในการปรับ และมีความรู้สึกที่ขาดความรัก

ความอบอุ่น เป็นลักษณะการไม่ไว้วางใจ และมองโลกในแง่ร้าย สอดคล้องกับผลจากการทดสอบบุคลิกภาพ บ้าน ต้นไม้ คน ที่พบว่า เด็กชายผจญที่มีความรู้สึกต่ำต้อย (Feeling of Inferiority) ปรารถนาจะเข้าไปเกี่ยวข้อง หรือติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น รู้สึกไม่ปลอดภัย (Feeling of insecurity) Low Self assurance, Anxiety มีความรู้สึกระแวดระวัง และต้องการความอบอุ่นจากมารดามากกว่าบิดา

1.2 การสูญเสียบุคคลที่ตนเองรัก

จากการสัมภาษณ์ และประวัติการระเบียนสะสม ทราบว่า เด็กชาย ผจญ มีความรู้สึกที่ดีต่อบิดามากกว่ามารดาแต่เมื่อบิดาได้เสียชีวิตลงด้วยโรคมะเร็ง ทำให้เขาขาดที่พึ่ง ถูกมารดาทอดทิ้ง เขาจึงต้องมาอยู่ในสถานสงเคราะห์ฯ เหตุการณ์นี้ทำให้ เด็กชายผจญ มีความรู้สึกผิดหวัง เสียใจ และเกลียดมารดา เกิดความรู้สึกขัดแย้งอย่างรุนแรงรู้สึกว่าตนไม่มีคุณค่า แม่ไม่รัก ถูกทอดทิ้ง มีความรู้สึกในทางลบเกี่ยวกับตนเอง

2. <u>สาเหตุที่เกิดมาจากสิ่งแวดล้อม</u> มีดังนี้

2.1 การอบรมเลี้ยงดูภายในครอบครัว การสัมภาษณ์ แบบสอบถามการเติมประโยคให้สมบูรณ์ แบบสอบถามความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง อัตตชีวประวัติ แบบสอบถามข้าพเจ้าคือใคร ซึ่งให้ผลสอดคล้องกันว่า เด็กชายผจญ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างปล่อยปละละเลย ถูกทอดทิ้งทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ มีการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งพบว่าเมื่อบิดาดื่มเหล้าเมาจะอาละวาดทุบตี การถูกมารดาทอดทิ้ง การไม่ได้รับการเลี้ยงดูที่เหมาะสม สอดคล้องกับผลจากการทดสอบเพื่อทราบบุคลิกภาพ คือแบบทดสอบวาดภาพคน พบว่ามีลักษณะดื้อ ก้าวร้าว ตัดสินใจด้วยอารมณ์ คำนึงถึงแต่ตนเอง ขาดความมั่นใจ และไม่มีความเชื่อมั่น ไม่พอใจในตนเอง พึ่งพาผู้อื่นสูง ควบคุมตัวเองได้น้อย อ่อนไหว ไม่มั่นคง อารมณ์ซึมเศร้า วิตกกังวลสูง ไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง มีลักษณะคล้อยตามสูง ซึ่งเป็นลักษณะของการทอดทิ้งเด็กที่เรียกว่า Emotional neglect (วัณเพ็ญ บุญประกอบ. 2534 : 93) ดังนั้น จึงทำให้เกิดการปรับตัวที่ไม่เหมาะสม มีการแสดงออกของพฤติกรรมต่อสิ่งแวดล้อมไม่เหมาะสม เมื่อมีอารมณ์โกรธ มักจะแสดงออกโดยรุนแรงมุ่งทำลาย โดยจะพบว่าเขาชอบการชกต่อย ก่อกวน ทะเลาะ มีอารมณ์รุนแรง นั่นคือ เด็กที่ถูกทอดทิ้ง มักจะมีการควบคุมตนเองต่ำ มีความรู้สึกคับข้องใจสูง เมื่อมีปัญหาจะไม่กล้าตัดสินใจ และมักจะพึ่งคนอื่นสูง ในเวลาเรียนจะมีปัญหาเรื่องขาดสมาธิ มีปัญหาด้านพฤติกรรม

2.2 สภาพสิ่งแวดล้อมภายในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย

จากการสัมภาษณ์ อัตตชีวประวัติ แบบสอบถามการเติมประโยคให้สมบูรณ์ แบบสอบถามความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง แบบสอบถามข้าพเจ้าคือใคร ซึ่งให้ผลสอดคล้อง ทำให้ทราบว่าเด็กชายผจญ มีความรู้สึกไม่พึงพอใจในการอยู่ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้าน

หนองคาย โดยชอบบ้านแสงตะวันมากกว่า ในด้านมนุษยสัมพันธ์ กับพ่อบ้าน และเจ้าหน้าที่ในบ้านหนองคาย พบว่าเด็กชาย ผจญ มีความรู้สึก และทัศนคติที่ไม่ค่อยดีต่อพ่อบ้านบางคน เพราะพ่อบ้านบางคนจะให้ความรัก และเอาใจใส่ต่อเขา แต่บางคนจะดุไม่รัก ชอบดุด่า ไม่พูดดี ๆ ชอบใช้การลงโทษโดยการตี เด็กชายผจญ มีความรู้สึกว่าต่างคนต่างอยู่ เขารู้สึกว่าชอบบ้านแสงตะวันเพราะทุกคนพูดดี พ่อหน่องมีความเมตตา กรุณา และใจดี ดังนั้นจึงอาจเป็นปัจจัยส่งเสริมที่ทำให้เด็กชายผจญหลบหนีออกไปจากสถานสงเคราะห์ฯ นอกจากนั้นพบว่าภายในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย มี เด็กชายหลายคนที่มีสภาพครอบครัวแตกแยก ไม่อบอุ่น มีบุคลิกภาพ การแสดงออกไม่เหมาะสม ได้แก่ การพูดคำหยาบ ล้อเลียนชื่อพ่อ แม่ ทะเลาะเบาะแว้งและยังรวมทั้งการชกต่อยกัน แม้จะเป็นสิ่งที่สังคมมองว่าเป็นปัญหา แต่สำหรับเด็กชายที่มาจากครอบครัวแตกแยก ขาดความรัก ขาดความอบอุ่น ถือว่าพฤติกรรมดังกล่าวเป็นเรื่องปกติธรรมดา ดังนั้น จึงอาจมีการลอกเลียนแบบพฤติกรรมความรุนแรง และเป็นปัญหานั้นได้

การช่วยเหลือ

ผู้วิจัยให้การช่วยเหลือ ดังนี้

1. <u>การให้การช่วยเหลือโดยตรง</u> หมายถึง การช่วยเหลือกับตัวผู้รับการศึกษาโดยตรง ปฏิบัติดังนี้

1.1 การให้คำปรึกษาโดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Client - Centered Counseling) ของคาร์ล อาร์ รอเจอร์ โดยการเน้นให้เขาได้เล่าระบายความรู้สึกถึงชีวิตในอดีตที่สร้างความบอบช้ำ ที่เขาได้รับมา เพื่อเขาจะได้ผ่อนคลาย และได้ระบายความรู้สึกในส่วนที่สร้างความเจ็บปวดในชีวิตออกมา ซึ่งเด็กชายผจญ ได้เล่าความสัมพันธ์ระหว่างเขากับครอบครัว โดยเขารู้สึกว่าใคร ๆ ก็ไม่รัก ไม่ต้องการ เพราะเมื่อพ่อตาย แม่ได้ทอดทิ้งเขาไป เขาบอกว่า "ผมเกลียดแม่" ผู้วิจัยให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการสร้างบรรยากาศที่อบอุ่น และไว้วางใจ ในระยะของการสร้างสายสัมพันธ์ (Rapport) เพื่อให้เด็กชายผจญ รู้สึกอบอุ่นไว้วางใจ เพื่อนำไปสู่การร่วมมือในการพัฒนาตนเองต่อไป

1.2 การให้คำปรึกษาโดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์ (Rational Emotive Therapy) ของอัลเบิร์ต เอลลิส (Allbert Ellis) เพื่อให้เด็กชายผจญ มีความคิดที่เป็นเหตุผล พัฒนาความคิดที่มีเหตุผล ทั้งนี้จะพบว่าผลทางอารมณ์จากการมีความคิดที่ไม่มีเหตุผลของเด็กชายผจญ คือ ความวิตกกังวล และรู้สึกไร้ค่า มองโลกในแง่ร้าย เพราะเป็นแม้เขาจะเป็นลูกคนเดียวแต่รู้สึกว่า พ่อแม่ ไม่รัก ไม่ได้รับความเอาใจใส่ เกลียดชังแม่ เขา คิดว่าไม่มีใครปรารถนาดีต่อตัวเขาเลย ความคิดทางลบทำให้เกิดการกระตุ้น ความคิดที่ไม่มีเหตุผลทั้งหลาย และ

เป็นตัวสร้างอารมณ์ที่ไม่เป็นสุข ดังนั้นหากเด็กชายผจญ ต้องการดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุข ก็จะต้องรู้จักการขจัดความคิดที่ไร้เหตุผล และเข้าใจกฎสำหรับการส่งเสริมความคิดที่มีเหตุผล ตามแนวความคิดของการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์ เด็กชายผจญควรเปลี่ยนแนวความคิดของตนให้มีเหตุผลเปลี่ยนแปลง ความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อมารดา หรือเหตุการณ์ที่สร้างความเจ็บช้ำในอดีตเพื่อที่จะสามารถพัฒนาศักยภาพในปัจจุบัน

1.3 การให้คำปรึกษาแบบรายบุคคล โดยใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษาพฤติกรรมนิยม (Behavioral therapy) เป็นการให้บริการคำปรึกษาโดยใช้กระบวนการและเทคนิคแบบพฤติกรรมบำบัด ซึ่งทฤษฎีนี้เชื่อว่า "การเกิดพฤติกรรมของมนุษย์ย่อมมีสาเหตุ และเมื่อเกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมขึ้น จึงจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรม" นั่นคือ พฤติกรรมของมนุษย์เป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้ และเปลี่ยนแปลงได้ซึ่งในกรณีของเด็กชายผจญ มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 4 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯ พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ดังนั้นจึงควรให้การช่วยเหลือ แก้ไขเพื่อให้เขาสามารถแสดงพฤติกรรมได้เหมาะสม โดยใช้การวางเงื่อนไข การเสริมแรง ตลอดจนการให้เขาค้นหาสาเหตุของพฤติกรรมที่เป็นปัญหา และตระหนักในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันพึงประสงค์ต่อไป

1.4 การให้คำปรึกษาโดยใช้ตัวแบบทางสังคม ทฤษฎีนี้ยึดหลักการที่ว่า "การแสดงแบบให้ผู้อื่นเห็นว่าทำอย่างไร ย่อมมีประสิทธิภาพมากกว่าการบอกว่าจะทำอย่างไร " (สมพร สุทัศนีย์. 2533 : 164 ; อ้างอิงมาจาก Stewart, et al. 1978 :148 - 149) เพราะลักษณะของตัวแบบจะมีอิทธิพลต่อผู้รับคำปรึกษาโดยครัมโบลท์ และธอเรสเซน(สมพร สุทัศนีย์. 2533 :164 ; อ้างอิงมาจาก Krumboltz and Thoresen. 1969 : 164) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ตัวแบบทางสังคม ไว้ว่า "การให้ผู้รับคำปรึกษาดูตัวแบบทางสังคมซ้ำ ๆ หลายครั้งสลับกับการให้คำชี้แนะของผู้ให้คำ-ปรึกษา การใช้ตัวแบบหลายลักษณะเพื่อให้ผู้รับคำปรึกษา ผสมผสานพฤติกรรมตัวแบบเข้าด้วยกัน ได้แก่ ตัวแบบมีชีวิต และตัวแบบสัญลักษณ์ จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ และเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม" โดยในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้ใช้ตัวแบบสัญลักษณ์โดยการฉายวีดิทัศน์ เกี่ยวกับพฤติกรรมอันพึงประสงค์ที่สังคมต้องการ และผลเสียจากการแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึง ให้ เด็กชายผจญ ได้ดูซึ่งขณะที่ชมวิดีทัศน์ เขาแสดงความสนใจ และตั้งใจมาก สามารถวิเคราะห์พฤติกรรมที่ได้จากการชมวีดิทัศน์ ได้

1.5 การทำจิตบำบัดแบบประคับประคอง (Supportive Psychotherapy) เพื่อช่วยให้เด็กชายผจญ เป็นการเปิดโอกาสเพื่อให้การช่วยเหลือในปัญหาต่างๆ ได้แก่ การให้คำแนะนำ การให้กำลังใจ เพื่อให้เด็กชายผจญ มีความรู้สึกอบอุ่น มีกำลังใจ และภาคภูมิใจในตนเองมากขึ้น

1.6 การสอนทักษะทางสังคม (Social skill) ได้แก่ การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวที่ถูกต้อง และเหมาะสม โดยผู้วิจัยได้สอนให้รู้จักมารยาทของการอยู่ร่วมกันในสังคม วิธีการปรับตัวกับเพื่อนเพื่อสร้างมิตร เพื่อให้รู้จักแสดงอารมณ์อย่างเหมาะสม และช่วยในการมองโลกในแง่ร้ายลดลง

1.7 การฝึกพฤติกรรมการกล้าแสดงออก (Assertive Training) ร่วมกับการใช้บทบาทสมมติ (Role Play) แก่เด็กชายผจญ พบว่า เขามีปัญหาขาดความมั่นใจในตนเอง และรู้สึกประหม่าเมื่อต้องอยู่กับคนหมู่มาก จึงได้ให้การช่วยเหลือโดยการให้เขาฝึกความมั่นใจในตนเอง โดยให้อ่านนิทาน เรื่อง "เด็กเลี้ยงแกะ" ซึ่งในครั้งแรกเด็กชายผจญแสดงท่าทางไม่มั่นใจ อาย และบอกว่า "ผมอ่านหนังสือไม่ค่อยออกครับ" แต่ผู้วิจัยได้ให้กำลังใจ ลองอ่านให้ฟังบางส่วน แล้วให้เขาฝึกอ่านเป็นเวลา 3 วัน จนเขาอ่านได้คล่อง จึงได้พาเด็กชายผจญไปอ่าน ให้เจ้าหน้าที่คนอื่น ๆ ฟังโดยพบว่าแม้เขาจะมีท่าทางประหม่า แต่ก็สามารถทำได้ จึงถือว่าเป็นวิธีการฝึกพฤติกรรมการกล้าแสดงออกในเบื้องต้น

1.8 การสร้างสายสัมพันธ์ (Rapport) เป็นการสร้างบรรยากาศของความเป็นมิตรไว้วางใจได้เพื่อให้เด็กชายผจญมีความรู้สึกอบอุ่น มีกำลังใจ และภาคภูมิใจในตนเองมากขึ้น เกิดความรู้สึกมั่นคง และปลอดภัยทางจิตใจ พร้อมที่จะฝ่าฟันอุปสรรคเพื่อการพัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายของชีวิต มีกำลังใจที่จะพัฒนาตนเองต่อไป

2. <u>การให้ความช่วยเหลือโดยทางอ้อม</u> หมายถึง การช่วยเหลือผู้รับการศึกษาโดยการให้ข้อมูลกับผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เข้าใจ ยอมรับและให้ความช่วยเหลือในการช่วยเหลือผู้รับการศึกษาปฏิบัติดังนี้

2.1 ประชุมปรึกษารายกรณี(Case Conference) 1 ครั้ง ในวันที่ 13 มกราคม พ.ศ .2543 เวลา 10.00-11.00 น. ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์ฯ อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา นักสังคมสงเคราะห์ พ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 เจ้าหน้าที่พยาบาล ครูสอนพิเศษ เพื่อเป็นการขอความช่วยเหลือให้การดูแลเอาใจใส่ ให้กำลังใจเด็กชายผจญ เพื่อให้เกิดความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง มีกำลังใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสมต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 ประชุมปรึกษารายกรณี โดยผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กชายผจญ ได้แก่ พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม กับอาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา เพื่อขอความช่วยเหลือในการเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ และเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ตรวจสอบหาทางช่วยเหลือแก้ไข

ปัญหา แนะนำสิ่งที่ถูกต้อง ให้กำลังใจในการเสริมแรง เมื่อเด็กชายผจญ แสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์รวมทั้งมีการวางเงื่อนไข เพื่อให้ สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสมต่อไป

2.1.2 ประชุมปรึกษารายกรณี โดยผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กชายผจญ ได้แก่ พฤติกรรมการหลบหนี พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 เพื่อขอความช่วยเหลือ ในการเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ ยอมรับและเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ตรวจสอบหาทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหา แนะนำสิ่งที่ถูกต้อง ให้กำลังใจแก่เด็กชาย มานพในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อไป

2.1.3 ประชุมปรึกษารายกรณี โดยผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพของเด็กชายผจญ กับเจ้าหน้าที่พยาบาล เพื่อขอความช่วยเหลือในการเอาใจใส่ดูแล ที่ถูกต้องเหมาะสม เพราะจากแบบสอบถามปัญหาสุขภาพ พบว่า เด็กชายผจญ มีปัญหาด้านสุขภาพ ได้แก่ ได้ยินไม่ชัด เนื่องจากหูเป็นน้ำหนวก และมักมีอาการเจ็บหูบ่อย ๆ เป็นหวัดบ่อย ๆ เจ็บป่วยออด ๆ แอด ๆ และสังเกตเห็นว่า ร่างกายไม่สมบูรณ์ตามเกณฑ์นอกจากนั้นยังพบว่า เด็กชาย ผจญ นอนหลับยาก ไอบ่อยๆโดยเฉพาะเวลาตอนกลางคืน เด็กชาย ผจญ บอกว่าจะรู้สึกปวดศีรษะทุกครั้งที่อ่านหนังสือ ดังนั้นปัญหาที่ต้องการความช่วยเหลือด้านปัญหาเรื่องสุขภาพ ควรจัดให้มีการตรวจสุขภาพประจำปี และดำเนินการช่วยเหลือเป็นการด่วนและอย่างต่อเนื่อง

2.1.4 ประชุมปรึกษารายกรณี โดยผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาด้านการเรียนของเด็กชายผจญ กับครูสอนพิเศษ เพื่อขอความช่วยเหลือในการเอาใจใส่ดูแลให้มีการเรียนเสริมช่วงเย็นในวิชาคณิตศาสตร์ โดยเฉพาะควรเน้นการสอนคณิตศาสตร์ พื้นฐานให้แก่เด็กชายผจญ ได้แก่ การคูณ การหาร เป็นต้น เพื่อจะได้มีความเข้าใจ เกิดความมั่นใจ และสามารถเรียนมากยิ่งขึ้น

การทำนายผล

เด็กชายผจญ มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 4 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคายพฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม สามารถทำนายผลพฤติกรรมที่เป็นปัญหา แต่ละพฤติกรรมได้ดังนี้

1. ปัญหาพฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย พบว่าเคยมีประวัติของการหลบหนี 2 ครั้ง คือครั้งแรก เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2542 ออกไป 4 วัน สาเหตุของการหลบหนีเพราะเบื่อความจำเจในสถานสงเคราะห์ฯ การหลบหนี ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่

10 กรกฎาคม พ.ศ. 2542 ดังนั้นจะมีแนวโน้มของการหลบหนีได้อีก เพราะเขาเคยกระทำมาก่อน ซึ่งอาจเป็นเพราะลักษณะส่วนตัวของเด็กชายผจญ หากพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 ได้ให้การเอาใจใส่ดูแลและแนะนำในพฤติกรรมที่เหมาะสมแก่เด็กชายผจญต่อไป ผู้วิจัยคาดว่าหลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้ว ปัญหาดังกล่าวน่าจะดีขึ้น

2. ปัญหาพฤติกรรมการก่อกวน ได้แก่ พฤติกรรมการก่อกวนในสถานสงเคราะห์ฯ พบว่า เด็กชายผจญ มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ การก่อความไม่สงบต่าง ๆ การรังแกเพื่อน ๆ หรือเด็กที่เล็กกว่า แย่งของเล่น และคุยเสียงดังในเวลานอน หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายผจญ มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดีขึ้นโดยไม่พบพฤติกรรมดังกล่าวเลย ซึ่งอาจเป็นเพราะเขาเห็นความสำคัญในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม แต่อย่างไรก็ดี อาจจะเป็นการเปลี่ยนแปลงในระยะแรกเท่านั้น แล้วอาจจะกลับมาแสดงพฤติกรรมการก่อกวนได้ใหม่ ดังนั้น หากพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 ได้ให้การเอาใจใส่ดูแล และแนะนำในพฤติกรรมการพูดที่เหมาะสมแก่เด็กชายผจญต่อไป ผู้วิจัยคาดว่าหลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้ว ปัญหาดังกล่าวน่าจะดีขึ้น

3. ปัญหาพฤติกรรมพูดที่ไม่เหมาะสม

3.1 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมในโรงเรียน ได้แก่

1) พฤติกรรมการพูดที่ ไม่ เหมาะสมกับครู พบว่า เด็กชายผจญ มีพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับครูคือการพูดน้ำเสียงห้วน และไม่มีหางเสียง หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายผจญ มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดีขึ้นโดยไม่พบพฤติกรรมดังกล่าวเลย ซึ่งอาจเป็นเพราะการตระหนักรู้ถึงความสำคัญ และเรียนรู้ในการที่จะปรับเปลี่ยนตนเอง หากครู อาจารย์ ได้ให้การช่วยเหลือ การเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ ให้คำแนะนำแก่เด็กชายผจญในการพูดที่เหมาะสมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ผู้วิจัยคาดว่า หลังจากที่ให้การช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องปัญหาดังกล่าว น่าจะดีขึ้นต่อไป

2) พฤติกรรมการพูดที่ ไม่ เหมาะสมกับเพื่อน พบว่า เด็กชายผจญ มีพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อนคือ ดุด่า พูดคำหยาบ พูดไม่สุภาพ หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายผจญ มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดีขึ้นโดยไม่พบพฤติกรรมดังกล่าว ขณะที่เรียนอยู่ในชั้นเรียน แต่จากการรายงานของครู อาจารย์ พบว่า เมื่อเล่นกันกับเพื่อน ๆ ที่สนามเด็กเล่น พบว่า เด็กชายผจญยัง ดุด่าเพื่อน และใช้คำพูดที่ไม่สุภาพ เช่น กู มึง เป็นต้น หากครู อาจารย์ ได้ให้การช่วยเหลือ การเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ ให้คำแนะนำแก่เด็กชายผจญในการพูดที่เหมาะสมอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง ผู้วิจัยคาดว่า หลังจากที่ให้การช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องปัญหาดังกล่าว น่าจะดีขึ้นต่อไป

3.2 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมในสถานสงเคราะห์ฯ ได้แก่

1) พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเจ้าหน้าที่ พบว่า เด็กชายผจญ มีพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเจ้าหน้าที่คือ การพูดน้ำเสียงห้วน และไม่มีหางเสียง หลังจากที่ให้การช่วย

เหลือไปแล้วพบว่า มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการพูดที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยพูดสุภาพ และมีหางเสียงกับเจ้าหน้าที่ทุกครั้ง ดังนั้นหากพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 ได้ให้การเอาใจใส่ดูแล และแนะนำในพฤติกรรมการพูดที่เหมาะสมแก่เด็กชายผจญต่อไป ผู้วิจัยคาดว่าหลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้ว ปัญหาดังกล่าวน่าจะดีขึ้น

2) พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน พบว่า เด็กชาย ผจญมีพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน คือ ดุด่า พูดคำหยาบ ล้อเลียนปมด้อยของเพื่อน และล้อเลียนชื่อพ่อแม่เพื่อน หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายผจญมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการพูดที่เหมาะสมยิ่งขึ้น จากการรายงานของพ่อบ้าน ผู้ดูแลไม่พบว่า ดุด่า พูดคำหยาบ ล้อเลียนชื่อพ่อแม่เพื่อน แต่ยังพบการล้อเลียนปมด้อยของเพื่อนที่ชื่อตั้ม ว่าเป็นเด็กหัวเบี้ยว และมีใบหน้าเหมือนสุนัข จะเห็นว่าแม้ให้การช่วยเหลือไปแล้ว แต่ยังพบการล้อเลียนปมด้อยของเพื่อนซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมจะต้องปรับปรุงต่อไป หากพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 ได้ให้การเอาใจใส่ดูแล ควบคุมอย่างเหมาะสมอย่างจริงใจและต่อเนื่อง ผู้วิจัยคาดว่าหลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้ว ปัญหาดังกล่าวน่าจะดีขึ้น

4. ปัญหาการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

4.1 การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมโรงเรียน ได้แก่

1) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับครู พบว่า เด็กชายผจญมีการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับครู คือ แสดงความไม่สนใจเมื่อครูแนะนำ ตักเตือน หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายผจญมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดังกล่าว โดยแสดงความสนใจและยินดีปฏิบัติตามคำแนะนำ ตักเตือน ซึ่งอาจเป็นเพราะเขาเห็นความสำคัญในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตลอดทั้งมีครู อาจารย์ คอยให้กำลังใจแกเขา แต่อย่างไรก็ดี อาจจะเป็นการเปลี่ยนแปลงในระยะแรกเท่านั้น แล้วเขาอาจจะกลับมาแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับครูได้ใหม่ ดังนั้น หากครู อาจารย์ ได้ให้การช่วยเหลือ การเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ ให้คำแนะนำแก่เด็กชายผจญในการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมกับครู อย่างจริงจัง และต่อเนื่อง ผู้วิจัยคาดว่า หลังจากที่ให้การช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องปัญหาดังกล่าว น่าจะดีขึ้นต่อไป

4.2 การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในสถานสงเคราะห์ฯ

1) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเจ้าหน้าที่ พบว่า เด็กชายผจญมีการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเจ้าหน้าที่ โดยไม่สนใจต่อเจ้าหน้าที่ โดยทำเป็นไม่ได้ยิน เดินหนีเวลาที่เจ้าหน้าที่เรียก และไม่สนใจต่อการที่เจ้าหน้าที่แนะนำ ตักเตือน หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายผจญมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยไม่พบพฤติกรรมดังกล่าวเลย จากการรายงานของพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 พบว่าเด็กชายผจญ ทำตัวดีขึ้นโดยสนใจในสิ่งที่พ่อบ้าน ผู้ดูแล ให้คำแนะนำ ตักเตือน มีท่าทางอ่อนน้อม หากพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 ได้ให้

การเอาใจใส่ดูแล และแนะนำในการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมแก่เด็กชายผจญต่อไป ผู้วิจัยคาดว่าหลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้ว ปัญหาดังกล่าวน่าจะดีขึ้น

2) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน พบว่า เด็กชายผจญมีการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน เมื่อไม่พอใจ หรือโกรธเพื่อน ๆ จะไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ แสดงออกโดยการทำลายข้าวของ หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายผจญ ยังไม่สามารถแก้ไขและเปลี่ยนแปลงเป็นพฤติกรรมอันพึงประสงค์ได้ เพราะเมื่อไม่พอใจ หรือโกรธเพื่อน ๆจะแสดงออกด้วยการระบายอารมณ์ออกโดยใช้ไม้ฟาดหรือตีไปตามต้นไม้ดอกไม้ประดับที่ปลูกไว้ หรือการเตะฟุตบอลอัดกำแพง หากพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 ได้ให้การเอาใจใส่ดูแล และแนะนำในการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมแก่เด็กชายผจญต่อไป ผู้วิจัยคาดว่าหลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้ว ปัญหาดังกล่าวน่าจะดีขึ้น

การติดตามผล

หลังจากให้ความช่วยเหลือ ผู้วิจัยได้ติดตามผลเป็นระยะ จำนวน 5 ครั้งโดยการติดตามผลในโรงเรียน และโดยการติดตามในสถานสงเคราะห์ฯ ดังนี้

1. การติดตามผลในโรงเรียน จำนวน 2 ครั้ง ได้แก่

1) ครั้งที่ 1เมื่อวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2543 พบว่า เด็กชายผจญ มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ ขณะเรียนวิชาภาษาไทย เขาพูดห้วน และไม่มีหางเสียงกับครูผู้สอน

2) ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2543 ไม่พบการพูดที่ไม่สุภาพ หรือคำหยาบขณะเรียนหนังสือในชั้นเรียน

2. การติดตามในสถานสงเคราะห์ฯ จำนวน 3 ครั้ง ได้แก่

1) ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2543 พบว่า เด็กชายผจญ มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ เขกศีรษะเด็กชายวิทยา 1 ครั้ง ซึ่งเป็นเด็กที่เล็กกว่า เนื่องจากมากินนมที่โรงอาหารช้า

2) ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2543 พบว่า เด็กชายผจญ มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยไม่พบการดุด่า หรือพูดคำหยาบ เมื่อเล่นแบดมินตันกับเพื่อน ๆ

3) ครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543 ไม่พบการดุด่า หรือพูดคำหยาบ หรือการรังแกเพื่อน ขณะนั่งดูโทรทัศน์

<u>หมายเหตุ</u>

จากการรายงานของพ่อบ้าน ผู้ดูแลในอาคาร 3 พบว่า ในระยะแรกไม่มีพฤติกรรมการหลบหนี เมื่อจะไปไหนเด็กชายผจญ มักขออนุญาตจากพ่อบ้าน เสมอ แต่ต่อมาในวันที่ 5 มีนาคม

2543 เด็กชาย ผจญ ได้หลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯ ไปอาศัยอยู่ที่บ้านแสงตะวัน ต.บ้านตาด อ.เมือง จ.อุดรธานี ซึ่งเป็นสถานรับเลี้ยงเด็กพลัดหลง เร่ร่อน เมื่อผู้วิจัยได้ติดตามไปเยี่ยมเด็กชาย ผจญ ที่บ้านแสงตะวัน จำนวน 4 ครั้ง และได้ซักถามถึงสาเหตุที่ทำให้เด็กชายผจญหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯ เด็กชายผจญบอกว่า พี่แมวซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ในสถานสงเคราะห์ฯ ที่เขานำเงินไปฝากโกงเงินจำนวน 50 บาท เพราะเมื่อเขาไปขอบอกว่าไม่มีเงินให้ และบอกว่าเด็กชายผจญรับไปหมดแล้ว เขาโกรธที่ถูกโกงเงิน จึงหนีออกมาโดยชักชวนเด็กชายโอภาสออกมาด้วย จากการบอกเล่าของเด็กชายผจญนั้น ผู้วิจัยไม่แน่ใจว่าเป็นเพียงข้ออ้างที่กล่าวโทษเจ้าหน้าที่ในสถานสงเคราะห์ฯ หรือไม่ เพราะในการรับฝากเงินของเด็กชายในสถานสงเคราะห์ฯ นั้น จะมีการลงบันทึกในบัญชีทุกครั้ง ซึ่งไม่น่าเกิดความผิดพลาดขึ้นได้ อนึ่งเด็กชายผจญ สามารถแก้ไขปัญหาด้วยวิธีอื่น ๆ ได้ เช่น การปรึกษากับพ่อบ้าน ผู้ดูแล แจ้งเรื่องกับผู้วิจัย หรือบอกกับผู้ปกครองสถานสงเคราะห์ฯ ซึ่งเด็ก ๆ จะเคารพมาก และเรียกกันว่า "พ่อใหญ่"แทนการหลบหนีออกไปเช่นนี้ อย่างไรก็ดี จากการสังเกตติดตามไปเยี่ยมเด็กชายผจญ พบว่าที่ตั้งบ้านแสงตะวัน อยู่ในหมู่บ้านที่ห่างไกลออกไปจากตัวจังหวัดอุดรธานี มีอาคารที่พัก 2 หลัง โดยหลังใหญ่เป็นอาคารอำนวยการชั้นล่างใช้เป็นที่ทำงาน ห้องรับแขก ห้องพักผ่อน ต่าง ๆ เป็นห้องเอนกประสงค์ มีห้องครัวอยู่ด้านหลัง ชั้นบนเป็นห้องนอนของผู้ชาย ส่วนอาคารที่พักอีก 1 หลัง เป็นหลังเล็กจัดไว้สำหรับให้ผู้หญิงพัก จากการสังเกตสภาพโดยทั่วไปของบ้านแสงตะวัน พบว่า มีบรรยากาศเป็นกันเอง ให้ความรัก ความอบอุ่น และอิสระแก่เด็ก สังเกตเห็นว่า เด็กชายผจญ จะไม่มีเรื่องทะเลาะกับเพื่อนคนใดเลย เพราะหากมีเรื่องทะเลาะกันจะต้องถูกลงโทษ โดยมีการประชุมร่วมกันของเด็กผู้อาศัยในบ้านแสงตะวัน ไม่มีการลงโทษ โดยการเฆี่ยนตี หรือดุด่าเด็ก แต่จะร่วมกันพิจารณาหาทางช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา ที่สำคัญคนที่ทำความผิดจะยอมรับมติของที่ประชุม และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตน การประชุมจะทำทุกคืนภายหลังจากละหมาดมนต์ก่อนเข้านอน โดยเด็กที่อาศัยอยู่ในบ้านแสงตะวัน จะเป็นผู้นำในการประชุม และจดการประชุมทุกครั้ง ส่วนผู้ดูแลจะเป็นเพียงผู้สังเกตการณ์ ในด้านการเรียนนั้นพบว่า เด็กชาย ผจญไม่ต้องไปโรงเรียน แต่ครูหน่อง ซึ่งเป็นผู้ปกครองบ้านแสงตะวัน จะจัดให้มีการเรียน การสอนโดยครูอาสาสมัคร หรือครูพี่เลี้ยงในช่วงเช้าประมาณ 9-11 น. พอช่วงบ่ายจะเป็นการทำงาน หรือพักผ่อน ตามอัธยาศัย จากการสังเกต พบว่าเด็กชาย ผจญ มีความสุขในการอาศัยอยู่ที่บ้านแสงตะวัน แม้เขาจะคิดถึงพ่อใหญ่ (ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์ฯ)รวมทั้งเพื่อนๆ แต่เขาก็ยังไม่คิดจะกลับมาสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคายในตอนนี้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อผู้รับการศึกษา

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้เด็กชายผจญ ปฏิบัติตนเพื่อแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเขาทั้ง 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1.1 พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯ เสนอแนะให้เด็กชายผจญยอมรับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเขาเพราะการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯ อาจเกิดอันตรายแก่ตัวเขาได้ เช่น การเกิดอุบัติเหตุต่าง ๆ

1.2 พฤติกรรมการก่อกวนทั้งในโรงเรียน และในสถานสงเคราะห์ฯ เป็นพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ เพราะทำให้เกิดความไม่สงบ และการโกรธแค้นจากเพื่อน ๆ ได้เสนอแนะให้เด็กชายผจญเรียนรู้วิธีที่จะควบคุมตนเองให้มากขึ้น

1.3 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม ได้เสนอแนะให้เด็กชายผจญ เรียนรู้วิธีที่จะควบคุมตนเอง และฝึกการพูดให้สุภาพ ไม่ดุด่า และไม่พูดคำหยาบ เพื่อประโยชน์ต่อตัวเขาเอง

1.4 การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ได้เสนอแนะให้เด็กชายผจญ ยอมรับตนเองในการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่าง ๆ เรียนรู้วิธีที่จะควบคุมตนเอง และฝึกการแสดงออกที่ถูกต้อง และเหมาะสม เพื่อประโยชน์ต่อตัวเขาเอง

2. ข้อเสนอแนะต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องได้ปฏิบัติตนเพื่อช่วยเหลือ และแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กชายผจญทั้ง 4 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาพฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯ ได้เสนอแนะให้ พ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 ให้ความช่วยเหลือ ในการเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ ยอมรับและเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ตรวจสอบหาทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหา แนะนำสิ่งที่ถูกต้อง ให้กำลังใจแก่เด็กชายผจญในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อไป ตลอดจนให้การเอาใจใส่ดูแลด้วยความจริงใจและควบคุมวางกฎระเบียบคอยตรวจในเวลากลางคืนอย่างเคร่งครัด

2. ปัญหาพฤติกรรมการก่อกวน

1.1 ปัญหาพฤติกรรมการก่อกวนในโรงเรียน ได้เสนอแนะให้อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา ช่วยเหลือในการเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ และเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ตรวจสอบหาทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหา แนะนำสิ่งที่ถูกต้อง ให้กำลังใจในการเสริมแรง เมื่อเด็กชายผจญแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์รวมทั้งมีการวางเงื่อนไข เพื่อให้ เด็กชายผจญการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสมต่อไป

1.2 ปัญหาพฤติกรรมการก่อกวนในสถานสงเคราะห์ฯ ได้เสนอแนะให้ พ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 ให้ความช่วยเหลือ ในการเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ ยอมรับและเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ตรวจสอบหาทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหา แนะนำสิ่งที่ถูกต้อง ให้กำลังใจแก่เด็กชายผจญในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อไป ตลอดจนให้การเอาใจใส่ดูแลด้วยความจริงใจและจริงจัง เปลี่ยนวิธีการลงโทษจากการตีโดยใช้ไม้เรียว หรือการใช้คำพูดที่รุนแรง มาเป็นการปรับพฤติกรรมโดยใช้วิธีการที่นุ่มนวล ใช้วิธีการลงโทษโดยการให้ทำงานที่เหมาะสม และบอกเหตุผลทุกครั้ง เปิดโอกาสให้เด็กชายผจญได้ระบายความรู้สึก ตลอดจนส่งเสริมให้กำลังใจและเสริมแรงเมื่อเขาสามารถแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม

2. ปัญหาพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม ได้เสนอแนะให้อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา และ พ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 ให้ความช่วยเหลือ ในการเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ ยอมรับเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้นตรวจสอบหาทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหา แนะนำสิ่งที่ถูกต้องให้กำลังใจแก่เด็กชายผจญในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อไป และควรให้การเสริมแรงเมื่อเขาสามารถแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม

3. ปัญหาการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ได้เสนอแนะให้อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา และ พ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1ให้ความช่วยเหลือ ในการเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ ยอมรับเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้นตรวจสอบหาทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหา แนะนำสิ่งที่ถูกต้องให้กำลังใจแก่เด็กชายผจญในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อไป หากจะต้องลงโทษเด็กชายผจญ เมื่อมีปัญหาการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ควรหลีกเลี่ยงวิธีการลงโทษจากการตีด้วยไม้เรียวหรือการใช้คำพูดที่รุนแรง มาเป็นการปรับพฤติกรรมโดยใช้วิธีการที่นุ่มนวล ใช้วิธีการลงโทษโดยการให้ทำงานที่เหมาะสม และบอกเหตุผลทุกครั้ง เปิดโอกาสให้เด็กชายมานพได้ระบายความรู้สึก เพื่อเด็กชายผจญ จะได้เกิดความรู้สึกที่ดี ไว้วางใจว่า มีคนรักและห่วงใยต่อตัวเขาอย่างแท้จริง ซึ่งจะทำให้ เด็กชายผจญรู้สึกอบอุ่น มั่นคง ไว้วางใจที่จะมาขอคำปรึกษามากขึ้น เป็นการช่วยให้ พัฒนาความไว้วางใจ สามารถที่จะสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม มีความเป็นมิตร มีความสัมพันธ์กับผู้อื่นบนพื้นฐานของความเชื่อถือไว้วางใจ (Trust) ซึ่งจะส่งผลให้เขาได้ตระหนักรู้ในคุณค่าของตัวเอง และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอันพึงประสงค์มากขึ้น ตลอดจนส่งเสริมให้กำลังใจและเสริมแรงเมื่อเขาสามารถแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม

<u>หมายเหตุ</u>

ครูหน่อง และบุคลากร ในบ้านเด็กแสงตะวัน ควรให้ความสนใจ เอาใจใส่ต่อ เด็กชายผจญ อย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ ให้กำลังใจ แนะนำสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม และดีงามแก่ เด็กชายผจญ เพื่อเขาจะได้เกิดความรู้สึกอบอุ่น มั่นคง

3. ข้อเสนอแนะต่อผู้ศึกษาต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะศึกษาต่อไป เพื่อทำการศึกษาช่วยเหลือ และแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กชายผจญ โดยมีข้อเสนอแนะ 2 กรณี ดังนี้

3.1 กรณีที่ผู้ที่จะศึกษาต่อไปยังไม่รู้จัก คุ้นเคยกับเด็กชายผจญ ควรปฏิบัติ ดังนี้

1) ทำการศึกษาประวัติจากระเบียนประวัติให้ละเอียด เพื่อที่จะได้ทราบข้อมูลเบื้องต้นทั้งหมดของเด็กชายผจญ

2) ทำการศึกษาประวัติ และขอความร่วมมือจากบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะได้ทราบข้อมูลเบื้องต้นทั้งหมดของเด็กชายผจญ เป็นการป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดจากการที่ผู้ที่จะศึกษาต่อไป อาจทำให้เกิดการกระทบกระเทือนจิตใจ (Irritation Mood) เนื่องจากการไม่ทราบข้อมูลที่ถูกต้อง และแท้จริง

3) สร้างสายสัมพันธ์ (Rapport) ภายใต้บรรยากาศที่อบอุ่น และไว้วางใจได้

3.2 กรณีที่ผู้ที่จะศึกษาต่อไปมีความคุ้นเคยกับเด็กชายผจญ ควรปฏิบัติ ดังนี้

1) สร้างสายสัมพันธ์ (Rapport) ภายใต้บรรยากาศที่อบอุ่น และไว้วางใจได้ มีการสร้างสัมพันธภาพด้วยความจริงใจ ยอมรับ และเข้าใจในตัวของเด็กชายผจญโดยการแสดงความรักความเอาใจใส่ ห่วงใย อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กชาย ผจญ เกิดความรู้สึกไว้วางใจ กล้าที่จะระบายความรู้สึกและปัญหาที่แท้จริงของเขาออกมา ซึ่งจะทำให้เกิดแนวทางในการพัฒนาและช่วยเหลืออย่างถูกต้องเหมาะสม และต่อเนื่องต่อไป

2) ศึกษา และค้นหาปัญหาที่อาจเป็นปัญหาเดิม หรือเป็นปัญหาใหม่ของเด็กชายผจญ เพื่อให้การช่วยเหลือต่อไป และควรใช้ระยะเวลาในการศึกษาให้มากยิ่งขึ้น

กรณีศึกษารายที่ 6 เด็กชาย โอภาส (นามสมมติ)

(ระยะเวลาการศึกษา 20 ตุลาคม 2542 - 28 กุมภาพันธ์ 2543 รวม 133 วัน)

ลักษณะทั่วไป เด็กชาย โอภาสเป็นเด็กชายวัยเรียน อายุ 12 ปี รูปร่างเล็กเตี้ย ผิวดำ ผมตัดสั้น มีแผลเป็นที่ศีรษะจากอุบัติเหตุ แผลยาว ประมาณ 3 นิ้ว นัยน์ตาสีน้ำตาล ใบหน้าแหลม แววตาหลุกหลิก ท่าทางกระฉับกระเฉง อารมณ์แจ่มใส พูดชัดเจน ท่าทาง คล่องแคล่ว บางครั้งแสดงสีหน้าท่าทางวิตกกังวล ไม่สวมรองเท้า สุขวิทยาส่วนบุคคลไม่ดี ท่าทางสุขภาพ แสดงพฤติกรรม ได้เหมาะสมกับกาลเทศะ

จากการรวบรวม ข้อมูลได้ใช้เทคนิคทั้ง 8 เทคนิค สามารถสรุปและวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดังนี้

1. การสังเกต และการบันทึกการสังเกต

ผู้วิจัยได้สังเกตและการบันทึกการสังเกต ทั้งในโรงเรียน และในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย ดังนี้

1.1 การสังเกตและการบันทึกการสังเกตโดยทั่วไปในโรงเรียน ขณะที่เรียนจำนวน 4 ครั้ง ๆ ละ 30 นาที ดังนี้

1.1.1 ครั้งที่ 1 ขณะที่เรียนวิชาภาษาไทย พบว่า เด็กชายโอภาส ไม่ค่อยพูด เวลาที่ครูซักถามจะยิ้ม ท่าทางขี้อาย มีความสนใจในการเรียนน้อย เหม่อลอยในขณะเรียน คิดช้า ไม่ค่อยมีสมาธิในการเรียน มีปัญหาเรื่องการอ่าน ออกเสียงสะกดคำไม่ชัดเจน ขาดความมั่นใจเวลาให้อ่านหนังสือหน้าชั้นเรียน และเขียนหนังสือได้ไม่ถูกต้อง

1.1.2 ครั้งที่ 2 ขณะที่เรียนวิชาคณิตศาสตร์ พบว่า เด็กชายโอภาส พูดเสียงเบา ไม่ชอบแสดงความคิดเห็น ทางครุ่นคิด เหม่อลอยมองออกนอกหน้าต่างไม่ค่อยสนใจในการเรียน ขณะที่ครูสอน แกล้งเพื่อนขณะโดยแอบหยิบปากกาไปซ่อน ท่าทางหลุกหลิก มีอารมณ์สนุกสนาน

1.1.3 ครั้งที่ 3 ขณะที่เรียนวิชาพลศึกษา พบว่า เด็กชายโอภาส สนใจในการเรียนดี ท่าทางสนุกสนาน สนใจและตั้งใจในการเรียนดี

1.1.4 ครั้งที่ 4 ขณะที่เรียนวิชาคณิตศาสตร์ พบว่า เด็กชายโอภาส ท่าทางเบื่อหน่าย หงุดหงิด แสดงความวิตกกังวล ไม่มีความสนใจในการเรียน และพบว่าไม่ทำการบ้านส่งครู (การสังเกตขณะที่ เด็กชาย โอภาส ขณะอยู่โรงเรียนช่วงพักกลางวัน เด็กชาย โอภาสจะชอบเล่นกับเพื่อนนักเรียนหญิง และถูกเพื่อนนักเรียนหญิงไล่ตีเสมอ เนื่องจาก เด็กชาย โอภาส ชอบแอบเปิดกระโปรงเพื่อน ชอบทำท่าทางโอบกอดจากทางด้านหลัง และทำตาเจ้าชู้)

1.2 การสังเกตและการบันทึกการสังเกตในขณะสัมภาษณ์ และช่วงการดำเนินการสร้างสัมพันธภาพกับเด็กชายโอภาสในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย จำนวน 6 ครั้ง ๆ ละ 30 นาที ดังนี้

1.2.1 ครั้งที่ 1 ขณะอยู่ในโรงอาหาร พบว่า ในระยะแรกเด็กชายโอภาส กำลังพูดสนุกสนานกับเด็กชายผจญ รับประทานอาหารน้อย ท่าทางรีบร้อน จากการซักถามทราบว่าจะรีบจะไปซ้อมชกมวยต่อ

1.2.2 ครั้งที่ 2 ขณะนั่งเล่นอยู่ใต้อาคาร 1 พบว่า เด็กชายโอภาสเล่นปิงปองกับเพื่อน กลุ่มเด็กชายมานพ พูดคุยกันเสียงดัง ท่าทางสนุกสนาน มีพูดคำหยาบกันหลายครั้ง

1.2.3 ครั้งที่ 3 ขณะอยู่ในหอประชุมพบว่า เด็กชายโอภาส นั่งรวมกลุ่มกับเด็กชายผจญ เด็กชายมานพ ท่าทางหลุกหลิก ไม่สนใจที่พ่อบ้าน ผู้ดูแลอบรม

1.2.4 ครั้งที่ 4 ขณะทำงานรอบ ๆ อาคารที่พัก พบว่า เด็กชายโอภาสช่วยพ่อบ้าน ผู้ดูแล และเพื่อน ๆ ทำงานเก็บกวาดเศษขยะด้วยท่าทางตั้งใจ มีความตั้งใจขณะทำงานดี

1.2.5 ครั้งที่ 5 ขณะเล่นกับเพื่อนและเด็กเล็ก ๆ สนามกีฬา พบว่า เด็กชายโอภาส เวลาโกรธ หรือไม่พอใจ จะทำร้ายร่างกายเพื่อนด้วยการชกต่อย ดุด่าด้วยคำพูดหยาบคาย

1.2.6 ครั้งที่ 6 ขณะที่สนทนากับผู้วิจัยอยู่ที่ม้าหินอ่อนหน้าอาคาร 2 พบว่า เด็กชายโอภาส แสดงสีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส ท่าทางหลุกหลิก ไม่ค่อยมีสมาธิ เพราะคอยมองเพื่อน ๆ และพูดแซวเพื่อน ๆ ที่ผ่านไปมา

2. การสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ทั้งผู้รับการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในโรงเรียน และในสถาน-สงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย ดังนี้

2.1 สัมภาษณ์ผู้รับการศึกษา คือเด็กชายโอภาสการสัมภาษณ์ เด็กชาย โอภาสพบว่า ในระยะแรก ๆ เขาไม่ยินดีที่จะเล่าแต่เรื่องราวเกี่ยวกับครอบครัว แต่ในสัปดาห์ที่ 2 เขาเล่าให้ฟังว่า อาศัยอยู่กับพ่อ และแม่ ที่จังหวัดลพบุรี โดยเขาเป็นลูกชายคนเดียว พ่อ แม่ มักจะมีเรื่องทะเลาะทุบตีกันเป็นประจำเนื่องจาก เพราะเงินไม่พอใช้ และพ่อชอบดื่มเหล้า เป็นประจำ ตอนเขาอายุประมาณ 9 ขวบ พ่อและแม่ บอกว่า จะพาไปเยี่ยมญาติที่ จังหวัดขอนแก่น เมื่อพามาถึงสถานีขนส่งจังหวัดนครราชสีมา พ่อพาเขาไปนั่งรอรถ และบอกว่าเดี๋ยวจะไปซื้อน้ำ และขนมมาให้กิน พอพ่อไปซักพักหนึ่ง แม่บอกเขาว่า จะเข้าห้องน้ำ โดยกำชับว่าให้เขารออยู่ อย่าไปไหน (ขณะที่เล่า เด็กชาย โอภาสมีท่าทางเหม่อลอย ซึมน้ำตาคลอ) เขานั่งรอพ่อ กับ แม่ ตั้งแต่บ่าย จนหลับไป และตื่นขึ้นมาเช้าวันใหม่ ก็ไม่ปรากฏว่าพ่อ แม่ จะกลับมารับ เขาจึงออกเดินเร่ร่อนไปเรื่อยๆ ตำรวจจึงนำตัวส่งสถานสงเคราะห์จังหวัดขอนแก่น ต่อมาได้ย้ายมาอยู่สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย รวมระยะเวลา 5 ปีแล้ว

2.2 สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียน ได้แก่

2.2.1 การสัมภาษณ์อาจารย์ประจำชั้น ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชายโอภาส เป็นคน ไม่ค่อยมีความมั่นใจในตนเอง ผลการเรียนไม่ดี เป็นคนที่ชอบเล่น ไม่กระตือรือร้น ขาดความตั้งใจในการเรียน มักจะทำตามเพื่อนเสมอ ขณะเรียนจะมีอาการเหม่อลอย ชอบพูดหยอกล้อเพื่อน ๆ ไม่ค่อยโกรธใครง่าย ๆ

2.2.2 การสัมภาษณ์อาจารย์สอนวิชาคณิตศาสตร์ ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชายโอภาสไม่ค่อยพูด ท่าทางหลุกหลิก เหม่อลอยในขณะเรียน คิดช้า ไม่ค่อยมีสมาธิในการเรียน ไม่ชอบส่งการบ้าน

2.2.3 การสัมภาษณ์อาจารย์สอนวิชาภาษาไทย ได้แสดงความคิดเห็น เด็กชายโอภาส มีความสนใจในการเรียนน้อย ชอบเล่นสนุก และแกล้งเพื่อนขณะเรียนหนังสือ มีปัญหาเรื่องการอ่าน ออกเสียงสะกดคำไม่ชัดเจน ขาดความมั่นใจเวลาให้อ่านหนังสือหน้าชั้นเรียน เขียนหนังสือได้ไม่ถูกต้อง ไม่ได้ตามเกณฑ์ของนักเรียนที่เรียนในระดับ ชั้น ป.5

2.3 การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย ได้แก่

2.3.1 การสัมภาษณ์พ่อบ้านผู้ดูแล อาคาร 5ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชายโอภาส เป็นเด็ก ไม่ค่อยจะพูดคุยเท่าที่ควร มักจะชอบเล่นฟุตบอลกับเด็กกลุ่มเดียวกัน ที่อาคาร 1 แต่จะมานอนกับรุ่นพี่ ๆ ที่อาคาร 5 เพราะเคยชินต่อการอยู่อาคารนี้มานาน มีความตั้งใจในการทำงานพอควร ความสะอาดของร่างกายอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ไม่มีเรื่องทะเลาะกับใครในอาคารหอพัก ชอบพูดคำหยาบ ด่าเก่ง แต่ไม่สู้คน พอมีเรื่องชกต่อย มักจะวิ่งหนี

2.3.2 การสัมภาษณ์เพื่อนสนิทคือ เด็กชายผจญได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชายเป็นคนสนุกสนาน แต่มีอารมณ์รุนแรง ก้าวร้าว ในเวลาที่มีคนทำให้โกรธ เช่น ด่า แต่ไม่ชอบที่จะรังแกใครก่อน ชอบช่วยเหลือเพื่อน เด็กชายโอภาสชอบและภูมิใจในตนเองมากที่สุดคือการชกมวย โดยเด็กชายผจญถือว่าเด็กชายโอภาสเป็นเพื่อนตายของเขา

3. การเยี่ยมสถานสงเคราะห์

ผู้วิจัยได้ไปเยี่ยมสถานสงเคราะห์ฯ 3 ครั้งในวันที่ 29 ตุลาคม 2542 วันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 และวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2543 ผู้วิจัยได้สังเกต และสัมภาษณ์ผู้รับการศึกษา รวมทั้งสังเกต และสัมภาษณ์พ่อบ้านผู้ดูแล อาคาร 1 มีดังนี้

3.1 การสังเกต พบว่า สภาพอาคาร 5 เป็นอาคารที่พักของเด็กโตสภาพอาคารที่พักอาศัย เป็นอาคารไม้ 2 ชั้น ใต้ถุนสูง ภายในอาคารที่พักห้องนอนใหญ่โล่ง 1ห้อง บรรจุเตียงนอนแบบ 2 ชั้น จำนวน 22 เตียง ให้เด็กชายได้นอนรวมกันมีความเป็นระเบียบดีพอควร อากาศถ่ายเทได้สะดวกดี ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกที่อาศัยอยู่ด้วยกัน จะมีหลายกลุ่ม ส่วนมากจะอายุมากกว่า เด็กชาย โอภาสช่วยเหลือเกื้อกูลกันดี รับผิดชอบในการงานที่ได้รับมอบหมายให้ได้ดีพอสมควร และไม่มีปัญหาการทะเลาะกับใคร

4. อัตตชีวประวัติ

อัตตชีวประวัติ ทราบว่า เด็กชาย โอภาส เป็นบุตรคนเดียว อยู่กับพ่อแม่มีสมาชิกในครอบครัว 3 คน จากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

4.1 ชีวิตในวัยเด็กของ เด็กชาย โอภาสพบว่า เขาไม่ค่อยจะพูดถึง เรื่องราวในวัยเด็กไม่พูดถึงครอบครัว จะตอบเฉพาะที่จำเป็นและเป็นข้อมูลทั่วๆ ไป แต่พอจะสรุปได้ว่า เขามีประสบการณ์ที่ไม่ดีเกี่ยวกับพ่อแม่ โดยพ่อชอบดื่มเหล้า พอเมาก็จะอาละวาด ชอบทุบตีเขา ส่วนแม่

ก็ไม่เคยดูแลเขาเลย เขามักตอบว่า "ไม่ทราบ" "ผมจำไม่ได้" ซึ่งอาจจะเป็นเพราะ เขารู้สึกอับอายที่จะพูดถึงชีวิตวัยเด็กในอดีตรวมทั้งอาจเป็นการเก็บกดความรู้สึกเอาไว้ ไม่แสดงให้ใครเห็น โดยเขาเสียใจมากที่ถูกพ่อแม่หลอกลวง และพาเขามาทิ้ง

4.2 ชีวิตในปัจจุบัน พบว่า เด็กชาย ชีวิตปัจจุบันของ เด็กชาย โอภาส เป็นลักษณะชีวิตของเด็กชายทั่วไปคนหนึ่งในสถานสงเคราะห์ คล้ายกับนักเรียนประจำ เด็กชาย โอภาส เป็นเด็กที่มีแรงจูงใจในการเรียนต่ำ มีปัญหาเรื่องการเรียน โดยเขารู้สึกว่าเป็นคนสมองทึบ คิดช้า อ่านหนังสือแล้วจำไม่ได้ เรียนไม่ได้ มีปัญหาเรื่องการใช้ภาษา การอ่านออกเสียงต่าง ๆ เขียนหนังสือไม่ถูก (ในอดีตเขาเคยได้รับอุบัติเหตุศีรษะกระแทกพื้น และเข้ารักษาในโรงพยาบาล) สิ่งที่เขาคิดว่าดีที่สุดในตัวเขาคือ การชกมวย สิ่งที่เขาคิดว่าไม่ดีที่สุดในตัวเขาคือ หลบหนีออกจากบ้าน หนองคาย พูดคำหยาบ รังแกเด็กเล็ก

4.3 ชีวิตในอนาคต พบว่า เป็นเรื่องที่ไม่แน่นอน แต่อยากมีงานทำโดยอยากเป็นนักมวย จุดที่เป็นข้อน่าสังเกต และน่าจะเป็นปัญหามากที่สุด คือ ขาดความรัก ความอบอุ่น ขาดความมั่นใจ ในตนเอง และรู้สึกไร้คุณค่า และมองโลกในแง่ร้าย มีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อพ่อแม่ เพราะพ่อแม่ทอดทิ้งไป มีปัญหาเรื่องการชอบหลบหนีไปเที่ยว พูดจาหยาบคาย และกลัวถูกคนอื่นรังแก

5. บันทึกประจำวัน

การบันทึกประจำวัน เป็นเวลา 1 สัปดาห์ ตั้งแต่ วันที่ 14 - 20 พฤศจิกายน 2542 ทำให้ทราบว่า เด็กชายโอภาสมีกิจวัตรประจำวันในแต่ละวันคล้ายคลึงกัน คือ ตื่นนอนเวลา 05.30 น. หลังจากกนั้นจะทำงานในบริเวณอาคารที่พัก ตามที่ได้รับมอบหมายให้แล้ว อาบน้ำ แต่งตัวจากนั้นไปรับประทานอาหารเช้าที่โรงอาหาร และเดินทางไปเรียนหนังสือ ในช่วงพักกลางวันจะใช้เวลาหลังจากรับประทานอาหาร เล่นกับเพื่อน ๆ นักเรียนหญิง ซึ่งพบว่าเขาจะชอบแกล้งเพื่อน ๆ บางวันจะเล่นฟุตบอลกับเพื่อน ในตอนเย็นหลังเลิกเรียน จะไปซ้อมชกมวย หรือเล่นฟุตบอลกับเพื่อน ๆ ในสถานสงเคราะห์ฯ โดยส่วนมากเด็กชาย โอภาส จะไม่ค่อยรับประทานอาหารเย็น เพราะเขาไปซ้อมชกมวย กลับมามืดๆ ค่ำๆ และไม่หิว จากนั้นจะอาบน้ำแล้วไปชมโทรทัศน์ เข้านอนในเวลาประมาณ 21.00 - 22.00 น. ส่วนในวันหยุดเสาร์ - อาทิตย์ จะใช้เวลาว่างส่วนใหญ่ชกมวยกับเพื่อน ๆ จากบันทึกประจำวัน ของ เด็กชาย โอภาส พบว่า เขามีการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันเป็นแบบเดิมๆ สม่ำเสมอ ได้แก่ การทำงานที่ได้รับมอบหมายจากพ่อบ้าน ผู้ดูแล สถานสงเคราะห์ฯ การไปเรียนหนังสือ การชกมวย การเล่นกับเพื่อนๆ

6. สังคมมิติ

การทำสังคมมิติ ในทั้ง 4 สถานการณ์ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

6.1 สถานการณ์ ที่ 1 " ถ้านักเรียนต้องการไปชมภาพยนตร์แต่พ่อบ้าน และผู้ดูแลไม่อนุญาต นักเรียนต้องการหลบหนีไปชมภาพยนตร์ นักเรียนจะชวนเพื่อนคนใด" ปรากฏว่า เด็กชาย โอภาส อยู่ในบทบาทของ Star แสดงให้เห็นว่า เขามีลักษณะพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ คือเรื่องการหลบหนี ซึ่งสอดคล้องกับประวัติส่วนตัวของเด็กชายโอภาส ที่เคยหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯมาแล้ว 2 ครั้ง คือ ครั้งที่ 1ในวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2541 และครั้งที่ 2ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2542

6.2 สถานการณ์ 2 "ถ้านักเรียนต้องการจะทำการก่อกวน หรือสร้างสถานการณ์ก่อกวน นักเรียนจะชวนเพื่อนคนใด" ปรากฏว่า เด็กชายโอภาสอยู่ในบทบาทของ Rejectee คือ ไม่มีสมาชิกคนใดเลือกเขาเลย แต่เขายังเลือกสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม

6.3 สถานการณ์ที่ 3 " ถ้านักเรียนต้องการจะโต้เถียง หรือโต้แย้ง นักเรียนจะเลือกเพื่อนคนใดที่โต้เถียงเก่งที่สุด" ปรากฏว่าเด็กชายโอภาส อยู่ในบทบาทของ Rejectee คือ ไม่มีสมาชิกคนใดเลือกเขาเลย แต่เขายังเลือกสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม

6.4 สถานการณ์ที่ 4 " ถ้ามีการจัดการแสดงละครขึ้นมาหนึ่งเรื่อง โดยการแสดงครั้งนี้ให้เลือกเพื่อนมาสวมบทบาทตุร้าย ก้าวร้าว ไม่เกรงกลัวครู พ่อบ้าน ผู้ปกครอง ชอบลวนลามผู้หญิง และชอบทำผิดกฎระเบียบท่านจะเลือกเพื่อนคนใด" ปรากฏว่า เด็กชาย โอภาส อยู่ในบทบาทของ Star แสดงให้เห็นว่า เขามีลักษณะพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ คือพฤติกรรมการแสดงออกที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อนนักเรียนหญิง

7. แบบสอบถาม

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามทั้งหมด 11 ชนิด ได้แก่

7.1 แบบสอบถามปลายเปิดการเติมประโยคให้สมบูรณ์

7.2 แบบสอบถามความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง

7.3 แบบสอบถามข้าพเจ้าคือใคร

7.4 แบบสอบถามปัญหาสุขภาพ

7.5 แบบสอบถามปัญหาสังคมทั่วไป

7.6 แบบสอบถามการปรับตัวกับเพื่อน

7.7 แบบสอบถามเพื่อทราบความรู้สึกของอารมณ์

7.8 แบบสอบถามความต้องการและปัญหา

7.9 แบบสอบถามความต้องการและทัศนคติ

7.10 แบบสอบถามปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน

7.11 แบบสอบถาม " ใครเอ่ย "

7.1 <u>แบบสอบถาม แบบเติมประโยคให้สมบูรณ์</u>

แบบสอบถามแบบเติมประโยคให้สมบูรณ์ จำนวน 64 ข้อมีทั้งหมด 15 ด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านมารดา บิดา ครอบครัว สัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศ เพศสัมพันธ์ เพื่อนทั่วไป ผู้ที่เหนือกว่า ผู้ที่ด้อยกว่า เพื่อนร่วมกลุ่ม ความกลัว ความรู้สึกผิด ความสามารถ อดีต อนาคต และเป้าหมาย พบว่า เด็กชายโอภาส มีปัญหาด้านมารดา ด้านบิดา ด้านความรู้สึกผิด ดังนี้

7.1.1 ด้านมารดา พบว่า เด็กชาย โอภาสมีความรู้สึกว่าแม่รัก ทอดทิ้ง ไม่ดูแล

7.1.2 ด้านบิดา พบว่า เด็กชาย โอภาส มีความรู้สึกว่า บิดา ทอดทิ้งและหลอกลวง

7.1.3 ด้านความรู้สึกผิด พบว่า เด็กชาย โอภาส มีความรู้สึกผิด ที่ชอบหลบหนีจากสถานสงเคราะห์ฯ และ ชอบพูดคำหยาบ ดุด่าเพื่อน

7.2 <u>แบบสอบถามความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง</u>

แบบสอบถามความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง พบว่า เด็กชายโอภาสมีความรู้สึกนึกคิดต่อตนเองไม่ดี กล่าวคือ เพราะเขามักจะถูกคนอื่นว่า ชอบรังแกเพื่อนๆ และเขารู้สึกจะโกรธตัวเขาเองเสมอๆ ที่ชอบทำความผิดเป็นประจำ นอกจากนั้นเขารู้สึกว่าเขาไม่สามารถที่จะเรียนให้ดีได้เพราะสมองและความจำไม่ดี เขามีความกังวลใจเกี่ยวกับการไปยืนอ่านหนังสือหน้าชั้นเรียน และกลัวจะสอบตก สิ่งที่เขาอยากจะรู้ คือรู้จักผู้หญิงให้มากขึ้น (จากการสัมภาษณ์พบว่าเวลาเห็นผู้หญิงแล้วรู้สึกมีความสุข อยากเล่นด้วยคุยด้วย และจากประวัติพบว่า เด็กชาย โอภาสจะมีอาการตื่นเต้นเมื่ออยู่กับผู้หญิง ชอบที่จะแตะต้องตัว โอบกอดด้วยถ้าทำได้) เขาจะมีความสุขเมื่อ พ่อและแม่จากสถานสงเคราะห์จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดเลยมาเยี่ยม สิ่งที่ตนทำความดีคือ บางครั้งได้ช่วยงานพ่อบ้าน และแม่บ้านในสถานสงเคราะห์อย่างเต็มที่ แต่จะรู้สึกลำบากใจที่จะต้องคิดและตัดสินใจ ความภาคภูมิใจที่เขามีคือ เขามีความสามารถในการชกมวย และจะได้รับชัยชนะเสมอ เขาชอบการแข่งขัน เขาชอบคนดีมีน้ำใจ จุดมุ่งหมายในชีวิตคือ อยากเป็นนักมวย

จากแบบสอบถามความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเองของเด็กชายโอภาส สรุปได้ว่า เด็กชายโอภาสมีความรู้สึกนึกคิดต่อตนเองไม่ดี กล่าวคือ เพราะเขามักจะถูกคนอื่นว่า ชอบรังแกเพื่อนๆ และเขารู้สึกจะโกรธตัว เขาเองเสมอๆ ที่ชอบทำความผิดเป็นประจำ เขาไม่สามารถที่จะเรียนให้ดีได้เพราะสมองและความจำไม่ดี มีความกังวลใจเกี่ยวกับการไปยืนอ่านหนังสือหน้าชั้นเรียน และกลัวจะสอบตก

7.3 <u>แบบสอบถามข้าพเจ้าคือใคร</u>

จากแบบตอบแบบสอบถามข้าพเจ้าคือ ใคร จำนวน 3 ข้อ ของ เด็กชาย โอภาสสรุปดังนี้ ปัจจุบัน มีปัญหาในการเรียนหนังสือ แม้ว่าเขาจะพยายามเรียนแต่ก็เรียนได้ไม่ค่อยดี นอกจากนั้นเขายัง มีนิสัยที่ไม่ดีคือชอบรังแกเด็กที่มีอายุน้อยกว่า สิ่งที่ทำให้เขาสบายใจ คือการได้

ชกมวย และเล่น สิ่งที่ทำให้เขาไม่สบายใจ คือ ต้องเรียนหนังสือ การสอบ เขาทำความผิด เขามีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อพ่อแม่ และรู้สึกที่ เกลียดพ่อแม่ เพราะหลอกลวงมาเขามาทิ้งไว้ เขามีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อตนเอง คือ ชอบหลบหนี ด่าเก่ง และอนาคตอยากเป็นนักมวย

จากแบบสอบถามข้าพเจ้าคือใคร ของเด็กชายโอภาส สรุปได้ว่า เขามีปัญหาในการเรียนหนังสือ เขาเกลียดพ่อและแม่ที่ทิ้งเขาไป

7.4 <u>แบบสอบถามปัญหาสุขภาพ</u>

จากแบบสอบถามปัญหาสุขภาพ จำนวน 50 ข้อ พบว่า เด็กชาย โอภาสมีปัญหาด้านสุขภาพ ได้แก่ มองเห็นไม่ชัด เหนื่อยง่ายเวลาต้องใช้สมองคิดอะไรมากๆ โดยเฉพาะเวลาเรียนหนังสือเหนื่อยง่ายเวลาออกกำลังกาย น้ำหนักลด โดยพบว่าปัจจุบัน เด็กชาย โอภาส มีน้ำหนัก 29.5 กิโลกรัม และมีส่วนสูง 135 เซนติเมตร ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน พบว่า ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน นอกจากนั้นเขามีอาการปวดท้องอยู่เสมอ ซึ่งจากการตรวจร่างกายพบว่าไม่มีก้อนหรือความผิดปกติใดๆ แต่คาดคะเนว่าอาการปวดท้องอาจเนื่องมาจากการปฏิบัติตัวไม่ถูกต้อง กล่าวคือเขาไม่ชอบรับประทานอาหารเย็น โดยให้เหตุผลว่า ไม่หิว และจะต้องไปซ้อมชกมวย กลับมาอาหารก็หมด และเขาเคยชินแสียแล้ว จึงอาจทำให้เกิดอาการปวดท้องขึ้น เด็กชาย โอภาสยังพบว่า มีปัญหาสุขภาพอื่น ๆ ได้แก่ มักป่วยเป็นไข้หวัดเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงของอากาศ มีทอนซิลอักเสบ หายใจลำบากขัด ปวดตามกล้ามเนื้อ ปวดฟันบ่อยๆ มีเลือดออกตามไรฟันเวลาถูกหนามตำหรือมีบาดแผล มักมีอาการอักเสบเป็นหนองเรื้อรัง จึงอาจส่งผลกระทบต่อ การก่อให้เกิดปัญหาด้านการเรียน เพราะเขาชอบปวดศีรษะเวลาเรียนหนังสือ เมื่อมีปัญหาไม่เข้าใจเด็กชายโอภาส จะไม่ค่อยกล้าซักถามอาจารย์ เพราะเขาจะพูดเร็วและรัวไม่ชัดเจน ยิ่งทำให้เกิดผลเสียต่อการเรียนและการดำเนินชีวิตอยู่

จากแบบสอบถามปัญหาสุขภาพ สรุปได้ว่า เด็กชายโอภาส มีปัญหาเรื่องสุขภาพโดยเฉพาะระบบทางเดินหายใจ และร่างกายไม่สมบูรณ์เพราะตามเกณฑ์เฉลี่ย ตามมาตรฐานการเจริญเติบโต โรคเกี่ยวกับฟัน ดังนั้นจึงควรให้การดูแล และช่วยเหลือต่อไป

7.5 <u>แบบสอบถามปัญหาสังคมทั่วไป</u>

แบบสอบถามปัญหาสังคมทั่วไป จำนวน 50 ข้อ ของ เด็กชาย โอภาสพบว่า เขามีปัญหาเข้ากับเพื่อนไม่ได้อยากมีเพื่อนทั้งหญิง และชาย รู้สึกประหม่าทำอะไรไม่ถูกในคนหมู่มาก ไม่ค่อยกล้าทำอะไรเพราะกลัวทำผิด (อาจเพราะขาดความมั่นใจ ที่ไม่เคยได้รับยกย่องให้เป็นหัวหน้าเลย) ไม่รู้จะวางตัวอย่างไรกับเพื่อนต่างเพศ อยากศึกษาความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศ รู้สึกอายเมื่อคุยเกี่ยวกับเรื่องเพศ ไม่รู้ว่าเวลาว่างจะทำอะไร เป็นคนเชื่อคนง่าย ทะเลาะวิวาทกับเพื่อนบ่อย ๆ มีความคิดเห็นรุนแรง รู้สึกว่าเป็นคนเลือดร้อน เพื่อนฝูงชอบยั่วเย้าเมื่อรู้สึกไม่พอใจจะ

แสดงออกโดยการทำร้ายเพื่อน หรือทำลายข้าวของ เวลามีเรื่องไม่สบายใจไม่ชอบปรึกษาใคร เพราะรู้สึกว่าไม่มีใคร เข้าใจตนเอง อยากออกจากโรงเรียน ชอบหลบหนีงานจะทำเมื่อมีคนออกคำสั่ง และควบคุมเท่านั้น ต้องการมีเพื่อน มีปัญหาในเรื่องการเรียน และไม่อยากเรียนหนังสือ การแก้ไขปัญหาไม่ถูกต้อง เพราะเวลามีเรื่องไม่สบายใจ จะไม่ชอบปรึกษาใคร ซึ่งถือว่า เป็นการใช้กลไกทางจิตแบบเก็บกด (Repression)

จากแบบสอบถามปัญหาสังคมทั่วไป สรุปได้ว่า เด็กชายโอภาส มีความต้องการเพื่อน มีปัญหาในเรื่องการควบคุมอารมณ์ การแก้ไขปัญหาไม่ถูกต้อง เพราะเวลามีเรื่องไม่สบายใจ ไม่ปรึกษาใคร

7.6 <u>แบบสอบถามการปรับตัวกับเพื่อน</u>

แบบสอบถามการปรับตัวกับเพื่อน แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ด้านการรู้จัก และเข้าใจตนเอง จำนวน 10 ข้อ พบว่า เด็กชาย โอภาส รู้จัก และเข้าใจตนเองตนเองปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.70) โดยรู้ว่า รู้สึกว่าโกรธง่ายเมื่อถูกเพื่อนล้อ ไม่ได้รับความสนใจ และเอาใจใส่จากเพื่อน รู้สึกโดดเดี่ยวแม้จะอยู่ท่ามกลางเพื่อนฝูง แต่เขาก็รู้สึกว่าเพื่อน ๆ รัก และหวังดีต่อเขา

2. ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อน จำนวน 10 ข้อ พบว่า เด็กชาย โอภาส สามารถสร้าง ความสัมพันธ์กับเพื่อนได้ดี ($\overline{X}$ = 3.40) โดยเขาไม่แน่ใจว่าจะปฏิบัติตนอย่างไรให้เพื่อนชอบ แต่เขาสามารถทำให้เพื่อน ๆ หัวเราะสนุกสนานได้ และรู้สึกว่าตนได้รับความช่วยเหลือหรือคำแนะนำที่ดีจากเพื่อนๆ เมื่อมีเรื่องขัดใจกับเพื่อน มักจะชอบพูดปรับความเข้าใจ เขาก็มีความสุขมากที่สุดเมื่อได้ให้ความช่วยเหลือเพื่อน

3. ด้านการทำงานร่วมกับเพื่อน จำนวน 10 ข้อ พบว่า เด็กชาย โอภาส สามารถทำงานร่วมกับเพื่อนได้มาก ($\overline{X}$ = 3.70) โดย เด็กชาย โอภาส พอใจที่จะทำงานร่วมกับเพื่อน มากกว่าทำงานตามลำพัง เพื่อนๆ เขาชอบพูดหรือแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อน แต่ไม่กล้าพูดหรือแสดงความคิดเห็นเท่าที่ควรเมื่อทำงานกลุ่ม และรู้สึกว่าเวลาทำงานกลุ่มมักจะถูกเพื่อนทอดทิ้ง

จากแบบสอบถามการปรับตัวกับเพื่อนของเด็กชายโอภาส สรุปได้ว่า เขามีปัญหาด้านการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อน โดยไม่กล้าพูดหรือแสดงความคิดเห็นเท่าที่ควรเมื่อทำงานกลุ่ม และรู้สึกว่าเวลาทำงานกลุ่มมักจะถูกเพื่อนทอดทิ้ง

7.7 <u>แบบสอบถามเพื่อทราบความรู้สึกของอารมณ์</u>

แบบสอบถามเพื่อทราบความรู้สึกและอารมณ์ มีจำนวน 99 ข้อ พบว่า เด็กชาย โอภาส ทราบความรู้สึกและอารมณ์ ของตนเองอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.10) โดยรู้ว่าตนเอง

ตื่นตกใจง่าย เป็นคนใจร้อนโมโหง่าย ควบคุมอารมณ์ได้น้อย เป็นคนอ่อนไหว กลัวผิดหวัง เป็นคนเงียบเหงา ไม่กล้าทำงานที่ต้องรับผิดชอบ จะรู้สึกไม่สบายใจถ้าต้องทำงานคนเดียว รู้สึกว่าต้องคอยเอาใจคนอื่น ๆ อยู่เสมอ เขาชอบทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ แต่เขารู้สึกว่าเพื่อน ๆ ไม่อยากเล่นกับเขา เมื่อมีปัญหาไม่รู้ว่าจะปรึกษากับใคร อยากให้มีคนคอยรับฟังเรื่องของเขา และต้องการความสนับสนุน หรือคำชมจากผู้อื่น เขารู้สึกว่าพ่อบ้านผู้ดูแลไม่ค่อยมีเวลามาสนใจ รู้สึกว่าพ่อแม่ที่แท้จริงไม่รัก เด็กชายโอภาส ชอบดูโทรทัศน์จนดึก ชอบนั่งเหม่อลอย ชอบหลับในเวลาเรียนบ่อย ๆ และเอาใจใส่ในการเรียนน้อย เมื่อดูหนังสือเขาจะรู้สึกปวดศีรษะบ่อย ๆ ก่อนสอบทุกครั้งจะรู้สึกกระวนกระวายใจ การเรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรมที่ครูกำหนดให้เวลาเรียน ไม่มีความมั่นใจในตนเอง รู้สึกประหม่าที่ต้องออกไปพูดหน้าชั้นเรียน เบื่อที่จะเรียน นอกจากนั้นยังพบว่า เหงาบ่อย ๆ รู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่า ไม่มีความสุข

จากแบบสอบถามเพื่อทราบความรู้สึกและอารมณ์ สรุปได้ว่า เด็กชาย โอภาส มีปัญหา การเรียนต่ำ การปรับตัวกับเพื่อน ปัญหาด้านจิตอารมณ์ ขาดความภาคภูมิใจ ความรัก ความอบอุ่น

7.8 <u>แบบสอบถามความต้องการและปัญหา</u>

แบบสอบถามความต้องการและปัญหา จำนวน 65 ข้อ แบ่งเป็น 9 ด้าน ได้แก่

1) ด้านการเรียน พบว่า เด็กชาย โอภาส มีปัญหาเรียนไม่เข้าใจ โดยมีสาเหตุมาจาก เบื่อการเรียน และสมองไม่ดี มีปัญหาเรื่องสุขภาพ

2) ด้านสุขภาพ พบว่า เด็กชาย โอภาส มักจะปวดศีรษะ สมองมึนชา และอ่อนเพลียเสมอ ๆ แต่มีการออกกำลังกายเป็นประจำ และพักผ่อนอย่างเพียงพอ นอน 6- 8 ชม./ วัน

3) ด้านเศรษฐกิจ ไม่มีปัญหาด้านเศรษฐกิจ แต่ เด็กชาย โอภาส อยากมีเงิน และจะนำไปใช้จ่ายซื้อของเล่น

4) ด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย

4.1 ด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน เขารู้สึกชอบโรงเรียนพอสมควร เพราะมีความสวยงาม สะอาด และอากาศดี แต่บางครั้งจะร้อนมาก มีเสียงดังรบกวน และห้องน้ำมีกลิ่นเหม็น

4.2 ด้านสภาพแวดล้อมในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคายบ้านหนองคาย เขารู้สึกว่า สภาพที่อยู่อาศัยไม่น่าอยู่ต่างคนต่างอยู่ แยกกันหลายพวก ไม่ค่อยจะลงรอยกัน

5) ด้านมนุษยสัมพันธ์ และบุคลิกภาพ

5.1 ด้านมนุษยสัมพันธ์ กับเพื่อน พบว่า เด็กชาย โอภาส มีเพื่อนสนิทเพียง

3-4 คน ส่วนมากอายุเท่ากัน และเรียนอยู่ชั้นเดียวกัน เพื่อน ๆ จะมีนิสัยชอบเล่นโลดโผน และชอบทำผิดกฎระเบียบ เมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อน เขามักจะผู้ตาม เมื่อมีเรื่องขัดแย้ง หรือไม่พอใจกับเพื่อน เขาจะปรับความเข้าใจกับเพื่อน อย่างไรก็ดี จากการตอบแบบสอบถามของ เด็กชาย โอภาส พบว่า เขาต้องการมีเพื่อน แต่ยังไม่เข้าใจการปฏิบัติตัวในการสร้างสัมพันธภาพที่เหมาะสม เขารู้สึกว่ามีความไว้วางใจเพื่อนพอสมควร เขาจะช่วยเหลือเพื่อนเวลาที่เพื่อนขอร้อง และจำเป็นจริง ๆ เท่านั้น แต่เมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จเขาก็จะรู้สึกยินดีไปด้วย

5.2 ด้านมนุษยสัมพันธ์ กับ ครู อาจารย์ ในโรงเรียน พบว่า เด็กชาย โอภาส มีความรู้สึกที่ดีต่อครู อาจารย์ เพราะครูจะให้ความรัก และเอาใจใส่ต่อนักเรียนเท่ากันทุกคน

5.3 ด้านมนุษยสัมพันธ์ กับ พ่อบ้าน และเจ้าหน้าที่ในบ้านหนองคาย พบว่า เด็กชาย โอภาส มีความรู้สึกที่ดีต่อพ่อบ้าน และเจ้าหน้าที่ในบ้านหนองคาย บางคน เท่านั้น บางคนจะดุ

6) ด้านสุขภาพจิต และค่านิยม

6.1 ด้านสุขภาพจิต เขารู้สึกว่าไม่มีคุณค่าในตนเอง ว้าเหว่ หงุดหงิดง่าย ขี้รำคาญ นอกจากนั้น พบว่า เขาอยากมีงานทำ อยากให้ทุกคนรักกัน ไม่มีขโมย

6.2 ด้านค่านิยม คิดว่าคุณธรรมที่จำเป็นมาก ได้แก่ ความสามัคคี ความอ่อนน้อม ส่วนคุณธรรมที่จำเป็นบ้าง ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และความกตัญญู

7) การตั้งเป้าหมายของชีวิตในอนาคต เป้าหมายของชีวิตในอนาคตยังไม่แน่นอน แต่คิดว่าอยากเป็นนักมวย

8) ไม่มีสิ่งที่อยากให้โรงเรียนส่งเสริม และช่วยเหลือตัวเขา

9) สิ่งที่อยากให้ สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย ส่งเสริม คือ ให้ทุกคน ไม่ทะเลาะ พ่อบ้านไม่ดุ

7.9 <u>แบบสอบถามความต้องการและทัศนคติ</u>

แบบสอบถามความต้องการและทัศนคติ จำนวน 17 ข้อ แบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความต้องการ และด้านทัศนคติ ดังนี้

1) ด้านความต้องการจำนวน 3 ข้อ พบว่า เด็กชายโอภาสต้องการความรัก ความอบอุ่นจาก พ่อ แม่ มากที่สุด ในอนาคตอยากเป็นนักมวย ต้องการปลอดภัย ความรัก ความอบอุ่น ความสนุกสนานเพลิด อาหาร และการเรียนหนังสือจากต่อบ้านหนองคาย

2) ด้านทัศนคติต่อบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 4 ข้อ ได้แก่

2.1 ทัศนคติต่อบิดา มารดา พบว่า ปฏิเสธที่จะแสดงความรู้สึก โดยบอกว่า "จำไม่ได้" "ไม่รู้ครับ"

2.2 ทัศนคติต่อเพื่อน เขารู้สึกว่าเพื่อน ๆ จะพาเล่นสนุก เมื่อมีเรื่องเดือดร้อนจะช่วยเหลือกัน

2.3 ทัศนคติต่อต่อครู อาจารย์ เขารู้สึกว่าครูอาจารย์ สอนและเอาใจใส่ดี สนใจนักเรียนทุกคนเท่ากัน

2.4 ทัศนคติต่อทัศนคติต่อสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย

2.4.1 ด้านที่อยู่อาศัย พบว่า ไม่พอใจในการอยู่บ้านหนองคาย เพราะต่างคนต่างอยู่ เขารู้สึกว่าชอบบ้านแสงตะวัน เพราะทุกคนพูดดี พ่อหน่องมีความเมตตา กรุณาและใจดี

2.4.2 ด้านอาหาร มีความพอใจมาก

2.4.3 ด้านกฎระเบียบ พบว่า พอใจ เพราะทำให้เป็นคนดีแต่ไม่ชอบพ่อบ้าน เพราะชอบดุด่าไม่พูดดี ๆ และชอบตี

2.4.4 ด้านเจ้าหน้าที่ มีความรู้สึกว่าพ่อบ้านไม่รัก เพราะชอบดุด่า ไม่พูดดีๆ ชอบใช้การลงโทษโดยการทุบตี เขารู้สึกว่าชอบบ้านแสงตะวันมากกว่า เพราะทุกคนพูดดีและใจดี

จากแบบสอบถามความต้องการและทัศนคติของเด็กชายโอภาส สรุปได้ว่า ต้องการความรัก ความอบอุ่นจากบิดา มารดา ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู อาจารย์ และเพื่อน ๆ มีทัศนคติที่ ไม่ดีต่อบิดา มารดา และมีปัญหาด้านการเรียนหนังสือชอบบ้านแสงตะวันมากกว่าบ้านหนองคาย

7.10 <u>แบบสอบถามปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน</u>

แบบสอบถามปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียนจำนวน 89 ข้อ ของเด็กชาย โอภาส แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับตัวนักเรียน ตอนที่ 2 เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน สรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับตัวนักเรียน จำนวน 4 ข้อ พบว่า เด็กชาย โอภาส เรียนอยู่ชั้นประถมปีที่ 5 / 2 เกรดเฉลี่ยสะสม เท่ากับ 2.0

ตอนที่ 2 เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียนจำนวน 85 ข้อ แบ่งเป็น 3 หมวด ได้แก่

2.1 หมวดข้อมูลส่วนตัว

2.1.1 ด้านการเงิน จำนวน 8ข้อ พบว่า มีสภาพการเงินในระดับดี

2.1.2 ด้านสภาพความเป็นอยู่ จำนวน 9 ข้อ พบว่า มีสภาพความเป็นอยู่ในระดับดี

2.1.3 ด้านสุขภาพ จำนวน 13 ข้อ พบว่า มีสุขภาพ ในระดับปานกลาง โดยรู้สึกว่ามีปัญหาด้านการมองเห็น และได้ยินไม่ชัด

2.2 หมวดข้อมูลด้านสังคม จำนวน 32 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ

2.2.1 ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน จำนวน 8ข้อ พบว่า มีความสัมพันธ์กับเพื่อนในระดับดีแต่รู้สึกว่าเพื่อน ๆ ไม่ค่อยเข้าใจ ขาดเพื่อนที่สนิทและไว้วางใจได้ ต้องการคำแนะนำเกี่ยวกับการคบเพื่อน

2.2.2 ด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์ จำนวน 8 ข้อ พบว่า มีความสัมพันธ์กับอาจารย์ในระดับดีโดยรู้สึกว่าอาจารย์รัก และดูแลนักเรียนดี

2.2.3 ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัว จำนวน 8 ข้อ พบว่า มีปัญหาด้านความสัมพันธ์ กับบุคคลในครอบครัวในระดับมาก โดยรู้สึกว่าพ่อแม่ไม่รัก ขาดความอบอุ่น

2.2.4 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมในโรงเรียน จำนวน 8ข้อ พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง โดยเขามีความพอใจ และอยากเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนในบางครั้งเท่านั้น

2.3 หมวดข้อมูลด้านสังคม จำนวน 32 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ

2.3.1 ด้านตัวนักเรียน จำนวน 8 ข้อ พบว่า มีปัญหาด้านตัวนักเรียนอยากลาออกจากโรงเรียน มากโดยในการเรียนเขารู้สึกขาดสมาธิในการเรียน สมองไม่ดี และเบื่อการเรียน

2.3.2 ด้านตัวอาจารย์ผู้สอน จำนวน 8 ข้อ พบว่า มีความรู้สึกต่ออาจารย์ผู้สอน อยู่ในระดับปานกลาง โดยรู้สึกว่าอาจารย์ผู้สอนมีความสามารถกับวิชาที่สอน สอนได้เหมาะสม

2.3.3 ด้านระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน จำนวน 7 ข้อ พบว่า มีความรู้สึกต่อระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน อยู่ในระดับดี โดยรู้สึกว่ามีระเบียบวินัยเหมาะสมการลงโทษมีกฎเกณฑ์ และมีความยุติธรรม

จากแบบสอบถามปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน ของเด็กชายโอภาสสรุปได้ว่าเขามีปัญหาด้านการเรียน มีปัญหาด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน รู้สึกว่าเพื่อนไม่ค่อยเข้าใจ ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัวโดยรู้สึกว่า พ่อแม่ไม่ให้ความยุติธรรม และถูกรังแกจากบุคคลในบ้าน

7.11 แบบสอบถาม "ใครเอ่ย"

แบบสอบถาม "ใครเอ่ย" พบว่า เด็กชาย โอภาส ได้รับการประเมินจากเพื่อนๆ ในเรื่อง ชอบหลบหนีจากงานของห้องเรียน ชอบทำเสียงแปลกประหลาด ชอบทำเสียงดังขณะเรียน พูดคำหยาบ แกล้งเพื่อนนักเรียนหญิง และเจ้าชู้ยักษ์ มากที่สุด

8. แบบทดสอบ

การรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบ จำนวน 3 ชุด ได้แก่

8.1 แบบทดสอบเบนเดอร์เกสตอลท์ (Bender Visual Motor Gestalt Test)

8.2 แบบทดสอบวาดภาพคน (Draw A Person Test)

8.3 แบบทดสอบวาดภาพบ้าน ต้นไม้ คน (Kinetic House Tree Person)

ปรากฏผลดังนี้

8.1 แบบทดสอบเบนเดอร์เกสตอลท์ (Bender Visual Motor Gestalt Test) จากการประเมินบุคลิกภาพของเด็กชายโอภาส ด้วยแบบทดสอบเบนเดอร์เกสตอลท์ พบว่า มีการกระจายภาพ แสดงว่าเป็นคนมีการวางแผน ลักษณะภาพเอียงแสดงว่ามีความโลเล และขาดระเบียบ วางภาพบนขอบกระดาษ แสดงถึงการมีลักษณะ Fantasy มีลักษณะไม่แน่ใจในความเป็นชาย มีความกังวลใจในเรื่องเพศ ถูกเพศหญิงครอบงำอารมณ์และความคิดกระเจิดกระเจิง ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง พึ่งพาผู้อื่นสูง ค่อนข้างก้าวร้าวมีอคติ ระแวง เชื่อคนง่าย และมีแนวโน้มถูกชักจูงได้สูง การสร้างสัมพันธภาพกับคนอื่นไม่ดี ไร้ระเบียบดื้อเงียบ มีความผิดปกติทางเพศ

8.2 แบบทดสอบวาดภาพคน (Draw A Person Test) จากการประเมินบุคลิกภาพ ของเด็กชายโอภาส ด้วยแบบทดสอบวาดภาพคน พบว่า มีลักษณะดื้อ อารมณ์ฉุนเฉียว ควบคุมตัวเองได้น้อย วิตกกังวล อารมณ์ซึมเศร้า มีปัญหาสัมพันธภาพระหว่างบุคคล อ่อนไหว ชอบคล้อยตามผู้อื่น ไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง มีความต้องการทางเพศสูง (High Sexual Need)

8.3 แบบทดสอบวาดภาพบ้าน ต้นไม้ คน (Kinetic House Tree Person) จากการประเมินบุคลิกภาพของเด็กชายโอภาส ด้วยแบบทดสอบวาดภาพบ้าน ต้นไม้ คน พบว่า มีปัญหาเรื่องการปรับตัว ลังเล ไม่มีความแน่นอน ขลาดกลัว หลีกหนี วิตกกังวล (Anxiety) รู้สึกไม่ปลอดภัย (Feeling of insecurity) รู้สึกว่าทำสิ่งใดก็ไม่ประสบความสำเร็จ โดดเดี่ยว มีความรู้สึกถูกทอดทิ้ง ไม่ค่อยมีพลัง (Low Energy Levels) หวาดระแวง รู้สึกมีปมด้อย และต่ำต้อย (Feeling of Inferiority) มีแนวโน้มของภาวะซึมเศร้า พยายามมีชีวิตอยู่อย่างมั่นคง พยายามต่อสู้เพื่อบรรลุสิ่งที่ประสงค์

การวินิจฉัย

1. <u>สาเหตุที่เกิดมาจากตัวของผู้รับการศึกษา</u> มีดังนี้

1.1 พัฒนาการของบุคลิกภาพไม่เหมาะสม

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบทดสอบ ทั้งหมดต่างมีความสอดคล้องกันโดย เด็กชาย โอภาส มีบุคลิกภาพและการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม กล่าวคือ ขาดความเชื่อมั่นในตนเองมีความอ่อนไหว หวาดระแวง การแสดงออกทางอารมณ์เป็นแบบก้าวร้าวรุนแรงชอบการใช้กำลัง แสดงออกโดยการชกมวย สัมพันธภาพระหว่างบุคคลไม่ดี มีความรู้สึกไม่ปลอดภัย ซึ่งลักษณะบุคลิกภาพดังกล่าวอาจเป็นผลมาจากชีวิตในวัยเด็กซึ่งมีการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวที่ขาดความรัก ความอบอุ่น พ่อแม่ไม่ได้ให้ความรัก ความเอาใจใส่ดูแลเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนเด็ก รวมทั้งจากประสบการณ์ในเยาว์วัยของเด็กชาย โอภาส ที่ถูกพ่อ แม่หลอกพามาทิ้งไว้ เป็นการทอดทิ้งเด็กทั้งร่างกาย และจิตใจ ที่เรียกว่า Physical neglect and Emotional neglect (วันเพ็ญ บุญประกอบ 2534 : 92-94) ดังนั้นจึงมีผลทำให้เกิดการปรับตัวที่ไม่เหมาะสม มีการแสดงออกของพฤติกรรมต่อสิ่งแวดล้อมไม่เหมาะสม เมื่อมีอารมณ์โกรธ มักจะแสดงออกโดยรุนแรง และมุ่งทำลาย จากลักษณะดังกล่าว เด็กที่ถูกทอดทิ้ง มักจะคิดหมกมุ่นของตนเอง ซึ่งเป็นเรื่องราวในอดีตขาดกำลังใจที่จะพัฒนาตนเอง ขาดความมั่นใจ มีการควบคุมตนเองต่ำ มีความรู้สึกคับข้องใจสูง เมื่อมีปัญหาจะไม่กล้าตัดสินใจ และมักจะพึ่งคนอื่นสูง ในเวลาเรียนจะมีปัญหาเรื่องขาดสมาธิ มีปัญหาด้านพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงมาก มักไม่คบใคร มีปัญหาการปรับตัวไม่กล้าที่จะบอกความรู้สึกที่แท้จริงของตน ให้คนอื่นทราบ นอกจากนั้นเกี่ยวกับ ส่วนการมีพฤติกรรม การพูดคำหยาบ การแสดงออกต่อเพื่อน นักเรียนหญิงที่ไม่เหมาะสม เช่น การพยามยามแสดงท่าทางโอบกอด การจับมือ จับแก้มฯลฯ เด็กชายที่อาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย พบว่า อาจจะเป็นเพราะการเลียนแบบพฤติกรรมที่เขาพบเห็นจากเพื่อนๆหรือจากสื่อต่าง ๆ หรืออาจเพราะลักษณะของเขาเอง เพราะจากผลของแบบทดสอบเบนเดอร์เกสตอลท์ (Bender Visual Motor Gestalt Test) พบว่า มีลักษณะไม่แน่ใจในความเป็นชาย มีความกังวลใจในเรื่องเพศ ถูกเพศหญิงครอบงำ อารมณ์และความคิดกระเจิดกระเจิง การสร้างสัมพันธภาพกับคนอื่นไม่ดี ไร้ระเบียบดื้อเงียบที่สำคัญคือ มีความผิดปกติทางเพศ สอดคล้องกับ การประเมินบุคลิกภาพ ของเด็กชายโอภาส ด้วยแบบทดสอบวาดภาพคน พบว่า มีลักษณะดื้อ อารมณ์ฉุนเฉียวควบคุมตัวเองได้น้อย วิตกกังวล อารมณ์ซึมเศร้า มีปัญหาสัมพันธภาพระหว่างบุคคล อ่อนไหว ชอบคล้อยตามผู้อื่น ไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง มีความต้องการทางเพศสูง (High Sexual Need) ดังนั้นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาจึงอาจเกิดมาจากสาเหตุที่เกิดมาจากตัวของผู้รับการศึกษา นั่นเอง

1.2 การถูกทอดทิ้ง

จากการสัมภาษณ์ และประวัติการระเบียนสะสม ทราบว่า เด็กชาย โอภาส มีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อบิดาและมารดา เพราะถูกหลอกนำมาทิ้งไว้ที่สถานี บ.ข.ส.นครราชสีมา เขาต้องกลายเป็นเด็กเร่ร่อน และถูกนำส่งให้มาอยู่ในสถานสงเคราะห์ฯ จังหวัดขอนแก่น และย้ายมาที่สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย เหตุการณ์นี้ทำให้ เด็กชาย โอภาส มีความรู้สึกผิดหวัง เสียใจ รวมทั้งมีความแค้นฝังใจ เกลียดชังบิดา และมารดา เกิดความรู้สึกขัดแย้งอย่างรุนแรง ตนไม่มีคุณค่า

1.3 การใช้ความรุนแรงในครอบครัว

จากการสัมภาษณ์ อัตตชีวประวัติ และจากระเบียนประวัติ ทราบว่า เด็กชาย โอภาสได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างปล่อยปละละเลย มีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อบิดาและมารดา เพราะถูกหลอกนำมาทิ้งไว้ที่สถานี บ.ข.ส. เขาต้องกลายเป็นเด็กเร่ร่อน ถูกทอดทิ้ง ทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจมีการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งพบเมื่อบิดาดื่มเหล้าเมา จะอาละวาดทุบตีเขาเป็นประจำ ทำให้เขารู้สึกว่าใคร ๆ ก็ไม่รัก รู้สึกขาดคุณค่าในตนเอง (Low Self-esteem)มีความรู้สึกในทางลบเกี่ยวกับตนเอง จากการประเมินบุคลิกภาพ ของเด็กชายโอภาส ด้วยแบบทดสอบวาดภาพคน พบว่า มีลักษณะดื้อ อารมณ์ฉุนเฉียว ควบคุมตัวเองได้น้อย วิตกกังวล อารมณ์ซึมเศร้า มีปัญหาสัมพันธภาพระหว่างบุคคล อ่อนไหว ชอบคล้อยตามผู้อื่น ไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง สอดคล้องกับการศึกษาผลของความรุนแรงในครอบครัวที่มีต่อเด็กที่ถูกกระทำ ทารุณ และการทอดทิ้งย่อมมีผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็กเป็นอย่างมาก ซึ่งอาจแบ่งได้ 2 กรณี คือ ผลกระทบทางร่างกาย เด็กที่ถูกกระทำทารุณ และการทอดทิ้งมักมีปัญหา failure to thrive มีลักษณะของเด็กที่บ่งชี้ว่าขาดการเอาใจใส่ดูแล พบว่ามีบาดแผลทางร่างกาย หรืออาจพบมีการอักเสบติดเชื้อ ร่วมด้วย และผลกระทบทางอารมณ์ ขึ้นอยู่กับพัฒนาการ พบว่าเด็กอายุ 6-12 ปี พบว่ามีปัญหาการเรียนไม่ดี ขาดความตั้งใจและมีนะพากเพียร มีความรู้สึกด้อยในคุณค่าของตนเอง มีภาพลักษณ์ของตนเองต่ำ มีอัตมโนทัศน์ต่ำ รู้สึกเป็นปมด้อย ไม่ค่อยอยากจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ พยายามหลีกเลี่ยงการสัมผัสทางอารมณ์ แสดงความรักความเห็นใจไม่เป็น บางคนมีพฤติกรรมก้าวร้าวต่อต้าน และเป็นปฏิปักษ์กับคนรอบข้างได้ง่าย บางคนมีอารมณ์ซึมเศร้า(อัมพล สูอำพัน. 2538 :206-208)

3. <u>สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม</u>

3.1 สภาพสิ่งแวดล้อมภายในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย

จากการสัมภาษณ์ อัตตชีวประวัติ แบบสอบถามการเติมประโยคให้สมบูรณ์ แบบสอบถามความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง แบบสอบถามข้าพเจ้าคือใคร ซึ่งให้ผลสอดคล้อง ทำให้ทราบว่าเด็กชายโอภาส มีความรู้สึกไม่พึงพอใจในการอยู่ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้าน

หนองคาย โดยชอบบ้านแสงตะวันมากกว่า ในด้านมนุษยสัมพันธ์ กับพ่อบ้าน และเจ้าหน้าที่ในบ้านหนองคาย พบว่าเด็กชายโอภาส มีความรู้สึก และทัศนคติที่ไม่ค่อยดีต่อพ่อบ้านบางคน เพราะพ่อบ้านบางคนจะให้ความรัก และเอาใจใส่ต่อเขา แต่บางคนจะดุไม่รัก ชอบดุด่า ไม่พูดดี ๆ ชอบใช้การลงโทษโดยการตี เด็กชายโอภาส มีความรู้สึกว่าต่างคนต่างอยู่ เขารู้สึกว่าชอบบ้านแสงตะวัน เพราะทุกคนพูดดี พ่อหน่องมีความเมตตา กรุณา และใจดี ดังนั้นจึงอาจเป็นปัจจัยส่งเสริมที่ทำให้เด็กชายโอภาสหลบหนีออกไปจากสถานสงเคราะห์ฯ นอกจากนั้นพบว่าภายในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย มีเด็กชายหลายคนที่มีสภาพครอบครัวแตกแยก ไม่อบอุ่น มีบุคลิกภาพ การแสดงออกไม่เหมาะสม ได้แก่ การพูดคำหยาบ ล้อเลียนชื่อพ่อ แม่ ทะเลาะเบาะแว้ง และยังรวมทั้งการชกต่อยกัน แม้จะเป็นสิ่งที่สังคมมองว่าเป็นปัญหา แต่สำหรับเด็กชายที่มาจากครอบครัวแตกแยก ขาดความรัก ขาดความอบอุ่น ถือว่าพฤติกรรมดังกล่าวเป็นเรื่องปกติธรรมดา ดังนั้น จึงอาจมีการลอกเลียนแบบพฤติกรรมความรุนแรง และเป็นปัญหานั้นได้ หรือเด็กชายหลายคนที่มีสภาพครอบครัวแตกแยก ไม่อบอุ่น และมีบุคลิกภาพ การแสดงออกไม่เหมาะสม ได้แก่ การพูดคำหยาบ ล้อเลียนชื่อพ่อ แม่ ทะเลาะเบาะแว้งและยังรวมทั้งการชกต่อยกัน แม้จะเป็นสิ่งที่สังคมมองว่าเป็นปัญหา แต่สำหรับ ที่มาจากครอบครัวแตกแยก ขาดความรัก ขาดความอบอุ่น มีการหล่อหลอมบุคลิกภาพ การสดงออกซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวจึงถือว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดา เกิดการลอกเลียนแบบพฤติกรรม ทำให้ปัญหาการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ทวีความรุนแรงมากขึ้น

การช่วยเหลือ

ผู้วิจัยให้การช่วยเหลือ ดังนี้

1. <u>การให้การช่วยเหลือโดยตรง</u> หมายถึง การช่วยเหลือกับตัวผู้รับการศึกษาโดยตรง ปฏิบัติดังนี้

1.1 การให้คำปรึกษาโดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Client - Centered Counseling) ของคาร์ล อาร์ รอเจอร์ โดยการเน้นให้เขาได้เล่าระบายความรู้สึกถึงชีวิตในอดีตที่สร้างความบอบช้ำ ที่เขาได้รับมา เพื่อเขาจะได้ผ่อนคลาย และได้ระบายความรู้สึกในส่วนที่สร้างความเจ็บปวดในชีวิตออกมา ซึ่งเด็กชายโอภาส ได้เล่าความสัมพันธ์ระหว่างเขากับครอบครัว โดยเขารู้สึกว่าใคร ๆ ไม่รัก แม้แต่พ่อแม่ที่แท้จริงยังพามาทิ้งได้ โดยขณะที่พูดจะมีท่าทางซึมเศร้า เหม่อลอย หมดหวังในชีวิต ผู้วิจัยให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการสร้างบรรยากาศที่อบอุ่น และไว้วางใจ ในระยะของการสร้างสายสัมพันธ์ (Rapport) เพื่อให้เด็กชายโอภาส รู้สึกอบอุ่นไว้วางใจ เพื่อนำไปสู่การร่วมมือในการพัฒนาตนเองต่อไป

1.2 การให้คำปรึกษาโดยใช้ตัวแบบทางสังคม ทฤษฎีนี้ยึดหลักการที่ว่า "การแสดงแบบให้ผู้อื่นเห็นว่าทำอย่างไร ย่อมมีประสิทธิภาพมากกว่าการบอกว่าจะทำอย่างไร" (สมพร สุทัศนีย์. 2533 : 164 ; อ้างอิงมาจาก Stewart, et al. 1978 :148 - 149) เพราะลักษณะของตัวแบบจะมีอิทธิพลต่อผู้รับคำปรึกษาโดยครัมโบลท์ และธอเรสเซน(สมพร สุทัศนีย์. 2533 :164 ; อ้างอิงมาจาก Krumboltz and Thoresen. 1969 : 164) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ตัวแบบทางสังคม ไว้ว่า "การให้ผู้รับคำปรึกษาดูตัวแบบทางสังคมซ้ำ ๆหลายครั้งสลับกับการให้คำชี้แนะของผู้ให้คำปรึกษา การใช้ตัวแบบหลายลักษณะเพื่อให้ผู้รับคำปรึกษา ผสมผสานพฤติกรรมตัวแบบเข้าด้วยกัน ได้แก่ ตัวแบบมีชีวิต และตัวแบบสัญลักษณ์ จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ และเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม" โดยในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้ใช้ตัวแบบสัญลักษณ์โดยการฉายวีดิทัศน์ เกี่ยวกับพฤติกรรมอันพึงประสงค์ที่สังคมต้องการ และผลเสียจากการแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึง ให้ เด็กชายโอภาส ได้ดูซึ่งขณะที่ชมวิดีทัศน์ เขาแสดงความสนใจ และตั้งใจมาก สามารถวิเคราะห์พฤติกรรมที่ได้จากการชมวีดิทัศน์ ได้

1.3 การให้คำปรึกษาโดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์ (Rational Emotive Therapy) ของอัลเบิร์ต เอลลิส (Allbert Ellis) เพื่อให้เด็กชายโอภาส มีความคิดที่เป็นเหตุผล พัฒนาความคิดที่มีเหตุผล ทั้งนี้จะพบว่าผลทางอารมณ์จากการมีความคิดที่ไม่มีเหตุผลของเด็กชายโอภาส คือ ความวิตกกังวล และรู้สึกไร้ค่า มองโลกในแง่ร้าย เพราะเป็นแม้เขาจะเป็นลูกคนเดียวแต่รู้สึกว่า พ่อแม่ ไม่รัก ไม่ได้รับความเอาใจใส่ ความรู้สึกเกลียดชังพ่อแม่ เขา คิดว่าไม่มีใครปรารถนาดีต่อตัวเขาเลย เป็นความคิดทางลบทำให้เกิดการกระตุ้น ความคิดที่ไม่มีเหตุผลทั้งหลาย และเป็นตัวสร้างอารมณ์ที่ไม่เป็นสุข ดังนั้นหากเด็กชายโอภาสต้องการดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุข ก็จะต้องรู้จักการขจัดความคิดที่ไร้เหตุผล และเข้าใจกฎสำหรับการส่งเสริมความคิดที่มีเหตุผล ตามแนวความคิดของการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์ เด็กชายโอภาสควรเปลี่ยนแนวความคิดของตนให้มีเหตุผลเปลี่ยนแปลง ความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อมารดาหรือเหตุการณ์ที่สร้างความเจ็บช้ำในอดีตเพื่อที่จะสามารถพัฒนาศักยภาพในปัจจุบัน

1.4 การให้คำปรึกษาแบบรายบุคคล โดยใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษาพฤติกรรมนิยม (Behavioral therapy) เป็นการให้บริการคำปรึกษาโดยใช้กระบวนการและเทคนิคแบบพฤติกรรมบำบัด ซึ่งทฤษฎีนี้เชื่อว่า "การเกิดพฤติกรรมของมนุษย์ย่อมมีสาเหตุ และเมื่อเกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมขึ้น จึงจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรม" นั่นคือ พฤติกรรมของมนุษย์เป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้ และเปลี่ยนแปลงได้ซึ่งในกรณีของเด็กชายโอภาสมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 4 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯ พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่

เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ดังนั้นจึงควรให้การช่วยเหลือ แก้ไขเพื่อให้เขาสามารถแสดงพฤติกรรมได้เหมาะสม โดยใช้การวางเงื่อนไข การเสริมแรง ตลอดจนการให้เขาค้นหาสาเหตุของพฤติกรรมที่เป็นปัญหา และตระหนักในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันพึงประสงค์ต่อไป

1.5 การสอนทักษะทางสังคม (Social skill) ได้แก่ การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวที่ถูกต้อง และเหมาะสม โดยผู้วิจัยได้สอนให้รู้จักมารยาทของการอยู่ร่วมกันในสังคม วิธีการปรับตัวกับเพื่อนต่างเพศ เพื่อให้รู้จักแสดงอารมณ์อย่างเหมาะสม

1.6 การฝึกพฤติกรรมการกล้าแสดงออก (Assertive Training) ร่วมกับการใช้บทบาทสมมติ (Role Play) แก่เด็กชายโอภาสพบว่า เขามีปัญหาขาดความมั่นใจในตนเอง และรู้สึกประหม่าเมื่อต้องอยู่กับคนหมู่มาก จึงได้ให้การช่วยเหลือโดยการให้เขาฝึกความมั่นใจในตนเอง โดยให้ฝึกหัดการพูดต่อที่ชุมชน ให้แนะนำตัวเองสั้น กับผู้อื่นได้ไม่เคอะเขิน ได้แก่ การแนะนำชื่อ นามสกุล ชื่อโรงเรียน กีฬาที่ชอบ และอาหารที่ชอบ เป็นต้น เมื่อเขาฝึกเป็นเวลา 4 วัน จนเขาคล่อง จึงได้พาเด็กชายโอภาสไปฝึกความมั่นใจโดยให้ฝึกหัดการพูดต่อที่ชุมชน ให้เจ้าหน้าที่คนอื่น ๆ ฟัง โดยพบว่าแม้เขาจะมีท่าทางประหม่า แต่ก็สามารถทำได้ จึงถือว่าเป็นวิธีการฝึกพฤติกรรมการกล้าแสดงออกในเบื้องต้น

1.7 การทำจิตบำบัดแบบประคับประคอง (Supportive Psychotherapy) เพื่อช่วยให้เด็กชายโอภาสเป็นการเปิดโอกาสเพื่อให้การช่วยเหลือในปัญหาต่างๆ ได้แก่ การให้คำแนะนำ การให้กำลังใจ เพื่อให้เด็กชายโอภาส มีความรู้สึกอบอุ่น มีกำลังใจ และภาคภูมิใจในตนเองมากขึ้น

1.8 การสร้างสายสัมพันธ์ (Rapport) เป็นการสร้างบรรยากาศของความเป็นมิตรไว้วางใจได้เพื่อให้เด็กชายโอภาสมีความรู้สึกอบอุ่น มีกำลังใจ และภาคภูมิใจในตนเองมากขึ้น เกิดความรู้สึกมั่นคง และปลอดภัยทางจิตใจ พร้อมที่จะฝ่าฟันอุปสรรคเพื่อการพัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายของชีวิต มีกำลังใจที่จะพัฒนาตนเองต่อไป

2. <u>การให้ความช่วยเหลือโดยทางอ้อม</u> หมายถึง การช่วยเหลือผู้รับการศึกษาโดยการให้ข้อมูลกับผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เข้าใจ ยอมรับและให้ความช่วยเหลือในการช่วยเหลือผู้รับการศึกษา ปฏิบัติดังนี้

2.1 ประชุมปรึกษารายกรณี(Case Conference) 1 ครั้ง ในวันที่ 14 มกราคม พ.ศ .2543 เวลา 14.00-15.00 น. ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์ฯ อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา นักสังคมสงเคราะห์ พ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 5 เจ้าหน้าที่พยาบาล ครูสอนพิเศษ เพื่อเป็นการขอความช่วยเหลือให้การดูแลเอาใจใส่ ให้กำลังใจเด็กชายโอภาส เพื่อให้เกิดความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง มีกำลังใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสมต่อไป โดยมี

รายละเอียด ดังนี้

2.1.1 ประชุมปรึกษารายกรณี โดยผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กชายเด็กชายโอภาส ได้แก่ พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม กับอาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา เพื่อขอความช่วยเหลือในการเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ และเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ตรวจสอบหาทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหา แนะนำสิ่งที่ถูกต้อง ให้กำลังใจในการเสริมแรง เมื่อเด็กชายโอภาส แสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์รวมทั้งมีการวางเงื่อนไข เพื่อให้ สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสมต่อไป

2.1.2 ประชุมปรึกษารายกรณี โดยผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กชายโอภาส ได้แก่ พฤติกรรมการหลบหนี พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 5 เพื่อขอความช่วยเหลือ ในการเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ ยอมรับและเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ตรวจสอบหาทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหา แนะนำสิ่งที่ถูกต้อง ให้กำลังใจแก่เด็กชายโอภาสในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อไป

2.1.3 ประชุมปรึกษารายกรณี โดยผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพของเด็กชายโอภาส กับเจ้าหน้าที่พยาบาล เพื่อขอความช่วยเหลือในการเอาใจใส่ดูแล ที่ถูกต้องเหมาะสม เพราะจากแบบสอบถามปัญหาสุขภาพ พบว่า มีปัญหาด้านสุขภาพ จึงควรให้การช่วยเหลือดังต่อไปนี้

1) มีการตรวจสุขภาพทุก 6 เดือน โดยเฉพาะชั่งน้ำหนัก และ วัดส่วนสูง รวมทั้งการตรวจภาวะทุกขโภชนา

2) ควรมีการนำเด็กไปตรวจสายตาที่โรงพยาบาล เพราะเด็กจะมองเห็นไม่ชัดเจนร่วมกับ มีอาการปวดศีรษะ ซึ่งอาจจะมีสาเหตุมาจากความผิดปกติของสายตา

3) ควรนำเด็กไปตรวจฟัน เพราะ มีปัญหาเกี่ยวกับฟันผุ และเลือดออกตามไรฟันอยู่เสมอควรนำเด็กไปตรวจสุขภาพที่โรงพยาบาล เกี่ยวกับเรื่องอาการปวดท้อง และมีปัญหาท้องผูก รวมทั้งการให้คำแนะนำที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวต่างๆ ควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งมีการบันทึกในระเบียนประวัติ เพื่อจะได้เห็นพัฒนาการได้ชัดเจน

2.1.4 ประชุมปรึกษารายกรณี โดยผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาด้านการเรียนของเด็กชายโอภาส กับครูสอนพิเศษ เพื่อขอความช่วยเหลือในการเอาใจใส่ดูแลให้มีการเรียนเสริมช่วงเย็นในวิชาทุกวิชา โดยเฉพาะควรเน้นการสอนวิชาภาษาไทยให้แก่เด็กชายโอภาส ได้แก่ การฝึกการเขียนคำง่าย ๆ ที่นักเรียนระดับประถมปีที่ 5 ควรจะรู้ ฝึกให้สะกดคำ และอ่านออกเสียง เป็นต้น เพื่อจะได้มีความเข้าใจ เกิดความมั่นใจ และสามารถเรียนมากยิ่งขึ้น

การทำนายผล

เด็กชายโอภาส มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 4 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม สามารถทำนายผลพฤติกรรมที่เป็นปัญหา แต่ละพฤติกรรมดังนี้

1. ปัญหาพฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย พบว่า เคยมีประวัติของการหลบหนี 2 ครั้ง คือครั้งแรก เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 254 ครั้งที่ 2 เมื่อเดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2542 ดังนั้นจะมีแนวโน้มของการหลบหนีได้อีก เพราะเขาเคยกระทำมาก่อน ซึ่งอาจเป็นเพราะลักษณะส่วนตัวของเด็กชายโอภาส หากพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 5 ได้ให้การเอาใจใส่ดูแล และแนะนำในพฤติกรรมการพูดที่เหมาะสมแก่เด็กชายผจญต่อไป ผู้วิจัยคาดว่าหลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้ว ปัญหาดังกล่าวน่าจะดีขึ้น

2. ปัญหาพฤติกรรมการก่อกวนในสถานสงเคราะห์ฯ พบว่า เด็กชายโอภาสมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ การแกล้งเพื่อน การรังแกเพื่อน ๆ หรือเด็กที่เล็กกว่า หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายโอภาส มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดีขึ้นโดยไม่พบพฤติกรรมดังกล่าวเลย ซึ่งอาจเป็นเพราะเขาเห็นความสำคัญในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม แต่อย่างไรก็ดี อาจจะเป็นการเปลี่ยนแปลงในระยะแรกเท่านั้น แล้วอาจจะกลับมาแสดงพฤติกรรมการก่อกวนได้ใหม่ ดังนั้น หากพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 5 ได้ให้การเอาใจใส่ดูแล และแนะนำในพฤติกรรมการพูดที่เหมาะสมแก่เด็กชายโอภาสต่อไป ผู้วิจัยคาดว่าหลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้ว ปัญหาดังกล่าวน่าจะดีขึ้น

3. ปัญหาพฤติกรรมพูดที่ไม่เหมาะสม

3.1 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมในโรงเรียน ได้แก่

1) พฤติกรรมการพูดที่ ไม่ เหมาะสมกับเพื่อน พบว่า เด็กชายโอภาส มีพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อนคือ ดุด่า พูดไม่สุภาพ พูดคำหยาบโดยเฉพาะเรื่องเพศ หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายโอภาส มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดีขึ้นโดยไม่พบพฤติกรรมดังกล่าว ขณะที่เรียนอยู่ในชั้นเรียน หากครู อาจารย์ ได้ให้การช่วยเหลือ การเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ ให้คำแนะนำแก่เด็กชายโอภาสในการพูดที่เหมาะสมอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง ผู้วิจัยคาดว่า หลังจากที่ให้การช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องปัญหาดังกล่าว น่าจะดีขึ้นต่อไป

3.2 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมในสถานสงเคราะห์ฯ ได้แก่

1) พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน พบว่า เด็กชาย โอภาสมีพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน คือ ดุด่า พูดคำหยาบ ล้อเลียนปมด้อยของเพื่อน และล้อเลียนชื่อพ่อแม่เพื่อน หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายผจญมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการ

พูดที่เหมาะสมยิ่งขึ้น จากการรายงานของพ่อบ้าน ผู้ดูแลไม่พบว่า ดุด่า พูดคำหยาบ การล้อเลียน ปมด้อยเพื่อน แต่ถ้าไม่ชอบเพื่อนคนใคร หรือเพื่อนที่ทำให้โกรธ เด็กชาย โอภาสล้อเลียนชื่อพ่อแม่เพื่อนคนนั้นทันที และจะให้เพื่อน ๆ ของเขาในกลุ่มช่วยล้อด้วย จึงเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมจะต้องปรับปรุงต่อไป หากพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 5 ได้ให้การเอาใจใส่ดูแล ควบคุมอย่างเหมาะสมอย่างจริงใจ และต่อเนื่อง ผู้วิจัยคาดว่าหลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้ว ปัญหาดังกล่าวน่าจะดีขึ้น

4. ปัญหาการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

4.1 การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมโรงเรียน ได้แก่ ชอบแกล้งเพื่อนนักเรียนหญิงโดยการโอบกอด จับมือ และจับแก้ม หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายโอภาส มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดังกล่าว โดยแสดง ไม่พบการโอบกอด และจับแก้ม แต่พบว่ายังพยายามโอกาสที่จะจับมือเพื่อนนักเรียนหญิงเมื่อมีโอกาส หากครู อาจารย์ ได้ให้การช่วยเหลือ การเอาใจใส่ดูแล ให้ กำลังใจ ให้คำแนะนำแก่เด็กชายโอภาสในการแสดงออกที่เหมาะสมอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง ผู้วิจัยคาดว่า หลังจากที่ให้การช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องปัญหาดังกล่าว น่าจะต่อไปดีขึ้น

4.2 การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในสถานสงเคราะห์ฯ ได้แก่ การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม กับ เจ้าหน้าที่ พบว่า เด็กชายโอภาสมีการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเจ้าหน้าที่ โดยไม่สนใจต่อเจ้าหน้าที่ โดยทำเป็นไม่ได้ยิน เดินหนีเวลาที่เจ้าหน้าที่เรียก และไม่สนใจต่อการที่เจ้าหน้าที่แนะนำ ตักเตือน หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้ว พบว่า เด็กชาย โอภาสมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยไม่พบพฤติกรรมดังกล่าวเลย จากการรายงานของพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 5 พบว่าเด็กชายโอภาสทำตัวดีขึ้นโดยสนใจในสิ่งที่พ่อบ้าน ผู้ดูแล ให้คำแนะนำ ตักเตือน มีท่าทางอ่อนน้อม หากพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 5 ได้ให้การเอาใจใส่ดูแล และแนะนำในการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมแก่เด็กชายโอภาสต่อไป ผู้วิจัยคาดว่าหลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้ว ปัญหาดังกล่าวน่าจะดีขึ้น

การติดตามผล

หลังจากให้ความช่วยเหลือ ผู้วิจัยได้ติดตามผลเป็นระยะ จำนวน 5 ครั้งโดยการติดตามผลในโรงเรียน และโดยการติดตามในสถานสงเคราะห์ ฯ ดังนี้

1. การติดตามผลในโรงเรียน จำนวน 2 ครั้ง ได้แก่

1) ครั้งที่ 1เมื่อวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2543 พบว่า เด็กชายโอภาสมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ ขณะเรียนวิชาพลศึกษา พบว่า ชอบแกล้งเพื่อนนักเรียนหญิง โดยการโอบกอด จับมือ และจับแก้ม

2) ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2543 ไม่พบการพูดที่ไม่สุภาพ หรือคำหยาบขณะเรียนหนังสือในชั้นเรียน

2. การติดตามในสถานสงเคราะห์ฯ จำนวน 3 ครั้ง ได้แก่

1) ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2543 พบว่า เด็กชายโอภาส มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ ดุด่า หรือพูดคำหยาบเพื่อนที่รับประทานอาหารแล้วทำตกลงพื้น

2) ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2543 พบว่า เด็กชายโอภาสขณะเล่นฟุตบอลกับเพื่อนด้วยความสนุกสนาน มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยไม่พบการดุด่า หรือพูดคำหยาบเกี่ยวกับเรื่องเพศ

3) ครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543 ตั้งใจในการพัฒนาอาคารหอพัก ไม่ก่อกวน แกล้ง ดุด่า หรือรังแกเพื่อน

<u>หมายเหตุ</u>

จากการรายงานของพ่อบ้าน ผู้ดูแลในอาคาร 5 พบว่า เมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2543 เด็กชายโอภาส ได้หลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯ พร้อมกับเด็กชายผจญไปอาศัยอยู่ที่บ้านแสงตะวัน ต.บ้านตาด อ.เมือง จ.อุดรธานีซึ่งเป็นสถานรับเลี้ยงเด็กพลัดหลง เร่ร่อน เมื่อผู้วิจัยได้ติดตามไปที่บ้านแสงตะวัน และได้ซักถามถึงสาเหตุที่ทำให้เด็กชายโอภาสหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯ พบว่าเขาหนีมาเพราะเด็กชายผจญโดยชักชวน และต้องการมาเป็นเพื่อน อีกทั้งรู้สึกคิดถึงพ่อหน่อง (ผู้ปกครองบ้านแสงตะวัน) จึงตัดสินใจตามมาด้วย อย่างไรก็ดี ผู้วิจัยคิดว่าเด็กชายโอภาส สามารถแก้ไขปัญหาด้วยวิธีอื่น ๆ ได้ดีกว่านี้ โดยเขาควรจะห้าม หรือตักเตือนเด็กชายผจญ แทนการหลบหนีออกไปด้วย นั่นแสดงว่าเด็กชายโอภาส มีการตัดสินใจที่ไม่เหมาะสม และแสดงถึงการถูกชักจูงได้ง่าย

ข้อเสนอแนะ

1. <u>ข้อเสนอแนะต่อผู้รับการศึกษา</u>

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้เด็กชายโอภาส ปฏิบัติตนเพื่อแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเขาทั้ง 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1.1 พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯ เสนอแนะให้เด็กชายโอภาสยอมรับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเขาเพราะการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯ อาจเกิดอันตรายแก่ตัวเขาได้ เช่น การเกิดอุบัติเหตุต่าง ๆ หรืออาจเป็นเครื่องมือของพวกมิจฉาชีพ

1.2 พฤติกรรมการก่อกวนทั้งในโรงเรียน และในสถานสงเคราะห์ฯ เป็นพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ เพราะทำให้เกิดความไม่สงบ และการโกรธแค้นจากเพื่อน ๆ ได้เสนอแนะให้

เด็กชายโอภาสเรียนรู้วิธีที่จะควบคุมตนเองให้มากขึ้น

1.3 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม ได้เสนอแนะให้เด็กชายโอภาส เรียนรู้วิธีที่จะควบคุมตนเอง และฝึกการพูดให้สุภาพ ไม่ดุด่า และไม่พูดคำหยาบ เพื่อประโยชน์ต่อตัวเขาเอง

1.4 การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ได้เสนอแนะให้เด็กชายโอภาส ยอมรับตนเองในการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่าง ๆ เรียนรู้วิธีที่จะควบคุมตนเอง และฝึกการแสดงออกที่ถูกต้อง และเหมาะสม เพื่อประโยชน์ต่อตัวเขาเอง

2. ข้อเสนอแนะต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องได้ปฏิบัติตนเพื่อช่วยเหลือ และแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กชายโอภาสทั้ง 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาพฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯ ได้เสนอแนะให้ พ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 5 ให้ความช่วยเหลือ ในการเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ ยอมรับและเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ตรวจสอบหาทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหา แนะนำสิ่งที่ถูกต้อง ให้กำลังใจแก่เด็กชายโอภาสในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อไป ตลอดจนให้การเอาใจใส่ดูแลด้วยความจริงใจและควบคุมวางกฎระเบียบคอยตรวจในเวลากลางคืนอย่างเคร่งครัด

2. ปัญหาพฤติกรรมการก่อกวน

2.1 ปัญหาพฤติกรรมการก่อกวนในสถานสงเคราะห์ฯ ได้เสนอแนะให้ พ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 5 ให้ความช่วยเหลือ ในการเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ ยอมรับและเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ตรวจสอบหาทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหา แนะนำสิ่งที่ถูกต้อง ให้กำลังใจแก่เด็กชายโอภาสในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อไป ตลอดจนให้การเอาใจใส่ดูแลด้วยความจริงใจและจริงจัง เปลี่ยนวิธีการลงโทษจากการตีด้วยไม้เรียว หรือการใช้คำพูดที่รุนแรง มาเป็นการปรับพฤติกรรมโดยใช้วิธีการที่นุ่มนวล ใช้วิธีการลงโทษโดยการให้ทำงานที่เหมาะสม และบอกเหตุผลทุกครั้ง เปิดโอกาสให้เด็กชายโอภาสได้ระบายความรู้สึก ตลอดจนส่งเสริมให้กำลังใจและเสริมแรงเมื่อเขาสามารถแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม

2.2 ปัญหาพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม ได้เสนอแนะให้อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประ จำวิชา และ พ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 5 ให้ความช่วยเหลือ ในการเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ ยอมรับเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้นตรวจสอบหาทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหา แนะนำสิ่งที่ถูกต้องให้กำลังใจแก่เด็กชายโอภาสในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อไป และควรให้การเสริมแรงเมื่อเขา สามารถแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม

3. ปัญหาการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ได้เสนอแนะให้อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำ วิชา และ พ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 5ให้ความช่วยเหลือ ในการเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ

ยอมรับเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้นตรวจสอบหาทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหา แนะนำสิ่งที่ถูกต้องให้กำลังใจแก่เด็กชายโอภาสในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อไป หากจะต้องลงโทษเมื่อมีปัญหาการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ควรหลีกเลี่ยงวิธีการลงโทษจากการตีด้วยไม้เรียวหรือการใช้คำพูดที่รุนแรง มาเป็นการปรับพฤติกรรมโดยใช้วิธีการที่นุ่มนวล ใช้วิธีการลงโทษโดยการให้ทำงานที่เหมาะสม และบอกเหตุผลทุกครั้ง เปิดโอกาสให้เด็กชายโอภาสได้ระบายความรู้สึก เพื่อเด็กชายโอภาสจะได้เกิดความรู้สึกที่ดี ไว้วางใจว่า มีคนรักและห่วงใยต่อตัวเขาอย่างแท้จริง ซึ่งจะทำให้ เด็กชายโอภาสรู้สึกอบอุ่น มั่นคง ไว้วางใจที่จะมาขอคำปรึกษามากขึ้น เป็นการช่วยให้พัฒนาความไว้วางใจ สามารถที่จะสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม มีความเป็นมิตร มีความสัมพันธ์กับผู้อื่นบนพื้นฐานของความเชื่อถือไว้วางใจ (Trust) ซึ่งจะส่งผลให้เขาได้ตระหนักรู้ในคุณค่าของตัวเอง และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอันพึงประสงค์มากขึ้น ตลอดจนส่งเสริมให้กำลังใจ และเสริมแรงเมื่อเขาสามารถแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม

<u>หมายเหตุ</u>

ครูหน่อง และบุคลากร ในบ้านเด็กแสงตะวัน ควรให้ความสนใจ เอาใจใส่ต่อ เด็กชายโอภาส อย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ ให้กำลังใจ แนะนำสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม และคงามแก่เด็กชายโอภาส เพื่อเขาจะได้เกิดความรู้สึกอบอุ่น มั่นคง

3. <u>ข้อเสนอแนะต่อผู้ศึกษาต่อไป</u>

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะศึกษาต่อไป เพื่อทำการศึกษาช่วยเหลือ และแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กชายโอภาส โดยมีข้อเสนอแนะ 2 กรณี ดังนี้

3.1 กรณีที่ผู้ที่จะศึกษาต่อไปยังไม่รู้จัก คุ้นเคยกับเด็กชายโอภาส ควรปฏิบัติ ดังนี้

1) ทำการศึกษาประวัติจากระเบียนประวัติให้ละเอียด เพื่อที่จะได้ทราบข้อมูลเบื้องต้นทั้งหมดของเด็กชายโอภาส

2) ทำการศึกษาประวัติ และขอความร่วมมือจากบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะได้ทราบข้อมูลเบื้องต้นทั้งหมดของเด็กชายโอภาส เป็นการป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดจากการที่ผู้ที่จะศึกษาต่อไป อาจทำให้เกิดการกระทบกระเทือนจิตใจ (Irritation Mood) เนื่องจากการไม่ทราบข้อมูลที่ถูกต้อง และแท้จริง

3) สร้างสายสัมพันธ์ (Rapport) ภายใต้บรรยากาศที่อบอุ่น และไว้วางใจได้

3.2 กรณีที่ผู้ที่จะศึกษาต่อไปมีความคุ้นเคยกับเด็กชายโอภาส ควรปฏิบัติ ดังนี้

1) สร้างสายสัมพันธ์ (Rapport) ภายใต้บรรยากาศที่อบอุ่น และไว้วางใจได้ มีการสร้างสัมพันธภาพด้วยความจริงใจ ยอมรับ และเข้าใจในตัวของเด็กชายโอภาสโดยการแสดงความรักความเอาใจใส่ ห่วงใย อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กชายโอภาส เกิดความ

รู้สึกไว้วางใจ กล้าที่จะระบายความรู้สึกและปัญหาที่แท้จริงของเขาออกมา ซึ่งจะทำให้เกิดแนวทางในการพัฒนาและช่วยเหลืออย่างถูกต้องเหมาะสม และต่อเนื่องต่อไป

2) ศึกษา และค้นหาปัญหาที่อาจเป็นปัญหาเดิม หรือเป็นปัญหาใหม่ของเด็กชายโอภาส เพื่อให้การช่วยเหลือต่อไป และควรใช้ระยะเวลาในการศึกษาให้มากยิ่งขึ้น

กรณีศึกษารายที่ 7 เด็กชาย โชคชัย (นามสมมติ)

(ระยะเวลาศึกษา ตั้งแต่ 16 ตุลาคม 2542 - 27 กุมภาพันธ์ 2543 รวม 135 วัน)

ลักษณะทั่วไป เด็กชาย โชคชัย เป็นเด็กชายวัยเรียน อายุ 13 ปี ดูสมวัย รูปร่างสูงโปร่ง ผิวขาว ผมตัดสั้น นัยน์ตาสีดำ มีท่าทาง แจ่มใส แววตามีความประหม่า การแต่งกายสะอาดพอใช้ สุขวิทยาส่วนบุคคลดี ไม่สวมรองเท้ามี คราบเหงื่อไคล จากการรวบรวมข้อมูลโดยใช้เทคนิคทั้ง 8 เทคนิค สามารถสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. การสังเกต และการบันทึกการสังเกต

ผู้วิจัยได้สังเกตและการบันทึกการสังเกต ทั้งในโรงเรียน และในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย ดังนี้

1.1 การสังเกตและการบันทึกการสังเกตโดยทั่วไปในโรงเรียน ขณะที่เรียนจำนวน 4 ครั้ง ๆ ละ 30 นาที ดังนี้

1.1.1 ครั้งที่ 1 ขณะที่เรียนวิชาภาษาไทย พบว่า เด็กชายโชคชัย พูดน้อย พูดเสียงเบาพูดเฉพาะที่จำเป็น ไม่สนใจพูดคุยกับเพื่อน ๆ เรียบร้อยท่าทางสนใจและตั้งใจในการเรียนดี

1.1.2 ครั้งที่ 2 ขณะที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษ พบว่า เด็กชายโชคชัย พูดเสียงเบาไม่ชอบแสดงความคิดเห็น ท่าทางครุ่นคิด เหม่อลอยมองออกนอกหน้าต่างไม่ค่อยสนใจในการเรียน

1.1.3 ครั้งที่ 3 ขณะที่เรียน วิชา สลน. พบว่า เด็กชายโชคชัย สนใจและตั้งใจในการเรียนดี ซักถาม และแสดงความคิดเห็นกับครู อาจารย์ด้วยท่าทางที่สุภาพ

1.1.4 ครั้งที่ 4 ขณะที่เรียนวิชาคณิตศาสตร์ พบว่า เด็กชายโชคชัย ไม่แสดงความคิดเห็น ท่าทางเบื่อหน่าย หงุดหงิด แสดงความวิตกกังวล ไม่มีความสนใจในการเรียน เหม่อลอยมองออกนอกหน้าต่าง

1.2 การสังเกตและการบันทึกการสังเกตในขณะสัมภาษณ์ และช่วงการดำเนินการสร้างสัมพันธภาพกับเด็กชายโชคชัย ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคายจำนวน 6 ครั้งๆละ 30 นาที ดังนี้

1.2.1 ครั้งที่ 1 ขณะอยู่ในโรงอาหาร พบว่าเด็กชายโชคชัย ช่วยทำหน้าที่เป็นเวรจัดอาหาร และทำความสะอาดประจำวัน นั่งร่วมรับประทานอาหารกับเพื่อน ๆ น้อง ๆเด็กที่เล็กกว่าด้วย สีหน้าเรียบเฉย ท่าทางไม่มีความสุข รับประทานอาหารได้เรียบร้อยดี

1.2.2 ครั้งที่ 2 ขณะนั่งทำการบ้านอยู่ใต้อาคาร 1 พบว่า เด็กชายโชคชัย กำลังทำงานส่งอาจารย์เงียบ ๆ คนเดียว แสดงท่าทางรำคาญเพื่อนของกลุ่มเด็กชายมานพ ที่พูดคุยกันเสียงดัง แต่ไม่ได้พูดอะไร

1.2.3 ครั้งที่ 3 ขณะเข้าแถวหน้าเสาธงบริเวณหน้าตึกอำนวยการเพื่อเตรียมตัวไปรับประทานอาหาร พบว่า เด็กชายโชคชัย แสดงสีหน้าเฉยเมย ไม่สนใจพูดคุยกับใคร เมื่อผู้วิจัยเข้าไปทักทาย เด็กชายโชคชัยยิ้มตอบ และไหว้

1.2.4 ครั้งที่ 4 ขณะทำงานรอบ ๆ อาคารที่พัก พบว่า เด็กชายโชคชัย ช่วยพ่อบ้านผู้ดูแล และเพื่อน ๆ ทำงานเก็บกวาดหยากไย่ และทำความสะอาดพื้นด้วยท่าทางตั้งใจ ขณะทำงานพูดคุยกับเด็กชายเอ ซึ่งเป็นเด็กที่เล็กกว่า ด้วยท่าทางเป็นกันเอง

1.2.5 ครั้งที่ 5 ขณะยืนดูเพื่อนเล่นปิงปอง พบว่า เด็กชายโชคชัยสนใจในการเล่นของเพื่อน ๆ แต่ปฏิเสธเมื่อถูกชวนให้เล่น แล้วเดินหนี เมื่อเพื่อนในอาคาร ทะเลาะ หรือชกต่อยกัน เขาจะยืนมองเฉย ๆ ไม่เข้าไปห้ามแล้วเดินหนีไป

1.2.6 ครั้งที่ 6 ขณะที่สนทนากับผู้วิจัยอยู่ที่ม้าหินอ่อนหน้าอาคาร 2 พบว่า เด็กชายโชคชัย แสดงสีหน้าเรียบเฉย ท่าทางเป็นมิตร พูดคุยดี เมื่อมีเพื่อน ๆที่เดินผ่านมาและหยุดยืนใกล้ ๆ เด็กชายโชคชัยจะแสดงสีหน้าไม่พอใจ ด่า และตะคอกเพื่อไล่เพื่อน

2. การสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ทั้งผู้รับการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในโรงเรียน และในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย ดังนี้

2.1 สัมภาษณ์ผู้รับการศึกษา คือเด็กชายโชคชัยทราบว่าเขาเป็นพี่ชายคนโต โดยมีน้องชาย 2 คน เดิมเขาอาศัยอยู่กับครอบครัว มีสมาชิก 5 คน โดยพ่อแม่ มีอาชีพทำนา ครอบครัวเขามีปัญหาเดือดร้อนอยู่เสมอ ๆ พ่อจะทำงานหนักมากเพื่อหาเงินมาเลี้ยงครอบครัว ส่วนแม่มักไม่ค่อยทำงานอะไร จะดูแลบ้าน ทำอาหาร และมักไปเที่ยวเล่นกับเพื่อน ๆ ในระแวกบ้าน แม่จะใช้เงินเก่งทำให้มีเรื่องทะเลาะกันกับพ่อบ่อย ๆ ส่วนมากคือ เรื่องไม่มีเงิน บางครั้งแม่ไปเที่ยวงานบุญที่หมู่บ้านอื่น โดยนอนค้างคืนไม่กลับบ้าน บางครั้งแอบไปเล่นการพนัน และดื่มเหล้า ต่อมาพ่อของเขาเสียชีวิตด้วยโรคมะเร็งตับ แม่จึงพาเขามาอยู่สถานสงเคราะห์ฯ บอกว่า ให้เขามาเรียนหนังสือ

ส่วนน้องชาย 2 คนแม่พาไปฝากให้ตา ยาย เลี้ยง โดยบอกว่า "แม่จะไปหางานทำ" หลังจากนั้นแม่หายไปเลย ไม่เคยมาเยี่ยม เป็นเวลาเกือบ 2 ปี แล้ว ครั้งสุดท้ายที่ตามาเยี่ยม เมื่อประมาณ 6 เดือนที่แล้วบอกว่า "ไม่ได้ข่าวของแม่เขาเลย และก็ไม่เคยส่งเงินมาให้"

2.2 สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียน ได้แก่

2.2.1 การสัมภาษณ์อาจารย์ประจำชั้น ได้แสดงควเมคิดเห็นว่า เด็กชายโชคชัย เป็นคนเรียบร้อย พูดเสียงเบา ท่าทางสุภาพ แต่ไม่ค่อยมีความมั่นใจในตนเอง ผลการเรียนค่อนข้างดี ตั้งใจในการเรียน ก็จะมีความรับผิดชอบทำงานหรือการบ้านที่ครูมอบหมายให้ทำ แต่ถ้าเป็นกิจกรรมส่วนรวมมักจะหลบหนีเป็นประจำ

2.2.2 การสัมภาษณ์อาจารย์สอนวิชาคณิตศาสตร์ ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชาย โชคชัย เป็นคนเรียบร้อย สามารถเรียนวิชาคณิตศาสตร์ได้ดี มีสมาธิและคิดเลขเร็ว เป็นเด็กเรียนดีคนหนึ่ง ตั้งใจในการเรียน ก็จะมีความรับผิดชอบทำงานหรือ การบ้าน ที่ครูมอบหมายให้มาส่งทุกครั้ง

2.2.3 การสัมภาษณ์อาจารย์สอนวิชาสถน. ได้แสดงความคิดเห็น เด็กชายโชคชัย เป็นเด็กเรียนดี เรียบร้อย สนใจและตั้งใจในการเรียนดี ซักถาม และแสดงความคิดเห็นกับครูอาจารย์ด้วยท่าทางที่สุภาพ

2.3 การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย ได้แก่

2.3.1 การสัมภาษณ์พ่อบ้านผู้ดูแล อาคาร 1 ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชาย โชคชัย เป็นเด็กเก่ง มีความตั้งใจในการทำงานดี ความสะอาดของร่างกายอยู่ในเกณฑ์พอใช้ เรียนดี แต่มักเก็บตัวอยู่คนเดียว มีปัญหาที่สำคัญที่สุดคือ การหลบหนี เพื่อกลับไปหาแม่ โดยแอบหลบหนีไปในตอนกลางคืน 2 ครั้งแล้ว ครั้งที่ 1 เมื่อ วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2542 ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2542

2.3.2 การสัมภาษณ์เพื่อนสนิทคือ เด็กชายสยาม ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชายโชคชัย เป็นคนดี เรียนเก่ง เรียบร้อย ชอบเล่นกับเพื่อน ๆ ไม่ชอบรังแกใครก่อนมีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือเพื่อน ชอบสอนการบ้านเพื่อน และน้อง ๆ เสมอ รับผิดชอบทำงานอาคารที่พักได้ดี แต่มักจะนั่งเหม่อลอย และบ่นคิดถึงบ้านเสมอ

3. การเยี่ยมสถานสงเคราะห์

ผู้วิจัยได้ไปเยี่ยมสถานสงเคราะห์ฯ 3 ครั้งในวันที่ 31 ตุลาคม 2542 วันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 และวันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ. 2543 ผู้วิจัยได้สังเกต และสัมภาษณ์ผู้รับการศึกษา รวมทั้งสังเกต และสัมภาษณ์พ่อบ้านผู้ดูแล อาคาร 1 มีดังนี้

3.1 การสังเกต พบว่า สภาพอาคาร 1 ที่พักอาศัย เป็นอาคารไม้ 2 ชั้น ใต้ถุนสูง ภายในอาคารชั้นบนจัดเป็นที่พักห้องนอนใหญ่โล่ง 1 ห้องบรรจุเตียงนอนแบบ 2 ชั้นจำนวน 30 เตียง ให้เด็กชายได้นอนรวมกันมีเครื่องนอนได้แก่ ที่นอน หมอน ผ้าห่ม มีผ้าปูที่นอน และปลอกหมอนครบทุกเตียง แต่ไม่ค่อยมีความเป็นระเบียบ มีพัดลมชนิดแขวนติดเพดานจำนวน 4 ตัว อากาศถ่ายเทได้สะดวกดี มีห้องน้ำ 3 ห้อง แต่ชำรุด 1 ห้อง กลิ่นเหม็นไม่ค่อยสะอาดอยู่บริเวณชั้นล่างใต้อาคารที่พัก มีอาคารที่จัดเป็นโรงอาหารซึ่งห่างจากตัวอาคาร 1 ออกไปอีกประมาณ 500 เมตรจัดเป็นโต๊ะสำหรับให้เด็ก ๆได้รับประทานอาหาร มีความสะอาดพอควรแต่อากาศค่อนข้างร้อนอบอ้าวอากาศถ่ายเทไม่สะดวก แสงสว่างไม่เพียงพอ บางครั้งขณะรับประทานอาหารเย็นจะไม่เปิดไฟ เมื่อเวลารับประทานอาหารเด็กจะต้องรีบรับประทาน ภายหลังจากรับประทานอาหารเสร็จจะช่วยกันดูแลความสะอาดตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ในแต่ละวันแต่พบว่าเด็กยังขาดความเข้าใจ และความเรียบร้อยในการเก็บกวาด เพราะมักจะกวาดเศษอาหารลงกับพื้นทางเดินแล้วจึงกวาดพื้น ซึ่งทำให้พื้นทางเดินสกปรก และเปียกน้ำ อาจทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกที่อาศัยอยู่ด้วยกัน จะมีหลายกลุ่ม ทั้งที่กลุ่มอายุน้อยกว่าเด็กชายมานพ และกลุ่มอายุใกล้เคียงกัน ส่วนมากช่วยเหลือกันดี รับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายให้ได้ดีพอสมควร

3.2 การสัมภาษณ์ เด็กชายโชคชัย พบว่า ได้พาผู้วิจัยไปเยี่ยมชมบริเวณรอบ ๆ อาคารที่พัก แต่ไม่พาไปบนเตียงที่นอนประจำ เพราะบอกว่า "เดี๋ยวพี่ร้อน ข้างบนไม่มีอะไรน่าดูหรอกครับ" ขณะพูดท่าทางอารมณ์ดี และเป็นห่วงผู้วิจัยมากกว่าจะอายที่จะต้องพาไปชม เด็กชายโชคชัยได้เล่าว่า เขาเข้ามาอยู่ที่นี่เกือบ 2 ปีแล้ว แรก ๆ ไม่ชิน นอนร้องไห้คิดถึงน้องชาย คิดถึงบ้านทุกคืน แต่ต่อมาก็เริ่มชิน ตอนนี้กังวล และห่วงน้อง ๆที่บ้านมาก โดยพูดว่า "ไม่รู้ว่าจะอยู่ จะกินยังไง ตา ยายก็แก่แล้ว" ขณะพูดมีน้ำตาคลอตา ท่าทางเศร้าซึม

3.3 การสัมภาษณ์ พ่อบ้าน ผู้แลอาคาร 1 พบว่า เด็กชายโชคชัยเป็นเด็กคนหนึ่งที่อาศัยในอาคารนี้ ชอบเล่นกับกลุ่มเพื่อนสนิทเพียง 2-3 คนโดย เด็กชาย โชคชัย เป็นเด็กเก่ง มีความตั้งใจในการทำงานดี ความสะอาดของร่างกายอยู่ในเกณฑ์พอใช้ เรียนดี แต่มักเก็บตัวอยู่คนเดียว มีปัญหาที่สำคัญที่สุดคือ การหลบหนี เพื่อกลับไปหาแม่ โดยแอบหลบหนีไปในตอนกลางคืน 2 ครั้งแล้ว ครั้งที่ 1 เมื่อ วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2542 ครั้งที่ 2 เมื่อ วันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2542 แต่โดยทั่วไปจะทำตัว ชอบช่วยเหลืองานดี ไม่ค่อยยุ่งเกี่ยวกับใคร แต่เคยพบว่าเวลาที่มีคนมารบกวน หรืออาจประจวบกับเด็กชาย โชคชัย อารมณ์ไม่ดี พบว่าเวลาโกรธน่ากลัวมาก เพราะเด็กตัวโตกว่าเขาก็ไม่กลัว

การเยี่ยมสถานสงเคราะห์ฯ พอสรุปได้ว่า สถานที่พักมีความสะดวกสบายพอสมควร แต่ห้องน้ำอยู่ชั้นล่างของตัวอาคารทำให้ไม่สะดวกในตอนเวลากลางคืน และควรจะดูแลเรื่องความสะอาดให้มากยิ่งขึ้น ที่พักชั้นบนไม่มีน้ำดื่มที่จัดไว้ให้เด็กที่จะสามารถดื่มได้ในเวลากลางคืน และพบว่า เด็กเข้านอนไม่เป็นเวลาตามที่สถานสงเคราะห์ฯได้กำหนดเอาไว้ คือเวลา 21.00น เด็กชาย โชคชัย มีปัญหาในเรื่องการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อน ๆ และพฤติกรรมการหลบหนี เป็นประเด็นสำคัญเวลาโกรธจะชอบด่าด้วยถ้อยคำรุนแรง

4. อัตชีวประวัติ

เด็กชาย โชคชัย เป็นลูกชายคนโต เกิดมาในครอบครัวที่พ่อ แม่ มีอาชีพทำนามีน้องชาย 2 คน รวมมีสมาชิกในครอบครัว 5 คน จากการวิเคราะห์ สามารถสรุปได้ดังนี้

4.1 ชีวิตในวัยเด็กของเด็กชาย โชคชัย พบว่า มีสภาพครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น พ่อต้องทำงานหนัก ส่วนแม่ไม่สนใจดูแลครอบครัว ชอบดื่มเหล้าเล่นการพนัน เขาเสียใจมากที่บิดาต้องเสียชีวิตด้วยโรคมะเร็งตับ และต้องมาอยู่ในสถานสงเคราะห์ฯ

4.2 ชีวิตในปัจจุบัน พบว่า เป็นลักษณะชีวิตของ เด็กชายคนหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะคล้ายนักเรียนประจำ โดยมีหน้าที่รับผิดชอบตามที่ได้รับมอบหมาย มีหน้าที่เรียนหนังสือ จากการศึกษาพบว่า เด็กชายโชคชัย มีความรู้สึกโดดเดี่ยว ขาดความไว้วางใจ ชอบแยกตัวอยู่คนเดียว ท่าทางไม่มีความสุข ปรารถนาจะไปอยู่กับครอบครัว คิดถึงแม่และน้อง สิ่งที่ดีที่สุดในตัวเขาคือตั้งใจเรียนดี มีผลการเรียนดี สิ่งที่เป็นปัญหา และเขาคิดว่าไม่ดี คือมีพฤติกรรมการหลบหนี

4.3 ชีวิตในอนาคต พบว่า อยากมีงานทำ

จุดที่เป็นข้อน่าสังเกต และน่าจะเป็นปัญหามากที่สุด คือ มีพฤติกรรมการหลบหนี มีสัมพันธภาพกับผู้อื่นบกพร่อง และชอบแยกตัวอยู่คนเดียว

5. บันทึกประจำวัน

จากการบันทึกประจำวัน ทำให้ทราบว่า เด็กชาย โชคชัย มีกิจวัตรประจำวันในแต่ละวันคล้ายคลึงกัน คือ เด็กชาย โชคชัย ตื่นนอนเวลา 05.30 น. หลังจากกนั้นจะเป็นการทำกิจธุระส่วนตัว จากนั้นไปรับประทานอาหารเช้าที่โรงอาหาร จะทำงานในบริเวณอาคารที่พัก ตามที่ได้รับมอบหมายให้แล้ว เดินทางไปเรียนหนังสือในช่วงพักกลางวันจะใช้เวลาหลังจากรับประทานอาหารกลางวันแล้ว นั่งอ่านหนังสือคนเดียว หรือดูเพื่อน ๆเล่นสนุกต่าง ๆ และเข้าเรียนในตอนบ่าย ในตอนเย็นหลังเลิกเรียน จะเล่นฟุตบอลกับเพื่อน ๆ ในสถานสงเคราะห์ฯ อาบน้ำ และรับประทานอาหารเย็น จากนั้นพักผ่อน โดยการเดินเล่น ทำการบ้านหรือบางวันจะไปเรียนพิเศษกับครูแมว

หรือครูหนึ่ง ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ ในสถานสงเคราะห์ฯ นั่นเอง เข้านอนในเวลาประมาณ 21.00 - 22.00 น. หากเป็นเย็นวันศุกร์ เสาร์ - อาทิตย์ จะเข้านอนดึกกว่านั้น เพราะเขาชอบดูโทรทัศน์รายการพิเศษต่าง ๆ ในวันหยุดเสาร์ - อาทิตย์ จะใช้เวลาว่างส่วนใหญ่เดินเก็บสาหร่ายริมบึงหลังสถานสงเคราะห์ฯ บางครั้งจะเล่นปิงปองกับเพื่อนๆ(ที่ไม่ใช่เด็กชายสถานสงเคราะห์ฯ) ที่โรงเรียน

จากบันทึกประจำวัน ของ เด็กชาย โชคชัย พบว่า เขามีการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันเป็นแบบเดิม ๆ สม่ำเสมอ ได้แก่ การทำงานที่ได้รับมอบหมาย สถานสงเคราะห์ฯ การไปเรียน หนังสือ การเล่นกับเพื่อนๆ จากบันทึกของ เด็กชาย โชคชัย พบว่า เขาคิดถึง แม่ และน้อง ๆ ชอบเก็บตัวอยู่คนเดียว และพบว่า เขามีสัมพันธภาพระหว่างกับเพื่อน ๆ ไม่ดี

6. สังคมมิติ

การทำสังคมมิติ ในทั้ง 4 สถานการณ์ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

6.1 สถานการณ์ ที่ 1 " ถ้านักเรียนต้องการไปชมภาพยนตร์แต่พ่อบ้าน และผู้ดูแลไม่อนุญาต นักเรียนต้องการหลบหนีไปชมภาพยนตร์ นักเรียนจะชวนเพื่อนคนใด" ปรากฏว่า เด็กชายโชคชัยอยู่ในบทบาทของ Star แสดงให้เห็นว่า เขามีลักษณะพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ คือเรื่องการหลบหนี ซึ่งสอดคล้องกับประวัติส่วนตัวของเด็กชายโชคชัยที่เคยหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯมาแล้ว 2 ครั้ง

6.2 สถานการณ์ 2 "ถ้านักเรียนต้องการจะทำการก่อกวน หรือสร้างสถานการณ์ก่อกวน นักเรียนจะชวนเพื่อนคนใด" ปรากฏว่า เด็กชายโชคชัยอยู่ในบทบาทของ Rejectee คือ ไม่มีสมาชิกคนใดเลือกเขาเลย แต่เขายังเลือกสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม

6.3 สถานการณ์ที่ 3 " ถ้านักเรียนต้องการจะโต้เถียง หรือโต้แย้ง นักเรียนจะเลือกเพื่อนคนใดที่โต้เถียงเก่งที่สุด" ปรากฏว่าเด็กชายโชคชัย อยู่ในบทบาทของ Rejectee คือ ไม่มีสมาชิกคนใดเลือกเขาเลย แต่เขายังเลือกสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม

6.4 สถานการณ์ที่ 4 " ถ้ามีการจัดการแสดงละครขึ้นมาหนึ่งเรื่องโดยการแสดงครั้งนี้ให้เลือกเพื่อนมาสวมบทบาทตุ๊ร้าย ก้าวร้าว ไม่เกรงกลัวครู พ่อบ้าน ผู้ปกครอง ชอบลวนลามผู้หญิง และชอบทำผิดกฎระเบียบท่านจะเลือกเพื่อนคนใด" ปรากฏว่า เด็กชายโชคชัยอยู่ในบทบาทของ Rejectee คือ ไม่มีสมาชิกคนใดเลือกเขาเลย แต่เขายังเลือกสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม

7. แบบสอบถาม

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามทั้งหมด 11 ชนิด ได้แก่

7.1 แบบสอบถามปลายเปิดการเติมประโยคให้สมบูรณ์

7.2 แบบสอบถามความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง

7.3 แบบสอบถามข้าพเจ้าคือใคร

7.4 แบบสอบถามปัญหาสุขภาพ

7.5 แบบสอบถามปัญหาสังคมทั่วไป

7.6 แบบสอบถามการปรับตัวกับเพื่อน

7.7 แบบสอบถามเพื่อทราบความรู้สึกของอารมณ์

7.8 แบบสอบถามความต้องการและปัญหา

7.9 แบบสอบถามความต้องการและทัศนคติ

7.10 แบบสอบถามปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน

7.11 แบบสอบถาม " ใครเอ่ย "

7.1 <u>แบบสอบถาม แบบเติมประโยคให้สมบูรณ์</u>

แบบสอบถามแบบเติมประโยคให้สมบูรณ์ จำนวน 64 ข้อมีทั้งหมด 15 ด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านมารดา บิดา ครอบครัว สัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศ เพศสัมพันธ์ เพื่อนทั่วไป ผู้ที่เหนือกว่า ผู้ที่ด้อยกว่า เพื่อนร่วมกลุ่ม ความกลัว ความรู้สึกผิด ความสามารถ อดีต อนาคต และเป้าหมาย พบว่า เด็กชายโชคชัยมีปัญหาด้านมารดา ด้านครอบครัว ด้านเพื่อนทั่วไป ด้านความรู้สึกผิด ดังนี้

7.1.1 ด้านมารดา พบว่า เด็กชาย โชคชัย มีความรู้สึกว่ามารดาไม่รัก

7.1.2 ด้านครอบครัว พบว่า เด็กชายโชคชัย มีความรู้สึกว่าครอบครัวของเขาไม่เหมือนคนอื่นเป็นครอบครัวแตกแยก ขาดความรัก ความอบอุ่น

7.1.3 มีความรู้สึกผิดที่หลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯ

7.1.4 ด้านความรู้สึกผิด พบว่า เด็กชายโชคชัยมีความรู้สึกผิดที่หลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯ

7.2 <u>แบบสอบถามความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง</u>

แบบสอบถามความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง จำนวน 20 ข้อ พบว่า เด็กชาย โชคชัย มีความรู้สึกที่ค่อนข้างดีต่อตนเอง แต่มีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อมารดา และรู้สึกเกลียดมารดา เสียใจต่อการตายของบิดาเด็กชายโชคชัยมีความเข้าใจในตนเอง คือ รู้ว่าตนเองเป็นคนชอบอยู่คนเดียว แต่เขาก็ตระหนักถึงภาระที่ต้องรับผิดชอบคือจะต้องดูแลน้องให้ดี อยากมีงานทำดี ๆ จะได้เลี้ยงดูแม่และน้องได้ ความภาคภูมิใจในตัวเองคือเป็นเด็กเรียนดี และรักการเรียน เขามีความรู้สึกประหม่าและไม่มั่นใจที่จะต้องอยู่กับคนแปลกหน้า เขาสามารถเรียนได้ดีในวิชาคณิตศาสตร์ และเพื่อน ๆ ชอบที่จะให้เขาสอนให้ แต่ก็มีความวิตกกังวลกลัวว่าจะสอบตกในวิชาภาษาอังกฤษ เพราะไม่เข้าใจในวิชานี้เรียนได้ไม่ดี

จากแบบสอบถามความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเองของเด็กชายโชคชัย สรุปได้ว่า เด็กชายโชคชัย มีความรู้สึกนึกคิดต่อตนเองค่อนข้างดี กล่าวคือ ตระหนักถึงภาระที่ต้องรับผิดชอบ คือจะต้องดูแลน้องให้ดี อยากมีงานทำดี ๆ จะได้เลี้ยงดูแม่และน้องได้ ความภาคภูมิใจในตัวเองคือ เป็นเด็กเรียนดี และรักการเรียน แต่วิตกกังวลกลัวว่าจะสอบตกในวิชาภาษาอังกฤษ

7.3 <u>แบบสอบถามข้าพเจ้าคือใคร</u>

แบบสอบถามข้าพเจ้าคือใคร จำนวน 3 ข้อ พบว่า เด็กชาย โชคชัย ในชีวิตปัจจุบัน เด็กชาย โชคชัย มีความตั้งใจในการเรียนหนังสือดี แม้ว่าเขาจะเรียนได้ไม่ดีในวิชาภาษาอังกฤษ เขาชอบเรียน วิชา คณิตศาสตร์ ความรู้สึกที่ไม่ดี และเกลียดชังแม่ เพราะทอดทิ้งแม่ไป ทำให้ครอบครัวแตกแยก ขาดความรัก และความอบอุ่น นอกจากนั้นยังพบว่ามีปัญหา เกี่ยวกับการคบเพื่อน โดยรู้สึกขาดความไว้วางใจ และไม่อยากคบใคร ในอดีต มีความรู้สึกอบอุ่นใจที่มีพ่อ คอยดูแล ตนและน้อง ๆ ในอนาคต อยากมีงานทำดี ๆ เพื่อจะได้เลี้ยงดูน้อง ๆ

แบบสอบถามข้าพเจ้าคือใคร สรุปได้ว่า เด็กชายโชคชัย มีปัญหาในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ เกลียดแม่ เป็นห่วงน้อง ๆ และมีปัญหา เกี่ยวกับการคบเพื่อน

7.4 <u>แบบสอบถามปัญหาสุขภาพ</u>

แบบสอบถามปัญหาสุขภาพ จำนวน 50 ข้อ พบว่า เด็กชายโชคชัย มีปัญหาด้านสุขภาพ ได้แก่ มีปัญหาในเรื่องของความรู้สึกว่าตนเองร่างกายไม่สมบูรณ์ เขารู้สึกว่าตนเองมีรูปร่างผอม ไม่แข็งแรง จากการตรวจร่างกายเบื้องต้น พบว่า เด็กชาย โชคชัย มีความแข็งแรงของกล้ามเนื้อในระดับปกติ มีรูปร่างผอมสูง จึงอาจทำให้เขาคิดว่าตนเองมีร่างกายไม่สมบูรณ์ นอกจากนั้นยังพบว่าเขามักนอนไม่หลับ รู้สึกหลับยาก เพราะมีเรื่องต้องคิด และกังวลใจในเรื่องน้องๆ คิดถึงบ้าน ทำให้สมองมึนงง อ่อนเพลีย

แบบสอบถามปัญหาสุขภาพ สรุปได้ว่า เด็กชายโชคชัย มีปัญหาในความวิตกกังวลสูง

7.5 <u>แบบสอบถามปัญหาสังคมทั่วไป</u>

แบบสอบถามปัญหาสังคมทั่วไป จำนวน 50 ข้อ พบว่า เด็กชายโชคชัย เขาคิดว่าเขามีปัญหาในเรื่องอารมณ์ อ่อนไหวง่าย รู้สึกว่าใจคอไม่ปกติอยู่เสมอ ไม่รู้ว่าควรจะทำอะไรในเวลาว่าง เวลามีเรื่องไม่สบายใจเขาไม่ชอบปรึกษาใคร เป็นคนไม่เชื่อใครง่าย ๆ ไม่มีใครเข้าใจตนอยากอยู่ลำพัง ชอบคิดหมกมุ่นและแยกตัวอยู่คนเดียว เมื่อมีปัญหาไม่ยอมที่จะปรึกษาใคร และเมื่ออยู่กับคนหมู่มาก มีปัญหาเกี่ยวกับการคบเพื่อน โดยรู้สึกขาดความไว้วางใจ

แบบสอบถามปัญหาสังคมทั่วไป สรุปได้ว่า พบว่า เด็กชาย โชคชัย มีความรู้สึกขาดความมั่นใจ ขาดความรัก ความอบอุ่น มีปัญหาเรื่องการปรับตัว กับเพื่อน

7.6 <u>แบบสอบถามการปรับตัวกับเพื่อน</u>

แบบสอบถามการปรับตัวกับเพื่อน แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ด้านการรู้จัก และเข้าใจตนเอง จำนวน 10 ข้อ พบว่า เด็กชาย โชคชัย รู้จัก และเข้าใจตนเองตนเองมาก ($\overline{X}$ = 2.91) โดยรู้ว่า รู้สึกว่าขาดเพื่อนที่สนิท ไว้วางใจและปรับทุกข์ได้ รู้สึกว่าเพื่อน ๆ และหวังดี ต่อตนเองน้อย ต้องคอยเอาใจเพื่อน ๆ ไม่ได้รับความเอาใจใส่จากเพื่อน

2. ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อน จำนวน 10 ข้อ พบว่าเด็กชาย โชคชัย สามารถสร้าง ความสัมพันธ์กับเพื่อนได้น้อย ($\overline{X}$ = 1.70) โดยเขาไม่แน่ใจจะปฏิบัติตนอย่างไรให้เพื่อนชอบ เขาชอบที่จะแยกตัวออกจากกลุ่มเพื่อนไปอยู่ตามลำพัง และ เขาไม่ชอบที่เพื่อน ๆ เอาของส่วนตัวเขาไปใช้ ต้องการคำแนะนำในการคบเพื่อน

3. ด้านการทำงานร่วมกับเพื่อน จำนวน 10 ข้อ พบว่า เด็กชาย โชคชัย สามารถทำงานร่วมกับเพื่อนมาก ($\overline{X}$ = 3.00) โดยเด็กชาย โชคชัย มีความรู้สึกเต็มใจและ พอใจที่จะทำงานร่วมกับเพื่อน มากกว่าทำงานตามลำพัง เพื่อน ๆ มักเลือกให้เขาทำงานกลุ่มด้วย เขาชอบพูดหรือแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อน เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงานกับเพื่อนเขาจะทำอย่างเต็มที่ แม้ขณะทำงานกลุ่มเขาจะรู้สึกว่ามักจะถูกเพื่อนทอดทิ้ง

จากแบบสอบถามการปรับตัวกับเพื่อนของเด็กชายโชคชัย สรุปได้ว่า เขามีปัญหาด้านการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อน รู้สึกว่าขาดเพื่อนที่สนิท ไว้วางใจและปรับทุกข์ได้ รู้สึกว่าเพื่อน ๆ และหวังดี ต่อตนเองน้อย รู้สึกว่าเวลาทำงานกลุ่มมักจะถูกเพื่อนทอดทิ้ง

7.7 <u>แบบสอบถามเพื่อทราบความรู้สึกของอารมณ์</u>

แบบสอบถามเพื่อทราบความรู้สึกและอารมณ์ มีจำนวน 99 ข้อ พบว่า เด็กชาย โชคชัย ทราบความรู้สึกและอารมณ์ ของตนเองอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.21) โดยรู้ว่าตนเองมีความรู้สึกเหงาบ่อย ๆ ชอบอยู่คนเดียว เมื่อมีปัญหาเขาจะไม่ปรึกษากับใคร เมื่อมีปัญหาเขาต้องแก้ไขด้วยตนเอง ซึ่งเขาอยากให้มีคนคอยรับฟังเรื่องของเขา และต้องการความสนับสนุนหรือคำชมจากผู้อื่น พ่อแม่ไม่เคยให้กำลังใจเลย เขาเป็นคนใจร้อนโมโหง่าย มีเพื่อนน้อย มีความคิดเห็นขัดแย้งกับคนอื่นเสมอ เขารู้สึกขาดความไว้วางใจในตัวผู้อื่น รู้สึกว่าเพื่อน ๆ ชอบนินทาเขา เพื่อน ๆ ชอบทำอะไรไม่ค่อยถูกใจเขาเสมอ และเขาชอบจะบ่นให้ เพื่อนเมื่อเพื่อน ๆ ทำอะไรไม่ถูกใจ ในเรื่องของการเรียนพบว่า เมื่อไม่เข้าใจเรื่องที่ครูสอนเขาจะลุกขึ้นถามทันที แต่เมื่อถูกเรียกไปพูดหน้าชั้นเขาจะรู้สึกประหม่ามาก เขามีความตั้งใจในการเรียน รักการเรียน เอาใจใส่ในการเรียนดี วิชาใดที่ชอบจะเรียนได้ดีเสมอ แต่เขาชอบดูโทรทัศน์จนดึกเป็นประจำ นอกจากนั้นยังพบว่า เด็กชาย โชคชัย รู้สึกว่าตนเองเป็นคนเงียบเหงาและอ้างว้าง

จากแบบสอบถามเพื่อทราบความรู้สึกและอารมณ์ สรุปได้ว่า เขามีปัญหาด้านการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อน ความรู้สึกเหงาบ่อย ๆ ชอบอยู่คนเดียว เมื่อมีปัญหาเขาจะไม่ปรึกษากับใคร เมื่อมีปัญหาเขาต้องแก้ไขด้วยตนเอง ต้องการกำลังใจ

7.8 <u>แบบสอบถามความต้องการของปัญหา</u>

แบบสอบถามความต้องการและปัญหา จำนวน 65 ข้อ แบ่งเป็น 9 ด้าน ได้แก่

1) ด้านการเรียน พบว่า เด็กชาย โชคชัย มีปัญหาเรียนไม่เข้าใจในวิชาภาษาอังกฤษ โดยมีสาเหตุมาจาก พื้นฐานการเรียนเดิมไม่ดี

2) ด้านสุขภาพ พบว่า เด็กชายโชคชัย มีร่างกายแข็งแรง สมบูรณ์ดี แต่มีการออกกำลังกายค่อนข้างน้อย และพักผ่อนอย่างเพียงพอ นอน 6 ชม./ วัน

3) ด้านเศรษฐกิจ ไม่มีปัญหาด้านเศรษฐกิจ แต่ เด็กชาย โชคชัย อยากมีเงิน และจะนำไปให้น้องๆ

4) ด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียนและในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย

4.1 ด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน เขารู้สึกชอบโรงเรียนพอสมควร มีความสะอาดพอสมควรและอากาศดีแต่บางครั้งจะร้อนมาก มีเสียงดังรบกวน และกลิ่นเหม็นของห้องน้ำ

4.2 ด้านสภาพแวดล้อมในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย บรรยากาศอบอุ่น และน่าอยู่พอสมควร สภาพที่อยู่อาศัยดี อากาศดี กว้างขวาง เขามักจะใช้ห้องนอนในอาคารที่พักเป็นที่อ่านหนังสือ

5) ด้านมนุษยสัมพันธ์ และบุคลิกภาพ

5.1 ด้านมนุษยสัมพันธ์ กับเพื่อน พบว่า เด็กชาย โชคชัย ไม่มีเพื่อนสนิท เมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อนเขามักจะเป็นทั้งผู้นำ และผู้ตาม ตามใจ และขัดใจเพื่อนเป็นบางครั้ง รู้สึกว่าเพื่อน ๆ ไม่สนใจเขาเลย เขารู้สึกว่าตัวเองโดดเดี่ยว เวลาไปไหนมักจะไปตามลำพัง เมื่อมีเรื่องขัดแย้ง หรือไม่พอใจกับเพื่อนบางครั้งเขาจะทำร้ายตอบหรือ เขาอาจจะยกโทษให้ อย่างไรก็ดี จากการตอบแบบสอบถามของ เด็กชาย โชคชัย พบว่า เขาต้องการมีเพื่อน แต่ยังไม่เข้าใจการปฏิบัติตัวในการสร้างสัมพันธภาพที่เหมาะสม นั่นคือ เขารู้สึกว่าขาดความไว้วางใจเพื่อน เขาจะช่วยเหลือเพื่อนเวลาที่เพื่อนขอร้อง และจำเป็นจริง ๆ เท่านั้น

5.2 ด้านมนุษยสัมพันธ์ กับ ครู อาจารย์ ในโรงเรียน พบว่า เด็กชาย โชคชัย มีความรู้สึกที่ดีต่อครู อาจารย์ เพราะครูจะให้ความรัก และเอาใจใส่ต่อตัวเขา และนักเรียนคนอื่น ๆ เท่ากัน

5.3 ด้านมนุษยสัมพันธ์ กับ พ่อบ้าน และเจ้าหน้าที่ในบ้านหนองคาย พบว่าเขามีความรู้สึกที่ดีต่อพ่อบ้าน และเจ้าหน้าที่ในบ้านหนองคาย เพราะได้รับความเอาใจใส่ดูแล พอ ๆ กับคนอื่น ๆ

6) ด้านสุขภาพจิต และค่านิยม

6.1 ด้านสุขภาพจิต เขารู้สึกว่ามีคุณค่าในตนเอง แต่ก็รู้สึกสดชื่นเป็นปกติ เขาอยากมีงานทำ อยากให้ทุกคนรักกัน ช่วยเหลือกัน ไม่รังแก และเบียดเบียนกัน

6.2 ด้านค่านิยมเด็กชายโชคชัย คิดว่าคุณธรรมที่จำเป็นมากได้แก่ ความเสียสละ ความสามัคคี ความอ่อนน้อม และความรับผิดชอบ ส่วนคุณธรรมที่จำเป็นบ้าง ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความมัธยัสถ์ และความกตัญญู

7) การตั้งเป้าหมายของชีวิตในอนาคต ไม่แน่ใจนัก แต่คิดว่าอยากมีงานดี ๆ ทำ และอยากเป็นทหารอากาศ

8) ไม่มีสิ่งที่อยากให้โรงเรียนส่งเสริม และช่วยเหลือตัวเขา

9) ไม่มีสิ่งที่อยากให้สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย ส่งเสริม และช่วยเหลือ

7.9 <u>แบบสอบถามความต้องการและทัศนคติ</u>

แบบสอบถามความต้องการและทัศนคติ จำนวน 17 ข้อ แบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความต้องการ และด้านทัศนคติ ดังนี้

1) ด้านความต้องการจำนวน 3 ข้อ พบว่า เด็กชาย ต้องการความ ปลอดภัย ความรัก ความอบอุ่น ความสนุกสนานเพลิดเพลิน อาหาร และการเรียน จากสถานสงเคราะห์ ฯ และ ต้องการความรัก ความอบอุ่นจากมารดา ในอนาคตอยากเป็นทหารอากาศ

2) ด้านทัศนคติต่อบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 4 ข้อ ได้แก่

2.1 ทัศนคติต่อบิดา มารดา พบว่า เขารู้สึกว่ารักพ่อมากกว่าแม่ เพราะพ่อเป็นคนดีและรักเขา

2.2 ทัศนคติต่อเพื่อน เขาไม่ค่อยอยากแสดงความรู้สึกต่อเพื่อน ๆ ในสถานสงเคราะห์ ฯ แต่รู้ว่าไม่ชอบบางคนเพราะชอบก่อกวนคนอื่น บางครั้งก็พากันเล่นสนุก ก็ช่วยเหลือกันดี บางครั้งก็รังแก ทะเลาะ และทุบตีกัน หาความแน่นอนไม่ได้ ส่วนเพื่อนในโรงเรียนนั้นจะพากันเล่นสนุก

2.3 ทัศนคติต่อต่อครู อาจารย์ เขารู้สึกว่าครูอาจารย์ สอนและเอาใจใส่ดี สนใจนักเรียนทุกคนเท่ากัน

2.4 ทัศนคติต่อทัศนคติต่อสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย

2.4.1 ด้านที่อยู่อาศัย พบว่า เขารู้สึกว่ามีลักษณะต่างคนต่างอยู่ แต่พอใจในการอยู่บ้านหนองคายเพราะมีที่เรียนหนังสือ

2.4.2 ด้านอาหาร พบว่า มีความพอใจมาก อาหารครบทั้ง 3 มื้อ

2.4.3 ด้านกฎระเบียบ พบว่า พอใจ เพราะทำให้เป็นคนดีแต่ไม่ชอบพ่อบ้าน เพราะชอบดุด่าไม่พูดดี ๆ และชอบตี

2.4.4 ด้านเจ้าหน้าที่ พบว่า มีความรู้สึกว่า มีความพอใจเพราะเจ้าหน้าที่ทุกคนดูแลเป็นอย่างดี

จากแบบสอบถามความต้องการและทัศนคติของเด็กชายโชคชัย สรุปได้ว่า ต้องการความรัก ความอบอุ่นจากมารดามากกว่า ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู อาจารย์ และเพื่อน ๆ เขารู้สึกว่าการอยู่ที่บ้านหนองคายมีลักษณะต่างคนต่างอยู่ แต่พอใจในการอยู่บ้านหนองคายเพราะมีที่เรียนหนังสือ

7.10 <u>แบบสอบถามปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน</u>

แบบสอบถามปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน จำนวน 89 ข้อของเด็กชายโชคชัย แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับตัวนักเรียน ตอนที่ 2 เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน สรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับตัวนักเรียน จำนวน 4 ข้อ พบว่า เด็กชาย โชคชัย เรียนอยู่ชั้นประถมปีที่ 5 / 1 เกรดเฉลี่ยสะสม เท่ากับ 3.10

ตอนที่ 2 เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน จำนวน 85 ข้อ แบ่งเป็น 3 หมวด ได้แก่

2.1 หมวดข้อมูลส่วนตัว จำนวน 30 ข้อ แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ

2.1.1 ด้านการเงิน จำนวน 8 ข้อ พบว่ามีสภาพด้านการเงินในระดับดี

2.1.2 ด้านสภาพความเป็นอยู่ จำนวน 9 ข้อ พบว่า มีสภาพความเป็นอยู่ในระดับดี โดยอยากให้เพื่อน ๆ ไปเยี่ยมที่บ้านหนองคาย

2.1.3 ด้านสุขภาพ จำนวน 13 ข้อ พบว่า มีสุขภาพ อยู่ในระดับดี แต่เด็กชายมีความรู้สึกวิตกกังวลสูง ต่อสุขภาพของตน คิดว่าตนไม่แข็งแรง ผอมเก้งก้าง

2.2 หมวดข้อมูลด้านสังคม จำนวน 30 ข้อ แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ

2.2.1 ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน จำนวน 8 ข้อ พบว่า มีปัญหาด้านความสัมพันธ์ กับเพื่อนในระดับปานกลาง โดยรู้สึกว่าขาดเพื่อนที่สนิทและไว้ใจได้ ต้องการคำแนะนำเกี่ยวกับการคบเพื่อน

2.2.2 ความสัมพันธ์กับอาจารย์ จำนวน 8 ข้อ พบว่า มีปัญหาความสัมพันธ์กับอาจารย์ ในระดับปานกลาง โดยรู้สึกว่าอาจารย์ไม่เข้าใจ และถูกปล่อยปละละเลย

2.2.3 ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัว จำนวน 8 ข้อ พบว่า มีปัญหาด้านความสัมพันธ์ กับบุคคลในครอบครัวในระดับปานกลาง โดยรู้สึกว่า แม่ให้ความยุติธรรมน้อยกว่าน้อง ๆ

2.2.4 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมในโรงเรียน จำนวน 8 ข้อ พบว่าการเข้าร่วม กิจกรรมในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง โดยเขามีความพอใจ และอยากเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ตามโอกาส และความพอใจในแต่ละกิจกรรม

2.3 หมวดข้อมูลด้านการเรียน จำนวน 30 ข้อ แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ

2.3.1 ด้านตัวนักเรียน จำนวน 8 ข้อ พบว่า มีปัญหาด้านตัวนักเรียนอยู่ในระดับ ปานกลาง รู้สึกว่ามีเวลาของการเรียนอย่างเพียงพอ

2.3.2 ด้านตัวอาจารย์ผู้สอน จำนวน 8 ข้อ พบว่า มีความรู้สึกต่ออาจารย์ผู้สอน อยู่ในระดับดี โดยอาจารย์ผู้สอนมีความสามารถกับวิชาที่สอน สอนได้ เหมาะสม เนื้อหาที่สอนเข้าใจง่าย และการเรียนการสอนมีประโยชน์

2.3.3 ด้านระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน จำนวน 7 ข้อ พบว่า มีความรู้สึกต่อระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน อยู่ในระดับดี โดยรู้สึกว่ามีระเบียบวินัยเหมาะสม การลงโทษมีกฎเกณฑ์ และมีความยุติธรรม

จากแบบสอบถามปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน ของเด็กชายโชคชัย สรุปได้ว่า มีปัญหาด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน ไม่มีเพื่อนด้านความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัวโดยรู้สึกว่า แม่ไม่รัก

7.11 <u>แบบสอบถาม "ใครเอ่ย"</u>

แบบสอบถาม "ใครเอ่ย" พบว่า เด็กชาย โชคชัย ได้รับการประเมินจากเพื่อนๆ 1 พฤติกรรม คือ บางครั้งจะหลบหนีการทำกิจกรรมในห้องเรียนมากที่สุด ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของ เด็กชาย โชคชัย

8. แบบทดสอบ

การรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบ จำนวน 3 ชุด ได้แก่

8.1 แบบทดสอบเบนเดอร์เกสตอลท์ (Bender Visual Motor Gestalt Test)

8.2 แบบทดสอบวาดภาพคน (Draw A Person Test)

8.3 แบบทดสอบวาดภาพบ้าน ต้นไม้ คน (Kinetic House Tree Person)

ปรากฏผลดังนี้

8.1 <u>แบบทดสอบเบนเดอร์เกสตอลท์</u> (Bender Visual Motor Gestalt Test) จากการประเมินบุคลิกภาพของเด็กชายโชคชัย ด้วยแบบทดสอบเบนเดอร์เกสตอลท์ พบว่า มีการกระจายภาพ แสดงว่าเป็นคนมีการวางแผน และมีระเบียบ วางภาพบนกระดาษ และภาพมีขนาดเท่า ๆ กัน แสดงถึงการมีลักษณะชอบความก้าวหน้า มีลักษณะชัดเจน แสดงถึงความเป็นเพศชาย มีความมั่นใจ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง พึ่งพาผู้อื่นน้อย อารมณ์แฝงด้วยความรุนแรง ตัดสินใจยาก ลังเลเชื่อคนยาก หวาดระแวง และมีแนวโน้มถูกชักจูงได้ รู้สึกผิด วิตกกังวลสูง มีลักษณะอ่อนไหวง่าย วิตกกังวลสูง

8.2 <u>แบบทดสอบวาดภาพคน</u> (Draw A Person Test) จากการประเมินบุคลิกภาพ ด้วยแบบทดสอบวาดภาพคน พบว่า มีลักษณะวิตกกังวล ขาดความมั่นใจ และไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีมโนธรรม ย้ำคิดย้ำทำ อาย และกลัวเรื่องเพศ ต้องการมีสัมพันธภาพทางสังคมกับบุคคลอื่น

8.3 <u>แบบทดสอบวาดภาพบ้าน ต้นไม้ คน</u> (Kinetic House Tree Person) จากการประเมินบุคลิกภาพเด็กชายโชคชัย ด้วยแบบทดสอบบ้าน ต้นไม้ คน พบว่า มีปัญหาเรื่องความวิตกกังวล (Anxiety) คิดถึงแต่อดีต ย้ำคิด คิดซ้ำๆ รู้สึกเจ็บปวด ช้ำใจ และคิดไม่ตก มีความรู้สึกโดดเดี่ยว มีชีวิต ไม่ค่อยราบเรื่น มีบางสิ่งบางอย่างเข้าคั่นขวาง เข้าแทรก ทั่นทอนความเจริญรุ่งเรืองและมีชีวิตที่ยุ่งยาก ต้องการมีชีวิตที่มั่นคง พยายามต่อสู้เพื่อบรรลุสิ่งที่ประสงค์ เป็นลักษณะของบุคคลที่มาจากครอบครัว Stressed And Unstable Family ที่ปรารถนาชีวิตครอบครัวที่มั่นคง รู้สึกไม่ปลอดภัย (Feeling of insecurity) และต้องการความรักจากมารดามากกว่าบิดา

การวินิจฉัย

1. <u>สาเหตุที่เกิดมาจากตัวของผู้รับการศึกษา</u> มีดังนี้

1.1 พัฒนาการของบุคลิกภาพไม่เหมาะสม

จากการสัมภาษณ์ อัตตชีวประวัติ แบบสอบถามการเติมประโยคให้สมบูรณ์ แบบสอบถามความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง แบบสอบถามข้าพเจ้าคือใคร ซึ่งให้ผลสอดคล้อง กัน โดย เด็กชายโชคชัยการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ได้แก่ พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯ ดุด่าเพื่อนอย่างไม่สมเหตุผลเหตุผลอันควร น่าจะมาจากสาเหตุของพัฒนาบุคลิกภาพไม่เหมาะสม กล่าวคือ ขาดความเชื่อมั่นในตนเองมีความอ่อนไหว หวาดระแวง ความรู้สึกนึกคิดที่ไม่ดีต่อตนเองรู้สึกไม่มีคุณค่าในตนเอง (Low Self esteem) มีลักษณะอ่อนไหว หวาดระแวง ขาดความรู้สึกไว้วางใจในตัวผู้อื่น ซึ่งอาจเป็นผลมาจากแม่ทอดทิ้งไป ทำให้ เด็กชาย โชคชัย ไม่คิดว่าจะมีใครที่รัก ดังนั้นจึงทำให้เกิดความยากลำบากในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น มีปัญหาทางด้านอารมณ์ ได้แก่ เวลามีเรื่องไม่สบายใจจะไม่ปรึกษาใคร ขาดความมั่นใจในตนเอง

รู้สึกว่าตนไม่มีคุณค่า รู้สึกไม่มั่นคงและไม่ปลอดภัย หวาดระแวง มีปัญหาไม่ชอบคบเพื่อน แยกตัวคนเดียว ใช้เวลามากในการคิดหมกมุ่นในเรื่องของตนเองในอดีต สอดคล้อง กับการศึกษาเด็กถูกทอดทิ้ง ทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ มีการใช้ความรุนแรงในครอบครัว เกิดความรู้สึกขาดคุณค่าในตนเอง (Low Self-esteem) มีความรู้สึกในทางลบเกี่ยวกับตนเอง สอดคล้องกับการศึกษาผลของความรุนแรงในครอบครัวที่มีต่อเด็กที่ถูกกระทำ ทารุณ และการทอดทิ้งย่อมมีผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็กเป็นอย่างมาก ซึ่งอาจแบ่งได้ 2 กรณี คือ ผลกระทบทางร่างกาย เด็กที่ถูกกระทำทารุณ และการทอดทิ้งมักมีปัญหา failure to thrive มีลักษณะของเด็กที่บ่งชี้ว่า ขาดการเอาใจใส่ดูแล พบว่ามีบาดแผลทางร่างกาย หรืออาจพบมีการอักเสบติดเชื้อ ร่วมด้วย และผลกระทบทางอารมณ์ ขึ้นอยู่กับพัฒนาการ พบว่าเด็กอายุ 6-12 ปี พบว่ามีปัญหาการเรียนไม่ดี ขาดความตั้งใจและมานะพากเพียร มีความรู้สึกด้อยในคุณค่าของตนเอง มีภาพลักษณ์ของตนเองต่ำ มีอัตมโนทัศน์ต่ำ รู้สึกเป็นปมด้อย ไม่ค่อยอยากจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ พยายามหลีกเลี่ยงการสัมผัสทางอารมณ์ แสดงความรักความเห็นใจไม่เป็น บางคนมีพฤติกรรมก้าวร้าวต่อต้าน และเป็นปฏิปักษ์กับคนรอบข้างได้ง่าย บางคนมีอารมณ์ซึมเศร้า(อัมพล สูอำพัน. 2538 :206-208)

การช่วยเหลือ

ผู้วิจัยให้การช่วยเหลือ ดังนี้

1. <u>การให้การช่วยเหลือโดยตรง</u> หมายถึง การช่วยเหลือกับตัวผู้รับการศึกษาโดยตรง ปฏิบัติดังนี้

1.1 การให้คำปรึกษาโดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Client-Centered Counseling) ของคาร์ล อาร์ รอเจอร์ (Carl R. Rogers) การให้คำปรึกษาโดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Client - Centered Counseling) ของคาร์ล อาร์ รอเจอร์ (Carl R. Rogers) โดยการเน้นให้เด็กชายโชคชัยได้เล่าระบายความรู้สึก และเล่าถึงชีวิตในอดีตที่สร้างความเจ็บปวด ที่เขาได้รับมาตลอดชีวิต เพื่อให้เขาเกิดความรู้สึกผ่อนคลาย เป็นการระบายความรู้สึกในส่วนที่สร้างความเจ็บปวดในชีวิตออกมา ซึ่งเด็กชายโชคชัย ได้เล่าความสัมพันธ์ระหว่างเขากับมารดา ที่มารดาไม่รัก ไม่ให้ความเอาใจใส่ดูแลทั้งตัวเขา และน้องชายทอดทิ้งครอบครัวไปหลังจากที่พ่อเขาเสียชีวิต โดยเขารู้สึกเป็นห่วงน้องมาก ผู้วิจัยให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการสร้างบรรยากาศที่อบอุ่น และไว้วางใจ ในระยะของการสร้างสายสัมพันธ์ (Rapport) ให้เด็กชายโชคชัยรู้สึกอบอุ่นไว้วางใจ เพื่อนำไปสู่การร่วมมือในการพัฒนาตนเองต่อไป ตามแนวคิดของทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Client - Centered Therapy) เชื่อว่ามนุษย์มีความสามารถ มีเหตุผลที่จะคิด และตัดสินใจด้วยตนเอง พร้อมที่จะเติบโตงอกงาม

มนุษย์เป็นคนดีและมีคุณค่า หากเขาสามารถค้นพบศักยภาพของเขา และพัฒนาศักยภาพของตนได้สูงสุด โดยส่งเสริมให้เขาพัฒนาศักยภาพที่ดีอยู่แล้วให้มากยิ่งขึ้น และปรับปรุงตนเองในสิ่งที่เป็นอุปสรรค และนำไปสู่การแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหา นอกจากนั้นมนุษย์ต้องการความรัก การยอมรับ ความเอื้ออาทร ดังนี้ เด็กชายโชคชัย จึงควรได้รับความรัก ความอบอุ่น รวมทั้งให้เขาตระหนักรู้ในความสามารถของตนเองในเรื่องของความสามารถในการเรียนที่อยู่ในระดับดี ให้พัฒนาตัวเองต่อไปในแนวทางที่เหมาะสมเพื่อให้ เด็กชายโชคชัย ได้เกิดความรู้สึกพึงพอใจในตนเอง (Stelf- Actulization) ซึ่งรอเจอร์ส เชื่อว่าบุคคลเป็นผู้กำหนดวิถีชีวิต และการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง หากผู้นั้นมีโอกาสรับรู้ ความจริงเกี่ยวกับตนเอง ผู้รับคำปรึกษามีความสามารถอยู่ในการที่จะเข้าใจถึงสาเหตุอื่นเป็นปัญหา ที่ทำให้ตนเองไม่มีความสุข นั่นคือ ปัญหาของผู้รับคำปรึกษาเกิดขึ้นมาจากความไม่ประสานสอดคล้องกันระหว่างความคิดเกี่ยวกับตนเอง หรือมโนภาพแห่งตน (Self Concept) กับประสบการณ์ที่ได้รับ (รัชภากรณ์ อภิรัชรางกูร. 2535 :156 ; อ้างอิงมาจาก พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. 2529 : 9) ดังนั้นจึงควรให้การช่วยเหลือโดยให้โชคชัย พัฒนาศักยภาพของตนเองให้สูงสุด โดยเริ่มจากการคิดวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาที่เขาประสบอยู่ จากนั้นควรให้เขาได้คิดหาวิธีที่จะจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพ และเกิดประโยชน์ต่อตัวเขาเองต่อไป

1.2 การให้คำปรึกษาโดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์ (Rational Emotive Therapy) ของอัลเบิร์ต เอลลิส (Allbert Ellis) เนื่องจากต้องการให้เด็กชายโชคชัยพัฒนาความคิดที่มีเหตุผล ทั้งนี้จะพบว่าผลทางอารมณ์จากการมีความคิดที่ไม่มีเหตุผลก็คือ ความวิตกกังวล และรู้สึกไร้ค่า มองโลกในแง่ร้าย ได้แก่ การรู้สึกว่าไม่มีคนรัก ไม่มีคนที่ห่วงใย แม้แต่แม่ยังทอดทิ้งเขาไป ความคิดทางลบ ทำให้เกิดการกระตุ้น ความคิดที่ไม่มีเหตุผลทั้งหลาย เป็นตัวสร้างอารมณ์ที่ไม่เป็นสุข ดังนั้นหากต้องการดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุข จะต้องรู้จักการขจัดความคิดที่ไร้เหตุผล และเข้าใจกฎสำหรับการส่งเสริมความคิดที่มีเหตุผล โดยเฉพาะกฎข้อที่กล่าวว่า "มนุษย์ย่อมทำผิดได้ ไม่มีประโยชน์อันใดที่จะสืบเสาะหาสาเหตุต่าง ๆ ที่ผ่านพ้นไปนานแสนนาน ทุกสิ่งทุกอย่าง ควรจะเป็นจริงตามสภาพที่ควรจะเป็นและไม่มีประโยชน์อะไรเลยที่มาทำอะไรกับตัวเราเองนอกจากตัวเราเท่านั้น ดังนั้นในขณะที่ชีวิตของเราผ่านไปทุกนาที เราก็ควรจะดำรงชีวิตอย่างมีความสุข มีความเป็นตัวของตัวเอง แสดงพฤติกรรมออกมาอย่างเป็นธรรมชาติ มีเหตุผล น่าเชื่อถือ ไม่ตกเป็นทาสของอดีต สามารถวางแผนในเชิงสร้างสรรค์สำหรับอนาคตของตน และเรียนรู้ถึงอิสระในการตอบสนองต่อสิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบันอันเป็นภาวะของที่นี่และเดี๋ยวนี้" ฉะนั้น เด็กชายโชคชัย ควรเปลี่ยนแนวความคิดของตนให้มี

เหตุผลเปลี่ยนแปลง ความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อมารดา และการขาดความไว้วางใจในตัวผู้อื่น หรือการจดจำเหตุการณ์ที่สร้างความเจ็บช้ำในอดีตเพื่อที่จะสามารถพัฒนาศักยภาพในปัจจุบัน

1.3 การให้คำปรึกษาแบบรายบุคคล โดยใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษาพฤติกรรมนิยม (Behavioral therapy) เป็นการให้บริการคำปรึกษาโดยใช้กระบวนการและเทคนิคแบบพฤติกรรมบำบัด ซึ่งทฤษฎีนี้เชื่อว่า "การเกิดพฤติกรรมของมนุษย์ย่อมมีสาเหตุ และเมื่อเกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมขึ้น จึงจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรม" นั่นคือ พฤติกรรมของมนุษย์เป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้ และเปลี่ยนแปลงได้ซึ่งในกรณีของ เด็กชายโชคชัย เขามีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ คือ พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย และพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะพฤติกรรมการหลบหนี เพราะเขาอาจได้รับอันตรายจนถึงชีวิต หรือได้รับการหลอกลวงจากพวกมิชฉาชีพชักนำไปสู่หนทางที่ไม่เหมาะสมได้ ดังนั้นจึงได้ให้คำปรึกษารายบุคคล โดยใช้ทฤษฎีพฤติกรรมนิยมเข้าร่วมด้วยเพื่อมุ่งเน้นให้เขาค้นหาต้นเหตุแห่งปัญหาที่แท้จริง โดยใช้การให้การเสริมแรง และวางเงื่อนไข เพื่อช่วยให้ เด็กชายโชคชัย มองเห็นเป้าหมายของรูปแบบพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่อไป

1.4 การให้คำปรึกษาโดยใช้ตัวแบบทางสังคม ได้ศึกษาเกี่ยวกับโดยการใช้ตัวแบบทางสังคมเชื่อว่า "ไว้ว่า การให้ผู้รับคำปรึกษาดูตัวแบบซ้ำ ๆ หลายครั้ง สลับกับการให้คำชี้แนะของผู้ให้คำปรึกษา การใช้ตัวแบบหลายลักษณะเพื่อให้ผู้รับคำปรึกษา ผสมผสานพฤติกรรมตัวแบบเข้าด้วยกัน ได้แก่ ตัวแบบมีชีวิต และตัวแบบสัญลักษณ์ จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมยิ่งขึ้น" โดยในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้ตัวแบบสัญลักษณ์โดยการฉายวีดิทัศน์ เกี่ยวกับพฤติกรรมอันพึงประสงค์ที่สังคมต้องการ และผลเสียจากการแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึง ให้ เด็กชายโชคชัย และวิเคราะห์พฤติกรรมที่ได้จากการชมวีดิทัศน์ เมื่อผู้วิจัยถามถึงข้อดี ข้อเสียของการมีพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ เขาสามารถตอบได้ และสัญญาว่าจะพยายามเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

1.5 ให้คำแนะนำในการใช้เทคนิคการผ่อนคลายความเครียดโดยการใช้วิธีการผ่อนคลายกล้ามเนื้อ (Mascle Relaxation) เมื่อเขาเกิดความเครียดขึ้นมา ให้แก่ เด็กชายโชคชัย เพราะเขาคิดวิตกกังวล และหมกมุ่น เกี่ยวกับชีวิตของครอบครัว ความเป็นห่วงน้อง ทำให้เครียด ซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อตัวเขา เกิดเป็นอันตรายทั้งทางร่างกาย และจิตใจ

1.6 สอนทักษะทางสังคม (Social skill) เพื่อให้ รู้จักแสดงอารมณ์ออกมาเพื่อการอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม

1.7 ใช้หลักจิตวิทยาเกี่ยวกับตน (Self - psychology) แนะนำให้ เด็กชายโชคชัย ใช้เป็นแนวทางในการแสวงหาความต้องการของตนเองที่แท้จริง และใช้ความสามารถที่มีอยู่ในการเพิ่มความภาคภูมิใจในตนเอง

1.8 การสร้างสายสัมพันธ์ (Rapport) เป็นการสร้างบรรยากาศของความเป็นมิตร ไว้วางใจได้ โดยการให้ความสนใจและเอาใจใส่ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อช่วยให้ เด็กชายโชคชัย เกิดความรู้สึกมั่นคง และปลอดภัยทางจิตใจพร้อมที่จะฝ่าฝันอุปสรรค เพื่อการพัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายของชีวิต และมีกำลังใจที่จะพัฒนาตนเองต่อไป

2. <u>การให้ความช่วยเหลือโดยทางอ้อม</u> หมายถึง การช่วยเหลือผู้รับการศึกษาโดยการให้ข้อมูลกับผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เข้าใจ ยอมรับและให้ความช่วยเหลือในการช่วยเหลือผู้รับการศึกษา ปฏิบัติดังนี้

2.1 ประชุมปรึกษารายกรณี (Case Conference) 1 ครั้งในวันที่ 1 ครั้ง ในวันที่ 13 มกราคม พ.ศ.2543 เวลา 10.30-11.30 น ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์ฯ อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา นักสังคมสงเคราะห์ พ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 เจ้าหน้าที่พยาบาล ครูสอนพิเศษ เพื่อเป็นการขอความช่วยเหลือให้การดูแลเอาใจใส่ ให้กำลังใจเด็กชายโชคชัย เพื่อให้เกิดความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง มีกำลังใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสมต่อไป โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1.1 ประชุมปรึกษารายกรณี โดยผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการปรับตัวกับเพื่อน ความรู้สึกขาดความมั่นใจ ขาดความภาคภูมิใจในตนเองของเด็กชายโชคชัย กับอาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา เพื่อขอความช่วยเหลือในการเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ และเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ตรวจสอบหาทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหา แนะนำสิ่งที่ถูกต้อง ให้กำลังใจต่อไป

2.1.2 ประชุมปรึกษารายกรณี โดยผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กชายโชคชัย ได้แก่ พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม กับพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 เพื่อขอความช่วยเหลือในการเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ ยอมรับและเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ตรวจสอบหาทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหา แนะนำสิ่งที่ถูกต้อง ให้กำลังใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อไป

2.1.3 ประชุมปรึกษารายกรณีกับเจ้าหน้าที่พยาบาลถึงปัญหาสุขภาพของเด็กชายโชคชัย โดยผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับ ความรู้สึกที่วิตกกังวลเกี่ยวกับภาวะสุขภาพของตนเองจนมากเกินไป

2.1.4 ประชุมปรึกษากับครูสอนพิเศษ ซึ่งทางสถานสงเคราะห์ฯ ได้จัดให้มีการเรียนซ่อมเสริมช่วงเย็น ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย ได้ให้ความช่วยเหลือดูแลให้

คำแนะนำในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษแก่ เด็กชายโชคชัย เพื่อเขาจะได้มีความเข้าใจในวิชาภาษาอังกฤษ และ มีโอกาสฝึกทักษะการเรียนในวิชาภาษาอังกฤษ

การทำนายผล

เด็กชายโชคชัย มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 2 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย และพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม สามารถทำนายผลพฤติกรรมที่เป็นปัญหา แต่ละพฤติกรรม ได้ดังนี้

1. ปัญหาพฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย พบว่าเคยมีประวัติของการหลบหนี 2 ครั้ง คือครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2542 ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2542 ดังนั้นอาจมีแนวโน้มของการหลบหนีได้อีก เพราะเขาเคยกระทำมาก่อน อีกทั้งความรู้สึกวิตกกังวลเกี่ยวกับครอบครัว ความคิดถึงบ้าน และความเป็นห่วงน้อง อาจมีผลทำให้เด็กชายโชคชัยมีพฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคายอีกได้ หากพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 ได้ให้การเอาใจใส่ดูแล และแนะนำในที่ถูกต้อง เหมาะสมแก่เด็กชายโชคชัยต่อไป ผู้วิจัยคาดว่าหลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้ว ปัญหาดังกล่าวน่าจะดีขึ้น

2. ปัญหาพฤติกรรมพูดที่ไม่เหมาะสม กับเพื่อนในสถานสงเคราะห์ฯ ได้แก่ การใช้คำพูดที่รุนแรงดุด่าเพื่อนเวลาโกรธ หรือไม่พอใจอย่างไม่สมเหตุผล หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้ว เด็กชายโชคชัย มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยไม่พบพฤติกรรมดังกล่าว ได้ หากพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 ได้ให้การเอาใจใส่ดูแล และแนะนำในพฤติกรรมการพูดที่เหมาะสมแก่เด็กชายโชคชัยต่อไป ผู้วิจัยคาดว่าหลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้ว ปัญหาดังกล่าวน่าจะดีขึ้น

การติดตามผล

หลังจากให้ความช่วยเหลือ ผู้วิจัยได้ติดตามผลเป็นระยะ จำนวน 5 ครั้งโดยการติดตามผลในโรงเรียน และโดยการติดตามในสถานสงเคราะห์ ฯ ดังนี้

1. การติดตามผลในโรงเรียน จำนวน 2 ครั้ง ได้แก่

1) ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2543 พบว่า เด็กชายโชคชัย มีพฤติกรรมที่ตั้งใจเรียน แสดงท่าทางเป็นมิตร และช่วยงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ กับเพื่อน ๆ มากขึ้น

2) ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2543 ไม่เหม่อลอยในขณะเรียนหนังสือวิชาภาษาอังกฤษ ชวนเพื่อนพูดคุยไม่แยกตัวอยู่คนเดียว สนใจที่จะเรียนวิชาภาษาอังกฤษที่เขารู้สึกเรียนได้ไม่ดี ได้มากขึ้น

2. การติดตามในสถานสงเคราะห์ฯ จำนวน 3 ครั้ง ได้แก่

1) ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2543 พบว่า เด็กชายโชคชัยมีการแสดงออกที่เหมาะสม ไม่พบพฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ การดุด่าเพื่อนอย่างไม่สมเหตุผล

2) ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2543 พบว่า นั่งทำการบ้านวิชาศิลปะกับเพื่อน 2 คน ไม่ดุด่า ท่าทางเป็นมิตร

3) ครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543 แสดงพฤติกรรมต่อสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม ไม่พบการแสดงพฤติกรรมการหลบหนี

ข้อเสนอแนะ

1. <u>ข้อเสนอแนะต่อผู้รับการศึกษา</u>

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้เด็กชายโชคชัย ปฏิบัติตนเพื่อแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเขาทั้ง 2 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1.2 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม ได้เสนอแนะให้เด็กชายโชคชัย เรียนรู้วิธีที่จะควบคุมตนเอง และฝึกการพูดให้สุภาพ โดยการฝึกบ่อย ๆ และสม่ำเสมอ

2. <u>ข้อเสนอแนะต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง</u>

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องได้ปฏิบัติตนเพื่อช่วยเหลือ และแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กชายโชคชัย ทั้ง 2 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาพฤติกรรมการหลบหนี พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯ เสนอแนะให้เด็กชายโชคชัย ยอมรับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเขาเพราะการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯ อาจเกิดอันตรายแก่ตัวเขาได้ เช่น การเกิดอุบัติเหตุต่าง ๆ หรืออาจเป็นเครื่องมือของพวกมิชฉาชีพ

2. ปัญหาพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม ได้เสนอแนะให้อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา และ พ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 ให้ความช่วยเหลือ ในการเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ ยอมรับเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้นตรวจสอบหาทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหา แนะนำสิ่งที่ถูกต้องให้กำลังใจแก่เด็กชายโชคชัยในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อไป และควรให้การเสริมแรงเมื่อเขา สามารถแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม

3. <u>ข้อเสนอแนะต่อผู้ศึกษาต่อไป</u>

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะศึกษาต่อไป เพื่อทำการศึกษาช่วยเหลือ และแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กชายโชคชัย โดยมีข้อเสนอแนะ 2 กรณี ดังนี้

3.1 กรณีที่ผู้ที่จะศึกษาต่อไป ยังไม่รู้จัก คุ้นเคยกับเด็กชายโชคชัยควรปฏิบัติ ดังนี้

1) ทำการศึกษาประวัติจากกระเบียนประวัติให้ละเอียด เพื่อที่จะได้ทราบข้อมูลเบื้องต้นทั้งหมด

2) ทำการศึกษาประวัติ และขอความร่วมมือจากบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะได้ทราบข้อมูลเบื้องต้นทั้งหมดของเด็กชายโชคชัย เป็นการป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดจากการที่ผู้ที่จะศึกษาต่อไป อาจทำให้เกิดการกระทบกระเทือนจิตใจ (Irritation Mood) เนื่องจากการไม่ทราบข้อมูกที่ถูกต้อง และแท้จริง

3) สร้างสายสัมพันธ์ (Rapport) ภายใต้บรรยากาศที่อบอุ่น และไว้วางใจได้มีความเป็นมิตร มีความสัมพันธ์บนพื้นฐานของความเชื่อถือไว้วางใจ (Trust) ซึ่งจะส่งผลให้เกิดสัมพันธภาพที่ดี ทำให้ได้รับความร่วมมือในการศึกษามากยิ่งขึ้น

3.2 กรณีที่ผู้ที่จะศึกษาต่อไปมีความคุ้นเคยกับเด็กชายโชคชัยควรปฏิบัติ ดังนี้

1) สร้างสายสัมพันธ์ (Rapport) มีการสร้างสัมพันธภาพด้วยความจริงใจ ยอมรับ และเข้าใจในตัวของเด็กชายโชคชัยโดยภายใต้บรรยากาศที่อบอุ่น และไว้วางใจได้ การแสดงความรักความเอาใจใส่ ห่วงใย อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กชายโชคชัยเกิดความรู้สึกไว้วางใจ กล้าที่จะระบายความรู้สึกและปัญหาที่แท้จริงของเขาออกมา ซึ่งจะทำให้เกิดแนวทางในการพัฒนาและช่วยเหลืออย่างถูกต้องเหมาะสม และต่อเนื่องต่อไป

2) ศึกษา และค้นหาปัญหาที่อาจเป็นปัญหาเดิม โดยเฉพาะปัญหาการความวิตกกังวลในครอบครัว หรือเป็นปัญหาใหม่ของเด็กชายโชคชัยเพื่อให้การช่วยเหลือต่อไป และควรใช้ระยะเวลาในการศึกษาเพิ่มขึ้น

บทที่ 5
บทย่อ สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษารายกรณีเกี่ยวกับการพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กที่ถูกพ่อแม่ทอดทิ้ง และมีความรุนแรงในครอบครัว ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เพื่อให้ทราบถึงสาเหตุของปัญหาและดำเนินการช่วยเหลือตามความเหมาะสม

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ จะเป็นแนวทางให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็กได้แก่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ และผู้ดูแลในสถานสงเคราะห์ นักสังคมสงเคราะห์ ครูอาจารย์ในโรงเรียน ซึ่งได้ฝึกการศึกษารายกรณีจนชำนาญ ได้นำวิธีการศึกษารายกรณี ไปช่วยเหลือเด็กที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ให้สามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้ตามเหมาะสม

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรเป็นเด็กที่อาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย สังกัดกรมประชาเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมในปี พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นเด็กที่ถูกทอดทิ้งหรือมาจากครอบครัวที่มีปัญหาความรุนแรงในครอบครัว โดยอาจได้รับการทำร้าย ด้านร่างกายหรือด้านจิตใจจากพ่อแม่ และมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา จำนวน 18 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นเด็กที่ถูกทอดทิ้งหรือมาจากครอบครัวที่มีปัญหาความรุนแรงในครอบครัวโดยอาจได้รับการทำร้ายด้านร่างกาย หรือด้านจิตใจในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย สังกัดกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมในปี พ.ศ. 2542 ที่เข้ามาอาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์ และมีปัญหาด้านพฤติกรรม จำนวน 7 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Random Sampling) จากประชากรโดยมีข้อจำกัดดังนี้

1. อายุระหว่าง 11 - 13 ปี

2. การเข้ามาอาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์เนื่องจากถูกทอดทิ้ง หรือมาจากครอบครัวที่มีปัญหาความรุนแรงในครอบครัว โดยอาจได้รับการทำร้ายด้านร่างกาย หรือด้านจิตใจจากพ่อแม่

3. เป็นเด็กที่มีปัญหา ได้แก่

3.1 พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯ

3.2 พฤติกรรมการก่อกวนในโรงเรียน และในสถานสงเคราะห์ฯ

3.3 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน ครู อาจารย์และเจ้าหน้าที่ในโรงเรียน และในสถานสงเคราะห์ฯ

3.4 การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน ครู อาจารย์และเจ้าหน้าที่ในโรงเรียน และในสถานสงเคราะห์ฯ

4. เรียนอยู่ในโรงเรียนเดียวกัน คือโรงเรียนประชานุเคราะห์ 14 และระดับชั้นเดียวกัน คือ ประถมศึกษาปีที่ 5

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า แบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ก่อน และหลังการทดลองเพื่อคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ประเมินผลก่อน และหลังทำการศึกษารายกรณี ได้สร้างขึ้นเองโดยเรียบเรียง และปรับปรุงมาจากรุ่งทิพย์ ยอดประดู่ (2537 : 114-120) ดังนี้

1.1 แบบบันทึกพฤติกรรมที่เป็นปัญหา แบ่งเป็น 4 ตอนคือ

ตอนที่ 1 แบบบันทึกข้อมูลส่วนตัว

ตอนที่ 2 แบบบันทึกการหลบหนี

ตอนที่ 3 แบบบันทึกการก่อกวน

ตอนที่ 4 แบบบันทึกการพูดที่ไม่เหมาะสม

ตอนที่ 5 แบบบันทึกการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

2. เครื่องมือ และเทคนิคที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขณะทำการศึกษารายกรณีเพื่อหาสาเหตุของพฤติกรรมที่เป็นปัญหา และเพื่อประกอบการวินิจฉัยพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ได้แก่

2.1 การสังเกต และการบันทึกการสังเกต

(Observation and Observational record)

2.2 การสัมภาษณ์ (Interview)

2.3 การเยี่ยมบ้าน (Home Visit)

โดยการศึกษาครั้งนี้เป็นการเยี่ยมสถานสงเคราะห์ (Welfare Visit)

2.4 อัตชีวประวัติ และบันทึกประจำวัน(Autobiography and Diary)

2.5 สังคมมิติ (Sociometry)

2.6 แบบสอบถาม (Questionnaire)

2.7 แบบทดสอบ (Testing)

2.8 ระเบียนสะสม (Cumulative record)

เทคนิคที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

2.1 การสังเกต และการบันทึกการสังเกต (Observation and observational Record) โดยสังเกตใน

2.1.1 สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย

2.1.1.1 ขณะรับประทานอาหารร่วมกันในโรงอาหาร

2.1.1.2 ขณะรับการอบรมในหอประชุม

2.1.1.3 ขณะที่เด็กอาศัยในอาคารที่พัก

2.1.1.4 ขณะที่เด็กทำกิจกรรมต่างๆ ในสถานสงเคราะห์ฯ และช่วงเย็นของวันราชการและตลอดวันในวันหยุดราชการ

2.1.2 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 14

2.1.2.1 ขณะเรียนในชั้นเรียน

2.1.2.2 ขณะเข้าแถวเคารพธงชาติ

2.1.2.3 ขณะรับประทานอาหารในโรงอาหาร

2.1.2.4 ขณะทำกิจกรรมต่างๆ ภาคสนาม

2.2 การสัมภาษณ์ (Interview)ได้ทำการสัมภาษณ์ บุคคลต่อไปนี้

2.2.1 ตัวเด็ก

2.2.2 ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์ฯ

2.2.3 พ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคารที่พัก

2.2.4 นักสังคมสงเคราะห์ และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก

2.2.5 ครูประจำชั้น และครูประจำวิชา

2.2.6 เพื่อนสนิทของเด็ก และเพื่อนร่วมอาคารที่พัก

2.2.7 เพื่อนในห้องเรียนเดียวกัน

3. การเยี่ยมสถานสงเคราะห์ฯ (Welfare visit) เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลและขอความร่วมมือจากผู้ดูแลเด็ก ศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กชาย เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่าง

ผู้วิจัย และเจ้าหน้าที่ในสถานสงเคราะห์ฯ ศึกษาความสัมพันธ์ของเด็กชาย และผู้ดูแล รวมทั้งท่าที ของเจ้าหน้าที่ต่อพฤติกรรมของเด็กชาย

4. อัตตชีวประวัติ และบันทึกประจำวัน (Autobiography and Diary) โดยการให้เด็กชายทั้ง 7 คน ได้เขียนเล่าเรื่องราวของตนเอง ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ความรู้สึกนึกคิดของเด็กที่มีต่อตนเอง และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความคาดหวังของตัวเด็กเองในอนาคต ส่วนการบันทึกประจำวันนั้น ให้เด็กชายได้เขียน เพื่อที่จะทราบกิจกรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน ความรู้สึกของเด็กที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน รวมทั้งจะได้ทราบลักษณะนิสัยของเด็กคนนั้นๆ

5. สังคมมิติ (Sociometry) เป็นวิธีหนึ่งที่จะใช้วัดเพื่อทราบความสัมพันธ์ทางสังคมภายในกลุ่มของเด็กชายที่อาศัยในอาคารเดียวกัน โดยจะพบว่าผู้ใดบ้างที่ได้รับการถูกเลือกในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้ง 4 สถานการณ์ที่กำหนดให้ และจะทำให้ทราบบทบาทของเด็กชายว่ามีธรรมชาติลักษณะพฤติกรรม ลักษณะนิสัยที่แท้จริง ในการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้การกำหนดสถานการณ์ขึ้นมา 4 สถานการณ์ เพื่อหาบุคคลที่มีพฤติกรรมดังกล่าว

สถานการณ์ที่ 1 ถ้านักเรียนต้องการไปชมภาพยนตร์แต่พ่อบ้าน และผู้ดูแลไม่อนุญาต นักเรียนต้องการหลบหนีไปชมภาพยนตร์ นักเรียนจะชวนเพื่อนคนใด

สถานการณ์ที่ 2 ถ้านักเรียนต้องการจะทำการก่อกวน หรือสร้างสถานการณ์ก่อกวน นักเรียนจะชวนเพื่อนคนใด

สถานการณ์ที่ 3 ถ้านักเรียนต้องการจะโต้เถียง หรือโต้แย้ง นักเรียนจะเลือกเพื่อนคนใด ที่โต้เถียงเก่งที่สุด

สถานการณ์ที่ 4 ถ้ามีการจัดการแสดงละครขึ้นมาหนึ่งเรื่อง โดยการแสดงครั้งนี้ให้เลือกเพื่อนมาสวมบทบาทคุร้าย ก้าวร้าว ไม่เกรงกลัวครู พ่อบ้าน ผู้ปกครอง ชวนลวนลามผู้หญิง และชอบทำผิดกฎระเบียบท่านจะเลือกเพื่อนคนใด

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ใช้การทำสังคมมิติ ควบคู่กับกลวิธี "ใครเอ่ย" ได้ดำเนินการโดยวิธีได้เขียนลำดับคำถามที่บรรยายเกี่ยวกับคุณลักษณะต่าง ๆของเด็ก จำนวน 20 ข้อ และขอร้องให้เด็กชายแต่ละคน เขียนชื่อบุคคลในอาคารที่พัก ที่เขาคิดว่ามีลักษณะที่ตรงกันหรือใกล้เคียงกันกับข้อคำถามเหล่านั้น ซึ่งจะได้ข้อมูลที่บุคคลอื่นๆ มองตัว และรับรู้เกี่ยวกับตัวเด็กชาย

6. แบบสอบถามและแบบสำรวจ (Questionnaire and survey) เป็นเครื่องมือที่ใช้แทนการสัมภาษณ์ เป็นชุดข้อคำถาม ที่ต้องการทราบข้อเท็จจริงในเรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับเด็กชายทั้ง 7 คน โดยแบบสอบถาม จะสอบถามเกี่ยวกับ เรื่องสุขภาพ ความคิดเห็น ทัศนคติ และความรู้สึกของเด็กชาย เพื่อที่จะหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวเด็ก โดยการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามทั้งหมด 11ชุด ได้แก่

6.1 แบบสอบถามการเติมประโยคให้สมบูรณ์ (Sentence Completion Test)

6.2 แบบสอบถามความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง

6.3 แบบสอบถามข้าพเจ้าคือใคร

6.4 แบบสอบถามปัญหาสุขภาพ

6.5 แบบสอบถามปัญหาสังคมทั่วไป

6.6 แบบสอบถามการปรับตัวกับเพื่อน

6.7 แบบสอบถามเพื่อทราบความรู้สึกของอารมณ์

6.8 แบบสอบถามความต้องการและปัญหา

6.9 แบบสอบถามความต้องการและทัศนคติ

6.10 แบบสอบถามปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน

6.11 แบบสอบถาม " ใครเอ่ย "

7. แบบทดสอบ (Test) เป็นการรวบรวมข้อมูลอย่างมีระบบ มีกฎเกณฑ์แน่นอน และผลที่ได้จากแบบทดสอบมีความชัดเจน ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ เพื่อที่จะใช้วัดลักษณะ การปรับตัวทางอารมณ์ มนุษย์สัมพันธ์ แรงจูงใจ และบุคลิกลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ ใช้แบบทดสอบเพื่อนำผลการทดสอบมาช่วยวินิจฉัยปัญหา เพื่อเป็นประโยชน์ในการให้ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ แก่กลุ่มตัวอย่าง แบบทดสอบที่ใช้มีดังนี้

7.1. Bender Visual Motor Gestalt Test

7.2 Draw A Person Test

7.3 Kinetic House Tree Person

8. ระเบียนสะสม (Cumulative Record) เป็นการนำเอาข้อมูลต่าง ๆ ที่สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคายรวบรวมไว้ และที่ทางโรงเรียนได้บันทึกรวบรวมไว้เกี่ยวกับตัวเด็ก ซึ่งจะถือว่าเป็นแหล่งของข้อมูลที่จะสามารถศึกษาเรื่องราวต่าง ๆ ของเด็ก รวมทั้งพัฒนาการด้านต่างๆ

วิธีการศึกษารายกรณี

วิธีการศึกษามี 7 ขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐาน
2. การรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
3. การวินิจฉัย
4. การช่วยเหลือ ป้องกัน และส่งเสริม

5. การทำนายผล

6. การติดตามผล

7. การสรุปผลและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษารายกรณีของเด็กที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม ใน ปี พ.ศ. 2542 ที่มีสาเหตุการเข้ามาอาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์ฯ เนื่องจากเป็นเด็กที่ถูกทอดทิ้ง หรือมาจากครอบครัวที่มีปัญหาความรุนแรงในครอบครัวโดยอาจได้รับการทำร้ายด้านร่างกาย หรือด้านจิตใจ โดยลักษณะพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 4 ลักษณะคือพฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม สรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา มีอายุ 11 ปี 3 คน คือ เด็กชายมารุต เด็กชายมานพ และเด็กชายทนง อายุ 12 ปี 3 คน คือ เด็กชายวุฒิ เด็กชายผจญ และเด็กชายโอภาส อายุ 13 ปี 1 คน คือ เด็กชายโชคชัย

2. ลักษณะพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 4 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

2.1 เด็กชายที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 4 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มี 2 คน คือ เด็กชายผจญ และเด็กชายโอภาส

2.2 เด็กชายที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 3 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มี 3 คน คือ เด็กชายมารุต เด็กชายมานพ เด็กชายวุฒิ และเด็กชายทนง

2.3 เด็กชายที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 2 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย และพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม มี 1 คน คือ เด็กชายโชคชัย

3. ผู้วิจัยใช้เทคนิคการรวบรวมข้อมูล 8 เทคนิคในกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาทุกคน

จากการศึกษารายละเอียดในแต่ละราย ผู้วิจัยขอสรุป และอภิปรายผลการศึกษาดังต่อไปนี้

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

กรณีศึกษา เด็กชาย มารุต

1. ประวัติของ เด็กชาย มารุต

1. <u>ประวัติส่วนตัว</u>

เด็กชาย มารุตเกิดเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ.2531 ลักษณะทั่วไปเป็นเด็กวัยเรียน อายุ 11 ปี ดูสมวัย รูปร่างผอม ผิวคล้ำ ผมตัดสั้น นัยน์ตาสีดำ ใบหน้ายาวเรียว มีปานดำที่ลำคอด้านขวา ท่าทางกระฉับกระเฉง แจ่มใส แววตามีความประหม่า การแต่งกายสะอาดเรียบร้อย สุขวิทยาส่วนบุคคลพอใช้ ไม่สวมรองเท้า มีคราบเหงื่อไคล มีกลิ่นตัว ปัจจุบันเรียนอยู่ชั้นประถมปีที่ 5 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 14 เป็นบุตรคนสุดท้อง มีพี่ชาย 2 คน โดยมีพี่ชายฝาแฝด 1 คน ชื่อ เด็กชาย มานพ (ส่วนพี่ชายอีกคน เขาปฏิเสธที่จะเล่าโดยจะบอกว่า "จำไม่ได้") เดิมเขาอาศัยอยู่กับครอบครัวโดยที่พ่อมีอาชีพทำนา และรับจ้าง ส่วนแม่มีอาชีพทำนาและเป็นแม่บ้าน ครอบครัวของเขาไม่ค่อยจะมีความสุขนัก เพราะพ่อชอบดื่มเหล้า พอเมาก็จะอาละวาด ทุบตีแม่ และบางครั้งก็ตีเขาด้วย แต่เขารักพ่อ เพราะตอนเด็กๆ พ่อจะทำงานหาอาหารมาให้กิน มีครั้งหนึ่งไม่มีข้าวกินพ่อของเขาได้เข้าป่าไปหาเผือก มัน และได้มะพร้าวมาให้เขากิน พ่อเป็นคนหาเงินมาเลี้ยงครอบครัว แม่มักจะไปช่วยญาติ ๆ ทำนาบ้าง แต่ส่วนมากจะอยู่บ้าน ดูแลลูก ๆ แม้ว่าพ่อกับแม่จะทะเลาะกัน บ่อย ๆ แต่เขาก็มีความพึงพอใจในชีวิตในวัยเด็ก ต่อมาพ่อเขาเสียชีวิตด้วยอุบัติเหตุถูกรถชน แม่ของเขาไม่สามารถดูแลได้ โดยในตอนแรกบอกว่าให้เขา และพี่ชายฝาแฝดมาเรียนหนังสือที่สถานสงเคราะห์ฯ แม่จะมาหาบ่อย ๆ หลังจากนั้นแม่ก็ทอดทิ้งเขาไปแต่งงานใหม่ และไม่เคยมาหาอีกเลย เด็กชายมารุต มีความรัก และผูกพันกับบิดามากกว่ามารดา แม้ว่าบิดาจะเคยทุบตีบ้างเวลาเมาเหล้าแต่ เด็กชาย มารุต เชื่อว่า หากพ่อของเขายังมีชีวิตอยู่ พ่อคงเลี้ยงดูเขา และไม่ปล่อยให้เขามีชีวิตมาอยู่ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองกาย สัมพันธภาพระหว่างพี่ชายฝาแฝดไม่ค่อยดีนัก เพราะพี่ชาย มีนิสัยชอบข่มขู่เอาเปรียบเขา ชอบทุบตี บังคับเขาและชอบรังแกเด็กเล็กกว่า เขาไม่ชอบคนที่รังแกเด็ก ตีเด็กเล็กกว่า สิ่งที่เขาคิดว่าดี และจำเป็นในชีวิต คือ การเรียนหนังสือ เมื่อรู้สึกเบื่อเขาจะชอบไปขโมยสิ่งของเพื่อนๆ และสิ่งของชาวบ้าน เพราะรู้สึกตื่นเต้น

เด็กชาย มารุตไม่ชอบพูดถึงครอบครัว เขาจะไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ แต่เขาบอกว่าเขารักพ่อ แม่ เพราะเป็นผู้ให้กำเนิด เขาไม่ชอบที่พ่อดื่มเหล้าเมาอาละวาดเพราะพ่อจะตีแม่และลูก ๆ โกรธที่แม่ทอดทิ้งไป ชีวิตในเยาว์วัย ของเด็กชาย มารุต เป็นชีวิตที่ต้องต่อสู้กับความยากลำบาก ได้รับการเลี้ยงดูอย่างไม่เหมาะสม มีชีวิตอยู่ในครอบครัวแยก เห็นการตบตี การกระทำความรุนแรงตั้งแต่เด็ก เมื่อบิดาเสียชีวิต ทำให้เขาต้องขาดที่พึ่ง ขาดคนเลี้ยงดู ประกอบด้วยการที่แม่ทอดทิ้งเขาไปแต่งงานใหม่ ยิ่งทำให้เขารู้สึกเกลียดชัง และขาดความไว้ใจในตัวมารดารวมทั้งคนอื่นๆ

1.2 ประวัติครอบครัว

เด็กชาย มารุต เกิดมาในครอบครัวคนไทย พ่อแม่มีอาชีพทำนา และรับจ้างทั่วไป เด็กชาย มารุต มีพี่ชาย 2 คนโดยมีพี่ชายฝาแฝด ชื่อ เด็กชายมานพ ปัจจุบัน อาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์ฯ ครอบครัวเขาไม่ค่อยมีความสุข เพราะพ่อชอบดื่มเหล้า พอเมาก็จะอาละวาด ทุบตีแม่และลูก ๆ ส่วนแม่ก็ไม่ค่อยจะดูแลบ้าน ต่อมาพ่อประสบอุบัติเหตุรถชนจนเสียชีวิต แม่จึงพาเด็กชายมารุต และเด็กชายมานพ มาฝากไว้ที่สถานสงเคราะห์ฯ หลังจากแม่ได้แต่งงานใหม่ก็ไม่เคยมาหาอีกเลย เด็กชายมารุต รู้สึกรักพ่อและไม่ชอบแม่ เขารู้สึกว่า ขาดความรัก ความอบอุ่น แม่ไม่รัก ครอบครัวไม่มีความสุข เขาต้องการให้แม่มาหา และมาเยี่ยมบ้าง

1.3 ประวัติขณะอาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย

เด็กชายมารุต เข้ามาอาศัยครั้งแรก ในสถานสงเคราะห์เด็กชายจังหวัดเลย เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2538 และถูกส่งตัวมาอยู่ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 538 มารดาเป็นคนนำส่งโดยให้เหตุผลว่าสามีเสียชีวิตไม่สามารถเลี้ยงดูบุตรชายทั้งสองคนได้ หลังจากนั้น มารดาของเด็กชายมารุตไม่เคยติดต่อกลับมาอีก ขณะอาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์ฯ เด็กชายมารุต เป็นเด็กที่ไม่ค่อยพูด ท่าทางเฉยเมย แต่ชอบเล่นแรงๆ เช่น ชกมวย ยิงปืน เตะฟุตบอล มีลักษณะพฤติกรรมก้าวร้าว โดยเมื่อเวลาโกรธ จะทุบทำลายข้าวของ ดุด่าด้วยคำพูดหยาบคาย รวมทั้งทำร้ายร่างกายเด็กที่เล็กกว่า ชอบข่มขู่เด็กที่เล็กกว่า มีปัญหาเรื่องการเรียนผลการเรียนต่ำ

1.4 ประวัติการศึกษา

เด็กชาย มารุต เรียนอยู่ชั้นประถมปีที่ 5 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 14 ผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ ทางโรงเรียนรายงานว่าไม่สนใจการเรียน ชอบคุยในห้อง และไม่ทำการบ้านส่งครู นอกจากนั้นยังพบว่า เด็กชาย มารุต เบื่อหน่ายเรื่องการเรียน ไม่ชอบเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เพราะรู้สึกว่ายากมาก และคิดว่าตนเองสมองไม่ดี

1.5 ประวัติด้านสังคม

เด็กชาย มารุต มีเพื่อนสนิทเพียง 2-3 คน ส่วนมากเป็นเด็กชายที่มีปัญหาครอบครัวเช่นเดียวกันกับ เด็กชาย มารุต ปัญหาพฤติกรรมเช่นกัน ได้แก่ ชอบพูดคำหยาบ แกล้งเพื่อน รังแกเด็กที่เล็กกว่า ความสามารถพิเศษที่ถือว่าเป็นจุดดีของเด็กชาย มารุต คือชอบเล่นฟุตบอล และชอบเล่นกีฬาทุกประเภท

2.ปัญหา

เด็กชายมารุตมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 3 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ดังนี้

2.1 พฤติกรรมการก่อกวน

2.1.1 พฤติกรรมการก่อกวนในโรงเรียน ได้แก่ การชวนเพื่อนคุย การเคาะโต๊ะขณะเรียนหนังสือ

2.1.2 พฤติกรรมการก่อกวนในสถานสงเคราะห์ฯ ได้แก่ การเขกศีรษะเพื่อน การรังแกเพื่อน การแย่งของเล่นเพื่อนหรือเด็กที่เล็กกว่า

2.2 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม

2.2.1 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมในโรงเรียน

1) พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน ได้แก่ การพูดคำหยาบ ดุด่า การพูดที่ไม่สุภาพ

2.3 การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

2.3.1 การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในสถานสงเคราะห์

1) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเจ้าหน้าที่ ได้แก่ การไม่สนใจต่อเจ้าหน้าที่โดยทำเป็นไม่ได้ยินเมื่อถูกเรียก และเดินหนี

2) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเพื่อน ได้แก่ การรังแกเพื่อน การแย่งของเล่นเพื่อนหรือเด็กที่เล็กกว่า แสดงความก้าวร้าวโดยการทำร้าย ตีเพื่อน หรือเด็กที่เล็กกว่า ต่อหน้าผู้อื่นที่มาเยี่ยมสถานสงเคราะห์ฯ (เวลาสนทนากับผู้วิจัยจะวิ่งออกไปเขกศีรษะเพื่อน)

3. การวินิจฉัย

จากการศึกษาพบว่า เด็กชาย มารุต มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา 3 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม โดยอาจมีสาเหตุมาจากการขาดความรัก ความอบอุ่นและได้รับการเลี้ยงดูจากครอบครัวอย่างไม่เหมาะสม จากประวัติพบว่าพ่อชอบดื่มเหล้า พอเมาจะอาละวาด ทุบตีแม่ และบางครั้งก็ตีเขาด้วย พ่อกับแม่ทะเลาะกัน บ่อยๆ และการที่แม่ก็ทอดทิ้ง ไปแต่งงานใหม่ ทำให้มีการพัฒนาบุคลิกภาพที่ไม่เหมาะสม ขาดความมั่นใจ ไม่ไว้วางใจผู้อื่น และหวาดระแวง ชอบใช้ความรุนแรง เป็นลักษณะของพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

4. การช่วยเหลือ

เด็กชายมารุตมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 3 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ผู้วิจัยได้ให้การช่วยเหลือดังนี้

1. การให้การช่วยเหลือโดยตรง หมายถึง การช่วยเหลือกับตัวผู้รับการศึกษาโดยตรง ปฏิบัติดังนี้

1.1 ปัญหาพฤติกรรมการก่อกวน ผู้วิจัยได้ให้การช่วยเหลือโดยใช้การให้คำปรึกษารายบุคคลโดยใช้แบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง และ การให้คำปรึกษาโดยใช้ตัวแบบทางสังคม

1.2 ปัญหาพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม ผู้วิจัยได้ให้การช่วยเหลือโดยใช้การให้คำปรึกษารายบุคคลตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม และ การให้คำปรึกษาโดยใช้ตัวแบบทางสังคม

1.3 ปัญหาการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ผู้วิจัยได้ให้การช่วยเหลือการช่วยเหลือโดยใช้การให้คำปรึกษารายบุคคลโดยใช้ทฤษฎีแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง การให้คำปรึกษาโดยใช้ตัวแบบทางสังคม และการให้คำปรึกษาโดยใช้ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

การให้คำปรึกษาโดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person - Centered Counseling) ของ คาร์ล อาร์ รอเจอร์ส (Carl R. Rogers) โดยการเน้นให้เขาได้เล่าระบายความรู้สึก และเล่าถึงชีวิตในอดีตที่สร้างความบอบช้ำ ที่เขาได้รับมาตลอดชีวิต เพื่อเขาจะได้ผ่อนคลาย และได้ระบายความรู้สึกในส่วนที่สร้างความเจ็บปวดในชีวิตออกมา โดยผู้วิจัยให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการสร้างบรรยากาศที่อบอุ่น และไว้วางใจ ในระยะของการสร้างสายสัมพันธ์ (Rapport) เพื่อให้เด็กชายมารุต รู้สึกอบอุ่นไว้วางใจ เพื่อนำไปสู่การร่วมมือในการพัฒนาตนเองต่อไป ตามแนวคิดของทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง เชื่อว่า มนุษย์มีความสามารถ มีเหตุผลที่จะคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง พร้อมที่จะเติบโตงอกงาม มนุษย์เป็นคนดีและมีคุณค่า หากเขาสามารถค้นพบศักยภาพของเขา และพัฒนาศักยภาพแห่งตนให้ได้สูงสุด โดยหากเขาสามารถที่จะรับรู้เกี่ยวกับตนเอง และสิ่งแวดล้อมรวมทั้งพฤติกรรมในปัจจุบัน ที่มีทั้งพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ โดยส่งเสริมให้เขาพัฒนาศักยภาพที่ดีอยู่แล้วคือ ความสามารถในการเล่นฟุตบอลให้มากยิ่งขึ้น ปรับปรุงตนเองในสิ่งที่เป็นอุปสรรคในการเรียนและแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนั้นมนุษย์ต้องการความรัก การยอมรับ ความเอื้ออาทร ดังนั้นเด็กชาย มารุต จึงควรได้รับความรัก ความอบอุ่น รวมทั้งให้เขาตระหนักรู้ในความสามารถของตนเอง และให้พัฒนาตนเองต่อไปในแนวทางที่เหมาะสมเพื่อให้เขาเกิดความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง การให้คำปรึกษาในเรื่องนี้ได้เน้นการใช้เทคนิคที่สำคัญ ได้แก่ การให้กำลังใจ การสะท้อนความรู้สึก การเพิ่มความกระจ่างให้เกิดการรับรู้เกี่ยวกับตนเองของ เด็กชายมารุต ได้พูดระบายความรู้สึกเกี่ยวกับครอบครัว ตัวเขาเองเพื่อการมีแนวความคิดที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่อไป

การให้คำปรึกษาแบบรายบุคคล โดยใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษาพฤติกรรมนิยม (Behavioral therapy) เป็นการให้บริการคำปรึกษาโดยใช้กระบวนการและเทคนิคแบบพฤติกรรมบำบัด ทฤษฎีนี้เชื่อว่า "การเกิดพฤติกรรมของมนุษย์ย่อมมีสาเหตุ และเมื่อเกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมขึ้น จึงจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรม" นั่นคือ พฤติกรรมของมนุษย์เป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้และเปลี่ยนแปลงได้ซึ่งในกรณีของ เด็กชาย มารุต เขามีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ คือ การชอบก่อกวนทั้งในโรงเรียน และสถานสงเคราะห์ฯ รังแกเด็ก พูดคำหยาบ ถือว่าเป็นการแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม ดังนั้นจึงได้ให้คำปรึกษารายบุคคล โดยใช้ทฤษฎีพฤติกรรมนิยมเข้าร่วมด้วย โดยเน้นการเสริมแรง และวางเงื่อนไข เพื่อช่วยให้ เด็กชาย มารุต มองเห็นเป้าหมายของรูปแบบพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้

การให้คำปรึกษาโดยใช้ตัวแบบทางสังคม ได้ศึกษาเกี่ยวกับโดยการใช้ตัวแบบทางสังคมไว้ว่า การให้ผู้รับคำปรึกษาดูตัวแบบซ้ำ ๆ หลายครั้ง สลับกับการให้คำชี้แนะของผู้ให้คำปรึกษา การใช้ตัวแบบหลายลักษณะเพื่อให้ผู้รับคำปรึกษา ผสมผสานพฤติกรรมตัวแบบเข้าด้วยกัน ได้แก่ ตัวแบบมีชีวิต และตัวแบบสัญลักษณ์ จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยในการศึกษาครั้งนี้ ได้ให้ เด็กชาย มารุต ดูตัวแบบเพื่อนในสถานสงเคราะห์ที่เล่นอยู่ด้วยกันแล้วมีเรื่องพูดจาหยาบคาย ทะเลาะ และทุบตี จากนั้นได้ถามความรู้สึกของเขา ซึ่งเขาบอกว่า "ไม่ชอบ" "ไม่ดี" เขาแสดงท่าทางอึดอัดใจในการตอบ และเขาบอกว่า "ผมก็เคยทำแบบนี้ เพราะห้ามใจตนเองไม่ไหว" เมื่อผู้วิจัยถามถึงข้อดี ข้อเสีย ของการมีพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ดังกล่าว เขาสามารถตอบได้และรับปากว่าจะปรับปรุงตัวเอง นอกจากนั้นผู้วิจัย ยังใช้ตัวแบบสัญลักษณ์โดยการฉายวีดิทัศน์ เกี่ยวกับพฤติกรรมอันพึงประสงค์ที่สังคมต้องการ และผลเสียจากการแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้เขาได้ดู ซึ่งขณะที่ชมวิดีทัศน์ เขาแสดงความสนใจ และตั้งใจมาก

การช่วยเหลือโดยการให้คำปรึกษารายบุคคลจัดขึ้น จำนวน 6 ครั้ง นอกจากนั้นยังให้การช่วยเหลือในวิธีการอื่น ๆ ร่วมด้วย ได้แก่ การทำจิตบำบัดแบบประคับประคอง (Supportive Psychotherapy) การสร้างสายสัมพันธ์ (Rapport) เป็นการสร้างบรรยากาศของความเป็นมิตร ไว้วางใจได้ เพื่อให้ เพื่อช่วยให้ เด็กชาย มารุต มีความรู้สึกอบอุ่น มีกำลังใจ เกิดความรู้สึกมั่นคงและปลอดภัยทางจิตใจ พร้อมที่จะฝ่าฟันอุปสรรคเพื่อการพัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายของชีวิต มีกำลังใจที่จะพัฒนาตนเองต่อไป

2. การให้ความช่วยเหลือโดยทางอ้อม หมายถึง การช่วยเหลือผู้รับการศึกษาโดยให้ข้อมูลกับผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เข้าใจ ยอมรับและให้ความช่วยเหลือในการช่วยเหลือผู้รับการศึกษา โดยการจัดให้มีการประชุมปรึกษารายกรณี (Case Conference) 1 ครั้ง ในวันที่ 10 มกราคม

พ.ศ. 2543 เวลา 10.00 - 11.00 น ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์ฯ อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา นักสังคมสงเคราะห์ พ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 เจ้าหน้าที่พยาบาล ครูสอนพิเศษเพื่อขอความช่วยเหลือเอาใจใส่ ให้กำลังใจ เพื่อให้ เด็กชาย มารุตในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม (ดังรายละเอียดในบทที่ 4)

5. สรุปและติดตามผล

เด็กชายมารุตมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 3 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม หลังจากให้ความช่วยเหลือ ผู้วิจัยได้ติดตามผลเป็นระยะ ปรากฏว่าเด็กชายมารุต ได้มีการเปลี่ยนแปลง ในแต่ละพฤติกรรม ดังนี้

1. ปัญหาพฤติกรรมการก่อกวน ได้แก่

1.1 พฤติกรรมการก่อกวนในโรงเรียน พบว่า เด็กชายมารุต มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือชวนเพื่อนคุย เคาะโต๊ะขณะเรียนหนังสือ หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า แต่ในชั่วโมงคณิตศาสตร์ ยังให้ความสนใจในการเรียนน้อยและชวนเพื่อนคุย

1.2 พฤติกรรมการก่อกวนในสถานสงเคราะห์ฯ พบว่า เด็กชายมารุต มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ การเขกศีรษะเพื่อนรังแกเพื่อน และแย่งของเล่นเด็กที่เล็กกว่า หลังจากให้ความช่วยเหลือเด็กชายมารุตมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการก่อกวนในสถานสงเคราะห์ คือ ขณะที่พูดคุยกับผู้วิจัยเมื่อมีเพื่อนมาเรียกจะไม่หันไปด่า หรือไม่วิ่งไปเขกศีรษะของเพื่อน แต่สังเกตเห็นว่าเด็กชายมารุต มีลักษณะของการพยายามห้ามใจตนเอง เป็นอย่างมากโดยเขาจะบอกว่า “ผมจะไม่ไปตีเพื่อน” “อย่ามายุ่งกับฉัน เดี๋ยวอดไม่ได้แกจะเจ็บตัว” จากการรายงานของ พ่อบ้านผู้ดูแลอาคาร 1 พบว่า เด็กชายมารุตมีเรื่องทะเลาะ และรังแกเด็กลดลง การแย่งของเล่นเพื่อนหรือเด็กที่เล็กกว่า แต่ลดลงกว่าเดิม

2. ปัญหาพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม ได้แก่

2.1 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมในโรงเรียน พบว่า เด็กชายมารุต มีพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน ได้แก่ การพูดคำหยาบ ดุด่า พูดไม่สุภาพ หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายมารุต มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการพูดที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยไม่พบว่า มีการพูดคำหยาบ ดุ ด่า เพื่อนขณะเรียนในชั้นเรียนเลย แต่การสังเกตแบบไม่เป็นทางการที่โรงอาหารโดยการไม่ให้รู้ตัว พบว่า เด็กชายมารุต ยังมีการพูดคำหยาบ เช่น กู มึง ในการพูดกับเพื่อนอยู่แต่ลดลงจากเดิม จากการรายงานของครู อาจารย์ ประจำชั้น พบว่า เด็กชายมารุต ยังมีการพูดคำหยาบ เช่น กู มึง ในการพูดกับเพื่อนอยู่บ้างแต่ลดลงจากเดิม

2.2 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมในสถานสงเคราะห์ฯ พบว่า เด็กชายมารุต มีพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน คือ พูดคำหยาบ การดุด่า หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้ว พบว่า เด็กชายมารุต มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการพูดที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยไม่พบการดุด่า หรือพูดคำหยาบเมื่ออยู่กับผู้วิจัยเลย แต่จากการรายงานของพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 พบว่าเด็กชายมารุต ยังมีการดุด่า พูดคำหยาบอยู่ แต่ลดลงกว่าเดิม

3. ปัญหาการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ได้แก่

3.1 การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในสถานสงเคราะห์ฯ พบการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเจ้าหน้าที่ พบว่า เด็กชายมารุตไม่สนใจต่อเจ้าหน้าที่โดยทำเป็นไม่ได้ยิน และเดินหนีเวลาที่เจ้าหน้าที่เรียก หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายมารุตมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยไม่พบพฤติกรรมดังกล่าวเลยจากการรายงานของพ่อบ้านผู้ดูแลอาคาร 1 พบว่าเด็กชายมารุต ทำตัวดีขึ้นโดยสนใจในสิ่งที่พ่อบ้าน ผู้ดูแลให้คำแนะนำ ตักเตือน มีท่าทางอ่อนน้อม ผู้วิจัยคาดว่าการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดังกล่าวน่าจะคงอยู่และดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้ว

2) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน พบว่า เด็กชายมารุตมีพฤติกรรมรังแกเพื่อน รังแกเด็กเล็กกว่า แสดงความก้าวร้าว ทำร้ายเพื่อน ตีเพื่อนหรือเด็กเล็กต่อหน้าผู้อื่นที่มาเยี่ยมสถานสงคราะห์ฯ หลังจากให้ความช่วยเหลือ พบว่า เด็กชายมารุต ไม่ทำร้ายเพื่อน ตีเพื่อนหรือเด็กเล็กต่อหน้าผู้อื่นที่มาเยี่ยมสถานสงเคราะห์ฯ เวลาสนทนากับผู้วิจัยจะไม่วิ่งออกไปเขกศีรษะของเพื่อน

กรณีศึกษาของเด็กชาย มานพ

1. ประวัติของเด็กชาย มานพ

1.1 <u>ประวัติส่วนตัว</u>

เด็กชาย มานพ เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ.2531 มีลักษณะทั่วไป เป็นเด็กชายวัยเรียน อายุ 11 ปี รูปร่างผอมสูง ผิวคล้ำ ผมตัดสั้น นัยน์ตาสีดำ ชอบใช้สายตาดุ จ้องมองนานๆ ไม่หลบสายตา ใบหน้ายาวเรียว ท่าทางกระฉับกระเฉง แจ่มใส การแต่งกายสะอาดพอควร สุขวิทยาส่วนบุคคลพอใช้ ไม่สวมรองเท้า มีครอบเหงื่อไคลมีกลิ่นตัว ปัจจุบันเด็กชาย มานพ เรียนอยู่ชั้นประถมปีที่ 5 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 14 เป็นบุตรชายคนที่ 2 มีพี่ชาย 1 คน มีน้องชายฝาแฝด 1 คนชื่อเด็กชาย มารุต มีพ่อแม่โดยมีสมาชิกในครอบครัวรวม 5 คนเดิมอาศัยอยู่กับ

ครอบครัวที่ จ.ศรีสะเกษ ต่อมาบิดาประสบอุบัติเหตุเสียชีวิต มารดาจึงได้นำเด็กชาย มานพ และน้องชาย ฝาแฝด มาฝากไว้ที่สถานสงเคราะห์เด็กชายจังหวัดเลย เด็กชาย มานพ จากการศึกษาพบว่า เด็กชาย มานพ เป็นเด็กที่ไม่ค่อยกลัวใคร ชอบแสดงท่าทางเป็นผู้นำกลุ่ม ชอบพาเพื่อนเล่นฟุตบอล เล่นสนุกต่างๆ หรือบางครั้งจะพากลุ่มเพื่อนไปก่อกวน สร้างความเดือนร้อนให้ผู้อื่นอยู่เสมอ เป็นคนพูดเสียงดัง ชอบทุบตีเพื่อน รังแกเด็ก ดุด่าเพื่อน ด้วยคำพูดหยาบคาย

1.2 ประครอบครัว

เด็กชาย มานพ เกิดมาในครอบครัวคนไทย พ่อแม่ มีอาชีพทำนา และรับจ้างทั่วไป เด็กชายมานพ มีพี่ชายโดยมีน้องชายฝาแฝด ชื่อ เด็กชายมารุต ปัจจุบัน อาศัยอยู่ในสถานสง-เคราะห์ฯ ครอบครัวเขาไม่ค่อยมีความสุข เพราะพ่อชอบดื่มเหล้า พอเมาก็จะอาละวาด ทุบตีแม่และลูก ๆ ส่วนแม่ก็ไม่ค่อยจะดูแลบ้าน ต่อมาพ่อประสบอุบัติเหตุรถชนจนเสียชีวิต แม่จึงพาเด็กชาย มารุต และ เด็กชายมานพ มาฝากไว้ที่สถานสงเคราะห์ ฯ หลังจากนั้นแม่ได้ แต่งงานงานใหม่และไม่เคยมาหาอีกเลย เด็กชาย มานพ รู้สึกรักพ่อและไม่ชอบแม่ เขารู้สึกว่า ขาดความรัก ความอบอุ่น แม่ไม่รัก ครอบครัวไม่มีความสุข เขาต้องการให้แม่มาหา และมาเยี่ยมบ้าง

1.3 ประวัติขณะอาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย

เด็กชายมานพ เข้ามาอาศัยครั้งแรก ในสถานสงเคราะห์เด็กชายจังหวัดเลย เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2538 และถูกส่งตัวมาอยู่ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2538 มารดาเป็นคนนำส่งโดยให้เหตุผลว่า สามีเสียชีวิต ไม่สามารถเลี้ยงดูบุตรชายทั้งสองคนได้ หลังจากนั้นมารดาของเขาไม่เคยติดต่อกลับมาอีก ขณะอาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์ฯ เด็กชายมานพ เป็นเด็กที่พูดเสียงดัง บางครั้งแสดงท่าทางเฉยเมย แต่ชอบเล่นแรงๆ เช่น ชกมวย ยิงปืน มีลักษณะพฤติกรรมก้าวร้าว โดยเมื่อเวลาโกรธ จะทุบทำลายข้าวของ ดุด่าด้วยคำพูดหยาบคาย รวมทั้งทำร้ายร่างกายเด็กที่เล็กกว่า ชอบข่มขู่เด็กที่เล็กกว่า เรื่องการเรียนผลการเรียนต่ำ ความสะอาดของร่างกายอยู่ในเกณฑ์พอใช้

1.4 ประวัติการศึกษา

เด็กชาย มานพ เรียนอยู่ชั้นประถมปีที่ 5 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 14 ผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ โดยทางโรงเรียนรายงานว่า เด็กชาย มานพ ไม่ค่อยสนใจการเรียน ชอบก่อกวน ทำเสียงดังในห้อง ขณะที่เพื่อนเรียนหนังสือ ทะเลาะ และตีเพื่อนในห้อง ไม่ชอบทำการบ้าน นอกจากนั้นยังพบว่า เด็กชาย มานพ เบื่อหน่ายการเรียนโดยเฉพาะวิชาภาษาอังกฤษมักนอนหลับในห้องเรียน และแกล้งเพื่อนเสมอๆ

1.5 ประวัติด้านสังคม

เด็กชาย มานพ เป็นคนที่มีเพื่อนมาก ส่วนมากจะเป็นลูกน้องคอยทำตามคำสั่งของเขา มักเป็นเพื่อนที่มีปัญหาครอบครัว และมีพฤติกรรมคล้ายๆ กับเขา โดยชอบทะเลาะกับเพื่อน ตีเพื่อน พูดคำหยาบรังแกเด็กที่เล็กกว่า เล่นกันแรงๆ เช่น ยิงปืนอัดลม เด็กชาย มานพ มักจะเป็นที่รังเกียจของเด็กเล็กกว่า เพราะเด็กเล็กกว่าจะกลัวถูกทำร้าย ความสามารถพิเศษที่เป็นจุดดีของ เด็กชาย มานพ คือ การเล่นฟุตบอล และเขามักจะนำชื่อเสียงมาสู่สถานสง-เคราะห์ฯ เป็นที่ภาคภูมิใจของเพื่อนๆ เสมอ

2. ปัญหา

เด็กชายมานพมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 3 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ดังนี้

2.1 พฤติกรรมการก่อกวน

2.1.1 พฤติกรรมการก่อกวนในโรงเรียน ได้แก่ คุยเสียงดัง การชวนเพื่อนคุย การเคาะโต๊ะ ขณะเรียนหนังสือ

2.1.2 พฤติกรรมการก่อกวนในสถานสงเคราะห์ฯ ได้แก่ การรังแกเพื่อน การแย่งของเล่นเพื่อนหรือเด็กที่เล็กกว่า การยิงปืนอัดลมโดยไม่ระวังว่าจะทำให้เกิดอันตรายต่อบุคคลอื่น และการคุยเสียงดังในเวลานอน

2.2 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม

2.2.1 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมในโรงเรียน

1) พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน ได้แก่ การพูดคำหยาบ ดุด่า การพูดที่ไม่สุภาพ

2.2.2 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมในสถานสงเคราะห์ฯ

1) พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน ได้แก่ การพูดคำหยาบ ดุด่า การพูดที่ไม่สุภาพ

2.3 การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

2.3.1 การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในสถานสงเคราะห์ฯ

1) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเจ้าหน้าที่ ได้แก่ การไม่สนใจต่อเจ้าหน้าที่โดยทำเป็นไม่ได้ยินเมื่อถูกเรียก และเดินหนี

2.3.2) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเพื่อน ได้แก่ การรังแกเพื่อน การแย่งของเล่นเพื่อนหรือเด็กที่เล็กกว่า แสดงความก้าวร้าวโดยการทำร้าย เพื่อน หรือเด็กที่เล็กกว่า การยิงปืนอัดลมโดยไม่ระวังว่าจะทำให้เกิดอันตรายต่อบุคคลอื่น

3. การวินิจฉัย

จากการศึกษา พบว่า เด็กชาย มานพ มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 3 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจาก ครอบครัวที่ขาดความรัก ความอบอุ่นในวัยเยาว์ จากประวัติพบว่าพ่อชอบดื่มเหล้า พอเมาจะอาละวาด ทุบตีแม่ และบางครั้งก็ตีเขาด้วย พ่อกับแม่จะทะเลาะกัน บ่อย ๆ และการที่แม่ก็ทอดทิ้ง ไปแต่งงานใหม่ ทำให้มีการพัฒนาบุคลิกภาพที่ไม่เหมาะสม ขาดความมั่นใจ และไม่ไว้วางใจผู้อื่น และหวาดระแวง ให้มีการหล่อหลอมบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัยที่ไม่เป็นมิตร ชอบใช้ความรุนแรง ก้าวร้าว ก่อกวน หวาดระแวง และไม่ไว้วางใจผู้อื่น

4. การช่วยเหลือ

เด็กชายมานพมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 3 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ผู้วิจัยได้ให้การช่วยเหลือดังนี้

1. การให้การช่วยเหลือโดยตรง หมายถึง การช่วยเหลือกับตัวผู้รับการศึกษาโดยตรง ปฏิบัติดังนี้

1.1 ปัญหาพฤติกรรมการก่อกวน ผู้วิจัยได้ให้การช่วยเหลือโดยใช้การให้คำปรึกษารายบุคคลโดยใช้ทฤษฎีแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง และการให้คำปรึกษาโดยใช้ตัวแบบทางสังคม

1.2 ปัญหาพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม ผู้วิจัยได้ให้การช่วยเหลือโดยใช้การให้คำปรึกษารายบุคคลโดยใช้ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม และการให้คำปรึกษาโดยใช้ตัวแบบทางสังคม

1.3 ปัญหาการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ผู้วิจัยได้ให้การช่วยเหลือการช่วยเหลือโดยใช้การให้คำปรึกษารายบุคคลโดยใช้ทฤษฎีแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง การให้คำปรึกษาโดยใช้ตัวแบบทางสังคม และการให้คำปรึกษารายบุคคลโดยใช้ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

การให้คำปรึกษาโดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person - Centered Counseling) ของ คาร์ล อาร์ รอเจอร์ส (Carl R. Rogers) โดยการเน้นให้เขาได้เล่าระบายความรู้สึก และเล่าถึงชีวิตในอดีตที่สร้างความบอบช้ำที่เขาได้รับมาตลอดชีวิต เพื่อเขาจะได้

ผ่อนคลาย และได้ระบายความรู้สึกในส่วนที่สร้างความเจ็บปวดในชีวิตออกมา โดยผู้วิจัยให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการสร้างบรรยากาศที่อบอุ่น และไว้วางใจ ในระยะของการสร้างสายสัมพันธ์ (Rapport) เพื่อให้เด็กชายมานพ รู้สึกอบอุ่นไว้วางใจ เพื่อนำไปสู่การร่วมมือในการพัฒนาตนเองต่อไป ตามแนวคิดของทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง เชื่อว่า มนุษย์มีความสามารถ มีเหตุผลที่จะคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง พร้อมที่จะเติบโตงอกงาม มนุษย์เป็นคนดีและมีคุณค่า หากเขาสามารถค้นพบศักยภาพของเขา และพัฒนาศักยภาพแห่งตนให้ได้สูงสุด โดยหากเขาสามารถที่จะรับรู้เกี่ยวกับตนเอง และสิ่งแวดล้อมรวมทั้งพฤติกรรมในปัจจุบัน ที่มีทั้งพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ โดยส่งเสริมให้เขาพัฒนาศักยภาพที่ดีอยู่แล้วคือความสามารถในการเล่นฟุตบอล ให้มากยิ่งขึ้น ปรับปรุงตนเองในสิ่งที่เป็นอุปสรรคในการเรียน และแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนั้นมนุษย์ต้องการความรัก การยอมรับ ความเอื้ออาทรดังนั้นเด็กชาย มานพ จึงควรได้รับความรัก ความอบอุ่น รวมทั้งให้เขาตระหนักรู้ในความสามารถของตนเอง และให้พัฒนาตนเองต่อไปในแนวทางที่เหมาะสมเพื่อให้เขาเกิดความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ในการให้คำปรึกษาในเรื่องนี้ได้เน้นการใช้เทคนิคที่สำคัญ ได้แก่ การให้กำลังใจ การสะท้อนความรู้สึก การเพิ่มความกระจ่างให้เกิดการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง เด็กชายมานพได้พูดระบายความรู้สึกเกี่ยวกับครอบครัว ตัวเขาเองและมีแนวความคิดที่จะพยายามในการให้ความร่วมมือในการปรับตัว ปรับเปลี่ยนแนวความคิดต่อไป

การให้คำปรึกษาแบบรายบุคคล โดยใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษาพฤติกรรมนิยม (Behavioral therapy) เป็นการให้บริการคำปรึกษาโดยใช้กระบวนการและเทคนิคแบบพฤติกรรมบำบัด ซึ่งทฤษฎีนี้เชื่อว่า "การเกิดพฤติกรรมของมนุษย์ย่อมมีสาเหตุ และเมื่อเกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมขึ้น จึงจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรม" นั่นคือ พฤติกรรมของมนุษย์เป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้ และเปลี่ยนแปลงได้ซึ่งในกรณีของ เด็กชาย มานพ เขามีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ คือ การชอบรังแกเด็ก พูดคำหยาบ การยิงปืนอัดลมโดยไม่ระวังว่าจะทำให้เกิดอันตรายต่อบุคคลอื่น การไม่สนใจต่อเจ้าหน้าที่โดยทำเป็นไม่ได้ยินเมื่อถูกเรียก และเดินหนี ซึ่งถือว่าเป็นการแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม ดังนั้นให้การช่วยเหลือ โดยใช้ทฤษฎีพฤติกรรมนิยมโดยนำวิธีการเสริมแรง และวางเงื่อนไข เพื่อช่วยให้ เด็กชายมานพ มองเห็นเป้าหมายของรูปแบบพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

การให้คำปรึกษาโดยใช้ตัวแบบทางสังคม ได้ศึกษาเกี่ยวกับโดยการใช้ตัวแบบทางสังคมไว้ว่า การให้ผู้รับคำปรึกษาดูตัวแบบซ้ำ ๆ หลายครั้ง สลับกับการให้คำชี้แนะของผู้ให้คำปรึกษา การใช้ตัวแบบหลายลักษณะเพื่อให้ผู้รับคำปรึกษา ผสมผสานพฤติกรรมตัวแบบเข้าด้วยกัน ได้แก่ ตัวแบบมีชีวิต และตัวแบบสัญลักษณ์ จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมยิ่งขึ้น เด็กชาย มานพมี

ปัญหา การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเพื่อน ได้แก่ การรังแกเพื่อน การแย่งของเล่นเพื่อนหรือเด็กที่เล็กกว่า แสดงความก้าวร้าวโดยการทำร้าย เพื่อน หรือเด็กที่เล็กกว่า ผู้วิจัยได้ใช้ตัวแบบสัญลักษณ์โดยการฉายวีดิทัศน์ เกี่ยวกับพฤติกรรมอันพึงประสงค์ที่สังคมต้องการ และผลเสียจากการแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้เขาได้ดู ซึ่งขณะที่ดูวิดีทัศน์ เขาแสดงความสนใจ และตั้งใจมาก หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้ถามความรู้สึกของเขา ตลอดทั้ง ข้อดี ข้อเสีย ของการมีพฤติกรรมทุบตี ทะเลาะ และพูดจาหยาบคาย เขาสามารถตอบได้ว่า "เป็นสิ่งที่ไม่ดี"และรับปากว่าจะพยายามปรับปรุงตัวเอง

การช่วยเหลือโดยการให้คำปรึกษารายบุคคลจัดขึ้น จำนวน 6 ครั้ง นอกจากนั้นยังให้การช่วยเหลือในวิธีการอื่น ๆ ร่วมด้วย ได้แก่ การทำจิตบำบัดแบบประคับประคอง (Supportive Psychotherapy) เพื่อช่วยให้ เด็กชาย มานพ มีความรู้สึกอบอุ่น มีกำลังใจ ภาคภูมิใจในตนเองมากขึ้น สิ่งสำคัญ คือ การสร้างสายสัมพันธ์ (Rapport) เป็นการสร้างบรรยากาศของความเป็นมิตร ไว้วางใจได้ เพื่อให้ เด็กชาย มานพ เกิดความรู้สึกมั่นคง และปลอดภัยทางจิตใจ พร้อมที่จะฝ่าฟันอุปสรรคเพื่อการพัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายของชีวิต มีกำลังใจที่จะพัฒนาตนเองต่อไป

2. การให้ความช่วยเหลือโดยทางอ้อม หมายถึง การช่วยเหลือผู้รับการศึกษาโดยให้ข้อมูลกับผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เข้าใจ ยอมรับและให้ความช่วยเหลือในการช่วยเหลือผู้รับการศึกษา โดยการจัดให้มีการประชุมปรึกษารายกรณี (Case Conference) 1 ครั้ง ในวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2543 เวลา 14.00 - 15.00 น ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์ฯ อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา นักสังคมสงเคราะห์ พ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 เจ้าหน้าที่พยาบาล ครูสอนพิเศษ เพื่อขอความช่วยเหลือเอาใจใส่ ให้กำลังใจ เพื่อให้ เด็กชาย มานพในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม (ดังรายละเอียดในบทที่ 4)

1.5 สรุปและติดตามผล

เด็กชายมานพ มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 3 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม หลังจากให้ความช่วยเหลือ ผู้วิจัยได้ติดตามผลเป็นระยะ ปรากฏว่าเด็กชายมานพ ได้มีการเปลี่ยนแปลง ในแต่ละพฤติกรรม ดังนี้

1. ปัญหาพฤติกรรมการก่อกวน ได้แก่

1.1 พฤติกรรมการก่อกวนในโรงเรียน พบว่า เด็กชายมานพ มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ คุยเสียงดัง ชวนเพื่อนคุย เคาะโต๊ะขณะเรียนหนังสือ หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไป

แล้วพบว่า มีการปรับตัวที่ดีขึ้น โดยไม่พบการเคาะโต๊ะขณะเรียนหนังสือ แต่ชวนเพื่อนคุย และคุยเสียงดังในเวลาเรียนอยู่โดยเฉพาะวิชาภาษาอังกฤษ

1.2 พฤติกรรมการก่อกวนในสถานสงเคราะห์ฯ พบว่า เด็กชายมานพ มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ แย่งของเล่นเด็ก การชอบรังแกเด็ก การยิงปืนอัดลมโดยไม่ระวังว่าจะทำให้เกิดอันตรายต่อบุคคลอื่น การคุยเสียงดังในเวลานอน หลังจากให้ความช่วยเหลือ เด็กชายนพมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการก่อกวนในสถานสงเคราะห์ ฯ คือ โดยไม่พบการคุยเสียงดังในเวลานอน จากการรายงานของพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 พบว่าเด็กชายมานพ ยังมีการแย่งของเล่น รังแกเพื่อนหรือเด็กที่เล็กกว่า และการยิงปืนอัดลมอยู่ แต่ลดลงกว่าเดิม

2. ปัญหาพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม ได้แก่

2.1 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมในโรงเรียน พบว่า เด็กชายมานพ มีพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน ได้แก่ การพูดคำหยาบ ดุด่า พูดไม่สุภาพ หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายมานพ มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการพูดที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยพบว่ามีการพูดคำหยาบ ดุ ด่า เพื่อนในชั้นเรียนเลย

2.2 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมในสถานสงเคราะห์ฯ พบว่า เด็กชายมานพ มีพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน คือ พูดคำหยาบ การดุด่า หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายมานพ มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการพูดที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยไม่พบการดุด่า หรือพูดคำหยาบเมื่ออยู่กับผู้วิจัยเลย แต่จากการรายงานของพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 พบว่าเด็กชายมานพ ยังมีการดุด่า พูดคำหยาบอยู่ แต่ลดลงกว่าเดิม

3. ปัญหาการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ได้แก่

3.1 การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในสถานสงเคราะห์ฯ พบการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเจ้าหน้าที่ พบว่า เด็กชายมานพไม่สนใจต่อเจ้าหน้าที่โดยทำเป็นไม่ได้ยิน และเดินหนีเวลาที่เจ้าหน้าที่เรียก หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายมานพมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยไม่พบพฤติกรรมดังกล่าวเลย จากการรายงานของพ่อบ้านผู้ดูแลอาคาร 1 พบว่าเด็กชายมานพ ทำตัวดีขึ้นโดยสนใจในสิ่งที่พ่อบ้านผู้ดูแล ให้คำแนะนำ ตักเตือน มีท่าทางอ่อนน้อม

2) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน พบว่า เด็กชายมานพมีพฤติกรรมชอบรังแกเพื่อน หรือเด็กที่เล็กกว่า แสดงความก้าวร้าวด้วยการยิงปืนอัดลมโดยไม่ระวังทำให้เกิดอันตราย ต่อบุคคลอื่น หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายมานพ มีการปรับเปลี่ยน

พฤติกรรมที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยไม่พบการรังแกเพื่อน หรือเด็กที่เล็กกว่า แต่ยังมีการยิงปืนอัดลม โดยไม่ระวังทำให้เกิดอันตราย ต่อบุคคลอื่นอยู่

กรณีศึกษาของเด็กชาย วุฒิ

1 . ประวัติของเด็กชาย วุฒิ

1.1 <u>ประวัติส่วนตัว</u>

เด็กชายวุฒิ เกิดเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2530 ลักษณะทั่วไปเป็นเด็กชายวัยเรียน อายุ 12 ปี รูปร่างผอมสูง ผิวขาวเหลือง ผมตัดสั้น นัยต์ตาสีน้ำตาล ใบหน้าเรียว ท่าทางกระฉับกระเฉง อารมณ์แจ่มใส พูดชัดเจน คล่องแคล่ว บางครั้งแสดงสีหน้าท่าทางวิตกกังวล การแต่งกายสะอาดเรียบร้อยดี สวมรองเท้าแตะ สุขวิทยาส่วนบุคคลดี ท่าทางสุขภาพ แสดงพฤติกรรมได้เหมาะสมกับกาลเทศะ เป็นบุตรชายคนโตของครอบครัว มีน้องชาย 1 คน อายุ 9 ขวบ เด็กชายวุฒิมีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี ชอบกีฬาแบดมินตัน ฟุตบอล และยิงปืนอัดลม มีลักษณะที่สำคัญ คือ ช่างคิด ฉลาด ผลการเรียนดี ใจร้อน ควบคุมอารมณ์ได้น้อย เกลียดพ่อและแม่เลี้ยงชอบขู่ผู้อื่นเขาเคยทำความผิด โดยเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2542 เวลา 22.00 น. และวันที่ 3 กรกฎาคม 2542 ได้ไปขโมยลำไผ่ของชาวบ้าน จากการสอบสวน พบว่า เด็กชาย วุฒิ ทำไปเพราะเบื่อ และถูกเพื่อนชักชวน

1.2 <u>ประวัติครอบครัว</u>

เด็กชาย วุฒิ เกิดมาในครอบครัวคนไทย พ่อมีอาชีพรับจ้างขับรถสิบล้อ แม่เป็นแม่บ้าน และรับจ้างทั่วไป มีสมาชิกในครอบครัว 4 คน ก่อนหน้านี้ ทุกคนรักกันดี อาจจะมีเรื่องทะเลาะกันบ้าง แต่ไม่รุนแรง แต่เมื่อ ปี พ.ศ. 2534 พ่อไปติดพันหญิงม่าย และหย่ากับแม่ ทอดทิ้งครอบครัวไปแต่งงานใหม่ แล้วพาภรรยาใหม่เข้ามาอยู่ในบ้าน แม่ของเขาจึงต้องพาเขาและน้องชายมาฝากไว้ที่สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย ส่วนแม่ไปรับจ้างเป็นแม่ครัวในห้องอาหารที่จังหวัดอุดรธานี นานๆจึงจะมาเยี่ยม

1.3 <u>ประวัติขณะอาศัยอยู่สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย</u>

เด็กชาย วุฒิ เข้ามาอาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2540 โดยมารดาเด็กชาย วุฒิ ได้พาลูกชาย 2 คน คือ เด็กชาย วุฒิ (ซึ่งขณะนั้นมีอายุ 10 ปี) และเด็กชาย วิทย์ (ขณะนั้นมีอายุ 7 ปี) มาฝากไว้ เนื่องจากถูกสามีทอดทิ้ง ไม่ให้การเลี้ยงดู และไล่ออกจากบ้าน นานๆ มารดาจะมาเยี่ยม เด็กชายวุฒิเป็นเด็กที่ไม่ค่อยพูด ชอบแยกตัวอยู่คนเดียว มีผลการเรียนอยู่ในระดับดี คือ เกรดไม่ต่ำกว่า 3 นอกจากนั้นยังพบว่าเขามีลักษณะที่สำคัญคือ เป็น

คนช่างคิด ฉลาด ใจร้อน ควบคุมอารมณ์ตนเองได้น้อย เกลียดพ่อ และแม่เลี้ยง ชอบข่มขู่ผู้อื่น โดยเฉพาะเด็กเล็กรุ่นน้อง

1.4 ประวัติการศึกษา

เด็กชาย วุฒิ เรียนอยู่ชั้นประถมปีที่ 5/3 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 14 ผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี เกรดเฉลี่ยเมื่ออยู่ชั้นประถมปีที่ 4 เท่ากับ 3.3 มีปัญหาในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ เพราะพื้นฐานการเรียนเดิมไม่ดี และไม่กล้าแสดงออก

1.5 ประวัติด้านสังคม

เด็กชาย วุฒิ ชอบอยู่ลำพังคนเดียว ชอบทำงานคนเดียว มีเพื่อนสนิทน้อย เขาขาดความไว้วางใจในตัวเพื่อนๆ ชอบเก็บเรื่องราวต่างๆ มาคิดคนเดียว โดยเฉพาะเรื่องครอบครัว ทำให้มีปัญหานอนไม่หลับอยู่เสมอ เขาไม่ชอบปรึกษาใคร มีลักษณะหวาดระแวงและวิตกกังวล ชอบข่มขู่ เด็กเล็กรุ่นน้อง โดยขู่เอาเงิน ขนมหรือของเล่น มีปัญหาสัมพันธภาพกับผู้อื่นเกเพร่อง รู้สึกเหงา และขาดเพื่อน

2.ปัญหา

เด็กชายวุฒิ มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 3 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ดังนี้

2.1 พฤติกรรมการก่อกวน

2.1.1 พฤติกรรมการก่อกวนในโรงเรียน ได้แก่ การชวนเพื่อนคุย การเคาะโต๊ะขณะเรียนหนังสือ

2.1.2 พฤติกรรมการก่อกวนในสถานสงเคราะห์ฯ ได้แก่ ข่มขู่เอาเงิน ขนม หรือของเล่นจากเด็กที่เล็กกว่า การเล่นยิงปืนอัดลมโดยไม่ระมัดระวังอันตรายต่อบุคคล

2.2 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม

2.2.1 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมในโรงเรียน

1) พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน ได้แก่ การพูดที่ไม่สุภาพ การข่มขู่ บางครั้งพูดคำหยาบ

2.2.2 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมในสถานสงเคราะห์ฯ

1) พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมในกับเพื่อน ได้แก่ การพูดที่ไม่สุภาพ การข่มขู่ บางครั้งพูดคำหยาบ

2.3 การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

2.3.1 การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในสถานสงเคราะห์ฯ

1) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเจ้าหน้าที่ ได้แก่ เมื่อเวลาเขาต้องเดินผ่านหรือพบพ่อบ้าน ผู้ดูแล เขาจะทำสีหน้าเฉย ๆ ทำเป็นมองไม่เห็น เดินผ่านไปโดยไม่สนใจใคร ถ้าพ่อบ้าน ผู้ดูแล ซักถามพูดคุยด้วย เขาจะตอบด้วยน้ำเสียงราบเรียบ ยิ้มที่มุมปาก สังเกตเห็นว่าเขาจะแสดงความเบื่อหน่ายออกมาทางสายตา

3. การวินิจฉัย

เด็กชาย วุฒิ มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 3 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม อาจมีสาเหตุมาจาก ความรู้สึกนึกคิดที่ไม่ดีต่อตนเอง มีความรู้สึกว่าตนเองต่ำต้อยเป็นแค่เพียงเด็กในสถานสงเคราะห์ฯ การอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม การมาจากครอบครัวที่มีสภาพแตกแยก ไม่รักชอบกัน ขาดความรัก ความอบอุ่น มีการใช้ความรุนแรงในครอบครัว รวมทั้งถูกบิดาทอดทิ้ง เกลียดบิดา และแม่เลี้ยง ซึ่ง ทำให้เด็กชาย วุฒิ มีปัญหาการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเกิดขึ้นมีความวิตกกังวลใจสูง เกี่ยวกับเรื่องครอบครัวในอดีตอย่างมาก ทำให้นอนไม่หลับ ไม่ทราบจะทำอะไรในเวลาว่าง มีการเผชญปัญหา เพราะเมื่อเกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย หรือมีคนชักชวนจะทำตามทันที โดยไม่คิดไตร่ตรอง เช่น เหตุการณ์ที่ไปขโมยลำไผ่ของชาวบ้านที่ผ่านมา

4. การช่วยเหลือ

เด็กชายวุฒิ มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 3 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ผู้วิจัยได้ให้การช่วยเหลือ ดังนี้

1. การให้การช่วยเหลือโดยตรง หมายถึง การช่วยเหลือกับตัวผู้รับการศึกษาโดยตรง ปฏิบัติดังนี้

1.1 ปัญหาพฤติกรรมการก่อกวน ผู้วิจัยได้ให้การช่วยเหลือโดยใช้การให้คำปรึกษารายบุคคลแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง การให้คำปรึกษาโดยใช้ตัวแบบทางสังคม และการให้คำปรึกษาโดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์

1.2 ปัญหาพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม ผู้วิจัยได้ให้การช่วยเหลือโดยใช้การให้คำปรึกษารายบุคคลทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

1.3 ปัญหาการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ผู้วิจัยได้ให้การช่วยเหลือการช่วยเหลือโดยใช้การให้คำปรึกษารายบุคคลโดยใช้ทฤษฎีแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง การให้คำปรึกษาโดยใช้ตัวแบบทางสังคม และการให้คำปรึกษารายบุคคลโดยใช้ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

การให้คำปรึกษาโดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Client - Centered Counseling) ของ คาร์ล อาร์ รอเจอร์ (Carl R. Rogers) โดยการเน้นให้เขาได้เล่าระบายความรู้สึก และเล่าถึงชีวิตในอดีตที่สร้างความเจ็บปวด ได้แก่ สภาพครอบครัว ความรู้สึกที่มีต่อบิดา มารดา สิ่งที่ทำให้เขาไม่สบายใจ และทำให้เขาไม่มีความสุขที่เขาได้รับมาตลอดชีวิต เพื่อได้ระบายความรู้สึกในส่วนที่สร้างความเจ็บปวดในชีวิตออกมาเพื่อเขาจะได้ผ่อนคลาย โดยผู้วิจัยให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการสร้างบรรยากาศที่อบอุ่น และไว้วางใจ ในระยะของการสร้างสายสัมพันธ์ (Rapport) โดยใช้เวลา 2 สัปดาห์เพื่อให้เด็กชายวุฒิ รู้สึกอบอุ่นไว้วางใจ เพื่อนำไปสู่การร่วมมือในการพัฒนาตนเอง ตามแนวคิดของทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Client - Centered Therapy) ตามแนวคิดของทฤษฎีนี้เชื่อว่ามนุษย์มีความสามารถและมีเหตุผลที่จะคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง พร้อมที่จะเติบโต งอกงาม มนุษย์เป็นคนดีและมีคุณค่า หากเขาสามารถค้นพบศักยภาพของเขา และพัฒนาศักยภาพของตนได้สูงสุด โดยส่งเสริมให้เขาพัฒนาศักยภาพที่ดีอยู่แล้ว นั่นคือ การเป็นคนมีความตั้งใจในการเรียน มีผลการเรียนดี และปรับปรุงตนเองในสิ่งที่เป็นอุปสรรค และนำไปสู่การแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหา นอกจากนั้นมนุษย์ต้องการความรัก การยอมรับ ความเอื้ออาทร ดังนี้ เด็กชาย วุฒิ จึงควรได้รับความรัก ความอบอุ่น รวมทั้งให้เขาตระหนักรู้ในความสามารถของตนเอง และให้พัฒนาตนเองต่อไปในแนวทางที่เหมาะสม เพื่อให้ เด็กชายวุฒิ ได้เกิดความรู้สึกพึงพอใจในตนเอง (S elf- Actulization) ซึ่งรอเจอร์ส เชื่อว่าบุคคลเป็นผู้กำหนดวิถีชีวิต และการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง หากผู้นั้นมีโอกาสรับรู้ ความจริงเกี่ยวกับตนเอง ผู้รับคำปรึกษามีความสามารถอยู่ในการแยก ที่จะเข้าใจถึงสาเหตุอื่นเป็นปัญหา ที่ทำให้ตนเองไม่มีความสุข นั่นคือ ปัญหาของผู้รับคำปรึกษา เกิดขึ้นมาจากความไม่ประสานสอดคล้องกันระหว่าง ความคิดเกี่ยวกับตนเอง หรือมโนภาพแห่งตน (Self Concept) กับประสบการณ์ที่ได้รับ (รัชภาภรณ์ อภิรัชรางกูร. 2535 :156 ; อ้างอิงมาจาก พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. 2529 : 9) ดังนั้นจึงควรให้การช่วยเหลือโดยให้มาพัฒนาศักยภาพของตนเองให้สูงสุด เพราะเด็กชายวุฒิ เป็นเด็กเรียนดีเพื่อที่เขาจะได้พัฒนาความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองนำไปสู่ การมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น

การให้คำปรึกษาโดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์ (Rational Emotive Therapy) ของอัลเบิร์ต เอลลิส (Allbert Ellis) เนื่องจากต้องการให้เด็กชายวุฒิ พัฒนาความคิดที่มีเหตุผล ทั้งนี้พบว่า ผลทางอารมณ์จากการมีความคิดที่ไม่มีเหตุผลก็คือ ความวิตกกังวล ซึมเศร้า รู้สึกผิดที่ในวัยเด็กเคยเล่นเกมตู้เสียเงินทองทำให้พ่อแม่เดือดร้อน รู้สึกไร้ค่าเพราะคิดว่าตนเองเป็นเพียงเด็กสถานสงเคราะห์ฯ มองโลกในแง่ร้าย คิดว่าไม่มีใครปรารถนาดีต่อกัน ความคิดทางลบเหล่านี้ทำให้เกิดการกระตุ้นความคิดที่ไม่มีเหตุผลทั้งหลาย และเป็นตัวสร้าง

อารมณ์ที่ไม่เป็นสุข ดังนั้นหากต้องการดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุข ก็จะต้องรู้จักการขจัดความคิดที่ไร้เหตุผล และเข้าใจกฎสำหรับการส่งเสริมความคิดที่มีเหตุผล โดยเฉพาะกฎข้อที่กล่าวว่า "มนุษย์ย่อมทำผิดได้ ไม่มีประโยชน์อันใดที่จะสืบเสาะหาสาเหตุต่าง ๆ ที่ผ่านพ้นไปนานแสนนาน ทุกสิ่งทุกอย่าง ควรจะเป็นจริงตามสภาพที่ควรจะเป็นและไม่มีประโยชน์อะไรเลยที่มาทำอะไรกับตัวเราเอง นอกจากตัวเราเท่านั้น ดังนั้นในขณะที่ชีวิตของเราผ่านไปทุกนาที เราก็ควรจะดำรงชีวิตอย่างมีความสุข มีความเป็นตัวของตัวเอง แสดงพฤติกรรมออกมาอย่างเป็นธรรมชาติ มีเหตุผลน่าเชื่อถือ ไม่ตกเป็นทาสของอดีต สามารถวางแผนในเชิงสร้างสรรค์สำหรับอนาคตของตน และเรียนรู้ถึงอิสระในการตอบสนองต่อสิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน อันเป็นภาวะของที่นี่และเดี๋ยวนี้" ฉะนั้นจึงต้องให้เด็กชายวุฒิเปลี่ยนแนวความคิดของตนให้มีเหตุผลเปลี่ยนแปลง ความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อบิดา เหตุการณ์เจ็บช้ำในอดีต เพื่อที่จะสามารถพัฒนาศักยภาพในปัจจุบัน

การเมื่อฝึกพฤติกรรมการกล้าแสดงออก เพราะเมื่อเด็กชายวุฒิอยู่ต่อหน้าคนหมู่มากจะประหม่า อายไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ดังนั้นจึงสอนให้เขาแสดงออกถึงความคิดเห็น รวมทั้งการฝึกพฤติกรรมการกล้าแสดงออก เพื่อให้มีความมั่นใจ ภาคภูมิใจ เกิดประโยชน์ ต่อตัวเขาเอง โดยผู้วิจัยได้ฝึกให้เขาหัดทักทายเป็นคำพูดภาษาอังกฤษง่าย ๆ เริ่มจากการทักทายกับผู้วิจัยก่อน เมื่อเกิดความมั่นใจแล้วจึงทักทายกับบุคคลอื่น ๆ ได้แก่ ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์ฯ พ่อบ้าน และเพื่อน ๆ

การช่วยเหลือโดยการให้คำปรึกษารายบุคคลจัดขึ้น จำนวน 6 ครั้ง นอกจากนั้นยังให้การช่วยเหลือในวิธีการอื่น ๆ ร่วมด้วย ได้แก่ คำแนะนำในการใช้เทคนิคการผ่อนคลายความเครียด แก่ เด็กชาย วุฒิ เพราะเขาคิดวิตกกังวล หมกมุ่น เกี่ยวกับชีวิตของครอบครัวในอดีต คิดถึงความเจ็บปวดที่ผ่านมา ทำให้เครียด และนอนไม่หลับ ซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อตัวเขา เกิดเป็นอันตรายทั้งทางร่างกาย และจิตใจ การทำจิตบำบัดแบบประคับประคอง (Supportive Psychotherapy) เพื่อช่วยให้ เด็กชาย วุฒิ มีความรู้สึกอบอุ่น มีกำลังใจ และภาคภูมิใจในตนเองมากขึ้น การสอนทักษะทางสังคม (Social skill)ให้แก่เพื่อให้ รู้จักแสดงอารมณ์ออกมาเพื่อจะช่วยการมองโลกในแง่ร้ายลดลง การใช้หลักจิตวิทยาเกี่ยวกับตน (Self - psychology) แนะนำให้ เด็กชายวุฒิ ใช้เป็นแนวทางในการแสวงหาความต้องการของตนเองที่แท้จริง และใช้ความสามารถที่มีอยู่ในการเพิ่มความภาคภูมิใจในตนเอง และเน้นการสร้างสายสัมพันธ์ (Rapport) เป็นการสร้างบรรยากาศของความเป็นมิตร ไว้วางใจเพื่อให้เด็กชายวุฒิ เกิดความรู้สึกมั่นคง และปลอดภัยทางจิตใจ ให้ความสนใจเอาใจใส่ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อช่วยให้ เด็กชาย วุฒิ เกิดความรู้สึกมั่นคงและปลอดภัยทางจิตใจพร้อมที่จะฝ่าฝันอุปสรรค เพื่อการพัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายของชีวิต

2. การให้ความช่วยเหลือโดยทางอ้อม หมายถึง การช่วยเหลือผู้รับการศึกษาโดยให้ข้อมูลกับผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เข้าใจ ยอมรับและให้ความช่วยเหลือในการช่วยเหลือผู้รับการศึกษา โดยการจัดให้มีการประชุมปรึกษารายกรณี (Case Conference) 1 ครั้ง ในวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2543 เวลา 10.00 - 11.00 น ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์ฯ อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา นักสังคมสงเคราะห์ พ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 เจ้าหน้าที่พยาบาล ครูสอนพิเศษ เพื่อขอความช่วยเหลือเอาใจใส่ ให้กำลังใจ เพื่อให้ เด็กชายวุฒิ ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม (ดังรายละเอียดในบทที่ 4)

5. สรุปและติดตามผล

เด็กชายวุฒิ มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 3 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม หลังจากให้ความช่วยเหลือ ผู้วิจัยได้ติดตามผลเป็นระยะ ปรากฏว่าเด็กชายวุฒิ ได้มีการเปลี่ยนแปลง ในแต่ละพฤติกรรม ดังนี้

1. ปัญหาพฤติกรรมการก่อกวน ได้แก่

1.1 พฤติกรรมการก่อกวนในโรงเรียน พบว่า เด็กชายวุฒิ มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ การชวนเพื่อนคุย การเคาะโต๊ะ ขณะเรียนหนังสือ หลังจากให้การช่วยเหลือไปแล้ว พบว่าเด็กชายวุฒิ มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยไม่พบดังกล่าวเลย

1.2 พฤติกรรมการก่อกวนในสถานสงเคราะห์ฯ พบว่า เด็กชายวุฒิมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ ข่มขู่เอาเงิน ขนมหรือของเล่นจากเด็กที่เล็กกว่า การเล่นยิงปืนอัดลมโดยไม่ระวังอันตรายต่อผู้อื่น หลังจากให้การช่วยเหลือไปแล้ว พบว่า เด็กชายวุฒิ มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยไม่พบข่มขู่เอาเงิน หรือของเล่นจากเด็กที่เล็กกว่า แต่ยังพบการเล่นยิงปืนอัดลม แต่เขาได้มีการระวังอันตรายที่อาจเกิดต่อผู้อื่น โดยจะไปเล่นในสนามกลางแจ้งที่ไม่มีคน แทนการเล่นในอาคารที่พัก

2. ปัญหาพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม ได้แก่

2.1 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมในโรงเรียน พบว่า เด็กชายวุฒิ มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ การพูดที่ไม่สุภาพ หลังจากให้การช่วยเหลือไปแล้ว พบว่า เด็กชายวุฒิ มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยจะพูดสุภาพ และนุ่มนวลกับเพื่อน ๆ มากขึ้น

2.2 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมในสถานสงเคราะห์ฯ พบว่า เด็กชายวุฒิ มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ การพูดที่ไม่สุภาพ การข่มขู่ บางครั้งพูดคำหยาบ หลังจากให้การช่วยเหลือไปแล้ว พบว่า เด็กชายวุฒิ มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยไม่พบพฤติกรรม ดังกล่าว

3. ปัญหาการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ได้แก่

3.1 การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในสถานสงเคราะห์ฯ พบการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเจ้าหน้าที่ พบว่า เด็กชายวุฒิ มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ เมื่อเวลาเขาต้องเดินผ่านหรือพบพ่อบ้าน ผู้ดูแล เขาจะทำสีหน้าเฉย ๆ ทำเป็นมองไม่เห็น เดินผ่านไปโดยไม่สนใจใคร ถ้าพ่อบ้าน ผู้ดูแล ซักถามพูดคุยด้วย เขาจะตอบด้วยน้ำเสียงราบเรียบ ยิ้มที่มุมปาก สังเกตเห็นว่าเขาจะแสดงความเบื่อหน่ายออกมาทางสายตา หลังจากให้การช่วยเหลือไปแล้ว พบว่า เด็กชายวุฒิ มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยไม่พบพฤติกรรมดังกล่าวเลยจากการรายงานของพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 4 พบว่าเด็กชายวุฒิ ทำตัวดีขึ้นโดยสนใจในสิ่งที่พ่อบ้าน ผู้ดูแล ให้คำแนะนำ ตักเตือน มีท่าทางอ่อนน้อม นอกจากนั้นยังชอบอาสารับทำงานภายในอาคารที่พักต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ

กรณีศึกษาของเด็กชาย ทนง

1. ประวัติของเด็กชาย ทนง

1.1 <u>ประวัติส่วนตัว</u>

เด็กชายทนง เกิดเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2531 ลักษณะทั่วไป เป็นเด็กชายวัยเรียน อายุ 11 ปี ดูสมวัย รูปร่างสูงใหญ่ ผิวคล้ำ ผมตัดสั้น นัยน์ตาสีดำ มีท่าทาง แจ่มใส แววตามีความประหม่า การแต่งกายสะอาดพอใช้ สุขวิทยาส่วนบุคคลพอใช้ ไม่สวมรองเท้ามีคราบเหงื่อไคลมีกลิ่นตัว มีกลิ่นปาก จากการ เป็นบุตรชายคนโตของครอบครัว มีน้องชายอีก 4 คน ผลการเรียนอยู่ในระดับพอใช้ ชอบชกมวย และเตะฟุตบอล มีลักษณะที่สำคัญคือ ปกติเป็นคนที่มีผลการเรียนค่อนข้างดี บ่อยครั้งที่ไม่สนใจการเรียน ชอบใช้ความรุนแรง ชอบพูดคำหยาบ ดุด่า ก่อกวน และแกล้งเพื่อนๆ แต่ไม่สู้คน มักจะถูกเพื่อน ๆ ทุบตีอยู่เสมอ (เนื่องจากเด็กชายทนงไปด่าก่อน)

1.2 <u>ประวัติครอบครัว</u>

เด็กชายทนง เกิดในครอบครัวคนไทย บิดา มารดา เป็นชาวนาและรับจ้าง เขาเป็นลูกชายคนโต มีน้องชายอีก 4 คน เดิมอาศัยอยู่กับบิดา มารดา และญาติๆ รวมกันหลายคน พ่อจะทำงานหนักมาก ส่วนแม่มักจะไปช่วยญาติ ๆ ทำนา และเลี้ยงลูก พ่อกับแม่ทะเลาะมีปากเสียงกันเพราะมีปัญหาเรื่องเงินไม่พอใช้จ่ายภายในครอบครัว และแม่ชอบไปเที่ยวนอกบ้าน ไม่ค่อยดูแลลูก ต่อมาพ่อประสบอุบัติเหตุเสียชีวิต แม่จึงพาเขามาอยู่ที่สถานสงเคราะห์ฯ เพื่อให้มาเรียนหนังสือ ต่อมาแม่แต่งงานใหม่ ทิ้งน้องๆ ให้ตา ยายเลี้ยง และหนีไปเลย

1.3 <u>ประวัติขณะอาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย</u>

เด็กชาย ทนง เข้ามาอาศัยในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย เมื่อวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2541 เนื่องจากบิดาเสียชีวิต และมารดาไม่สามารถเลี้ยงดูอย่างเหมาะสมต่อไปได้

เด็กชาย ทนง เป็นเด็กพูดเก่ง เสียงดัง ชอบพูด ดุด่า ก่อกวน และแกล้งเพื่อนๆ คนอื่น มีปัญหาในด้านการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ได้แก่ การเดินกระแทกเท้าเวลาไม่พอใจ ขนสิ่งของของตนเองและเพื่อน ๆ ไปทิ้ง ระยะหลังมีปัญหาเรื่องผลการเรียนตกต่ำ โดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์

1.4 ประวัติการศึกษา

เด็กชาย ทนง ปัจจุบันเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 14 ผลการเรียนอยู่ในระดับพอใช้ (เดิมเรียนดี แต่ต่อมาในระยะหลัง ไม่สนใจเรียน) จากการรายงานของครู พบว่า ชอบนอนหลับในชั้นเรียน มีพฤติกรรมการก่อกวนแกล้งเพื่อน โดยเฉพาะแกล้งเพื่อนผู้หญิง ไม่สนใจเรียน และไม่ส่งการบ้าน

1.5 ประวัติด้านสังคม

เด็กชายทนง มีนิสัยชอบพูดเสียงดัง เอะอะ โวยวาย ดุด่า ก่อกวนเพื่อน แกล้งเพื่อน รังแกเด็กเล็ก ชอบเล่นอยู่กลุ่มเดียวกับเด็กชายมานพ และเด็กคนอื่นๆ แต่มีปัญหาพฤติกรรม โดยเป็นลูกน้องคอยตาม เด็กชายมานพ มักจะถูกใช้ให้ทำงาน หรือไปซื้อขนมเสมอ ๆ สัมพันธภาพกับเพื่อน คนอื่นๆ ไม่ดี เพราะเด็กชายทนง ชอบพูดมาก ล้อเลียนชื่อพ่อแม่เพื่อน ดุด่ามักจะถูกเพื่อนทุบตี เนื่องจากไปด่าเขาก่อน เมื่อไม่พอใจหรือโกรธจะนำสิ่งของ หรือรื้อค้นสิ่งของ ทั้งของตนเองและของเพื่อนไปทิ้ง

2. ปัญหา

เด็กชายทนง มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 3 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ดังนี้

1. พฤติกรรมการก่อกวน

1.1 พฤติกรรมการก่อกวนในโรงเรียน ได้แก่ คุยเสียงดัง ชวนเพื่อนคุย และเคาะโต๊ะขณะเรียนหนังสือ

1.2 พฤติกรรมการก่อกวนในสถานสงเคราะห์ฯ ได้แก่ ชอบรังแกเพื่อน หรือเด็กที่เล็กกว่า

2. พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม

2.1 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมในโรงเรียน

1) พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน ได้แก่ ชอบดุด่า พูดคำหยาบ ล้อเลียนชื่อพ่อ แม่ เพื่อน

2.2 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมในสถานสงเคราะห์ฯ

1) พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน ได้แก่ ชอบดุด่า พูดคำหยาบเกี่ยวกับเรื่องเพศ ล้อเลียนชื่อพ่อแม่เพื่อน

3. การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

3.1 การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในโรงเรียน

1) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน ได้แก่ ชอบแกล้งเพื่อนนักเรียนหญิง โดยการแอบจับแก้ม จับมือ พยายามโอบกอด และเปิดกระโปรง

3.2 การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในสถานสงเคราะห์ฯ

1) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเจ้าหน้าที่ ได้แก่ การไม่สนใจต่อเจ้าหน้าที่ เดินหนีเวลาเจ้าหน้าที่เรียก และไม่สนใจต่อการที่เจ้าหน้าที่แนะนำ ตักเตือน เมื่อไม่พอใจจะเดิกระแทกเท้า

2) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน ได้แก่ เมื่อไม่พอใจ หรือโกรธเพื่อนๆ จะนำสิ่งของ หรือรื้อค้นสิ่งของ ทั้งของตนเองและของเพื่อนไปทิ้ง

3. การวินิจฉัย

เด็กชาย ทนง มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 3 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการก่อกวน การมีพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงออกพฤติกรรมไม่เหมาะสม ทั้งในห้องเรียนและขณะอยู่สถานสงเคราะห์ ฯ ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจาก สภาพการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว เพราะครอบครัวเป็นสถานที่สำคัญที่สุดในการหล่อหลอมพฤติกรรมและบุคลิกภาพของเด็ก เพราะเด็กจะมีชีวิตและความผูกพันต่อครอบครัวมากกว่าสถาบันอื่นๆ ฉะนั้นการอบรมสั่งสอน บรรยากาศและการประพฤติปฏิบัติของบิดามารดา และสมาชิกในครอบครัว จึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะเด็กที่ถูกทอดทิ้ง ย่อมส่งผลกระทบต่อการมีพฤติกรรมและแสดงออกทางอารมณ์ด้วยความก้าวร้าวรุนแรง มีลักษณะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลไม่ดี มีความคิดหมกมุ่นเกี่ยวกับอดีต ไม่สามารถพัฒนาตนเองต่อไปให้ดียิ่งขึ้นได้ รวมทั้งการคบเพื่อน เพราะเพื่อนมีความสำคัญต่ออนาคตของบุคคลมาก พฤติกรรมของบุคคลจะดีหรือชั่วนั้น ส่วนหนึ่งมาจากเพื่อน ถ้าคบเพื่อนไม่ดี เช่น เกียจคร้าน หนีโรงเรียนก็จะพลอยได้รับความเดือดร้อนไปด้วย (สงวน สุทธิเลิศอรุณ. 2532 : 106) โดยเฉพาะเด็กชาย ทนง อยู่ในกลุ่มเพื่อน ที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ดังนั้นเขาจึงมีการรับเอาแบบอย่างจากเพื่อนมาด้วย

1.1 ปัญหาพฤติกรรมการก่อกวน ผู้วิจัยได้ให้การช่วยเหลือโดยใช้การให้คำปรึกษารายบุคคลโดยใช้ทฤษฎีแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง การให้คำปรึกษาโดยใช้ตัวแบบทางสังคม และการให้คำปรึกษาโดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์

1.2 ปัญหาพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม ผู้วิจัยได้ให้การช่วยเหลือโดยใช้การให้คำปรึกษารายบุคคลทฤษฎีพฤติกรรมนิยม การให้คำปรึกษาโดยใช้ตัวแบบทางสังคม และการฝึกพฤติกรรมการกล้าแสดงออก

1.3 ปัญหาการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ผู้วิจัยได้ให้การช่วยเหลือโดยการให้คำปรึกษารายบุคคลโดยใช้ทฤษฎีแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง การให้คำปรึกษาโดยใช้ตัวแบบทางสังคม การให้คำปรึกษารายบุคคลโดยใช้ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

การให้คำปรึกษาโดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง(Client - Centered Counseling) ของคาร์ล อาร์ รอเจอร์ (Carl R. Rogers)โดยการเน้นให้เขาได้เล่าระบายความรู้สึกและเล่าถึงชีวิตในอดีตที่สร้างความบอบช้ำที่เขาได้รับมาตลอดชีวิตเพื่อเขาจะได้ผ่อนคลายและได้ระบายความรู้สึกในส่วนที่สร้างความเจ็บปวดในชีวิตออกมา ซึ่งเด็กชายทนงได้เล่าถึงความสัมพันธ์ระหว่างเขากับมารดา ที่มารดาไม่รัก ไม่ให้ความยุติธรรม โดยผู้วิจัยให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการสร้างบรรยากาศที่อบอุ่น และไว้วางใจ ในระยะของการสร้างสายสัมพันธ์ (Rapport) เพื่อให้เด็กชายทนง รู้สึกอบอุ่นไว้วางใจ เพื่อนำไปสู่การร่วมมือในการพัฒนาตนเองต่อไป ตามแนวคิดของทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Client - Centered Therapy) เชื่อว่า เชื่อว่ามนุษย์มีความสามารถ มีเหตุผลที่จะคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง พร้อมที่จะเติบโตงอกงาม มนุษย์เป็นคนดีและมีคุณค่า หากเขาสามารถค้นพบศักยภาพของเขา และพัฒนาศักยภาพของตนได้สูงสุด โดยส่งเสริมให้เขาพัฒนาศักยภาพที่ดีอยู่แล้วให้มากยิ่งขึ้น ปรับปรุงตนเองในสิ่งที่เป็นอุปสรรค และนำไปสู่การแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหา นอกจากนั้นมนุษย์ต้องการความรัก การยอมรับ ความเคารพ อาทร ดังนี้ เด็กชายทนงจึงควรได้รับความรัก ความอบอุ่น รวมทั้งให้เขาตระหนักรู้ในความสามารถของตนเอง และให้พัฒนาตนเองต่อไปในแนวทางที่เหมาะสมเพื่อให้ เด็กชายทนงได้เกิดความรู้สึกพึงพอใจในตนเอง (Self- Actualization) ต่อไป

การให้คำปรึกษาโดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์ (Rational Emotive Therapy) ของอัลเบิร์ต เอลลิส (Allbert Ellis) เนื่องจากต้องการให้เด็กชายทนงพัฒนาความคิดที่มีเหตุผล ทั้งนี้จะพบว่าผลทางอารมณ์จากการมีความคิดที่ไม่มีเหตุผลก็คือ ความวิตกกังวล และรู้สึกไร้ค่า มองโลกในแง่ร้าย เพราะเขาคิดว่าเป็นลูกคนโตต้องรับผิดชอบมาก พ่อ แม่ ไม่รัก ไม่ได้รับความยุติธรรม ถูกน้องชายคนรองเอาเปรียบ เกลียดชังแม่ และน้องชายคนรอง คิดว่าไม่มีใครปรารถนาดีต่อกัน ความคิดทางลบทำให้เกิดการกระตุ้น ความคิดที่ไม่มีเหตุผล

การให้คำปรึกษาโดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์ (Rational Emotive Therapy) ของอัลเบิร์ต เอลลิส (Allbert Ellis) เนื่องจากต้องการให้เด็กชายทนงพัฒนาความคิดที่มีเหตุผล ทั้งนี้จะพบว่าผลทางอารมณ์จากการมีความคิดที่ไม่มีเหตุผลก็คือ ความวิตกกังวล และรู้สึกไร้ค่า มองโลกในแง่ร้าย เพราะเขาคิดว่าเป็นลูกคนโตต้องรับผิดชอบมาก พ่อ แม่ ไม่รัก ไม่ได้รับความยุติธรรม ถูกน้องชายคนรองเอาเปรียบ เกลียดชังแม่ และน้องชายคนรอง คิดว่าไม่มีใครปรารถนาดีต่อกัน ความคิดทางลบทำให้เกิดการกระตุ้น ความคิดที่ไม่มีเหตุผลทั้งหลาย และเป็นตัวสร้างอารมณ์ที่ไม่เป็นสุข ดังนั้นหากต้องการดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุข จะต้องรู้จักการขจัดความคิดที่ไร้เหตุผล และเข้าใจกฎสำหรับการส่งเสริมความคิดที่มีเหตุผล โดยเฉพาะกฎข้อที่กล่าวว่า "มนุษย์ย่อมทำผิดได้ ไม่มีประโยชน์อันใดที่จะสืบเสาะหาสาเหตุต่าง ๆ ที่ผ่านพ้นไปนานแสนนาน ทุกสิ่งทุกอย่าง ควรจะเป็นจริงตามสภาพที่ควรจะเป็นและไม่มีประโยชน์อะไรเลยที่มาทำอะไรกับตัวเราเอง นอกจากตัวเราเท่านั้น ดังนั้นในขณะที่ชีวิตของเราผ่านไปทุกนาที เราก็ควรจะดำรงชีวิตอย่างมีความสุข มีความเป็นตัวของตัวเอง แสดงพฤติกรรมออกมาอย่างเป็นธรรมชาติ มีเหตุผล น่าเชื่อถือ ไม่ตกเป็นทาสของอดีต สามารถวางแผนในเชิงสร้างสรรค์สำหรับอนาคตของตน และเรียนรู้ถึงอิสระในการตอบสนองต่อสิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบันอันเป็นภาวะของที่นี่และเดี๋ยวนี้" ฉะนั้น เด็กชายทนงควรเปลี่ยนแนวความคิดของตนให้มีเหตุผลเปลี่ยนแปลง ความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อมารดา และน้องชาย หรือเหตุการณ์ที่สร้างความเจ็บช้ำในอดีตเพื่อที่จะสามารถพัฒนาศักยภาพในปัจจุบัน

การให้คำปรึกษาแบบรายบุคคล โดยใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษาพฤติกรรมนิยม (Behavioral therapy) เป็นการให้บริการคำปรึกษาโดยใช้กระบวนการและเทคนิคแบบพฤติกรรมบำบัด ซึ่งทฤษฎีนี้เชื่อว่า "การเกิดพฤติกรรมของมนุษย์ย่อมมีสาเหตุ และเมื่อเกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมขึ้น จึงจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรม" นั่นคือ พฤติกรรมของมนุษย์เป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้ และเปลี่ยนแปลงได้ซึ่งในกรณีของ เด็กชายทนง เขามีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ คือ การชอบก่อกวนทั้งในโรงเรียน และสถานสงเคราะห์ฯ รังแกเด็ก พูดคำหยาบเกี่ยวกับเรื่องเพศ และอื่น ๆ ถือว่าเป็นการแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม ดังนั้นจึงได้ให้คำปรึกษารายบุคคล โดยใช้ทฤษฎีพฤติกรรมนิยมเข้า โดยเน้นการให้การเสริมแรง และวางเงื่อนไข เพื่อช่วยให้ เด็กชายทนง มองเห็นเป้าหมายของรูปแบบพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

การให้คำปรึกษาโดยใช้ตัวแบบทางสังคม ได้ศึกษาเกี่ยวกับโดยการใช้ตัวแบบทางสังคมไว้ว่า การให้ผู้รับคำปรึกษาดูตัวแบบซ้ำ ๆ หลายครั้ง สลับกับการให้คำชี้แนะของผู้ให้คำปรึกษา การใช้ตัวแบบหลายลักษณะเพื่อให้ผู้รับคำปรึกษา ผสมผสานพฤติกรรมตัวแบบเข้าด้วยกัน ได้แก่ ตัวแบบมีชีวิต และตัวแบบสัญลักษณ์ จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยในการศึกษา

ครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้ตัวแบบสัญลักษณ์โดยการฉายวีดิทัศน์ เกี่ยวกับพฤติกรรมอันพึงประสงค์ที่สังคมต้องการ และผลเสียจากการแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึง ให้ เด็กชายทนง ได้ดูซึ่งขณะที่ชมวิดีทัศน์ เขาแสดงความสนใจ และตั้งใจมาก และวิเคราะห์พฤติกรรมที่ได้จากการชมวีดิทัศน์ ผู้วิจัยถามถึงข้อดีข้อเสีย ของการมีพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ เขาสามารถตอบได้และรับปากว่าจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนให้ดีขึ้น

การช่วยเหลือโดยการให้คำปรึกษารายบุคคลจัดขึ้น จำนวน 6 ครั้ง นอกจากนั้นยังให้การช่วยเหลือในวิธีการอื่น ๆ ร่วมด้วย ได้แก่ การสอนทักษะทางสังคม (Social skill) เพื่อให้รู้จักแสดงอารมณ์ออกมา และช่วยในการมองโลกในแง่ร้ายลดลง การฝึกพฤติกรรมการกล้าแสดงออก (Assertive Training) เพื่อให้เขามีความมั่นใจกล้าแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม การใช้หลักจิตวิทยาเกี่ยวกับตน (Self - Psychology) แนะนำให้ เด็กชายทนง ใช้เป็นแนวทางในการแสดงหาความต้องการของตนเองที่แท้จริง และใช้ความสามารถที่มีอยู่ในการเพิ่มความภาคภูมิใจในตนเอง การทำจิตบำบัดแบบประคับประคอง (SupportivePsychotherapy) เพื่อช่วยในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ การให้ความสำคัญกับการสร้างสายสัมพันธ์ (Rapport) เป็นการสร้างบรรยากาศของความเป็นมิตร ไว้วางใจได้ เพื่อให้เด็กชายทนง มีความรู้สึกอบอุ่น มีกำลังใจ เกิดความรู้สึกมั่นคง และปลอดภัยทางจิตใจ พร้อมที่จะฝ่าฟันอุปสรรคเพื่อการพัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายของชีวิต

5. สรุปและติดตามผล

เด็กชายทนง มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 3 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม หลังจากให้การช่วยเหลือผู้วิจัยได้ติดตามผลเป็นระยะ ปรากฏว่าเด็กชายทนง ได้มีการเปลี่ยนแปลงในแต่ละพฤติกรรม ดังนี้

1. ปัญหาพฤติกรรมการก่อกวน ได้แก่

1.1 พฤติกรรมการก่อกวนในโรงเรียน พบว่า เด็กชายทนง มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ คุยเสียงดัง ชวนเพื่อนคุย และเคาะโต๊ะขณะเรียนหนังสือ หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายทนง มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยไม่เคาะโต๊ะขณะเรียนหนังสือแต่ยังคุยเสียงดัง และชวนเพื่อนคุยขณะเรียนหนังสืออยู่

1.2 พฤติกรรมการก่อกวนในสถานสงเคราะห์ฯ พบว่า เด็กชายทนง มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ รังแกเด็กที่เล็กกว่า หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายทนง มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยจากการรายงานของพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร1 พบว่าเด็กชายทนงไม่แสดงพฤติกรรมดังกล่าว

2. ปัญหาพฤติกรรมรพูดที่ไม่เหมาะสม

2.1 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมในโรงเรียน ได้แก่

1) พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน พบว่า เด็กชายทนง มีพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน คือ การดุด่า พูดคำหยาบ ล้อเลียนชื่อพ่อแม่เพื่อน หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายทนง มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการพูดที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยไม่พบการดุด่า หรือพูดคำหยาบ และล้อเลียนชื่อพ่อแม่เพื่อน ในชั้นเรียนเลย

2.2 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมในสถานสงเคราะห์ฯ ได้แก่

1) พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน พบว่า เด็กชาย ทนงมีพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน คือ การดุด่า พูดคำหยาบเกี่ยวกับเรื่องเพศ และล้อเลียนชื่อพ่อแม่เพื่อน หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายทนงมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการพูดที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยไม่พบการดุด่า หรือพูดคำหยาบเกี่ยวกับเรื่องเพศ และล้อเลียนชื่อพ่อแม่เพื่อน เมื่ออยู่กับผู้วิจัยเลย แต่จากการรายงานของพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 พบว่าเด็กชายทนงยังมีการดุด่า พูดคำหยาบเกี่ยวกับเรื่องเพศ และล้อเลียนชื่อพ่อแม่เพื่อนอยู่ แต่ลดลงกว่าเดิม

3. ปัญหาการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

3.1 การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมโรงเรียน ได้แก่

1) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน พบว่า เด็กชาย ทนงมีการการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน คือ ชอบแกล้งเพื่อนนักเรียนหญิง โดยการแอบจับแก้ม จับมือ พยายามโอบกอด และเปิ ดกระโปรง หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายทนงมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดังกล่าว โดยไม่พบการพยายามโอบกอด การแอบจับแก้ม และเปิดกระโปรง แต่ยังพบการจับมือเพื่อนนักเรียนหญิง อยู่แต่ลดลงกว่าเดิม

3.2 การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในสถานสงเคราะห์ฯ

1) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเจ้าหน้าที่ พบว่า เด็กชายทนงไม่สนใจต่อเจ้าหน้าที่ โดยทำเป็นไม่ได้ยิน เดินหนีเวลาที่เจ้าหน้าที่เรียก และไม่สนใจต่อการที่เจ้าหน้าที่แนะนำตักเตือน เมื่อไม่พอใจจะเดิกระแทกเท้าหลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายทนง มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยไม่พบพฤติกรรมดังกล่าวเลย จากการรายงานของพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 1 พบว่าเด็กชายทนง ทำตัวดีขึ้นโดยสนใจในสิ่งที่พ่อบ้าน ผู้ดูแล ให้คำแนะนำ ตักเตือน มีท่าทางอ่อนน้อม และไม่เดินกระแทกส้นเท้า

2) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน พบว่า เด็กชายทนง เมื่อไม่พอใจหรือโกรธเพื่อน ๆ จะนำสิ่งของ ทั้งของตนเอง และสิ่งของ ๆ เพื่อน ๆ ไปทิ้ง หลังจากที่ให้การช่วย

เหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายทนง มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยพบไม่พบว่า เมื่อไม่พอใจ หรือโกรธเพื่อน ๆ จะนำสิ่งของทั้งของตนเองและสิ่งของ ๆ เพื่อน ๆ ไปทิ้ง

กรณีศึกษาของเด็กชาย ผจญ

1. ประวัติของเด็กชาย ผจญ

1.1 <u>ประวัติส่วนตัว</u>

เด็กชาย ผจญ เกิดเมื่อวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ . 2530 ลักษณะทั่วไปเป็นเด็กวัยเรียน อายุ 12 ปี รูปร่างผอม ตัวเล็ก ผิวดำ ผมตัดสั้น นัยน์ตาสีดำ ใบหน้าเล็ก แววตามีความประหม่า การแต่งกาย สะอาดพอใช้ สุขวิทยาส่วนบุคคลพอใช้ ไม่สวมรองเท้า มีคราบเหงื่อไคล มีกลิ่นตัว เป็นบุตรชายคนเดียวของพ่อแม่ อาศัยอยู่ในครอบครัวมีญาติอยู่รวมกันหลายคน มีผลการเรียนอยู่ในระดับอ่อนมาก เบื่อหน่ายต่อการเรียน กีฬาที่ชื่นชอบ คือ ชกมวย และฟุตบอล ลักษณะที่สำคัญคือ เป็นเด็กร่าเริง แจ่มใส ทำงานช้า รับผิดชอบน้อย ได้แก่ เวลามอบหมายให้งานจะทำบ้างไม่ทำบ้าง ต้องคอยควบคุม

1.2 <u>ประวัติครอบครัว</u>

เด็กชายผจญ เกิดมาในครอบครัวคนไทย เป็นบุตรชายคนเดียว อาศัยอยู่กับญาติในบ้านหลังเดียวกันมีสมาชิกในครอบครัว 7 คน บิดามารดา มีอาชีพทำนาและรับจ้าง ครอบครัวของเขาไม่ค่อยจะมีความสุขนัก เพราะมีปัญหาเรื่องเงินไม่พอใช้ พ่อชอบดื่มเหล้าพอเมาจะอาละวาด ทุบตี ทำลายข้าวของ แม่ไม่ค่อยจะอยู่บ้านมักไปเที่ยวเล่น พ่อแม่มีปัญหาทะเลาะและขัดแย้งกันเสมอ ๆ ต่อมาพ่อเสียชีวิตด้วยโรคมะเร็ง แม่จึงพาเขาไปฝากไว้กับลุง แต่ลุงไม่สามารถเลี้ยงดูได้จึงนำเด็กชายผจญไปที่สถานสงเคราะห์จังหวัดเลย แล้วถูกนำตัวส่งต่อมาที่สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคายในเวลาต่อมา ซึ่งตลอดเวลาแม่และลุงไม่เคยมาเยี่ยมเขาเลย

1.3 <u>ประวัติขณะอาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย</u>

เด็กชาย ผจญ เข้ามาอาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2539 โดยการรับย้ายมาจากสถานสงเคราะห์จังหวัดเลย ผู้นำเด็กชายผจญส่งมาอยู่สถานสงเคราะห์ฯ คือ ลุง เนื่องจากบิดาเสียชีวิตและมารดาของเด็กชายผจญทอดทิ้งไป ลักษณะสำคัญของเด็กชายผจญที่พบขณะมาอยู่สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย คือ เป็นคนร่าเริง แจ่มใส ชอบเที่ยวเล่นสนุก รับผิดชอบในงานต่ำ ทำงานช้า มีปัญหาเรื่องการเรียนอยู่ในเกณฑ์ ต่ำ และเบื่อหน่ายในการเรียน เคยมีประวัติของการหลบหนี 3 ครั้ง คือครั้งแรก เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2542 ออกไป 4 วัน สาเหตุของการหลบหนีเพราะเบื่อความจำเจในสถานสงเคราะห์ฯ การ

หลบหนี ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2542 สาเหตุของการหลบหนีเพราะถูกเพื่อนรุ่นพี่ที่อยู่อาคาร 1 รังแก โดยการขู่บังคับเอาเงิน และทุบตี การหลบหนีครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2543 เนื่องจากมีปัญหากับเจ้าหน้าที่ของสถานสงเคราะห์ฯ

1.4 ประวัติการศึกษา

เด็กชายผจญ เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 14 ผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำ โดยทางโรงเรียนรายงานว่า เด็กชายผจญสนใจการเรียนน้อย ก่อกวน ทำเสียงดังในห้องขณะที่เพื่อนเรียนหนังสือ ชอบเล่นสนุก ทะเลาะและตีเพื่อนในห้อง ไม่ชอบทำการบ้าน นอกจากนั้นยังพบว่า เด็กชายผจญ เบื่อหน่ายการเรียนในทุกๆ วิชา โดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์ มักนอนหลับในห้องเรียนเสมอๆ

1.5 ประวัติด้านสังคม

เด็กชายผจญ เป็นคนที่มีเพื่อนน้อย ส่วนมากเขาเป็นลูกน้องคอยทำตามคำสั่งของเด็กชายมานพเสมอ เขามักเล่นสนุกกับกลุ่มเพื่อนที่มีปัญหาครอบครัว และมีพฤติกรรมคล้ายๆ กับเขาคือกลุ่มของเด็กชายมานพ มีปัญหาทะเลาะกับเพื่อน ตีเพื่อน พูดคำหยาบ รังแกเด็กที่เล็กกว่า เล่นกันแรงๆ มักจะชอบหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯ และชวนเพื่อนๆ ไปด้วยเสมอ เด็กชายผจญ มีความสามารถพิเศษที่เป็นจุดดีของ คือ ชกมวย

2 ปัญหา

เด็กชายผจญ มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 4 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ดังนี้

1. พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย

2. พฤติกรรมการก่อกวน

2.1 พฤติกรรมการก่อกวนในสถานสงเคราะห์ฯ ได้แก่ การก่อความไม่สงบต่าง ๆ การรังแกเพื่อน ๆ หรือเด็กที่เล็กกว่า แย่งของเล่น และคุยเสียงดังในเวลานอน

3. พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม

3.1 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมในโรงเรียน

1) พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับครู ได้แก่ การพูดน้ำเสียงห้วน และไม่มีหางเสียง

2) พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อนได้แก่ ดุด่า พูดคำหยาบ

3.2 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมในสถานสงเคราะห์ฯ

1) พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเจ้าหน้าที่ ได้แก่ การพูดน้ำเสียงห้วน และไม่มีหางเสียง

2) พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน ได้แก่ ดุด่า พูดคำหยาบ ล้อเลียนปมด้อยของเพื่อน และล้อเลียนชื่อพ่อแม่เพื่อน

4. การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

4.1 การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในโรงเรียน

1) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับครู ได้แก่ แสดงความไม่สนใจเมื่อครูแนะนำ ตักเตือน

4.2 การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในสถานสงเคราะห์ฯ

1) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเจ้าหน้าที่ ได้แก่ การไม่สนใจต่อเจ้าหน้าที่ เดินหนีเวลาเจ้าหน้าที่เรียก และไม่สนใจต่อการที่เจ้าหน้าที่แนะนำ ตักเตือน

2) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน ได้แก่ เมื่อไม่พอใจ หรือโกรธเพื่อนๆ จะไม่สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ แสดงออกโดยการทำลายข้าวของ

3. การวินิจฉัย

เด็กชายผจญ มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 4 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯ พฤติกรรมการก่อกวน การมีพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงออกพฤติกรรมไม่เหมาะสม ทั้งในห้องเรียนและขณะอยู่สถานสงเคราะห์ ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากสภาพการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว เพราะครอบครัวเป็นสถานที่สำคัญที่สุดในการหล่อหลอมพฤติกรรมและบุคลิกภาพ จากประวัติเด็กชายผจญพบว่าเติบโตมาในครอบครัวที่ขาดความรัก ความอบอุ่น พ่อแม่ขาดการเอาใจใส่ ถูกแม่ทอดทิ้ง รวมทั้ง การที่บิดาต้องเสียชีวิตด้วยโรคมะเร็งทำให้ เด็กชายผจญ ขาดที่พึ่ง นอกจากนั้นเขาเคยเห็นการใช้ความรุนแรงในครอบครัวมาก่อนรวมทั้งอาจมีสาเหตุจากการลอกเลียนแบบพฤติกรรมเด็กชาย ที่มีปัญหาด้านพฤติกรรมที่อาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์ฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเพื่อนของเด็กชายผจญ ซึ่งล้วนแล้วแต่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ท่าทีการแสดงออกของเจ้าหน้าที่ในสถานสงเคราะห์ฯ อาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

4. การช่วยเหลือ

เด็กชายผจญ มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 4 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯ พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ผู้วิจัยได้ให้การช่วยเหลือดังนี้

1. การให้การช่วยเหลือโดยตรง หมายถึง การช่วยเหลือกับตัวผู้รับการศึกษาโดยตรง ปฏิบัติดังนี้

1.1 พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯ ผู้วิจัยได้ให้การช่วยเหลือโดยใช้การให้คำปรึกษารายบุคคลแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง และการให้คำปรึกษาโดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์

1.2 ปัญหาพฤติกรรมการก่อกวน ผู้วิจัยได้ให้การช่วยเหลือโดยใช้การให้คำปรึกษารายบุคคลแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง การให้คำปรึกษาโดยใช้ตัวแบบทางสังคม

1.3 ปัญหาพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม ผู้วิจัยได้ให้การช่วยเหลือโดยใช้การให้คำปรึกษารายบุคคลทฤษฎีพฤติกรรมนิยม การฝึกพฤติกรรมการกล้าแสดงออก และการใช้ตัวแบบทางสังคม

1.4 ปัญหาการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ผู้วิจัยได้ให้การช่วยเหลือการช่วยเหลือโดยใช้การให้คำปรึกษารายบุคคลโดยใช้ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม และการใช้ตัวแบบทางสังคม

การให้คำปรึกษาโดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Client - Centered Counseling) ของคาร์ล อาร์ รอเจอร์ (Carl R. Rogers) โดยการเน้นให้เขาได้เล่าระบายความรู้สึกถึงชีวิตในอดีตที่สร้างความบอบช้ำ ที่เขาได้รับมา เพื่อเขาจะได้ผ่อนคลาย และได้ระบายความรู้สึกในส่วนที่สร้างความเจ็บปวดในชีวิตออกมา ซึ่งเด็กชายผจญได้เล่าความสัมพันธ์ระหว่างเขากับครอบครัว โดยเขารู้สึกว่าใคร ๆ ก็ไม่รัก ไม่ต้องการ เพราะเมื่อพ่อตาย แม่ได้ทอดทิ้งเขาไป เขาบอกว่า "ผมเกลียดแม่" ผู้วิจัยให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการสร้างบรรยากาศที่อบอุ่น และไว้วางใจ ในระยะของการสร้างสายสัมพันธ์ (Rapport) เพื่อให้เด็กชายผจญ รู้สึกอบอุ่นไว้วางใจ เพื่อนำไปสู่การร่วมมือในการพัฒนาตนเองต่อไป

การให้คำปรึกษาโดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์ (Rational Emotive Therapy) ของอัลเบิร์ต เอลลิส (Allbert Ellis) เนื่องจากต้องการให้เด็กชายผจญพัฒนาความคิดที่มีเหตุผล ทั้งนี้จะพบว่าผลทางอารมณ์จากการมีความคิดที่ไม่มีเหตุผลก็คือ ความวิตกกังวล และรู้สึกไร้ค่า มองโลกในแง่ร้าย เพราะเป็นลูกคนเดียว พ่อแม่ ไม่รัก ไม่ได้รับความเอาใจใส่ เกลียดชังแม่ คิดว่าไม่มีใครปรารถนาดีต่อกัน ความคิดทางลบทำให้เกิดการกระตุ้น

ความคิดที่ไม่มีเหตุผลทั้งหลาย และเป็นตัวสร้างอารมณ์ที่ไม่เป็นสุข เด็กชายผจญ ดังนั้นหากต้องการดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุข ก็จะต้องรู้จักการขจัดความคิดที่ไร้เหตุผล และเข้าใจกฎสำหรับการส่งเสริมความคิดที่มีเหตุผล ตามแนวความคิดของการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์ เด็กชายผจญควรเปลี่ยนแนวความคิดของตนให้มีเหตุผลเปลี่ยนแปลง ความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อมารดา หรือเหตุการณ์ที่สร้างความเจ็บช้ำในอดีตเพื่อที่จะสามารถพัฒนาศักยภาพในปัจจุบัน

การให้คำปรึกษาแบบรายบุคคล โดยใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษาพฤติกรรมนิยม (Behavioral therapy) เป็นการให้บริการคำปรึกษาโดยใช้กระบวนการและเทคนิคแบบพฤติกรรมบำบัด ซึ่งทฤษฎีนี้เชื่อว่า "การเกิดพฤติกรรมของมนุษย์ย่อมมีสาเหตุ และเมื่อเกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมขึ้น จึงจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรม" นั่นคือ พฤติกรรมของมนุษย์เป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้ และเปลี่ยนแปลงได้ซึ่งในกรณีของ เด็กชายผจญ ดังกล่าวมาแล้วดังนั้นจึงควรให้การช่วยเหลือแก้ไขเพื่อให้เขาสามารถแสดงพฤติกรรมได้เหมาะสม การให้การเสริมแรง ได้แก่ การกล่าวคำชมเชย หรือการให้รางวัลอย่างอื่น ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้วางเงื่อนไขกับเขาว่า หาก เด็กชายผจญ ไม่คุยเสียงดังในเวลานอนไม่รังแก หรือทะเลาะกับเพื่อน ๆ ได้ ตลอด 1 สัปดาห์ โดยมีผู้คอยสังเกตการณ์ คือ พ่อบ้าน ผู้ดูแล เจ้าหน้าที่คนอื่น ๆ จะได้รับรางวัล คือ ลูกปิงปอง 5 ลูก เพราะเด็กชายผจญ และกลุ่มเพื่อน ชอบเล่นปิงปอง ในตอนเย็น ๆ ผลปรากฏว่าเขาสามารถทำได้ โดยมักจะเดินหนีเมื่อมีอารมณ์โกรธ

การให้คำปรึกษาโดยใช้ตัวแบบทางสังคม ได้ศึกษาเกี่ยวกับโดยการใช้ตัวแบบทางสังคมไว้ว่า การให้ผู้รับคำปรึกษาดูตัวแบบซ้ำ ๆ หลายครั้ง สลับกับการให้คำชี้แนะของผู้ให้คำปรึกษา การใช้ตัวแบบหลายลักษณะเพื่อให้ผู้รับคำปรึกษา ผสมผสานพฤติกรรมตัวแบบเข้าด้วยกัน ได้แก่ ตัวแบบมีชีวิต และตัวแบบสัญลักษณ์ จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้ตัวแบบสัญลักษณ์โดยการฉายวีดิทัศน์ เกี่ยวกับพฤติกรรมอันพึงประสงค์ที่สังคมต้องการ และผลเสียจากการแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึง ให้ เด็กชายผจญ ได้ดูซึ่งขณะที่ชมวีดีทัศน์ เขาแสดงความสนใจ และตั้งใจมาก สามารถวิเคราะห์พฤติกรรมที่ได้จากการชมวีดิทัศน์ ผู้วิจัยถามถึงข้อดี ข้อเสีย ของการมีพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ เขาสามารถตอบได้และรับปากว่าจะพยายามปรับปรุงตัวเอง

การช่วยเหลือโดยการให้คำปรึกษารายบุคคลจัดขึ้น จำนวน 6 ครั้ง นอกจากนั้นยังให้การช่วยเหลือในวิธีการอื่น ๆ ร่วมด้วย ได้แก่ การสอนทักษะทางสังคม (Social skill) เพื่อให้รู้จักแสดงอารมณ์ออกมา และช่วยในการมองโลกในแง่ร้ายลดลง การฝึกพฤติกรรมการกล้าแสดงออก (Assertive Training) การใช้บทบาทสมมติ (Role Play) แก่เด็กชายผจญ ใช้เป็นแนวทางในการแสดงหาความต้องการของตนเองที่แท้จริง และใช้ความสามารถที่มีอยู่ในการเพิ่มความภาคภูมิใจ

ในตนเอง การทำจิตบำบัดแบบประคับประคอง (Supportive Psychotherapy) เพื่อช่วยในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ การสร้างสายสัมพันธ์ (Rapport) เป็นการสร้างบรรยากาศของความเป็นมิตรไว้วางใจได้เพื่อให้เด็กชายผจญมีความรู้สึกอบอุ่น มีกำลังใจ และภาคภูมิใจในตนเองมากขึ้น เกิดความรู้สึกมั่นคง และปลอดภัยทางจิตใจ พร้อมที่จะฝ่าฟันอุปสรรคเพื่อการพัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายของชีวิต มีกำลังใจที่จะพัฒนาตนเองต่อไป

5. สรุปและติดตามผล

เด็กชายผจญ มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 4 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯ พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม หลังจากให้การช่วยเหลือผู้วิจัยได้ติดตามผลเป็นระยะ ปรากฏว่าเด็กชายผจญ ได้มีการเปลี่ยนแปลงในแต่ละพฤติกรรม ดังนี้

1. ปัญหาพฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯ จากการรายงานของพ่อบ้าน ผู้ดูแลในอาคาร 3 พบว่า ในระยะแรกไม่มีพฤติกรรมการหลบหนี เมื่อจะไปไหนเด็กชายผจญมักขออนุญาตจากพ่อบ้าน เสมอ แต่ต่อมาในวันที่ 5 มีนาคม 2543 เด็กชาย ผจญ ได้หลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯ ไปอาศัยอยู่ที่บ้านแสงตะวัน ต.บ้านตาด อ.เมือง จ.อุดรธานี ซึ่งเป็นสถานรับเลี้ยงเด็กพลัดหลง เร่ร่อน เมื่อผู้วิจัยได้ติดตามไปเยี่ยมเด็กชาย ผจญ ที่บ้านแสงตะวัน จำนวน 4 ครั้ง และได้ซักถามถึงสาเหตุที่ทำให้เด็กชายผจญหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯ เด็กชายผจญบอกว่า พี่แมวซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ในสถานสงเคราะห์ฯ ที่เขานำเงินไปฝากโกงเงินจำนวน 50 บาท เพราะเมื่อเขาไปขอบอกว่าไม่มีเงินให้ และบอกว่าเด็กชายผจญรับไปหมดแล้ว เขาโกรธที่ถูกโกงเงิน จึงหนีออกมาโดยชักชวนเด็กชายโอภาสออกมาด้วย จากการบอกเล่าของเด็กชายผจญนั้น ผู้วิจัยไม่แน่ใจว่าเป็นเพียงข้ออ้างที่กล่าวโทษเจ้าหน้าที่ในสถานสงเคราะห์ฯ หรือไม่ เพราะในการรับฝากเงินของเด็กชายในสถานสงเคราะห์ฯ นั้น จะมีการลงบันทึกในบัญชีทุกครั้ง ซึ่งไม่น่าเกิดความผิดพลาดขึ้นได้ อนึ่งเด็กชายผจญ สามารถแก้ไขปัญหาด้วยวิธีอื่น ๆ ได้ เช่น การปรึกษากับพ่อบ้านผู้ดูแล แจ้งเรื่องกับผู้วิจัย หรือบอกกับผู้ปกครองสถานสงเคราะห์ฯ ซึ่งเด็ก ๆ จะเคารพมาก และเรียกกันว่า "พ่อใหญ่"แทนการหลบหนีออกไปเช่นนี้ อย่างไรก็ดี จากการสังเกตติดตามไปเยี่ยมเด็กชายผจญ พบว่าที่ตั้งบ้านแสงตะวัน อยู่ในหมู่บ้านที่ห่างไกลออกไปจากตัวจังหวัดอุดรธานี มีอาคารที่พัก 2 หลัง โดยหลังใหญ่เป็นอาคารอำนวยการ ชั้นล่างใช้เป็นที่ทำงาน ห้องรับแขก ห้องพักผ่อนต่าง ๆ เป็นห้องเอนกประสงค์ มีห้องครัวอยู่ด้านหลัง ชั้นบนเป็นห้องนอนของผู้ชาย ส่วนอาคารที่พักอีก 1 หลัง เป็นหลังเล็กจัดไว้สำหรับให้ผู้หญิงพัก จากการสังเกตสภาพโดยทั่วไปของบ้านแสง-ตะวัน พบว่า มีบรรยากาศเป็นกันเอง ให้ความรัก ความอบอุ่น และอิสระแก่เด็ก สังเกตเห็นว่า

เด็กชายผจญ จะไม่มีเรื่องทะเลาะกับเพื่อนคนใดเลย เพราะหากมีเรื่องทะเลาะกันจะต้องถูกลงโทษโดยมีการประชุมร่วมกันของเด็กผู้อาศัยในบ้านแสงตะวัน ไม่มีการลงโทษ โดยการเฆี่ยนตี หรือดุด่าเด็ก แต่จะร่วมกันพิจารณาหาทางช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา ที่สำคัญคนที่ทำความผิดจะยอมรับมติของที่ประชุม และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตน การประชุมจะทำทุกคืนภายหลังจากสวดมนต์ก่อนเข้านอน โดยเด็กที่อาศัยอยู่ในบ้านแสงตะวัน จะเป็นผู้นำในการประชุม และจดการประชุมทุกครั้ง ส่วนผู้ดูแลจะเป็นเพียงผู้สังเกตการณ์ ในด้านการเรียนนั้นพบว่า เด็กชาย ผจญไม่ต้องไปโรงเรียน แต่ครูหน่อง ซึ่งเป็นผู้ปกครองบ้านแสงตะวัน จะจัดให้มีการเรียน การสอนโดยครูอาสาสมัคร หรือครูพี่เลี้ยงในช่วงเช้า ประมาณ 9-11 น. พอช่วงบ่ายจะเป็นการทำงาน หรือพักผ่อน ตามอัธยาศัย จากการสังเกต พบว่า เด็กชาย ผจญ มีความสุขในการอาศัยอยู่ที่บ้านแสงตะวัน แม้เขาจะคิดถึงพ่อใหญ่ (ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์ฯ)รวมทั้งเพื่อนๆ แต่เขาก็ยังไม่คิดจะกลับมาสถาน-สงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคายในตอนนี้

2. ปัญหาพฤติกรรมการก่อกวน ได้แก่

1.1 พฤติกรรมการก่อกวนในสถานสงเคราะห์ฯ พบว่า เด็กชายผจญ มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ การก่อความไม่สงบต่าง ๆ การรังแกเพื่อน ๆ หรือเด็กที่เล็กกว่า แย่งของเล่น และคุยเสียงดังในเวลานอน หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายผจญ มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดีขึ้นโดยไม่พบพฤติกรรมดังกล่าวเลย

3. ปัญหาพฤติกรรมพูดที่ไม่เหมาะสม

3.1 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมในโรงเรียน ได้แก่

1) พฤติกรรมการพูดที่ ไม่ เหมาะสมกับครู พบว่า เด็กชายผจญ มีพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับครูคือการพูดน้ำเสียงห้วน และไม่มีหางเสียง หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายผจญ มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดีขึ้นโดยไม่พบพฤติกรรมดังกล่าวเลย

2) พฤติกรรมการพูดที่ ไม่ เหมาะสมกับเพื่อน พบว่า เด็กชายผจญ มีพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อนคือ ดุด่า พูดคำหยาบ พูดไม่สุภาพ หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายผจญ มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดีขึ้นโดยไม่พบพฤติกรรมดังกล่าว ขณะที่เรียนอยู่ในชั้นเรียน แต่จากการรายงานของครู อาจารย์ พบว่า เมื่อเล่นกันกับเพื่อน ๆ ที่สนามเด็กเล่นเด็กชายผจญ ยังพบว่า ดุด่าเพื่อน และใช้คำพูดที่ไม่สุภาพ เช่น กู มึง เป็นต้น

3.2 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมในสถานสงเคราะห์ฯ ได้แก่

1) พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเจ้าหน้าที่ พบว่า เด็กชายผจญ มีพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเจ้าหน้าที่คือ การพูดน้ำเสียงห้วน และไม่มีหางเสียง หลังจากที่ให้การช่วย

เหลือไปแล้วพบว่า มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการพูดที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยพูดสุภาพ และมีหางเสียงกับเจ้าหน้าที่ทุกครั้ง

2) พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน พบว่า เด็กชาย ผจญมีพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน คือ ดุด่า พูดคำหยาบ ล้อเลียนปมด้อยของเพื่อน และล้อเลียนชื่อพ่อแม่เพื่อน หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายผจญมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการพูดที่เหมาะสมยิ่งขึ้น จากการรายงานของพ่อบ้าน ผู้ดูแลไม่พบว่า ดุด่า พูดคำหยาบ ล้อเลียนชื่อพ่อแม่เพื่อน แต่ยังพบการล้อเลียนปมด้อยของเพื่อนที่ชื่อตั้ม ว่าเป็นเด็กหัวเบี้ยว และมีใบหน้าเหมือนสุนัข

4. ปัญหาการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

4.1 การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมโรงเรียน ได้แก่

1) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับครู พบว่า เด็กชายผจญมีการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับครู คือ แสดงความไม่สนใจเมื่อครูแนะนำ ตักเตือน หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายผจญมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดังกล่าว โดยแสดงความสนใจและยินดีปฏิบัติตามคำแนะนำ ตักเตือน

4.2 การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในสถานสงเคราะห์ฯ

1) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเจ้าหน้าที่ พบว่า เด็กชายผจญมีการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเจ้าหน้าที่ โดยไม่สนใจต่อเจ้าหน้าที่ โดยทำเป็นไม่ได้ยิน เดินหนีเวลาที่เจ้าหน้าที่เรียก และไม่สนใจต่อการที่เจ้าหน้าที่แนะนำ ตักเตือน หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายผจญมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยไม่พบพฤติกรรมดังกล่าวเลย จากการรายงานของพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 2 พบว่าเด็กชายผจญ ทำตัวดีขึ้นโดยสนใจในสิ่งที่พ่อบ้าน ผู้ดูแลให้คำแนะนำ ตักเตือน มีท่าทางอ่อนน้อม

2) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน พบว่า เด็กชายผจญมีการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน เมื่อไม่พอใจ หรือโกรธเพื่อน ๆ จะไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ แสดงออกโดยการทำลายข้าวของ หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายผจญ ยังไม่สามารถแก้ไขและเปลี่ยนแปลงเป็นพฤติกรรมอันพึงประสงค์ได้ เพราะเมื่อไม่พอใจ หรือโกรธเพื่อน ๆจะแสดงออกด้วยการระบายอารมณ์ออกโดยใช้ไม้ฟาดหรือตีไปตามต้นไม้ดอก ไม้ประดับที่ปลูกไว้ หรือการเตะฟุตบอลอัดกำแพง

กรณีศึกษาของเด็กชาย โอภาส

1. ประวัติของเด็กชาย โอภาส

1.1 <u>ประวัติส่วนตัว</u>

เด็กชายโอภาส เกิดเมื่อวันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2530 ลักษณะทั่วไป เป็นเด็กวัยเรียนอายุ12 ปีรูปร่างเล็กเตี้ย ผิวดำ ผมตัดสั้น มีแผลเป็นที่ศีรษะจากอุบัติเหตุแผลยาวประมาณ 3 นิ้ว นัยน์ตาสีน้ำตาล ใบหน้าแหลม แววตาหลุกหลิก ท่าทางกระฉับกระเฉง อารมณ์แจ่มใส พูดชัดเจน ท่าทาง คล่องแคล่ว บางครั้งแสดงสีหน้าท่าทางวิตกกังวล การแต่งกาย สะอาดเรียบร้อย ไม่สวมรองเท้า สุขวิทยาส่วนบุคคลไม่ดี เป็นบุตรชายคนเดียวของพ่อแม่ เมื่ออายุ 9 ขวบถูกพ่อแม่นำมาปล่อยทิ้งไว้ที่สถานี บ.ข.ส. จังหวัดนครราชสีมาจนกลายเป็นเด็กเร่ร่อน และถูกตำรวจนำส่งมาไว้ที่สถานสงเคราะห์จังหวัดขอนแก่น เด็กชายโอภาส มีความสามารถในเรื่องของการชกมวย

1.2 <u>ประวัติครอบครัว</u>

เด็กชายโอภาส เป็นลูกชายคนเดียวของพ่อแม่ บ้านเดิมอยู่ที่จังหวัดลพบุรี มีสมาชิกในครอบครัว 3 คน พ่อแม่ มีอาชีพทำนา และรับจ้างทั่วไป สภาพของครอบครัวไม่อบอุ่น พ่อแม่ทะเลาะ ทุบตีกันเป็นประจำ สาเหตุเนื่องจากเงินไม่พอใช้ เพราะพ่อจะชอบดื่มเหล้า เมื่ออายุ 9 ขวบ พ่อกับแม่ ได้บอกว่า จะพาไปเยี่ยมญาติที่ จังหวัดขอนแก่น และถูกปล่อยทิ้งไว้ที่สถานีบ.ข.ส. จังหวัดนครราชสีมา

1.3 <u>ประวัติขณะอาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย</u>

เด็กชายโอกาสเมื่ออายุ 9 ขวบ ได้ถูกพ่อแม่นำไปทิ้งไว้ที่สถานี บ.ข.ส. จังหวัดนครราชสีมา และกลายเป็นเด็กเร่ร่อน ตำรวจจึงนำส่งให้อาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2537 โดยอาศัยอยู่ได้ประมาณ 6 เดือน จึงถูกย้ายมาอยู่สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2537 ลักษณะสำคัญที่พบขณะอยู่ที่สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย เด็กชายโอภาสมีปัญหาพฤติกรรมการหลบหนีโดยหลบหนีครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2541 และครั้งที่ 2 เมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2542 ครั้งที่ 3 วันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2543 มีปัญหาด้านการเรียนต่ำ คิดช้า ไม่ชอบเรียน อ่านหนังสือไม่ออก พูดไม่ชัด เขียนหนังสือไม่ถูกต้อง มีพฤติกรรมก่อกวน และชอบใช้ความรุนแรงโดยจะชอบแกล้งเพื่อน มีเรื่องทะเลาะชกต่อยเป็นประจำ มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมโดยมีการแสดงอารมณ์ทางเพศ ได้แก่ การโอบกอดเพื่อนนักเรียนหญิง จับมือ และจับแก้ม

1.4 ประวัติการศึกษา

เด็กชายโอภาส เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 14 ผลการเรียนอยู่ในระดับต่ำ โดยพบว่า ไม่สนใจการเรียน เบื่อหน่ายในการเรียน ไม่ทำการบ้านส่งครู อ่านหนังสือไม่ออก การเขียนและสะกดคำทำได้ไม่ดีไม่เหมาะสมกับระดับการเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ชอบก่อกวน แกล้งเพื่อนขณะเรียน ทำเสียงดังในห้องเรียน ชอบชวนเพื่อนคุย เล่น เป็นส่วนใหญ่ และหลับในห้องเรียน

1.5 ประวัติด้านสังคม

เด็กชายโอภาส เป็นเพื่อนโดยเล่นอยู่ในกลุ่มเดียวกัน เด็กชายมารุต เด็กชายมานพ และพวกที่มีปัญหาชอบก่อกวน ทะเลาะ และรังแกเพื่อนๆ หรือเด็กที่เล็กกว่า มีนิสัยชอบพูดคำหยาบ โดยเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องเพศ ชอบใช้ความรุนแรง ก้าวร้าว จึงมักไม่มีใครอยากคบ หรือเล่นด้วยชอบหลบหนี เพื่อนที่สนิทที่สุดคือ เด็กชายผจญ

2. ปัญหา

เด็กชายโอภาส มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 4 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ดังนี้

1. พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย

2. พฤติกรรมการก่อกวน

1.1 พฤติกรรมการก่อกวนในสถานสงเคราะห์ฯ ได้แก่ การแกล้งเพื่อน การรังแกเด็กที่เล็กกว่า

3. พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม

3.1 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมในโรงเรียน

1) พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อนได้แก่ ดุด่า พูดไม่สุภาพ พูดคำหยาบโดยเฉพาะเรื่องเพศ

3.2 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมในสถานสงเคราะห์ฯ

1) พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน ได้แก่ ดุด่า พูดคำหยาบ ล้อเลียนปมด้อยของเพื่อน และล้อเลียนชื่อพ่อแม่เพื่อน

4. การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

4.1 การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในโรงเรียน

1) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน ได้แก่ ชอบแกล้งเพื่อนนักเรียนหญิง โดยการโอบกอด จับมือ และจับแก้ม

4.2 การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในสถานสงเคราะห์ฯ

1) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเจ้าหน้าที่ ได้แก่ การไม่สนใจต่อเจ้าหน้าที่ เดินหนีเวลาเจ้าหน้าที่เรียก และไม่สนใจต่อการที่เจ้าหน้าที่แนะนำ ตักเตือน

3. การวินิจฉัย

จากการศึกษาพบว่า เด็กชายโอภาส มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 4 ลักษณะคือ พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯ พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงออกพฤติกรรมไม่เหมาะสมทั้งในห้องเรียนและขณะอยู่สถานสงเคราะห์ ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากสภาพการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว เพราะครอบครัวเป็นสถานที่สำคัญที่สุดในการหล่อหลอมพฤติกรรม และบุคลิกภาพของเด็ก โดยพบว่าเด็กชายโอภาส เติบโตมาจากครอบครัวที่ขาดความรัก ความอบอุ่น พ่อแม่ขาดการเอาใจใส่ ถูกทอดทิ้งตั้งแต่เด็กเพียงอายุ 9 ขวบ รวมทั้งอาจมีสาเหตุ เนื่องจากบุคลิกภาพของตัวเด็กชายโอภาสที่ ต้องการความอิสระ เบื่อในการเรียน เป็นคนที่มีแนวโน้มของการถูกชักจูงได้สูง จึงได้หลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯ นอกจากนั้นอาจมีปัจจัยอื่น ๆ เป็นสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ได้แก่ การลอกเลียนแบบพฤติกรรมจากเด็กชายที่มีปัญหาด้านพฤติกรรมที่อาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์ฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเพื่อนของเด็กชายโอภาส ซึ่งล้วนแล้วเป็นเด็กที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ท่าทีการแสดงออกของเจ้าหน้าที่ของสถานสงเคราะห์ ฯ เป็นต้น

4. การช่วยเหลือ

เด็กชายโอภาส มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 4 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯ พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ผู้วิจัยได้ให้การช่วยเหลือ ดังนี้

1. การให้การช่วยเหลือโดยตรง หมายถึง การช่วยเหลือกับตัวผู้รับการศึกษาโดยตรง ปฏิบัติดังนี้

1.1 พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯ ผู้วิจัยได้ให้การช่วยเหลือโดยใช้การให้คำปรึกษารายบุคคลแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง และการให้คำปรึกษาโดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์

1.3 ปัญหาพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม ผู้วิจัยได้ให้การช่วยเหลือโดยใช้การให้คำปรึกษารายบุคคลทฤษฎีพฤติกรรมนิยม การฝึกพฤติกรรมการกล้าแสดงออก และการใช้ตัวแบบทางสังคม

1.4 ปัญหาการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ผู้วิจัยได้ให้การช่วยเหลือโดยการให้คำปรึกษารายบุคคลโดยใช้ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม และการใช้ตัวแบบทางสังคม

การให้คำปรึกษารายบุคคลแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Client - Centered Counseling) ของคาร์ล อาร์ รอเจอร์ (Carl R. Rogers)โดยการเน้นให้เขาได้เล่าระบายความรู้สึกถึงชีวิตในอดีตที่สร้างความบอบช้ำ ที่เขาได้รับมา เพื่อเขาจะได้ผ่อนคลาย และได้ระบายความรู้สึกในส่วนที่สร้างความเจ็บปวดในชีวิตออกมา ซึ่งเด็กชายโอภาสได้เล่าความสัมพันธ์ระหว่างเขากับครอบครัว โดยเขารู้สึกว่าใคร ๆ ก็ไม่รัก ไม่ต้องการเพราะพ่อแม่ได้พาเขามาทิ้ง เขาบอกว่า "ผมเกลียดพ่อกับแม่" ผู้วิจัยให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการสร้างบรรยากาศที่อบอุ่น และไว้วางใจ ในระยะของการสร้างสายสัมพันธ์ (Rapport) เพื่อให้เด็กชายโอภาส รู้สึกอบอุ่นไว้วางใจ เพื่อนำไปสู่การร่วมมือในการพัฒนาตนเองต่อไป

การให้คำปรึกษาโดยใช้การให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์ (Rational Emotive Therapy) ของอัลเบิร์ต เอลลิส (Albert Ellis) เนื่องจากต้องการให้เด็กชายโอภาสพัฒนาความคิดที่มีเหตุผล ทั้งนี้พบว่าผลทางอารมณ์จากการมีความคิดที่ไม่มีเหตุผลก็คือความวิตกกังวล และรู้สึกไร้ค่า มองโลกในแง่ร้าย เพราะเขาคิดว่าพ่อแม่ ไม่รักไม่ได้รับความเอาใจใส่เกลียดชังพ่อแม่ คิดว่าไม่มีใครปรารถนาดีต่อตน การมีความคิดทางลบ ทำให้เกิดการกระตุ้นความคิดที่ไม่มีเหตุผลทั้งหลาย เป็นตัวสร้างอารมณ์ที่ไม่เป็นสุข ดังนั้นหากเด็กชายโอภาส ต้องการดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุข ก็จะต้องรู้จักการขจัดความคิดที่ไร้เหตุผล และเข้าใจกฎสำหรับการส่งเสริมความคิดที่มีเหตุผล ตามแนวความคิดของการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์ เด็กชายโอภาสควรเปลี่ยนแนวความคิดของตนให้มีเหตุผล เปลี่ยนแปลงความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อบิดามารดา หรือเหตุการณ์ที่สร้างความเจ็บช้ำในอดีตเพื่อที่จะสามารถพัฒนาศักยภาพในปัจจุบัน

การให้คำปรึกษาแบบรายบุคคล โดยใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษาพฤติกรรมนิยม (Behavioral therapy) เป็นการให้บริการคำปรึกษาโดยใช้กระบวนการและเทคนิคแบบพฤติกรรมบำบัด ซึ่งทฤษฎีนี้เชื่อว่า "การเกิดพฤติกรรมของมนุษย์ย่อมมีสาเหตุ และเมื่อเกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมขึ้น จึงจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรม" นั่นคือ พฤติกรรมของมนุษย์เป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้ และเปลี่ยนแปลงได้ซึ่งในกรณีของ เด็กชายโอภาส เขามีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ดังกล่าวมาแล้ว ดังนั้นจึงควรให้การช่วยเหลือเพื่อให้เขาสามารถแสดงพฤติกรรมได้เหมาะสม ให้การเสริมแรง ได้แก่ การกล่าวคำชมเชย หรือการให้รางวัลอย่างอื่น เป็นต้น

รู้ได้ และเปลี่ยนแปลงได้ซึ่งในกรณีของ เด็กชายโอภาส เขามีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ดังกล่าวมาแล้ว ดังนั้นจึงควรให้การช่วยเหลือเพื่อให้เขาสามารถแสดงพฤติกรรมได้เหมาะสม ให้การเสริมแรง ได้แก่ การกล่าวคำชมเชย หรือการให้รางวัลอย่างอื่น เป็นต้น

การให้คำปรึกษาโดยใช้ตัวแบบทางสังคม ได้ศึกษาเกี่ยวกับโดยการใช้ตัวแบบทางสังคมไว้ว่า โดยเชื่อว่า "การให้ผู้รับคำปรึกษาดูตัวแบบซ้ำ ๆ หลายครั้ง สลับกับการให้คำชี้แนะของผู้ให้คำปรึกษา การใช้ตัวแบบหลายลักษณะเพื่อให้ผู้รับคำปรึกษา ผสมผสานพฤติกรรมตัวแบบเข้าด้วยกัน ได้แก่ ตัวแบบมีชีวิต และตัวแบบสัญลักษณ์ จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมยิ่งขึ้น" โดยในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้ตัวแบบสัญลักษณ์โดยการฉายวีดิทัศน์ เกี่ยวกับพฤติกรรมอันพึงประสงค์ที่สังคมต้องการ และผลเสียจากการแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึง ให้ เด็กชายโอภาส ได้ดูซึ่งขณะที่ดูวิดีทัศน์ เขาแสดงความสนใจ และตั้งใจมาก ภายหลังจากการดูวิดีทัศน์ได้ให้เขาวิเคราะห์พฤติกรรมที่ได้จากการชมวีดิทัศน์ ผู้วิจัยถามถึงข้อดี ข้อเสีย ของการมีพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ ซึ่งเขาสามารถตอบได้และเห็นความสำคัญของการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

การช่วยเหลือโดยการให้คำปรึกษารายบุคคลจัดขึ้น จำนวน 6 ครั้ง นอกจากนั้นยังให้การช่วยเหลือในวิธีการอื่น ๆ ร่วมด้วย ได้แก่ การสอนทักษะทางสังคม (Social skill) เพื่อให้รู้จักแสดงอารมณ์ออกมาอย่างเหมาะสม การฝึกพฤติกรรมการกล้าแสดงออก (Assertive Training) การใช้บทบาทสมมติ (Role Play) แก่เด็กชายโอภาสเพื่อให้เขาสามารถที่จะแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อเพื่อนนักเรียนหญิงได้ เพื่อประยชน์ต่อตัวเขาเอง รวมทั้งใช้เป็นแนวทางในการแสดงหาความต้องการของตนเองที่แท้จริง และใช้ความสามารถที่มีอยู่ในการเพิ่มความภาคภูมิใจในตนเอง การทำจิตบำบัดแบบประคับประคอง (Supportive Psychotherapy) เพื่อช่วยในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และการสร้างสายสัมพันธ์ (Rapport) เป็นการสร้างบรรยากาศของความเป็นมิตรไว้วางใจได้เพื่อให้เด็กชายโอภาส มีความรู้สึกอบอุ่น มีกำลังใจ เกิดความรู้สึกมั่นคง และปลอดภัยทางจิตใจ พร้อมที่จะฝ่าฟันอุปสรรคเพื่อการพัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายของชีวิต มีกำลังใจที่จะพัฒนาตนเองต่อไป

5. สรุปและติดตามผล

เด็กชายโอภาสมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 4 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯ พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม หลังจากให้การช่วยเหลือผู้วิจัยได้ติดตามผลเป็นระยะ ปรากฏว่าเด็กชายโอภาส ได้มีการเปลี่ยนแปลงในแต่ละพฤติกรรม ดังนี้

1. ปัญหาพฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯ โดย จากการรายงานของพ่อบ้าน ผู้ดูแลในอาคาร 5 พบว่า เมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2543 เด็กชายโอภาส ได้หลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯ พร้อมกับเด็กชายผจญไปอาศัยอยู่ที่บ้านแสงตะวัน ต.บ้านตาด อ.เมือง จ.อุดรธานี ซึ่งเป็นสถานรับเลี้ยงเด็กพลัดหลง เร่ร่อน เมื่อผู้วิจัยได้ติดตามไปที่บ้านแสงตะวัน และได้ซักถามถึงสาเหตุที่ทำให้เด็กชายโอภาสหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯ พบว่าเขาหนีมาเพราะเด็กชายผจญโดยชักชวน และต้องการมาเป็นเพื่อน อีกทั้งรู้สึกคิดถึงพ่อหน่อง (ผู้ปกครองบ้านแสงตะวัน) จึงตัดสินใจตามมาด้วย อย่างไรก็ดี ผู้วิจัยคิดว่าเด็กชายโอภาส สามารถแก้ไขปัญหาด้วยวิธีอื่น ๆ ได้ดีกว่านี้ โดยเขาควรจะห้าม หรือตักเตือนเด็กชายผจญ แทนการหลบหนีออกไปด้วย นั่นแสดงว่าเด็กชายโอภาส มีการตัดสินใจที่ไม่เหมาะสม และแสดงถึงการถูกชักจูงได้ง่าย

2. ปัญหาพฤติกรรมการก่อกวน ได้แก่

2.1 พฤติกรรมการก่อกวนในสถานสงเคราะห์ฯ พบว่า เด็กชายโอภาส มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ การแกล้งเพื่อน การรังแกเด็กที่เล็กกว่า หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายโอภาส มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดีขึ้นโดยไม่พบพฤติกรรมดังกล่าวเลย

3. ปัญหาพฤติกรรมพูดที่ไม่เหมาะสม

3.1 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมในโรงเรียน ได้แก่

1) พฤติกรรมการพูดที่ ไม่ เหมาะสมกับเพื่อน พบว่า เด็กชายโอภาสมีพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อนคือ ดุด่า พูดคำหยาบ พูดไม่สุภาพโดเฉพาะเรื่องเพศ หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายโอภาส มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดีขึ้นโดยไม่พบพฤติกรรมดังกล่าว ขณะที่เรียนอยู่ในชั้นเรียน

3.2 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมในสถานสงเคราะห์ฯ ได้แก่

1) พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน พบว่า เด็กชายโอภาสมีพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน คือ ดุด่า พูดคำหยาบ ล้อเลียนปมด้อยของเพื่อน และล้อเลียนชื่อพ่อแม่เพื่อน หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายโอภาสมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการพูดที่เหมาะสมยิ่งขึ้น จากการรายงานของพ่อบ้าน ผู้ดูแล ไม่พบพฤติกรรม ดุด่า พูดคำหยาบ การล้อเลียนปมด้อยของเพื่อน แต่ยังพบล้อเลียนชื่อพ่อแม่เพื่อน ๆ ที่เขาไม่ชอบ หรือคนที่ทำให้เขาโกรธอยู่

4. ปัญหาการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

4.1 การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในโรงเรียน

1) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน พบว่า เด็กชายโอภาส มีการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อน คือ ชอบแกล้งเพื่อนนักเรียนหญิง โดยการโอบกอด จับมือ และจับแก้ม หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายโอภาส มีการปรับเปลี่ยน

พฤติกรรมดังกล่าว โดยแสดง ไม่พบการโอบกอด และจับแก้ม แต่พบว่ายังพยายามโอกาสที่จะจับมือเพื่อนนักเรียนหญิงเมื่อมีโอกาส

4.2 การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในสถานสงเคราะห์ฯ

1) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเจ้าหน้าที่ พบว่า เด็กชายโอภาส มีการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเจ้าหน้าที่ โดยไม่สนใจต่อเจ้าหน้าที่ โดยทำเป็นไม่ได้ยิน เดินหนีเวลาที่เจ้าหน้าที่เรียก และไม่สนใจต่อการที่เจ้าหน้าที่แนะนำ ตักเตือน หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้วพบว่า เด็กชายโอภาส มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยไม่พบพฤติกรรมดังกล่าว จากการรายงานของพ่อบ้าน ผู้ดูแลอาคาร 5 พบว่าเด็กชายโอภาส ทำตัวดีขึ้นโดยสนใจในสิ่งที่พ่อบ้าน ผู้ดูแล ให้คำแนะนำ ตักเตือน มีท่าทางอ่อนน้อม

กรณีศึกษาของ เด็กชาย โชคชัย

1. ประวัติของ เด็กชาย โชคชัย

1.1 <u>ประวัติส่วนตัว</u>

เด็กชาย โชคชัย เกิดเมื่อวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2529 ลักษณะทั่วไปของ เด็กชายโชคชัย พบว่าเป็นเด็กชายวัยเรียน อายุ 13 ปี ดุสมวัย รูปร่างสูงโปร่ง ผิวขาว ผมตัดสั้น นัยนต์ตาสีดำ มีท่าทาง แจ่มใส แววตามีความประหม่า แสดงออกได้เหมาะสมตามกาละเทศะ การแต่งกายสะอาดพอใช้ สุขวิทยาส่วนบุคคลดี ไม่สวมรองเท้า มีคราบเหงื่อไคลตามร่างกาย

1.2 <u>ประวัติครอบครัว</u>

เด็กชายโชคชัย เกิดมาในครอบครัวคนไทย พ่อแม่อาชีพทำนา ครอบครัวไม่มีความสุขนัก เพราะพ่อต้องทำงานเพื่อหาเงินมาเลี้ยงลูกๆ ส่วนแม่ ไม่ค่อยสนใจดูแลครอบครัวเท่าที่ควร ชอบดื่มเหล้าและเล่นการพนัน ไม่สนใจดูแลลูก ๆ เขาเสียใจมาก ที่บิดาเสียชีวิตลงด้วยโรคมะเร็งตับ แม่จึงพาเขามาฝากไว้ที่สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย จากนั้นแม่ไม่เคยมาเยี่ยมเลย และเขาไม่พบน้องๆ อีก 2 คน มาเป็นเวลาเกือบ 2 ปี แล้ว

1.3 <u>ประวัติขณะอาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย</u>

เด็กชายโชคชัย เข้ามาอาศัยครั้งแรกในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2541 โดยมารดาเป็นคนนำส่งเนื่องจากบิดา เสียชีวิต และมารดาไม่สามารถเลี้ยงดูอย่างเหมาะสมต่อไปได้ เด็กชายโชคชัย เป็นเด็กที่มีลักษณะพูดน้อย มีผลการเรียนดี แต่ชอบแยกตัวอยู่คนเดียว มีปัญหาด้านพฤติกรรมคือการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะหฯโดยเขาหลบหนี 2 ครั้งแล้ว ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2542 ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2542

1.4 ประวัติการศึกษา

เด็กชายโชคชัย เรียนอยู่ชั้นประถมปีที่ 5 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 14 ผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี เกรดเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3 มีความสนใจในการเรียนดี ตั้งใจเรียน ไม่ค่อยพูด ชอบแยกตัว มีความรู้ในวิชาคณิตศาสตร์ดี แต่ไม่ชอบเรียนภาษาอังกฤษ

1.5 ประวัติด้านสังคม

เด็กชาย โชคชัย มีนิสัยเป็นคนพูดน้อย โดยมากจะพูดจาสุภาพ ส่วนมากจะนิ่งเฉย แต่เมื่อมีคนไปรบกวน หรือโกรธจะใช้คำพูดที่รุนแรง ดุด่าเพื่อน ชอบแยกตัวอยู่คนเดียว มักจะไม่เข้ากลุ่มกับใคร นานๆ ครั้ง จึงพบว่าไปเล่นปิงปองกับเพื่อน ไม่ชอบการใช้ความรุนแรง มีปัญหาการปรับตัวกับเพื่อน

2. ปัญหา

เด็กชายโชคชัย มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 2 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย และพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม ดังนี้

1. พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย
2. พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม

2.1 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมในสถานสงเคราะห์ฯ โดยพบ พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อนได้แก่ การใช้คำพูดที่รุนแรงดุด่าเพื่อนเวลาโกรธ หรือไม่พอใจ

3. การวินิจฉัย

เด็กชายโชคชัย มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา 2 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯ และพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อนในสถานสงเคราะห์ฯ ได้แก่ การใช้คำพูดที่รุนแรงดุด่าเวลาโกรธ หรือไม่พอใจ ซึ่งพฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯ อาจมีสาเหตุมาจากความรู้สึกส่วนตัว ได้แก่ ความคิดถึง และเป็นห่วงน้องชาย เพราะเขาเป็นพี่คนโต และคิดถึงบ้าน มีความรู้สึกนึกคิดที่ไม่ดีต่อตนเอง มีปัญหาเรื่องสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น ๆ ขาดที่ปรึกษาที่ไว้วางใจได้ จึงต้องการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯ เพื่อกลับไปบ้านของตน ส่วนพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อนในสถานสงเคราะห์ฯ ได้แก่ การใช้คำพูดที่รุนแรงดุด่าเวลาโกรธ หรือไม่พอใจ อาจมีสาเหตุมาจากการลอกเลียนแบบพฤติกรรมจากเด็กชายที่มีปัญหาด้านพฤติกรรมที่อาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์ฯ รวมทั้งการหล่อหลอมบุคลิกภาพที่เติบโตมาจากครอบครัวที่มีปัญหาด้านสัมพันธภาพ การถูกเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม รวมทั้งการเรียนรู้การใช้ความรุนแรงในครอบครัวมาก่อน

4. การช่วยเหลือ

เด็กชายโชคชัย มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 2 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย และพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม ผู้วิจัยได้ให้การช่วยเหลือ ดังนี้

1. การให้การช่วยเหลือโดยตรง หมายถึง การช่วยเหลือกับตัวผู้รับการศึกษาโดยตรง ปฏิบัติดังนี้

1.1 พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯ ผู้วิจัยได้ให้การช่วยเหลือโดยใช้การให้คำปรึกษารายบุคคลแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง และการให้คำปรึกษาโดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์

1.2 พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม ผู้วิจัยได้ให้การช่วยเหลือโดยใช้การให้คำปรึกษารายบุคคลทฤษฎีพฤติกรรมนิยม การฝึกพฤติกรรมการกล้าแสดงออก และการใช้ตัวแบบทางสังคม

การให้คำปรึกษาโดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person - Centered Counseling) ของคาร์ล อาร์ รอเจอร์ส (Carl R. Rogers) โดยการเน้นให้เด็กชายโชคชัยได้เล่าระบายความรู้สึก และเล่าถึงชีวิตในอดีตที่สร้างความเจ็บปวด ที่เขาได้รับมาตลอดชีวิต เพื่อให้เขาเกิดความรู้สึกผ่อนคลาย เป็นการระบายความรู้สึกในส่วนที่สร้างความเจ็บปวดในชีวิตออกมา ซึ่งเด็กชายโชคชัย ได้เล่าความสัมพันธ์ระหว่างเขากับมารดา ที่มารดาไม่รัก ไม่ให้ความเอาใจใส่ดูแลทั้งตัวเขา และน้องชาย ทอดทิ้งครอบครัวไปหลังจากที่พ่อเขาเสียชีวิต โดยเขารู้สึกเป็นห่วงน้องมาก ผู้วิจัยให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการสร้างบรรยากาศที่อบอุ่น และไว้วางใจ ในระยะของการสร้างสายสัมพันธ์ (Rapport) ให้เด็กชายโชคชัยรู้สึกอบอุ่นไว้วางใจ เพื่อนำไปสู่การร่วมมือในการพัฒนาตนเองต่อไป ตามแนวคิดของทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง เชื่อว่ามนุษย์มีความสามารถ มีเหตุผลที่จะคิด และตัดสินใจด้วยตนเอง พร้อมที่จะเติบโตงอกงามมนุษย์เป็นคนดีและมีคุณค่า หากเขาสามารถค้นพบศักยภาพของเขา และพัฒนาศักยภาพของตนได้สูงสุด โดยส่งเสริมให้เขาพัฒนาศักยภาพที่ดีอยู่แล้วให้มากยิ่งขึ้น และปรับปรุงตนเองในสิ่งที่เป็นอุปสรรค และนำไปสู่การแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหา นอกจากนั้นมนุษย์ต้องการความรัก การยอมรับ ความเอื้ออาทร ดังนี้ เด็กชายโชคชัย จึงควรได้รับความรัก ความอบอุ่น รวมทั้งให้เขาตระหนักรู้ในความสามารถของตนเองในเรื่องของความสามารถในการเรียนที่อยู่ในระดับดี ให้พัฒนาตัวเองต่อไปในแนวทางที่เหมาะสมเพื่อให้ เด็กชายโชคชัย ได้เกิดความรู้สึกพึงพอใจในตนเอง (Stelf - Actulization) ซึ่งรอเจอร์ส เชื่อว่าบุคคลเป็นผู้กำหนดวิถีชีวิต และการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง หากผู้นั้นมีโอกาสรับรู้ ความจริงเกี่ยวกับตนเอง ผู้รับคำปรึกษามี

ความสามารถอยู่ในการ ที่จะเข้าใจถึงสาเหตุอื่นเป็นปัญหา ที่ทำให้ตนเองไม่มีความสุข นั่นคือ ปัญหาของผู้รับคำปรึกษา เกิดขึ้นมาจากความไม่ประสานสอดคล้องกันระหว่างความคิดเกี่ยวกับตนเอง หรือมโนภาพแห่งตน (Self Concept) กับประสบการณ์ที่ได้รับ (รัชภาภรณ์ อภิรัชรางกูร. 2535 :156 ; อ้างอิงมาจาก พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. 2529 : 9) ดังนั้นจึงควรให้การช่วยเหลือโดยให้โชคชัย พัฒนาศักยภาพของตนเองให้สูงสุด โดยเริ่มจากการคิดวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาที่เขาประสบอยู่ จากนั้นควรให้เขาได้คิดหาวิธีที่จะจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพ และเกิดประโยชน์ต่อตัวเขาเอง
ต่อไป

การให้คำปรึกษาโดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์ (Rational Emotive Therapy) ของอัลเบิร์ต เอลลิส (Allbert Ellis) เนื่องจากต้องการให้เด็กชายโชคชัยพัฒนาความคิดที่มีเหตุผล ทั้งนี้จะพบว่าผลทางอารมณ์จากการมีความคิดที่ไม่มีเหตุผลก็คือ ความวิตกกังวล และรู้สึกไร้ค่า มองโลกในแง่ร้าย ได้แก่ การรู้สึกว่าไม่มีคนรัก ไม่มีคนที่ห่วงใย แม้แต่แม่ยังทอดทิ้งเขาไป ความคิดทางลบ ทำให้เกิดการกระตุ้น ความคิดที่ไม่มีเหตุผลทั้งหลาย เป็นตัวสร้างอารมณ์ที่ไม่เป็นสุข ดังนั้นหากต้องการดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุข จะต้องรู้จักการขจัดความคิดที่ไร้เหตุผล และเข้าใจกฎสำหรับการส่งเสริมความคิดที่มีเหตุผล โดยเฉพาะกฎข้อที่กล่าวว่า "มนุษย์ย่อมทำผิดได้ ไม่มีประโยชน์อันใดที่จะสืบเสาะหาสาเหตุต่าง ๆ ที่ผ่านพ้นไปนานแสนนาน ทุกสิ่งทุกอย่าง ควรจะเป็นจริงตามสภาพที่ควรจะเป็นและไม่มีประโยชน์อะไรเลยที่มาทำอะไรกับตัวเราเองนอกจากตัวเราเท่านั้น ดังนั้นในขณะที่ชีวิตของเราผ่านไปทุกนาที เราก็ควรจะดำรงชีวิตอย่างมีความสุข มีความเป็นตัวของตัวเอง แสดงพฤติกรรมออกมาอย่างเป็นธรรมชาติ มีเหตุผล น่าเชื่อถือ ไม่ตกเป็นทาสของอดีต สามารถวางแผนในเชิงสร้างสรรค์สำหรับอนาคตของตน และเรียนรู้ถึงอิสระในการตอบสนองต่อสิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบันอันเป็นภาวะของที่นี่และเดี๋ยวนี้" ฉะนั้น เด็กชายโชคชัย ควรเปลี่ยนแนวความคิดของตนให้มีเหตุผลเปลี่ยนแปลง ความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อมารดา และการขาดความไว้วางใจในตัวผู้อื่น หรือการจดจำเหตุการณ์ที่สร้างความเจ็บช้ำในอดีตเพื่อที่จะสามารถพัฒนาศักยภาพในปัจจุบัน

การให้คำปรึกษาแบบรายบุคคล โดยใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษาพฤติกรรมนิยม (Behavioral therapy) เป็นการให้บริการคำปรึกษาโดยใช้กระบวนการและเทคนิคแบบพฤติกรรมบำบัด ซึ่งทฤษฎีนี้เชื่อว่า "การเกิดพฤติกรรมของมนุษย์ย่อมมีสาเหตุ และเมื่อเกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมขึ้น จึงจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรม" นั่นคือ พฤติกรรมของมนุษย์เป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้ และเปลี่ยนแปลงได้ซึ่งในกรณีของ เด็กชายโชคชัย เขามีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ คือ พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย และพฤติกรรมการพูดที่ไม่

เหมาะสม โดยเฉพาะพฤติกรรมการหลบหนี เพราะเขาอาจได้รับอันตรายจนถึงชีวิต หรือได้รับการหลอกลวงจากพวกมิชฉาชีพชักนำไปสู่หนทางที่ไม่เหมาะสมได้ ดังนั้นจึงได้ให้คำปรึกษารายบุคคล โดยใช้ทฤษฎีพฤติกรรมนิยมเข้าร่วมด้วยเพื่อมุ่งเน้นให้เขาค้นหาต้นเหตุแห่งปัญหาที่แท้จริง โดยใช้การให้การเสริมแรง และวางเงื่อนไข เพื่อช่วยให้ เด็กชายโชคชัย มองเห็นเป้าหมายของรูปแบบพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่อไป

การให้คำปรึกษาโดยใช้ตัวแบบทางสังคม ได้ศึกษาเกี่ยวกับโดยการใช้ตัวแบบทางสังคม เชื่อว่า "ไว้ว่า การให้ผู้รับคำปรึกษาดูตัวแบบซ้ำ ๆ หลายครั้ง สลับกับการให้คำชี้แนะของผู้ให้คำปรึกษา การใช้ตัวแบบหลายลักษณะเพื่อให้ผู้รับคำปรึกษา ผสมผสานพฤติกรรมตัวแบบเข้าด้วยกัน ได้แก่ ตัวแบบมีชีวิต และตัวแบบสัญลักษณ์ จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมยิ่งขึ้น" โดยในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้ตัวแบบสัญลักษณ์โดยการฉายวีดิทัศน์ เกี่ยวกับพฤติกรรมอันพึงประสงค์ที่สังคมต้องการ และผลเสียจากการแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึง ให้ เด็กชายโชคชัย และวิเคราะห์พฤติกรรมที่ได้จากการชมวีดิทัศน์ เมื่อผู้วิจัยถามถึงข้อดี ข้อเสียของการมีพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ เขาสามารถตอบได้ และสัญญาว่าจะพยายามเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

การช่วยเหลือโดยการให้คำปรึกษารายบุคคลจัดขึ้น จำนวน 6 ครั้ง นอกจากนั้นยังให้การช่วยเหลือในวิธีการอื่น ๆ ร่วมด้วย ได้แก่ การสอนทักษะทางสังคม (Social skill) เพื่อให้รู้จักแสดงอารมณ์ออกมา และช่วยในการมองโลกในแง่ร้ายลดลง การฝึกพฤติกรรมการกล้าแสดงออก (Assertive Training)ใช้หลักจิตวิทยาเกี่ยวกับตน (Self - Psychology) แนะนำให้ เด็กชายโชคชัย ใช้เป็นแนวทางในการแสดงหาความต้องการของตนเองที่แท้จริง ไม่งมั่นที่จะดำเนินชีวิตต่อไป โดยการใช้ความสามารถที่มีอยู่ให้เกิด ความภาคภูมิใจในตนเอง การให้คำแนะนำโดยการใช้เทคนิคการผ่อนคลายความเครียดโดยการใช้วิธีการผ่อนคลายกล้ามเนื้อ (Mascle Relaxation) เมื่อเขาเกิดความเครียดขึ้นมา รวมทั้งการสร้างสายสัมพันธ์ (Rapport) ภายใต้การสร้างบรรยากาศของความเป็นมิตร ไว้วางใจได้ เพื่อให้เด็กชายโชคชัย มีความรู้สึกอบอุ่น มีกำลังใจ เกิดความรู้สึกมั่นคง และปลอดภัยทางจิตใจ พร้อมที่จะฝ่าฟันอุปสรรคเพื่อการพัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายของชีวิต มีกำลังใจที่จะพัฒนาตนเองต่อไป

5. สรุปและติดตามผล

เด็กชายโชคชัย มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 2 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย และพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม หลังจากให้การช่วยเหลือผู้วิจัยได้ติดตามผลเป็นระยะ ปรากฏว่าเด็กชายโชคชัย ได้มีการเปลี่ยนแปลงในแต่ละพฤติกรรม ดังนี้

1. ปัญหาพฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย พบว่า หลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้ว เด็กชายโชคชัย มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยไม่พบพฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ฯ อีกเลย จากการพูดคุยกับเด็กชายโชคชัย พบว่า เขาจะตั้งใจเรียนหนังสือ รอให้แม่มาเยี่ยม เมื่อปิดเทอมจะได้กลับไปเยี่ยมบ้าน

2. ปัญหาพฤติกรรมรพูดที่ไม่เหมาะสม กับเพื่อนในสถานสงเคราะห์ฯ ได้แก่ การใช้คำพูดที่รุนแรงดุด่าเพื่อนเวลาโกรธ หรือไม่พอใจหลังจากที่ให้การช่วยเหลือไปแล้ว เด็กชายโชคชัย มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยไม่พบพฤติกรรมดังกล่าว

จากการวินิจฉัยว่าผู้รับการศึกษาทั้ง 7 ราย มีลักษณะของพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ผลจากการศึกษารายกรณี พอจะสรุปสาเหตุได้ดังนี้

การที่เด็กมีลักษณะพฤติกรรมที่เป็นปัญหา อาจมาจากสาเหตุด้วยกันหลายประการ ซึ่งจากการศึกษาสรุปได้เป็น 2 สาเหตุ ประเด็นที่ 1 คือ สาเหตุด้านบุคคล และสาเหตุประเด็นที่ 2 คือ ด้านสิ่งแวดล้อม สาเหตุด้านบุคคลได้แก่ สาเหตุจากการเรียนรู้ การพัฒนาบุคลิกภาพ และสภาพจิตใจ ตลอดจนการหล่อหลอมบุคลิกภาพของตัวเขา นำไปสู่การก่อให้เกิดการมีลักษณะพฤติกรรมที่เป็นทางตามมา สาเหตุด้านสิ่งแวดล้อม สภาพปัญหาต่าง ๆ สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัวของบุคคล ได้แก่ สภาพการอบรมเรื่องของพ่อหรือแม่ในครอบครัว สภาพการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคม โดยสาเหตุดังกล่าว ที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของผู้รับการศึกษาทั้ง 7 ราย มีดังนี้

1. สาเหตุด้านบุคคล

1.1 การพัฒนาบุคลิกภาพ

ปัญหาเกี่ยวกับความผิดปกติทางด้านบุคลิกภาพกล่าวคือ มีพัฒนาการทางบุคลิกภาพไม่ดี ทั้งนี้พัฒนาการของบุคลิกภาพตามความเชื่อของฟรอยด์ (Sigmund Freud) (วัชราภรณ์ อภิวัชรางกูร. 2535 : 165; อ้างอิงมาจากอาภา จันทรสกุล. 2531) กล่าวว่ามีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับพลัง ลิบิโด (Libido) กับลักษณะทางชีวภาพ อันนำไปสู่ลักษณะทางสุขภาพจิตของบุคคล กล่าวได้ว่า หากบุคคลผ่านพัฒนาการแต่ละขั้นตอนไม่เหมาะสมเกิดการติดตรึง ก็จะทำให้เกิดความผิดปกติของบุคลิกภาพ โดยเฉพาะในช่วงห้าปีแรก ของชีวิต ถือว่าเป็นช่วงของการสร้างพื้นฐานของบุคลิกภาพ (Formative years) ประสบการณ์ที่รุนแรงที่เกิดขึ้นในช่วงนี้ จะมีผลกระทบกระเทือนไปตลอดชีวิตของเด็ก พ่อแม่จึงต้องตระหนักถึงความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูและการสร้างเสริมประสบการณ์และองค์ประกอบทางสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อเป็นพื้นฐานและบุคลิกภาพที่เหมาะสมแก่เด็ก จากการที่พัฒนาการทางบุคลิกภาพไม่ดี ปัญหาที่ตามมาก็คือ การไม่สามารถพัฒนาตนเองได้ จึงเกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัย รู้สึกว่าตัวเองไม่มีค่า ความภาคภูมิใจในตน

เองลดลงเกิดความสับสนในบุคลิกภาพ ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นไม่ดี ขาดความสัมพันธ์และไม่สามารถเข้ากันได้ดีกับสังคม ไม่สามารถจะไปให้ถึงจุดมุ่งหมายของตนได้

1.2 การเลียนแบบ (Indentification)

ครอบครัวของเด็กจะเป็นแหล่งชี้แนะถึงสิ่งต่าง ๆ ในสังคมให้แก่เด็ก เด็กจะเริ่มสร้างบุคลิกภาพและความรู้สึกผิดชอบชั่วดีจากการได้ปะทะสังสรรค์กับสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเขา superego ถูกสร้างขึ้นโดยการอบรมสั่งสอนจากครอบครัวและค่อย ๆ สะสมซึมซาบเข้าไปเป็นความรู้สึกผิดชอบชั่วดีในตัวเด็กเอง ความรู้สึกนี้ถูกสะสมมาจากตัวแบบในครอบครัว (Stereo - type) โดยตัวแบบบอกให้เขารู้ว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด ดังนั้นความรู้สึกผิดชอบชั่วดีจึงถูกสร้างขึ้นจาก superego ในครอบครัวนั้น ๆ ซึ่งรวมถึงแนวความคิด ค่านิยมของสังคมอีกด้วย เด็กจะพิจารณาสถานการณ์ใด ๆ โดยมี superego ของครอบครัวเขาเป็นมาตรฐานในการตัดสิน และการคิดพิจารณาสิ่งใด ๆ รอบตัวของเด็กก็ใช้บุคลิกภาพของเขา ระเบียบประเพณีและวัฒนธรรมในสังคมเป็นแนวทางในการพิจารณาด้วย ดังนั้นในการปลูกฝังความรู้สึกผิดชอบชั่วดีให้แก่เด็กครอบครัวจึงมีบทบาทอย่างยิ่ง

1.3 การสร้างความสัมพันธ์ (Relationship Formation)

เด็กในระยะนี้ต้องการตัวแบบจากบุคคลภายนอกครอบครัว เพื่อให้ได้ประสบการณ์จากผู้อื่น สำหรับการพัฒนาบุคลิกภาพของตน เด็กจะเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวเองและตัวแบบที่ได้พบเห็น เขาจะมีความรู้สึกว่าทำไมพ่อแม่ทำอะไร ๆ ได้ในขณะที่ตัวเขาเองถูกห้ามอยู่เสมอ ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกความต้องการเอาชนะ เด็กจะมีความสงสัยในสิ่งที่ต่าง ๆ และตื่นเต้นต่อสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมรอบตัวเขา เขาต้องการรู้ทุก ๆ สิ่งในโลกกว้างของเขา ความอยากรู้ อยากเห็น พฤติกรรมที่ท้าทายและก้าวร้าว ต่าง ๆ จะแตกต่างกันไปตามอายุ เพศ และระดับชั้นในสังคมของเด็ก Erikson ได้ชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเลี้ยงดูเบื้องต้นกับระบบสังคมเศรษฐกิจในชุมชน เขาเสนอว่าความสามารถของบุคคลที่จะก้าวไปสู่ความสำเร็จต่าง ๆ นั้นขึ้นอยู่กับการพัฒนาในช่วงระยะเวลาเหล่านี้ จากการสังเกตพบว่าเด็กจะเจริญเติบโตไปอย่างช้า ๆ ในลักษณะบูรณาการกันระหว่างการเจริญเติบโตทางร่างกายและจิตใจ เช่น เด็กเล็ก ๆ ค่อย ๆ เริ่มเป็นตัวของตัวเอง โอกาสและบทบาทที่ได้แสดงออกจะทำให้เด็กมีความรู้สึกในด้านการรับผิดชอบตัวเองเมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ เด็กจะรู้สึกสนุกสนานในความสามารถของตนเองที่ได้เล่นที่ยาก ๆ ใช้ความคิดหรือมีเครื่องมือ ต่าง ๆ ที่ต้องใช้การควบคุมด้วยตนเองและรับผิดชอบต่อตัวเองหรือต่อเด็กที่อายุน้อยกว่า

การสร้างความสัมพันธ์ในระยะนี้ จะเริ่มด้วยความสัมพันธ์ระหว่างแม่ และเด็กต่อมาก็มีพ่อเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เมื่อสังคมของเด็กกว้างขวางขึ้นเด็กก็จะเริ่มสร้างความสัมพันธ์กับบุคคล

อื่น เด็กเริ่มเป็นตัวของตัวเอง เด็กที่มีประสบการณ์มากก็จะสามารถช่วยเหลือตัวเองได้มาก เด็กที่ไม่สามารถพัฒนาผ่านความคิดริเริ่มไปได้จะเกิดความรู้สึกสับสนขึ้นในใจ เกิดคำถามขึ้นว่า "ตัวเองเป็นใคร?" และ "คนอื่นเป็นใคร? "

พัฒนาการของเด็กจึงเป็นความรับผิดชอบร่วมกันทั้งเด็ก พ่อแม่ และชุมชน การได้มีกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันหรือการมีการปะทะสังสรรค์ (Ineraction) กันในสังคมจะเป็นการช่วยถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ทัศนคติ ค่านิยม ของสังคมให้แก่เด็กได้ทีละน้อย โดยมีผู้ใหญ่ช่วยกันประคับประครองให้เด็กพัฒนาไปสู่ความสมบูรณ์ได้

1.4 การตอบสนองทางอารมณ์ และความผูกพันธ์ทางอารมณ์

การตอบสนองทางอารมณ์ (Affective responsiveness) หมายถึง ความสามารถที่จะตอบสนองทางอารมณ์ต่อกันและกันอย่างเหมาะสม ทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ อารมณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัวมีได้หลายแบบทั้งอารมณ์ในภาวะปกติ เช่น อารมณ์รัก เป็นสุข และอารมณ์ในภาวะวิกฤต เช่น กลัว โกรธ เป็นต้น ครอบครัวที่ทำหน้าที่ปกติจะแสดงอารมณ์ได้หลายแบบในปริมาณและสถานการที่เหมาะสม แต่ครอบครัวที่มีปัญหา มักมีความจำกัดในการแสดงอารมณ์เช่น แสดงออกมาน้อยเกินไป บางครอบครัวแสดงออกเฉพาะอารมณ์เชิงบวก แต่ไม่สามารถแสดงอารมณ์เชิงลบได้ เช่น ภรรยาไม่สามารถแสดงอารมณ์โกรธต่อสามีได้ เพราะกลัวสามีจะไม่พอใจ หรือลูกไม่สามารถเล่าความรู้สึกเศร้าและคิดถึงพ่อที่เสียชีวิตไป เพราะเกรงจะสะเทือนใจแม่ สมาชิกที่เติบโตมาในครอบครัวแบบนี้จะแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างจำกัด และมีปัญหาบุคลิกภาพหรืออาการป่วยทางกายเนื่องจากสาเหตุทางจิตใจ (Psychosomatic) ได้

ความผูกพันทางอารมณ์ (Affective involvement) เป็นระดับความผูกพันห่วงใยที่สมาชิกแต่ละคนมีต่อกัน รวมทั้งการแสดงออกซึ่งความสนใจ และการเห็นคุณค่าของกันและกัน ความผูกพันทางอารมณ์มีหลายระดับ คือ

1. ปราศจากความผูกพัน (Lack of involvement) สมาชิกในครอบครัวไม่สนใจใยดีกันเลย การเป็นครอบครัวมีความหมายเพียงการมาอยู่ร่วมชายคาเดียวกันเท่านั้น
2. ผูกพันแบบไม่มีความรู้สึก (Involvement devoid of feelings) สมาชิกมีความ
3. สนใจต่อกันเพียงเล็กน้อย โดยปราศจากความลึกซึ้งทางอารมณ์และความห่วงใยด้วยน้ำใสใจจริง ความสนใจในความเป็นอยู่ของอีกฝ่ายหนึ่งแทบไม่มีเลย หรือถ้ามีก็เป็นไปเพราะความอยากรู้อยากเห็น อยากควบคุมอีกฝ่ายหนึ่ง หรือเป็นไปตามหน้าที่ เช่น ต้อง แสดงความห่วงใยยามพี่น้องเจ็บป่วย เป็นต้น

3. ผูกพันเพื่อตนเอง (Narcissistic involvement) ความสนใจในอีกฝ่ายหนึ่งเป็นเพื่อตนเอง (ego centric) เพื่อเสริมสร้างคุณค่าให้ตนเอง ไม่ใช่ความสนใจที่มีต่ออีกฝ่ายหนึ่งอย่างจริงใจ

4. ผูกพันอย่างมีความเข้าอกเข้าใจ (Empathic involvement) ความสนใจผูกพันมีต่ออีกฝ่ายหนึ่งอย่างแท้จริง โดยมีพื้นฐานอยู่บนความเข้าใจในความต้องการของอีกฝ่ายหนึ่ง ความผูกพันแบบนี้มีความเหมาะสมที่สุด เพราะจะสามารถตอบสนองความต้องการทางอารมณ์ของอีกฝ่ายหนึ่งได้อย่างเหมาะสม

5. ผูกพันมากเกินไป (Over involvement) ความผูกพันเป็นไปอย่างปกป้อง หรือจุ้นจ้านมากเกินไป จนอีกฝ่ายหนึ่งไม่มีความเป็นส่วนตัว หรือเป็นตัวของตัวเองอย่างเพียงพอ

6. ผูกพันจนเหมือนเป็นบุคคลเดียวกัน (Symbiotic involvement) เป็นความผูกพันที่แน่นแฟ้น จนกระทั่งเหมือนกับทั้งคู่เป็นบุคคลเดียวกัน และขอบเขตส่วนตัวแต่ละคน (Personal boundary) นั้นไม่ชัดเจนหรือแทบไม่มีเลย

ความผูกพันทางอารมณ์ที่สมาชิกมีต่อกัน จะต้องเหมาะกับความต้องการของผู้รับด้วยความผูกพันจะแตกต่างกันไปในวงจรชีวิตแต่ละระยะ เช่น ในระยะที่ลูกยังเล็กความผูกพันอย่างแน่นแฟ้นระหว่างเด็กและพ่อแม่ เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับความอยู่รอดของลูก แต่เมื่อลูกเข้าวัยรุ่น ลูกจะเริ่มสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลนอกครอบครัวมากขึ้น ความผูกพันก็จะต้องลดความเข้มข้นลง

2. สาเหตุด้านสภาพแวดล้อม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ด้านคือ สภาพครอบครัว และ สภาพสิ่งแวดล้อมปัจจุบัน

2.1 สภาพครอบครัว ได้แก่

2.1.1 <u>ลักษณะการเลี้ยงดูบุตรที่ไม่ถูกต้อง</u>

วิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตร เป็นตัวแปรสำคัญตัวหนึ่งที่มีผลต่อสุขภาพจิตหรือแนวคิดของเด็กได้ (Wechsler and others. 1970 : 2) นอกจากนั้นวิธีเลี้ยงดูบุตร ยังมีผลต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองหรือความภาคภูมิใจในตนเองด้วย ซึ่งอาจแบ่งวิธีการเลี้ยงดูบุตรได้ 3 แบบ (จันทร์ฉาย พิทักษ์ศิริกุล, 2532 : 24 ; อ้างอิงมาจาก Hamachek. 1978) ดังนี้

2.1.1.1 แบบใช้อำนาจบังคับหรือควบคุมดูแลมากเกินไป พ่อแม่ประเภทนี้จะมีลักษณะยึดมั่นในกรอบประเพณี กฎระเบียบต่าง ๆ มาก และจะบังคับควบคุมให้เด็กปฏิบัติตาม หากฝ่าฝืนก็จะลงโทษโดยไม่รับฟังเหตุผล จะยึดมั่นในความคิดของตนเอง เด็กต้องเชื่อฟังและอาจสั่งให้มีความรับผิดชอบทำตามข้อบังคับของสังคมแต่ตนเองไม่ค่อยปฏิบัติตาม หรืออาจเป็นพ่อแม่ที่ควบคุมดูแลเอาใจใส่ปกป้องมากเกินไปจนกลายเป็นการก้าวก่าย รบกวนลูกหรือมีความวิตกกังวลห่วงใยลูกมากเกินไป จนทำให้เด็กรู้สึกว่าขาดอิสระ ขาดความเป็นตัวของตัวเอง

2.1.1.2 แบบมีเหตุผล ให้ความอบอุ่น จะเป็นพ่อแม่ที่มีเหตุผล ให้ความรัก ความอบอุ่น ความเอาใจใส่และความนับถือต่อลูก ใช้อำนาจตามบทบาทของตนอย่างเหมาะสม โดยเน้นการให้รางวัลมากกว่าการลงโทษ มีกฎระเบียบที่ชัดเจนให้เด็กปฏิบัติ แต่ยืดหยุ่นได้ ตามความเหมาะสม เพื่อให้เด็กรู้สึกว่ามีอิสระ รู้สึกมั่นคงและปลอดภัย พ่อแม่ก็จะปฏิบัติตนตามอย่างที่สอนลูกเช่นกัน และให้ความช่วยเหลือเด็กได้พัฒนาความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้น

2.1.1.3 แบบปล่อยปละละเลย จะเป็นพ่อแม่ที่ไม่บังคับ ไม่ก้าวร้าวไม่ลงโทษ ยอมรับในการกระทำของเด็กเกือบทุกอย่าง เด็กสามารถแสดงความคิดเห็นต่อการตัดสินใจ การวางกฎระเบียบของครอบครัว สามารถกำหนดกิจกรรมของตนเองได้เป็นอันมาก โดยที่พ่อแม่ไม่ได้สนับสนุนให้เด็กประพฤติตนตามมาตรฐานของสังคมภายนอก พ่อแม่จึงมักจะมีความเย็น-ชาห่างเหินกับเด็ก มักหลีกเลี่ยนการเผชิญหน้ากับเด็กเมื่อเด็กไม่เชื่อฟัง

จะเห็นได้ว่า วิธีการเลี้ยงลูกแบบให้อำนาจบังคับหรือควบคุมดูแลมากเกินไปและแบบปล่อยปละละเลย จะทำให้เด็กขาดความเป็นตัวของตัวเอง ไม่มั่นใจในตนเองมีความรู้สึกว่าขาดความรัก ความเอาใจใส่ ซึ่งจะทำให้เด็กรู้สึกมั่นคงปลอดภัยในชีวิต เชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีความสามารถ เห็นคุณค่าในตนเอง ดำเนินชีวิตของตนเองได้อย่างที่ตนปรารถนา ตรงกันข้ามเมื่อไม่เห็นคุณค่าในตนเองหรือเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ ก็จะพบว่าจะไม่ค่อยเชื่อมั่นในตนเอง จะมองตนเองว่าเป็นคนไม่ดี รู้สึกว่าตัวเองไร้ค่า ไม่มีความสามารถ มีข้อบกพร่อง ทำอะไรก็ล้มเหลว มีความวิตกกังวลสูง มีความเครียด รู้สึกไม่เป็นสุข ไม่มีความยืดหยุ่น จะยึดติดอยู่กับสิ่งที่รู้จักหรือเคยชิน เพื่อความรู้สึกปลอดภัย หลีกเลี่ยงการคบหาสมาคมกับบุคคลอื่น บุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ จึงมีความอายสูงไม่กล้าปฏิเสธในสิ่งที่ตนไม่ต้องการ กลัวการตัดสินของคนอื่นที่มีต่อตนเอง รู้สึกว่าตัวเองด้อย กลัวการเข้าสังคม เพราะรู้สึกว่าตนเองงุ่มง่ามจะทำให้คนรอบข้างเดือดร้อน มักนำความคิดของบุคคลอื่นมาใส่ใจ มักคิดว่ากลุ่มเพื่อนไม่ให้การยอมรับ ไม่ให้ความสนใจ เกิดปัญหาการปรับตัวกับบุคคลอื่น และการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น ซึ่งนำไปสู่การก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

2.1.2 <u>การได้รับการเลี้ยงดูอย่างไม่เหมาะสม</u>

การที่เด็กมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา อาจเนื่องจากสาเหตุการเลี้ยงดูอย่างไม่เหมาะสมในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

2.1.2.1. การควบคุมที่ไม่เหมาะสม ได้แก่

1. ครอบครัวที่ ควบคุมลูกมากเกินไป ครอบครัวที่ควบคุมลูกมากเกินไป (over control) มักมีสาเหตุจากการที่พ่อแม่มีความวิตกกังวลในพฤติกรรมของลูก พ่อแม่มักคิดว่าพฤติกรรมที่ลูกแสดงออกมานั้นไม่ถูกต้อง เป็นการขาดความนับถือพ่อแม่ ไม่มีน้ำใจต่อ

ครอบครัว และพยายามมีอำนาจเหนือคนในครอบครัว พ่อแม่จึงตอบสนองด้วยการควบคุมลูกอย่างเข้มงวด แต่ยิ่งควบคุมมากเท่าไรวัยรุ่นก็จะหนีจากการควบคุมมากเท่านั้นโดยการต่อต้าน ท้าทาย และทำในสิ่งที่ตรงข้ามกับที่พ่อแม่ต้องการ บางคนอาจแสดงออกมาเป็นปัญหาทางอารมณ์แทน แต่ทั้งหมดนี้ก็เพื่อจะหนีจากการควบคุมที่เข้มงวดนั่นเอง

2. ครอบครัวที่ควบคุมลูกน้อยเกินไป การที่ครอบครัวควบคุมลูกน้อยเกินไป (under control) มักมีสาเหตุมาจากการที่พ่อแม่ มีความกังวลในวิธีการที่ตนเองควบคุมลูก เช่น อาจรู้สึกผิดถ้าต้องลงโทษลูกกลัวว่าตนเองจะทำให้ลูกรู้สึกอึดอัด ถ้ายุ่งกับลูกมากเกินไปหรือกลัวว่าตนเองจะก้าวร้าว ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ จึงไม่ยอมควบคุมพฤติกรรมของลูกปล่อยให้ลูกทำอะไรก็ได้ตามใจชอบ พ่อแม่บางคนคิดว่าลูกกำลังช่วยตนเองได้ดี และสามารถก้าวไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ได้โดยไม่ต้องมีใครมาดูแลช่วยเหลือ แต่ยิ่งปล่อยลูกมากเท่าใด ลูกจะพยายามทำให้พ่อแม่มาใกล้ชิดมาสนใจโดยการมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามากเท่านั้น และบางครั้งอาจใช้วิธีที่เป็นอันตราย เช่น พยายามทำร้ายตัวเอง เป็นต้น ในวัยรุ่นที่ขาดทักษะในการช่วยตนเองหรือในการเข้าสังคม เมื่อได้รับอิสรภาพมากและขาดการควบคุมที่เหมาะสมก็อาจใช้อิสรภาพดังกล่าวไม่เป็น ทำให้เกิดปัญหาพฤติกรรมได้

2.1.2.2. พ่อแม่ไม่สามารถร่วมมือกันปกครองลูก

ระเบียบวินัยในตัวเด็กเกิดจากความสม่ำเสมอในการอบรม พ่อแม่ไม่สามารถร่วมมือกันหรือมีความเห็นแตกต่างกันในการอบรมลูก จะทำให้การฝึกวินัยเป็นไปอย่างลุ่ม ๆ ดอนๆ และทำให้เด็กเกิดความสับสน เมื่อลูกยังเล็กอาจจะมีเพียงปัญหาดื้อไม่เชื่อฟัง แต่เมื่อเข้าวัยรุ่นปัญหาจะมีความรุนแรงมากขึ้น โดยออกมาในรูปของพฤติกรรมเกเรได้

2.1.2.3. ปัญหาขัดแย้งระหว่างพ่อแม่

วัยรุ่นมีพฤติกรรมเกเรเพื่อเบี่ยงเบนความสนใจของพ่อแม่จากปัญหาคู่สมรส มาสู่ปัญหาของลูกแทน ซึ่งก็เป็น triangulation เพื่อลดความเครียดในระบบครอบครัววิธีนี้เมื่อโตขึ้นวัยรุ่นบางคนอาจถอนตัวออกไปจากความขัดแย้งได้โดยไปมีชีวิตนอกบ้าน ทำกิจกรรมกับเพื่อนฝูงมากขึ้น ปัญหาของพ่อแม่จะรุนแรงขึ้น เพราะไม่มีลูกช่วยลดความเครียดอย่างแต่ก่อน

วัยรุ่นบางคนไม่สามารถถอนตัวออกจากปัญหาของพ่อแม่ได้ ถ้าเขารับรู้ว่าปัญหาของพ่อแม่รุนแรงขึ้นเท่าใด ปัญหาพฤติกรรมของเขาก็จะรุนแรงขึ้นเท่านั้น พฤติกรรมบางอย่างนอกจากจะลดความเครียดระหว่างพ่อแม่แล้ว (พ่อแม่หันมาสนใจปัญหาของลูกแทนการทะเลาะกันเอง) ยังช่วยเบนความสนใจของตัววัยรุ่นลืมความเศร้า และคับข้องใจอันเนื่องมาจากปัญหาทะเลาะเบาะแว้งของพ่อแม่ วัยรุ่นที่เกเรจำนวนมากมีพฤติกรรมก้าวร้าว จากการศึกษาพบว่าครอบครัวของวัยรุ่นที่ก้าวร้าวเหล่านี้มักมีปฏิสัมพันธ์ไม่เหมาะสมหลายประการ เช่น

มาจากปัญหาทะเลาะเบาะแว้งของพ่อแม่ วัยรุ่นที่เกเรจำนวนมากมีพฤติกรรมก้าวร้าว จากการศึกษาพบว่าครอบครัวของวัยรุ่นที่ก้าวร้าวเหล่านี้มักมีปฏิสัมพันธ์ไม่เหมาะสมหลายประการ เช่น

ก. พ่อแม่ทะเลาะเบาะแว้งกันอย่างรุนแรง และขัดแย้งกันในการกำหนดขอบเขตความประพฤติของลูกและการบังคับใช้กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในบ้าน

ข. เมื่อเกิดความขัดแย้งระหว่างลูกกับพ่อหรือแม่คนใดคนหนึ่ง อีกคนหนึ่งจะเข้าข้างลูกทำให้เกิดการเข้าพวกกันระหว่างพ่อ-ลูก หรือแม่-ลูก (cross- generational coalition) ทำให้อำนาจของพ่อแม่ในการปกครองลูกอ่อนลงไป ลักษณะนี้จะเห็นชัดเมื่อครอบครัวพยายามจัดการกับพฤติกรรมก้าวร้าวของลูก

ค. กฎระเบียบในบ้านมีลักษณะไม่คงเส้นคงวา บางครั้งพ่อแม่ก็เข้มงวดกับกฎที่ตั้งไว้ แต่บางครั้งก็ปล่อยให้ลูกฝ่าฝืนกฎได้โดยไม่ว่ากล่าวอะไร

ง. วัยรุ่นบางคนใกล้ชิดกับพ่อหรือแม่คนใดคนหนึ่งมากเกินไป บางครั้งความใกล้ชิดนี้ก็มากกว่าความใกล้ชิดที่พ่อและแม่มีต่อกันเสียอีก

จ. มีการสลับของลำดับการปกครอง (hierarchical reversal) คือ พ่อหรือแม่คนใดคนคนหนึ่ง ไม่มีอำนาจในการปกครองหรือควบคุมลูก แต่มีระดับอำนาจเท่ากับลูกหรือลูกกลายเป็นคนควบคุมพ่อแม่เสียเอง

2.1.3 <u>ครอบครัวแตกแยก</u>

ในครอบครัวแตกแยกนั้น บิดามารดาจะมีความขัดแย้งไม่เข้าใจ ซึ่งกันและกัน การแยกกันอยู่หรืออย่าร้างกัน ทำให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องรับภาระในการเลี้ยงดูบุตรเพียงคนเดียว ความเครียดและความหงุดหงิดจากบิดามารดาจะถ่ายทอดไปสู่บุตร เด็กจะรู้สึกมีปมด้วย ขาดความมั่นคง และหวาดหวั่น ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัวได้ยาก อาจก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพจิต ดังที่ ฝน แสงสิงแก้ว (วัชราภรณ์ อภิวัชรางกูร. 2535 : 169; อ้างอิงมาจาก ฝน แสงสิงแก้ว. 2521: 21-22,1621) กล่าวว่า สุขภาพจิตดีเริ่มต้นมาจากครอบครัวและกล่าวอีกว่า ความผูกพันธ์รักใคร่ในครอบครัวแตกแยกหรือขาดความผูกพันรักใคร่กัน ชีวิตในสังคมก็จะแตกแยกไปด้วย การผลัดพรากของครอบครัว เช่น การตาย การเจ็บป่วย การถูกทอดทิ้ง เหล่านี้ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกเจ็บปวด และเสียใจอย่างสุดซึ้ง สิ่งเหล่านี้เป็นจุดเริ่มต้น จากสถานการณ์เลวร้ายต่าง ๆ อันเนื่องมาจากความรู้สึกที่ฝังลึกอยู่ ทั้งนี้เนื่องมาจากความสัมพันธ์ของบิดามารดา มีส่วนเกี่ยวข้องกับพัฒนาการของเด็กในทุก ๆ ด้าน และจะส่งผลต่อพัฒนาการด้านสุขภาพจิตของเด็กเมื่อเด็กเติบโตขึ้น นอกจากนั้นเด็กที่เติบโตมาจากสภาพครอบครัวแตกแยก จะรู้สึกว่าตนเองไม่เป็นที่ต้องการ ไม่มีความภาคภูมิใจในตนเอง คิดว่าตนเองไร้ค่า เมื่อต้องมาพบกับสภาพแวดล้อมที่ไม่สามารถปรับตัวเองได้ เกิดความสับสน ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นไม่ดี ขาดความสัมพันธ์และไม่

สามารถเข้ากันได้ดีกับสังคม ไม่สามารถจะไปให้จึงจุดหมายของตนได้ จึงหาทางออกด้วยการกระทำอัตวินิบาตกรรม เพื่อเป็นการหนีปัญหาหรือหนีสังคม

ครอบครัวเป็นหน่วยพื้นฐานที่เล็กที่สุดของสังคม และมีความสำคัญเป็นอันดับแรกในการสร้างบุคลิกภาพ หรือลักษณะนิสัยของบุคคลการอบรมเลี้ยงดูและความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับครอบครัว มีผลต่อการพัฒนาด้านบุคลิกภาพและสุขภาพจิตของเด็กเช่นกัน เช่น แม่ซึ่งรักลูกมากเกินไป ปกป้องลูกมากเกินไป หวงแหนลูกคอยดูแลช่วยเหลือควบคุมทุกสิ่งทุกอย่าง จะมีผลทำให้เด็กขาดความเป็นตัวของตัวเอง ไม่มีความมั่นใจในตนเอง ต้องพึ่งพาผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา ในทางตรงกันข้ามถ้าครอบครัวมีสภาพไม่ปกติสุข มีความไม่เป็นระเบียบในครอบครัว เช่น ครอบครัวแตกแยก พ่อแม่แยกกันอยู่ ละทิ้ง เลิกร้าง หรือครอบครัวอยู่อย่างไม่มีการช่วยเหลือเกื้อกูลในทางจิตใจ ไม่มีความผูกพันรักใคร่กัน มีภาวะวิกฤติขึ้นในครอบครัว เช่น หัวหน้าครอบครัวประสบอุบัติเหตุต้องโทษจำคุกหรือล้มละลาย หรือครอบครัวที่บิดามารดาทะเลาะวิวาทกันอยู่เสมอ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้มีผลทำให้เด็กขาดความรักความอบอุ่น มองโลกในแง่ร้าย มีอาการเศร้าหมอง อาจก่อให้เด็กที่เติบโตมา นอกจากนั้น แฟริงตัน (อุมาพร ตรังคสมบัติ. 2540 : 73 ; อ้างอิงมาจาก Farrington. 1995) พบว่า ครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่เพียงคนเดียวนั้น อาจทำให้เกิดมีปัญหาได้หลายประการทั้งทางอารมณ์และสังคม ในการพัฒนาบุคลิกภาพที่ดีนั้น เด็กต้องการทั้งพ่อ และแม่มากกว่าพ่อหรือแม่เพียงคนเดียว แม้จะมีตัวแทนของพ่อหรือแม่ (substitute parental figure) อยู่ในครอบครัวก็ตาม เช่น แฟนของแม่ ลุง ป้า ฯลฯ ดังนั้นการมีพ่อหรือแม่คนเดียวนั้นก็จัดเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิด ปัญหาสุขภาพจิตในเด็ก

เด็กที่พ่อแม่หย่าร้างมีปัญหาทางจิตใจสูงกว่าเด็กที่พ่อแม่อยู่ด้วยกัน การศึกษาเปรียบเทียบเด็กที่มารับการตรวจรักษาด้วยโรคทางกาย พบว่า เด็กที่พ่อแม่หย่าร้างมีภาวะซึมเศร้าสูงถึงร้อยละ 65 ในขณะที่เด็กที่พ่อแม่อยู่ด้วยกันมีเพียงร้อยละ 21 (อุมาพร ตรังคสมบัติ. 2540 :73;อ้างอิงมาจาก อุมาพร ตรังสมบัติ และดุสิต ลิขนะพิชิตกุล. 2535) การศึกษาในต่างประเทศของวอลเลอร์สเตน และแฟริงตัน (อุมาพร ตรังคสมบัติ. 2540 :76;อ้างอิงมาจาก Wallerstein 1991. and Farrington. 1995) พบว่าเด็กที่พ่อแม่หย่าร้างมักมีอารมณ์เศร้า ภาพลักษณ์ของตนเองแย่ลง มีพฤติกรรมเกเร และพฤติกรรมทางเพศก่อนวัยอันควร ผลกระทบนี้มีในเด็กชายมากกว่าเด็กหญิง และจะรุ่นแรงขึ้นถ้าครอบครัวมีปัญหาทางเศรษฐกิจ ต้องย้ายถิ่นฐานหรือพ่อแม่อายุน้อย แม้ความรุนแรงของผลกระทบดังกล่าวจะลดลง เมื่อเวลาผ่านไปก็ตาม แต่ก็ยังคงมีอิทธิผลต่อการสร้างความสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามเมื่อโตขึ้น การวิจัยเปรียบเทียบคนที่เติบโตมาจากครอบครัวที่พ่อแม่หย่าร้างกับคนจากครอบครัวปกติ พบว่า กลุ่มแรกมีอัตราการหย่าร้างสูง ทั้งนี้เพราะมีความอดทน

และความเสียสละในชีวิตแต่งงานน้อยกว่า และมีทัศนคติว่าการหย่าร้างเป็นทางออกที่ดีสำหรับการแต่งงานที่ล้มเหลว

2.1.4 <u>การที่พ่อแม่ทอดทิ้งเด็ก</u>

ความหมายของเด็กถูกทอดทิ้ง

อำพล สูอำพัน (2539 : 200) กล่าวไว้ว่า เด็กถูกทอดทิ้ง หมายถึง การละเลยทอดทิ้งเด็ก หรือ การเลี้ยงดูไม่เหมาะสมเป็นอย่างมาก และดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง ทำให้เด็กไม่เจริญเติบโตเป็นผลเสียต่อสุขภาพร่างกาย จิตใจ และพัฒนาการของเด็กเป็นอย่างมาก

วัณเพ็ญ บุญประกอบ (2534 : 93 – 94) พบว่า การทอดทิ้งเด็กแบ่งเป็น 3 ชนิด ได้แก่

1. Physical neglect เด็กกลุ่มนี้จะถูกทอดทิ้ง ไม่ได้รับการเอาใจใส่ดูแล พ่อแม่ปล่อยเด็กอยู่ตามลำพังเป็นวัน ๆ ในปัจจุบันพบปัญหานี้ได้บ่อยขึ้น บางครั้งเด็กไม่มีอะไรกินอาหารไม่พอ จะเล่นอยู่ตามลำพังคนเดียวหรือกับพี่น้อง เด็กจะมีร่างกายผ่ายผอมสกปรก ไม่มีผู้ดูแลปล่อยให้เด็กเป็นอันตราย เช่น ได้รับอุบัติเหตุ เจ็บป่วย และไม่ใคร่เอาใจใส่พาไปตรวจรักษา บางครั้งเด็กถูกทอดทิ้งไว้ตามลำพังโดยไม่รู้ว่าพ่อแม่ไปไหน

2. Education neglect การที่พ่อแม่ไม่สนใจไม่เอาใจใส่เด็กเรื่องเรียน ไม่ส่งไปโรงเรียนตามอายุเกณฑ์ หรือจงใจไม่ให้ไปเรียน เพราะต้องการใช้แรงงานเด็ก เช่น ทำงานบ้าน เลี้ยงน้อง ให้ไปรับจ้าง เป็นต้น พ่อแม่บางคนไม่รู้เรื่องว่าลูกหนีเรียน จนครูตามไปพบ ถ้าเด็กหนีเรียนอย่างน้อย 5 วันต่อเดือน หรือเด็กขาดเรียนไป 1 เดือน โดยพ่อแม่ไม่ได้แจ้งเหตุผลให้ทางโรงเรียนรู้ถือว่าเป็นการละเลยไม่เอาใจใส่ในการศึกษาของเด็ก

3. Emotional neglect ในกลุ่มนี้ พ่อแม่ไม่ได้ให้ความรัก ความเอาใจใส่ดูแลเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนเด็ก หรือให้บ้าง แต่ไม่เพียงพอกับความต้องการของเด็ก การละเลยทางด้านจิตใจเกิดขึ้นได้เช่นกัน ถ้าปล่อยให้เด็กติดเหล้า เสพยาเสพติด หรือยอมให้เด็กมีพฤติกรรมผิดปกติ หรือปฏิเสธไม่ให้เด็กได้รับการรักษาช่วยเหลือทางด้านจิตใจ

<u>ผลกระทบต่อเด็กที่ถูกทอดทิ้ง</u>

วัณเพ็ญ บุญประกอบ (2534 : 94 – 95) พบว่า การที่เด็กถูกทอดทิ้งนั้นส่งผลกระทบต่อเด็ก ดังนี้

1. Physical neglect เด็กจะมีลักษณะขาดอาหาร มีสุขภาพเสื่อมโทรม ร่างกายซูบผอม อ่อนเพลีย เซื่องซึม เสื้อผ้าที่ใส่สกปรก ขาดวิ่น หรือปล่อยเด็กล่อนจ้อน เนื้อตัวสกปรก และมีประวัติกินสาร และสิ่งของที่ไม่ใช่อาหาร (pica) เช่น ดิน ทราย ไม้ ถ่าน เป็นต้น

2. Medical neglect เมื่อเด็กเจ็บป่วยไม่พาไปตรวจรักษา หรือไม่ไปตามนัดในกรณีที่เป็นโรคเรื้อรัง ไม่นำเด็กไปฉีดวัคซีนตามกำหนดหรือให้ยาตามที่แพทย์สั่ง พ่อแม่บางคนละเลยความต้องการที่จำเป็นของเด็กไป เช่น สายตาสั้น ไม่จัดหาแว่นตาให้ เมื่อเด็กต้องการการรักษาในโรงพยาบาล พ่อแม่ไม่ยอมให้เด็กอยู่รับการรักษา เป็นต้น

3. Emotional neglect เด็กที่ถูกละเลยในเรื่องนี้จะมีลักษณะการเจริญเติบโตพัฒนาช้า (delay development) และเลี้ยงไม่โต (failure to thrive)

พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูที่ทอดทิ้งเด็ก จะมีลักษณะพูดน้อย ไม่ค่อยเข้ามาใกล้ชิดเด็ก ถ้าพูดจะบอกเป็นคำสั่ง เป็นคำวิจารณ์ว่ากล่าว พ่อแม่กลุ่มนี้ให้คำชมเชยหรือสั่งสอนให้ความรู้ไม่เป็น (Aragona and Eyberg.1981) แม่ที่อารมณ์ซึมเศร้า (depression) จะมีปัญหาในการทอดทิ้งเด็กได้สูง (Zuravin, 1988) เนื่องจากหมกมุ่นครุ่นคิดในเรื่องของตนเอง และมีการเคลื่อนไหวช้า ขาดกำลังใจที่จะตอบสนองความต้องการของลูก พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูที่ติดเหล้า ติดยาเสพติด จะขาดการเอาใจใส่ดูแลเด็กได้อย่างมาก ๆ

นอกจากนั้น เอกแลน(วัฒเพ็ญ บุญประกอบ. 2534 93 – 94 ; อ้างอิงมาจาก Egeland. 1985) พบว่า เด็กที่ถูกทอดทิ้งภายใน 12 เดือนแรก จะมีปัญหาในการสร้างอารมณ์ผูกพันกับบุคคล (insecure attachment) เด็กที่ถูกทอดทิ้งภายใน 24 เดือน จะแสดงอาการไม่เชื่อฟัง ไม่ทำตาม และมีอารมณ์หงุดหงิด ก้าวร้าว ทำลาย เมื่อพบความคับข้องใจได้บ่อย เด็กที่ถูกทอดทิ้งภายใน 42 เดือน เด็กกลุ่มนี้จะขาดการนับถือตนเอง ขาดความมั่นใจ (self – esteem) การแสดงความรู้สึกหรือความต้องการของตัวเอง (self – assertion) มีการควบคุมตนเองและความยืดหยุ่นต่อสถานการณ์น้อย มีปัญหามากในเวลาเกิดความคับข้องใจขึ้น เด็กกลุ่มนี้ยังมีความต้องการพึ่งคนอื่นสูง สนใจสิ่งแวดล้อม และมีความกระตือรือร้นต่อการใฝ่รู้ต่ำกว่าเด็กทั่วไป ไม่สนใจการเรียน เมื่อเข้าชั้นประถมศึกษา เด็กกลุ่มนี้จะมีปัญหาในเรื่องสมาธิ ความตั้งใจเรียนมีความมั่นใจตนเองต่ำ การแสดงออกเป็นตัวของตัวเองน้อย มีปัญหาพฤติกรรมมากและไม่ค่อยคบใคร มักแยกตัวเองอยู่ตามลำพัง ไม่สามารถมีสัมพันธภาพกับใครได้นาน มีอาการซึมเศร้า และมีพฤติกรรมก้าวร้าว การทดสอบเรื่องการรับรู้ (Cognitive testing) ต่ำ

2.1.5 <u>การใช้ความรุนแรงในครอบครัว</u>

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายความรุนแรงในครอบครัว ดังนี้

แคทโคสกี (เหมะวรรณ เหมะนัด. 2533 : 9 ; อ้างอิงมาจาก Kratcoski. 1984.) ให้ความหมาย ความรุนแรงในครอบครัว หมายถึง การใช้กำลังบังคับหรือข่มขู่โดยสมาชิกของครอบครัวที่กระทำต่อสมาชิกครอบครัวอื่น ๆ

วอลเตอร์ (Freeman. 1980 : 1 ; อ้างอิงมาจาก Walter. 1968) ให้ความหมายของความรุนแรงในครอบครัวว่า หมายถึงการได้รับบาดเจ็บจากการทำร้ายซึ่งไม่ใช่เพียงทำให้ได้รับบาดเจ็บทางร่างกายเท่านั้น แต่รวมถึงการกระทำที่กระทบกระเทือนอารมณ์ความรู้สึกและจิตใจด้วย

เดนซิน (เหมะวรรณ เหมะนัด. 2533 : 9; อ้างอิงมาจาก Denzin. 1984) อธิบายความหมายของความรุนแรงในครอบครัวไว้โดยใช้คำว่าครอบครัวแห่งความรุนแรง (Family of violence) หมายถึง ครอบครัวที่มีความรุนแรงระหว่างบุคคลได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิสังสรรค์ในชีวิตประจำวัน เขามีข้อสันนิษฐานเบื้องต้นว่า (Assume) ความรุนแรงในครอบครัวเป็นการกระทำที่เจาะจงเป็นเรื่องระหว่างบุคคลเป็นเรื่องของอารมณ์ความรู้สึกและความรู้ ความเข้าใจ (Situated interpersonal emotional and cognitive activity) ซึ่งเป็นการปฏิสังสรรค์เชิงลบระหว่างบุคคลที่สนิทสนมคุ้นเคยและมักจะเป็นคนในครอบครัว

มูลนิธิผู้หญิง (เหมะวรรณ เหมะนัด. 2533 : 9; อ้างอิงมาจาก มูลนิธิผู้หญิง. 2523.) ให้ความหมายของความรุนแรงในครอบครัวว่า หมายถึง การทำร้ายกันทั้งทางร่างกาย และจิตใจระหว่างสมาชิกในครอบครัว โดยรูปแบบ และระดับความรุนแรงที่ต่างกัน ตั้งแต่การทะเลาะโต้เถียงไปจนถึงการทำร้ายด้วยอวัยวะ หรืออาวุธและรุนแรงถึงการทำลายชีวิต

ปรีชา อุปโยคิน (ไข่มุกข์ มลิทอง. 2539 : 23; อ้างอิงมาจาก ปรีชา อุปโยคิน. 2538) ได้ให้ความหมายของความรุนแรงในครอบครัวไว้ว่า เป็นการกระทำหรือพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสมาชิกในครอบครัว โดยความจงใจเป็นปรากฏการณ์ที่ส่งผลไปในทางลบต่อพัฒนาการทางด้านร่างกายและจิตใจของบุคคล ต่อการรับรู้ความเป็นมนุษย์และต่อสุขภาพทั้งด้านร่างกายและจิตใจ

สาเหตุของความรุนแรงในครอบครัว

สาเหตุของความรุนแรงในครอบครัว เกิดจากองค์ประกอบความสัมพันธ์ (กิตติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์.2529 : 58-78) ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ของบทบาทหญิงและชาย การเริ่มต้นสร้างครอบครัวตามวัฒนธรรมเดิม โดยทั่วไปมาจากคนสองคนคือ ผู้ชายกับผู้หญิง แต่มาจากจุดเริ่มต้นที่มีมาตรฐาน ที่แตกต่างกัน ความคาดหวังของสังคม ครอบครัวตามประเพณี หรือวัฒนธรรมที่มีต่อผู้ชายและผู้หญิงเป็นมาตรฐานที่ถูกกำหนดมา แตกต่างและขัดแย้งกัน สังคมคาดหวังว่าผู้ชายเป็นผู้นำและจะต้องกำหนดความเป็นไปในครอบครัว ในขณะที่ผู้หญิงเมื่อเข้ามาอยู่ในครอบครัวจะเป็นผู้ตาม และผู้ให้บริการตอบสนองความต้องการของผู้ชาย และสมาชิกคนอื่น ๆ ในครอบครัว เมื่อผู้ชายใช้ความ

แรงต่อผู้หญิง สังคมมักจะตำหนิว่าผู้หญิงบกพร่องในหน้าที่ภรรยา หรือมีพฤติกรรมบางอย่างให้สามีต้องใช้ความรุนแรง ผู้หญิงจึงอยู่ในครอบครัวโดยมีมาตรฐานไม่เท่าเทียมกับผู้ชายในทุกเรื่อง จึงเป็นเหตุให้ผู้ชายใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิง

2. ความคิดของบุคคลในสังคมไทยที่กำหนดให้บทบาท และความสำคัญของคนในครอบครัวไม่เท่ากัน ไม่ได้จำกัดอยู่ที่ความไม่เท่าเทียมของผู้หญิงผู้ชายแต่รวมถึงความไม่เท่าเทียมของพ่อแม่ต่อลูกด้วย โดยที่สังคมไทยถือว่าพ่อแม่มีอำนาจกำหนดชีวิตและอนาคตของลูกได้โดยไม่จำเป็นต้องสนใจความรู้สึก และความต้องการของลูกเมื่อลูกขัดขืนพ่อแม่ก็ใช้ความรุนแรงลงโทษทุบตีได้ โดยสังคมไทยถือว่าถูกต้อง นี่เป็นพื้นฐานให้มีการใช้ความรุนแรงได้โดยไม่มีใครคัดค้าน

3. การถูกกำหนดว่าเรื่องของครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว ทำให้บุคคลภายนอกไม่กล้าเข้าไปยุ่งเกี่ยว เมื่อเกิดความรุนแรงขึ้นในครอบครัว ประกอบกับยังมีแนวคิด หรือคำสั่งสอนสำหรับการดำเนินชีวิตครอบครัวในทำนอง " ความในอย่านำออก ความนอกอย่านำเข้า " ทำให้เหยื่อของความรุนแรงในครอบครัวคือผู้หญิงและเด็ก มักจะเก็บปัญหาไว้เป็นความลับ ทำให้ปัญหานี้ยังเป็นที่ซ่อนเร้นในสังคม เป็นอุปสรรคในการที่จะผลักดันให้สังคมเกิดการตระหนักถึง สภาพความรุนแรงของปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัว อันจะเป็นพื้นฐานนำไปสู่ การแก้ไขและป้องกันปัญหาในเรื่องกฎหมาย และการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ตกเป็นเหยื่อ

4. ความไม่พร้อมที่จะเป็นครอบครัว ตั้งแต่ด้านร่างกาย จิตใจ อายุ สุขภาพอนามัยหรือการขาดการศึกษามีปัญหาเศรษฐกิจ ฉะนั้นหากคนมีครอบครัวโดยไม่พร้อมหรือมีครอบครัวตั้งแต่อายุยังน้อย จะส่งผลให้เกิดปัญหาอื่นตามมาอีกมากมาย อาทิ ปัญหาการทำแท้ง เด็กเร่ร่อน โสเภณีเด็ก เป็นต้น

5. ผลกระทบจากกระแสการพัฒนาด้านเศรษฐกิจที่ไม่สมดุลย์ และมีความสำคัญมากกว่าด้านสังคม ซึ่งเราใช้คำว่า "โลกาภิวัตน์" เป็นเรื่องของกระแสการเอาบทบาทของเงินมาให้มีความสำคัญมากกว่า ส่งผลกระทบต่อสภาพชีวิตจิตใจของคน จากผลกระทบนี้ทำให้ครอบครัวต้องพยายามต่อสู้หรือจัดการด้วยตนเอง แต่บางส่วนก็ทำไม่ไหว เพราะครอบครัวเหล่านั้นขาดภูมิคุ้มกันจึงต้องแตกแยกระเนระนาดล่มสลายไป หากทุกครอบครัวไม่ร่วมมือกันจะเป็นผลกระทบต่อสังคมโดยรวมแน่นอน

จากการศึกษาสภาพแวดล้อมกับรูปแบบของความรุนแรงในครอบครัว ได้ชี้ให้เห็นถึงรูปแบบของความรุนแรงในครอบครัวที่แตกต่างกันไปตามลักษณะสภาพแวดล้อมของครอบครัว (ศูนย์ข่าวผู้หญิง. 2532 : 45) คือ

1. สภาพแวดล้อมแบบดั้งเดิม ซึ่งยังคงสภาพความเป็นอยู่และความสัมพันธ์ที่ยึดกับค่านิยมประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิม โดยการยอมรับในรูปของจารีตประเพณีกฎเกณฑ์ทางสังคมให้มีการใช้กำลังทางร่างกายบังคับสมาชิกในครอบครัวที่เป็นผู้หญิง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความประพฤติทางสังคมและทางเพศ เพื่อเป็นการกวดขันให้ผู้หญิงอยู่ในระเบียบ กรอบจารีตประเพณี ในบางชุมชนการฆ่าผู้หญิงเพื่อรักษาเกียรติตระกูลยังเป็นเรื่องถูกต้อง อย่างไรก็ตามในสภาพแวดล้อมเช่นนี้ เครือข่ายของการให้ความช่วยเหลือผู้หญิงอย่างไม่เป็นทางการนั้น จึงมีบทบาทมากกว่าในสังคมแบบอื่น ๆ

2. สภาพแวดล้อมแบบหัวเลี้ยวหัวต่อ เช่นในครอบครัวของผู้ลี้ภัย ผู้อพยพเคลื่อนย้าย ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสภาพความเป็นอยู่ และโครงสร้างของอำนาจในครอบครัวหัวเลี้ยว หัวต่อเหล่านี้ พบว่า มีการทำทารุณกรรมภรรยาในอัตราส่วนข้างสูง ทั้งนี้เป็นเพราะผู้ชายอาจจะรู้สึกว่าฐานะบทบาทของตนกำลังสั่นคลอน และต้องการสร้างอำนาจของตนใหม่อีกครั้งด้วยการใช้กำลัง ในเช่นนี้ผู้หญิงในฐานะลำบากเพราะเครือข่ายของการช่วยเหลือในสภาพแวดล้อมแบบดั้งเดิมได้สูญเสียไป และเครือข่ายใหม่ก็ไม่สามารถจะสร้างมาแทนที่ได้

3. สภาพแวดล้อมแบบอุตสาหกรรมสมัยใหม่ ในสภาพแวดล้อมเช่นนี้จารีตประเพณีที่ยอมให้มีการลงโทษรุนแรงต่อผู้หญิงได้ยกเลิกไป และมีการออกกฎหมายเพื่อให้การคุ้มครอง แต่ยังมีช่องว่างระหว่างกฎหมายกับทัศนคติในสังคม โดยเฉพาะทัศนคติของผู้รักษากฎหมาย การช่วยเหลือแบบไม่เป็นทางการจึงมีน้อย เนื่องจากสายใยความผูกพันของครอบครัวอ่อนลง เมื่อมีความรุนแรงในครอบครัวเกิดขึ้น สังคมในวงกว้างย่อมได้รับผลกระทบของความรุนแรงในครอบครัวด้วย นั่นคือ สมาชิกของสังคมที่มาจากครอบครัวที่ใช้ความรุนแรงนั้นมีแนวโน้มที่จะใช้ความรุนแรงต่อไปในครอบครัว ทำให้เกิดสายใยแห่งความรุนแรงในสังคมหากลูกโซ่ของความรุนแรงดังกล่าวมิได้รับการแก้ไข และไม่มีการให้ความช่วยเหลือแก่เหยื่อผู้ประสบปัญหาความรุนแรงอย่างจริงจัง สังคมในอนาคตจะมีสมาชิกเป็นจำนวนมาก ที่นิยมใช้ความรุนแรงตัดสินใจแก้ไขปัญหา

ผลกระทบของความรุนแรงในครอบครัว

ผลของความรุนแรงในครอบครัวที่มีต่อเด็กที่ถูกกระทำทารุณ และการทอดทิ้งย่อมมผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็กเป็นอย่างมาก ซึ่งอาจแบ่งได้ 2 กรณี คือ (อัมพล สูอำพัน. 2538 :206-208)

1. ผลกระทบทางร่างกาย เด็กที่ถูกกระทำทารุณ และการทอดทิ้งมักมีปัญหา failure to thrive มีลักษณะของเด็กที่บ่งชี้ว่า ขาดการเอาใจใส่ดูแล พบว่ามีบาดแผลทางร่างกาย หรืออาจพบมีการอักเสบติดเชื้อ ร่วมด้วย

2. ผลกระทบทางอารมณ์ ขึ้นอยู่กับพัฒนาการ ดังนี้

2.1 ในเด็กขวบปีแรก จะมีปัญหาเรื่อง Emotional deprivation เด็กมีอาการซึม เฉยเมย ไม่สนใจสิ่งแวดล้อม ไม่ตอบโต้อารมณ์กับคนรอบข้าง มีปัญหาของพัฒนาการด้านความผูกพัน และสัมพันธภาพกับคนรอบข้าง

2.2 เด็กอายุ 2 ปี มีปัญหาเกิดความรู้สึกคับข้องใจ หงุดหงิดง่าย งอแง บางราย โกรธง่าย ดื้อดึง ไม่ยอมทำตาม ไม่เชื่อฟัง

2.3 เด็กอายุ 4 ปี เด็กจะเริ่มมีความรู้สึกด้อยในคุณค่าของตนเอง (low self esteem) ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่ค่อยกล้าแสดงออก ไม่ค่อยกล้าแสดงสิทธิของตนเอง มีปัญหาการปรับตัว มีปัญหาการควบคุมอารมณ์ โกรธง่าย และมีท่าทางเป็นปฏิปักษ์กับคนรอบข้าง เด็กบางคนมีลักษณะพึ่งพาผู้อื่น ขาดความกระตือรือร้น ขาดความสนใจสิ่งแวดล้อม และมีลักษณะค่อนข้างเงียบ

2.4 เด็กอายุ 6-12 ปี พบว่ามีปัญหาการเรียนไม่ดี ขาดความตั้งใจและมานะพากเพียร มีความรู้สึกด้อยในคุณค่าของตนเอง มีภาพลักษณ์ของตนเองต่ำ มีอัตมโนทัศน์ต่ำ รู้สึกเป็นปมด้อย ไม่ค่อยอยากจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ พยายามหลีกเลี่ยงการสัมผัสทางอารมณ์ แสดงความรัก ความเห็นใจไม่เป็น บางคนมีพฤติกรรมก้าวร้าวต่อต้าน และเป็นปฏิปักษ์กับคนรอบข้างได้ง่าย บางคนมีอารมณ์ซึมเศร้า ในบทความเรื่องการเลี้ยงดูอบรมเด็ก ของกองสุขภาพจิต กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข (วารสารแนะแนว. 2527)ได้กล่าวว่า เด็กที่ถูกทอดทิ้ง ขาดความรักความเอาใจใส่เด็กถูกลงโทษหรือดุด่ารุนแรงเกินเหตุ มักจะทำให้เด็กเกิดความน้อยเนื้อต่ำใจขึ้นพร้อม ๆ กับการสะสมความแค้น แต่เด็กอาจจะแสดงออกมาในรูปของ การยอมรับความชิงชังโดยไม่ปริปาก เพราะคิดว่าไม่มีประโยชน์ที่จะต่อสู้ แต่จะฝังความรู้สึกลงในจิตใจว่า ตนเองไม่มีค่า เป็นผู้ผิด เป็นผู้แพ้ เด็กเหล่านี้จะนั่งเหม่อลอย น้ำลายไหล ผลกลายเป็นโรคจิต บางคนซ่อนความรู้สึกเอาไว้แล้วแสดงออกกับลูกหลานต่อไป หรือการแสดงเป็นคนก้าวร้าว เกลียดชังโลก พยายามเอาชนะผู้อื่น ต้องการให้ผู้อื่นชอกช้ำเหมือนตน ซึ่งเป็นการเรียกร้อง แสวงหาความรัก ความเอาใจใส่จากผู้อื่น โดยมักจะพบว่าผู้หญิง มักจะแสดงออกมาทางสำส่อนทางเพศไม่ก้าวร้าวเหมือนผู้ชาย หรืออาจพบว่า เด็กจะชิงชังโลก ชิงชังพ่อแม่ เด็กจะออกไปอยู่ในสังคม ไม่สนใจครอบครัว เปลี่ยนชื่อนามสกุล ศาสนา เมื่อพบพ่อแม่ก็ทำเป็นไม่รู้จัก

ผลของความรุนแรงในครอบครัว มิใช่เป็นเพียงการเจ็บป่วยทางกายของเหยื่อเท่านั้นแต่ที่สำคัญคือทางด้านจิตใจ ในขณะที่ไม่เป็นที่ทราบแน่ชัดว่า การมีบุตรถูกข่มเหงจะกลายเป็นบิดามารดาที่ชอบข่มเหงบุตรหรือไม่นั้นยังไม่มีผู้ใดศึกษาในประเทศไทย แต่ก็สันนิษฐานได้ว่าความรุนแรงในครอบครัวจะมีผลทำให้เด็ก และเยาวชนชินชาต่อความรุนแรง ถือว่าเป็นเรื่อง

ธรรมดา และนิยมนำความรุนแรงในการแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยมีพฤติกรรมรุนแรงทางสังคมซึ่งได้จากการเรียนรู้จากแบบอย่าง มีนักวิจัยบางคนเชื่อว่าเด็กที่ได้รับการปฏิบัติเลี้ยงดูจากมารดาที่ไม่ดี ถูกข่มเหงทารุณนั้นเมื่อเติบโตขึ้น ส่วนใหญ่จะกลายเป็นคนดื้อด้านเกเร ชอบข่มเหงผู้อื่น (เหมะวรรณ เหมะนัด. 2533 : 25 – 27 ; อ้างอิงมาจาก Schmitt and Kempe. 1975)

การช่วยเหลือ

การช่วยเหลือ ผู้รับการศึกษาทั้ง 7 ราย ปฏิบัติ ดังนี้

1. การให้คำปรึกษาแบบรายบุคคล โดยใช้เทคนิคและทฤษฎีในการให้คำปรึกษาดังต่อไปนี้

1.1 เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Client - Centered Therapy) ของ คาร์ล อาร์ รอเจอร์ส (Carl R. Rogers)

1.2 เทคนิคการให้คำปรึกษา แบบพฤติกรรมนิยม (Behavior therapy) ของกลุ่มนักจิตวิทยาพฤติกรรมนิยม

1.3 เทคนิคการให้คำปรึกษาโดยใช้ตัวแบบทางสังคม ของครัมโบลท์ และ ธอเรสเซน (Krumboltz and Thoresen)

1.4 เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผล และอารมณ์ (Rational Emotive therapy) ของอัลเบอร์ต เอลลิส (Allbert Ellis)

2. การประชุมปรึกษารายกรณี (Case Study) ระหว่างผู้วิจัย ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์ ฯ นักสังคมสงเคราะห์ พ่อบ้าน ผู้ดูแล เจ้าหน้าที่พยาบาล ครู อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา เพื่อหาทางช่วยเหลือ ป้องกัน และส่งเสริมให้ผู้รับการศึกษาสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสม

3. การทำจิตบำบัดแบบประคับประคอง (SupportivePsychotherapy) เพื่อช่วยให้เกิดความรู้สึกมั่นคง ปลอดภัย อบอุ่นใจ และมีกำลังใจในการต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเอง ไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

4. การแสดงบทบาทสมมติ (Role Play)เพื่อช่วยในการฝึกแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้พฤติกรรมใหม่อันพึงประสงค์ในสถานการณ์ที่ปลอดภัย

5. การฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก (Assertive Training) เพื่อให้ผู้รับการศึกษาแสดงอารมณ์ทั้งทางบวกและลบอย่างอิสระ ตรงไปตรงมาด้วยความจริงใจ ตามสิทธิไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น เพื่อจะได้บ่งบอกพฤติกรรมเป้าหมายที่ชัดเจนว่าขณะนี้กำลังทำอะไร ผลที่เกิดจากการกระทำของเขาคืออะไร และจะต้องทำอะไรให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งจะทำให้ผู้รับการศึกษาเกิดการสำรวจพฤติกรรมของตน และฝึกการแสดงพฤติกรรมอันพึงประสงค์ได้

6. การสอนทักษะทางสังคม (Social skill) เพื่อให้ผู้รับการศึกษาเกิดความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวในสังคม มารยาทที่จำเป็น และเห็นความสำคัญ ของการอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่นในสังคม การสร้างสัมพันธภาพที่เหมาะสมกับบุคคลทั่วไป เพื่อให้เกิดการปรับตัวที่เหมาะสมต่อไป

7. การสอนเทคนิคการคลายเครียดโดยการผ่อนคลายกล้ามเนื้อ (Mascle Relaxation) เป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้เมื่อเกิดความเครียดขึ้น ซึ่งการผ่อนคลายกล้ามเนื้อในส่วนต่าง ๆ ของร่างกายจะมีขั้นตอนในการทำจะค่อย ๆ ทำทีละส่วนของร่างกาย โดยการเกร็ง และผ่อนคลายกล้ามเนื้อ ผลที่เกิดจากการใช้เทคนิคการคลายเครียดโดยการผ่อนคลายกล้ามเนื้อ (Mascle Relaxation) นั้นจะช่วยลดความวิตกกังวล และทำให้ผ่อนคลายมากขึ้น

8. การใช้หลักจิตวิทยาเกี่ยวกับตนเอง (Self-psychology) เพื่อให้บุคคลนำเอาหลักการทางจิตวิทยาเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ มาใช้ในการดำเนินอยู่ และพยายามทำความเข้าใจหาเหตุผลในเรื่องที่เกิดขึ้น รวมทั้งการใช้กลไกทางจิต (Defense Mechanism) อย่างเหมาะสม

การทำนาย

เนื่องจากพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กชายทั้ง 7 คน เป็นปัญหาที่มีสาเหตุหลักมาจากการถูกพ่อแม่ทอดทิ้ง ความรุนแรงในครอบครัว ปัญหาครอบครัวแตกแยก ปัญหาการถูกเลี้ยงดูอย่างปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม ฯลฯ รวมทั้งปัญหาที่มาจากการพัฒนาบุคลิกภาพที่ไม่เหมาะสม ผู้วิจัยตระหนักดีว่าปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นสาเหตุของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กชายทั้ง 7 คน ย่อมมีผลกระทบกระเทือนต่อจิตใจ การพัฒนาบุคลิกภาพ และการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบัน ประกอบกับการเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองกาย แม้จะได้รับการดูแลสวัสดิการด้านต่าง ๆ อย่างเพียงพอ แต่เด็กชายเหล่านั้นยังปรารถนาความรัก ความอบอุ่น จากบุคคลที่เป็นพ่อแม่ และการอยู่กับครอบครัวมากกว่าการมีชีวิตในสถานสงเคราะห์ฯ ดังนั้น การช่วยเหลือจะต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลาย ๆ ฝ่ายอย่างจริงจังและจริงใจ ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จึงจะสามารถทำให้เด็กชายที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของเขาต่อไป

การติดตามผล

จากการติดตามผลเป็นระยะ ๆ ตลอดการศึกษา พบว่า ผู้รับการศึกษามีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นปัญหาทั้ง 4 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองกาย พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่

ไม่เหมาะสม โดยมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในด้านต่าง ๆ ลดลง กล้าแสดงอย่างเหมาะสมมีการพัฒนาตนเอง ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้นในระดับหนึ่ง มีความสนใจในการปรับตัว และสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นมากขึ้น มีแนวความคิดในการที่จะพัฒนาความสามารถของตน สนใจและมีความตั้งใจในการเรียนมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ข้อเสนอแนะทั่วไป มีดังนี้

1.1 <u>ข้อเสนอแนะต่อผู้รับการศึกษา</u>

1.1.1 ยอมรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ตลอดจนทำความเข้าใจ และยอมรับสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น

1.1.2 เรียนรู้วิธีการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ตลอดจนสามารถแสดงอารมณ์ออกมาอย่างเหมาะสม

1.1.3 ฝึกทักษะการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นไปในทางสร้างสรรค์ให้มากขึ้น

1.1.4 การสร้างความมั่นใจ และเสริมสร้างความภาคภูมิใจให้แก่ตนเอง โดยการพัฒนาความสามารถของตนเองที่มีอยู่ให้มากขึ้น เพื่อเป็นพลังในการดำเนินชีวิตต่อไป

1.1.5 มีเป้าหมายในการดำรงชีวิต มีความมานะ พยายามที่จะฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ และสร้างกำลังใจในชีวิตให้กับตนเอง

1.1.6 มองโลกในแง่ดี เผชิญปัญหา สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในสังคมได้อย่างเหมาะสม

นอกจากนั้นผู้รับการศึกษาควรมีการยอมรับพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของตน เห็นความสำคัญในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นปัญหาทั้ง 4 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม โดยการกระทำอย่างต่อเนื่อง และจริงจัง นอกจากนั้น ควรมีความเข้าใจในตนเอง ยอมรับสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ลดความรู้สึกอาฆาตเกลียดชัง และทัศนคติที่ไม่ดีต่อบิดา มารดา ที่ทอดทิ้ง หรือกระทำความรุนแรงต่อเขา รวมทั้งบุคคลที่สร้างความไม่พอใจ เพราะเป็นผลเสียต่อสุขภาพจิต บั่นทอนพัฒนาการความคิด สติปัญญา นอกจากนั้น ควรเรียนรู้และฝึกวิธีการควบคุมตนเองให้มากขึ้น หากสามารถทำได้จะช่วยให้ปัญหาต่างๆ คลี่คลายลงไป

1.2 ข้อเสนอแนะต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง

1.2.1 อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียน ควรยอมรับและเข้าใจในพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ให้ความสนใจ ติดตาม เอาใจใส่ต่อเด็กชายอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ ให้กำลังใจ แนะนำสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม และดีงามเพื่อเด็กจะได้เกิดความรู้สึกที่ดีไว้วางใจว่าอาจารย์รักและห่วงใยต่อตัวเขาอย่างแท้จริง จะทำให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นมั่นคง ไว้วางใจที่จะมาขอคำปรึกษามากขึ้น เป็นการช่วยให้เด็กพัฒนาความไว้วางใจ สามารถที่จะสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม และมีความเป็นมิตร มีความสัมพันธ์กับผู้อื่นบนพื้นฐานของความเชื่อถือไว้วางใจ (Trust) ซึ่งจะส่งผลให้เขาได้ตระหนักรู้ในคุณค่าของตัวเอง และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอันพึงประสงค์มากขึ้น

1.2.2 พ่อบ้าน ผู้ดูแล และเจ้าหน้าที่ในสถานสงเคราะห์ ฯ ควรมีการยอมรับและเข้าใจพฤติกรรม รวมทั้งเข้าใจพื้นฐานการหล่อหลอมบุคลิกภาพของเด็กให้มาก ตลอดจนให้การเอาใจใส่ดูแลด้วยความจริงจัง และจริงใจ ปรับเปลี่ยนวิธีการลงโทษ จากการตีด้วยไม้เรียวหรือการใช้คำพูดที่รุนแรง มาเป็นการปรับพฤติกรรมโดยใช้วิธีการที่นุ่มนวล และมีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น เปลี่ยนใช้วิธีการลงโทษจากการตีเป็นการจัดให้ทำงานที่เหมาะสม บอกเหตุผลทุกครั้งของการลงโทษ เปิดโอกาสและให้เวลาพูดคุยให้เด็กให้มากขึ้น เพื่อที่เด็กจะได้ระบายความรู้สึกและปัญหาต่าง ๆ ของเขาออกมา โดยการมาขอรับการปรึกษา ตลอดจนส่งเสริมให้กำลังใจ และให้การเสริมแรงเมื่อเด็กชายสามารถแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม

1.3 ข้อเสนอแนะต่อผู้ที่จะศึกษาต่อไป

ผู้ที่จะศึกษาต่อไป ควรจะต้องสร้างสัมพันธภาพ ความเป็นกันเอง ยอมรับและเข้าใจตัวผู้รับการศึกษาโดยแสดงความรักความเอาใจใส่ สนใจ ห่วงใยผู้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้รับการศึกษาเกิดความรู้สึกไว้วางใจใน กล้าที่จะระบายความรู้สึกที่แท้จริงออกมาจะทำให้เกิดแนวทางในการพัฒนาและควรให้การช่วยเหลือโดยการปรับพฤติกรรม (Behavioral Modefication) ได้อย่างถูกต้องต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การเลือกกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ควรเลือกกลุ่มตัวอย่างในสถานสงเคราะห์เด็กหญิง เพื่อที่จะได้ทำการศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้น และหาทางช่วยเหลือ

2.2 ควรทำการศึกษารายกรณี เพื่อศึกษาพฤติกรรมที่เป็นปัญหาอื่น ๆ เช่น การติดยาเสพติด ความเบี่ยงเบนทางเพศ ปัญหาด้านการศึกษา เป็นต้น

2.3 การศึกษารายกรณี ควรศึกษาต่อเนื่องเป็นเวลานานมากเท่าใดยิ่งได้ผลดีมาก ดังนั้นจึงควรเพิ่มระยะเวลาในการศึกษาให้มากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. การศึกษาบุคคลเป็นรายกรณี. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.

กิตติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์. ปัญหาการทารุณกรรมและปล่อยปละละเลยเด็ก : แนวความคิดและความตระหนักต่อปัญหาของนักวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง. วิทยานิพนธ์ สสม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2529. อัดสำเนา.

กันยา สุวรรณแสง. บุคลิกภาพและการปรับตัว. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อักษรพิทยา, 2536.

กรมการแพทย์, กรม. กองสุขภาพจิต. วารสารแนะแนว.กรุงเทพฯ : กองสุขภาพจิต กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข, 2527.

ไข่มุกข์ มลิทอง. "ความรุนแรงในครอบครัว : อุปสรรคต่อการพัฒนาคุณภาพมนุษย์," สารสภาการพยาบาล. ปีที่ 11 (ฉบับที่ 2) : หน้า 26 ; เดือนเมษายน -มิถุนายน พ.ศ. 2539.

คณาจารย์สถาบันพระบรมราชชนก สถาบันพระบรมราชชนก สำนักพิมพ์ปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข. การพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต. นนทบุรี : ยุทธรินทร์ การพิมพ์, 2539.

ดวงกมล วงษ์ศรีหัส. การศึกษารายกรณีของนักเรียนที่มีปัญหาการปรับตัวในครอบครัวในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนชุมชนวัดบางชัน อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540. อัดสำเนา.

ธัชวรรณ พิมพ์งาม. การศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4 ที่มีปัญหาการปรับตัวโรงเรียนวินิตศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ จังหวัดลพบุรี. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538. อัดสำเนา.

นพพร นพเจริญกุล. สุขภาพจิตและการปรับตัวของเด็กหนีบ้านที่รับการรักษา ณ โรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์. วิทยานิพนธ์สส.ม กรุงเทพฯ :มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2521. อัดสำเนา.

นันทิกา แย้มสรวล. การศึกษาเฉพาะกรณี. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2529.

นวลละออ สุภาผล. ทฤษฎีบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.

ประจิม เมืองแก้ว. การศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำโรงเรียนทุ่งทรายวิทยา กิ่งอำเภอทุ่งทราย จังหวัดกำแพงเพชร. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2536. อัดสำเนา.

ประชาสงเคราะห์, กรม. กองสงเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่น. รายงานประจำปี 2539. กรุงเทพ ฯ : กองสงเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่น, 2540.

_____. กองวิชาการ. การศึกษาสภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบันของศิษย์เก่าสถานสงเคราะห์เด็กของกรมประชาสงเคราะห์ : เฉพาะกรณีศิษย์เก่าที่มาร่วมงานลูกพระประชาบดีคืนสู่เหย้าประจำปี 2536. กรุงเทพ ฯ: กองสงเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่น, 2536.

ประชาสงเคราะห์. กองสงเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่น. การทอดทิ้งเด็ก : ปัญหาที่ท้าทายจิตสำนึกและความรับผิดชอบของสังคมปัจจุบัน. กรุงเทพ ฯ: กองสงเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่น, 2534.

_____. กองสงเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่น. สรุปงานกองสงเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : กองสงเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่น, ม.ป.ป.

ปรีชา อุปโยคิน. "แนวการวิเคราะห์ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว". วารสารสุโขทัยธรรมาธิราช. ปีที่ 8 (ฉบับที่ 3) : หน้า 15 ; เดือนกันยายน -ธันวาคม พ.ศ. 2538.

ผดุง อารยวิญญู. เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาพิเศษ, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,ม.ป.ป.

พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ. "ความรุนแรงในครอบครัว : อาชญากรรมหลังประตูบ้าน." วารสารอาชญวิทยาและงานยุติธรรม. ปีที่ 4 (ฉบับที่ 1) : ม.ป.ป.

_____. การสำรวจเบื้องต้นของสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัวในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2533.

_____. รายงานการวิจัย การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความรุนแรงในครอบครัวและความก้าวร้าวของเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ : เอส แอนด์ จี กราฟฟิค, 2539.

พนม ลิ้มอารีย์. การเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล. มหาสารคาม : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, ม.ป.ป.

พรหมธิดา แสนคำเครือ. การแนะแนวเบื้องต้น. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2528.

ไพรพรรณ ไชยสุวรรณ. ผลของการฝึกพฤติกรรมการกล้าแสดงออกเพื่อลดพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.

มาโนช หล่อตระกูล. จิตเวชศาสตร์. รามาธิบดี. กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์, 2539.

มูลนิธิผู้หญิง. คู่มือ : ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว. กรุงเทพฯ : บ้านพักผู้หญิง มูลนิธิผู้หญิง, 2532.

รามคำแหง, มหาวิทยาลัย ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์. พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2530.

รณชัย คงสกนธ์. ตำราจิตเวชศาสตร์. กรุงเทพฯ : ศิริภัณฑ์ ออฟเซ็ท สาขา, 2539.

รุ่งทิพย์ ยอดประดู่. การศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีพฤติกรรมก่อกวนในชั้นเรียน โรงเรียนนาหลวง สังกัดกรุงเทพมหานคร. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.

วิชา มหาคุณ และวัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล. ผลกระทบของเด็กถูกกระทำทารุณ : มาตรการป้องกันแก้ไข ศึกษาเฉพาะกรณีเด็กและเยาวชนที่เคยต้องคดี." กรุงเทพฯ : กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม, พ.ศ. 2533.

วัณเพ็ญ บุญประกอบ. จิตเวชศาสตร์เด็กและวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์, 2534.

สมพร สุทัศนีย์. "ทฤษฎีและเทคนิคการให้บริการปรึกษาที่เน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม," ใน เอกสารการสอนชุดวิชาเทคนิคการปรึกษาเบื้องต้น, มหาวิทยาสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี: มหาวิทยาสุโขทัยธรรมาธิราช, 2533.

สกล บุญคำ. เด็กถูกทอดทิ้ง กับพัฒนาการที่ก้าวไกล : วิเคราะห์ปัญหาการพัฒนาเด็ก ถูกทอดทิ้งในสถานสงเคราะห์เด็กในสังกัดกรมประชาสงเคราะห์. กรุงเทพฯ : กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม, 2540.

สมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย. ตำราจิตเวชศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2536.

สุภาพรรณ โคตรจรัส. การศึกษาเฉพาะรายและการให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

สุชา จันทร์เอม. จิตวิทยาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2540.

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, บทบาทขององค์การเยาวชนภาคเอกชนกับแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน. กรุงเทพมหานคร : ศรีอนันต์, 2535.

โสภา ชูพิชัยกุล. "ครอบครัวตัวการทำให้วัยรุ่นกระทำผิด," อาชญาวิทยาและงานยุติธรรม. ปีที่ 1 (ฉบับที่ 1) : หน้า 23 ; เดือนมีนาคม -สิงหาคม พ.ศ. 2524.

เหมวรรณ เหมะนัค. ความรุนแรงในครอบครัว : ศึกษากรณีผู้มีรายได้น้อยในเขตเทศบางเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ มน.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533. อัดสำเนา.

อุไรวรรณ พันธุ์ประพันธ์ และประภาวดี รุ่งเอนก. รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาพฤติกรรมเด็กที่หลบหนีจากสถานแรกรับ : เฉพาะกรณีสถานแรกรับเด็กชายบ้านปากเกร็ด และสถานแรกรับเด็กหญิงพญาไท. นนทบุรี. สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านปากเกร็ด, 2532. อัดสำเนา.

อรอนงค์ วิทยานิพนธ์. การเปรียบเทียบผลของการควบคุมตนเองและการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมก่อกวนในห้องสมุดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดใหม่ช่องลม. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.

อัมพล สูอำพัน. "การกระทำทารุณและทอดทิ้งเด็ก," ในจิตเวชเด็กสำหรับกุมารแพทย์, บรรณาธิการโดย วัณเพ็ญ บุญประกอบ และอัมพล สูอำพัน กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์, 2538.

อุมาพร ตรังคสมบัติ. จิตบำบัดและการให้คำปรึกษาครอบครัว. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เฟื่องฟ้าพริ้นติ้ง, 2541.

Aragona J. Eyberg S. "Neglected Children : Mothers Report of Child Behavior Problems and Observed Verbal Behavior. Child Dev 1981 ; 52 : 596-602.

Beck C.K. Rawlins, R.P., William R. Mental Health - Psychiaitric Nursing : A Hoslistic Life Cycle Approach 3rd ed, St. Louis : The C.V. Mosby Company, 1988.

Boldstad, Orin D. Stephen M. and Johnson. "Self-Regulation in the Modification of Disruptive Classroom Behavior," Journal of Applied Behavior Analysis. 5(3) : 443 - 454 ; March,1972.

Denzin, Norman K. "Toward a Phenomenolagy of Domestic Family Violence." American Journal of Sociology. 90 (2): 488 – 513 ; November, 1984.

Donald W. Bechtold and James H. Scully. Psychiatry. Washington : Williams & Wikins, 1990.

Egeland B. "The Consequence of Physical and Emotional Neglect on the Development of Young Children", Paper Presented at Symposium of the National Center on Child Abuse and Neglect. Chicago : Biackwell scientific publication. November 10, 1985.

Freemen, M.A.D. Violence in the Home. Westmead : Farnboragh : Gower, 1979.

Kaplan, SJ. Physical Abuse and Neglect : Child and Adolescent Psychiatry. A Comprehensive Texbook. Baltimore : Williams & Wilkins, 1991.

Kempe R. Kempe C. Child Abuse. Cambridge : Harvard University Press, 1978.

Kratcoski. "Youth Violence Directed toward Significant of the," Journal of Adolescence. 6(2) : 145 - 157 ; June,1985.

Krupnick , L.W.S. and Wade, J.A. Psychiatric Care. Planning. Pennsylvania. Springhause Corporation, 1993.

Schmitt, B. and Kempe, C.H. "Neglect and Abuse of children" , In V. Vaughan and R. Mckay (Eds.), Nelson Textbook of Pediatric. Philadelphia : W.B. Saunders,1988.

Straus, Murray A Gelles Richard J. and Steinmetz, Suzanne U. Behind closed doors : Violences In the American Family Doubledsy, New York : Anchor books, 1980.

Sullivan HS. The Interpersonal Thoery of Psychiatry. New York : Norton, 1953.

Zuravin S. "Child Abuse, Child Neglect and Maternal Depression : Is then a connection?", In Child Neglect Monograph : Proceedings from a Symposium Washington D.C., Clearing House on Child Abuse and Neglect Information, 1988.

ภาคผนวก

ตัวอย่างแบบฟอร์มการบันทึก

แบบระเบียนพฤติการณ์ (Anecdotal Record)

ชื่อผู้ถูกสังเกต.....อายุ.....ปี พ.ศ.....

วันเวลาที่สังเกต.....สถานที่.....

.....ครั้งที่.....

พฤติกรรมที่สังเกตได้.....

.....

.....

.....

ความคิดเห็นของผู้สังเกต.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะของผู้สังเกต.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

ตัวอย่างแบบฟอร์มสำหรับบันทึกการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ ครั้งที่ .....

ชื่อ.....นามสกุล.....อายุ.....ปี

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....น.

สถานที่.....

.....

จุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์.....

.....

.....

สรุปผลจากการสัมภาษณ์.....

.....

.....

ความคิดเห็น.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

นัดสัมภาษณ์ในครั้งต่อไปวันที่.....เวลา.....น.

สถานที่.....

.....

ลงชื่อผู้สัมภาษณ์.....

ตัวอย่างแบบฟอร์มบันทึกการเยี่ยมสถานสงเคราะห์

รายงานการเยี่ยมสถานสงเคราะห์
ครั้งที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ชื่อ- สกุล ผู้เยี่ยมสถานสงเคราะห์.....

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....

ชื่อผู้ดูแล หอพักในสถานสงเคราะห์.....

ชื่อหอพัก.....

1. สภาพหอพักของสถานสงเคราะห์และบริเวณที่ตั้ง.....

.....

2. สภาพภายในหอพักของสถานสงเคราะห์.....

.....

3. ลักษณะท่าทีของ ผู้ดูแลเด็ก.....

.....

4. เจตคติของผู้ดูแลที่มีต่อโรงเรียน.....

.....

5.เจตคติของผู้ดูแลที่มีต่อเด็กและการเรียนของเด็ก.....

.....

6. ภาวะการงานของเด็กทางสถานสงเคราะห์ (เช่น โอกาสในการอ่านหนังสือ ฯลฯ).....

.....

7. ลักษณะของเพื่อนที่อาศัยรวมกันในหอพักในสถานสงเคราะห์ .....

.....

8. ความสัมพันธ์กับสมาชิกในหอพักในสถานสงเคราะห์.....

.....

9. คำแนะนำที่ผู้ดูแลหอพัก เสนอแนะต่อสถาบันการศึกษา.....

.....

อัตตชีวประวัติ

ชื่อ.....นามสกุล.....

ให้นักเรียนเขียนข้อความลงในช่องว่างต่อไปนี้ตามความเป็นจริง

1. ข้าพเจ้าเป็นบุตรคนที่.....
2. ข้าพเจ้ามีพี่.....คน น้อง.....คน
3. สิ่งที่ข้าพเจ้าชอบมากที่สุด คือ.....
4. สิ่งที่ข้าพเจ้าไม่ชอบมากที่สุดคือ.....
5. สิ่งที่ข้าพเจ้าสนใจชอบทำมากที่สุดในเวลาว่าง คือ.....
6. ที่สุดในตัวข้าพเจ้า คือ.....
7. สิ่งที่ข้าพเจ้าอยากได้ที่สุดในเวลานี้ คือ.....
8. ถ้าข้าพเจ้าได้เป็นหัวหน้า สิ่งที่ข้าพเจ้าจะทำ คือ.....
9. สิ่งที่ไม่ดีที่สุดในตัวข้าพเจ้า คือ.....
10. เวลาที่ข้าพเจ้าโกรธ มักจะทำดังนี้ คือ.....
11. เวลาที่ข้าพเจ้าเบื่อ มักจะทำดังนี้ คือ.....
12. เวลาที่ข้าพเจ้าดีใจมักจะทำดังนี้ คือ.....
13. ถ้าข้าพเจ้ามีเงินสักหนึ่งล้านบาท ข้าพเจ้าจะ.....
14. ต่อไปในภายหน้าข้าพเจ้าอยากเป็น.....
15. ข้าพเจ้าคบเพื่อนเพื่อ.....
16. ในบ้านของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าเกลียด.....มากที่สุด เพราะ.....
17. ในบ้านของข้าพเจ้า ข้าพเจ้ารัก.....มากที่สุด เพราะ.....
18. ข้าพเจ้านับถือศาสนา.....เพราะ.....
19. สิ่งที่ข้าพเจ้าชอบมากที่สุดในโรงเรียน คือ..... .....
20. สิ่งที่ข้าพเจ้าเกลียดมากที่สุดในโรงเรียน คือ..... .....

21. เหตุการณ์ที่ข้าพเจ้าเกลียดมากที่สุดที่เคยเกลียดมากคือ.....
.....
22. เหตุการณ์ที่ข้าพเจ้าเห็นว่าตื่นเต้นที่สุดเท่าที่เคยพบมา คือ.....
.....
23. เหตุการณ์ที่ข้าพเจ้ากลัวมากที่สุดเท่าที่เคยเจอมา คือ.....
.....
24. ข้าพเจ้ามีความสุขที่สุดเมื่อ.....
25. เพื่อน ที่ข้าพเจ้าอยากเล่นด้วย คือ 1.....
2..... 3. .....
26. เพื่อนที่ข้าพเจ้าสนิทที่สุดในโรงเรียน คือ 1.....
2..... 3.....
27. เพื่อนร่วมโรงเรียนเดียวกันที่อยู่บ้านใกล้กับข้าพเจ้า คือ.....
28. ข้าพเจ้าชอบวิชา.....มากที่สุด
เพราะ.....
29. ข้าพเจ้าไม่ชอบวิชา.....มากที่สุด
เพราะ.....
30. ข้าพเจ้ามีปัญหาเกี่ยวกับบิดา มารดา และสมาชิกในครอบครัว คือ.....
.....
31. แนวการศึกษาและอาชีพของข้าพเจ้า.....
.....
32. ข้าพเจ้าได้ร่วมกิจกรรมหรือชุมชนในโรงเรียน คือ.....
1.....
2..... .....
3.....
4.....

SENTENCE COMPLETION TEST

ชื่อ.....นามสกุล.....

วัน เดือน ปี ที่ทำแบบทดสอบ (Date Tested).....

วัน เดือน ปี เกิด (Date of Birth).....

วิธีตอบแบบทดสอบ

จงเติมประโยค หรือข้อความต่อไปนี้ให้สมบูรณ์โดยอ่านแต่ละประโยค หรือแต่ละข้อความ แล้วเติมสิ่งที่แรกที่ผ่านสมองของนักเรียน เพื่อให้ประโยคนั้นสมบูรณ์ โปรดทำให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ ถ้าไม่ทราบว่าจะเติมอะไรให้เขียนวงกลมล้อมหมายเลขของข้อนั้น และพยายามเติมประโยค หรือข้อความนั้นในภายหลัง

1. ฉันรู้สึกว่าคุณพ่อของฉันไม่ค่อยจะ.....
2. เมื่อเคราะห์ร้ายประดังกันเข้ามาฉัน.....
3. สิ่งที่ฉันต้องการมากที่สุด.....
4. ถ้าฉันต้องรับผิดชอบ.....
5. สำหรับฉัน อนาคตเป็นสิ่งที่.....
6. ผู้ที่มีอำนาจเหนือฉัน.....
7. ทั้งๆที่เห็นว่ามันไร้สาระฉันก็ยังกลัว.....
8. ฉันรู้สึกว่าเพื่อนที่แท้จริง.....
9. เมื่อตอนที่ยังเป็นเด็กอยู่.....
10. ผู้หญิงในอุดมคติของฉัน.....
11. เมื่อฉันเห็นผู้ชายและผู้หญิงอยู่ด้วยกัน.....
12. ถ้าเปรียบเทียบกับครอบครัวอื่นแล้ว ครอบครัวฉัน.....
13. ผู้ที่ฉันชอบทำงานร่วมกับเขามากที่สุดคือ.....
14. คุณแม่ของฉัน.....
15. ฉันจะทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อให้ลืม.....
16. ถ้าคุณพ่อของฉันเพียงแต่.....
17. ฉันมั่นใจว่าฉันมีความสามารถที่จะ.....
18. ฉันคงมีความสุข ถ้า.....

18. ฉันคงมีความสุข ถ้า.....
19. ถ้าใครทำงานให้ฉัน.....
20. ฉันกำลังตั้งตาคอย.....
21. เพื่อนของฉันส่วนมากไม่ทราบว่าฉันกลัว.....
22. ครู/อาจารย์ที่โรงเรียน.....
23. ฉันไม่ชอบคนที่.....
24. ฉันจำได้เมื่อ.....
25. ฉันคิดว่าผู้ชายส่วนมาก.....
26. ความรู้สึกของฉันเกี่ยวกับชีวิตแต่งงาน.....
27. พวกที่บ้านทำกับฉันอย่างกับว่า.....
28. เพื่อนร่วมงานของฉันคือ.....
29. คุณแม่กับฉัน.....
30. ฉันได้ทำผิดอย่างมากที่.....
31. คุณพ่อของฉัน.....
32. จุดอ่อนของฉันก็คือ.....
33. ความทะเยอทะยานในชีวิต.....
34. คนที่ทำงานให้ฉัน.....
35. สักวันหนึ่งฉันคง.....
36. เมื่อฉันเห็นนายเดินมา.....
37. ฉันอยากขจัดความกลัวในเรื่อง.....
38. คนที่ฉันชอบมากที่สุด.....
39. ฉันไม่เคยมีความสุขเท่า.....
40. เมื่อฉันคิดถึงผู้ชาย.....
41. เมื่อฉันมีความรู้สึกทางเพศ.....
42. ครอบครัวส่วนมากที่ฉันรู้จัก.....
43. ฉันชอบทำงานร่วมกับคนที่.....
44. ถ้าคุณแม่ของฉันเพียงแต่.....
45. บางครั้งฉันรู้สึกละอาย.....
46. คุณพ่อและฉัน.....
47. เมื่อเปรียบเทียบกับคนอื่นแล้วฉัน.....

48. เมื่อฉันเป็นคนออกคำสั่ง ฉั น.....
49. สิ่งที่ฉันต้องการมากที่สุดในชีวิต.....
50. อีก 10 ปีข้างหน้าฉัน.....
51. คนที่ฉันถือว่าเหนือกว่าฉัน.....
52. บางครั้งความกลัวก็บังคับให้ฉันต้อง.....
53. เมื่อฉันไม่อยู่ เพื่อนจะ.....
54. สิ่งที่ฉันจำได้แม่นยำที่สุดในวัยเด็กของฉัน.....
55. สิ่งที่ฉันชอบน้อยที่สุดเกี่ยวกับบุรุษเพศ.....
56. ฉั นรู้สึกว่าเรื่องเพศ.....
57.เมื่อฉันยังเป็นเด็กอยู่บิดาของฉัน.....
58. คนที่ทำงานร่วมกับฉันโดยมาก.....
59. คุณแม่ของฉันไม่ค่อยจะ.....
60. ฉั นรู้สึกว่าเป็นความผิดใหญ่หลวงที่ฉันได้.....
61. ผู้หญิงในอุดมคติของฉัน.....
62. ฉั นคิดว่าผู้หญิงส่วนมาก.....
63. เมื่อฉันคิดถึงผู้หญิง.....
64. สิ่งที่ฉันชอบน้อยที่สุดเกี่ยวกับสตรีเพศ.....

การแปลผล

ที่	หัวข้อ	ข้อที่							
1	มารดา	14	29	44	59				
2	บิดา	1	16	31	46				
3	ครอบครัว	12	27	42	57				
4	สัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศ	10	25	40	55	61	62	63	64
5	เพศสัมพันธ์	11	26	41	56				
6	เพื่อนทั่วไป	8	23	28	53				
7	ผู้ที่เหนือกว่า	6	22	36	51				
8	ผู้ที่ด้อยกว่า	4	19	34	48				
9	เพื่อนรวมกลุ่ม	13	38	43	58				
10	ความกลัว	7	21	37	52				
11	ความรู้สึกผิด	15	30	45	60				
12	ความสามารถ	2	17	32	47				
13	อดีต	9	24	39	54				
14	อนาคต	5	20	35	50				
15	เป้าหมาย	3	18	33	49				

แบบสอบถามความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านประโยคต่อไปนี้ แล้วเติมข้อความที่ท่านนึกได้ครั้งแรกที่อ่านจบประโยค

1. สิ่งที่ผู้อื่นชอบข้าพเจ้าคือ .....
2. จุดมุ่งหมายในชีวิตของข้าพเจ้าคือ .....
3. ข้าพเจ้ากลัวเมื่อ .....
4. ไม่มีอะไรที่ทำให้ข้าพเจ้าโกรธมากไปกว่า .....
5. ข้าพเจ้ารู้สึกไม่สบายใจเมื่อ .....
6. คนอื่นมักคิดว่าข้าพเจ้า .....
7. ข้าพเจ้าคิดว่าข้าพเจ้า .....
8. ข้าพเจ้ามีความสุขที่สุดเมื่อ .....
9. ข้าพเจ้าไม่สามารถ .....
10. ข้าพเจ้าจะประหม่าเมื่อ .....
11. ข้าพเจ้าชอบ .....
12. สิ่งที่ข้าพเจ้ากังวลมากที่สุดคือ .....
13. ข้าพเจ้าคาดว่าอนาคตข้าพเจ้า .....
14. ข้าพเจ้าอยากรู้จัก .....
15. ข้าพเจ้าไม่ชอบคนที่ .....
16. ข้าพเจ้าชอบคนที่ .....
17. เมื่อถึงเวลาที่ต้องตัดสินใจ .....
18. ข้าพเจ้าพยายามอย่างเหลือเกิน ที่จะ .....
19. ข้าพเจ้าภูมิใจเกี่ยวกับ .....
20. เมื่อข้าพเจ้าแข่งขันกับผู้อื่น ข้าพเจ้า .....

แบบสอบถามข้าพเจ้าคือใคร

1. ปัจจุบัน

ข้าพเจ้าชื่อ.....ชั้น.....

อาศัยอยู่กับ.....ฐานะของครอบครัว.....

มีพี่น้องร่วมบิดามารดา.....คน มีผู้อยู่ร่วมบ้าน.....คน

สัตว์เลี้ยงในบ้าน.....

อาจารย์ประจำชั้นชื่อ.....

เพื่อนสนิทร่วมชั้นคือ.....เพราะ.....

.....

ข้าพเจ้ามีนิสัย.....เช่น.....

.....

สิ่งที่ทำให้ข้าพเจ้าสบายใจในขณะนี้ คือ.....

.....

สิ่งที่ทำให้ข้าพเจ้าไม่สบายใจในขณะนี้ คือ.....

.....

ถ้าข้าพเจ้ามีโอกาสรับทุนสงเคราะห์การศึกษาข้าพเจ้าจะ.....

เพราะ.....

วิชาที่ข้าพเจ้าทำคะแนนได้ดี คือ.....เพราะ.....

.....

วิชาที่ข้าพเจ้ารู้สึกลำบากใจ คือ.....เพราะ.....

.....

สิ่งที่ข้าพเจ้าชอบในตัวบิดาของข้าพเจ้า คือ.....

สิ่งที่ข้าพเจ้าไม่สบายใจนักเกี่ยวกับบิดาของข้าพเจ้า คือ.....

.....

สิ่งที่ข้าพเจ้าชอบเกี่ยวกับมารดาของข้าพเจ้า คือ.....

สิ่งที่ข้าพเจ้าไม่ชอบเกี่ยวกับมารดาของข้าพเจ้า คือ.....

สิ่งที่ข้าพเจ้าปฏิบัติต่อบิดามารดาเวลาดีใจ คือ.....

สิ่งที่ข้าพเจ้าปฏิบัติต่อคนทั่วไปเวลาไม่พอใจ คือ.....

สำหรับเพื่อนร่วมชั้นข้าพเจ้ารู้สึกว่า.....

2. อดีต

สิ่งที่ประทับใจของข้าพเจ้าต่อเหตุการณ์ที่ผ่านมา คือ.....

.....

.....

.....

สิ่งที่ทำให้ข้าพเจ้าไม่สบายใจนักต่อเหตุการณ์ที่ผ่านมา คือ.....

.....

.....

.....

.....

3. อนาคต

สิ่งที่ข้าพเจ้าคิดไว้เกี่ยวกับอนาคต คือ.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถามปัญหาสุขภาพ

ชื่อ.....นามสกุล.....

ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย / ลงหน้าข้อที่เกิดขึ้นกับนักเรียนตามสภาพที่เป็นจริง

( ) 1. ได้ยินไม่ชัด
( ) 2. มองเห็นไม่ค่อยชัด
( ) 3. เหนื่อยง่ายเวลาใช้สมองคิด
( ) 4. เหนื่อยง่ายเวลาออกกำลังกาย
( ) 5. น้ำหนักลดมากกว่าปกติ
( ) 6. เจ็บป่วยออด ๆ แอด ๆ
( ) 7. เจ็บคอบ่อย ๆ
( ) 8. เป็นหวัดบ่อย ๆ
( ) 9. ปวดท้องเสมอ
( ) 10. พูดเร็วกว่าปกติ
( ) 11. ร่างกายไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร
( ) 12. พูดติดอ่าง
( ) 13. เจ็บในจมูกบ่อย ๆ
( ) 14. ปวดศีรษะทุกครั้งที่อ่านหนังสือ
( ) 15. ตกใจง่าย
( ) 16. หัวใจเต้นเร็วและดังกว่าปกติ
( ) 17. ไอบ่อย
( ) 18. ตื่นนอนมีเหงื่อซึมตามใบหน้า ลำคอ
( ) 19. ปัสสาวะบ่อย ๆ ในวันหนึ่ง ๆ
( ) 20. ท้องผูกเสมอ
( ) 21. หายใจมีเสียงดังกว่าคนอื่น ๆ
( ) 22. ปวดฟันบ่อย ๆ
( ) 23. ปวดตามข้อบ่อย ๆ บางครั้งรู้สึกชา
( ) 24. มีเหงื่อซึมตามอุ้งมือเวลาเขียนหนังสือ

( ) 25. มีอาการชักเวลาจับไข้
( ) 26. มักเป็นลมหน้ามืดเมื่อยืนกลางแดดนาน ๆ
( ) 27. นอนไม่ค่อยหลับ (หลับยาก)
( ) 28. ชอบหลับในห้องเรียนแทบทุกวัน
( ) 29. หูเป็นหนอง หรือเจ็บในหู
( ) 30. เวลาถูกหนามตำ หรือ มีดบาด มักอักเสบเป็นหนอง
( ) 31. รู้สึกปวดศีรษะบ่อย ๆ
( ) 32. เป็นโรคเกี่ยวกับหัวใจ
( ) 33. เป็นโรคเกี่ยวกับปอด เช่น ปอดบวม
( ) 34. เป็นโรคผมร่วง
( ) 35. เป็นโรคไซนัส (โพรงจมูกอักเสบ)
( ) 36. เป็นโรคเกี่ยวกับกระเพาะอาหาร
( ) 37. ปัสสาวะรู้สึกปวดมาก
( ) 38. เป็นโรคโลหิตจาง
( ) 39. รู้สึกว่ามือสั่นเวลาเขียนหนังสือ
( ) 40. เลือดกำเดาออกเสมอ ๆ
( ) 41. เลือดออกตามไรฟันบ่อย ๆ
( ) 42. สายตาเอียง
( ) 43. ความดันโลหิตสูง
( ) 44. ความดันโลหิตต่ำ
( ) 45. เป็นหืด
( ) 46. เคยแพ้ยาฉีด
( ) 47. เป็นลมบ้าหมู
( ) 48. เป็นลมชักบ่อย ๆ
( ) 49. รู้สึกปวดบั้นเอวบ่อย ๆ
( ) 50. เป็นโรคต่อมทอนซิล

แบบสอบถามปัญหาสังคมทั่วไป

ชื่อ.....สกุล.....

ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย ✓ หน้าปัญหาที่นักเรียนมี โดยใช้ความบริสุทธิ์และจริงใจ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการช่วยเหลือ และจะเก็บแบบสอบถามนี้เป็นความลับส่วนบุคคล

( ) 1. ไม่ชอบครูบางคนในโรงเรียน
( ) 2. ไม่มีเพื่อนฝูงต่างเพศเลย
( ) 3. เข้ากับเพื่อนฝูงไม่ได้
( ) 4. อยากมีเพื่อนหญิง
( ) 5. อยากมีเพื่อนชาย
( ) 6. ไม่อยากคบคนแปลกหน้า
( ) 7. อยากอยู่ลำพังคนเดียว
( ) 8. ไม่รู้ว่าจะวางตนอย่างไรกับเพื่อนต่างเพศ
( ) 9. ไม่รู้ว่าจะทำอะไรในเวลาว่าง
( ) 10. ใจคอไม่ปกติอยู่เสมอ
( ) 11. อยากศึกษาความรู้เกี่ยวกับเพศ
( ) 12. รู้สึกว่าครูบางคนไม่สนใจ และทอดทิ้ง
( ) 13. เพื่อนฝูงทอดทิ้ง
( ) 14. ครูชอบยั่วเย้าเสมอ
( ) 15. เพื่อนฝูงชอบยั่วเย้าเสมอ
( ) 16. รูปไม่สวย ไม่งาม
( ) 17. มีความหวาดกลัวเสมอ
( ) 18. เป็นคนชอบดื้อดึงมาก ไม่ว่ากับครูหรือกับเพื่อน
( ) 19. โกรธง่ายเวลาเพื่อน ๆ ล้อ
( ) 20. เวลามีเรื่องไม่สบายใจไม่ชอบปรึกษาใคร
( ) 21. ไม่มีเวลาพักผ่อนหย่อนใจ
( ) 22. รู้สึกประหม่าทำอะไรไม่ถูกในหมู่คนมาก ๆ
( ) 23. อยากออกจากโรงเรียน
( ) 24. รู้สึกรำคาญตัวเองบ่อย ๆ

( ) 25. โกรธกับเพื่อนฝูงบ่อย ๆ

( ) 26. รู้สึกอายเมื่อคุยเกี่ยวกับเรื่องเพศ

( ) 27. รู้สึกว่าเชื่อคนง่าย

( ) 28. ไม่เป็นคนเชื่อใครง่าย ๆ

( ) 29. ไม่เคยได้รับยกย่องให้เป็นหัวหน้า

( ) 30. ไม่ชอบร่วมกิจกรรมกับเพื่อน ๆ

( ) 31. รู้สึกว่าไม่มีใครเข้าใจตนเอง

( ) 32. ชอบอิจฉาคนอื่นเสมอ ๆ

( ) 33. รู้สึกว่าไม่ซื่อตรงต่อตนเองและคนอื่น

( ) 34. มีความคิดเห็นรุนแรง

( ) 35. รู้สึกว่าเป็นคนเลือดร้อน

( ) 36. เมื่อรู้สึกไม่พอใจ จะแสดงออกโดยการทำร้ายเพื่อน หรือทำลายข้าวของ

( ) 37. เป็นคนมีอารมณ์อ่อนไหวง่าย

( ) 38. ไม่ค่อยกล้าทำอะไรเพราะกลัวทำผิด

( ) 39. เป็นคนชอบเถียง

( ) 40. เป็นคนชอบเอาใจตนเองเป็นใหญ่

( ) 41. ไม่ชอบเข้าห้องสมุด

( ) 42. เป็นคนขรึม พูดน้อย

( ) 43. ทะเลาะวิวาทกับเพื่อนบ่อย

( ) 44. คุยเก่ง เพื่อน ๆ ชอบรุมล้อมฟังเสมอ

( ) 45. เพื่อน ๆ ไม่ค่อยเชื่อคำพูดของเราเลย

( ) 46. ชอบทำงานคนเดียว

( ) 47. ชอบทำงานกับคนหมู่มาก

( ) 48. ไม่ชอบช่วยเหลือเพื่อน ๆ ในการทำงาน

( ) 49. ชอบหลบหนีงาน จะทำเมื่อมีคนออกคำสั่ง และควบคุมเท่านั้น

( ) 50. ชอบหยิบของคนอื่นไปใช้โดยไม่ขออนุญาต

แบบสอบถามการปรับตัวกับเพื่อน

ชื่อ.....**นามสกุล**.....

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามที่ต้องการทราบความรู้สึกและความคิดเห็นบางประการของนักเรียน โดยมี 3 ด้าน คือ การรู้จักและเข้าใจตนเอง ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อน และด้านการทำงานกับเพื่อน ซึ่งมีทั้งหมด 30 ข้อ ขอให้นักเรียนอ่านข้อความนี้ทีละข้อและพิจารณาตามความรู้สึกและความคิดเห็นตามสภาพที่เป็นจริงของนักเรียนให้มากที่สุด แล้วกา ✓ ลงในช่องที่ต้องการมากที่สุด หลังข้อความซึ่งกำหนดไว้ 4 ระดับคือ มากที่สุด มาก น้อย และ น้อยที่สุด ขอให้นักเรียนตอบแบบสอบถามให้ครอบ 30 ข้อ แต่ละข้อไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด เพราะแต่ละคนย่อมมีความรู้สึกนึกคิดไม่เหมือนกันได้ ดังนั้นคำตอบที่ดีที่สุดคือคำตอบที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของตนเอง และจะถือเป็นความลับ

ข้อความ	ความเป็นจริง			
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
<u>ด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง</u>				
1. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองขาดเพื่อนสนิทที่ไว้วางใจและปรับทุกข์ได้	( )	( )	( )	( )
2. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าไม่มีใครอยากเล่นหรือคบกับข้าพเจ้า	( )	( )	( )	( )
3. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเพื่อน ๆ มักทำอะไรให้ข้าพเจ้าไม่ถูกใจเสมอ	( )	( )	( )	( )
4. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับความสนใจและเอาใจใส่จากเพื่อน	( )	( )	( )	( )
5. ข้าพเจ้ารู้สึกว่ามีความสุขที่ได้อยู่กับเพื่อนฝูง	( )	( )	( )	( )
6. ข้าพเจ้ารู้สึกตนเองว่าเหงาเมื่อขาดเพื่อน	( )	( )	( )	( )
7. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองโกรธง่ายเมื่อถูกเพื่อนหยอกล้อ	( )	( )	( )	( )
8. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองเป็นคนสนุกสนานร่าเริงเมื่ออยู่กับเพื่อน	( )	( )	( )	( )
9. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเพื่อน ๆ รักและหวังดีต่อข้าพเจ้า	( )	( )	( )	( )
10. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าโดดเดี่ยว แม้จะอยู่ท่ามกลางเพื่อนฝูง	( )	( )	( )	( )
<u>ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อน</u>				
1. ข้าพเจ้าไม่แน่ใจว่าจะปฏิบัติตัวอย่างไรจึงจะทำให้เพื่อน ๆ ชอบ	( )	( )	( )	( )
2. ข้าพเจ้าสามารถที่จะยิ้มหรือพูดคุยกับเพื่อนได้อย่างสนิทสนม	( )	( )	( )	( )

ข้อความ	ความเป็นจริง			
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
3. ถ้าข้าพเจ้าไม่ชอบเพื่อนคนใดข้าพเจ้ามักจะแกล้งหรือพูดประชดประชันเพื่อนคนนั้นเสมอ ๆ	( )	( )	( )	( )
4. ข้าพเจ้าสามารถทำให้เพื่อน ๆ หัวเราะสนุกสนานได้	( )	( )	( )	( )
5. ข้าพเจ้าไม่กล้าไปเล่นหรือร่วมวงสนทนากับเพื่อน โดยที่เพื่อนไม่ได้ชวน	( )	( )	( )	( )
6. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองได้รับความช่วยเหลือและคำแนะนำที่ดีจากเพื่อน ๆ	( )	( )	( )	( )
7. ข้าพเจ้าชอบแยกตัวออกจากกลุ่มเพื่อนไปอยู่ตามลำพัง	( )	( )	( )	( )
8. เมื่อมีเรื่องขัดใจกับเพื่อนข้าพเจ้ามักพูดปรับความเข้าใจ	( )	( )	( )	( )
9. ข้าพเจ้ารู้สึกไม่พอใจที่เพื่อน ๆ ชอบเอาของข้าพเจ้าไปใช้	( )	( )	( )	( )
10. ข้าพเจ้ามีความสุขเมื่อได้ให้ความช่วยเหลือแก่เพื่อน	( )	( )	( )	( )
<u>ด้านการทำงานร่วมกับเพื่อน</u>				
1. ข้าพเจ้าไม่กล้าพูดหรือแสดงความคิดเห็นขณะทำงานร่วมกับเพื่อน	( )	( )	( )	( )
2. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเพื่อนร่วมงานเห็นว่าข้าพเจ้าไม่มีความสามารถในการทำงานกลุ่ม	( )	( )	( )	( )
3. ข้าพเจ้าเต็มใจและพอใจที่ได้ทำงานร่วมกับเพื่อน	( )	( )	( )	( )
4. เพื่อน ๆ มักจะเลือกให้ข้าพเจ้าร่วมทำงานกลุ่มด้วย	( )	( )	( )	( )
5. เพื่อนร่วมงานมักไม่สนใจผลงานของข้าพเจ้า	( )	( )	( )	( )
6. ข้าพเจ้าชอบพูดหรือแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อน	( )	( )	( )	( )
7. ขณะทำงานกลุ่มข้าพเจ้ามักจะโดนทอดทิ้งจากเพื่อน	( )	( )	( )	( )
8. ข้าพเจ้ายินดีทำตามข้อตกลงในกลุ่มเพื่อน	( )	( )	( )	( )
9. ข้าพเจ้าพอใจที่จะทำงานร่วมกับเพื่อนมากกว่าทำงานตามลำดับ	( )	( )	( )	( )
10. เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงานร่วมกับเพื่อน ข้าพเจ้าจะทำอย่างเต็มความสามารถ	( )	( )	( )	( )

แบบสอบถามเพื่อทราบความรู้สึกของอารมณ์

ชื่อ.....นามสกุล.....

คำชี้แจง ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่เห็นว่าตรงกับตัวนักเรียนมากที่สุด

1. ข้าพเจ้าตื่นตกใจง่าย ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด
2. ข้าพเจ้าชอบวิตกกังวลในเรื่องเล็กๆ น้อย ๆ ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด
3. ข้าพเจ้ารู้สึกว้าเหว่อย่างไม่มีเหตุผล ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด
4. ข้าพเจ้าชอบนั่งเหม่อลอย ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด
5. ข้าพเจ้าชอบหลับในเวลาเรียนเสมอ ๆ ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด
6. ข้าพเจ้ารู้สึกเหงาบ่อย ๆ ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด
7. ข้าพเจ้าไม่ค่อยมีความสุขมากนัก ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด
8. ข้าพเจ้าเป็นคนอ่อนไหวง่าย ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด
9. ข้าพเจ้าควบคุมอารมณ์ตนเองไม่ค่อยได้ ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด
10. ข้าพเจ้าไม่มีจุดหมายในชีวิตที่แน่นอน ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด
11. ข้าพเจ้าไม่ค่อยกระตือรือร้น ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด
12. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตัวเองไม่มีค่า ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

13. ข้าพเจ้ากลัวความผิดหวัง ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

14. ข้าพเจ้าชอบอยู่คนเดียว ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

15. ข้าพเจ้าไม่กล้าทำงานที่ต้องรับผิดชอบ ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

16. ข้าพเจ้ารู้สึกท้อแท้ใจเมื่อทำอะไรไม่สำเร็จ ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

17. ข้าพเจ้ามักทำอะไรให้ตัวเองเสียใจภายหลัง ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

18. ข้าพเจ้าอยากให้มีใครรับฟังเรื่องของข้าพเจ้า ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

19. ข้าพเจ้าไม่เคยทำอะไรที่ถูกสักที ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

20. ข้าพเจ้าต้องการความสนับสนุนหรือคำชมจากผู้อื่น ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

21. ข้าพเจ้าอยากรู้วิธีควบคุมอารมณ์เมื่อกระทบสิ่งที่ไม่พอใจ ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

22. ข้าพเจ้าเป็นคนมีความละเอียดถี่ถ้วน ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

23. ข้าพเจ้ามีความตั้งใจในการเรียน ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

24. ข้าพเจ้าให้ความร่วมมือในการทำงานกับผู้อื่น ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

25. ข้าพเจ้ามีความมั่นใจในตัวเอง ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

26. ข้าพเจ้าเป็นคนทำงานได้รวดเร็ว ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

27. งานที่ข้าพเจ้าทำส่วนมากจะได้คะแนนดี ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

28. ข้าพเจ้าไว้วางใจผู้อื่นเสมอ ๆ ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

29. ข้าพเจ้าปรับตัวเข้ากับคนอื่นได้ ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

30. ข้าพเจ้าชอบเป็นผู้นำในการทำงาน ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

31. ข้าพเจ้าไม่ค่อยจะโกรธใครง่าย ๆ ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

32. การเรียนของข้าพเจ้าอยู่ในเกณฑ์ดี ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

33. ข้าพเจ้ามักจะเป็นตัวของตัวเอง ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

34. ข้าพเจ้าเอาใจใส่ในการเรียนเสมอ ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

35. ข้าพเจ้าดูหนังสืออยู่จนดึก ๆ เสมอ ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

36. ขณะนี้ข้าพเจ้ากำลังมีปัญหา ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

37. ข้าพเจ้ามักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

38. ข้าพเจ้าจะใช้จ่ายอย่างประหยัด ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

39. เงินที่ทางบ้านหนองคายให้ข้าพเจ้ามักจะไม่พอใช้ ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

40. ข้าพเจ้าเป็นคนตรงต่อเวลา ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

41. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองเป็นคนใจร้อนและโมโหง่าย ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

42. พ่อบ้าน/ผู้ดูแล ไม่ค่อยเอาใจใส่ดูแลในสุขภาพของข้าพเจ้า ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

43. เวลาข้าพเจ้าทำดี พ่อบ้าน/ผู้ดูแลไม่ค่อยชมเชย ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

44. เวลาข้าพเจ้ามีปัญหาพ่อบ้าน/ผู้ดูแลไม่ค่อยสนใจ ข้าพเจ้าต้องแก้ปัญหาด้วยตัวเอง ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

45. ข้าพเจ้าจะไปที่ไหน ๆ พ่อบ้าน/ผู้ดูแลก็ไม่ว่าและไม่สนใจที่จะไต่ถาม ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

46. พ่อบ้าน/ผู้ดูแล ไม่เคยว่ากล่าวตักเตือนเกี่ยวกับความประพฤติ มารยาท และการพูดจาของข้าพเจ้าเลย ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

47. พ่อบ้าน/ผู้ดูแลไม่ค่อยมีเวลาที่จะมาสนใจในตัวของข้าพเจ้าเลย ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

48. พ่อบ้าน/ผู้ดูแล ไม่เคยแสดงความสนใจและห่วงใยในตัวของข้าพเจ้าเลย ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

49. เวลาทะเลาะกับเพื่อน ๆ ข้าพเจ้าจะถูกตำหนิมากกว่าคนอื่น ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

50. ข้าพเจ้าอยู่บ้านหนองคายอย่างไม่มีความอบอุ่นใจ ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

51. ข้าพเจ้าดูแลซักรีดเสื้อผ้าของข้าพเจ้าด้วยตัวเองเสมอ ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

52. หลังเลิกเรียนเมื่อกลับถึงบ้านหนองคายไม่เคยมีใครสนใจถามไถ่ของข้าพเจ้าเลย ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

53. เมื่อข้าพเจ้าทำผิดมักจะถูกพ่อบ้าน/ผู้ดูแลดุและถูกลงโทษ ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

54. เมื่อโรงเรียนเลิกถ้าไม่มีธุระอื่นข้าพเจ้าอยากกลับบ้านหนองคายทันที ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

55. พ่อแม่รักข้าพเจ้าไม่เท่ากับลูกอื่น ๆ ในบ้าน ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

56. ถ้าข้าพเจ้าสอบตก พ่อแม่คงจะลงโทษข้าพเจ้าอย่างหนัก ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

57. ข้าพเจ้าคิดว่าพ่อแม่เป็นคนที่ไม่มีเหตุผล ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

58. พ่อแม่จะพูดคุยกับข้าพเจ้าอย่างสนุกสนานเสมอ ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

59. พ่อแม่จัดหาสิ่งของให้ข้าพเจ้าอย่างเพียงพอ ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

60. เมื่อข้าพเจ้ากลับบ้านค่ำ พ่อแม่จะเฝ้าคอยด้วยความเป็นห่วง ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

61. พ่อแม่อนุญาตให้ข้าพเจ้าไปเที่ยวนอกบ้านได้ตามสมควร ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

62. พ่อแม่จะดุด่าว่ากล่าวหรือทำโทษเมื่อลูกทุกคนทำผิด โดยไม่ยกเว้นคนใด ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

63. พ่อแม่ส่งเสริมให้ข้าพเจ้าได้ทำในสิ่งที่ข้าพเจ้าชอบเสมอ ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

64. เมื่อข้าพเจ้าทำผิดพ่อแม่มักให้โอกาสข้าพเจ้าชี้แจงเหตุผล ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

65. เมื่อข้าพเจ้าทำอะไรแล้วพลาดหวัง พ่อแม่จะพูดให้กำลังใจ ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

66. พ่อแม่มักจะกล่าวคำยกย่อง ชมเชย เมื่อข้าพเจ้าทำความดี ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

67. ข้าพเจ้าเป็นคนที่มีเพื่อนน้อย ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

68. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเพื่อน ๆ ทุกคนดีต่อข้าพเจ้า ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

69. เมื่อข้าพเจ้ามีเรื่องผิดใจกับเพื่อนจะต้องเก็บเอามาคิดหลายวัน ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

70. ข้าพเจ้ารู้สึกไม่ค่อยสบายใจ ถ้าต้องทำงานคนเดียว ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

71. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเพื่อน ๆ ทำอะไรไม่ค่อยถูกใจข้าพเจ้า ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

72. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตัวเองถูกเพื่อน ๆ รังเกียจ ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

73. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเพื่อน ๆ ชอบนินทาข้าพเจ้า ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

74. เพื่อน ๆ ชอบทำงานร่วมกับข้าพเจ้า ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

75. ข้าพเจ้าชอบบ่นเมื่อเพื่อน ๆ ทำในสิ่งที่ไม่ถูกใจ ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

76. ข้าพเจ้ารู้สึกอายเพื่อน ๆ ในโรงเรียน และไม่อยากให้ไปบ้านหนองคาย ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

77. ข้าพเจ้ารู้สึกว้าเหว่เมื่อเพื่อนสนิทไม่อยู่ ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

78. เมื่อข้าพเจ้ามีปัญหามักปรึกษากับเพื่อน ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

79. ข้าพเจ้ารู้สึกตนเอง เข้ากับเพื่อนส่วนใหญ่ไม่ได้ ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

80. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองต้องคอยเอาใจคนอื่นอยู่เสมอ ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

81. ข้าพเจ้ารู้สึกไม่ค่อยสบายใจเมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงานร่วมกับผู้อื่น ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

82. ข้าพเจ้ามักมีความเห็นขัดแย้งกับคนอื่นเสมอ ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

83. ก่อนสอบทุกครั้งข้าพเจ้ารู้สึกกระวนกระวายใจ ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

84. ก่อนประกาศผลสอบข้าพเจ้ามักฝันว่าสอบตกหรือสอบได้ที่ไม่ดี ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

85. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองเรียนสู้คนอื่นไม่ได้เลย ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

86. เมื่อข้าพเจ้าไม่เข้าใจในเรื่องที่ครูสอน ข้าพเจ้าจะลุกขึ้นถามทันที ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

87. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคนที่เรียนเก่งชอบมองข้าพเจ้าด้วยสายตาที่เยาะเย้ย ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

88. ข้าพเจ้าไม่ค่อยเข้าใจบทเรียนเป็นส่วนใหญ่ ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

89. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าครูส่วนใหญ่ไม่ให้ความยุติธรรม ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

90. เมื่อถูกเรียกออกไปพูดหน้าชั้นข้าพเจ้ารู้สึกประหม่า ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

91. เมื่อดูหนังสือข้าพเจ้าจะรู้สึกปวดศีรษะบ่อย ๆ ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

92. ข้าพเจ้าไม่ชอบเข้าร่วมในกิจกรรมที่ครูกำหนดให้ในเวลาเรียน ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

93. ข้าพเจ้ามักเบื่อที่จะเรียนในวิชาที่ข้าพเจ้าไม่ชอบ ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

94. วิชาใดที่ข้าพเจ้าชอบจะเรียนได้ดีเสมอ ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

95. ข้าพเจ้าชอบแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อน ๆ ในกิจกรรมต่าง ๆ ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

96. ข้าพเจ้ามีความรับผิดชอบดีมากในงานที่ได้รับมอบหมาย ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

97. ข้าพเจ้าเป็นคนเงียบเหงาเศร้าซึม ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

98. ข้าพเจ้าเป็นคนที่มีความพยายามในการทำงาน ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

99. ข้าพเจ้าชอบดูโทรทัศน์ หรือวิทยุอยู่จนดึก ๆ เป็นประจำ ( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด

แบบสอบถามความต้องการและปัญหา

ชื่อ.....นามสกุล.....

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อความ หรือเติมเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) ที่มีข้อความตรงกับสภาพความเป็นจริงในชีวิตของนักเรียน

ก. ด้านการเรียน

( ) เรียนไม่เข้าใจ ( ) เบื่อการเรียน ( ) เรียนไม่ทันเพื่อน

( ) สอบตก ( ) ไม่มีปัญหา

สาเหตุของปัญหา

( ) พื้นฐานการเรียนเดิมไม่มี ( ) สติปัญญาไม่เหมาะที่จะเรียนทางด้านนี้

( ) สุขภาพไม่ดี ( ) ขาดเรียนบ่อย

( ) ไม่มีเวลาดูหนังสือเพียงพอ ( ) ไม่มีสมาธิ

( ) ขี้ลืม ( ) ไม่รู้จักวิธีเรียน

( ) บทเรียนไม่น่าสนใจ ( ) เวลาสอบมักกลัวจนคิดไม่ออก

( ) อุปกรณ์การเรียนไม่เพียงพอ ( ) สิ่งแวดล้อมในการเรียนไม่ดี

( ) อาจารย์สอนไม่ดี ( ) อาจารย์ไม่เตรียมการสอน

( ) อาจารย์ลำเอียง ( ) สาเหตุอื่น ๆ .....

ข. ด้านสุขภาพ

สุขภาพทั่วไป

( ) ปวดศีรษะบ่อย ๆ ( ) สมองมึนชา ( ) ตัวร้อนเป็นไข้บ่อย ๆ

( ) เป็นหวัดเรื้อรัง ( ) โพรงจมูกอักเสบ ( ) หูเป็นน้ำหนวก

( ) ได้ยินเสียงไม่ชัด ( ) สายตาสั้น ( ) อ่อนเพลียเสมอ ๆ

( ) สมบูรณ์แข็งแรงดี ( ) คันตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย

( ) ปวดท้องเสมอ ( ) โรคอื่น ๆ คือ .....

การออกกำลังกายและพักผ่อน

1. ข้าพเจ้าออกกำลังกาย ( ) เป็นประจำ ( ) เป็นบางครั้ง

( ) น้อยมาก

2. วิธีการออกกำลังกาย ( ) ตามแบบกายบริหาร ( ) เล่นกีฬา

3. การพักผ่อนหลับนอน ( ) เกิน 8 ชั่วโมง ( ) 6-8 ชั่วโมง

( ) น้อยกว่า 8 ชั่วโมง

ค. ด้านเศรษฐกิจ

1. ผู้อุปถัมภ์ด้านการเงิน คือ.....

2. ข้าพเจ้ามีเงินใช้ประมาณ.....บาท ต่อ ( ) วัน ( ) สัปดาห์

( ) เดือน ( ) ปี

3. ข้าพเจ้าจัดสรรการใช้จ่าย ดังนี้

-เก็บสะสม.....บาท ต่อ ( ) วัน ( ) สัปดาห์ ( ) เดือน ( ) ปี

-ค่าอาหาร.....บาท ต่อ ( ) วัน ( ) สัปดาห์ ( ) เดือน ( ) ปี

-ค่าอุปกรณ์การเรียน.....บาท ต่อ ( ) วัน ( ) สัปดาห์

( ) เดือน ( ) ปี

-ค่าของใช้ส่วนตัว.....บาท ต่อ ( ) วัน ( ) สัปดาห์

( ) เดือน ( ) ปี

4. เงินค่าใช้จ่ายดังกล่าวนี้ ข้าพเจ้าได้มาจาก

( ) พ่อแม่ ( ) ผู้ปกครอง ( ) การทำงานพิเศษ ( ) รายได้ประจำ

5. เงินค่าใช้จ่ายประจำดังกล่าวนี้ ข้าพเจ้าคิดว่า

( ) มากเกินไป ( ) พอใช้

( ) บางครั้งพอใช้แต่บางครั้งไม่พอใช้ ( ) น้อยเกินไป

6. ถ้าค่าใช้จ่ายไม่พอ ข้าพเจ้าแก้ปัญหาโดยวิธี.....

7. ข้าพเจ้ามีความกังวลใจเกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) พอสมควร ( ) ไม่เคยเลย

8. ข้าพเจ้าคิดว่าการทำงานพิเศษ

( ) จำเป็นมากที่สุด ( ) จำเป็นมาก ( ) ไม่จำเป็นเลย

9. งานพิเศษที่ข้าพเจ้าอยากทำ คือ.....

เพราะ.....

ง. ด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียนและในบ้าน

ภายในโรงเรียน

1. ข้าพเจ้าชอบโรงเรียนแห่งนี้

( ) มาก ( ) ชอบพอสมควร ( ) ไม่ชอบ

2. บรรยากาศในโรงเรียน

( ) อบอุ่นมาก ( ) อบอุ่นพอสมควร ( ) สามัคคีกันดี

( ) ห่างเหินกัน ( ) ต่างคนต่างอยู่ ( ) แยกกันหลายพวก

3. อาคารและบริเวณโรงเรียน

( ) สวยงาม ( ) ธรรมดา ( ) สะอาดมาก

( ) สะอาดพอสมควร ( ) สกปรก ( ) โปร่งเย็นสบาย

( ) โปร่งแต่ร้อน ( ) ทึบแต่เย็น ( ) ทึบร้อนอุดอู้

( ) กว้างขวางมาก ( ) กว้างขวางพอสมควร

( ) ค่อนข้างคับแคบ ( ) คับแคบมาก ( ) อากาศดีพอสมควร

( ) กลิ่นเหม็น ( ) เงียบสงบดี

( ) มีเสียงรบกวนตลอดเวลา ( ) แสงสว่างจ้าเกินไป

( ) แสงสว่างพอสมควร ( ) ค่อนข้างมืด

4. สถานที่ปลีกตัวอ่านหนังสือตามลำพัง

( ) มี ( ) ไม่มี

5. ห้องสมุดมีหนังสือและเอกสาร

( ) พอเพียง ( ) ไม่พอเพียง

6. บริการของห้องสมุดที่ได้รับ

( ) สะดวกมาก ( ) สะดวกพอสมควร ( ) ไม่สะดวกเลย

7. ปัญหาที่พบในการใช้บริการห้องสมุดคือ.....

สภาพแวดล้อมทางสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย / อาคารที่พัก

1. บ้านหนองคาย/อาคารที่พักของข้าพเจ้า

( ) น่าอยู่อาศัยมาก ( ) น่าอยู่พอสมควร ( ) ไม่น่าอยู่อาศัยเลย

2. บรรยากาศของ สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคายบ้านหนองคาย / อาคารที่พัก

( ) อบอุ่นมาก ( ) อบอุ่นพอสมควร ( ) ไม่น่าอยู่อาศัยเลย

( ) สามัคคีกันดี ( ) ต่างคนต่างอยู่ ( ) ไม่ลงรอยกันทั้งบ้าน

( ) ห่างเหินกัน ( ) แยกกันหลายพวก

3. ตัวบ้านและบริเวณบ้าน

( ) สวยงามมาก ( ) ธรรมดา ( ) เก่า ทรุดโทรม

( ) สะอาดมาก ( ) สะอาดพอควร ( ) สกปรก

( ) เย็นสบายมาก ( ) โปร่งแต่ร้อน ( ) ทึบร้อนอุดอู้

( ) กว้างพอควร ( ) ค่อนข้างแคบ ( ) กว้างขวางมาก

( ) คับแคบมาก ( ) อากาศดีมาก ( ) อากาศดีพอสมควร

( ) อากาศไม่ค่อยดี ( ) กลิ่นเหม็น ( ) เงียบสงบดี

4. ตามปกติสถานที่ที่ข้าพเจ้าใช้อ่านหนังสือภายในอาคารที่พัก คือ.....

5. สถานที่ที่ข้าพเจ้าใช้อ่านหนังสือ ข้าพเจ้า

( ) ชอบมาก ( ) ชอบพอควร ( ) ไม่ชอบเลย

เพราะ.....

จ. ด้านมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพ

1. ข้าพเจ้ามีเพื่อนสนิท

( ) หลายคน ( ) เพียง 2-3 คน ( ) ไม่มีเลย

2. เพื่อนสนิทของข้าพเจ้ามีลักษณะดังนี้ คือ

( ) อายุมากกว่า ( ) อายุเท่ากัน ( ) อายุน้อยกว่า

( ) อยู่ต่างชั้นกัน ( ) อยู่ในชั้นเดียวกัน ( ) อยู่ต่างโรงเรียน

( ) เป็นคนเรียบร้อย ( ) เป็นคนเอะอะโผงผาง

( ) ชอบทำผิดระเบียบ ( ) เป็นคนเอื้อเฟื้อ ( ) เป็นคนเห็นแก่ตัว

( ) เป็นคนเฉย ๆ

3. เมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อนนั้น ข้าพเจ้ามักจะ

( ) เป็นผู้นำ ( ) เป็นผู้ตาม

( ) นำบ้างตามบ้างตามโอกาส

4. เมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อน ๆ แล้ว ข้าพเจ้าคิดว่าข้าพเจ้า

( ) เก่งกว่า ( ) พอ ๆ กัน ( ) ด้อยกว่า

5. ในการคบเพื่อนนั้น ตามปกติข้าพเจ้ามักจะ

( ) ตามใจเพื่อน ( ) ขัดใจเพื่อน

( ) ตามใจและขัดใจเป็นครั้งคราว

( ) ห่างเหินกัน ( ) แยกกันหลายพวก

3. ตัวบ้านและบริเวณบ้าน

( ) สวยงามมาก ( ) ธรรมดา ( ) เก่า ทรุดโทรม

( ) สะอาดมาก ( ) สะอาดพอควร ( ) สกปรก

( ) เย็นสบายมาก ( ) โปร่งแต่ร้อน ( ) ทึบร้อนอุดอู้

( ) กว้างพอควร ( ) ค่อนข้างแคบ ( ) กว้างขวางมาก

( ) คับแคบมาก ( ) อากาศดีมาก ( ) อากาศดีพอสมควร

( ) อากาศไม่ค่อยดี ( ) กลิ่นเหม็น ( ) เงียบสงบดี

4. ตามปกติสถานที่ที่ข้าพเจ้าใช้อ่านหนังสือภายในอาคารที่พัก คือ.....

5. สถานที่ที่ข้าพเจ้าใช้อ่านหนังสือ ข้าพเจ้า

( ) ชอบมาก ( ) ชอบพอควร ( ) ไม่ชอบเลย

เพราะ.....

จ. ด้านมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพ

1. ข้าพเจ้ามีเพื่อนสนิท

( ) หลายคน ( ) เพียง 2-3 คน ( ) ไม่มีเลย

2. เพื่อนสนิทของข้าพเจ้ามีลักษณะดังนี้ คือ

( ) อายุมากกว่า ( ) อายุเท่ากัน ( ) อายุน้อยกว่า

( ) อยู่ต่างชั้นกัน ( ) อยู่ในชั้นเดียวกัน ( ) อยู่ต่างโรงเรียน

( ) เป็นคนเรียบร้อย ( ) เป็นคนเอะอะโผงผาง

( ) ชอบทำผิดระเบียบ ( ) เป็นคนเอื้อเฟื้อ ( ) เป็นคนเห็นแก่ตัว

( ) เป็นคนเฉย ๆ

3. เมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อนนั้น ข้าพเจ้ามักจะ

( ) เป็นผู้นำ ( ) เป็นผู้ตาม

( ) นำบ้างตามบ้างตามโอกาส

4. เมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อน ๆ แล้ว ข้าพเจ้าคิดว่าข้าพเจ้า

( ) เก่งกว่า ( ) พอ ๆ กัน ( ) ด้อยกว่า

5. ในการคบเพื่อนนั้น ตามปกติข้าพเจ้ามักจะ

( ) ตามใจเพื่อน ( ) ขัดใจเพื่อน

( ) ตามใจและขัดใจเป็นครั้งคราว

6. ตามปกติเพื่อนของข้าพเจ้ามักจะ

( ) เอาใจใส่ข้าพเจ้า ( ) ไม่ค่อยเอาใจใส่ข้าพเจ้า

( ) ไม่สนใจข้าพเจ้าเลย

7. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตัวเอง

( ) โดดเดี่ยว ( ) มีความอบอุ่นทางใจ

( ) มีคนเอาใจมากเกินไป

8. ตามปกติข้าพเจ้ามักจะ

( ) ไปไหนมาไหนตามลำพัง ( ) ไปเป็นกลุ่ม

( ) ไปกับเพื่อนสนิทเพียง 2-3 คน

9. ขณะนี้ข้าพเจ้ากำลังมีปัญหาขัดแย้งกัน

( ) พี่น้อง ( ) เพื่อน ( ) ครู ( ) พ่อแม่

10. ตามปกติข้าพเจ้ามักจะใกล้ชิดสนิทสนมได้ง่ายกับ

( ) ผู้ใหญ่ ( ) เพื่อน ( ) เด็กเล็กกว่า

11. หากใครทำให้ข้าพเจ้าไม่พอใจ ข้าพเจ้ามัก

( ) ทำร้ายตอบ ( ) ผูกใจเจ็บหรืออาฆาต

( ) อโหสิให้

12. เมื่อดีใจหรือเสียใจ ข้าพเจ้ามักจะ

( ) แสดงความรู้สึกออกมาอย่างชัดเจน ( ) บางครั้งแสดงออกมาบ้าง

( ) ซ่อนความรู้สึกไว้ ( ) บางครั้งก็เก็บความรู้สึกไว้

13. เมื่อมีกิจกรรมของกลุ่ม ข้าพเจ้ามักจะ

( ) รับภาระมากกว่าเพื่อน ( ) ทำงานพอ ๆ กับเพื่อน

( ) ทำงานน้อยกว่าเพื่อน

14. เมื่อได้รับการขอร้องจากเพื่อนผู้ง ข้าพเจ้ามักจะ

( ) ช่วยเหลือเสมอ ( ) ช่วยเมื่อจำเป็นจริง ๆ

( ) ปฏิเสธ

15. ในการคบเพื่อนนั้น ตามปกติข้าพเจ้าไว้วางใจเพื่อน

( ) มาก ( ) พอสมควร ( ) ไม่ค่อยไว้ใจ

( ) ไม่ไว้ใจใครเลย

16. เมื่อเพื่อน ๆ ของข้าพเจ้าประสบความสำเร็จ ข้าพเจ้ามักจะมีความรู้สึก

( ) พลอยยินดีด้วย ( ) เฉย ๆ ( ) อิจฉาริษยา

17. ข้าพเจ้ามีความรู้สึกว่าอาจารย์

( ) เอาใจใส่นักเรียนคนอื่น ๆ เท่ากัน ( ) เลือกที่รักมักที่ชัก

( ) ไม่สนใจนักเรียน ( ) เอาใจใส่เป็นบางคน

18. ข้าพเจ้ามีความรู้สึกว่า อาจารย์เอาใจใส่ต่อข้าพเจ้า

( ) มากกว่านักเรียนคนอื่น ๆ ( ) พอ ๆ กับนักเรียนอื่น ๆ

( ) น้อยกว่านักเรียนอื่น ๆ

19. เมื่ออยู่บ้านหนองคาย ข้าพเจ้ามักได้รับความเอาใจใส่จากพ่อบ้าน/ผู้ดูแล

( ) มากกว่าคนอื่น ๆ ( ) พอ ๆ กับคนอื่น ๆ

( ) น้อยกว่าคนอื่น ๆ

20. พ่อบ้าน/ผู้ดูแล มักจะมอบหมายให้ข้าพเจ้าทำงานต่าง ๆ ภายในบ้านหนองคาย

( ) มากกว่าคนอื่น ๆ ( ) พอ ๆ กับคนอื่น ๆ

( ) น้อยกว่าคนอื่น ๆ

21. เมื่อผู้ใหญ่ใช้งาน ตามปกติข้าพเจ้ามักจะ

( ) รับทำด้วยความกระตือรือร้น ( ) ทำด้วยความจำใจ

( ) พยายามหลีกเหลี่ยง

ฉ. ด้านสุขภาพจิตและค่านิยม

1. เมื่อพิจารณาสภาพของอารมณ์และจิตใจโดยทั่วไปของข้าพเจ้าเอง ในขณะนี้ข้าพเจ้าคิดว่าตนเองมีความรู้สึกดังนี้

( ) มีความสุขสดชื่นเป็นปกติ	( ) คิดมาก	( ) ตาฝ่าดบ่อย ๆ
( ) หู่แว่วเสียงประหลาด	( ) ท้อแท้ใจ	( ) ใจหดหู่
( ) ผิดหวัง, หมดหวัง	( ) ว่าเหว่, เดียวดาย	
( ) แค้นใจ	( ) กลุ้มอกกลุ้มใจ	( ) ว้าวุ่นใจ
( ) เศร้าใจ	( ) ขี้โมโห, โกรธง่าย	
( ) หงุดหงิด	( ) ขี้รำคาญ	
( ) หลงไหลคนบางคน	( ) นอนไม่หลับ	( ) อ่อนเพลีย
( ) เบื่ออาหาร	( ) คลื่นไส้	( ) หัวใจสั่น

2. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าโลกนี้ ( ) น่าอยู่ ( ) ไม่น่าอยู่เท่าที่ควร

3. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเอง ( ) มีค่า ( ) ไม่มีค่า

4. สิ่งที่ข้าพเจ้าใฝ่ฝันมากที่สุด คือ.....

5. สิ่งที่ข้าพเจ้าใฝ่ฝันนั้น ( ) สามารถเป็นจริงได้ ( ) ไม่อาจเป็นจริงได้

6. ข้าพเจ้าอยากให้โลกนี้มีสภาพเช่นนี้ คือ.....

7. ข้าพเจ้าคิดว่าสังคมที่ดีควรจะมีลักษณะดังนี้.....

.....

.....

8. ข้าพเจ้าคิดว่าคุณธรรมต่าง ๆ ข้างล่างนี้ มีความจำเป็นต่อข้าพเจ้าและต่อสังคม ดังนี้

8.1 ความซื่อสัตย์	( ) จำเป็นมาก	( ) จำเป็นบ้าง	( ) ไม่จำเป็น
8.2 ความเสียสละ	( ) จำเป็นมาก	( ) จำเป็นบ้าง	( ) ไม่จำเป็น
8.3 ความสามัคคี	( ) จำเป็นมาก	( ) จำเป็นบ้าง	( ) ไม่จำเป็น
8.4 ความกตัญญู	( ) จำเป็นมาก	( ) จำเป็นบ้าง	( ) ไม่จำเป็น
8.5 ความมัธยัสถ์	( ) จำเป็นมาก	( ) จำเป็นบ้าง	( ) ไม่จำเป็น
8.6 ความอ่อนน้อม	( ) จำเป็นมาก	( ) จำเป็นบ้าง	( ) ไม่จำเป็น
8.7 ความรับผิดชอบ	( ) จำเป็นมาก	( ) จำเป็นบ้าง	( ) ไม่จำเป็น

ช. การตั้งเป้าหมายของชีวิตในอนาคต

1. ข้าพเจ้าอยากเป็น.....

2. ข้าพเจ้าอยากเรียนต่อในด้าน.....เพราะ.....

3. ข้าพเจ้าอยากประกอบอาชีพ.....

เพราะ.....

4. เป้าหมายดังกล่าวข้างบนนี้ ข้าพเจ้า

( ) ตัดสินใจแน่นอนแล้ว ( ) ยังไม่แน่ใจ

ซ. สิ่งที่ข้าพเจ้าอยากให้โรงเรียนปรับปรุงเพื่อช่วยเหลือนักเรียน คือ

1. .....

2. .....

3. .....

4. .....

ฌ. สิ่งที่ข้าพเจ้าอยากให้สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคายปรับปรุงคือ

1.....

2.....

3.....

4.....

ลงชื่อ.....

บันทึกเมื่อวันที่.....

แบบสอบถามความต้องการและทัศนคติ

ชื่อ.....นามสกุล.....

<u>คำชี้แจง</u> ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ( ) ที่มีข้อความตรงกับความต้องการของนักเรียนมากที่สุด

ด้านความต้องการ

1. นักเรียนต้องการความรัก ความเอาใจใส่จากใครมากที่สุด
   - ( ) บิดา
   - ( ) มารดา
   - ( ) ญาติพี่น้อง
   - ( ) ผู้ปกครอง พ่อบ้าน และเจ้าหน้าที่
   - ( ) ครู อาจารย์
   - ( ) เพื่อน
   - ( ) อื่น ๆ ระบุ.....
2. นักเรียนต้องการประกอบอาชีพด้านใดบ้าง ในอนาคต
   - ( ) ครู เพราะ.....
   - ( ) ทหาร เพราะ.....
   - ( ) ตำรวจ เพราะ.....
   - ( ) พ่อค้า เพราะ.....
   - ( ) กรรมกร เพราะ.....
   - ( ) คนขับรถ เพราะ.....
   - ( ) ไม่เคยคิด เพราะ.....
   - ( ) อื่น ๆ ระบุ.....
3. ในระหว่างที่นักเรียนอาศัยในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย นักเรียนมีความต้องการในด้านใดมากที่สุด
   - ( ) ความปลอดภัย
   - ( ) ความรัก ความอบอุ่น
   - ( ) ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน

( ) เงิน

( ) อาหาร

( ) เรียนหนังสือ

( ) มีชื่อเสียงในทางที่ดี

( ) ได้รับการยกย่องสรรเสริญ

( ) อื่น ๆ ระบุ .....

ด้านทัศนคติ

1. นักเรียนมีความรู้สึกต่อบิดามารดาอย่างไร

( ) รักบิดามารดาเท่ากัน เพราะ.....

( ) รักมารดามากกว่าบิดา เพราะ.....

( ) รักบิดามากกว่ามารดา เพราะ.....

( ) ไม่รักทั้งบิดามารดา เพราะ.....

( ) อื่น ๆ ระบุ.....

2. นักเรียนเห็นว่าบิดามารดา มีความรู้สึกต่อตัวของนักเรียนอย่างไร

( ) บิดามารดารัก และเอ็นดูมาก เพราะ.....

( ) บิดารักนักเรียนมากกว่ามารดา เพราะ.....

( ) มารดารักนักเรียนมากกว่าบิดา เพราะ.....

( ) ทั้งบิดามารดาไม่รัก ไม่สนใจนักเรียน เพราะ.....

( ) บิดา เกลียดนักเรียนมาก เพราะ.....

( ) มารดา เกลียดนักเรียนมาก เพราะ.....

( ) อื่น ๆ ระบุ.....เพราะ.....

3. นักเรียนมีความรู้สึกต่อญาติพี่น้องในครอบครัวของนักเรียนอย่างไร

( ) รักพี่น้องทุกคนเท่ากัน เพราะ.....

( ) รักพี่น้องบางคน และเกลียดบางคน เพราะ.....

( ) เฉย ๆ เพราะ.....

( ) เกลียดชังพี่น้องทุกคน เพราะ.....

( ) อื่น ๆ ระบุ.....

4. นักเรียนเห็นว่าญาติพี่น้องในครอบครัวของนักเรียนมีความรู้สึกต่อนักเรียนอย่างไร

( ) พี่น้องทุกคนรัก และเอาใจใส่กันมาก เพราะ.....

( ) พี่น้องบางคนรัก และเอาใจใส่กัน เพราะ.....

( ) พี่น้องบางคน เกลียดชังนักเรียน เพราะ.....

( ) พี่น้องทุกคน เกลียดชังนักเรียน เพราะ.....

( ) อื่น ๆ ระบุ.....

5. นักเรียนมีความรู้สึกต่อพ่อบ้าน / ผู้ดูแลของนักเรียนอย่างไร

( ) รักและศรัทธา พ่อบ้าน/ผู้ดูแล เพราะ.....

( ) เฉย ๆ เพราะ.....

( ) ไม่รัก และไม่พอใจ พ่อบ้าน/ผู้ดูแล เพราะ.....

( ) เกลียดชังพ่อบ้าน/ผู้ดูแล เพราะ.....

( ) อื่น ๆ ระบุ.....

6. นักเรียนเห็นว่าผู้ปกครอง พ่อบ้าน / ผู้ดูแล และเจ้าหน้าที่ ในสถานเคราะห์สงเคราะห์เด็กชายบ้าน หนองคาย ของนักเรียนมีความรู้สึกต่อนักเรียนอย่างไร

( ) รักและเอ็นดูนักเรียนมาก เพราะ.....

( ) ไม่รัก ไม่สนใจ และทอดทิ้งนักเรียน เพราะ.....

( ) เกลียดชังนักเรียนมาก เพราะ.....

( ) อื่น ๆ ระบุ.....

7. นักเรียนมีความรู้สึกต่อสมาชิกในสถานเคราะห์สงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคายอย่างไร

( ) รักและหวังดีต่อสมาชิกในบ้านทุกคน เพราะ.....

( ) เฉย ๆ เพราะ.....

( ) ไม่รัก และไม่พอใจสมาชิกบางคนในบ้าน เพราะ.....

( ) ไม่รัก และไม่พอใจในสมาชิกทุกคนในบ้าน เพราะ.....

( ) เกลียดชังสมาชิกบางคนในบ้าน เพราะ.....

( ) เกลียดชังสมาชิกทุกคนในบ้าน เพราะ.....

( ) อื่น ๆ ระบุ.....

8. นักเรียนเห็นว่าสมาชิกในสถานเคราะห์สงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย มีความรู้สึกต่อนักเรียนอย่างไร

( ) รักใคร่ และเอาใจใส่ต่อนักเรียนมาก เพราะ.....

( ) ไม่รัก ไม่สนใจนักเรียน เพราะ.....

( ) เกลียดชังนักเรียนมาก เพราะ.....

( ) อื่น ๆ ระบุ.....

9. นักเรียนมีความเห็นว่า ครอบครัวของนักเรียนที่อาศัยอยู่ก่อนมาอยู่สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคายเป็นอย่างไร

( ) เป็นครอบครัวที่ผาสุก อบอุ่น น่าอยู่

( ) เป็นครอบครัวที่ไม่มีความสุข

( ) มีความขัดแย้งกันเสมอในครอบครัว

( ) อื่น ๆ ระบุ.....

10. นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกลุ่มเพื่อนในโรงเรียนอย่างไร

( ) ดี เมื่อมีปัญหาเดือดร้อนก็ช่วยเหลือกัน

( ) เพื่อนพาเที่ยวเร่ร่อน สนุกดี

( ) เพื่อนรังแก ทุบตีเสมอ ๆ

( ) เพื่อขู่เข็ญให้ทำตามเขาเสมอ

( ) อื่น ๆ ระบุ.....

11. นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกลุ่มเพื่อนในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคายอย่างไร

( ) ดี เมื่อมีปัญหาเดือดร้อนก็ช่วยเหลือกัน

( ) เพื่อนพาเที่ยวเร่ร่อน สนุกดี

( ) เพื่อนรังแก ทุบตีเสมอ ๆ

( ) เพื่อขู่เข็ญให้ทำตามเขาเสมอ

( ) อื่น ๆ ระบุ.....

12. นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับทางโรงเรียนอย่างไร

( ) ครูสอนรู้เรื่องดี และเอาใจใส่ดี

( ) ครูให้ความสนใจในทุกข์ สุข ของนักเรียนดี

( ) ครูลงโทษ ดุด่า เฆี่ยนตีนักเรียน โดยไม่มีเหตุผล

( ) ครูสอนไม่รู้เรื่อง เรียนไม่ทันเพื่อน

( ) เพื่อนรังแก ไม่อยากเรียนหนังสือ

( ) อื่น ๆ ระบุ.....

13. ขณะที่นักเรียน อาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์ เด็กชายบ้านหนองคาย นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างไร (หมายถึงเพื่อนบ้าน ประชาชน และคนอื่น ๆ ใน สังคมที่นักเรียน พบเห็น)

( ) ทุกคนเป็นกันเองดี ช่วยเหลือซึ่งกันและกันดี

( ) ให้ความมั่นคงปลอดภัย ให้ความรัก ความอบอุ่น

( ) ไม่มีการช่วยเหลือคนเดือดร้อน คนยากจน

( ) เพื่อนบ้านดูถูก เหยียดหยามคนมีปัญหา

( ) ไม่ให้ความมั่นคงปลอดภัย ไม่ให้ความรัก ความอบอุ่น

( ) อื่น ๆ ระบุ.....

14. นักเรียนพอใจในสภาพความเป็นอยู่ที่สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย หรือไม่

ที่อยู่อาศัย ( ) พอใจ เพราะ.....

( ) ไม่พอใจ เพราะ.....

( ) อื่น ๆ.....

อาหาร ( ) พอใจ เพราะ.....

( ) ไม่พอใจ เพราะ.....

( ) อื่น.....

กฎระเบียบ ( ) พอใจ เพราะ.....

( ) ไม่พอใจ เพราะ.....

( ) อื่น.....

เจ้าหน้าที่ ( ) พอใจ เพราะ.....

( ) ไม่พอใจ เพราะ.....

( ) อื่น.....

แบบสอบถาม
ปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน

ชื่อ.....นามสกุล.....

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับรายละเอียดของผู้ตอบแบบสอบถาม ให้นักเรียนเติมข้อความลงในช่องว่างและเขียนเครื่องหมาย ✓ ตามสภาพความเป็นจริงของนักเรียน

ตอนที่ 2 เป็นข้อความที่กล่าวถึงปัญหาทางด้านส่วนตัว ปัญหาทางด้านสังคม และปัญหาด้านการเรียน ขอให้นักเรียนอ่านข้อความเหล่านั้นด้วยความรอบคอบ แล้วพิจารณาว่าเรื่องนั้นๆ ตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนมากน้อยเพียงใด เมื่อนักเรียนพบว่าสภาพปัญหาในข้อนั้นๆ ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวนักเรียนในอันดับใดแล้วโปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่นักเรียนได้พิจารณาแล้วว่าเหมาะสมที่สุดตามความรู้สึกของนักเรียนเอง

ขอให้ตอบแบบสอบถามนี้ให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวนักเรียนให้มากที่สุด เพื่อว่าข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อตัวนักเรียนเอง

แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับตัวนักเรียน

โปรดเติมข้อความลงในช่องว่า โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลง ☐ ที่ให้มาในแต่ละข้อ

1. ประเภทของสถานศึกษา
   - ☐ ระดับประถมศึกษาของรัฐบาล
   - ☐ ระดับประถมศึกษาของเอกชน
2. ภูมิลำเนา
   - ☐ ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล
   - ☐ นอกเขตเทศบางหรือสุขาภิบาล
3. คะแนนเฉลี่ยสะสมของนักเรียน นับตั้งแต่เริ่มเรียนในระดับนี้จนถึงวันตอบแบบสอบถาม เท่ากับ.....
4. เพศ
   - ☐ ชาย
   - ☐ หญิง

ตอนที่ 2

ข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับนักเรียน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
หมวดที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว					
ก. ด้านการเงิน					
1. รายได้ของครอบครัวเพียงพอ					
2. อยากหางานในระหว่างที่เรียน					
3. มีโอกาสใช้จ่ายเงินเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ					
4. ภาคภูมิใจในฐานะของตัวเอง					
5. อับอายเพื่อนเรื่องฐานะ					
6. มีหนี้สิน					
7. อยากขอทุนอุดหนุน					
8. วิตกกังวลเรื่องฐานะอยู่เสมอ					
ข. ด้านสภาพความเป็นอยู่					
1. มีความเป็นส่วนตัว					
2. สิ่งแวดล้อมรอบอาคารที่พักไม่ดี					
3. อาคารที่พักถูกสุขลักษณะ					
4. อับอายเรื่องที่อยู่อาศัย					
5. อาคารที่พัก (บ้านหนองคาย) คือวิมานที่แท้จริง					
6. ผู้ปกครองเข้มงวด					
7. ตนมีความสำคัญในบ้านหนองคาย					
8. อยากให้เพื่อนไปเยี่ยมบ้านหนองคาย					
9. เบื่อบ้านหนองคาย					
ค. ด้านสุขภาพ					
1. ออกกำลังกายอยู่เสมอ					
2. มีโรคประจำ					
3. พักผ่อนไม่เพียงพอ					
4. ร่างกายอ่อนแอ					

ตอนที่ 2 (ต่อ)

ข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับนักเรียน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5. เป็นหวัดอยู่เสมอ					
6. รับประทานอาหารเป็นเวลา					
7. มีความวิตกกังวลเกี่ยวกับสุขภาพ					
8. รูปร่างไม่อำนวยต่อการเล่นกีฬา					
9. รูปร่างสัดส่วนของร่างกายดี					
10. มีความมั่นใจในตัวเอง					
11. พูดติดอ่าง					
12. มีความวิตกกังวลสูง					
13. อยากผจญสิ่งที่ท้าทายความสามารถ					
หมวดที่ 2 ข้อมูลด้านสังคม					
ก. ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน					
1. รู้สึกอบอุ่นเมื่ออยู่กับเพื่อน					
2. คิดว่าฐานะเป็นอุปสรรคต่อการคบเพื่อน					
3. มีเพื่อนที่สนิทไว้ใจได้					
4. ชอบทำงานคนเดียว					
5. เพื่อนๆ ไม่ค่อยเข้าใจท่าน					
6. ไม่อยากคบเพื่อนเพราะมีปมด้อย					
7. อยากมีเพื่อน					
8. ต้องการคำแนะนำเกี่ยวกับการคบเพื่อน					
ข. ด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์					
1. อาจารย์ให้ความยุติธรรม					
2. อาจารย์ไม่เข้าใจ					
3. ถูกปล่อยปละละเลย					
4. อาจารย์ให้ความใกล้ชิดและเป็นกันเอง					
5. อาจารย์เข้าใจปัญหาของนักเรียนอย่างลึกซึ้ง					

ตอนที่ 2 (ต่อ)

ข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับนักเรียน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
6. อาจารย์เข้มงวด					
7. เวลามีปัญหาไม่กล้าปรึกษาอาจารย์					
8. รู้สึกอบอุ่นเมื่ออยู่ที่โรงเรียน					
ค. ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัว					
1. ทุกคนสามัคคีกัน					
2. พ่อให้ความยุติธรรม					
3. แม่ให้ความยุติธรรม					
4. พ่อแม่ให้ความรักความอบอุ่น					
5. พี่น้องรักใคร่กลมเกลียว คอยช่วยเหลือกันและกัน					
6. มีบุคคลอื่นในบ้าน					
7. อยากให้พี่น้องปรองดองกัน					
8. ถูกรังแกจากบุคคลในบ้าน					
ง. ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมในโรงเรียน					
1. มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรม					
2. ชอบร่วมกิจกรรม					
3. โรงเรียนไม่ส่งเสริมกิจกรรม					
4. กิจกรรมเป็นอุปสรรคต่อการเรียน					
5. อยากเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน					
6. พอใจในกิจกรรมที่ผ่านมา					
7. เวลาเรียนเป็นอุปสรรคต่อการร่วมกิจกรรม					
8. กิจกรรมสอดคล้องกับความสนใจ					
หมวดที่ 3 ข้อมูลด้านการเรียน					
ก. ด้านตัวนักศึกษา					
1. ขาดสมาธิในการเรียน					
2. ไม่ทราบวิธีการเรียนที่ดี					
3. ความจำดี					

ตอนที่ 2 (ต่อ)

ข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับนักเรียน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4. ไม่มั่นใจในอนาคต					
5. มีเวลาเรียนเพียงพอ					
6. พอใจในบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่โรงเรียน					
7. มีอุปกรณ์การเรียนใช้อย่างเพียงพอ					
8. ได้รับความยุติธรรมทั่วหน้า					
ข. ด้านตัวอาจารย์ผู้สอน					
1. มีความสามารถกับวิชาที่สอน					
2. สอนได้เหมาะสมกับระดับชั้น					
3. เนื้อหาที่สอนเข้าใจง่าย					
4. การสอนมีบรรยากาศสนุกสนานและจูงใจผู้เรียน					
5. การเรียน การสอน ซ้ำซาก					
6. การเรียนการสอนมีประโยชน์					
7. เหมาะสมกับสถานการณ์และท้องถิ่น					
8. อุปกรณ์การสอน เหมาะสมกับรายวิชา					
ค. ด้านระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน					
1. ระเบียบวินัยเหมาะสม					
2. ฝ่ายปกครองเข้มงวด					
3. เวลาเข้าเรียนเร็วเกินไป					
4. ระเบียบวินัยหยุมหยิม					
5. การลงโทษขาดกฎเกณฑ์					
6. ไม่มีระเบียบวินัย					
7. ขาดความยุติธรรม					

แบบสอบ " ใครเอ่ย "

<u>คำชี้แจง</u> ขอให้นักเรียนคิดถึงลักษณะของเพื่อนและตัวของนักเรียนเอง โดยพิจารณาอย่างรอบคอบในทุกแง่ทุกมุม เพื่อตอบคำถามว่าลักษณะดังกล่าวข้างล่างนี้ตรงกับลักษณะของเพื่อนนักเรียนคนใด หรือตรงกับตัวของนักเรียนเอง แล้วใส่ชื่อของเพื่อนหรือชื่อของนักเรียน ขอให้นักเรียนพิจารณาตัดสินใจด้วยตัวเอง ไม่อนุญาตให้ปรึกษากับเพื่อน คำตอบของนักเรียนจะเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มของนักเรียน และจะเก็บเป็นความลับ

1. ผู้ที่ชอบชักชวนให้เพื่อนหนีเรียนมากที่สุด คือ.....
2. ผู้ที่ชอบหยุดเรียนบ่อยที่สุด คือ.....
3. ผู้ที่ชอบหลบหนีการทำกิจกรรมของห้องเรียน และผู้ที่ไม่ชอบร่วมทำกิจกรรมกับ เพื่อนมากที่สุด คือ.....
4. ผู้ที่มาโรงเรียนสายประจำคือ.....
5. ผู้ที่มีเรื่องทะเลาะกับเพื่อนบ่อยครั้ง คือ.....
6. ผู้ที่ชอบเคาะโต๊ะขณะเรียนมากที่สุด คือ.....
7. ผู้ที่ชอบทำเสียงดังขณะเรียนมากที่สุด คือ.....
8. ผู้ที่ชอบแย่งสมุดปากกาเพื่อนขณะเรียนมากที่สุด คือ.....
9. ผู้ที่ชอบทำเสียงแปลก ๆ รบกวนเพื่อนขณะเรียนมากที่สุด คือ.....
10. ผู้ที่ชอบแย่งอาหาร ในจานเพื่อน และแย่งของเล่นมากที่สุดคือ.....
11. ผู้ที่ชอบพูดไม่มีหางเสียงกับครู อาจารย์ มากที่สุดคือ.....
12. ผู้ที่ชอบพูดไม่มีหางเสียง และพูดไม่สุภาพกับเพื่อนมากที่สุด.....
13. ผู้ที่ชอบพูดล้อเลียนชื่อ พ่อ แม่ เพื่อนมากที่สุด คือ.....
14. ผู้ที่ชอบพูดเยาะเย้ย ถากถาง เพื่อนมากที่สุด คือ.....
15. ผู้ที่ชอบพูดหยาบคาย กับเพื่อนมากที่สุด คือ.....
16. ผู้ที่ชอบด่าเพื่อนมากที่สุด คือ.....
17. ผู้ที่ชอบล้อเลียนปมด้อยเพื่อนมากที่สุด คือ.....
18. ผู้ที่ชอบกอดเพื่อนผู้หญิงมากที่สุด คือ.....
19. ผู้ที่ชอบแกล้งเพื่อน เช่น จับมือ ถือแขน คือ.....
20. ผู้ที่ชอบแสดงตัวว่าเจ้าชู้ยักษ์มากที่สุด คือ.....

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางวีรติ	ชื่อสกุล พงษ์ทิพย์พัฒน์
เกิดวันที่	24 ธันวาคม พ.ศ. 2509
สถานที่เกิด	จังหวัดหนองคาย
ที่อยู่ปัจจุบัน	186 หมู่ที่ 2 ถนนประชาจรัส อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย 43110 โทร. (042) 431542
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	พยาบาลวิชาชีพ 6
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุดรธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 41330

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2528	มัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนท่าบ่อ อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย
พ.ศ. 2533	ประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์และผดุงครรภ์ชั้นสูง จากวิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
พ.ศ. 2538	ปริญญาสาธารณสุขศาสตร์ สาขาบริหารโรงพยาบาล จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
พ.ศ. 2543	กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การศึกษารายกรณีของเด็กที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในสถานสงเคราะห์ เด็กชายบ้านหนองคาย กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม

บทคัดย่อ

ของ

วีรติ พงษ์ทิพย์พัฒน์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
พฤษภาคม 2543

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษารายกรณีของเด็กที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กชายที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 4 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ปีการศึกษา 2542 จำนวน 7 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Random Sampling) จากประชากร โดยมีข้อจำกัดดังนี้คือ อายุระหว่าง 11 – 13 ปี เข้ามาอาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์ฯ เนื่องจากถูกทอดทิ้ง หรือมาจากครอบครัวที่มีปัญหาความรุนแรงในครอบครัว โดยอาจได้รับการทำร้ายด้านร่างกาย หรือด้านจิตใจจากพ่อแม่ เรียนอยู่ในโรงเรียนเดียวกัน คือ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 14 และระดับชั้นเดียวกัน คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

1. เด็กชายที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 4 ลักษณะ คือ พฤติกรรมหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมี 2 คน คือ เด็กชายผจญ และเด็กชายโอภาส

1.1 เด็กชายผจญ หลังจากให้การช่วยเหลือไปแล้ว พบว่าพฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น แต่ยังคงมีพฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย

1.2 เด็กชายโอภาส หลังจากให้การช่วยเหลือไปแล้ว พบว่า พฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ พฤติกรรมการก่อกวน และพฤติกรรมการพูดไม่เหมาะสม มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น แต่ยังคงมีพฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ เด็กชายบ้านหนองคาย และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

2. เด็กชายที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 3 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มี 4 คน คือ เด็กชายมารุต เด็กชายมานพ เด็กชายวุฒิ และเด็กชายทนง

2.1 เด็กชายมารุต หลังให้การช่วยเหลือไปแล้ว พบว่า พฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นทั้ง 3 ลักษณะ

2.2 เด็กชายมานพ หลังให้การช่วยเหลือไปแล้ว พบว่า พฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดเหมาะสม มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น แต่ยังมีปัญหาการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

2.3 เด็กชายวุฒิ หลังให้การช่วยเหลือไปแล้ว พบว่า พฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่-เหมาะสม มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น

2.4 เด็กชายทนง หลังให้การช่วยเหลือไปแล้ว พบว่า พฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ พฤติกรรมการก่อกวน พฤติกรรมการพูดไม่เหมาะสม มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น แต่ยังคงมีปัญหาการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อนนักเรียนหญิงอยู่

3. เด็กชายที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี 2 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคายและพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมมี 1 คน คือ เด็กชายโชคชัย หลังจากให้การช่วยเหลือไปแล้ว พบว่า พฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ พฤติกรรมการหลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ เด็กชายบ้านหนองคายและพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมมีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น

A CASE STUDY OF BEHAVIORAL PROBLEMS OF THE BOYS IN HOME FOR BOYS WELFARE INSTITUTE, DEPARTMENT OF PUBLIC WELFARE, MINISTRY OF LABOUR AND SOCIAL WELFARE

AN ABSTRACT

BY

WEERATI PONGTHIPPAT

Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master of Education degree in Guidance and Counseling Psychology

at Srinakharinwirot University

May 2000

The purpose of this research was to study the boys who had behavioral problems of the boys in Nongkhai Home For Boys Welfare Institute, Department of Public Welfare,Ministry of Labour and Social Welfare. The boys who had behavioral problems about 4 types that mention to escaped behavioral problem, eruption behavioral problem, behavioral problem of talk and unsuitable assertive behavioral problem in the acadamic year 2000. The 7 subjucts were selected by purposive random sampling from population limited by age about 11 – 13 years. Those were admitted due to neglect children or came from family violence that who had the parent make physical abuse or psychological abuse. The research instruments utilized data were and observation, an interview, welfare visit, an autobiography, diary, sociometry, questionnaires, tests and cumulative record. The data was analysed by description. In the Ratpachanukoal. 14 at the 5 level.

The results were as follows :

1. The boys who had behavioral problem about 4 type that mention to escaped behavioral problem, eruption behavioral problem, behavioral problem of talk and unsuitable assertive behavioral problem had 2 boys ; Pachon, and Opat respectively.

1.1 Pachon had 4 type. After he had treated by case study he improved himself that he increated in eruption behavioral problem, behavioral problem of talk and inappropriated assertive behavioral problem but he stilled in escaped behavioral problem.

1.2 Opat had 4 type. After he had treated by case study he improved himself that he increated in eruption behavioral problem and assertive of talk but he stilled in escaped behavioral problem and inappropriated assertive behavioral problem.

2. The boys who had behavioral problem about 3 type that mention to eruption behavioral problem, behavioral problem of talk and inappropriated assertive behavioral problem had 4 boys ; Marut, Manop, Wut and Thanong , respectively.

2.1 Marut had 3 type about behavioral problems. After he had treated by case study he improved his behavioral problem appropriately.

2.2 Manop had 3 type about behavioral problems. After he had treated by case study he improved his behavioral problem appropriately increated in eruption behavioral problem, behavioral problem of talk but he stilled in inappropriated assertive behavioral problem.

2.3 Wut had 3 type about behavioral problems. After he had treated by case study he improved his behavioral problem appropriately.

2.4 Thanong had 3 type about behavioral problems. After he had treated by case study he improved his behavioral problem appropriately increated in eruption behavioral problem, behavioral problem of talk but he stilled in inappropriated assertive behavioral problem.

3. The boys who had behavioral problem about 2 type that mention to escaped behavioral problem and inappropriated assertive behavioral problem had only one boy ; Chokchai. After he had treated by case study he improved him in 2 type behavioral problem appropriately.